
ΓΛΩΣΣΑΡΙ

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Το Γλωσσάρι είναι αναλυτικό, γιατί έχει στόχο χρηστικό: προσπαθεί να αποδελτιώσει όλες τις λέξεις (μη κύρια ονόματα) που ενδέχεται να παρουσιάζουν ερμηνευτική δυσκολία ή σημασίες άγνωστες στον σημερινό μέσο αναγνώστη, καθώς και τύπους με ασυνήθιστη, σήμερα, φωνητική, μορφολογική ή συντακτική εκφορά. (Δεν διστάζω να αυτονομήσω σε χωριστό λήμμα τέτοιους επιμέρους τύπους, ή άλλους σχηματισμούς, για να διευκολύνονται οι ζητήσεις του αναγνώστη.)

Ωστόσο, λόγω των περιορισμών όγκου της ανθολογίας, ήταν αναπόφευκτο να μην συμπεριληφθούν, ή να καλυφθούν μόνο σποραδικά ή ενδεικτικά, οι πιο συνηθισμένοι μορφολογικοί και συντακτικοί αρχαϊσμοί (π.χ., η χρήση δοτ., γεν. απόλ., απαρέμφ., κ.ά.), όπως και οι συχνότερες από τις φωνητικές, μορφολογικές, συντακτικές και λεξιλογικές ιδιοτυπίες της γλώσσας της περιόδου ως το 1830/1831 (όπως, π.χ., η σποραδική χρήση ονομ. θηλ. σε -αν, -ην αντί -α, -η, η ρηματική αύξηση α- αντί ε-, είτε η-/ή- αντί ε-/έ-, ο σχηματισμός του β' και γ' εν. της οριστ. πρτ. σε -εις, -εις και -ει(ν), -ει(ν), του γ' εν. της οριστ. μέσου/παθητικού πρτ. σε -τον, του γ' εν. της οριστ. μέσου/παθητικού αορ. σε -ην, του β' πληθ. της οριστ. αορ. σε -(σ)ετε κτλ., του γ' πληθ. (και κάποτε άλλων προσώπων) των ρημάτων χωρίς τελικό -ν, η πρόταξη της προσ. αντων.-αντικειμένου πριν από προστ., η χρήση τύπων της οριστ. πρτ. σε θέση δυνητικής έγκλισης, τύπων της οριστ. αορ. σε θέση προστακτικής, περιφραστικών ρημάτων ή σχηματισμών σε θέση μονολεκτικών τύπων, οι συχνοί σε ορισμένα κείμενα πολυσύλλαβοι ρηματικοί τύποι του ενεστ. ή παρελθοντικών χρόνων σε -σινε/-σίνε, -τονε/-τόνε, -(ν)τανε, /-(ν)τάνε που δέχονται διπλό τόνο, κ.ά), και να μην ερμηνευθούν οι συχνοί, κάποτε, ελληνικοί αριθμοί. Επίσης, τα λήμματα δεν περιλαμβάνουν, γενικά, ετυμολογικό τμήμα (αν και αυτό, σε μερικές περιπτώσεις σπάνιων λέξεων με ξενόγλωσση προέλευση, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο στον ειδικό μελετητή). Ανάλογη μέριμνα για τη μη υπερβολική διάγνωση του Γλωσσαρίου με απέτρεψε από το να αποδελτιώσω το υλικό των αρχαϊσμών-αρχαϊστικών αποσπασμάτων των Επιμέτρων και του ένθετου, στην Ακολουθία ετεροφθάλμου... Χριστοδούλου του εξ Ακαρνανίας, «Βίου ή φόγου Χριστοδούλου ετεροφθάλμου». (Τα λεξικά της αρχαίας ελληνικής μπορούν να καλύψουν, εδώ, τις περισσότερες ερμηνευτικές ανάγκες, μολονότι η καλύτερη λύση για τον αναγνώστη θα ήταν να του προσφερόταν μια παράλληλη νεοελληνική μετάφραση των κειμένων αυτών, για την οποία όμως λείπει ο χώρος και ο χρόνος.)

Στο Γλωσσάρι περιλαμβάνονται, επιλεκτικά, και ορισμένα κύρια ονόματα (τίτλοι έργων, τοπωνύμια, μικρά ονόματα προσώπων, μερικά επώνυμα κτλ.), είτε για να ερμηνευθούν (όταν είναι απαραίτητο ή χρήσιμο) είτε για να δοθεί ο πιο συνηθισμένος, σήμερα, αντίστοιχος τύπος εκφοράς τους (ή, στην περίπτωση μερικών ονομάτων με ξενόγλωσση προέλευση, μια όσο γίνεται πιστότερη φωνητικά —με το συμβατικό αλφάβητο της κοινής νεοελληνικής— μεταγραφή τους και, κάποτε, παραπομπή στον πρωτότυπο τύπο).

Λέξεις γραμμένες στα κείμενα ή/και στις σημειώσεις τους με λατινικό ή κυριλλικό αλφάβητο επιτάσσονται, αντίστοιχα, ύστερα από το «ελληνικό» τμήμα του Γλωσσαρίου.

Για τις (λίγες) συντομογραφίες που χρησιμοποιούνται βλ., κυρίως, τις «Συντομογραφίες και σύμβολα» του Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

α (πρόθ. ιταλ. και γαλλ.): με, σε
α (σύνδ.): αν
ά (πληθ. ουδ. αναφ. αντων.): τα οποία·
αυτά τα οποία· βλ. και ος
α-: άγιος
'α: θα
α μετράλια: με μυδράλιο, βολίδα πυροβό-
λου όπλου
α μπάλα: με βλήμα
'α να: θα
Ααρώνβροδας: ηγεμόνας (παραδουνάβιων
ηγεμονιών) Ααρών
αβα-: παπα-
αβάνης: κακοποιός· συκοφάντης
Αβαρίνοι (πληθ.): Ναβαρίνο
αβάς: «πατέρας», γέροντας μοναχός· α-
σκητής· ηγούμενος
αβαστοσύνη: ακράτεια (ούρων κτλ.)
αβγατζίω (μτβ. και αμτβ.): αυξάνω, προ-
σθέτω· αυξάνομαι
αβγατζίω από: αυξάνω, προσθέτω
αβγήκε (γ' εν. αορ.): βγήκε
Αβδάλ: Αμπντάλ, Αμπντούλ
αβδέστι: (μουσουλμανικό) τελετουργικό
λούσιμο ή πλύσιμο πριν από την προ-
σευχή
αβέβαιος: που έχει αβέβαιο βάδισμα, πα-
ραπατά
αβέλτερος: ανόητος, βλάκας
αβησύνος,-υνός/Αβησύνος,-υνός: μονο-
φασίτης χριστιανός της Αιθιοπίας· Α-
βησυνός· κάτοικος των αφρικανικών
παραλίων του Ινδικού
αβιζάρω,-ιάζω: ειδοποιώ, πληροφορώ
αβίζο: ειδοποίηση
Αβικένας: (φιλόσοφος) Ιμπν Σίνα
Άβιλα(ς), ντ': της Άβιλας (οικογ. όν.)
αβλαβής: απείραχτος
άβλαβος,-αφτος: αβλαβής, αθώως, άκα-
κος· απείραχτος, σώος
αβλειφία: ελαττωμένη όραση· τυφλότητα
αβογαδός: δικαστής· εισαγγελέας
αβοκάτος: συνήγορος
αβόλετον (ουδ. και απρόσ.): αδύνατο· εί-
ναι αδύνατον
Αβουναζάρ: (φιλόσοφος και ιστορικός) Α-
μπού Νασρ Μουχάμαντ αλ-Φαράμπι
αβραμιαίος: που κατάγεται από τον Α-
βραάμ· που ακολουθεί το παράδειγμα
του Αβραάμ
αβρότης: μαλθακότητα, πολυτέλεια
αβτζές: πολυέλαιος, λάμπα
αγάθη: (ημιπολύτιμος λίθος) αχάτης
αγαθή τύχη: ευτυχώς
αγαθοσύνη: καλοσύνη

αγαθότης: καλοσύνη· εύνοια
αγαλλιάζομαι,-ω: χαίρομαι
αγαλλιάτον (γ' εν. πρτ.): χαμότανα
αγαλλιώμαι/αγάλλομαι: χαίρομαι
αγαλματοποιητική, η: τέχνη κατασκευής
αγαμάτων, πλαστική τέχνη
αγαλματοποιητικός: που σχετίζεται με
την κατασκευή αγαμάτων
αγανάκτησις: αδημονία, δυσανασχέτηση·
στενοχώρια
αγανάκτιστα (επίρρ.): πιεστικά, με τρόπο
που να προκαλεί αγανάκτηση
αγανακτώ: θυμώνω· στενοχωριέμαι
αγάπαν/αγαπάτον (γ' εν. πρτ.): αγαπού-
σε,-ιόταν
αγαπάω βλ. αγαπώ
αγάπη: αγάπη· έρωτας· φιλία· συμφω-
νία, συμφιλίωση, ειρήνη· συνθήκη ειρή-
νης· («ειρήνη», «pace») χρυσός ή ασήμε-
νιος δίσκος, που τον φιλούν κατά τη
(ρωμαιοκαθολική) λειτουργία οι πιστοί
τη στιγμή της επίκλησης του «Αμνού
του Θεού» («Amnus Dei»)
αγαπητικά (επίρρ.): φιλικά
αγαπητικός (επίθ. και ουσ.): αγαπημέ-
νος· ερωμένος
αγαπητικός αφέντης: εραστής και κύριος
αγαπη(τι)ότερος: προσφιλέστερος
αγαπητός (επίθ. και ουσ.): αξιαγάπητος·
γεμάτος αγάπη· αγαπημένος, ερωμέ-
νος
αγαπητός: ευχαρίστως
αγαπιέμαι ομού: συνουσιάζομαι
αγαπούσα (α' εν. πρτ.): ήθελα· θα ήθελα
αγαπούσατε (β' πληθ. αορ.): αγαπούσα-
τε, προτιμούσατε· θα αγαπούσατε, θα
προτιμούσατε
αγαπώ,-άω: αγαπώ· επιθυμώ, θέλω· προ-
τιμώ· συμπιλιώνω
αγαπώ αλλού: αγαπώ άλλον,-ην
αγαρηνός: μουσουλμάνος· Οθωμανός
άγας: άρχοντας· αφεντικό· στρατιωτικός
αξιωματούχος, διοικητής· αρχηγός συ-
ντεχνίας· επόπτης της αγοράς, γενικός
αστυνόμος (αυλικός αξιωματούχος στις
παραδουνάβιες ηγεμονίες)
αγάς: άρχοντας· αφεντικό· σπουδαίο πρό-
σωπο· μεγάλος γαιοκτήμονας· τοπικός
διοικητικός αξιωματούχος, υποδέστε-
ρος του μπέη· τιμητικός τίτλος (μου-
σουλμάνων και οθωμανών) αξιωματού-
χων, συνήθως στρατιωτικών
αγαστέρα: (πήλινο) δοχείο, φιάλη
αγγάρεια,-αρεία: υποχρέωση αναγκαστι-
κής (και μη αμειβόμενης) εργασίας

αγγαστρομένη (θηλ.): έγκυος
αγγαστρών(ν): αφήνω κάποιαν έγκυο
αγγεϊόν: ποτήρι· σκεύος· κατασκευάσμα
Αγγελική: Μαρία· Αγγελίνα· Δούκαινα η Παλαιολογίνα
αγγελικόν σχήμα: μοναστικό σχήμα, ιδιότητα
αγγελικός: που ταιριάζει σε, ή σχετίζεται με, άγγελο· ουράνιος, θείκος (ειρων.)
αγγελόφωνα (αιτ. αρσ. επιθ.): αυτόν που φάλλει με αγγελική (μελωδική) φωνή
άγγικτος: απείραχτος, αφάγωτος
Αγγλιτέρα: Αγγλία· Μεγάλη Βρετανία
αγγρίζουμαι: θυμώνω
αγγρισμένος: θυμωμένος
Αγδά: Αγντ (Γαλλίας)
αγεϊμνηστος: αείμνηστος, μακαρίτης
αγελαδόλογα (πληθ.): βοοειδή, άλογα, μουλάρια κτλ., μεγάλη ζώα
αγέλαστος: που δεν γελείται, δεν εξαπατάται
αγεληδόν: κοπαδιαστά· πολλοί,-ές,-ά
αγελώ: απατώ, κλέβω
αγέντης: πράκτορας
Αγσίλαος: (βασιλιάς) Αηρησίλαος
άγευστος: απείραχτος
α-Γιάννης: άγιος Ιωάννης (ο Πρόδρομος)
αγια-/Αγια-: αγία
Άγια των Αγίων: το εσωτερικό (και ιερότερο) τμήμα του ναού του Σολομώντος· ιερό
Αγία Ελένη: νησί του Α. Ατλαντικού, ανοιχτά της Αγκόλας
Αγία Μαγδαληνή: νάος της Μαγδαληνής (Μαντλέν, Παρισίου)
Αγία Μαρία η Μεϊζων: νάος της Μεγάλης Παναγίας (Σάντα Μαρία Ματζόρε, Ρώμης)
Αγία Μαύρα: κάστρο (πόλη) της Αγίας Μαύρας (Λευκάδας)· Λευκάδα
Αγία Πόλις: Ιερουσαλήμ
αγιαζώ: κάμνω αγιασμό· ευλογώ
αγιακτάσμε: σύντροφος, συνένοχος
αγιαλετί: επαρχία
αγιανβελαετιλής: (αγιάνβελαετιλής) πρόκριτος (οθωμανικής) επαρχίας, νομού· κάτοχος/δικαιούχος εισοδημάτων ενός μαλικιανέ (αγροκτήματος παραχωρημένου εφ' όρου ζωής)· αρχιδιοικητής (οθωμανικής) επαρχίας
αγιασμός: εξαγιασμός· τελετή του αγιασμού
αγιαστήρα: «αγιαστούρα», δέση βασιλικού για αγιασμό
Αγι-Θυμία: Αγία Ευθυμία (Παρνασσίδας)

αγιοκήρι: αγιοκέρι, κερί
αγιολείφανο: λείφανο αγίου (μάρτυρα, οσίου κτλ.)
αγιομάχος: αντίπαλος των αγίων
άγιος: άγιος· τιμητική προσωνυμία επισκόπου, μητροπολίτη
Άγιος Δανιήλ: (ίσως) Σαν Ντανιέλε ντέ Φριόυλι (Δαλματίας)
Άγιος Δονάτος: Παραμυθιά (Ηπείρου)
Άγιος Θεόδωρος: Κύθηρα
Άγιος Θωμάς: νησί του Α. Ατλαντικού στον κόλπο της Γουινέας
Άγιος Μάρκος: σημαία με τον άγιο Μάρκο, έμβλημα της Βενετίας· Βενετία, βενετικό κράτος
Άγιος Σίξτος: Καπέλα Σιξτίνα (Βατικανού)
Άγιος Τάφος: νάος του αγίου Τάφου (Ιεροσολύμων)· ορθόδοξη αδελφότητα κληρικών του αγίου Τάφου, αγιοταφική αδελφότητα
αγιοσύνη μου, η: εγώ ο άγιος· εγώ ο ιερωμένος (ιερέας ή επίσκοπος)
αγιότατος: τιμητική προσωνυμία πατριάρχη, πάπα
αγιότης: αγιότητα· αρετή
αγιουτάντες: βοηθός, αναπληρωτής
αγιουτάρα: βοηθός
αγιτιάζω: βοηθός
αγιτός: σετός
Αγίων Σαράντων (γεν. πληθ.): Αγίων Σαράντα (μαρτύρων)
αγκαλά: αν και· ενώ
αγκαλά και (να): αν και, μολονότι
άγκαλα να: αν και
αγκαλέμαν,-αλέμαν: κατηγορία, καταγγελία, παράπονο
αγκαλές (πληθ. θηλ.): αγκαλιές
αγκαλιάζομαι,-ίζομαι: αγκαλιάζω
αγκαλιώ: εγκαλώ, καταγγέλλω· φέρνω υπόθεση στο δικαστήριο ως ενάγων
άγκανος, εξάγκανος: (πιθανότατα) πλαστές λέξεις με μαγικό (εξορκιστικό κτλ.) περιεχόμενο
αγκαρδιακός: ολόψυχος
άγκιστρον: αγκίστρι
αγκιστρώδης: αγκυλωτός
αγκωνάδα: γωνία
αγκωνή: γωνία
αγκωνοπελεκημένος: πελεκημένος στις γωνίες, τις αιχμές
αγλάισμα: στολισμός
άγλωσσος: που δεν έχει ευγλωττία· αμόρφωτος
αγνεία: αγνότητα

άγνοια: ανοησία, βλακεία
 αγνοώντας παντοτινά (μτχ.): συνεχίζο-
 ντας να αγνοεί
 άγνωμος: ανόητος, μη γνωστικός
 αγνώριμος: άγνωστος, άσημος
 αγνωρισία: το άγνωστο
 αγνώριστος: άγνωστος· ινκόγνιτο· μεταμ-
 φιεσμένος
 αγνωσία: αμυαλιά, απερισκεψία
 άγνωστα (επίρρ.): χωρίς μυαλό, απερι-
 σκεπτα
 άγνωστος: άμυαλος, απερισκεπτος
 αιογγύστως: αδιαμαρτύρητα
 άγομαι: οδηγούμαι· σέρομαι
 άγομε(ν) (ά' πληθ. υποτ.): πήγαινε/πάμε,
 ας πάμε· εμπρός, ά(ι)ντε
 αγορά: αγορά, παζάρι· τιμή αγοράς
 αγοραστής: εντεταλμένος από κάποιον
 να αγοράζει για λογαριασμό του
 αγουρίτσης: αγόρι, νεαρός
 άγουρος: αγόρι, νεαρός
 αγρεύω: φαρεύω
 Αγρίδα: (ίσως παρεφθαρμ.) Ακράγας (Α-
 γκριτζέντε, Σικελίας) ή Αχρίδα (Οχρί-
 δα)
 αγρίκα' (ά' εν. πρτ.): αισθανόμουν
 αγρικιέμαι βλ. αγρικιούμαι
 αγρικόταν (γ' εν. πρτ.): βρισκόταν σε συ-
 νεννόηση
 αγρικιούμαι,-ώμαι,-ιέμαι: συνεννοούμαι, βρί-
 σκομαι σε συνεννόηση
 αγρικώ: ακούω, μαθαίνω· αισθάνομαι, νιώ-
 θω
 αγρικώμαι βλ. αγρικιούμαι
 αγρίμι: θηρίο
 αγριοβέλανο: άγριο βάλανιδο
 αγριολαθύρι: «αφάκη», άγριο λαθύρι, ά-
 γρια φάβα
 άγριος (επίθ. και ουσ.): μη ήμερος· άξε-
 στος, τραχύς· «πρωτόγονος», ιθαγενής
 αγριότης: άγρια διάθεση
 αγριωμένος: αγριεμένος, εξαγριωμένος
 αγριώνομαι: εξαγριώνομαι
 αγριοκία: άξεστη συμπεριφορά, χωριατιά
 άγριοκος/αγροίκος,-οικός (επίθ. και ουσ.):
 αγροτικός, χωριάτικος· ακοινώνητος·
 ακαλλιέργητος, απολίτιστος· αγροίκος,
 άξεστος, ανάγωγος· χωρικός
 αγροκήπιον: αγρόκτημα, υποστατικό
 αγρουπνία: (νυχτερινή) σκοπιά
 αγρωνίζω: γνωρίζω· αναγνωρίζω, διαπι-
 στώνω
 αγρωνιμιά: γνωριμιά, γνώση
 αγυιά: λεωφόρος· δρόμος
 αγχίνουα: ευφυΐα

αγχίνους: έξυπνος
 αγχινούστατος: εξυπνότατος
 αγχολογή: αντίλαλος
 αγχολόγισμα: αντίλαλος
 αγχολογώ: αντιλαλώ
 άγω: οδηγώ· έχω
 αγωγή: αναφορά, καταγγελία· δικαστική
 υπόθεση
 αγωγιάτικος: μεταφορικός
 αγών,-ας: αγώνισμα· κατόρθωμα· αγω-
 νώδης προσπάθεια, αγωνία· επιθανά-
 τια αγωνία
 αγωνιστικός: συναγωνιστικά, με άμιλλα
 Άδαμ: (αρμοστής) Άνταμ
 αδάμας: διαμάντι· αδαμάντινος, πάρα πο-
 λύ στερεός, ακέραιος (μτφ.)
 Αδάμης: Αδάμ
 αδαπάνητος: ανεξάντητος
 άδεια: ευκαιρία· άνεση, ελευθερία· σχό-
 λη, διαθέσιμος χρόνος
 αδείπνητος: που δεν έχει φάει (βραδινό)
 φαγητό· νηστικός
 αδελφάτο(ν): μοναστικό τάγμα· αδελφó-
 τητα, (θρησκευτική) κοινότητα
 αδελφάτο της Ιερουσαλήμ: Ιωαννίτες ιπ-
 πότες
 αδελφοποι(η)τός: συνδεδεμένος με άλλον
 σε ιεροτελεστία αδελφοποίησης, «σται-
 ραδελφός»· αδελφικός φίλος
 αδελφοποιία: αδελφοποίηση
 αδελφοποιτός βλ. αδελφοποι(η)τός
 αδελφός: αδελφός· μοναχός· ομόθητος
 (χριστιανός)· ομοεθνής
 αδελφόςυνη: αδελφοποίηση
 αδελφότεκνος: ανεψιός
 αδελφότης: κοινότητα ομοδόξων
 αδέσποτος: που δεν έχει κύριο
 άδεται (απρόσ.): λέγεται, φημολογείται
 άδεται λόγος (απρόσ.): λέγεται, φημολο-
 γείται
 άδηλος: ανεξιχνίαστος, άγνωστος
 αδημονία: αμηχανία· ταραχή, αναστάτω-
 ση· ανησυχία, λύπη
 αδημονώ: χάνω την υπομονή μου· στενο-
 χωριέμαι, θλίβομαι· ανησυχώ
 αδημονών: θλιμμένος
 άδης/Άδης: κάτω κόσμος, κόσμος των νε-
 κρών· θάνατος· Χάρος· διάβολος· Κό-
 λαση
 αδιάκριτος: άκριτος, παράλογος· αγενής
 αδιακρίτως: χωρίς διάκριση
 αδιάλυτος: αδιάσπαστος
 αδιάφορον, το: αδιαφορία
 αδιαφόρως: χωρίς διαφορά, διάκριση, α-
 νεξαιρέτως

αδίδακτος: ακατήχητος
 αδιήγητος: ανείπωτος· πολύ φοβερός
 αδικάν (γ' εν. πρτ.): αδικούσε
 αδικευτής: αδικητής, που αδικοπραγεί
 αδικίγες (πληθ. θηλ.): αδικίες
 αδιοκριτής: άδικος
 αδικός: δικός· οικείος
 αδικώ: πράττω το άδικο, κάμνω κακό
 αδιόρθωτος: απεριποίητος
 αδιστάκτως: χωρίς δισταγμό
 αδνούμιον: ονομαστικό προσκλητήριο, επιθεώρηση και καταγραφή στρατιωτών, στρατολόγηση, επιστράτευση
 αδοκίμαστος: άγνωστος· ανείπωτος
 αδολεσχώ: φλυαρώ
 άδολος: αγνός· ατόπιος
 αδύλως: ξεκάθαρα· αλάθητα
 αδύλωτος: χωρίς δόλο· αγνός, καθαρός
 άδομαι: ψάλλομαι· βλ. και άδεται
 αδόμενος: λεγόμενος, φημολογούμενος
 αδούλευτος: ακατέργαστος
 αδούλης: άνεργος
 άδουλος: αδούλωτος
 αδούλωτος: αδούλωτος· ελεύθερος· αφορολόγητος
 Αδραμύτιον: πόλη της δυτικής Μ. Ασίας απέναντι από τη Λέσβο (Εντρεμίτ)
 αδυναμίζω: αδυνατίζω, αποδυναμώνω
 αδύναμος κόσμος: άμαχοι
 αδυνατίζω: αποδυναμώνω, εξασθενίζω
 αδυνατισμένος: εξασθενημένος
 αδύνατος: αδύναμος, ανίσχυρος· που δεν έχει μέσα, προστασία· ασθηνής· αμυδρός, ανεπαρκής
 αδυνατότερον (επίρρ.): δυνατότερα
 αδυνατώ: χάνω τις δυνάμεις μου
 άδυ: κελαηδώ· τραγουδώ· ψάλλω
 αδυροδοκήτως: χωρίς καταβολή δώρου
 αεί: πάντοτε
 αειδόξαστος: που (αρμόζει να) δοξάζεται πάντοτε
 αειθαλής: που είναι πάντοτε χορταρισμένος, ανθισμένος
 αειπάρθενος: που είναι πάντοτε παρθένος· α· επίθ. της Παναγίας
 αείποτε: πάντοτε, αιώνια
 αενάως: διαρκώς
 αεροκοράκι(ον): «Αεροκόρ(δ)αξ», ιπτάμενο κοράκι
 αεροκωνούπι(ον): «Αεροκώνωψ», ιπτάμενο κουνούπι
 αζάπης: (οθωμανός) πεζικάριος
 αζήμιος: αβλαβής, σώος
 αζήμιως: χωρίς απώλειες, βλάβη
 άζλι: απομάκρυνση από (οθωμανικό) αξί-

ωμα, απόλυση
 αζούρα: τόκος
 αηδής: άχαρος
 αηδία: ανία, έλλειψη ευχαρίστησης· δυσφορία· κάτι το άχαρο
 αηδιάζω: αισθάνομαι ανία· βρίσκω κάτι άχαρο
 αηδονικά (επίρρ.): μελωδικά
 αηδονισμός: μελωδικός ήχος
 αθάνατος: αθάνατος· αγέραστος, που να μην πεθάνει (ευχετικά)
 Αθάνατος: νάος (του Χριστού) στη συνοικία του Αθανάτου (Σερρών)
 αθελήτως (μου κτλ.): χωρίς να το θέλω (κτλ.), ακούσια· με το στανιό, με το ζόρι
 άθεσμος: άδικος, παράνομος
 αθέτησις: εγκατάλειψη
 Αθήνης (γεν.): Αθήνας
 αθήρ: το υψηλότερο (και λεπτότερο) μέρος της ατμόσφαιρας, του ουρανού· αιθέρας, αφρόκρεμα
 αθθός: λουλουδι· απάνθισμα, ανθολογία
 άθλησις, -η: (μαρτυρικός) αγώνας· νίκη σε αθλητικό αγώνα, νίκη σε αγώνα θρησκευτικής πίστης
 αθλητής: αγωνιστής· μάρτυρας
 αθλητικός: αγωνιώδης, εναγώνιος· μαρτυρικός
 άθλιος: αξιολύπητος· δυστυχισμένος, εξάθλιωμένος· ταλαίπωρος, καημένος· απαισίος
 αθλοθέτης: αγωνοθέτης
 άθλον: βραβείο
 αθόνερο: ανθόνερο, κολόνια
 άθρωπος: άνθρωπος· άντρας
 αθυμία: κακή διάθεση· μελαγχολία
 άθυμος: που δεν έχει διάθεση· κακόκεφος· μελαγχολικός
 αθύμου (β' εν. προστ.): θυμήσου
 αθυμούμαι: βάζω, έχω στον νου μου, θυμάμαι
 αθυμώ: λυπάμαι, στενοχωριέμαι
 άθυρμα: παιχνίδι
 αθώς: αθώς· απείραχτος
 αθώς (θηλ.): αθώα
 αθωότατος: εντελώς αθώς· εντελώς απείραχτος
 αι·Γιάννης: άγιος Ιωάννης (ο Πρόδρομος)
 αι·γούμενος: άγιος ηγούμενος
 αιγιαλός: θάλασσα· παραλία, ακτή
 αιγόκερος: ζώδιο του Αιγόκερου· ανάποδο, αντίξοο ζώδιο, μοίρα
 Αιγύπτιος: κάτοικος της Αιγύπτου, καταγόμενος από την Αίγυπτο· (στρατηγός) Ιμπραήμ

Αιγύπτο(ς): Αίγυπτος
 αίδαριζώ: βοηθώ
 αιδέσιμον, το: το σεβάσιμο, ιερότητα
 αιδέσιμος: σεβάσιμος· σεβαστός, κόσμος
 Αιδίν: (βασιλιάς) Σαχριάρ
 αιδίως: αιώνια
 αιδώς: αιδημοσύνη, ντροπαλότητα· ντροπή
 αιθήρ: το υψηλότερο (και λεπτότερο) μέρος της ατμόσφαιρας, του ουρανού
 Αιθίοπες βλ. αιθίοψ
 Αιθίοπες, έξω βλ. έξω Αιθίοπες
 Αιθίοπες, εσώτεροι βλ. εσώτεροι Αιθίοπες
 αιθίοψ/Αιθίοψ: μαύρος, νέγρος· Αφρικανός· Άραβας· Αιγύπτιος· μουσουλμάνος
 Αικατερίνα: Αικατερίνη· (τσαρίνα) Αικατερίνη Β'
 α(ι)λίμονον: αλίμονο
 αίμα: αίμα· αιματοχυσία, αιματηρή συμπλοκή· γενιά
 αιματεκχυσία: αιματοχυσία
 αιματοδόχος: που δίνει αίμα, αυξάνει την αιμοσφαιρίνη
 αιματοπότης: αιμοβόρος
 αιμάτου (γεν. ουδ.): αίματος
 αιματοφλογίζομαι: φλέγομαι και ματώνω μέσα μου, καιόμαι
 αιματώδης: αιματηρός
 αιματωμός: μάτωμα
 αιμοπότης: αιμοδιψής
 αιμοδιά(ζ)ω: ναρκώνομαι, πέφτω σε αναισθησία, λήθαργο· μουδιάζω
 ανίνττομαι: υπαινίσσομαι
 Αίνος, η: πόλη της Α. Θράκης (Ενέζ)
 αιξ: κατσίκια
 αιολοδωρική (θηλ.): «μείγμα αιολικής και δωρικής διαλέκτου», δημόδης νεοελληνική
 αίρεςες (πληθ. θηλ.): αιρέσεις, αιρετικές απόψεις
 αίρεςεις: θρησκευτική εκδοχή, δόγμα· θρησκευμα
 αίρεςις του Αλή: σιτισμός
 αιρετικός,-ίος: αιρετικός· σχισματικός
 αιρετός: εκλεγμένος
 αίρω: υψώνω
 Αΐσα: Αϊσά,-έ· (γυναίκα του Μωάμεθ) Αϊσά
 αισθάνο(υ)μαι: κάμνω κάτι αισθητό, εκδηλώνω
 αισθάνουσουν (β' εν. πρτ.): αισθανόσουν
 αισθαντικός: ευαίσθητος
 αισθησις,-η: κατάσταση λειτουργίας των αισθήσεων· αίσθημα· εντύπωση· εμπειρία· ευαισθησία· αισθησιασμός

αίσθησις του καλού: καλαισθησία
 αισθητικός: προικισμένος με αισθήσεις· ευαίσθητος, ευσυγκίνητος, αισθαντικός· έντονος
 αισθητικότητατος: υπερευαίσθητος· πάρα πολύ ευσυγκίνητος
 αισθητός: ζωντανός
 αισθητός: με τις αισθήσεις, πραγματικά· με συγκίνηση
 αιστάνομαι: νιώθω
 αισγρά μείξις,-η: ανήθικη σεξουαλική επαφή, συνύρεση, συνουσία· βιασμός
 αισχρός: ανήθικος
 αισχροουργία: κακούργημα
 αισχρή: ντροπή· κάτι το ασήμαντο
 αισχύνομαι: ντρέπομαι
 αιτία: αιτία, λόγος· αφορμή· πρόθεση· πειρασμός· σφάλμα, αδικημα
 αιτίαμα: αιτία· ευθύνη
 αίτιναι (πληθ. θηλ.): οι οποίες· βλ. και όστις
 αιτιολογία: αίτιο, λόγος· αφορμή
 αίτιον: λόγος· κίνητρο· περιστατικό
 αιτιώμαι: κατηγορώ
 αιτώ: ζητώ
 αιχμαλωτεύω: αιχμαλωτίζω
 αιχμαλωτίζομαι: αιχμαλωτίζομαι· κυριεύομαι
 αίων: αιώνας· εποχή, περίοδος· χρόνος, χωρόχρονος· ιστορία· σύμπαν
 Ακαδεμία: (ηγεμονικό) ανώτατο εκπαιδευτήριο στις παραδουνάβιες ηγεμονίες
 ακαδημαϊκός: που σχετίζεται με, ή ανήκει σε, ανώτατο εκπαιδευτήριο (ακαδημία, πανεπιστήμιο), επιστημονική εταιρεία κτλ.
 ακαδημία/Ακαδημία: ανώτατη σχολή· (ηγεμονικό) ανώτατο εκπαιδευτήριο (στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 ακαθάριζαν (γ' πληθ. πρτ.): καθάριζαν
 ακάθαρτος: δαμονικός, διαβολικός
 Ακάθιστος, ο, η: Ακάθιστος Ύμνος· ακολουθία του Ακάθιστου Ύμνου· η Παρασκευή της πέμπτης εβδομάδας της Μεγάλης Σαρακοστής
 άκαμος: ακατάλληλος
 ακακία: έλλειψη κακίας, καλοσύνη· αθωότητα
 άκακος: που δεν έχει κακό ή υποψία μέσα του· αθώως
 ακαλλιέργητος: απολίτιστος
 ακαμπής: αλύγιστος
 ακαμπτότερος: πιο αλύγιστος, σκληρός
 ακανεί (απρόσ.): αρκεί, φτάνει

ακανθόραχος: αγκαθωτός στη ράχη, την επιφάνεια
 ακανθώδης: αγκαθωτός, αιχμηρός
 ακανθωτός: αγκαθωτός, αιχμηρός
 ακάρδιος: άκαρδος, σκληρός
 άκαρδιος: αποκαρδιωμένος, αποθαρруμέ-
 νος
 ακαρτέρειε (γ' εν. πρτ.): περιέμενε
 ακαρτερεύω,-ερώ: περιμένω· στήνω καρ-
 τέρι
 ακαταγίνοντο (γ' πληθ. πρτ.): καταγίνο-
 νταν, ασχολούνταν
 ακαταγώνιστος: ακατάβλητος στρατιω-
 τικά, πολεμικά
 ακατάληπτος: ακατανόητος· αφάνταστος
 ακαταπαύστως: ασταμάτητα
 ακατάπληκτος: που δεν ξαφνιάζεται, δεν
 καταπλήσσεται
 ακαταστασία: αστάθεια, παροδικότητα·
 αταξία
 ακατάστατον, το: αναστάτωση, ταραχή
 ακατάφλεκτος: που δεν είναι δυνατόν να
 καεί· άκαυτος
 ακατοίκτης: έρημος, εγκαταλεειμμένος
 ακένωτος: ανεξάντλητος
 ακέρ(α)ιος: ολόκληρος· άλιωτος, άφθαρ-
 τος
 ακέφαλος: που δεν έχει αρχή, του λείπει η
 αρχή
 ακηδιάζω: ολιγωρώ, αδιαφορώ
 ακήρατος: αμόλυντος· ολόκληρος, ακέ-
 ραιος
 ακινδύνως: ακίνδυνα· ελαφρά
 ακίνητος: στυλωμένος· ασυγκίνητος
 ακίσηρας: ελαφρόπετρα
 Ακκιριμάν: (Ακκιριμάν,-κερμάν) «Ασπρό-
 καστρο», πόλη στη δυτική όχθη του
 Δνειστερου (Ντιεστρ) της Μολδαβίας
 (Τυράς, Μπελγκορόντ, Τσετάτσα Άλ-
 μπα)
 ακ'λουθώ: ακολουθώ
 ακμάδα: ικμάδα· ακμή
 ακμάζω: ζω
 ακμή: κορυφή· προχωρημένο σημείο· κο-
 ρύφωση, έξαρση· κρίση· αύξηση
 άκο (β' εν. προστ.): άκου
 ακοίμητος: άσβηστος
 ακοινωνησία: έλλειψη επικοινωνίας· αντι-
 κοινωνικότητα
 ακόλακος: που δεν χρησιμοποιεί κολα-
 κεία, ελκυστική μέθοδο
 ακολάστως: ατιμώρητα, ελεύθερα
 Ακόλια, η: πόλη της βόρειας Μ. Ασίας (ί-
 σως η Κολώνεια/Κιολούχισάρ του Πό-
 ντου)

ακολουθά,-εί (απρόσ.): είναι επόμενο, έ-
 πεται· επακολουθεί, επέρχεται, συμβαί-
 νει, γίνεται· συνάγεται
 ακολουθημένος: ακολουθούμενος, συνο-
 δευόμενος
 ακουούθησε: συνέχισα
 ακολουθία: εκκλησιαστική ακολουθία, λει-
 τουργία· λειτουργική πράξη· τα της εκ-
 κλησίας
 ακόλουθον, το: συμβάν
 ακόλουθος: οπαδός
 ακολουθώ (μτβ. και αμτβ.): ακολουθώ· ε-
 ξακολουθώ· εξ'ακολουθώ τον δρόμο μου,
 συνεχίζω· συνεχίζομαι· προέρχομαι
 ακολουθώ εις: είμαι προσηλωμένος, ακο-
 λουθώ κάποιον (κάτι)
 ακολούθως: επομένως· στη συνέχεια· κα-
 τόπιν, αργότερα
 ακόμη,-ομή: ακόμη,-α· επιπλέον· άλλω-
 στε· επίσης· πάντως· και εκεί· ήδη, κιό-
 λας
 ακόμη δεν ήτον να (απρόσ. πρτ.): δεν
 είχε,-αν προλάβει να
 ακομή βλ. ακόμη
 ακόνησις: ακόνισμα, άσκηση
 ακονητός: ακονισμένος
 ακοντίζω: εξ'ακοντίζω, εξ'απολύω
 άκοπα (επίρρ.): ακούραστα· αδιάκοπα
 άκοπος: αδιάκοπος
 άκου (β' εν. προστ.): άκου· νά
 ακου(γ)ή: φήμη, διάδοση· όνομα, υπόλη-
 ψη
 ακού(γ)ω: ακούω· ακούω μαθήματα, πα-
 ρακολουθώ (παραδόσεις)· αισθάνομαι,
 νιώθω· βλέπω, διαπιστώνω· υπακούω·
 ονομάζομαι· ακούομαι, γίνομαι σεβα-
 στός
 ακούειν, το: ακοή, κατανόηση
 ακούή βλ. ακου(γ)ή
 ακολουθία: (χριστιανική) εκκλησιαστική
 ακολουθία· λειτουργική τάξη
 ακουμβίζω,-ώ: ακουμπώ
 ακούομαι: εισακούομαι, γίνομαι δεκτός
 ακούοντα (μτχ. ενεστ., γ' πληθ. πρτ.): α-
 κούοντας, ακούονταν
 ακούρευτος: άκοπος, αξάκριστος (για βι-
 βλίο)
 άκουσεν (β' εν. προστ. αορ.): άκουσε
 ακούσετε (β' πληθ. αορ., β' πληθ. προστ.
 αορ.): ακούσατε, ακούστε
 ακούσιος: αθέλητος· εκβιαστικός, με το
 ζόρι
 ακουσίως: αθέλητα· εκβιαστικά, με το
 ζόρι
 ακούσ'τε (β' πληθ. αορ.): ακούσατε

ακουστός· ξακουστός, περιβόητος
 ακούτης· σβέρκος· πίσω μέρος του κούτε-
 λου, του κρανίου
 ακούω βλ. ακού(γ)ω
 ακούων, ο· ακροατής
 άκρα: άκρη· σύνορο,-α· ακτή· όχθη
 άκρα (πληθ.): σύνορο,-α
 ακρασία: ακράτεια· έλλειψη αυτοσυγκρά-
 τησης· υπερβολή, ακρότητα
 ακράτητος: ασυγκράτητος
 άκρατος: ακέραιος, ανόθευτος
 άκρη (πληθ. ουδ.): άκρες, απολήξεις· καρ-
 ποι
 ακρίβεια: σχολαστικότητα· λεπτομέρεια·
 έλλειψη, πείνα
 ακριβέστατα (επίρρ.): εντελώς κατ' ακρί-
 βεια
 ακριβέστατος: επιμελέστατος· πολυτιμό-
 τατος· πανάκριβος· πολυαγαπημένος
 ακριβής: λεπτομερής, διεξοδικός
 ακριβός (επιθ. και ουσ.): ακριβής· φιλάρ-
 γυρος· αγαπημένος· το αγαπημένο πρό-
 σωπο
 ακριβοχαιρετώ: χαιρετώ με αγάπη
 ακριβώς: με επιμέλεια, προσοχή
 ακρινός: ακριανός
 άκριτα (επίρρ.): χωρίς δίκη, καταδικαστι-
 κή απόφαση
 ακροάζο(υ)μαι: στήνω αυτί, ακούω προ-
 σεχτικά· δίνω προσοχή
 ακρογομάτος: λίγο σαρκώδης, λεπτός
 άκρον,-ος, το: άκρη, απόληξη· ακραίος
 βαθμός· ακραία κατάσταση, απόφαση·
 κορυφή· καρπός
 ακροποταμία: όχθη ποταμού· ανάχωμα
 όχθης
 ακροπόταμον: όχθη ποταμού
 άκρος: ακραίος· τελευταίος· ανώτερος,
 υπέρτατος, απόλυτος· εξαιρετικός· πά-
 ρα πολύς, υπερβολικός· πάρα πολύ με-
 γάλος· πάρα πολύ έμπειρος
 άκρος, το: άκρο
 ακρόσπανος: λιγάκι σπανός, με αραιές
 τρίχες
 ακροστιχίς: ποίημα που σχηματίζει συ-
 γκεκριμένη,-ες λέξη,-εις με το πρώτο
 γράμμα κάθε στίχου του
 ακρότατος: ανώτατος· απώτερος· κορυ-
 φάιος, εξαιρετικός
 ακροτσερίζομαι: υποφιάζομαι
 Ακρωτήρι(ον): νότιο άκρο Σαντορίνης· Α-
 κρωτήρι δυτικής Κρήτης
 Ακσεράγιον: (Ακσεράγιον) «Άσπρο Παλά-
 τι», εμπορική περιοχή στο κέντρο της
 «παλιάς» Κωνσταντινούπολης, στη θέ-

ση της βυζαντινής αγοράς του Βοός·
 πόλη Ακσεράι της Καππαδοκίας
 ακτεναμές: βασιλικό (σουλτανικό) έγγρα-
 φο· έγγραφο (αντίγραφο) συνθήκης ει-
 ρήνης
 ακτυπό: χτυπό
 ακυβέρνητος: ασταθής· ανοικονόμητος,
 χωρίς τάξη
 Α. Λ.: Αγαθόφρων Λακεδαιμόνιος (ψευ-
 δών. του Κωνσταντίνου Κοκκινάκη)
 Αλ: Χάλη (Χάλε, Γερμανίας)
 αλ' (άρθρο ιταλ.): στην, κατά την (all')
 αλ' άλμπα: το ξημέρωμα, την αυγή
 αλάγκιον: (alangium decarpetalum) αειθα-
 λές (και κοσμητικό) δέντρο των τροπι-
 κών με άφθονα κόκκινα λουλούδια και
 φαγώσιμους καρπούς
 αλάθαστα (επίρρ.): σίγουρα
 αλάθευτα (επίρρ.): σίγουρα
 αλαλαγμός: κραυγή· έφοδος με κραυγές
 αλαλάζω: κραυγάζω
 αλάληνται (γ' πληθ.): περιφέρονται, περι-
 πλανιούνται
 Αλαμανία: Γερμανία
 Άλανες (πληθ.): Άλανοί
 αλαργάρω: απομακρύνομαι
 αλάργου: μακριά, σε απόσταση
 άλας: πνεύμα, εξυπνάδα
 αλατρεύω: δουλεύω τη γη, οργώνω
 αλαφρός: ελαφρός
 αλαφρώνομαι: ανακουφίζομαι
 αλβανίτης/Άλβανίτης: Άλβανός· μουσουλ-
 μάνος Άλβανός (Τουρκαλβανός)
 Άλβανίτια: Άλβανία· Ήπειρος· Άλβανοί,
 αρβανίτες (μουσουλμάνοι Άλβανοί)
 αλβανίτικος: αλβανικός
 Άλβανός: Άλβανός· Αλαβανός· Αρμένιος
 (της Αρμενίας)
 Άλβας,-αντας: (ηγεμόνας της Καραμα-
 νίας) Αλουάντ μπεν Γιουσούφ
 Άλβίτζε: Αλοΐσιος, Λουΐζος
 Άλβις,-ης: (ποταμός) Έλβας (Έλμπε, Γερ-
 μανίας)
 αλεγράτσα: ευθυμία, καλή διάθεση
 αλεκάτη: ρόκα, ραβδί για γνέσιμο μαλλιού
 αλεκτ'ροφωνία: λάλημα πετεινού· ξημέ-
 ρωμα
 αλέκτορας: πετεινός
 Αλεμά(ν), λ': (οικογ. όν.) ντ' Αλεμά(ν)
 Αλέξανδρος, δραγουμάνος: Αλέξανδρος
 Γκίκας
 αλεξιτήριον: αντιφάρμακο
 Αλετροπόδα, η: αστερισμός του Ωρίωνα
 ή της Μεγάλης Άρκτου
 Αλζάς: Αλσατία (Γαλλίας)

Αλήαγας: αγάς Αλή(ς)/Άλι
 αλήθεια, -ηθεία: αλήθεια· ειλικρίνεια
 αληθινά (επίρρ.): στ' αλήθεια, πράγματι·
 στην πραγματικότητα όμως
 αληθοσύνη: αλήθεια
 αληθώς: στ' αλήθεια, πράγματι
 Αλήπασιας: πασάς Αλή(ς)/Άλι· πασάς Α-
 λή(ς) Τεπελενλή(ς)
 Αλής: Αλή(ς)/Άλι· γαμπρός του Μωάμεθ
 αλησημονσία: λήθη
 αλησημονώ: ξεχνώ
 αλιτήριος: ανόσιος· αμαρτωλός
 Άκινερ: Έρκνερ (Γερμανίας)
 Αλκοράνι: το ιερό βιβλίο του ισλάμ Κορά-
 νι (Κουράν)
 άλλα και άλλα: άλλα αντ' άλλων
 αλλά τι: τι (άλλο) γίνεται (λοιπόν);
 αλλαγή: αλλαγή· ανταλλαγή
 αλλάι: παράταξη, πομπή
 αλλαλογώ: τρελαίνομαι
 αλλαμένος: αλλαγμένος, αλλοιωμένος· με-
 ταμφεσμένος
 αλλαξία: αλλαξιά· αλλαγή
 αλλαξοπροσωπία: αλλαγή έκφρασης του
 προσώπου
 αλλαξοπροσωπισμένος: αλλαγμένος, αλ-
 λουωμένος στην όψη
 αλλαξοφορώ: αλλάζω ρούχα σε κάποιον
 αλλάσσω (μτβ. και αμτβ.): αλλάζω· δια-
 φέρω
 Αλλάχ: Θεός
 Αλλάχ / Αλλάχ, Αλλάχ: (παρεφθαριμ. από:
 λα ιλάχ ιλλά Αλλάχ/Ανά) καμιά θεότη-
 τα (δεν υπάρχει) εκτός από τον Θεό/
 εκτός από εμένα, κανέναν θεός παρά
 μόνον ο Αλλάχ
 αλλαχόθι: αλλού
 αλλαχόσει: (για) αλλού
 αλλαχού: αλλού, σε άλλο σημείο
 αλληλούα: αλληλούα («υμνείτε»)
 αλλεοτρόπως: με άλλο τρόπο, διαφορετι-
 κά
 αλλεπαλήλως: διαδοχικά
 άλλες (επίρρ.): άλλες φορές
 αλλέως, -εώς: αλλιώς, διαφορετικά· αλλού
 αλληθώρικος: αλληθώρος
 αλλήλοις (δοτ. πληθ. αρσ.): ο ένας στον
 άλλο
 αλληλομαχία: σύγκρουση μεταξύ δύο α-
 ντιπάλων· εμφύλια διαμάχη
 αλλ(η)νής (γεν. θηλ.): άλλης, διαφορετι-
 κής
 άλλο γι' άλλο: άλλ' αντ' άλλου
 άλλο ότι: εκτός από το ότι
 άλλο παρά: περισσότερο από

αλλογενής: αλλοεθνής, ξένος
 αλλοδαπαί, αι: το εξωτερικό, τα ξένα, η
 ξενιτιά
 αλλοδαπαίς (πληθ. αρσ.): αλλοδαποί, ξέ-
 νοι
 αλλοίος: διαφορετικός
 αλλοιούμαι: επηρεάζομαι, συγκινούμαι
 αλλόπιστος: αλλόθρησκος
 άλλος/αλλός: άλλος, διαφορετικός· επό-
 μενος· προηγούμενος
 άλλος εξ άλλου: έξαλλος· άλλος άνθρω-
 πος
 άλλός βλ. άλλος
 άλλοτε και άλλοτε: πότε πότε
 αλλότριος: ξένος· παράταιρος, αταίρια-
 στος
 αλλού (γεν. αρσ.): αλλουνού
 άλλών (γεν. πληθ. αρσ.): άλλων (ανθρώ-
 πων)
 άλλως: διαφορετικά· για άλλο λόγο
 αλμπουρίζω: κυματίζω πάνω σε κοντάρι
 αλογάμαξα: άμαξα που τη σέρνουν αλο-
 γα
 αλογάριαστος: αναρίθμητος
 αλογίαστος: αφανταστος
 αλογιέμαι: σκέφτομαι, λογαριάζω
 άλογον του μεντζιλίου: ταχυδρομικό άλο-
 γο
 αλογόρνεον: «Ιππόγυπος», γύπας-άλογο,
 φτερωτό υποζύγιο
 άλογος: μη ορθολογικός· παράλογος
 αλογοσυρμένος: παρασυρμένος από άλο-
 γο
 αλόγως: παράλογα
 αλόη: ρευστό μυρωδικό, ρετσίνι
 Αλοής/Αλοΐζος/Λοής: Αλοΐσιος, Λουΐζος
 αλούπι: δέρμα, γούνο αλεπούς
 αλουπού: αλεπού
 αλουργίς: πορφυρό, βασιλικό ένδυμα
 αλους (μτχ. αορ.): έχοντας αιχμαλωτι-
 στεί· αιχμαλωτισμένος
 Αλπερίν: Αλμπερίν
 αλυγιστία: δυσκαμψία
 Αλυκή: λιμάνι, παραλία της Λάρνακας
 (Κύπρου)
 αλύσαις (δοτ. πληθ.): με αλυσίδες
 αλυσιδεμένος: αλυσοδεμένος, σιδηροδέ-
 σμιος
 άλυσις: αλυσίδα
 άλυσος, η, ο: αλυσίδα, δεσμά
 αλφάβητον: αλφαβητάριο· γραμματική,
 γλωσσική μέθοδος· λεξικό
 αλφιέρης: σηματοφόρος· ανθυπολοχαγός
 αλχημικός, ο: αλχημιστής
 αλώβητος: απείραχτος

αλωθείς (μτχ. αορ.): έχοντας αιχμαλωτίσει· αιχμαλωτισμένος
 αλωμένος: αιχμαλωτισμένος
 αλωνάδα: φωτεινός δακτύλιος γύρω από τον ήλιο ή το φεγγάρι, φωτοστέφανος
 Αλωνάριος: (μήνας) Ιούλιος
 αλώνια, τα: εποχή του αλωνίσματος
 αλώνω: εκπολιορκώ, κατακτώ
 αλωπεκή: δέρμα αλεπούς· σημάδι πονηριάς
 αμ', αμά (σύνδ.): αλλά, όμως, μα
 άμα (β' πληθ. υποτ., β' εν. προστ.): πήγαινε
 άμα (σύνδ. και επίρρ.): συγχρόνως· μαζί· αφού
 άμα δε και: και συγχρόνως
 άμα έω: με το ξημέρωμα, μόλις ξημέρωσε
 άμα και: και συγχρόνως· μαζί με, μαζί και
 άμα ότε: μόλις
 άμα τε: και συγχρόνως
 αμά βλ. αμ'
 αμάδι: μαζί
 αμάθεια: αμορφωσιά
 αμαθής: αμόρφωτος, αγράμματος
 αμάθητος: άμαθος
 Αμαλασόντη: (Βασίλισσα) Αμαλασούνθα
 αμάξι του δρόμου: άμαξα, ταχυδρομική άμαξα
 αμάξι(ον): κάρο· άμαξα
 αμάρακος: μαντζουράνα
 Αμάρης: Ομάρ (Όμαρ)
 αμαρτάνω: κάμνω λάθος, σφάλω, πέφτω έξω, λαθεύω· παρεκτρέπομαι· διαπράττω αμάρτημα· κάμνω έρωτα παράνομα, ανήθικα
 αμάρτημα: λάθος
 αμάρτησις,-η: αμάρτημα
 αμασχάλη: μασχάλη
 αμάτιν: μάτι
 αμαυρίζω,-ώνω: μαυρίζω, λερώνω
 αμάχη: πόλεμος· κήρυξη πολέμου
 αμάχομαι: πολεμώ
 αμβλύνους: βλάκας
 άμε (β' πληθ. υποτ., β' εν. προστ.): πήγαινε
 αμέ (σύνδ.): αλλά, όμως
 αμελάω βλ. αμελώ
 αμελημένος: παραριγμένος· παραμελημένος
 αμελώ,-άω: παραμελώ, παραλείπω· παρραμελώ καθήκον
 αμελώς: ανέμελα, αφρόντιστα· χαλαρά
 Αμέριμνον, το: (έπαυλη) «Χωρίς Φροντίδες» (Sans-souci)
 αμέριμνος: ανυποφίαστος

αμεριμνώ: δεν νοιάζομαι
 αμέσως: αμέσως· άμεσα, με τρόπο ευθύ· κατευθείαν
 αμετάθετος: αμετακίνητος, σταθερός
 αμετάτρεπτος: αμετακίνητος, σταθερός
 άμετε/αμέτε (β' πληθ. υποτ./προστ.): πηγαίνετε, φύγετε· πηγαίνετε (κάποιον)
 αμέτοχος: αθώς, αναίτιος· ανέγγιχτος, αμόλυντος
 άμετρα (επίρρ.): απέραντα
 αμέτρητος: πάρα πολύ μεγάλος, τεράστιος
 άμετρος: αμέτρητος· άπειρος
 άμη/αμή (σύνδ.): αλλά, όμως, μα
 αμητός: συγκομιδή θερισμού
 αμηχανία: αδυναμία· δυσκολία
 αμηχανώ: βρίσκομαι σε δυσκολία· δεν μπορώ
 αμιλλάμαι: συναγωνίζομαι
 αμίμητος: που είναι αδύνατο να αντιγραφεί, να παραχαραχθεί· απαράβλητος, ασύγκριτος
 αμιράλλης: ναύαρχος· ανώτερος αυλικός αξιωματούχος (κυπριακού φραγκικού βασιλείου)
 αμιράς: «εμίρης», (μουσουλμάνος) στρατιωτικός διοικητής (μουσουλμάνος) ηγεμόνας· (οθωμανός) σουλτάνος
 αμιρός (γεν. αρσ.): εμίρη, σουλτάνου
 Αμίτ: (σουλτάνος) Αμπντούλαμίτ Α' αμμάτι(ο): μάτι
 αμμέ (σύνδ.): αλλά, όμως, μα· ενώ
 Άμμοι (πληθ.): αμμώδης τοποθεσία στο λομοκαθαροτήριο της Ζακύνθου
 αμμοχουστιανός/Άμμοχουστιανός: κάτοικος της Αμμοχώστου (Κύπρου)
 Αμμόχουστος/Άμμοχούστο, η: Αμμόχωστος (Κύπρου)
 Αμμών: (θεός) Άμμων (Άμούν) Ρα
 αμνάς: νεαρή προβατίνα
 αμνόγα: ορκίζομαι
 αμοιβαία αντενέργεια: αλληλεπίδραση
 αμοιβαίως: διαδοχικά, ο ένας ύστερα από τον άλλο· με τη σειρά· αντίστοιχα
 αμοιβή: ανταμοιβή
 άμοιρος: αμέτοχος· στερημένος
 αμοναχός: μόνος
 αμόρι: έρωτας, αγάπη
 άμορφος: παραμορφωμένος, ασχημισμένος· άσχημος
 Αμουράτ,-ης: (σουλτάνος) Μουράτ Β'
 αμουρούζα, η: αγαπητική, ερωμένη
 αμουρούζης: ερωτευμένος
 άμπαρη: «άμβρα η φαιά», αρωματική ουσία· ήλεκτρο, κεχριμπάρι· στεατικό κε-

ρί, σπαρματσέτο, αλειμματοκέρι
 αμπάρι(ον): αποθήκη· σιταποθήκη
 αμπασαδόρος, -ούρος: πρεσβευτής
 αμπασιάτα: πρεσβεία, διπλωματική απο-
 στολή· διπλωματικό αξίωμα
 αμπασιατόρος: πρεσβευτής
 αμπάτε, ο: (ρωμαιοκαθολικός) αβάς, ιε-
 ρομόναχος, ηγούμενος
 αμπελική, η: αμπελώνας
 αμπελουργός: εργάτης αμπελιού
 αμπελοχάρατσον: φόρος (δεκάτη) στα
 αμπελοουργικά προϊόντα
 αμπιτάρω: κατοικώ
 αμποδιζομαι: εμποδιζομαι, αποκλείομαι
 αμπόδισμα: εμπόδιο
 άμποτε(ς): μακάρι
 αμπουκώνομαι, -ω: γεμίζω το στόμα μου,
 τρώω
 αμ(π)ουλέτα: μικρό γυάλινο ή πήλινο δο-
 χείο, ποτήρι
 Άμποσι: Άμπο (Τούρκου, Φιλανδίας)
 αμπωμένος: σπρωγμένος
 αμψώ(χ)νω: σπρώχνω
 Άμστερδάμ: Άμστερνταμ
 αμφιβαλλον (ά' εν. πρτ.): αμφέβαλλα
 αμφιβάλλω: αμφιβάλλω, διστάζω· υπο-
 πτεύομαι· φοβάμαι
 αμφιβολία: αναβολή· καθυστέρηση
 αμφίβολος: που έχει αμφίβολη έκβαση
 αμφιθέατρον: (κοίλο) θεαρείο στο πρώτο
 ανυψωμένο επίπεδο θεατρικής αίθου-
 σας· χώρος δράσης· αμφιθεατρική διά-
 ταξη
 Αμφιλόχοι (πληθ.): Άρτα
 άμφωνος: άφωνος, αμιλητος
 άμωμος: άφογος, αναμάρτητος
 Αμών, -ώνε: Δάμων
 αν (σύνδ.): αν· μήπως· μακάρι να
 αν (σύνδ. γαλλ.): σε· ως
 αν και (να): ακόμη κι αν· αφού, επειδή
 αν και ποτέ: (ακόμη κι) αν κάποτε
 αν καλά (να): αν και· μολονότι
 αν όχι άλλο: αν μη τι άλλο, τουλάχιστο
 αν σεφ (επίρρ.): επικεφαλής
 αν τύχει (επίρρ.): ενδεχομένως, ίσως, μπο-
 ρεί (να)· φαίνεται
 ανά (πρόθ.): κατά· από
 αναβάζω: ανεβάζω, υψώνω
 αναβαθμός: σκαλοπάτι
 αναβαίω: ανεβαίνω
 αναβάλλω: αναφέρω
 ανάβηθι (β' εν. προστ. αορ.): ανέβα
 αναβιβάζω: αναγορεύω· σκέφτομαι κάτι
 υπεροπτικό
 αναβιβασμός: ανάρρηση

αναβλαστώ: ξαναβλασταίνω, ξαναφυτρώνω
 αναβλέπω: βλέπω προς τα πάνω· ξανα-
 βλέπω, ξαναβρίσκω την όραση· βλέπω
 αναβράζω: βράζω, κοχλάζω
 ανάβρασις, -η: αναβρασμός
 αναβρασμένος: βραστός
 αναβρύω (μτβ. και αμτβ.): κάμνω (κά-
 ποιον, κάτι) να αναβλύσει· αναβλύζω,
 ξεπηδώ
 αναγγέλλω: ανακοινώνω· λέω· πληροφορο-
 ρώ· κοινολογώ
 αναγέλαν (γ' εν. πρτ.): περιγελούσε, κο-
 ρόιδευε
 αναγέλασμα: κοροϊδία, χλευασμός
 αναγελαστικά (επίρρ.): περιγελαστικά,
 περιφρονητικά
 αναγελώ: περιγελώ, κοροϊδεύω
 αναγεννάω: ξαναζώ, κερδίζω νέα ζωή·
 αναπαράγομαι· επαναλαμβάνομαι
 αναγι(γ)νώσκω: διαβάζω
 αναγιώννω: ανατρέφω
 αναγκάζω: βιάζω, πιέζω· φέρνω σε δύ-
 σκολη θέση· προσπαθώ πιστευτικά να
 πείσω
 αναγκαίον, το: απαραίτητο μέρος (ενός
 συνόλου)· αποχωρητήριο
 αναγκαίος: χρειαζόμενος· υποχρεωτικός·
 εγκύκλιος, βασικός
 αναγκαιότερος: πιο απαραίτητος· πιο ση-
 μαντικός, στρατηγικός
 αναγκαιώς: κατ' ανάγκη
 αναγκαστικός: πιστικός· βίαιος
 αναγκαστικός: με το ζόρι, με τη βία
 ανάγκη: ανάγκη· σωματική ανάγκη· δυ-
 σκολία· ανέχεια
 ανάγκη (απρόσ.): είναι ανάγκη
 ανάγναντίς μου (επίθ.): όμοιός μου, αντί-
 στοιχός μου (κτλ.)
 αναγνώθω: διαβάζω
 αναγνώστης: αναγνώστης· που έχει τον
 (χαμηλό) ιερατικό βαθμό του αναγνώ-
 στη
 αναγνώστων (γεν. πληθ. αρσ.): αναγνω-
 στών
 ανάγομαι: ανεβαίνω
 αναγορευτικός: εξεταστικός, φιλοπερίερ-
 γος
 ανάγω: ανεβάζω
 αναδενδράδα: θάμνος
 αναδεύομαι, -ω: κουνιέμαι, σαλεύω· ανα-
 κατώνω, κουνώ
 αναδέχομαι: υποδέχομαι
 αναδοχή: ανάληψη· ανάληψη διδασκαλί-
 ας· ανάληψη της διεύθυνσης

αναδύομαι,-ω: αναδύομαι· σηκώνομαι· αρ-
 νούμαι
 αναζούλι, αναζουλόπουλον: (ίσως) κεντρί
 για μπόλιασμα, μτφ. «μεγάλο (ή μικρό)
 τσιβί», τσουχτερός φόρος
 αναζώ (μτβ. και αμτβ.): ξαναζώ, αναζω-
 πυρώνω· ξαναφέρνω κάποιον στις αι-
 σθήσεις του· συνέρχομαι
 αναζώννυμαι,-ώνομαι: αναλαμβάνω
 αναζωούμαι,-ωώνομαι: ξαναζώ, ανασταί-
 νομαι
 αναθεματώ: αναθεματίζω, καταριέμαι
 αναθεωρούμαι: ξανακοιτάζομαι, ξαναα-
 ποφασίζομαι
 αναθραμμένος: μεγαλωμένος
 αναθροφή: ανατροφή· εκπαίδευση
 αναθυμίζω: θυμίζω
 αναθυμώ: θυμούμαι
 αναΐτης: αντιπρόσωπος, αναπληρωτής·
 βοηθός (μουσουλμάνου δικαστικού ή δι-
 οικητικού λειτουργού)
 αναίρεσις: άρση· καταστροφή
 αναίρετικός: ακυρωτικός
 αναίρώ: ανατρέπω, καταργώ· προκαλώ
 την ανάκληση, την ακύρωση· παίρνω
 πίσω· αρνούμαι
 αναίσθητος: αναίσθητος, λιπόθυμος· νε-
 κρός
 αναίσθητώ: αδιαφορώ
 αναίσχυντα (επίρρ.): ξεδιάντροπα
 αναίσχυντία: ξεδιάντροπη συμπεριφορά·
 ντροπή, ξεδιαντροπία
 αναίσχυντος: ξεδιάντροπος
 αναίσχυντως: ξεδιάντροπα· έντιμα
 αναίτιος: αθώος· που δεν έχει αφορμή,
 πρόσχημα
 ανακαινίζομαι,-ω: ξαναχτίζομαι· ανοικο-
 δομώ, ξαναχτίζω· ξαναδημιουργώ, ανα-
 συστήνω· ξαναζωντανεύω, ξαναπιάνω,
 ξαναφέρνω στην επικαιρότητα
 ανακαινισμα: ανακαινιση
 Ανακάκαβος: κουτσομηλιά, κορτσιδιά·
 καρπός της κουτσομηλιάς, κορτσιδιάς
 ανακαλούμαι εις την ζώήν: συνέρχομαι,
 ξανάρχομαι στα σύγκαλά μου
 ανακαλύπτω: αποκαλύπτω
 ανακαλώ: ξαναφέρνω, κάμνω κάποιον
 (κάτι) να επανέλθει
 ανάκαρα, τα: σωματική δύναμη, κότσια
 ανακατεύομαι: σμιγώ, έρχομαι σε επικοι-
 νωνία, επαφή
 ανακάτωμα: αναταραχή
 ανακατωμένος: άτακτος, ασύντακτος· τα-
 ραγμένος
 ανακατώνομαι: ανακατεύομαι· μπερδεύ-

ομαι, ταράζομαι· έρχομαι σε επαφή
 ανακατώνομαι με: ενώνομαι με, εκβάλλω
 σε
 ανακατωνόστενε (β' πληθ. πρτ.): ερχόσα-
 σταν σε επαφή
 ανακατώνω: αναστατώνω· δημιουργώ α-
 ναταραχή, διχόνοια
 ανακατάωσις,-η: ταραχή, αναστάτωση· ε-
 ξέγερση
 ανακεκλημένος: που έχει ξαναγυρίσει
 ανακηρύττω: κηρύττω
 ανάκληση: επάνοδος καλής εποχής, ευτυ-
 χία
 ανακομιδή: εκταφή των οστών και μετα-
 φορά σε άλλο τάφο ή σε οστεοφυλάκιο
 ανακουφισμός: ξεκουράση
 Ανακρεών: Ανακρέων
 ανακρίνω: κρίνω, βιβλιοκρίνω
 ανακτιζώ: ξαναχτίζω, ανοικοδομώ
 ανακωχή: ανάπαυλα, διακοπή· εκχειρία
 ανακωχή αρμάτων/όπλων: εκχειρία
 αναλαβή: ανάκτηση
 αναλαμβάνω (μτβ. και αμτβ.): ανεβάζω,
 σηκώνω· παίρνω· παίρνω πίσω· ξανα-
 παίρνω, ξαναβρίσκω· ξαναπιάνω, ξα-
 ναρχίζω· επαναλαμβάνω, ξαναλέω· συ-
 νέρχομαι, πηγαίνω καλύτερα
 αναλάμπω: λάμπω, αστράφτω· ξεπηδώ·
 ξαναλάμπω
 ανάληψις,-η: ανάκτηση
 αναλιγμένος: λιωμένος
 αναλλαγή: αλλαγή
 αναλογία: αντιστοιχία, ομοιότητα
 αναλύω (μτβ. και αμτβ.): φθείρω· λιώνω
 αναλώ: λιώνω
 ανάλωμα: δαπάνη, έξοδο
 αναλώνομαι: καίομαι
 αναμένος: περιμένω· απομένω· βλ. και α-
 νιμένω
 αναμέρος: παράμερα
 ανάμεσα: μεταξύ· μέσα
 ανάμεσα εις τούτο το πράγμα: με τον
 τρόπο αυτό, έτσι
 ανάμεσον/ανάμεσον/αναμεσόν: μεταξύ
 ανάμεσόν μας: εμείς οι περισσότεροι από
 ένας (οι δυο μας, οι τρεις μας, κτλ.)
 αναμεσόν, αναμεσόν βλ. ανάμεσον
 αναμεταξύ: ανάμεσα· μέσα από
 αναμεταξύ εις: μέσα σε
 αναμεταξύ οπού: τον καιρό που
 αναμμένος: που βρίσκεται σε έξαψη, δρά-
 ση· φλογισμένος, φλογερός
 ανάμνεσκαν (γ' πληθ. πρτ.): περίμεναν
 αναμνήσεων βλ. επί των αναμνήσεων
 αναμονή: υπομονή

αναμοχλεύομαι: αναδεύομαι, αναταράζομαι
 αναμπαίζω: εμπαιζώ· κοροϊδεύω, περιγελώ
 αναμπιστεύομαι: εμπιστεύομαι· εμπιστεύομαι τον εαυτό μου
 αναμυτίζω: μυρίζω, οσφραίνομαι
 αναμφίβηλος: ακλόνητος, πολύ στερεός
 ανανεούμαι: ξαναγίνομαι
 ανάντια (επίρρ.): απέναντι· (μπροστά) στα μάτια (κάποιου)
 αναντίον (επίρρ.): εναντίον
 ανάντιος: αντίθετος· ανάποδος, μη ευνοϊκός
 αναντιρρήτως: χωρίς αντίρρηση
 άναξι: βασιλιάς· αυτοκράτορας, (οθωμανός) σουλτάνος
 ανάξιος: ανίκανος
 αναπαϊμένος: ανακουφισμένος, ήρεμος
 αναπαρασταίνω: ξαναφέρνω
 αναπαυμένος: ξεπλωμένος
 αναπαύομαι: ξεκουράζομαι· ησυχάζω, επαναπαύομαι, ηρεμώ· πεθαίνω ειρηνικά· στηρίζομαι
 ανάπαυσις,-η: ξεκούραση· ανάπαυση, ηρεμία· σχόλη· άνεση· άνετος, ήρεμος τρόπος ζωής· ευχαρίστηση· μέρος, κτήμα όπου μπορεί κανείς να αναπαυθεί· πηγή εισοδημάτων ενός ιδιώτη
 αναπαυτικά (επίρρ.): άνετα· γαλήνια
 αναπαυτικός: άνετος
 αναπαύω: ξεκουράζω· ανακουφίζω, γαληνεύω· καθησυχάζω· βολεύω, δίνω άνεση χώρου· ικανοποιώ, χορταίνω· παρέχω τα αναγκαία για ανετότερη ζωή
 αναπέμπω: στέλνω
 αναπεταρίζω: πετώ ψηλά
 αναπέτασαν (γ' πληθ. αορ.): άνοιξαν
 αναπέτασμα: πετάρισμα, παιχνιδισμάτων των βλεφάρων
 αναπέυομαι: αναπαύομαι
 αναπέυστον (γ' εν. πρτ.): αναπαύοταν
 ανάπλεος: γεμάτος
 αναπληροί βλ. αναπληρώ
 αναπλήρωμα: γέμισμα, συμπλήρωμα
 αναπληρωμένος: αποκαταστημένος
 αναπληρώ,-ώνω: γεμίζω· συμπληρώνω· επιτελώ, ολοκληρώνω
 Ανάπλι: Νάυπλιο
 αναπνείν, το: αναπνοή, ζωή
 αναπνεύω: αναπνέω
 αναποδογυρίζω: ανατινάζω, γκρεμίζω
 ανάποδος: αλλόκοτος
 Αναπολιτάνος: Ναπολιτάνος (από τη Νάπολι της Ιταλίας)

αναπολώ: φαντάζομαι
 αναποστατώ: αποστατώ, στασιάζω
 ανάπτωμαι: ανάβω, εκτυροσκορτώ
 ανάπτω/ανάφτω (μτβ. και αμτβ.): ανάβω· φλογίζω· καίω, εξακολουθώ να καίω· παίρνω φωτιά· φλογίζομαι, διαπνέομαι από· οργίζομαι
 αναράιδα: νεράιδα
 Ανάργυροι (πληθ.): άγιοι· Ανάργυροι (Κοσμάς και Δαμιανός)
 ανάριθμος: αναρίθμητος, αμέτρητος
 αναρμάτωτος: ξαρμάτωτος, άοπλος
 ανάρμοστος: άνισος
 ανάρπαστος: αρπαγμένος, άφαντος
 ανάρρωσις: δύναμη· κατάσταση
 αναρωτώ: ρωτώ· εξετάζω, ανακρίνω
 ανασηκώνομαι: σηκώνομαι ψηλά, αφαρπάζομαι
 ανασικρτώ: χαίρομαι
 ανασπώ: ξεριζώνω
 Αναστάσιος: (βυζαντινός αυτοκράτορας) Αναστάσιος Α'
 άνασσα: βασίλισσα· αυτοκράτειρα· βασίλισσα των ουρανών (επίθ. της Παναγίας)
 ανασταθεί (γ' εν. υποτ. αορ.): αναστηθεί
 ανασταίνομαι: σηκώνομαι
 ανασταίνω,-ήνω: ανασταίνω· ξαναϊφώνω· μεγαλώνω, ανατρέφω· φυτεύω και αυξάνω· ανακαινίζω
 αναστάς (μτχ. αορ.): αφού σηκώθηκα (κτλ.)
 αναστατούτσικος: μπλεγμένος, διπλωμένος
 αναστατώνω: σηκώνω ψηλά· ανασκάπτω, γκρεμίζω
 ανάστημα: παράστημα, σώμα
 αναστήνω βλ. ανασταίνω
 αναστρέφω: επιστρέφω
 άναστρος: χωρίς άστρα, σκοτεινός
 ανάστροφα (επίρρ.): ανάποδα
 αναστροφή: συναναστροφή
 ανατεθειμένος: που του έχει ανατεθεί κάτι
 ανατείνω: σηκώνω ψηλά
 ανατίθεμαι: τοποθετούμαι πάνω
 Ανατολή: ανατολικές (ασιατικές) επαρχίες της βυζαντινής ή της οθωμανικής αυτοκρατορίας· Μικρά Ασία (Ανατολία)
 Ανατολικά Ινδία (πληθ.): Ινδία· χώρες του Ινδικού ωκεανού και της Άπω Ανατολής· Καραϊβική, Αμερική (αντί: Δυτικά Ινδία)
 ανατολική εκκλησία: ελληνορθόδοξη εκκλησία

ανατολική Ελλάδα: ανατολική Στερεά Ελλάδα
 ανατολικός: ανατολίτης· ανατολίτικος· που ασπάζεται το ανατολικό (ελληνορθόδοξο κ.ά.) χριστιανικό δόγμα
 ανατομία: άνοιγμα, αποκάλυψη
 ανατρέχω: διατρέχω ανεβαίνοντας· προστρέχω
 ανατροφείς: γονιός· παιδαγωγός
 ανατροφή: τρόπος ανατροφής· παιδεία, εκπαίδευση· τροφός: ψυχοκόρη
 αναυλών: νοικιάζω
 αναφάνομαι, -ω: εμφανίζομαι
 αναφανδόν: φανερά, δημόσια, μπροστά σε όλους
 αναφέρνω (μτβ. και αμτβ.): ανάγω· αναπέμπω, στέλνω· ξαναγυρνάω· λέω, διηγούμαι· ξαναμηνουεύω
 αναφορά: σχέση· αίτημα
 ανάπτω βλ. ανάπτω
 αναφύομαι: ξαναφυτρώνω, ξαναπροβάλλω
 αναχασμώμαι: χασμουριέμαι
 αναχαιοφυσοπορδαλήθρα: κωλοτυρίδα
 αναχωρεί (γ' εν. υποτ. αορ.): φύγει
 αναχώρησις: αναχώρηση· έξοδος
 αναχωρητής (επίθ. και ουσ.): αποτραβηγμένος από τον κόσμο· ασκητής
 αναχωρώ από τον κόσμο: γίνομαι αναχωρητής, ασκητής, μοναχός
 αναψυχή: ανακούφιση, ξεκούραση· διασκέδαση· ανάσα, ενθάρρυνση
 αναψύχω: δροσιζώ
 ανδέχεται (απρσ.): ενδέχεται, μπορεί
 ανδιάντροπα (επίρρ.): ξεδιάντροπα
 ανδισκόβω: εμποδίζω
 ανδραγαθείν, το: ανδραγάθημα, κατόρθωμα
 ανδραγαθία: κατόρθωμα· κάμωμα
 ανδραγαθίω: κάμνω ανδραγάθημα, (πολεμικό) κατόρθωμα
 ανδράδελφος: κουνιάδος
 ανδράποδον: δούλος, σκλάβος
 ανδραποστολή: αποστολή ανδρών
 Ανδρεί: Ανδρέας (Αντρέι)
 ανδρείος (επίθ. και ουσ.): γενναίος· παλικάρι, πολεμιστής
 ανδρειωμένος: δυνατός· θωρακισμένος
 ανδρειώνω: κάμνω, βγάζω κάποιον ανδρειωμένο
 Ανδρεούκιος: Αντρούτσιο
 Ανδριανούπολις: Αδριανούπολη Α. Θράκης (Εντινέ)
 ανδρίζομαι: δείχνω γενναιότητα
 ανδρικήα, τα: ανδρικά ρούχα

ανδρίκειος: ανδρικός
 ανδρικότατος: γενναϊότατος
 ανδρομοίρεον (του αδνουμίου): στρατολόγηση ανδρών, στρατιωτών
 ανδρομοίριον: μερίδιο κληρονομιάς της συζύγου από τον άντρα της
 Ανδρόνικος: Αντρούτσιο
 Ανδρόνιος: Αντρένιο
 Ανδρούκιος: Αντρούτσιο
 ανδρωνίτης: ανδρικά διαμερίσματα, δωμάτια σπιτιού
 ανεβοκατεβαίνω: πηγαίνωέρχομαι
 ανεγείρομαι: χιτίζομαι· ανακαινίζομαι
 ανέγκυτος: απείραχτος
 ανέγκλητος: άμεμπτος, άφθογος
 ανεγνοιασία: ανεμελιά
 ανέγνοιαστος: ανέμελος, αμέριμνος
 ανέγνω (γ' εν. αορ.): διάβασε
 ανέγνωρος: αγνώριστος
 ανείλεν (γ' εν. αορ.): σκότωσε
 ανέκαθεν: (από) πάντα
 ανεκάτωμα: διαμάχη· φασαρία
 ανεκδήγητος: ανείπωτος· υπερβολικά σφοδρός
 ανεκφραστος: ανείπωτος, απερίγραπτος
 ανελέημονα (επίρρ.): ανελέητα
 ανελέημονας: ανελέητος, σκληρός
 ανελεημόνητα (επίρρ.): ανελέητα, άσπλαχνα
 ανελόμενοι (μτχ. πληθ.): σηκώνοντας, παίρνοντας
 ανελπίστως: απρόσμενα, απροσδόκητα
 ανέμη: αδράχτι αργαλειού
 ανεμοζάλη: ανεμοθύελλα, καταιγίδα
 Ανεμοκούλουμοι (πληθ.): αμμώδης τοποθεσία στο λοικοκαθατήριο της Ζακύνθου (Άιμοι)
 ανεμοστροφήλο(ν),-ος: ανεμοστρόβιλος
 ανεμοταραχή: ανεμοθύελλα, καταιγίδα
 ανεμώδης: ανεμόδαρτος
 άνεν (σύνδ.): αν
 ανενέργητος: αδρανής, παράλυτος, ακίνητος· που δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί· αλειτούργητος
 ανεξάρτητος: απόλυτος
 ανεξετάστως: ανεξέταστα, χωρίς εξέταση, έρευνα, ανάκριση
 ανεξουσίαστος: αδούλωτος
 ανεπαιθήτως: χωρίς να το καταλαβαίνει· άβει κανείς· αθόρυβα, σιγά σιγά
 ανεπίγραφος: που δεν φέρει όνομα αποστολέα ή αποδέκτη
 ανεπιμέλητος: αφρόντιστος
 ανεπιτήδειος: ακατάλληλος· ανίκανος
 ανεραίδα: νεραίδα

ανέρχομαι: ξανάρχομαι, επανέρχομαι
 ανέρχομαι εις εμαυτόν: συνέρχομαι
 άνεσις: ανακούφιση
 ανεστάθησαν (γ' πληθ. αορ.): αναστήθη-
 καν
 άνευ: χωρίς
 ανευφημώ: επευφημώ
 ανευχάριστον (επίρρ.): χωρίς ευχαρίστηση
 ανευχάριστος: αχάριστος· ανεπιθύμητος
 ανέφαλος: ασυνέφιαστος
 ανέχυρον: εγγύηση· όμηρος
 ανέχω: συκρατώ
 ανέψια (πληθ.): ανίψια
 ανεψία,-ιά: ανιψιά· ευνοουμένη
 ανεψίδιν: ανιψάκι
 ανεωγμένοις: ανοιγμένοις· επιτρεπόμενος,
 ελεύθερος
 ανήγγελαν (γ' πληθ. αορ.): ανάγγειλαν
 ανηθέλαιον: λάδι από άνθηο
 ανήθιν: λίγο άνθηο
 Ανθηομαλαθρόκουκα (πληθ.): άνθηο, μά-
 ραθο και κουκι,-ιά (ή: άνθηο και σπόροι
 από μάραθο)
 ανήκει (απρόσ.): ταιριάζει, χρειάζεται
 ανήκων: προσήκων, ταιριαστός· σχετικός
 ανήμερα του Σωτήρος: τη μέρα της (γιορ-
 τής της) Μεταμορφώσεως του Σωτή-
 ρος (6 Αυγούστου)
 ανήξερος: άμαθος
 ανήρ: άνδρας· σύζυγος
 ανηχούμενον, το: σήμαντρο· καμπαναριό·
 μιναρές
 ανθηρός: ανθισμένοις, λουλουδένιος
 άνθι: άνθος· ακμή
 ανθιβολή: ομιλία· διήγηση
 ανθίβολον: (χειρόγραφο) αντίγραφο
 ανθίσταμαι: αντιστέκομαι
 ανθίστασις: αντίσταση
 Ανθολόγιον: εκκλησιαστικό και λειτουργι-
 κό βιβλίο, απάνθισμα του Συναξαριστή
 άνθος: λουλούδι· το καλύτερο μέρος ενός
 συνόλου, αφρόκραμα, επιλεκτοι· ακμή,
 νιάτα· απάνθισμα, ανθολογία
 ανθός: λουλούδι δέντρου
 ανθράκιον: διαφανής πολύτμος ή ημιπο-
 λύτμος λίθος· διαμάντι
 ανθρακοπώλης: καρβουνιάρης
 άνθραξ: κάρβουνο· ασήμαντο, τιποτένιο
 πράγμα
 ανθρωπάριον: ανθρωπάκι
 ανθρωπίδιον: ανθρωπάκι
 ανθρωπίσκος: ανθρωπάκι
 ανθρωποπρόσωπος: που έχει ανθρώπινο
 πρόσωπο
 άνθρωπος: άνθρωπος· άνδρας

ανθρωπότερος: ανθρωπινότερος
 ανθρωπότης: άνθρωποι, κόσμος· ανθρω-
 πινή ιδιότητα, ουσία
 ανθυπατεύω: είμαι ανθύπατος, (βυζαντι-
 νός) αυλικός αξιωματούχος με αστικές
 διοικητικές αρμοδιότητες
 ανθύπατος: (οθωμανός) αναπληρωτής (καϊ-
 μακάμης) του μεγάλου βεζίρη
 ανία: δυσανασχέτηση, στενοχώρια· μανία
 ανιαρός: ενοχλητικός, κουραστικός
 ανιάτρευτος: ανίατος
 ανίκητος: ανυποχώρητος
 ανιμένω: περιμένω· βλ. και αναμένω
 ανίπτομαι: ανίπταμαι, πετώ· ανεβαίνω
 άνιπτος: άπλutos
 άνισος: μεταβλητός· μη ισοροπημένος
 ανιστόρητος: μη εξιστορημένος
 ανίσως (σύνδ.): αν
 ανίσως/ανισώς και: αν· ακόμη και να· μή-
 πως
 ανιψίος,-ίος: ανιψιός· εξάδελφος
 ανιώ: δυσανασχετώ, στενοχωρούμαι
 Άννα, αυτοκρατορίσσα: (τσαρίνα) Άννα
 Ιβάνοβνα
 ανόγητα (επίρρ.): ανόητα
 άνοια: ανοησία, βλακεία· απερισκεψία
 ανοίγει (απρόσ.): αρχίζει, ξεσπά
 άνοιγμα: λειτουργία· επαναλειτουργία
 ανοιγμένοις: εκτεθειμένοις, ανοχύρωτος
 ανοίγω: αρχίζω· σπάζω τον αποκλεισμό
 ανοίκοις: αταίριαστος· άβολος
 άνοιξις: άνοιγμα
 ανοίσθητος: «ανοιστός», αναγώγμος, που
 μπορεί να αναχθεί, να ξαναοδηγηθεί
 στο σωστό, επιδεκτικός σε δύορθωση
 ανοματιζώ: ονοματίζω, λέω κάποιον (κά-
 τι) με το όνομά του
 άνόματος/ανομάτος: νομάτος, άτομο
 ανομοιότης: διαφορά, διένεξη
 ανομότατος: πάρα πολύ παράνομος, άδι-
 κος
 ανορθώνω: σηκώνω
 ανοσιούργημα: μεγάλο έγκλημα
 άνοσος: άτρωτος από αρρώστια
 ανοσταίνω: χάνω τη νοστιμιά, τη χάρη
 μου
 άνοστος: άτρεπος
 άνου (επίρρ. και άκλ. προστ.): πάνω· σή-
 κω
 ανοψιός: ανιψιός
 άντα: όταν
 ανταγαπώ: αγαπώ με τη σειρά μου, αντα-
 ποδίδω την αγάπη, τον έρωτα
 ανταγωνίζομαι: αγωνίζομαι με τη σειρά
 μου

Αντακόσχυλος: «αντακαϊόσχυλος», είδος σκυλόφαρου ή οξύρρυγχου
 αντάμα: μαζί
 ανταμείβω: ξεπληρώνω· ξεπερνάω
 αντάμειψις,-η: ανταμοιβή
 ανταμείψω (α' εν. υποτ. αορ.): ανταμείψω
 ανταμοιβή: εκδίκηση
 ανταμωμένος: μαζί· παρών
 ανταμώνομαι (μτβ. και αμτβ.): συναντώ· ενώνομαι, σμίγω· σμίγω φιλικά· συναντιέμαι
 ανταμωνόμεσταν (α' πληθ. πρτ.): συναντιόμασταν
 ανταμώνω: συναντώ· ταιριάζω, συνδυάζω
 αντάμωσις,-αμός: μαζί
 αντάμωσις,-η: συνάντηση· συνομοταξία, φύλο
 άνταν/αντάν (σύνδ.): όταν
 αντανάκλασις: αντικατοπτρισμός
 ανταποδίδω: επαναφέρω, ξαναδίνω· ανταμείβω
 ανταπόδοσις,-η: απονομή δικαιοσύνης· τιμωρία
 ανταποκρένομαι: (αντ)απαντώ
 ανταπόκρισις,-η: υποδοχή· αλληλουχία, σχέση
 αντάρρα: ομίχλη· ταραχή, φασαρία
 ανταρμένος: τρικυμισμένος, θολός
 αντείπαν (γ' πληθ. αορ.): αντιμίλησαν
 αντείσχεν (γ' εν. πρτ.): αντιστεκόταν
 αντέλογος: (αντ)απάντηση
 αντένα: κατάρτι
 αντενέργεια: ανταπόκριση
 αντένω: μπερδεύομαι, πέφτω σε· φτάνω σε σημείο, καταντώ
 αντεπιστέλλω: (αντ)απαντώ (με επιστολή)
 αντέρωτας: ανταπόκριση στον έρωτα
 Άντζολος: Άγγελος (Άντζολο)
 αντηχολογώ: αντιλαλώ
 αντί (πρόθ.): αντί· ως
 αντιβάλλω: αντιτάσσω
 αντιβώ: αντιλαλώ
 αντιγραφή: απαντητική επιστολή
 αντιδίδω: ανταποδίδω, ξεπληρώνω
 αντιδίκος: εχθρός
 αντίθεος: εχθρικός προς τον Θεό
 αντίθεσις,-η: αντιμετώπιση
 αντικείμενος: που βρίσκεται απέναντι, αντίπερα· αντίπερα
 αντικόβω,-όπτω,-όφτω: αναχαιτίζω· σταματώ (κάποιον, κάτι)
 αντικρούομαι: αποκρούομαι
 αντικρούω: ανταποδίδω χτύπημα, πυροβολισμό
 άντικρυ(ς)/αντικρύ: απέναντι

άντικρυς, ο: αντικρινός
 αντιλαμβάνομαι: βοηθώ
 αντιλήπτωρ: βοηθός
 αντίληψις,-η: βοήθεια, συνδρομή
 αντιλογούμαι: αντιλέγω· τα βγάζω πέρα στα λόγια, σε λογομαχία
 αντίμαχος: αντίπαλος, εχθρός
 αντιμύω: αμείβω, ανταποδίδω
 αντιμισθία: ανταμοιβή
 Αντιότσε, η: Αντιόχεια, το σταυροφορικό κράτος της Αντιόχειας (Β. Συρία και νοτιοανατολική Μ. Ασία)· (οικογ. όν.) ντ' Αντιότσε
 Αντιοχείας, ο: (ορθόδοξος) πατριάρχης Αντιοχείας
 αντιπαθώ (εις): αποστρέφομαι
 αντιπάλως: εχθρικά
 αντιπαρατάξιμος: που μπορεί να αντισταθεί
 αντιπέμπω: αντανακλώ
 αντίπερα: απέναντι
 αντιπερισπώμαι: δέχομαι αντιπερισπασμό
 αντιπλήρωσις: ξεπλήρωμα, αποζημίωση
 αντιποίησης: σφετερισμός
 αντιπολεμώ: αντιμάχομαι, αντιμετωπίζω· ανταποδίδω πόλεμο, πολεμώ επίσης
 αντιπροσκυνούμαι: δέχομαι αντιχαιρετισμό
 αντιπροσκυνώ: ανταποδίδω χαιρετισμό, υπόκληση
 αντίρρησις,-η: αντίρρηση· ανασκευή, ανατροπή· φόβος (ίσως αντί: αντίρηση/εντήρηση)
 άντις/άντις (πρόθ.): αντί· αντί για
 αντισκόβω,-όφτω: κόβω, εμποδίζω· διακόπτω
 αντιστασιώτης: ταραξίας της αντίθετης παράταξης, φατρίας
 αντιστέκομαι: αναχαιτίζω· σταματώ
 αντιστέκω: αντιστέκομαι
 αντιστήναι (απαρέμφ. αορ.): (να) αντισταθώ (κτλ.)
 άντιτα (πρόθ.): αντί
 αντίτυπον, το: αντίγραφο
 αντιφιλώ: ανταποδίδω το φίλημα
 αντιφωνώ: αντιλαλώ, αντηχώ
 αντρέπο(υ)μαι: ντρέπομαι
 Αντριάνα, Αντριάναπούλις,-η: Αδριανούπολη Α. Θράκης (Εντιρνέ)
 Αντριάς: Ανδρέας (Αντρέα)
 άντρον: σπηλιά
 αντροπή: ντροπή· ατιμία
 αντροπιάζω: ατιμάζω
 αντροπιασ(ε)μένος: προσβλητικός· ατιμασμένος, απατημένος

αντρωμένος: γενναίος
 άντσα: το πλατύ κάτω μέρος του ποδιού,
 του πέλματος: κνήμη, γάμπα
 άντσι (σύνδ.): ή μάλλον, ή καλύτερα
 αντσι: πόδι· γάμπα· μπούτι
 ανυπόκριτος: ειλικρινής
 ανυπόλυτος: ξυπόλυτος
 ανύποπτος: ανυποψίαστος
 ανυπόφερτος, ορτος: ανυπόφορος
 ανυφαντάκος: αράχνη
 ανυφαντική, η: υφαντουργική τέχνη
 ανυφαντοπάνι: ιστός αράχνης, αραχνο-
 πάνι: υφασμένο πανί
 ανυψοί (γ' εν.): ανυψώνει
 άνω: πάνω· παραπάνω, προηγούμενος
 άνω, ο: βόρειος ορεινός
 άνω κάτω: πέρα δώθε
 άνωγαιον, το: άνω, πάνω (πρώτο) πάτω-
 μα σπιτιού
 άνώγαιος: που ανήκει (βρίσκεται) στο
 άνω, στο πάνω πάτωμα
 άνώγι(ν): πάνω (πρώτο) πάτωμα σπιτιού·
 ψηλό σπίτι· αγωγός, σωλήνας για ανέ-
 βασμα νερού
 άνωειπωμένος: προαναφερόμενος
 άνωθεν: από πάνω· πάνω από· εξ ουρα-
 νού, από τον Θεό· προηγούμενος
 άνωθε(ν), ο: ο παραπάνω, ο προηγούμε-
 νος, ο προαναφερόμενος
 άνωθι: παραπάνω
 άνωθυμος: που δεν έχει όνομα, προσδιορι-
 σμό
 άνωρίς: νωρίς, πολύ πρωί
 άνώτερος, ο: ο παραπάνω, ο προηγούμε-
 νος, ο προαναφερόμενος
 άνωτέρω: παραπάνω, πρωτότερα
 άνωφέλεια: έλλειψη ωφέλειας, κέρδους
 άνωφέλευτα (επίρρ.): άνωφελα, μάταια
 άνωφέλευτος: άνωφελος, άχρηστος
 άνωφελής: μάταιος· άχρηστος (για πολε-
 μική υπηρεσία)
 άνωφελώς: χωρίς κέρδος· μάταια
 άνώφλι: υπέρθυρο, δοκάρι ή πέτρα που
 συγκρατεί τοίχο πάνω από πόρτα ή
 παράθυρο
 αξ: από· βλ. και εξ
 αξ αυτόν μου: από εμένα τον ίδιο (κτλ.)
 αξαίνω: αυξάνομαι
 Αξάκ: Υπερωξιανή (Αξάκη)
 αξανάστραφα (επίρρ.): ανάποδα
 άξαφνα (επίρρ.): ξαφνικά
 αξία: αξίωμα, βαθμός· κοινωνική θέση·
 αρετή, ικανότητα
 Αξιά: Νάξος
 αξιάζω: αξίζω· κοστίζω

αξιαπόρητος: άξιος απορίας
 αξιέραστος: αξιολύπητος
 αξίζω: αξίζω· κοστίζω
 αξίγη: αξίμα, κασμάς· τσεκούρι
 αξιοδάκρυτος: αξιολύπητος
 αξιόλογος: αξιόλογος· άξιος· υπέροχος
 αξιολογότερος: σπουδαιότερος, πολυτι-
 μότερος
 άξιον, το: επευφημία, έπαινος
 άξιον άκουσμα: αξιάκουστο κείμενο
 άξιος: ικανός· κατάλληλος (σε ηλικία)·
 άξιος για κάποιου είδους μεταχείριση,
 τιμωρία
 άξιος λόγου: αξιόλογος
 άξιος πολλής τιμής: ακριβός
 αξιότης: αξιοσύνη, αξία
 αξιοτίμητος: πολύτιμος
 αξιοτιμώρητος: άξιος τιμωρίας· υπάιτιος
 αξιω-,ώνω (μτβ. και αμτβ.): αξιώνω· δίνω
 αξία
 αξιωθήμεν (α' πληθ. ευκτ. αορ.): ας/να
 αξιωθούμε
 αξίωμα: αξίωμα· ιδιότητα· καταξίωση
 αξίωμαι: έχω αξιωθεί, αποκτήσει
 αξιωματικός, ο: αξιωματικός· αξιωματού-
 χος
 αξιώνω βλ. αξιώ
 αοιδίμος: φημισμένος· αείμνηστος, μακα-
 ρίτης
 άοικος: που δεν έχει σπίτι· ξεσπιτωμένος
 άοικως: χωρίς τεμπελιά, ακούραστα
 Αουρέλια: Αυρηλία (Αουρέλια)
 Λουστρία: Αυστρία, αυστρουγγρική αυ-
 τοκρατορία
 αουστριακός/Αουστριακός: Αυστριακός·
 αυστρουγγρικός/Αυστροούγγρος
 αουτόρος: συγγραφέας
 απ' (πρόθ.): από· βλ. και απέ, από, απού,
 αππ', αφ'
 απ' αγάλια: σιγά σιγά
 απ' αλλήλων μας: μεταξύ μας, ο ένας τον
 άλλο
 απ' αρχής: από την αρχή
 απ' εδώς: από εδώ (προέρχεται)· εξού·
 επομένως
 απ' εδώς και: εδώς και, πριν από· ύστερα
 από
 απ' ένα ένα: ένα ένα
 απ' ένα μέρος και άλλο: από τους μεν και
 από τους δε
 απ' έξω: από έξω· από άλλους
 απ' ολίγον (εις) ολίγον: σιγά σιγά
 απ' ώς: από τότε που
 απαγγελτικός: που εκφράζει
 άπαγε (β' εν. προστ.): κουνήσου από τον

τόπο σου, μην το λες
 απάγω: πηγαίνω κάποιον μακριά, απομακρύνω
 απάθεια: έλλειψη πάθους, αταραξία· ησυχία
 απαθής: ανέγγιχτος, άφθαρτος, άτρωτος
 απαίδευσία: αμορφωσιά
 απαίδευτος: αμόρφωτος· άπραγος
 απαίρ(ν)ω: σηκώνομαι και πηγαίνω
 απαιτεί (απρόσ.): χρειάζεται, είναι ανάγκη
 απαιωρημένος: κρεμασμένος
 απακούω: επακούω· ακούω
 απαλαίνω: μαλακώνω
 απαλάμη: παλάμη
 απαλλάξιμο, το: μεταχειρισμένη, λερωμένη αλλάξιά, φορεσιά
 απαλλάττομαι του βίου: πεθαίνω
 απαλός: τρυφερός· νεαρός
 απαλότης: τρυφεράδα
 απανδεχαίνω: περιμένω· προσδοκώ
 απανεβαίνει (απρόσ.): συμβαίνει
 απανέβουν (γ' πληθ. υποτ. αορ.): συμβούν, έρθουν
 απανθίζω: ανθολογώ, ξεδιαλέγω
 απάνθισμα: διάλεγμα λουλουδιών· εκλογή του καλύτερου, ανθολόγηση· ανθολογία· απόσπασμα, περικοπή
 απανθρωπία: σκληρή πράξη· αγένεια
 απανθώ: μαραίνομαι
 απάνω: πάνω· πάνω σε ύψωμα, λόφο· σχετικά (με)
 απάνου εις/σε: μέσα σε· σε· σχετικά (με)
 απανταχόθεν: (από) παντού
 απαντείαινε(ν) (γ' εν. πρτ.): περιέμενε, προσδοκούσε
 απάντεχα (επίρρ.): αναπάντεχα
 απαντεχαίνω: περιμένω· προσδοκώ
 απαντέχω: περιμένω· προσδοκώ
 απάντημα: συνάντηση
 απάντηξα (ά' εν. αορ.): συνάντησα
 απάντησις,-η: αντιμετώπιση· συνάντηση
 απαντονάρω: εγκαταλείπω
 απαντούμαι: συναντιέμαι
 απαντουνιάζω: εγκαταλείπω
 απαντώ (μτβ. και αμτβ.): αντιμετωπίζω· συναντώ, προϋπαντώ· προστατεύω· ανταποκρίνομαι· κρατώ, διαρκώ· φτάνω
 απάνω: πάνω· απέναντι, προς· εναντίον· επικεφαλής
 απάνω διά: σχετικά με
 απάνω εις: εναντίον· σε ό,τι αφορά, σχετικά με· βάσει· όταν έφτασε (-αν), με τη συμπλήρωση
 απάνω εις την κεφαλήν μου: με κίνδυνο

της ζωής μου (κτλ.)· επί ποινή θανάτου
 απάνω εις φούρκα: επί ποινή θανάτου
 απάνω εις: εναντίον
 Απάνω Μερά: βόρεια άκρη της Σαντορίνης
 απάνω μου: πάνω μου (κτλ.)· σε μένα (κτλ.), στο σώμα μου (κτλ.)· για εμένα (κτλ.)
 απάνω σε δαύτον: εμπρός (του)
 απανώ: πάνω· ενάντια
 απανώ εις: σχετικά με
 απανωβάνω: επιβάλλω
 απανωθεν: πάνω από
 απανωθέον,-ίο: από πάνω· πάνω
 απανωκλίβανον: χιτώνας, ένδυμα που φοριέται πάνω από πανοπλία
 απανωφόρι: εξωτερικό ένδυμα· επενδύτης
 άπαξ: μία φορά
 απαξάπαντες (πληθ. αρσ.): όλοι χωρίς εξαίρεση
 απαξιώνω: δεν θεωρώ κάποιον άξιο
 απαραίτητα (επίρρ.): αναπόφευκτα, οπωσδήποτε· ακατάπαυστα· προσεχτικά
 απαραίτητως: αναπόφευκτα· σίγουρα, οπωσδήποτε
 απαραμύθητος: απαρηγόρητος
 απαρασάλευτα (επίρρ.): ακλόνητα· σίγουρα
 απαρασάλευτος: αναλλοίωτος, σταθερός
 απαρατός,-άω: εγκαταλείπω· αφήνω
 απარέσχει (απρόσ.): δεν (μου) αρέσει, (με) δυσαρεστεί
 απარέσκω: δεν αρέσω
 απαριάζω: εγκαταλείπω, αφήνω
 απαρίθμησης: καταμέτρηση, καταγραφή
 απαρνούμαι: αρνούμαι
 απάρτι: γρήγορα
 απαρχής (επίρρ.): εξαρχής
 απαρχής, ο: αρχικός
 άπας: (ο) καθέννας· κάθε
 απατά (επίρρ.): αλήθεια, πραγματικά
 απατής: κατασκευαστής και πωλητής χοντρών μάλλινων υφασμάτων, ρούχων απατζιδικον, το: εργαστήριο και μαγαζί (πώλησης) χοντρών μάλλινων υφασμάτων, ρούχων
 απάτη: πλάνη
 απατητικός: πλανερός
 απάτιος (επίθ. και ουσ.): απατηλός, πλανερός· απατεώνας, ξελογιαστής
 απατός μου: εγώ ο ίδιος (κτλ.)· από μόνος μου (κτλ.)
 απατουίρω: κάμνω συμφωνία, συνθήκη· συμφωνώ

απατώμαι: πέφτω έξω
 απαύστως: ακατάπαιυστα, διαρκώς
 απαύτα: αμέσως
 απέ: από· ύστερα από· έπειτα, κατόπιν
 απέ το κορμίν μου : ως προς το σώμα μου
 (κτλ.), σωματικά
 απεγδύομαι: βγάζω από πάνω μου
 απέδω: από τώρα και πέρα
 απεζά (επίρρ.): κάτω από το άλογο
 απεζεύ(γ)ω: ξεκαβαλικεύω
 απεζός (επίθ. και ουσ.): πεζός· πεζικάριος
 απεθαίνω: πεθαίνω
 απεθαμένος: πεθαμένος
 απεθαμός: θάνατος
 απεθνήσκω: πεθαίνω
 απεθύμια: επιθυμία
 απεθυμούσα (ά' εν. πρτ.): ήθελα
 απεικάζομαι: γίνομαι αντιληπτός, αισθη-
 τός
 απεικάζω: βλέπω, διακρίνω· αντιλαμβάνομαι, καταλαβαίνω· υποθέτω· μπορώ να φανταστώ (τί θα πει κάποιος)
 απείν: αφού
 άπειρα, τα: άπειρα πλούτη
 απειράκις: άπειρες φορές
 απείραστος: που δεν μπορεί να μπει σε πειρασμό
 άπειρος: που δεν έχει εμπειρία, γνώση
 απείτις: αφότου
 απεκατέστη (γ' εν. αορ.): έγινε
 απεκιδώ: απογυμνώνω, αφαιρώ
 απέκει,-εκει: κατόπιν· επίσης· κατά τα άλλα
 απεκεφαλίσουν (γ' πληθ. υποτ. αορ.): αποκεφαλίσουν
 απεκριθεί (απαρέμφ. αορ.): (να) αποκριθώ (κτλ.)
 απεκρίθην (γ' εν. αορ): απάντησε
 απελάτης: ληστής των συνόρων· πολεμιστής
 απελεύσει (β' εν. μέλλ.): θα φύγει
 άπελθε (β' εν. προστ. αορ.): πήγαινε, φύγε
 απελογήθην (γ' εν. αορ.): απάντησε
 απελπίζω εμαυτόν: απελπίζομαι
 απέλπιση: απελπισία
 απελπισίαν (ονομ.): απελπισία
 απελπισμένος: που δεν έχει ελπίδα, καταδικασμένος, ξεγραμμένος· απελπιστικός
 απελπισμός: απελπισία
 απεμθόξγατο (γ' εν. αορ.): μίλησε, είπε
 απέξω: έξω· έξω από την πόλη
 απέξω, το: το εξωτερικό
 απέξωθεν: εξωτερικά
 άπερ (πληθ. ουδ.): τα οποία· βλ. και ό-

σπερ
 απέρασεν (απρόσ. αόρ.): συνέβη, έγινε
 απερασμένες, οι: προηγούμενες μέρες
 απερασμένος: περασμένος, παρελθοντικός· περασμένος, προηγούμενος· παλιός, πρώτος
 απεριέργος: απότηρευτος, χωρίς περιέργεια, αφελής
 απερίφρακτος: ανοχύρωτος, ατείχιστος
 απέριχνε (γ' εν. πρτ.): απέριριπτε
 απερνά το πράγμα (απρόσ.): το πράγμα, η υπόθεση έχει (ως εξής)
 απερνάω βλ. απερ(ν)ώ
 απερνούοντας (μτχ.): περνώντας, αφού πέρασα (κτλ.)
 απερ(ν)ώ,-άω: περνώ, διαβαίνω· περνώ στην αντίπερα ακτή, όχθη· ταξιδεύω διά θαλάσσης· προχωρώ· ξεπερνώ· είμαι, ζω· δοκιμάζω
 απερριμμένος: ριγμένος, πεταμένος· εκβρασμένος
 απέρχομαι: φεύγω· πηγαίνω
 απέσκοψεν (γ' εν. αορ.): απέκοψε, συγκράτησε, εμπόδισε
 απεσταλμένος: σταλμένος
 απεστέρουν (γ' πληθ. πρτ.): (θα) στερεύσαν
 απέσω: μέσα· στο εσωτερικό σπιτιού
 απέσωθεν: μέσα· από τη μέσα μεριά
 απετάζομαι: πετιέμαι
 απετασμένος: πεταγμένος
 απετώ: πετώ· αποβάλλομαι· φεύγω
 απεφύγετε (β' πληθ. αορ.): αποφύγατε
 απέχρησεν (απρόσ. αόρ.): άρκεσε, έφτασε
 απέχω: δεν κατέχω, δεν διαθέτω· απέχω από το κακό
 απέχω από: παύω, σταματώ, κόβω
 απέχων: μακρινός
 απεχωρίζομαι (ά' εν. πρτ.): αποχωρίζομαι
 απήγει (γ' εν. πρτ.): απαιτούσε
 απήγεν (γ' εν. αόρ.): πήγε, έφυγε
 απηγόρευμα: απαγόρευση
 απηδών: πηδάω· σηκώνομαι με βία, εφορμώ αιφνιδιαστικά, ορμώ, επιτίπτω· μπαίνω
 απήγει (γ' εν. πρτ.): έβγαινε, έφευγε
 απηλαύθη (γ' εν. αορ.): τον/την/το (κτλ.) απόλαυσε,-αν
 απηλπισμένος: απελπισμένος, απονενοημένος
 απηνέστατος: σκληρότατος
 απήρα (ά' εν. αορ.): πήρα
 απιδέα: αγλαδιά

απιθουμένος: ακουμπισμένος
 απιθώνω: ακουμπώ
 απιλογήθην (γ' εν. αορ.): απάντησε
 απιλογία: απάντηση, εξήγηση
 απιλογούμαι: απαντώ· απανθώ· απανθώ
 απιστία: μη τήρηση υπόσχεσης
 άπιστος: που δεν παρέχει εμπιστοσύνη,
 άστατος· προδότης· άπιστευτος· άθρη-
 σκος, άπιστος· μη χριστιανός, μουσουλ-
 μάνος· μη μουσουλμάνος, χριστιανός
 απιστότερος: πιο άπιστος
 απιστώ: δείχνω έλλειψη εμπιστοσύνης
 απίσω: πίσω
 απλά, τα: απλή (δημώδης) νεοελληνική
 γλώσσα
 άπλαστος: άψητος, χωρίς πείρα
 απλήρωτος: που δεν έχει πληρώσει
 απλικάδος: υπάλληλος
 απλικεύ(γ)ω: εγκαθίσταμαι, στρατοπε-
 δεύω
 απλίκιν: κατάλυμα σε στρατόπεδο, κα-
 τουικία
 απλός: ξεκάθαρος, απερίφραστος· απλο-
 ικός· καθομιλούμενος, δημώδης
 απλότης,-ητα: ειλικρίνεια· καθαρότητα
 ψυχής· απλότητα, ανεπιτήδευτη ζωή·
 αφέλεια, απλοϊκότητα· βλακεία, κου-
 ταμάρα
 απλούς: απλοϊκός· αφελής· κουτός, ανόη-
 τος
 απλούστατος: απλοϊκότετος· βλακωδέ-
 στατος
 απλούστερος: λαϊκότερος, της κατώτε-
 ρης (κοινωνικής) τάξης
 απλούτσικος: αφελής, βλάκας
 απλοχερνώνω: σερβίρω
 απλόχωρος: ευρύχωρος
 απλώνομαι: αυξάνομαι· ξαπλώνω
 απλώνω (μτβ. και αμτβ.): (εξ)απλώνω·
 (εξ)απλώνομαι· απλώνω το χέρι
 απλώς: απλά, σκέτα· με μια λέξη
 απλώς ειπείν: με απλά λόγια, με μια λέξη
 απλώς και ως έτυχεν: πρόχειρα· στην
 τύχη, τυχαία
 από (άκλ. αναφ. αντων.): που
 από (πρόθ.): από· ανάμεσα σε· περισσό-
 τερο από· ύστερα από· σε σχέση, σε
 σύγκριση με· με· λόγω, εξαιτίας, για·
 χάρη σε
 από (πρόθ. από γαλλ., ιταλ. επιδραση):
 από, του, της (de, da, di)
 από αγάλι αγάλι: σιγά σιγά
 από ανατολής: ανατολικά
 από αρχής: εξαρχής
 από εδώ: επομένως

από καιρόν εις καιρόν: πότε πότε, κάθε
 τόσο
 από καρδιάς: εγκάρδια
 από κοσμοποιίας: από κτίσεως (δημιουρ-
 γίας) κόσμου
 από λόγου μου: από μόνος μου (κτλ.)
 από μακρόθεν, ο: που είναι από μακριά,
 ξένος
 από μίαν μίαν: μία μία
 από μιάς αρχής: από την αρχή
 από 'ξ αυτής μου: από εμένα (κτλ.)
 από ολίγον εις ολίγον: σιγά σιγά
 από ολίγον κατ' ολίγον: σιγά σιγά
 από ολίγον ολίγον: σιγά σιγά
 από ολίγους ολίγους: λίγους λίγους
 από όνομά μου: από μέρους μου (κτλ.)
 από παιδιόθεν: από παιδί
 από πανωθιό: από πάνω
 από πέραν: από πέρα, από την άλλη
 όχθη, ακτή
 από πολλής: από πολύν καιρό, προ πολ-
 λού
 από σπαθίου: με πόλεμο· ένοπλα
 από σχολαστικών, ο: που προέρχεται από
 λογίους
 από τ': από
 από τα φαινόμενα: κατά τα φαινόμενα
 από τες πλάτες: από πίσω
 από την δοκιμήν: εκ πείρας
 από την επιθυμίαν μας: σύμφωνα με την
 επιθυμία μας (κτλ.), ενώ εμείς σε, τον
 (κτλ.) θέλαμε, σε, τον (κτλ.) λαχταρού-
 σαμε
 από την θεωρίαν: με (μόνη) τη ματιά, το
 αντίκρισμα
 από την μέσην: από ανάμεσα· από
 από την παρουσίαν μου: από κοντά μου,
 μπροστά μου (κτλ.)
 από το εναντίον: από την άλλη, αντίθετα
 από το μέρος μου: από μέρους μου (κτλ.)·
 ατομικά
 από το πρόσωπόν μου: από μπροστά μου
 (κτλ.)
 από τον ανήφορον εις τον κατήφορον:
 από πάνω έως κάτω
 από τούτο το μέρος: από εδώ, από το
 εσωτερικό μέρος
 από τούτο: τότε, οπότε
 από τώρα και εμπρός: στο εξής
 από χάρτου: εγγράφως
 από Χριστού καταβάσεως: από τη γέννη-
 ση του Χριστού, μ.Χ.
 από ώραν εις ώραν: κάθε τόσο
 αποβαίνω: απομακρύνομαι· καταντώ
 αποβάλλομαι: απορρίπτομαι

αποβάλλω,-άνω (μτβ. και αμτβ.): απορρίπτω· χαλώ, αντιμετωπίζω· απολύω, διώχνω· απεκδύομαι, ξεφορτώνομαι· χάνω
 αποβάν, το: αποτέλεσμα, έκβαση
 αποβάνω βλ. αποβάλλω
 αποβάς (μτχ. αορ.): απομακρυνόμενος
 αποβγαίνω: καταφέρνω να φτάσω
 αποβγάλλω,-άνω: διώχνω· εκθρονίζω
 απόβγει (γ' εν. υποτ. αορ.): αποβεί
 αποβησόμενον, το: αποτέλεσμα, έκβαση
 αποβλέπει (απρόσ.): αφορά
 αποβλέπω (μτβ. και αμτβ.): αντικρίζω, ρίχνω το βλέμμα· βλέπω τελικά· αντιμετωπίζω, εκλαμβάνω· προσανατολιζομαι· σκοπεύω, έχω βλέψεις, στόχο
 απογεμίζω: γεμίζω εντελώς, ως επάνω
 απογένει (απαρέμφ. αορ.): (να) απογίνω (κτλ.)
 απόγιομα: απόγευμα
 απογονία: απόγονοι, παιδιά
 απογουρίζομαι από: αποστρέφομαι
 αποδεικνύομαι: εμφανίζομαι
 αποδεικνύω,-είχνω (μτβ. και αμτβ.): αναδεικνύω· δείχνω, φανερώνω· αποδεικνύομαι
 αποδειλιώ προς: δειλιάζω, φοβάμαι
 αποδειπνώ: τελειώνω το δείπνο
 αποδείχνω βλ. αποδεικνύω
 αποδειχτικόν, το: έγγραφο απόδειξη
 αποδεκτούσιν (γ' πληθ. υποτ. αορ.): υποδεχτούν
 αποδέλοιπος: υπόλοιπος
 αποδέχομαι: δέχομαι, κάμνω κάποιον ή κάτι δεκτό
 αποδέχθην (α' εν. αορ.): αποδέχθηκα
 αποδημά: απομακρύνομαι από τον τόπο μου· μεταναστεύω
 αποδίδω: βγάζω· παράγω· δίνω πίσω, επιστρέφω· πληρώνω· εκπληρώνω· προσφέρω
 αποδίδω δούλευσιν: προσφέρω υπηρεσία
 αποδίδω τας ευχαριστίας: ευχαριστώ, ευγνωμονώ
 αποδίδω χάριτας: εκφράζω ευγνωμοσύνη, ευχαριστώ
 αποδιηγούμαι: τελειώνω τη διήγηση
 αποδιορίζομαι: ορίζομαι τελικά
 αποδιώκομαι,-ώχνω: απορρίπτομαι, δεν γίνομαι δεκτός
 αποδοκιμάζω: απορρίπτω
 αποδοκιμασία: απόρριψη
 απόδος (β' εν. προστ. αορ.): απόδωσε· δώσε πίσω
 αποδοχή: υποδοχή

αποεκριθήκα (α' εν. αορ.): απάντησα
 αποέξω: έξω από
 αποεπάνω: πάνω
 αποθαίνω (μτβ. και αμτβ.): πεθαίνω κάποιον, σκοτώνω· πεθαίνω
 αποθαρράω: έχω θάρρος σε κάποιον, εμπιστεύομαι
 απόθεν: από πού
 αποθέτω: αφήνω, απιθώνω· βγάζω από το κεφάλι
 αποθεώνω: κάμνω κάποιον θεό, εξαιρώ
 υπερβολικά· λατρεύω
 αποθήκη: εφόδια· πυρομαχικά
 αποθνήσκω: πεθαίνω
 αποκαθίσταμαι: αποκαθίσταμαι στην εξουσία, στο κράτος· εγκαθίσταμαι· γίνομαι
 αποκαθίστησιν (γ' εν.): καθιστά
 αποκαθιστώ: καθιστώ· κάμνω τελικά· αναδεικνύω
 αποκαλύπτω: διακρίνω, βλέπω
 απόκαμεν (γ' εν. αορ.): κουράστηκε
 αποκαμίσον: πουκαμίσα, εσώρουχο, νυχτικιά
 αποκατασταίνω: καθιστώ, κάμνω· κάμνω τελικά· ξανακάμνω· παρουσιάζω
 αποκατάστασις: ανόρθωση (των οικονομικών)
 αποκάτου,-ω: κάτω· υπό την εξουσία
 αποκάτω εις: επί, κατά την εποχή· κάτω από, υποταγμένος,-ης,-ο (κτλ.) σε
 αποκάτω σε: κάτω από
 αποκατωθίω: αποκάτω
 απόκει: έπειτα, κατόπιν
 αποκλείομαι: σταματώ, εμποδίζομαι
 αποκλεισμένος: πολιορκημένος
 αποκλεισμός: πολιορκία
 αποκόβομαι,-όπτομαι: αποκόβομαι από ομάδα· ανακόπτω την πορεία μου
 αποκόβω,-όπτω: σταματώ, εμποδίζω· διακόπτω· φέρνω αντίσταση· αποτρέπω
 αποκοιμημένος: αναισθητός
 αποκοιμώ: αποκοιμώ
 αποκολόβωσις: αποκοπή, ακρωτηριασμός
 αποκοπή: αποκοπή, περιορισμός φόρου· συμφωνία περιορισμού του φόρου· πτώση φωνήεντος ή συλλαβής μέσα στη λέξη
 απόκοπος: κουρασμένος, απανδισμένος (·): απομονωμένος, αποκοιμένος (·)
 αποκόπτομαι, αποκόπτω βλ. αποκόβομαι, αποκόβω
 απόκοτος: παράτολμος, θρασύς
 αποκοτώ: τολμώ
 αποκούμβισμα: ράχη (καθίσματος)

αποκρεμάσσω, -άζω: ξεκρεμώ
 αποκρένομαι: απαντώ· μιλώ
 αποκρές (πληθ. θηλ.): απόκριες
 αποκρεώνω: τρώω κρέας την τελευταία μέρα (ή εβδομάδα) πριν από τη Μεγάλη Σαρακοστή
 αποκρίνομαι: ανταποκρίνομαι· απαντώ· μιλώ
 αποκρίνονται (γ' πληθ.): απαντούν
 αποκρισάριος: απεσταλμένος, πρέσβης
 αποκρισαριαίος, -ιάρης: απεσταλμένος, πρέσβης
 αποκρισαρίκιον: διπλωματική αποστολή
 αποκρισιάρ(ι)ος: απεσταλμένος, πρέσβης
 απόκρισις, -η: απάντηση· χρησιμός
 αποκριτικός: απαντητικός, που δίνεται σε απάντηση
 απόκρυφα (επίρρ.): κρυφά, μυστικά
 απόκρυφα, τα: γεννητικά όργανα· όρχεις
 απόκρυφον, το: μυστικό
 απόκρυφος: κρυφός, μυστικός· μυστικιστικός· μαγικός
 αποκρυωμένος: κρύος, παγωμένος
 αποκτείνω (μτβ. και αμτβ.): σκοτώνω· πεθαίνω
 απόκτησις: απόκτημα· κατάκτηση
 αποκτίζω: αποκτώ
 αποκτυπημός: χτύπος
 αποκτυπώ: χτυπώ· έχω χτυποκάρδι
 αποκτώ: αποκτώ (και μεταφέρω)· κερδίζω, παίρνω· κυριεύω· παθαίνω
 αποκτώ όνομα: βγάζω όνομα
 απολαβαίνω, -αμβάνω: (μτβ. και αμτβ.): απολαμβάνω, κερδίζω· ανταμείβομαι, τιμωρούμαι· παίρνω, χαίρομαι· χαιρούμαι ερωτικά
 απολακτίζω: κλοτσώ
 απολαμβάνω βλ. απολαβαίνω
 απολαύω: απολαμβάνω
 απόλαυσ' (α' εν. αορ.): απόλαυση
 απόλαψη: απόλαυση· κέρδισμα
 απολειπόμενος: υπόλοιπος
 απολείπω (μτβ. και αμτβ.): παύω, σταματώ· παραλείπω· λείπω, απουσιάζω
 απολέμιτος: που δεν έχει ανάγκη να συνάψει μάχη
 απολέστησαν (γ' πληθ. αορ.): χάθηκαν, αφανίστηκαν
 απολέσει, -ω (απαρέμφ., υποτ. αορ.): (να) αφανίσω, σκοτώσω
 απολιθώσις: πολύ μεγάλη έκπληξη, αποπληξία
 απόλλυμαι, -ύομαι: αφανίζομαι· σκοτώνομαι
 απολλυμένος: χαμένος, καταδικασμένος

απολογία: απάντηση, λόγος· απολογία· σμός
 απολογούμαι: απαντώ· λέω
 απολπίζομαι: απελπίζομαι
 απολπισία: απελπισία
 απολύκω: απολύω, σχολιάω
 απολύομαι: αποδεσμεύομαι· (απ)ελευθερώνομαι· αφήνομαι ελεύθερος· εξαπολύομαι, αμολιέμαι
 απόλυτος: απολυταρχικός· περιφραστος
 απολύω: (απ)ελευθερώνω· αφήνω· κάποιον να φύγει· διώχνω· ξαμολώ
 απομαζωμένος: μαζεμένος ως το τέλος
 απομακρύνθητε (β' πληθ. προστ. αορ.): απομακρυνθείτε
 απομακρύνομαι: απομακρύνομαι, φεύγω· αυτοεξορίζομαι
 απομάχομαι: αντιπαλεύω
 απομένει (απρόσ.): απομένει καιρός
 απομένω: παραμένω· υποφέρω, αντέχω
 απομέρους, ο: απομονωμένος, μόνος
 απομέρους, το: μέρος, τμήμα
 απομέσα: μέσα
 απομεσήμερο: απόγευμα
 απομιείω: μεμιείω
 απομένεσκω, -ήσκω: απομένω· σώζομαι· υπάρχω
 απονεκρώνομαι: μένω (τελείως) αναισθητός· πεθαίνω από τον φόβο
 απόνοια: απελπισία, απόγνωση· αλαζονεία, παραφροσύνη
 άπονος: άσπλαχνος, σκληρός
 αποξένωσις: στέρηση
 απόξω: έξω
 αποπαίρνω χαιρετισμόν: παίρνω τελικά χαιρετισμό· τελειώνω τον χαιρετισμό
 αποπάνου: πάνω
 αποπάνου από: πάνω από· από απόπατος: αποχωρητήριο
 αποπέραν: πέρα, στην αντίπερα όχθη, ακτή
 αποπιστεύ(γ)ομαι: δεν δίνω πίστη· παύω να δίνω πίστη
 αποπίσω: πίσω· πίσω από
 αποπλέκομαι: ξεμπλέκω· απελευθερώνομαι
 αποπληρούμαι: πραγματοποιούμαι
 αποπλήρωσις: εκπλήρωση· συμπλήρωση
 αποπληρώ: εκπληρώ, πραγματοποιώ
 απόπλυμα: ξέπλυμα, απόνερο
 αποπνίξιμον: πνιχτή κραυγή, αναφιλητό (;)· σφιχταγκάλιασμα (;)
 αποπτήσαντος (γεν. αρσ. μτχ. αορ.): εκείνου που πέταξε, υψώθηκε
 απορία: αμηχανία· έλλειψη· έλλειψη χρη-

μάτων, φτώχεια
 απορίπτω, απορίχνω βλ. απορ(ρ)ίπτω
 άπορος: που δεν έχει πόρους, έσοδα·
 φτωχός
 απορρήγνυμι/απορρηγνύω την ψυχήν: ξε-
 ψυχώ, πεθαίνω
 απορ(ρ)ίπτω/απορίχνω: βγάζω, πετώ από
 πάνω μου· απορρίπτω· παραμελώ· α-
 ποβάλλω (έμβρου)
 απορώ: βρίσκομαι σε αμηχανία
 απόσκεπα (επίρρ.): αποκαλύπτα (:); κρυ-
 φά (:)
 αποσκεπάζουμαι: ξανοίγομαι, ξεσκεπά-
 ζω τα μυστικά μου
 αποσκεπάζω: αποκρύπτω
 αποσκευή: εφόδια, εξοπλισμός
 αποσκοπεύω: κατοπτεύω· ξεχωρίζω, ανα-
 καλύπτω
 αποσπéρας,-ερίς: αποβραδís· το βράδυ
 αποστάζω: στάζω, χύνομαι
 αποσταλμένος: σταλμένος, απεσταλμένος
 αποσταμένος: κουρασμένος
 αποστασία: ανταρσία· προδοσία
 αποστάτης: ανάρτης, επαναστάτης· προ-
 δότης
 αποστατικόν, το: υποστατικό, αγρόκτημα
 αποστατώ: βγαίνω, ξεφεύγω· εγκαταλεί-
 πω υπόσχεση, συμμαχία· εξεγείρομαι,
 επαναστατώ
 αποστεγνώνω: στεγνώνω εντελώς
 απόστημα: απόσταση
 αποστήσει (γ' εν. υποτ. αορ.): απομακρύ-
 νει, βγάλει
 αποστολάτορας: απεσταλμένος
 αποστολή: αποπομπή
 αποστολικός θρόνος: επισκοπικό αξίωμα,
 θέση επισκόπου
 απόστολος/Απόστολος: απεσταλμένος· ιε-
 ραπόστολος· απόστολος του Χριστού·
 Πράξεις των Αποστόλων· Επιστολαί
 των αποστόλων· αποστολικές περικο-
 πές (αναγνώσματα) της λειτουργίας,
 των ακολουθιών· Απόστολος, έντυπο α-
 ναγνωστικό της στοιχειώδους εκπαί-
 δευσης κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο
 αποστραφείν (απαρέμφ. αορ.): (να) α-
 πορρίψω (κτλ.)
 αποστροφή: απέχθεια, μίσος· προσφώνη-
 ση, λόγος
 αποστρώνω: ξεσελώνω
 αποσυλλογίζομαι: τελειώνω τον συλλογι-
 σμό
 αποσφάττω: σφάζω
 αποσώνω,-ώζω (μτβ. και αμτβ.): τελειώνω
 εντελώς· φτάνω τελικά

αποτάσσω: αλλάζω την πίστη κάποιου,
 αποσπώ κάποιον από τη θρησκευτική
 του πίστη
 αποτελειώνω: τελειώνω εντελώς
 αποτέλεσμα: τέλος· επίπτωση· απόληξη,
 έκβαση
 αποτελούμαι: γίνομαι, έχω απόληξη
 αποτελώ: κάμνω, επιτελώ· σχηματίζω·
 φτιάχνω, συνθέτω· αφήνω
 αποτέμνω: κόβω
 αποτεταμιευμένος: φυλαγμένος· προορι-
 σμένος
 αποτίθεμαι: αφήνω στην άκρη, αποβάλλω
 απότις: αφότου
 αποτομή: κόψιμο· αποκεφάλιση
 αποτομία: αφορισμός
 απότομος: τολμηρός, θρασύς
 αποτυγχάνω του ποθουμένου: πέφτω έξω
 σε ό,τι επιθυμώ, δεν πετυχαίνω αυτό
 που θέλω
 αποτυχείν (απαρέμφ. αορ.): (να) απορρι-
 φθώ (κτλ.), να μη γίνω δεχτός
 απού (άκλ. αναφ. αντων.): που
 απού (πρόθ. και επίρρ.): από· όπου· από
 τότε που
 απού + αριθμτ.: αποτελούμενος από +
 αριθμτ., των τόσων (ανθρώπων, στρα-
 τιωτών)
 απουκάτ'/απουκάτου: κάτω· κάτω από
 απόφα, η: απόφαση
 αποφάινουμαι: φαίνομαι τελικά, αποκαλύ-
 πτομαι
 απόφαν (γ' εν. αορ.): απόφαγε, τέλειωσε
 το φαγητό
 αποφάνη (γ' εν. αορ.): αποκαλύφθηκε
 αποφασίζομαι: καταδικάζομαι
 αποφασίζω: καταδικάζω
 απόφασις,-η: αποφασιστικότητα· γνωμι-
 κό, σοφία
 αποφασισμένος: ορισμένος
 αποφασιστικός: γνωμικός· σοφός
 αποφασιστικώς: σίγουρα· οριστικά
 αποφατικός: αρνητικός
 αποφέρω: πληρώνω, δίνω σε άλλον· χάνω
 αποφεύγω: ξεφεύγω
 αποφήνω: αποφαινομαι, αποφασίζω
 αποφιλώ: τελειώνω το φιλίμα
 αποχαιρέτημα: αποχαιρετισμός
 αποχαιρετούμαι: αποχαιρετώ
 αποχαιριτήσω (α' εν. υποτ. αορ.): αποχαι-
 ρετήσω
 αποχάνω: χάνω τελείως
 αποχή: αποχή από την ερωτική πράξη
 αποχρέμπτομαι: φτύνω, βήχω και βγάζω
 φλέμματα

αποχρέμπτομαι την ψυχήν: μου βγαίνει η ψυχή με άσχημο τρόπο, πεθαίνω άσχημα
 αποχταίνω: αποκτώ
 αποχωρίζομαι: απομονώνομαι· μένω μακριά
 αποχωρίζω: χωρίζω· αποκόβω· απομακρύνω
 αποχωρισμένος: απομονωμένος, σε απόσταση
 αποψία: υποψία
 αππ' (πρόθ.): από
 αππηδώ: επιτίθεμαι, εφορμώ, χτυπώ
 άπρακτος,-χτος: αδρανής, μη πρακτικός, μη ενεργητικός· μη έμπειρος, άβγαλτος· αμήχανος, αναποφάσιτος· απραγματοποίητος
 άπρεπα (επίρρ.): απρεπώς· όχι όπως πρέπει
 απρεπές (αιτ. θηλ.): απρεπή
 απρονοήτως: ασυλλόγιστα, απερίσκεπτα
 απροσδόκητος: απρόσμενος
 απροσδοκήτως: απρόσμενα
 άπταιστος: αθώος
 άπτω/άφτω (αμτβ.): ανάβω, είμαι αναμμένος
 απωθώ: σπρώχνω
 απών: μακρινός
 απωσθέντες (ονομ. πληθ. αρσ. μτχ. αορ.): εξορισμένοι, διωγμένοι
 άπωσις,-η: απόκρουση· αποφυγή
 απωτάτω, ο: ο πιο απομακρυσμένος
 απωμισμένος: απομακρυσμένος, απόμερος
 άρα: άραγε· λοιπόν
 άραβες/Άραβες (πληθ.): Άραβες· Αιγύπτιοι· μουσουλμάνοι
 Αραβία: Αραβία· αραβικές χώρες· Αίγυπτος (Αραπία)
 αραβίτης/Αραβίτης: Άραβας· Σύριος
 άραγε: μήπως
 αράδα: σειρά· σειρά μαγαζιών· σειρά, τάξη (ηλικίας)
 αράδα (επίρρ.): (στη) σειρά
 αραδιάζομαι: μπαίνω στη σειρά, στοιχίζομαι
 αράδιασμα: τοποθέτηση σε σειρά, παράταξη
 αραθυμώ: θυμώνω
 αράκ: ρακί, δυνατό οινοπνευματώδες ποτό από απόσταξη φρούτων, ρυζιού κ.ά.
 Αράκλειον: Ηράκλειον,-α (Κεφαλλονιάς)
 αραλίαι: ευκαιρία
 αραμένος: αγκυροβολημένος
 αράπης/Αράπης: Αραβας· Αιγύπτιος· α-

φρικανός νέγρος
 Αραπία: αραβικές χώρες· Συρία
 αράπικα, τα: αραβική γλώσσα· «κινέζικα», ακαταλαβίστικα
 αράπισσα/Αράπισσα (θηλ.): Αράβισσα· Αιγύπτια· αφρικανή νέγρα
 αραποσίτι: καλαμπόκι
 άρας (μτχ. αορ.): σηκώνοντας, υψώνοντας
 αραστάς: σειρά καταστημάτων
 αραχνιασμένος: καλυμμένος, βρομισμένος από ιστούς αράχνης
 άραψ βλ. άραβος
 αρβανίτης: ξεροκέφαλος· άξεστος
 αρβανίτης/Αρβανίτης: μουσουλμάνος Αλβανός (Τουρκαλβανός)· Αλβανός
 Αρβανίτια: Αλβανία· Ήπειρος· μουσουλμάνοι Αλβανοί (Τουρκαλβανοί)
 αργά (επίρρ.): βράδυ
 αργά, το: βραδιά
 αργαδινή, η: βραδιά
 αργάζω: κατεργάζομαι
 αργάνι: εξάρτημα, μηχανή με την οποία ανασύρεται η άγκυρα ιστιοφόρου
 αργαστήρι(ον): εργαστήριο, βιοτεχνία· μαγαζί
 αργατινή, η: βραδιά
 αργάω βλ. αργώ
 αργεντίνη, η: αλπακάς, κράμα χαλκού, κασσίτερου και νικέλιου
 αργές βολές: αραιά και πού, σπάνια
 άργητα: αργοπορία, καθυστέρηση· μεγάλη διάρκεια
 αργία: αδράνεια, απραξία, τεμπελιά· αναγκαστική αργία κληρικού, αποχή από τις ιεροτελεστίες
 αργία (θηλ.): χαμηλή
 Άργο: (πόλη) Άργος
 αργολογώ: φλυαρώ
 αργοπορινά (επίρρ.): αργά
 αργοπορινός: καθυστερημένος· μεταγενέστερος
 αργός: άεργος, αδρανής· αργόσχολος, τεμπελής· άνεργος, χωρίς απασχόληση· κενός, χωρίς υπεύθυνο κληρικό (ιερέα, αρχιερέα κτλ.)
 αργοχειρία: εργόχειρο, χειρωνακτική εργασία
 αργυρά, τα: ασημικά
 αργύρια, τα: χρήμα(τα)
 αργύριον, το: ασήμι· ασημένια νομίσματα· χρήμα(τα)· πλούτος
 αργύριον και χρυσίον, το: ασημένια και χρυσά νομίσματα· χρηματική περιουσία
 αργυρόβουλον: (ηγεμονικό) έγγραφο με

ασημένα σφραγίδα
 αργυροειδής: ασημένιος· που μοιάζει στο χρώμα με ασήμι
 αργυρολογώ: μαζεύω χρήματα, φορολογώ άργυρον, το: χρήμα(τα)
 αργυρόν, το: ασημένιο νόμισμα
 αργυρόρειθρος: που έχει ασημένα ροή, λάμψη
 αργώ,-άω (μτβ. και αμτβ.): καθυστερώ· επιβάλλω αναγκαστική αργία, αποχή από τις ιεροτελεστίες σε κληρικό· έρχομαι αργά, με καθυστέρηση· έρχομαι αργά το βράδυ
 αργώς: αργά
 Αρδαμέριον: Αρδαμέρι (Λαγκαδά)
 αρέγει (απρόσ.): αρέζει,-σει
 αρέγω: αρέζω
 Αρεντάνα, η: Λάρανδα (Λαρεντέ) της Καππαδοκίας (Καραμανιάς)
 αρέσκαν (γ' πληθ. πρτ.): αρέζαν
 αρέσκει (απρόσ.): αρέζει,-σει
 αρέσκεια: ευχάριστη όψη, ομορφιά
 αρέσκω: αρέζω
 αρεστέον (ουδ.): που πρέπει να αρέσει
 αρεστιάζω: κρατώ, παίρνω (στο χέρι)
 αρεστός: ευχάριστος, επιθυμητός· αποδεκτός, κατάλληλος
 αρεστότερος: πιο αρεστός, πιο ευχάριστος
 αρέτζι: δημοπρασία· αναγγελία (κήρυξη) έναρξης της δημοπρασίας
 Άρεως, έργα του (πληθ.): πολεμικά έργα, πολεμική τέχνη
 άριζι(ον): αίτηση, αίτημα· υποβολή αιτήματος για εξέταση ποινικής υπόθεσης από (οθωμανικό) Δικαστήριο
 Άρης/άρης: θεός Άρης· πόλεμος
 άρθρον: άρθρωση
 αριβάρω: φτάνω
 αριθμεύω: μετρώ
 αριθμός: αριθμός· αριθμητική αναλογία, λόγος· ομάδα
 αριθμούμαι: μετρίεμαι, υπολογίζομαι· συναριθμούμαι, ανήκω
 αριθμώ (μτβ. και αμτβ.): μετρώ· έχω (ως ηλικία)
 αριστερόθεν: από τα αριστερά· στα αριστερά
 αριστοκρατία/Αριστοκρατία: αριστοκρατικό καθεστώς· (αριστοκρατική) Δημοκρατία της Βενετίας, βενετικό κράτος
 άριστον, το: γεύμα
 άριστος (επίθ. και ουσ.): καλύτερος· γενναιότερος· μεγάλος, σπουδαίος άνθρωπος

Άρκας: (μυθικός ήρωας) Αρκάς
 αρκετός: ικανός
 άρχευσε (γ' εν. αορ.): άρχισε
 αρκέψασιν (γ' πληθ. αορ.): άρχισαν
 άρκλα: αφίδα, κιβωτός
 αρκουμπουζία: βολή με το αρκεβούζιο, είδος πυροβολό όπλου, τουφεκιά
 αρκτικόν, το: βορράς
 αρκτικός: βόρειος
 άρκτος/Άρκτος (επίθ. και ουσ.): βορινός· βορράς/Βορράς
 αρκτοτρόφος: αρκουδιάρης
 αρκτοφύλαξ: αρκουδιάρης
 αρκτώος: βορινός
 άρμα, η: οικόσημο
 άρμα, το: όπλο· βλ. και άρματα, άρματον
 αρμάδα: στόλος
 αρμάδα του πελάγους: στόλος
 αρμαθιά: σειρά· περιδέραιο
 άρμασι (επίρρ.): ένοπλα
 άρματα, τα: όπλα· οπλισμός· αρματωσιά· όπλα· πολεμικές επιχειρήσεις· βλ. και άρμα, άρματον
 αρμάτα, η: στρατός· αρμάδα, στόλος
 αρματοθήκη: οπλοστάσιο
 αρματολόγος: άνθρωπος των όπλων, οπλοφόρος· ένοπλο μέλος άτακτης ομάδας, φρουράς
 άρματον: όπλο· βλ. και άρμα, άρματα
 αρματώθην (γ' εν. αορ.): οπλίστηκε
 αρμάτωμαν, το: στρατός
 αρματωμένος: οπλισμένος
 αρματών(ν)ω (μτβ. και αμτβ.): ετοιμάζω
 στρατό· εξοπλίζω· οχυρώνω· ναυπηγώ· εξοπλίζομαι
 αρματώνομαι: χρίομαι (με όπλο)
 αρματώνω βλ. αρματών(ν)ω
 άρμε (επίρρ.): «(στα) όπλα!», συναγερμός
 αρμέζομαι: αρμέγομαι
 άρμενα, τα: πανιά· ανοιγμένα πανιά· βλ. και άρμενον
 αρμένης: μέλος της (ανατολικής) αρμενικής εκκλησίας· αρμενοκύπριος οπλίτης ειδικού σώματος (στο κυπριακό φραγκικό βασίλειο)
 Αρμένης: Αρμένο
 Αρμενία, Μεγάλη βλ. Μεγάλη Αρμενία
 αρμενίζω: πλέω (για ιστιοφόρο)
 αρμένιος: μέλος της (ανατολικής) αρμενικής εκκλησίας
 άρμενον: πανί· πολεμικό πλοίο· βλ. και άρμενα
 άρμια, η: στρατός
 αρμία, η: λαχανικό,-ά διατηρημένο,-α σε άλμη (αρμύρα), τουρσί

αρμόδιος: κατάλληλος, ταιριαστός· ανά-
λογος
αρμοδιότατα (επίρρ.): εντελώς ταιρια-
στά, όπως πρέπει
αρμοδιότατος: καταλληλότετος
αρμονία: (μουσική) αρμονία· «αρμόνικα»,
μουσικό όργανο με γυάλινα ηχεία που
δίνουν το καθένα διαφορετικό ηχώχρω-
μα
αρμούρα: «αρμυριά», φυτό παραθαλάσσι-
ων περιοχών
αρνά, η: αρνάδα, νεαρή προβατίνα· θηλυ-
κό
αρνηγάδος: αρνησίθρησκος
αρνησίχριστος: αρνησίθρησκος χριστιανός
(εξισλαμισμένος)
αρνησθέος: που (απ)αρνιέται τον Θεό
αρνίζομαι: αρνούμαι
αρολάρω: καταγράφω στρατολογικά
Αρούν: Χαρούν
Αρούν Ρασχίλδ: (χαλίφης) Χαρούν αλ-Ρα-
σίντ
αρπαγή: αρπαγές, λεηλασία
άρπαγμα: αρπαγή
αρπαγμένος: μεταφερμένος ξαφνικά ή βί-
αια· μεταρσιωμένος
αρπαγμένος έξω του εαυτού μου: συνε-
παρμένος
άρπαγος/άρπαγός (επίθ. και ουσ.): αρπα-
χτικός· άρπαγας· ληστής
αρπάζομαι: γίνομαι ανάρπαστος
αρπάζω: αρπάζω και βγάζω
αρπακτικός: γρήγορος
άρπαξις,-η: αρπαγή, απαγωγή
αρπάσεις (β' εν. υποτ. αορ.): αρπάξεις
Αρπυίαι (πληθ.): (μυθικά τέρατα) Άρπυιες
αρπώ: αρπάζω
αρραβώνας: υπόσχεση
αρραβωνίζω: αρραβωνιάζω
άρρητος: ανείπωτος
άρρυθμος: που δεν έχει ρυθμό, ακανόνι-
στος, άτακτος
αρρωστία,-ιά: αρρώστια,-ιες· αδιαθεσία·
επιδημία
αρσανάς,-ενάς,-ενάλι: ναυπηγείο· ναύ-
σταθμος· (οθωμανικό) ναυαρχείο στην
Προποντίδα (νότια του Άτμειντάν-Ιπ-
πόδρομου της «παλιάς» Κωνσταντινού-
πολης) και στη βόρεια ακτή του Κερά-
του κόλπου (Γαλατά, Πέραν, κοντά
στο Μπαχτσέσεράι)
αρσέλι(ον): ναυπηγημένο πλοίο (;)
αρσενάλι, αρσενάς βλ. αρσανάς
αρσενοκοίτης: ενεργητικός ομοφυλόφιλος·
παιδεραστής, σοδομίτης

Αρτεσία: Αρτουά (Γαλλίας)
άρτζι(ν): αίτηση, αίτημα· υποβολή αιτή-
ματος για εξέταση ποινικής υπόθεσης
σε (οθωμανικό) δικαστήριο
αρτινός/Αρτινός: που κατάγεται από, ή
αποικεί, την Άρτα
αρτσιβούρτσι, το: του Τελώνη και Φαρι-
σαίου, η πρώτη εβδομάδα του Τριώδιου
αρτύ(ζ)ω: βάζω άρτυμα (αλατοπίπερο,
μπαχαρικά κτλ.) στο φαγητό
αρτυσία: άρτυμα (αλατοπίπερο, μπαχα-
ρικά κτλ.)
αρτύω βλ. αρτύ(ζ)ω
αρούομαι: αντλώ· παίρνω (για τον εαυτό
μου)
αρχ...: αρχίδια
αρχαγγελικός ασπασμός: λόγια του χαι-
ρετισμού του αρχάγγελου Γαβριήλ στην
παρθένο Μαρία, αντίστοιχη προσευχή
(της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας: «Ave
Maria...»)
αρχαί, αι: απαρχές, ξεκίνημα
αρχαίος: παλιός, παμπάλαιος
αρχαιότης: αρχαίο μνημείο, ερείπιο
αρχίον: χώνος εγκατάστασης ή συνέλευ-
σης των αρχών, κέντρο διοικητικής και
πολιτικής εξουσίας
αρχέκακος: ο παλιότερος, ο αρχαιότετος
κακός, κακούργος (επίθ. του Εωσφό-
ρου, διαβόλου)
αρχερίζω: αρχίζω
αρχέτυπον, το: ιδανική εικόνα, ιδανικός
τύπος
αρχεύ(γ)ομαι,-ω: αρχίζω
αρχεύγοντα (μτχ.): αρχίζοντας· που αρχί-
ζει
αρχεύομαι, αρχεύω βλ. αρχεύ(γ)ομαι
αρχή: αφετηρία, απαρχή· πηγή, ρίζα,
προέλευση· αξίωμα· εξουσία
αρχή (επίρρ.): στην αρχή
αρχηγός: διοικητής· οπλαρχηγός· καπε-
τάνιος· γενικός διοικητής, στρατηγός
αρχήθεν: εξ αρχής
αρχήν,-ής (επίρρ.): στην αρχή, αρχικά·
από την αρχή, εξαρχής· πρώτα
αρχιεπίσκοπος: αρχιερέας· μητροπολί-
της (αυτοκέφαλος) αρχιεπίσκοπος
αρχιερατεία: δεσποτιλία
αρχιερατεύειν (γ' εν. υποτ.): (να) είναι αρ-
χιερέας
αρχιερατεύω: είμαι αρχιερέας, μητροπο-
λίτης, αρχιεπίσκοπος
αρχιέρεια (θηλ.): γυναίκα αρχιερέας
αρχιθαλάσσιος, ο: αρχιπλοίαρχος, ναύαρχος

αρχινάγω βλ. αρχινώ
 αρχινηθείς (μτχ. αορ.): αρχινισμένος
 αρχινημένος: αρχινισμένος
 αρχινίζω: αρχίζω, ξεκινώ
 αρχινώ,-ά(γ)ω: αρχίζω
 αρχιπανδέκτης: (νδουιστής) αρχιγραμματάς, θεολόγος
 αρχισατράπης: πασάς· βεζίρης· μέγας βεζίρης
 αρχιστράτηγος: αρχιστράτηγος· αρχάγγελος
 άρχομαι βλ. αρχίζω
 αρχονταίνω: γίνομαι άρχοντας· πλουτίζω άρχοντας (επίθ. και ουσ.): άρχοντας, ευγενής (αριστοκράτης)· πρόκριτος· αφέντης
 αρχοντία: αρχοντική τάξη, ευγενείς αρχοντικών, το: αρχοντικό σπίτι, μέγαρο αρχόντισσα (θηλ.): γυναίκα άρχοντα, ευγενούς· κυρά
 άρχος: άρχοντας
 άρχο(υ)μαι: αρχίζω
 αρχύτερα (επίρρ.): πρωύτερα
 αρχύτερος: προηγούμενος
 άρχω: εξουσιάζω
 άρχων (επίθ. και ουσ.) άρχοντας, ευγενής· αφέντης· αξιωματούχος (οφικιάλος) του οικουμενικού πατριαρχείου· αρχιμανδρίτης· αυλικός αξιωματούχος των παραδουνάβιων ηγεμονιών· ηγεμόνας άρχων, τους (άκλ. αιτ. πληθ.): άρχοντες
 άρχων μαγίόρος: μέγας αυλάρχης, αρχηγός του ηγεμονικού οίκου (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 αρωτώ: ρωτώ
 άς (αιτ. θηλ. πληθ.): τις οποίες· βλ. και ος άς ήτον και: έστω και
 ασάλευτος: ακούνητος, απαραβίαστος
 ασαλιβάρωτος: αχαλίνωτος
 ασαμπλέα, η: συνάθροιση, συνέλευση
 άσας (μτχ. αορ.): αφού τραγουδήσα (κτλ.)
 ασεβεία: ασέβεια
 ασεβής: ανευλαβής· άπιστος· αλλόθρησκος
 άσειστος: ακλόνητος
 ασέλγεια: σεξουαλική παρεκτροπή· ακολασία
 ασελγέστατος: εντελώς ακόλαστος
 ασέληνον, το: έλλειψη σελήνης, φεγγαρόφωτο
 ασηκώνομαι: σηκώνομαι, ορθώνομαι· σηκώνομαι από το κρεβάτι· ξεσηκώνομαι· φεύγω, ξεκουμπίζομαι· εκστρατεύω
 ασηκώνομαι εις τους πόδας: σηκώνομαι όρθιος

ασηκώνω: σηκώνω· αφαιρώ, αρπάζω
 ασήμια, τα: ασημένια σκεύη
 ασημικός: ασημένιος
 ασημομάχαιρον: ασημένιο μαχαίρι
 άσημος: άναρθρος, ασαφής, άδηλος
 ασημώνω: επενδύω με ασήμι
 ασθένεια: αρρώστια· αδυναμία
 ασθενές μέρος: αδύναμη ύπαρξη
 ασθηνέμενος: άρρωστος
 ασθμαίνω: λαχανιάζω
 Ασία: Ασία· Μικρά Ασία
 ασιανός/Ασιανός: Ασιάτης· Ανατολίτης
 ασκαρδαμικτί: με στυλωμένο βλέμμα
 ασκεπής: που δεν φορά το (μουσουλμανικό) κεφαλομάντιλο
 ασκέρι: στράτευμα
 ασχημαίνω (αμτβ.): ασχημίζω
 άσκησις,-η: εφαρμογή, πραγμάτωση· ασκητική, μοναστική ζωή
 ασκητήριο: ασκηταριό, απομονωτήριο
 ασκοκοίλι: τουλούμι από έντερο
 ασκόλαστος: ασταμάτητος
 ασκός: τουλούμι
 ασκούμαι: είμαι, ζω ως ασκητής, μοναχός
 ασκώ: είμαι, ζω ως ασκητής
 Ασλάνπασας: πασάς Ασλάν
 ασλατζάκης: ανάρτητης· εγκληματίας, άξιος θανατικής τιμωρίας
 Άσματα των Ασμάτων (πληθ.): το βιβλίο Άσμα των Ασμάτων στην Παλαιά Διαθήκη
 ασμένως: ευχαρίστως, με χαρά
 ασμίκρυνε (γ' εν. πρτ. ή αορ.): μίκραινε, -υνε, περιόριζε,-σε
 Ασμοδαίον, το: Ασμοδαίος, δαμμονικό πνεύμα (ή μια από τις επωνυμίες του διαβόλου)
 ασναλί(ι): χαιρετισμός, υποδοχή
 ασπάζομαι: φιλώ, προσκυνώ· προσκυνώ εικόνα· αποδέχομαι
 ασπασίως: ευχαρίστως, με χαρά
 ασπασμός: φιλή· αγκάλιασμα· χαιρετισμός
 ασπίδα βλ. ασπίς
 ασπιθοβολώ: βγάζω σπίθες, λαμποκοπώ
 ασπίς,-ίδα: ασπίδα· είδος δηλητηριώδους φιδιού
 άσπρα, τα: (ασημένια) νομίσματα· χρήμα(τα)· βλ. και άσπρον
 Άσπρη θάλασσα: Μεσόγειος
 ασπρομαυροκοκκινοειδής: ασπρομαυροκόκκινος, τρίχρωμος
 άσπρον, το: «ακτές», (οθωμανικό) ασημένιο νόμισμα που ισοδυναμούσε με το ένα εκατοστό εικοστό του (οθωμανικού) γροσιού ή με το ένα τρίτο του πα-

ρά· βλ. και άσπρα
 Ασπροπόταμον: Αχελώος
 άσπρος: άσπρος· ασημένιος
 άσπρος, ο: που ανήκει στη λευκή φυλή,
 ευρωπαϊός (στην καταγωγή)· άποικος
 με απώτερη ευρωπαϊκή προέλευση
 ασπροφόρος: ασπροντυμένος
 ασπρών (γεν. πληθ. ουδ.): νομισμάτων,
 χρημάτων
 Άσσος, η, ο: Άσσος (Κεφαλλονιάς, Πρέβε-
 ζας-Πάργας)
 Ασσούρ, το: Ασσουρία
 Ασσουρία: Μεσοποταμία, Ιράκ· ΒΔ. Περσία
 αστανέο μου: χωρίς τη θέλησή μου (κτλ.),
 με το ζόρι
 αστάχυ(ον): στάχυ
 αστάχωτος: άδεντος (για βιβλίο)
 άστεα (πληθ.): πόλεις
 αστείος: πολιτισμένος, ευγενικός
 ασειότατα (επίρρ.): με πολλή επιδειξιό-
 τητα
 ασειότης: πολιτισμένη, ευγενική συμπε-
 ριφορά, τρόπος, ευχάριστος χαρακτή-
 ρας· κοινωνικότητα
 ασειώς: χαριτωμένα, παιχνιδιάρικα
 ασθενώ: αρρωσταίνω· αδυνατίζω
 αστέρευτος: αστείρευτος
 αστερόπλοκος: αστροπλεγμένος, πάνω
 στα μαλλιά του οποίου έχουν πλεχτεί
 άστρα
 αστήθι: στήθος
 αστήρ: άστρο· φωστήρας
 Αστουρία: Αστουρίες (Αστουρίας, Ισπα-
 νίας)
 αστοχασία: αμυαλιά, απερισκεψία
 αστόχαστα (επίρρ.): ασυλλόγιστα, ασύ-
 νετα
 αστόχαστος: άμυαλος, απερίσκεπτος
 αστοχάστως: απερίσκεπτα, ανόητα
 αστοχώ: ξεχνώ· δεν υπολογίζω
 αστ'ράκι(ν): αστάρι, οικοδομικό υλικό για
 επίστρωση τοίχου
 αστραποορίπτομαι: ρίχνομαι σαν αστρα-
 πή
 άστραφθεν (γ' εν. πρτ.): άστραφτε
 αστρόβολος: αστροφώτιστος
 αστροθεάμων: αστρονομικός, αστρολογι-
 κός
 αστρολογική, η: αστρολογία· αστρονομία
 αστρονόμος: αστρολόγος, μάντης
 αστρονομώ: προβλέπω το μέλλον παρα-
 τηρώντας τα άστρα, είμαι αστρολόγος
 άστυ: (αρχαία) πόλη
 ασύγνεφος: ανέφελος, αίθριος
 ασύγχυστος: ατάραχος

ασυλλογισία: απερισκεψία· αφροσύνη
 ασυλλογιστότερος: πιο απερίσκεπτος, ά-
 μυαλος
 ασυμβίβαστος: ασυμφιλίωτος
 ασυμπάθεια: σκληρότητα
 ασυμπαθής: ανελέητος, σκληρός
 ασυμπάθητα (επίρρ.): ανελέητα
 ασυμπάθητος: ανελέητος· ασυγχώρητος
 ασυμφωνία: διαφωνία· διχόνοια
 ασύμφωνος: αταίριαστος· που βρίσκεται
 σε διχόνοια, ασυμφιλίωτος
 ασυνέβη (απρόσ. αορ.): συνέβη
 ασυνειδήτως: ασυνείδητα
 ασυνήθιστος: πρωτόγνωρος
 ασυνήθως: ασυνήθιστα
 ασυστασία: απρέπεια
 ασύστατος: αβάσιμος· ανόητος· ανάρμο-
 στος, άτοπος
 ασυχώρητος: κακός
 άσφαλτα (επίρρ.): ανελλιπώς, χωρίς απου-
 σία
 άσφαλτος: αλάνθαστος
 ασφαλώς: με ασφάλεια· με σιγουριά
 Ασφάμα: (λογοπαικτ.) ας φα' (φάει) μία
 ασχημάδα: ασχήμια
 ασχημολογία: βρισιά
 άσχημος: άτοπος, ανήθικος
 ασχολία: ενασχόληση· ενόχληση, εμπόδιο
 ασώματος: άυλος, αγγελικός
 ασωτία: σπατάλη· παράπτωμα, αμαρ-
 τία· ακολασία
 άσωτος: σπάταλος· ακόλαστος
 ατάκο: επίθεση
 άτακτα (επίρρ.): αταίριαστα, άπρεπα, με
 αγένεια
 άτακτος (επίθ. και ουσ.): άτσαλος· ένο-
 πλος που δεν ανήκει στον τακτικό
 στρατό
 ατακτώ: διαπράττω αταξία· παρεκτρέ-
 πομαι· διαπράττω παρανομία
 ατάκτως: άσεμνα
 αταξία: άπρεπη ενέργεια, συμπεριφορά·
 κακή συμπεριφορά· ερωτική αταξία, α-
 κολασία
 ατάραχος: αδιατάρακτος, γαλήνιος
 άτεγκτος: αλύγιστος
 ατεζμπαζλίκι(ον): φωτιά, πυροτέχνημα
 ατελείωτος: κολοβός, χωρίς τέλος
 ατελεύτητος: αιώνιος
 ατελευτήτως: αιώνια
 ατελιέ(ς), ο, το: βιοτεχνικό, βιομηχανικό
 εργαστήριο
 ατέχνευτος: ανεπιτήδευτος
 άτεχνος: που δεν ξέρει τέχνη
 άτι βλ. άτι(ον)

Ατιαμέ: (οικογ. όν.) ντ' Αντιάμ,-όμ
 ατιμάζομαι: προσβάλλομαι, ντροπιάζομαι
 σεξουαλικά· βιάζομαι
 ατιμάζω: προσβάλλω, ντροπιάζω σεξουα-
 λικά· βιάζω
 ατίμητος: πολύτιμος· ανεκτίμητος
 ατιμία: άθλια κατάσταση· προσβολή της
 τιμής
 άτιμος: ανάξιος· άπρεπος, ανήθικος
 ατιμώμενος: ατιμασμένος, ντροπιασμένος
 ατίμως: εξευτελιστικά
 άτι(ον): άλογο· άλογο ιππασίας, πολεμι-
 κό άλογο
 ατονισμένος: εξαντλημένος
 ατονώ (αμτβ.): εξασθενώ, φαίνομαι ανί-
 σχυρος· κουράζομαι, παραλύω
 ατοπία: ανάρμοστη, απρεπής, απαράδε-
 κτη ενέργεια, συμπεριφορά· παρανο-
 μία, ανηθικότητα
 άτοπον, το: ατόπημα
 άτοπος: ανάρμοστος, αταίριαστος
 άτός: αετός
 ατός μου: εγώ (κτλ.), εγώ (κτλ.) ο ίδιος·
 εγώ από μόνος μου (κτλ.)
 ατρούγητος: γεμάτος· μη συγκεντρωμέ-
 νος, μαζεμένος
 ατσαλία: αταξία
 άτσαλλος: ανάρμοστος, βρόμικος, σκαν-
 δαλιστικός
 ατσετάρω: δέχομαι
 ατσιτέντε, το: επεισόδιο, κρίση (αφρώ-
 στίας)
 ατυχία: αποτυχία· αθλιότητα, ποταπότη-
 τα· πονηρία, κακία
 άτυχος: ελεεινός, τιποτένιος· ανήθικος· κα-
 ταραμένος
 αυγερινός/Αυγερινός (επίθ. και ουσ.): πρω-
 νός· «Εωσφόρος», ο πλανήτης Αφροδί-
 τη
 αυγουστα (θηλ.): (ρωμαία, βυζαντινή) αυ-
 τοκρατεία
 Αυγουστα: Άουγκσμπουργκ (Γερμανίας)
 Αύγουστος: Οκταβιανός Αύγουστος· (μή-
 νας) Αύγουστος
 αυθάδεια: αυθαρεσία, αρπακτική διάθεση
 αυθάδισσα (θηλ.): αυθάδης γυναίκα
 αυθέντης (επίθ. και ουσ.): άρχοντας, ευγε-
 νής· αφέντης· αφεντικό· ηγεμόνας· η-
 γεμόνας των παραδουναβίων ηγεμονι-
 ών· βασιλιάς· (οθωμανός) σουλτάνος
 αυθέντης (κλητ.): αφέντη
 αυθεντία/Αυθεντία: εξουσία, κυριαρχία·
 αριστοκρατική διοίκηση· ηγεμονική ε-
 ξουσία, αξίωμα· βασιλεία, βασιλική ε-
 ξουσία· σουλτανική εξουσία· η (αριστο-

κρατική) κυβέρνηση, διοίκηση της Βε-
 νετίας· βενετικό κράτος
 αυθεντία,-ία μου, η: εγώ ο άρχοντας, ο
 αφέντης· εγώ η αφεντιά μου (κτλ.)
 αυθεντικός: ηγεμονικός· βασιλικός· αυτο-
 κρατικός, σουλτανικός· δημόσιος, κυ-
 βερνητικός, κρατικός
 αυθέντρα (θηλ.): αρχόντισσα, ευγενής·
 κυρά
 αύθις: πάλι
 αυθύς: αμέσως
 αυλή/Αυλή: αυλή· ηγεμονική, βασιλική,
 αυτοκρατορική αυλή· αυλικόι· παλάτι·
 πρεσβεία, κτίριο πρεσβείας
 αυλή της Βιέννης: αυτοκρατορική αυλή
 των Αψβούργων
 αυλήτρια (θηλ.): που παίζει αυλό, πλανό-
 δια μουσικός
 άυλον, το: πνεύμα
 αυλός: «αρμόνικα», μουσικό όργανο με
 γυάλινα ηχεία που δίνουν το καθένα
 διαφορετικό ηχόχρωμα
 Αυλώνας: Αυλώνας Αλβανίας (Βλόρε)
 αυξάνω (μτβ. και αμτβ.): μεγαλώνω· με-
 γαλώνω (σε ηλικία)· αυξάνομαι
 αύξανε (γ' εν. πρτ.): αυξανόταν
 αυξάνομαι: μεγαλώνω
 αυξάνω: αυξάνομαι, μεγαλώνω· φυτρώ-
 νω· μεγαλώνω (σε ηλικία)· πολλαπλα-
 σιάζομαι· προχωρώ, προοδεύω
 αύξησεν (γ' εν. αορ.): μεγάλωσε
 αύξησις,-η: μέγάλωμα, επέκταση· μέγε-
 θος· ρηματική αύξηση
 αυξητικός: που είναι προικισμένος με δυ-
 νατότητα αναπαραγωγής
 αυξόμενος: αυξανόμενος
 αύρα: καυστική πνοή
 Αυρηλία: Ορλεάνη (Ορλεάν, Γαλλίας)
 αύρι(ον): (επίρρ.): αύριο, την επομένη·
 μελλοντικά
 αύριον, η: η επομένη (μέρα)
 αυστηρότης: επιβολή
 αυτ' (θηλ.): αυτή
 αυτόδελφος: αδελφός από ίδιο πατέρα
 και ίδια μητέρα· αδελφός
 αυτάνα (πληθ. ουδ.): αυτά
 αυτείνος: αυτός, εκείνος
 αυτεξούσιος: αυτοδύναμος· αυτοτελής·
 ενήλικος· άπόλυτος
 αυτήκοος: που ακούει (έχει ακούσει) με
 τα ίδια του τα αυτιά
 αυτής (γεν. θηλ.): αυτής· σου, σας (γ' εν.
 πρόσ. ευγενείας, αντί για β' πληθ.)
 αυτίκα: αμέσως
 αυτίον: αυτί

αυτοδέσποτον, το: αυτοκέφαλο, ανεξάρτη-
 τήςια
 αυτοδέσποτος: αυτοκέφαλος, ανεξάρτη-
 τος· απόλυτος κύριος
 αυτοδεσπότης: με (απεριοριστή) δική
 μου (κτλ.) εξουσία, αυταρχικά
 αυτοθελήτως: εκούσια, αυτόβουλα, με
 δική μου (κτλ.) θέληση
 αυτόθεν: από εδώ
 αυτόθι: εκεί· όπου παραπάνω
 αυτοκατάκριτος: που καταδικάζεται από
 μόνος του, από δική του ευθύνη
 αυτοκέφαλος: ανεξάρτητος
 αυτόκλητος: αυτοπροαίρετος, από μόνος
 μου (κτλ.)
 αυτοκράτωρ: αυτοκράτορας· αυτοκρά-
 τορας της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατο-
 ρίας του Γερμανικού Έθνους· αυστρια-
 κός (Αψβούργος) αυτοκράτορας· τσά-
 ρος
 αυτοκράτωρ, η: τσαρίνα
 αυτολεξεί: κατά λέξη
 αυτόμολος: λιποτάκτης
 αυτόνος: αυτός
 αυτοπαράκλιντος: αυτόκλητος
 αυτοπροαιρέτως: εκούσια, αυτόβουλα
 αυτόπτης: αυτόπτης μάρτυρας
 αύτος: αυτός
 αυτός: αυτός· ίδιος· αυτός ο ίδιος
 αύτός: εαυτός· εγώ· δικός μου
 αυτός, ο: ο ίδιος
 αυτός δη: αυτός ο συγκεκριμένος
 αυτός εγώ: εγώ ο ίδιος
 αυτός μου: εγώ (κτλ.), εγώ (κτλ.) ο ίδιος
 αυτός ούτος: αυτός ο ίδιος
 αύτου (επίρρ.): ιδού, νά
 αύτου και: νά
 αύτου να: ιδού, νά
 αύτου οπού: νά που
 αύτου (επίρρ.): εδώ· εκεί· τώρα
 αυτούθε: εδώ· εκεί
 αυτούνος: αυτός· εκείνος· αυτός ο ίδιος,
 αυτός στον εαυτό του, μέσα του
 αυτουργός: δράστης
 αυτοφυής: φυσικός
 αυτοφύτρωτος: αυτοφυής
 αυτοχειρία (επίρρ.): με το ίδιο μου (κτλ.)
 το χέρι
 αυχήν: σβέρος, λαμιάς· χαμηλότερο τμή-
 μα οροσειράς, διάσελο· άκρη χερσονή-
 σου από τη μεριά της ξηράς
 αφ' (πρόθ.): από
 αφ' εαυτός,-ού (μου): από μόνος μου (κτλ.)
 αφ' ού: από τη στιγμή που, από τότε που·
 βλ. και αφού

αφαγία: νηστεία· πλήρης νηστεία
 αφαιρέσεις,-η: αφαίρεση· αφαίρεση αρχι-
 κού φωνήεντος
 αφαιρούμαι: μου αφαιρείται κάτι
 αφανής: άφαντος, εξαφανισμένος
 αφανίζομαι,-ω: αφανίζω,-ομαι· καταστρέ-
 φομαι· βουλιάζω· καταστρέφομαι οικο-
 νομικά· ψοφάω από την κούραση
 αφάνισις: αφανισμός
 αφανιστής: καταστροφέας, χαλαστής
 αφαρπάζομαι: αποσπώμαι· συναρπάζο-
 μαι, ελκύομαι
 άφατος: ανέκφραστος
 αφεδρών: έδρα, κώλος
 αφέθη (γ' εν. αορ.): απολύθηκε (από τον
 στρατό)
 αφέντες (πληθ. αορ. μτχ. αορ.): αφήνο-
 ντας, έχοντας αφήσει
 αφεντεύ(γ)ω (μτβ. και αμτβ.): κυριαρχώ,
 εξουσιάζω· είμαι ηγεμόνας, βασιλιάς
 αφέντης,-εντής (επιθ. και ουσ.): άρχο-
 ντας, ευγενής· αφεντικό· κύριος, κάτο-
 χος· βασιλιάς· Κύριος (Χριστός, Θεός)
 αφεντία/Αφεντία: αυθεντικό αξίωμα, εξου-
 σία· ηγεμονική εξουσία, ηγεμονία· βασι-
 λική εξουσία, βασιλείο· αρχοντικός τρό-
 πος ζωής· η (αριστοκρατική) κυβέρνη-
 ση, διοίκηση της Βενετίας· το (βενετικό)
 Συμβούλιο των Δέκα· βενετικό κράτος
 αφεντία μου, η: εγώ ο άρχοντας, βασι-
 λιάς, αφέντης (κτλ.)
 αφεντικός: βασιλικός, σουλτανικός· κρα-
 τικός, δημόσιος
 αφεντόπουλο: γιος του αφεντικού
 αφεντός (γεν. αορ.): άρχοντα, αφέντη·
 αφεντικού
 άφες (β' εν. προστ. αορ.): άφησε· άφησε
 κάποιον ελεύθερο
 αφεστηκώς: παλιός, παρωχημένος
 άφευκτος: αναπόφευκτος· αναγκαίος, α-
 παραίτητος
 αφεύκτως: οπωσδήποτε
 αφηγάμαι: αφηγούμαι
 αφήθη (γ' εν. αορ.): αφέθηκε ελεύθερος
 αφήκετε (β' πληθ. αορ.): αφήσατε
 αφήκω: αφήνω
 άφηγε (γ' εν. πρτ.): θα άφηνε
 αφήν(ν)ω: αφήνω· παραλείπω· αποδε-
 σμεύω, απαλλάσσω από βασανιστήριο·
 εγκαταλείπω, παρατώ· χωρίζω (σύζυ-
 γο)· κληροδοτώ
 αφήνομαι: αφήνομαι ελεύθερος· εξαπολύ-
 ομαι· παραιτούμαι
 αφήνομαι από: εγκαταλείπω
 αφήνω βλ. αφήν(ν)ω

αφήνω αποχωρισμένον: αποχωρίζομαι, εγκαταλείπω κάποιον
 αφήνω κάτω: εγκαταλείπω
 αφήνω υγείαν: αποχαιρετώ (και φεύγω)
 αφήτε (β' πληθ. προστ. αορ.): αφήστε
 αφιδεύομαι: εμπιστεύομαι
 αφιερωμένος: αφοσιωμένος· υποταγμένος
 αφιερώνομαι: αφοσιώνομαι· παραδίδομαι, υποτάσσομαι
 αφιερώνω: προσφέρω
 αφικράζομαι: ακούω με προσοχή· ακούω
 αφίκρασις,-η: ακρόαση
 αφιλοπρόσωπος: αμερόληπτος, μη χαριστικός
 αφίσταμαι: απέχω, βρίσκομαι σε απόσταση
 Αφικανά, η: Αφσχανά (Ουζμπεκιστάν)
 αφινιδίως: ξαφνικά
 άφνω: ξαφνικά
 άφοβος: ασφαλής
 αφόδευμα: κόπρανα
 αφοδευτήριο: αποχωρητήριο
 αφόν: αφότου
 αφόντας/αφόντις): από τότε που, αφού
 αφοντότες: από τότε
 αφορμή: ξεκίνημα· αιτία, λόγος· πρόσχημα· υπόθεση, ζήτημα
 αφορμή (επίρρ.): με αφορμή
 αφορμής οπού: με αφορμή το ότι, επειδή
 αφορώ: αποβλέπω (σε)
 αφόταν,-ε: από τότε που, αφού· αφότου
 αφότου: από τη στιγμή που, από τότε που· τη στιγμή που, ενώ· παρόλο που· βλ. και αφ' ού
 αφουκράζομαι: ακούω
 άφραγος: ασέπαστος
 αφρικανός: αφρικανικός· νέγρικος
 αφρικός: αφρικανικός
 αφροδίσια, τα: έρωτας· τα ερωτικά· σεξουαλική επαφή, σεξουαλικές σχέσεις
 αφρονέστατος: ο πιο τρελός, άμυαλος· πάρα πολύ κουτός
 αφρόντε, το: αντίσταση
 αφρόδιον: φρούδι
 άφρων: άμυαλος, ανόητος· τρελός
 άφτω βλ. άπτω
 άφυκτος: αναπόφευκτος
 αφυπνώ(νω): κοιμούμαι
 αφχαριστία: ευχαρίστηση· αχαριστία (;)
 αφωνία: βουβαμάρα
 άφωνος: που δυσκολεύεται να μιλήσει
 Αχαΐα, Αχαϊκή Πολιτεία: Αχαϊκή Συμπολιτεία
 αγάλασεν (γ' εν. αορ.): κατέστρεψε
 αχαμνά (επίρρ.): ταπεινά· άσχημα

αχαμναίνω (αμτβ.): αδυνατίζω, εξασθενώ
 αχαμνός: αδύνατος, ανίσχυρος· σκελετωμένος· ταπεινός, παρακατιανός· ατελής· άσχημος, κακός
 αχαμνότατος: σκελετωμένος· πάρα πολύ κακόμοιρος· πάρα πολύ μικρός, ασήμαντος
 αχαμνότερος: πιο αδύνατος, ανίσχυρος· μικρότερος
 αχείλι: χέλι
 Αχέλι: χέλι
 άχθος: βάρος
 αχμέ: αχ, αλίμονο
 αχλή: αραιή ομίχλη, καταχνιά· θαμπάδα
 Αχμάτης,-ι: Αχμέτ /Αχμεντ
 Αχμάτιμπασιάς, Αχματιμπασιάς: πασάς Αχμέτ
 Αχμέτης: Αχμετ/Αχμεντ
 αχνότης: χλωμάδα
 Αχομάτι: (πρίγκιπας) Αχμέτ, γιος του Βαγιαζίτ Β'
 Αχομάτπασας: πασάς Αχμέτ
 αχορταγία,-ασία: απληστία
 αχόρταστος: αχόρταγος
 άχραντος: αμόλυντος, αλέκταστος
 αχρεία (επίρρ.): άσχημα, απαίσια
 αχρειέστατος: πάρα πολύ κακός· εντελώς παρακατιανός
 αχρείος: ταπεινός, τιποτένιος· κακοφτιαγμένος· άσχημος, κακής ποιότητας· άχρηστος
 αχρειοσύνη: αχρειότητα, ευτέλεια
 άχρηζεν (απρόσ. πρτ.): άξιζε, κόστιζε
 αχρηζώ: έχω αξία, ισχύω
 άχρηστος: αχρησιμοποίητος
 άχρι: έως, μέχρι
 άχρι εκεινου: ως εκεινο το σημείο, μέχρι τότε
 άχτα (επιφ.): αχ
 άχυρον: αχυρόστρωμα
 αχώρητος: που δεν χωράει
 άψαλτος: ακήδευτος
 Αψαράτης: Αψαράς
 άψαυστος: ανέγγιχτος, άθικτος
 αψευδέστατος: εντελώς αδιάψευστος
 αψηλός: ψηλός
 αφηφισία: αδιαφορία, περιφρόνηση
 αφήφισια (επίρρ.): χωρίς να του δώσει (κάποιος) σημασία
 αφίς: θόλος
 αφοφητί: αθόρυβα
 άωρος: πρόωρος· άγουρος, μη ωριμασμένος· ανώριμος, ασχημάτιστος

Βαβέλ: διάβολος, Βελζεβούλ

βαβίζω: γαβγίζω
 Βαβυλών(α): Βαβυλώνα· Βαβέλ· Βαγδάτη
 Βαβυλωνία: Βαγδάτη
 βαβυλωνικός: βαβυλωνιακός· βαβελικός
 βάγια: τροφός· υπηρέτρια, ακόλουθος
 βαγιόνι: βαρέλι
 Βαγιών, των (γεν. πληθ.): Κυριακή των
 Βαΐων
 Βαγιόνε: Μπαλιόνε
 βαθέα (ονομ. θηλ.): βαθιά
 βαθμηδόν: βαθμιαία
 βαθμής: σκαλοπάτι
 βαθμός: επίπεδο, ύψος· βαθμιδα· σκαλο-
 πάτι· κοινωνική θέση· αξίωμα
 βαθρακός: βάτραχος
 βαθυπνία: βαθύς ύπνος, νάρκη, λήθαργος
 βαθύς: βαθύς, μακρύς, μεγάλος· βαθυ-
 στόχαστος, σοφός
 βαια/βαιά, η: βάγια, τροφός· θεραπευ-
 δα, υπηρέτρια
 βαΐα, τα: βάια, κλωνάρια φοινικιάς
 βαιών (μτβ. και αμτβ.): βιάζω· πηγαίνω·
 βγαίνω
 βάιον: κλωνάρι με φύλλα
 Βαιτουλία: Βαιτυλούα
 βάιτσα/βαΐτσα: αγαπημένη (ή νεαρή) βά-
 για, θεραπαινίδα
 βακάλης: μπακάλης
 βακαρίτον, το: «αγελαδινός», κτηνοτρο-
 φικός φόρος κατά κεφαλή μεγάλου ζώ-
 ου (βοδιού, αγελάδας) που επιβαλλό-
 ταν στην ηγεμονία της Βλαχίας
 βακτηρία: δεκανίκι
 Βάκτραι (πληθ.): Βάκτροι, κάτοικοι της
 Βακτριανής
 Βαλαάμ: (αμμωνίτης μάντης/προφήτης)
 Βαλαάμ
 βαλάνι(ον): βαλανίδι· άγιος καρπός
 Βαλάνιος: βαλανιδιά, βαλανίδι
 βαλάντιον: κομπόδεμα, πουγκί
 βαλέντε (επίθ. και επίρρ.): άξιος, άξια
 Βαλέντσα: Μπαλένθια,-ένσια (Ισπανίας)
 Βαλέριος Μάξιμος: Αξιωμακόμεντα πε-
 πραγμένα και λεγόμενα (Facta et dicta
 memorabilia) του Βαλέριου Μάξιμου
 βαλέτ' (επίθ. και επίρρ.): άξιος, άξια
 βάλη: κοιλάδα
 Βάλη, δε: (στρατηγός) φον Βάλις (G. O.
 von Wallis)
 βάλλομαι: ρίχνομαι· πηγαίνω, ανεβαίνω,
 τοποθετούμαι· κάθομαι· δίδομαι, πέ-
 φτω στην κατοχή κάποιου
 βάλλομαι εις έργον: εφαρμόζομαι, πραγ-
 ματοποιούμαι
 βάλλομαι εις ορδινία: μπαίνω σε τάξη, ορ-

γανώνομαι
 βάλλομαι εις πράξιν: εφαρμόζομαι
 βάλλομαι εις τα άρματα: αρματώνομαι
 βάλλομαι εις τάξιν: μπαίνω σε τάξη, τα-
 κτοποιούμαι· Ξαναγυρίζω στην κοσμοί-
 τητα
 βάλλομαι εις το μέτρος: συγκαταριθμού-
 μαι
 βάλλω: ρίχνω· βάζω· φορώ· διατιμώ, ορί-
 ζω τιμή· βλ. και βάνω
 βάλλω αρχή(ν) (εις): αρχίζω, ξεκινώ
 βάλλω αφορεσμός: βιάζω, εξαγγέλλω
 αφορισμός,-ούς
 βάλλω βουλή(ν): σκέφτομαι· συσκέπτο-
 μαι· αποφασίζω
 βάλλω δυσκολία: φέρνω δυσκολία
 βάλλω εις γράμμα: καταγράφω
 βάλλω εις εξέταση: ανακρίνω
 βάλλω εις έργον: εκτελώ, πραγματοποιώ
 βάλλω εις πράξιν: εφαρμόζω· πραγματο-
 ποιώ· βάζω μπρος, προωθώ
 βάλλω εις σύγχυση: προκαλώ σύγχυση
 (σε κάποιον)
 βάλλω εις τιμήν: (ανε)βάζω σε αξίωμα
 βάλλω εις το δόσιμον: υποβάλλω σε φο-
 ρολογία
 βάλλω εις το σουβλί: υποβάλλω στο βα-
 σανιστήριο του παλουκώματος, σουβλί-
 σματος
 βάλλω εις το χέρι: συλλαμβάνω
 βάλλω εις τόκον: τοκίζω
 βάλλω εις τρόμον: τρομοκρατώ
 βάλλω εις φύλαξιν: κρατώ στη φυλακή,
 σε απομόνωση
 βάλλω εις χρήση: χρησιμοποιώ
 βάλλω επιμέλειαν,-ες: φροντίζω, κατα-
 βάλλω φροντίδα
 βάλλω κατά νου: σκέφτομαι, κάμνω σκέ-
 ψη
 βάλλω κόπον: καταβάλλω κόπο
 βάλλω μετόνοια: κάνω μετόνοια, γονυ-
 κλισία ή υπόκλιση
 βάλλω μετρον: επιβάλλω μέτρο
 βάλλω οικονομίαν: επιβάλλω οικονομία,
 περιορισμό
 βάλλω ομπρός: υπολογίζω
 βάλλω προκλάμο: βιάζω προκήρυξη, δη-
 μόσια διακήρυξη, διαταγή
 βάλλω σφιξη: κάμνω αποκλεισμό
 βάλλω νέντες: στήνω σκηνές στρατοπέ-
 δου, στρατοπεδεύω
 βάλλω την υπομονήν εις μίαν μεριάν: αφή-
 νω την υπομονή καταμέρος
 βάλλω την φωτίαν: ανάβω φωτιά
 βάλλω το χέρι μου: αρπάζω

βάλλω τον στοχασμόν: σκέφτομαι
 βάλλω τραπέζι: στρώνω τραπέζι, προσφέρω φαγητό
 βάλλω φωνήν: φωνάζω
 βάλλω χέρι: αρχίζω, ξεκινώ
 βάλλω χερικό: ξεκινώ
 Βάλπεργ: Βάλμπεργκ
 βάλαμον: αρωματικό φυτό· άρωμα
 βάμα, το: τελωνειακός φόρος, δασμός που επιβαλλόταν στις παραδουνάβιες ηγεμονίες
 βαμβοκάλαμος: μπαμπού
 βάμεσης: «φορολόγος», αξιωματούχος επιφορτισμένος με την είσπραξη των τελωνειακών εσόδων (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 βαναλία: μπαναλία
 Βανέας: (αυτοκράτορας) Ουαν-λί
 Βάνομαι: μπαίνω· επιδίδομαι
 βαντάς: διορία
 βάνω: ρίχνω· βάζω, τοποθετώ· βλ. και βάλλω
 βάνω εις έργον: εκτελώ, πραγματοποιώ
 βάνω εις θόρυβον: θορυβώ, τρομοκρατώ
 βάνω εις τάξην: ρυθμίζω, κάμνω την (εξής) ρύθμιση
 βάνω εις το κυνήγι: στρώνω στο κυνήγι, καταδιώκω
 βάνω εις το σπαθί: σφάζω
 βάνω εις τον νουν: νοιάζομαι
 βάνω λογισμόν: σκέπτομαι, συλλαμβάνω σκέψη, σχέδιο
 βάνω την ψυχήν: διακινδυνεύω, δίνω τη ζωή (μου)
 βάνω το κεφάλι: διακινδυνεύω, δίνω τη ζωή (μου)
 βάνω χέρια: καταπιάνομαι
 βαπόρε, το: ατιμόπλοιο
 βάπτισμα: βάπτισμα
 βαπτισμένος: νεόφυτος, προσήλυτος στον χριστιανισμό
 βάραγγος: μισθοφόρος με βόρεια γερμανική (σκανδιναβική, αγγλική) ή ρωσική καταγωγή, μέλος (βυζαντινής) στρατιωτικής φρουράς, παλατιανός σωματοφύλακας
 βάραθρον: γκρεμός, καταστροφή
 βαραίνομαι: δυσανασχετώ
 βαραίνω (μτβ. και αμτβ.): βαράω, χτυπώ· στενοχωρώ, πιέζω· πνέω, φυσώ· επιδιδιώνομαι, χειροστερεύω
 βαρακώμα: επίστρωση με φύλλο χρυσού, επιχρύσωση
 βαράω βλ. βαρώ
 Βαρβαρία: Μπαρμπαριά, μουσουλμανικές

παράκτιες χώρες της Β. Αφρικής (Μαγρέμπ: Τυνησία, Αλγερία, Μαρόκο, κάποτε και Λιβύη)
 βαρβαρίζω: εισάγω ξένα γλωσσικά στοιχεία, «φθειρώ» τη γλώσσα
 βαρβαρικός: βάρβαρος· τυραννικός, απάνθρωπος
 βαρβαρισμός: ξένο, αλλόγλωσσο στοιχεία· μη «ορθή» (ελληνική) γραφή, διατύπωση· ορθογραφικό λάθος
 βάρβαρος: άξεστος· απάνθρωπος, σκληρός
 βαρβαροσύνη: βαρβαρότητα
 βαρβαρότης: χωριατιά· σκληρότητα
 βαρβαροτουρκιστί: σε «φθαρμένη» (δημιώδη) γλώσσα με τουρκική επίδραση
 Βαρβερία: Μπαρμπαριά, μουσουλμανικές παράκτιες χώρες της Β. Αφρικής (Μαγρέμπ: Τυνησία, Αλγερία, Μαρόκο, κάποτε και Λιβύη)
 Βαργάς,-ές: Βάργκας (Ισπανίας)
 βάρδια: σκοπιά· τακτική (περιοδική) στρατιωτική αμυντική υπηρεσία
 βαρδιάνος: φρουρός, σκοπός
 βαρέα (επίρρ.): βαριά, πιεστικά
 βαρέα, η: βαριά, σφουρί
 βαρεμένος: χτυπημένος, τραυματισμένος· καταπιεσμένος· κουρασμένος
 βαρετός: βαρύς· επαχθής
 Βάρη, η: Μπάρι (Ιταλίας)
 βάρημα: φορτίο, εφοδία
 βαρήσει (γ' εν. υποτ. αορ.): βαρέσει, χτυπήσει
 βαριά (επίρρ.): πολύ· ακριβά
 βαριέμαι: δεν υποφέρω· αγαναχτώ· παίρνω κάτι με βαριά, δύσθυμη διάθεση
 βάρκα: βάρκα· μικρό κωπήλατο, ή ιστιοφόρο και κωπήλατο πλοίο· πλοιάριο
 βαρκάρω: επιβιβάζω
 Βαρνάβαζος:(σατράπης) Φαρνάβαζος
 Βαρνέσιος: Μπερονς (Joshua Barnes)
 βαρόνος: φεουδάρχης, ευγενής· φεουδάρχης της (χαμηλής) βαθμίδας του βαρόνου
 βάρος: δυσκολία· φορτίο· ευθύνη· υποχρέωση,-ώσεις· φορολογική ή χρηματική υποχρέωση· αξίωμα, θέση
 βάρου (γεν. ουδ.): βάρους, υποχρέωσης
 βαρούγαμεν (ά πληθ. πρτ.): χτυπούσαμε· πυροβολούσαμε
 βάρουλ: (ο) ξάδελφος
 βαρούσι: προάστιο
 Βαρσαβία: Βαρσοβία
 Βαρσαμέχουμος: το φάρι δράκαινα (Βάρσαμος/βάλσαμος+χούμνος)
 βαρύ, το: βάρος, πίεση

βαρύβρομος: που προκαλεί ισχυρό κρότο, πάταγο
 βαρύγγνωμος: που έχει δύσκολο, τραχύ χαρακτήρα
 βαρυθυμία: μελαγχολία
 βαρώνω,-αίνω (μτβ. και αμτβ.): βαραίνω· (κατα)πιέζω· χειροτερεύω
 βαρύνομαι: καταπιέζομαι· στενοχωριέμαι· στενοχωρούμαι, βαριέμαι
 βαρύς: δυσβάσταχτος· υπερβολικός· ακριβός
 βαρωφαινεται (απρόσ.): κακοφαινεται
 βαρώ,-άω: πυροβολώ· χτυπώ· αρχίζω μάχη, πόλεμο· ηχώ, παίζω (όργανο)
 βασάνισμα: βασανιστήριο
 βάσανο(ν): ενόχληση, αρρώστια· βασανιστήριο
 βάσανος, η: βασανιστήριο· βάσανο, ταιλαιπωρία
 βασγεσιζώ: εγκαταλείπω
 Βασιλάρι: Βασιλάδι (Μεσολογγίου)
 βασιλέας βλ. βασιλεύς
 βασιλεία, τα: βασιλικό παλάτι
 βασιλεία/Βασιλεία: βασιλική εξουσία· περίοδος βασιλείας· βασιλείο, κράτος· (οθωμανική) σουλτανική διοίκηση, οθωμανική Υψηλή Πύλη (Πόρτα)
 βασιλεία μου, η: εγώ ο βασιλιάς (σουλτάνος κτλ.)
 βασιλεύουσα, η: έδρα βασιλείου, κράτους· πρωτεύουσα· βυζαντινή, οθωμανική πρωτεύουσα, Κωνσταντινούπολη
 βασιλεύω (μτβ. και αμτβ.): κυβερνώ ως βασιλιάς· κυριαρχώ· συγκρατώ
 βασιλεύς,-έας: βασιλιάς· αυτοκράτορας· (οθωμανός) σουλτάνος
 βασιλεύς των βασιλευόντων: βασιλιάς των βασιλιάδων, Θεός
 βασιλεύς (κλητ.): βασιλιά
 βασιλικός: βασιλικός, σουλτανικός· κρατικός, δημόσιος
 βασιλίς, η: βασιλίσσα, αυτοκράτειρα
 βασιλίσκος: το πουλί κοκκινόλαϊμης· είδος φιδιού, «δράκοντα»· μυθικό δηλητηριώδες ερπετό
 βασίλισσα (θηλ.): βασίλισσα· γυναικείο μέλος βασιλικής οικογένειας
 βασιλόπουλε (κλητ. αρσ.): βασιλόπουλο
 βάσιμος: βασικός, θεμελιώδης
 βασκαίνω: φθονώ
 βασκανία: μάτιασμα
 βασκανότατος: που έχει πάρα πολύ φθονερό μάτι, φθόνο
 βάσταγε (γ' εν. πρτ.): κρατούσε, είχε
 βαστάγω βλ. βαστάζω

βαστά(ει) η ψυχή (απρόσ.): λέει, θέλει η ψυχή
 βαστάζαντες (μτχ. ενεστ.): κρατώντας
 βαστάζει η ψυχή (απρόσ.): λέει, θέλει η ψυχή
 βαστάζομαι: επιμένω
 βαστάζος: χαμάλης
 βαστάζω,-ά(γ)ω: (μτβ. και αμτβ.): κουβαλώ· έχω, κατέχω· φορώ· στηρίζω· κρατώ· διατηρώ· κυφορώ, είμαι έγκυος· υποφέρω· περιμένω· αντέχω, κρατιέμαι· συγκρατιέμαι· διευθύνω· θεωρώ
 βασταμός: συκρατημός
 βαστάω βλ. βαστάζω
 βαστήσομεν (α' πληθ. υποτ. αορ.): κρατήσομε
 βαστιέμαι: διατηρούμαι· τρέφομαι· θεωρούμαι, νομίζω τον εαυτό μου
 βαστιέταν (γ' εν. πρτ.): βασιτίταν, σταματούσε
 Βασιλία: Βασίλη (Μπαστίγ, Παρισίου)
 βαστώ βλ. βαστάζω
 βαστώ πόλεμο: μάχομαι, αντιστέκομαι
 βαστώντα,-ε (μτχ.): κρατώντας
 Βαταβός: κάτοικος ή υπήκοος της Βαταβικής Δημοκρατίας (Ολλανδίας και τμήματος του Βελγίου), Ολλανδός, Φλαμανδός
 βάτος, η: Βατομουριά· θάμνος
 Βάτος, η: χέλι της θάλασσας, είδος ψαριού
 βατσέλι: λεκάνη
 Βάτσινος, ο: βατόμουρο, Βατομουριά
 βαφή: χρώμα, μπογιά· χροιά
 βαχλιώτης: βαλές, υπηρέτης ευγενούς ή ηγεμόνα
 βγαίνει όνομα (απρόσ.): βγαίνει φήμη, διαδίδεται
 βγαίνω έξω: εξοκέλλω, προσαράζω
 βγάλλω,-άνω: βγάζω· εισάγω, ξαναφέρνω· απομακρύνω· διώχνω· απαλλάσσω· εκλέγω· εμφανίζω (αρρώστια)
 βγάλλω,-άνω από τα καύκαλα: βγάζω κάποιον από τα μυαλά, το λογικό του, ξελογιάζω, παρασέρνω
 βγάλλω από τον νουν: κάμνω (κάποιον) να τα χάσει
 βγάλλω λόγον: διαδίδω
 βγάλλω την πανούκλα: εμφανίζω συμπτώματα πανούκλας
 βγάλισμον: εξάρθημα· εξάνθημα (;)
 βγάνω βλ. βγάλλω
 βδελυκτός: πολύ άσχημος, σιχαμένος· απαίσιος
 βδελυρία: σιχαμένη, απαίσια πράξη, συμπεριφορά

- βδελυρός: σιχαμένος, απαίσιος· ξεδιάντροπος
- βδελυρότατος: που προκαλεί πάρα πολύ μεγάλη σιχαμάρα, αποστροφή
- βδελύττουμαι: σιχαίνουμαι, απεχθάνουμαι
- βδοκιμώ: πετυχαίνω
- βέβαια (επίρρ.): σίγουρα, ασφαλώς· οριστικά
- βεβαιοί (γ' εν.): βεβαιώνει, επικυρώνει
- βέβαιος: ασφαλής· σταθερός
- βεβαιότατα (επίρρ.): με απόλυτη σιγουριά
- βεβαιότηης: σταθερότητα, ασφάλεια· εξασφάλιση· σιγουριά
- βεβαιούμαι, -ώνομαι: στερεώνομαι· στηρίζομαι· είμαι βέβαιος· ενισχύομαι· επιβεβαιώνομαι· παίρνω τη διαβεβαίωση
- βεβαιώ, -ώνω: στηρίζω, στερεώνω· (εξ)ασφαλιζώ· σιγουρεύω· υποστηρίζω· επιβεβαιώνω, επικυρώνω
- βεβαιωμένος: στερεωμένος· βέβαιος· σίγουρος
- βεβαιώνομαι, -ώνω βλ. βεβαιούμαι, βεβαιώ
- βεβαίως: με ασφάλεια, σιγουριά
- βεβαιώσις, -η: διαβεβαίωση· επιβεβαίωση, επικύρωση
- βεβαμμένος: μουσκεμένος· βαμμένος· κόκκινος
- βεβαρυμένος: καταβεβλημένος, κουρασμένος
- βεβλαμμένος: πειραγμένος, βλαμμένος
- βεβυθισμένος: βυθισμένος· αμαρτωλός, κολασμένος
- βεγγαλική συκή: «ινδική συκιά» (μπάνιαν), μεγάλο και πολύκορμο δέντρο των τροπικών και υποτροπικών με πυκνό φύλλωμα
- βεγλιζώ: φυλάγω· προσέχω
- βεδαλαστίζω: αποχαιρετώ
- Βεελφεγώρ: βιβλική ειδωλολατρική θεότητα· διάβολος, όνομα διαβόλου, δαιμόνα
- βεξεστένιον: (μεγάλη) σκεπαστή αγορά, συνήθως υφασμάτων και πολύτιμων ειδών· η κεντρική σκεπαστή αγορά της «παλιάς» (οθωμανικής) Κωνσταντινούπολης
- βεζίρ, -ης: βεζίρης, κορυφαίος σύμβουλος (υπουργός) της (οθωμανικής) σουλτανικής αυλής
- βεζιραζέμης: (βεζίραζέμης) μέγας (κύριος) βεζίρης της (οθωμανικής) σουλτανικής αυλής· πρωθυπουργός
- βεζίρης βλ. βεζίρ
- βεζιρχάνιον: «πανδοχείο του βεζίρη», μεγάλο, κύριο πανδοχείο (ή: «μπεζεργάκιον», αγορά, αγορά γυρολόγων)
- Βεΐδάμ: το/τα ιερό, -ά βιβλίο, -α του ινδουισμού Βέδα, -ες (Βέντα)
- Βεκαρίας: Μπεκαρία
- Βελά: μοναστήρι της Βελάς (ΒΔ. των Ιωννίνων)
- βελάζω: βγάζω φωνή σαν πρόβατο
- βέλσι: (κοντό) φουστάνι
- Βελζεβούτ: Βελζεβούλ, διάβολος, σατανάς
- Βεληπασού (θηλ.): γυναίκα του πασά Βελή, γιου του Αλήπασα
- βελίσκος: οβελίσκος, ψηλή στήλη με μωτερή κορυφή
- βέλτιος: καλύτερος
- Βέλων: Βήλος (Bélus)
- Βενέρ(ι)ος: Βεν(ι)έρ
- Βενέτια: Βενετία
- βενέτικη (ον. θηλ.): βενετική
- βενέτικος/Βενέτικος: βενετ(ικ)ός· Βενετός
- βενετικός/Βενετικός: βενετ(ικ)ός· Βενετός
- βενετικός/Βενετικός: βενετ(ικ)ός· Βενετός
- βενετικός/Βενετικός: βενετ(ικ)ός· Βενετός
- βενέτιος: βενετικός
- βένετον, το: (βυζαντινή) φατρία των βένετων (γαλάζιων)
- βενετόρουμ νεγοτσιατόρουμ πραιτόρες: προϊστάμενοι/επικεφαλής των βενετών εμπορευομένων
- βένετος: γαλάζιος
- Βένετος: Βενετός
- βενετσάνος βλ. βενετ(ι)άνος
- Βενετσάνω (γεν. πληθ.): Βενετών
- βενετ(ι)άνος/Βενετ(ι)άνος: βενετ(ικ)ός· Βενετός
- Βενιαμίν: Βενιαμίν Λέσβιος
- βεντέττα: εκδίκηση
- βεντούζων (γεν. πληθ.): βεντούζων, -ών
- βεν'τσάνος/Βεν'τσάνος: βενετ(ικ)ός· Βενετός
- Βεραμπόρη: Μπερχαμπούρ (Α. Ινδίας)
- βέργα: ρόπαλο, βίτσα, όργανο βασανισμού· στέλεχος του ναργιλέ, ναργιλές· πίπα
- Βέρδερ: Βέρντερ
- Βερναρδίνος: Μπερναρντίνο
- Βερνής: Βερνί
- βερνίκι(ον): επίστρωση βαφής, γυάλισμα
- Βερούτι: Βηρυτός (Μπείρουτ)
- Βερσαλία: Βερσαλίες (Βερσαίγ, Παρισίου)
- βέρστν/βέρτσν: (ρωσική) μονάδα μήκους (1.060 μ.)
- βερούτι (εν. και πληθ. θηλ.): αρετή, -ές
- βέρτσι βλ. βέρτσι
- Βεσσαραβία: Μπασαράμπ (Ρουμανίας)
- βεστιάρης: «βεστιάριος», θησαυροφύλα-

κας, ανώτερος οικονομικός αξιωματούχος (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)

Βετρινίτσα: Βιτρινίτσα (Τολοφών, Δωρίδας)

Βετστένος: Βετστάν (Wetstein)

βήκε, -αμε (γ' εν., β' πληθ. αορ.): βγήκε, -αμε

Βηλ: Μπελ (Bell)

βήτες (πληθ. θηλ.): (πολλά στοιχεία, γράμματα) βήτα

βία: δύναμη· εξαναγκασμός· βιασμός· βιασύνη

βία (επιφ.): δρόμο, εμπρός, πάμε!

βιάζομαι (μτβ. και αμτβ.): βιάζω· πασκίζω, προσπαθώ· αναγκάζομαι· πιέζομαι, ζορίζομαι· πιέζομαι να τρέξω

βιάζω: (εξ)αναγκάζω, υποχρεώνω· πιέζω, εξωθώ· ωθώ με τη βία· παραβιάζω· πιέζω κάποιον να υποκύψει· προσπαθώ να βιάσω· βιάζω

βιάζω διά την τιμήν: πιέζω σε θέμα (συζυγικής) τιμής, πιέζω κάποιον, -αν για να καταστρέψω την (συζυγική) τιμή

βιαιον, το: βιαιότητα

βιαιότατος: σφοδρότατος

βιασμένος: καταπιεσμένος· αρπαγμένος με τη βία

βιαστικός: εξαναγκαστικά, με το ζόρι

βίβα (επιφ.): ζήτω, εις υγείαν

βιβλιάριον: (έντυπο) φυλλάδιο

βιβλιαρόπουλο: βιβλιαράκι, φυλλάδιο

βιβλιοπώλης: τυπογράφος· βιβλιοπώλης

βίβλος, η: βιβλίο

βιγίλα: σκοπιά, φρουρά

βίγλα: σκοπιά, φρουρά· σκοπός, -οί, φύλακας, -ες· προφύλαξη

βιγλάτορος: σκοπός, φύλακας

βιγλιζώ: κάμνω σκοπιά, φρουρά· παραμονεύω

Βιελέτα: Βιολέτα

Βιέν(ν)α: Βιένη

βίζιτσα: επίσκεψη· ιατρική επίσκεψη, επιθεώρηση

βίηφιν: με (τη) βία

Βιθανία: Βιθυνία (Μ. Ασία)

βικάριος: (ρωμαιοκαθολικός) επισκοπικός ή παπικός επίτροπος, αντιπρόσωπος

βια(γ)έτι: (οθωμανική) διοικητική περιφέρεια· χώρα, κράτος

Βιλάνδος: Βίλαντ (Wieland)

Βιλεροί: (δούκας) Βιλουά (Γαλλίας)

βιλλήθρα: στόμιο γυναικείου αιδούιου

Βίλμανστρανδ: Βίλμανστραντ (Villmannstrand, στα σύνορα Φιλανδίας-Ρωσίας)

Βίλινα: Βίλιους (Λιθουανίας)

βιοθανής: που πεθαίνει, έχει πεθάνει από βίαιο, άσχημο θάνατο

βιομηχανία: βιοτεχνία

βίος/βίως, ο, το: περιουσία· υπάρχοντα· χρηματικό ποσό· πολύτιμο αντικείμενο

βίσεκτος: δισεκτος

βισιγατόρι(ον): (εκ)τομή στα σπλάγχνα, στα εσωτερικά όργανα

βισκ(α)ιάνος/Βισκ(α)ιάνος: που κατάγεται από την περιοχή της Βισκάγιας, του Βισκαϊκού κόλπου, βασικίος/Βάσκος

βισκαϊνός: που προέρχεται από την περιοχή της Βισκάγιας, του Βισκαϊκού κόλπου, βασικίος

βισκιάνος/Βισκιάνος βλ. βισκ(α)ιάνος

βισκούνητης: υποκόμης· αρχιδικαστής και διοικητικός και νομικός εκπρόσωπος της βασιλικής εξουσίας (στο κυπριακό φραγκικό κράτος)

Βίσνος: (θεός) Βισνού

βιστιάρης: «βεστιάριος», θησαυροφύλακας, ανώτερος οικονομικός αξιωματούχος (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)

βιστιάριον: θησαυροφυλάκιο, κρατική οικονομική υπηρεσία

Βιστνού: (θεός) Βισνού

Βιτεμπέργη: Βιτεμβέργη (Βίτεμπεργκ, Γερμανίας)

Βιτρινιτώτης: κάτοικος της Βιτρινίτσα (Δωρίδας)

βίτσιον: ελάττωμα· αμάρτημα

βιτσοπρεβεδόρος, -προβεδόρος: αντι-«προνότης»/«προβλεπτής», αντικαταστάτης του ανώτατου διοικητικού αξιωματούχου σε βενετοκρατούμενη περιοχή

βιώ, -ώνω: ζω

βλάβει (απρόσ.): βλάπτει, πειράζει

βλαβερός: προσβλητικός

βλάβη: προσβολή

βλάβομαι: βλάπτομαι

βλάβω: βλάπτω

Βλάχγα (πληθ. ουδ. ή γεν. αρσ.): συνοικία της ευρωπαϊκής Κωνσταντινούπολης κοντά στην παλιά αποβάθρα (σκάλα) του Βουκολέοντος στην Προποντίδα

Βλαδίμηρος, Μέγας: (ηγεμόνας και άγιος) Βλαδίμηρος (Βλαντίμιρ) Α'

Βλανφόρ: Μπλάνφορντ

βλάπτομαι: πειράζομαι, καταστρέφομαι

βλάπτω: πληγώνω

βλαστάνω: προέρχομαι, ξεπηδώ

βλασταρομάν'ταρος: «Καυλομώκης», σπαργγομανιτάρι, οπλίτης με όπλα από

μανιτάρι και σπαράγγι
 Βλαχέρνα: ναός της Παναγίας Βλαχέρνας (των Βλαχερνών) στις Σέρρες
 Βλαχία: τμήμα της Ν., ΝΔ. και κεντρικής Ρουμανίας· ηγεμονία της Βλαχίας· Β. Μακεδονία· Βουλγαρία
 Βλαχο(μ)πογδανία: Βλαχία και Μολδαβία, Ρουμανία (εκτός από την Τρανσυλβανία)· παραδουνάβιες ηγεμονίες
 βλάχος/Βλάχος: κάτοικος της Βλαχίας (Ν., ΝΔ. και κεντρικής Ρουμανίας)· Ρουμάνος· «μικροβλάχος», Ηπειροθεσσαλός
 βλεπέτε (β' πληθ.): βλέπετε
 βλεπτημένος: φρουρούμενος
 βλεπίζω: προσέχω· φυλάγω, προστατεύω
 βλέπο(υ)μαι,-ώμαι: αντικρίζω· προσέχω· προσέχω τον εαυτό μου, φυλάγομαι
 βλέπω: βλέπω, ρίχνω το βλέμμα· είμαι στραμμένος (προς)· εποπτεύω· προσέχω, φυλάγω, φρουρώ· φροντίζω· διαβλέπω
 βλέπω ημέραν: βλέπω «καλή μέρα», «φως», πρόοδο
 βλέπω καλά: προσέχω
 βλέπω την υγιαν μου: βλέπω χαίρι, αναλαμβάνω οικονομικά
 βλεπώμαι βλ. βλέπο(υ)μαι
 Βλοδίμηρος: (ηγεμόνας και άγιος) Βλαδίμηρος (Βλαντίμυρ) Α'
 βλοσυρός: συνοφρυωμένος· δυσμενής
 βόας (απ. πληθ.): βόδια
 βόδας: ανεξάρτητος ηγεμόνας στις παραδουνάβιες ηγεμονίες· «βοεβόδας», «οσποδάρος», ημιαυτόνομος ηγεμόνας στις τουρκοκρατούμενες παραδουνάβιες ηγεμονίες
 Βοδενά: Έδεσσα (Μακεδονίας)
 βόδι: βόδι· ζώο, βλάκας
 βοεβό(ν)δας: τοπικό όργανο της (οθωμανικής) εκτελεστικής εξουσίας· ημιαυτόνομος ηγεμόνας στις τουρκοκρατούμενες παραδουνάβιες ηγεμονίες
 βοή· φωνή· δυνατή φωνή, κραυγή· βογγητό
 βοήθεια(ν): βοήθεια· εύνοια· δυνατότητα βοήθειας
 βοηθήσον (γ' πληθ. υποτ. αορ.): βοηθήσουν
 βοηθισμένος: βοηθημένος
 βοηθός (επιθ.): βοηθητικός
 βοθιάς: βοθητός
 βοιάρδος: βογιάρδος, ρώσος ή ρουμάνος ευγενής, μεγαλοκτηματίας
 βοϊβόδαλι: αξίωμα, θέση του βόδα, βοεβό(ν)δα, βοϊβό(ν)δα,-ό(ν)τα

βοϊβόδας,-ό(ν)τας: αντιπρόσωπος (οθωμανού) τιμαριούχου· επικεφαλής φοροεισπράκτορας· τοπικό όργανο της (οθωμανικής) εκτελεστικής εξουσίας, εκπρόσωπος του κυβερνήτη περιοχής· αρχηγός, στρατηγός· ημιαυτόνομος ηγεμόνας στις τουρκοκρατούμενες παραδουνάβιες ηγεμονίες
 βόιδα (πληθ.): βόδια· βοοειδή
 βόιδυ/βοϊδι(ον): βόδι
 βοϊζω: φωνάζω· βουίζω, κάνω πολύ θόρυβο
 βοιωτάρχης: αρχηγός, στρατηγός των (αρχαίων) Βοιωτών
 βολά: φορά
 βολεί (απρόσ.): γίνεται, είναι δυνατόν, μπορεί· βολεύει
 βολετό(ν) (επίρρ.): (είναι) δυνατόν· ως πούμε, ως παραδεχτούμε, έστω
 βολή: ριξίμο· απόσταση βολής
 βολίαι: δοκάρι
 βολιμένιος: μολυβένιος
 βολίς: ριπή
 Βολισσινός: κάτοικος της Βολισσού (Χίου)
 Βολονία: Μπολονία (Ιταλίας)
 βόλος, η, ο: σβόλος (από χώμα), χώμα
 βόλτα: στροφή
 Βολτάριος/Βολτέρ(ος): Βολτέρ (Voltaire)
 βομβάρδα: πλοίο εφοδιασμένο με βαριά πυροβόλα, κανόνια
 βόνσος: «μπόνζος», βουδιστής μοναχός
 βορεύς: βορράς
 βόρνικος: ανώτερος αξιωματούχος επιφορτισμένος με τη γενική επίβλεψη της ηγεμονικής αυλής και τη διαχείριση των εσωτερικών και δικαστικών υποθέσεων, είδος υπουργού εσωτερικών (αυλικός αξιωματούχος στην ηγεμονία της Μολδαβίας)
 Βοροντσόβ: Βαρανέζ (Ρωσίας)
 Βόσκανος: είδος φαριού
 βόσκο(υ)μαι: βόσκω
 βόσκω: κατατρέγω, αναλώνω
 Βοστίτσα: Αίγιο
 βοστιτσάνος/Βοστιτσάνος: κάτοικος του Αιγίου
 βοτάνη: φυτό, χορταρικό
 βοτάνι: πυρίτιδα, μπαρούτι
 βότανον: φάρμακο
 βοτηρικός: που ανήκει στους, ή σχετίζεται με τους, βοσκούς
 βούδι(ν): βόδι· βοοειδές, μεγάλο ζώο
 βούκινον: κέρας για σάλπισμα, σάλπιγγα
 βουκόλος: βοσκός βοοειδών, μεγάλων ζώων
 βούλα: σφραγίδα· σφράγισμα· υπογε-

γραμμένο ή σφραγισμένο (επικυρωμένο) έγγραφο
 Βουλγακόφ, δε: Μπουλγκάκοφ
 βούλγαρης/Βούλγαρης: Βούλγαρος
 Βουλγαρία: Βουλγαρία· Σερβία
 βούλγαρος/Βούλγαρος: Βούλγαρος· Σλαβομακεδόνας· Σέρβος
 βουλεύ(γ)ω: συμβουλεύω
 βούλευμα: σκέψη, σχέδιο· απόφαση
 βουλεύομαι: σκέφτομαι· συσκέπτομαι· συνωμοτώ· επιθυμώ
 βουλευτήριον/Βουλευτήριον: τόπος συγκέντρωσης, συνεδρίασης· ηγεμονοσυμβούλιο· βουλή, κοινοβούλιο (βρετανική) Βουλή των Κοινοτήτων
 βουλεύω βλ. βουλεύ(γ)ω
 βουλή: απόφαση, γνώμη· συνεδρίαση· ηγεμονοσυμβούλιο· θέληση· επιθυμία
 βουλή γερόντων: σύγκλητος· ηγεμονοσυμβούλιο (κυπριακού φραγκικού βασιλείου)
 βούλομαι: θέλω· σκέφτομαι, σχεδιάζω
 βουλόω: βουλιάζω
 βουλωμένος: σφραγισμένος, επικυρωμένος
 βουλώνω: κλείνω καλά, σφραγίζω
 βουνάργιν: βουναλάκι
 βουνίον: βουνό
 βουργάρικα (επίρρ.): σε σλαβική γλώσσα, στα σλαβικά
 βούργον: (περιτειχισμένη) πόλη· προάστιο πόλης ή κάστρο
 βούρια: ταγάρι, σακίδιο
 βουρλισμένος: τρελός
 βους: βόδι· (αιγυπτιακός) θεός με κεφάλι βοδιού
 Βους: αγορά του Βοός (στο νότιο τμήμα της Βυζαντινής Κωνσταντινούπολης)
 Βουταφούκο: Μπουταφούκο
 βουτίλα: μπουτίλα
 βουτσι: βαρέλι, κάδος
 Βουφιμίπιτλη: Βόλφενμπίτελ (Γερμανίας)
 βού: φωνάζω, κραυγάζω· λέω, εξομολογούμαι φωναχτά· κλαίω· καταγγέλλω
 βούπις (θηλ.): «βοΐδομάτα», γαλανομάτα
 βραβεύομαι: επιβραβεύομαι
 Βράβουλος: (αγριο)κορομηλιά, (αγριο)κορόμηλο
 βραδιά: βραδιά
 βραδινή, η: βραδιά, νύχτα· νυχτερινή βράδια
 βράδος: ρέικι (θάμνος)
 βραδύ, το: βράδυ
 βραδύνει (απρόσ.): βραδιάζει
 βρακι(ον): εξωτερικό ένδυμα του κάτω

μέρους του σώματος, φαρδύ παντελόνι, σαλβάρι, βράκα· εσώρουχο
 βρακοζώνι: ζώνη βράκας, εξωτερικού ενδύματος του κάτω μέρους του σώματος· «αγία (τιμία) ζώνη» (της Παναγίας)
 Βράμας: (θεός) Βράχμας (Μπράχμα)
 βραμίνος: βραχμάνος,-ας, ινδουιστής κληρικός
 Βρανδεβούργον: Μπράντεμπουργκ (Γερμανίας)
 Βραντζιον: Μπριντζί (Ιταλίας)
 βρασμός: αναβρασμός
 βραχιονιστήρ: βραχιόλι
 βραχμάν: βραχμάνος,-ας, ινδουιστής κληρικός
 Βραχμάνος: (θεός) Βράχμας (Μπράχμα)
 Βραχώρι: Αγρίνιο
 βρέβος, το: έμβρονο βρέφος
 Βρεμόνδ: Μπρεμόν (Bremond)
 βρέσκω: βρισκω
 Βρεσλαβία: Μπρεσλάου, Βρότσλαβ (Πολωνίας)
 βρέφου (γεν. ουδ.): βρέφους, μωρού
 βρέχω: καταβρέχω
 Βριάρεος: (μυθικός εκατόγχερας) Βριάρεως
 Βριγάντιον: Μπριαντόν (Γαλλίας)
 βρήθω: είμαι γεμάτος
 βρίχιον: «μπρίκι», είδος δικάταρτου ιστιοφόρου
 βρισά: βρισιά
 Βρισιάς: Βρισής
 βρομεί,-είτε (γ' εν., β' πληθ.): βρομάει, -άτε
 βρομιαρέα: βρόμα, ακαθαρσία
 βρομισμένος: βρόμικος
 βρομόκωλος: φοβητσιάρης
 βρομολογία: βωμολοχία, κακολογία
 βρόμος: βρόμα
 Βρονδίσι: Μπριντζί (Ιταλίας)
 βροντερός: θορυβώδης, γεμάτος βροντές
 βροντολογώ: βροντώ, εκπυρσοκροτώ
 βροντός: βροντή, πάταγος
 βροντώ από τας φωνάς: βροντοφωνάζω
 βροντώδης: βροντερός
 βροντώσα (θηλ.): βροντερή
 βρουκολάκοι (πληθ.): βροκόλακες
 Βρουλ, ντε: φον Μπρίλ (Brühl)
 βρουχισμός: βρουχηθμός, κραυγή· βαρύς αναστεναγμός
 βροχάδα: βρόχι, παγίδα
 βρόχος: βρόχι, δεσμός
 βρυγμός: βρυχηθμός, μουγκρητό
 βρύσις: πηγή

βρώυ: αναβλύζω· προκαλώ
 βρώσιμον, το: φαγώσιμο, τροφή
 βρώσις: φαγητό, τροφή
 βυζανιάρικο(ν), το: βρέφος
 Βυζάντιον: αρχαίο Βυζάντιο· μεσαιωνική και νεότερη Κωνσταντινούπολη
 Βυζαντίς: Βυζάντιο· «Βυζαντίς του Λούβρου», γαλλική εκδοτική σειρά κειμένων βυζαντινών ιστορικών
 βυζάνω: βυζαίνω, δίνω γάλα σε βρέφος
 βυζάστρα, -άχτρα: τροφός, παραμάνα
 βωμολοχία: αισχρολογία, άσεμνος λόγος
 βωμός: βωμός· ιερό· ναός
 Βώση, η: (ποταμός) Βωβούσα (Λώος, Η-πείρου)

γ.....: γαμημένος
 Γ᾽: (ημέρα) Τρίτη
 Γαβριέλ, -ήλος: Γαβριήλ
 Γάγγος: (ποταμός) Γάγγης
 γάδαρος: γάιδαρος
 Γάδερα: χώρα των Γαγγαριδών, λαού της ανατολικής όχθης του Γάγγη
 γαδειρινός/Γαδειρινός: Γαγγαριδής, κάτοικος της ανατολικής όχθης του Γάγγη
 γαδούρι(ν): γάιδαρος
 Γαζεύς: που προέρχεται από τη Γάζα (Παλαιστίνη)
 γαζοφυλάκιον: θησαυροφυλάκιο
 γαῖδαρος: γάιδαρος
 Γαιέτα: Γκαέτα (Ιταλίας)
 γαιτάνι: κορδόνι (στραγγαλισμού)
 γάλα: γάλα· λευκό χρώμα
 γαλακτόκαρπον: «καϊμάκι», καρπός της «ανόνης της φολιδωτής», δέντρου των (υπο)τροπικών
 Γαλατάς: περιοχή/συνοικία στη βόρεια ακτή του Κεράτιου κόλπου (Πέραν, Κωνσταντινούπολης)· μοναστήρι κοντά στο Ιάσι
 Γαλατική χώρα: Γαλατία (Μ. Ασίας)
 Γαλάς: το ψάρι γαλέος ή πετρόμυζος
 γαλεάστα: μεγάλο πολεμικό τρικάταρτο ιστιοφόρο, μεγάλη γαλέρα
 γαλεότα: ελαφρό μονοκάταρτο πολεμικό ιστιοφόρο
 γαλέρα: μεγάλο πολεμικό ιστιοφόρο
 γαλέρων (γεν. πληθ.): γαλερών
 Γαλέσος: (ποταμός) Γαλαίσιος ή Γαλησός (Galaesus, Galesus, Σικελίας)
 γαληνά (επίρρ.): ήρεμα, χαμηλόφωνα
 γαλήνη: ηρεμία· νηνεμία
 γαληνιαίος: γαλήνιος
 γαληνίζω: γαληνεύω, ηρεμώ, ησυχάζω κά-

ποιον
 γαληνώσα (θηλ.): γαληνεμένη, ειρηνική, σταθερή
 γαληνός: γαλήνιος
 γαληνότατος: πάρα πολύ ήρεμος, ήσυχος, αίθριος· ειρηνικότατος, εντελώς αδιατάρακτος· (στο θηλ.) επιθ. της Βενετίας (serenissima repub(b)lica)· εξοχότατος
 γαληνότατος πρίγκιψ: δόγης της Βενετίας
 γαληνότη(ς): γαλήνη, ηρεμία, ησυχία, σταθερότητα
 γαληνότη(ς) μου, η: εγώ ο ειρηνικός, ο αδιατάρακτος· εγώ ο δόγης
 γαληνώνω: γαληνεύω, ηρεμώ
 γαλιάτσα: μεγάλο πολεμικό τρικάταρτο ιστιοφόρο, μεγάλη γαλέρα
 Γαλιλαίος: Γκαλιλέο (Γκαλιλέι)
 γαλιόνι: μικρό πολεμικό ιστιοφόρο, μικρή γαλέρα
 γαλιότα: ελαφρό μονοκάταρτο ιστιοφόρο
 Γαλίτσινος: Γκαλίτσιν
 Γαλλένα: Καλλονή (Λέσβου)
 γαλλικός: γάλλος
 γάλλος/Γάλλος: Γαλάτης· Γάλλος
 γαλούνι: μεγάλο ιστιοφόρο πλοίο
 Γάμβας: (κόμης) Γκάμπα
 γαμίζω: συνουσιάζομαι
 Γανυμήδης: νεαρός ομοφυλόφιλος ερωμένος
 γαρ: διότι· λοιπόν· στ' αλήθεια
 γαργαλισμός: ερέθισμα
 γαρδενάλες, ο: καρδινάλιος
 γαρδινάλεων (γεν. πληθ.): καρδινάλιων
 γαρδινάλις, -άλ(λ)ης: καρδινάλιος
 Γάρονας: (ποταμός) Γκαρόν (Γαλλίας)
 γαρπητής: νοτιοδυτικός άνεμος· νοτιοδυτική κατεύθυνση
 γαστέρα: κοιλιά, μήτρα
 γάστρι: εγκυμοσύνη· γέννα
 γατζέτα: βενετικό νόμισμα μικρής αξίας (δύο σολδίων, ή ενός δεκάτου της βενετικής λίρας/δουκάτου)
 γατόπουλον: γατάκι
 γαυριώ: καβαλάω με ορμή, με καμάρι
 ἔγγιζομαι: θίγομαι, προσβάλλομαι· θυμώνω, μαλώνω
 ἔγγιζω: αγγίζω, φτάνω· ασχολούμαι, συναναστρέφομαι, έρχομαι σε σχέση (με κάποιον)
 ἔγγιξιμο(ν): άγγιγμα· προσβολή, επίθεση
 γδέρω: γδέρνω
 γ᾽διν: γουδί
 γδύνω: απογυμνώνω, ληστεύω
 γε: βέβαια

γέβρος: ζωροαστριστής (στο θρήσκευμα)
 γεγεννημένος: γεννημένος
 γεγηρακώς: γέροντας, ηλικιωμένος
 γέγονα (α' εν. πρκ.): έχω γίνει, έγινα
 γεγονώς (αρσ. μτχ. πρκ.): που έχει γίνει, γεννηθεί· έχοντας γίνει
 γεγραμμένον, το: ρητό, γνωμικό· προφητεία
 γεγραμμένος: γραμμένος
 γεγυμνωμένος: στερημένος
 γεδικαγαλαρή(ς): (γεδίκαγαλαρή), τακτικός,-οί μόνιμος,-οι στρατιωτικός,-οί αξιωματούχος,-οι· βοηθός,-οί του (οθωμανού) μεγάλου βεζίρη
 γέεννα: κόλαση
 γεζουίτοι (πληθ.): ιησούιτες
 γειτινιάζων: γειτονικός
 γειτονεύω (μτβ. και αμτβ.): κάμνω παρέα, κόρτε: γίνομαι γείτονας κάποιου
 γειτονεύων: γειτονικός
 γειτονία: κοντινό περιβάλλον· γειτονιά
 γελαστικόν, το: γέλιο, γελάκι
 γέλιον: περίγελος
 γελιώμαι: γελιέμαι
 γελοιώδης: γελοιός
 γελώ: γελώ· περιγελώ
 γελώδης: που προκαλεί το γέλιο
 γελωτοποιός: αστείος
 γεμάτα (επίρρ.): δυνατά· με πλήρη ταχύτητα, στο φουλ
 γεμιζομαι: γεμίζω
 γεμικίκι: γεύμα
 γέμω: είμαι γεμάτος
 γεμώζω: γεμίζω
 γεναίικα: γυναίικα· σύζυγος
 γενάμενος/γεναμένος: καμωμένος· καμωμένος· πραγματοποιημένος
 γενάτος: γενειοφόρος
 γενεά: οικογένεια· είδος, ποικιλία· γενιά· γένος, φυλή, έθνος· δυναστεία
 γενεαλογία: δυναστική ιστορία· δυναστεία
 γενεές γενεών (πληθ.): πολλών ειδών
 γενέθλια, τα: γέννηση
 γενέθλιον, το: γενιά, καταγωγή
 γένει (απαρέμφ. αορ.): (να) γίνει
 γέν(ε)ιον, γένι: γενειάδα, γένι
 γενεράλ(ε)ς,-ης,-ος: στρατηγός
 γενεράλες του πελάγους: (αρχι)ναύαρχος
 γενεράλης,-ος βλ. γενεράλ(ε)ς
 γενέσθαι (απαρέμφ. αορ.): (να) γίνει
 γένεσις: δημιουργία· γέννηση
 γένεται (απρδσ.): γίνεται, συμβαίνει
 γενέτης: γονιός
 γένητε (β' πληθ. υποτ. αορ.): γίνετε

γενία,-ιά: οικογένεια· γενιά· οικογένεια· οικογενειακό όνομα, επώνυμο
 γενική του έθνους συνέλευσις: (γαλλική) έκτακτη εθνοσυνέλευση (états généraux)
 γενικός: συνολικός· κοινός· αναγνωρισμένος από όλους
 γενικός διεργμηευτής: μεγάλος δραγουμάνος (διερμηνεάς) της οθωμανικής κυβέρνησης
 γένι(ον) βλ. γέν(ε)ιον
 γενιτσεραγασής: (γενιτσεραγασής): αρχηγός των γενιτσαρών, διοικητής γενιτσαρικού σώματος
 γενναίγοι (πληθ. αρσ.): γενναίοι
 γενναιοκαρδία: γενναιότητα
 γενναιότητα: πάρα πολύ γενναϊόδωρος· καρτερικότητα
 γενναιότης: ανδρεία· γενναϊοδωρία
 γέννημα: δημιούργημα· παιδί: καρπός,-οί της γης, σιτηρά
 γέννησις: καταγωγή, γενιά
 γεννησόμενος: που έχει γεννηθεί
 γεννητικός: που παράγει, δημιουργικός
 γεννητός: θνητός
 γεννήτω: γονιός· πατέρας
 γεννιούμαι βλ. γεννώμαι
 γεννοβολώ: γεννώ· πολλαπλασιάζομαι
 γεννόμενον, το: γεγονός
 γεννώ: είμαι, γίνομαι πατέρας
 γεννώμαι,-ιέμαι: γεννιέμαι· δημιουργούμαι, αναφύομαι· παράγομαι, προέρχομαι
 γενοβέζος/Γενοβέζος: Γενουάτης
 γένομαι: γίνομαι· υπάρχω, είναι δυνατόν να υπάρχω· απογίνομαι
 γενομένον (αιτ. αρσ.): τον γινωμένο, μεταβαλλόμενο
 γένος: είδος· οικογένεια· γενιά· φύτρα· φύλο· φυλή· εθνοτικοθρησκευτική ομάδα, «μιλέτι»· έθνος· λαός· κοινωνική και επαγγελματική ομάδα
 γένου (γεν. ουδ.): έθνος
 Γένουβα: Γένοβα (Τζένοβα, Ιταλία)
 γενοβίσιος/Γενοβίσιος: Γενουάτης
 γενοεζος/Γενοεζος: Γενουάτης
 Γεντίκουλε: (Γεντίκουλέ) «Εφταπύργιο», (οθωμανική) ακρόπολη και φυλακή στο ΝΔ άκρο της «παλιάς» Κωνσταντινούπολης, στη θέση της βυζαντινής Χρυσής Πύλης
 Γεντίλης, Άγγελος: Ανσέλμ Ζαντίλι/Τζε-ντίλι (Anselme Gentili)
 γεντιλούμμοι (πληθ.): ευγενείς
 Γε-πουέν, το: Ιαπωνία
 Γεράι, ο: (γκιράι/Γκιράι) φυλετικός-οικο-

- γενειακός τίτλος των (μουσουλμάνων) τάταρων ηγεμόνων (χάνηδων) της Κριμαίας
- γερακάρης: κυνηγός με γεράκια, υπεύθυνος για (αρχοντικό) κυνήγι με γεράκια
- Γερακάρης, Κωνσταντίνος: Νικόλαος Γερακάρης
- γέρανος: το πουλί γερανός
- γερεύω: γίνομαι καλά, θεραπεύομαι
- Γερμανική θάλασσα: Βαλτική
- γερμάνικος,-ανικός: γερμανικός· αυστριακός
- γερμανός/Γερμανός: Γερμανός· Αυστριακός· κάτοικος ΒΔ. Ιράν
- γέρνω: γυρίζω· μετατρέπω
- Γερομνήμονας: Ιερομνήμων
- γερόντας (αιτ. πληθ.): γέροντες
- γερόντιον: γεροντάκι
- γερός: ασύντριφτος, ολόκληρος
- Γερουσία: (βρετανική) Βουλή των Λόρδων· Βουλή των Κοινοτήτων
- γερουσιαστής: συγκλητικός· μέλος ηγεμονοσυμβουλίου
- γερώ: μεγαλώνω στην ηλικία, γερνώ
- Γερώλαμος,-υμος: Ιερώλυμος (Γζερόλαμο)
- γέρων (επίθ. και ουσ.): γέρος· ηλικιωμένος· ιερωμένος· πνευματικός, εξομολόγος· πρεσβύτερος μοναχός ή ιερωμένος, προστάτης νεαρότερου ιερωμένου («υποτακτικού»)
- γέτο: συνοικία ευρωπαϊκών πόλεων αποκλειστικά για εβραίους
- γετσίτι: πέρασμα, πολυσύχναστο μέρος
- γεύμα: μεσημέρι
- γεύομαι: βάζω στο στόμα, τρώω· γευματίζω· δειπνώ
- γευτούσι (γ' πληθ. υποτ. αορ.): γευματίσουν, φαν
- γεωργία: καλλιέργεια
- γεωργώ: καλλιεργώ
- γη/Γη/γης: χώρα· λάσπη, πηλός· στεριά, ξηρά· οικουμένη· πλανήτης Γη
- γήινος: χωμάτινος· στεριανός
- γήλοφος: χωμάτινο ύψωμα, λόφος
- γηπόνος: γεωργός, καλλιεργητής
- γηραλέος: γέρος
- γηράματα (πληθ.): γεράματα, γηρατειά
- γήρας, το: γεροντική ηλικία, γηρατειά
- γηρατεία, τα: γηρατειά
- γήρους,-ως (γεν. ουδ.): γηρατειών
- γης βλ. γη
- για (πρόθ.): για· ως
- για σεμπάπι: για χάρη, για χατίρι
- για τ': για
- γιαζατζής: (οθωμανός) φορολογικός γραμματέας, φοροεισπράκτορας
- Γιαϊλάν (γεν. αρσ.): του Γιαϊλά (Λαϊλ(ι)ά, δρόμου και τόπου θερινής βοσκής ΒΔ. των Σερρών)
- Γιάκουμο(ς): Ιάκωβος
- Γιακούμπ: (ηγεμόνος της Καραμανίας) Γιακούμπ μπεν Ουζούν Χασάν
- Γιακούπ: Ιακώβ (Γιακούμπ)
- γιαλαγασή(ς): (ίσως αντί: γι(λ)άλαγασή) «αρχιφορολόγος», (οθωμανός) αξιωματούχος υπεύθυνος για το μάζεμα φόρων
- γιαλινή, η: ακρογιαλιά, παραλία· νησί, στεριά που αναδύεται από τη θάλασσα (ή: «γυαλινή», γυαλάδα, λάμψη)
- γιαλός: θάλασσα
- γιαμένος: θεραπευμένος· υγιής
- γιανιτσάραγας: (γιανιτσάραγας) αρχηγός των γενιτσάρων, διοικητής γενιτσαρικού σώματος
- γιανίτσαρης,-ος: γενίτσαρος
- Γιαώνι, το: Ιαπωνία
- Γιάσι(ον): Ιάσι (Μολδαβίας, Ρουμανίας)
- γιασουμί(ν): γιασεμί
- γιατ': γιατί
- γιαταγάνι: (οθωμανικό) καμπυλωτό ξίφος
- γιατρική, η: ιατρική
- γιατροφιλόσοφος: ιατροφιλόσοφος, απόφοιτος (πανεπιστημιακής) ιατροφιλοσοφικής σχολής
- γιατσέτα: ποτό με πάγο
- Γιάφα(ς), ο, το: Ιόππη (Γιάφα, Παλαιστίνης)
- γιβελίνος: «βαϊμπλιγκανός», υποστηρικτής των συμφερόντων του (γερμανού) αυτοκράτορα στη διαμάχη του με τον πάπα στη μεσαιωνική Ιταλία
- Γιβέν: (δυναστεία) Γιουάν
- γίγλα: ζώνη της σέλας
- γί(γ)νομαι: δημιουργούμαι· μεταβάλλομαι, μετατρέπομαι· μεταμορφώνομαι· εκτελούμαι, επιτελούμαι
- Γικίν: (συνθημ.) άναμμα, φωτιά (ίσως από αγγλ. ign)
- γιλλού, η: στρίγκλα
- γινατεύομαι: βάζω πείσμα
- γίνην (γ' εν. αορ.): έγινε
- γινίσκομαι: γίνομαι
- γίνομαι βλ. γί(γ)νομαι
- γίνομαι άφαντος: (εξ)αφανίζομαι
- γίνομαι δημόσιος: δημεύομαι
- γίνομαι εκστατικός: μένω εκστατικός
- γίνομαι έμφοβος: φοβάμαι, τρομοκρατούμαι
- γίνομαι έξαψις: εξάπτω, μεγαλώνω

γίνομαι έτοιμος: ετοιμάζομαι
 γίνομαι θαμβητικός: απορώ
 γίνομαι κακά: αρρωσταίνω
 γίνομαι κουβάρι: καμπουριάζω
 γίνομαι νομίμου ηλικίας: φτάνω σε ηλικία ύστερα από την οποία ο γάμος μου είναι νομικά έγκυρος
 γίνομαι περιεργος: νιώθω την περιέργεια γινόμενον, το: σύνολο· υπόλοιπο
 γιντέν, το: «αραλία η γινσένη» (τζινσέν), φυτό με ρίζα που έχει φαρμακευτικές και τονωτικές ιδιότητες
 γνωσσκω: γνωρίζω, ξέρω
 γιόμα: μεσημέρι
 γιοματίζω: τρέφω
 γιομάτο (επίρρ.): πλήθος, πολλοί,-ές,-ά
 γιομάτος: γεμάτος
 γιομάζω,-ώνω: γεμίζω
 γιούδιτσε, ο: δικαστής
 γιούδιτσε κόνσολε, ο: δικαστής και πρόξενος
 γιούκι: μεγάλη ντουλάπα για τοποθέτηση κλινισκαπασμάτων
 Γιούλιος: (όνωμα) Ιούλιος (Γιούλιους)· (μήνας) Ιούλιος
 Γιουνανί (εν. και πληθ.): Ίωνας,-ες· Έλληνας,-ες
 γιρούσι: έφοδος
 Γιρώλυμος: Ιερώνυμος (Τζιρόλαμο)
 Γιάζ(ε): Γάζα (Παλαιστίνη)
 Γκαουρένι: ασήμαντη κατοικία, «τρύπα»· μηδενικό· τρύπα (με σεξουαλική συνδήλωση)
 γκαρίζω: φωνάζω (για ζώο)
 γκελόζος: ζηλιάρης
 γκενεράλ: στρατηγός
 γκενεράλ αν σεφ: επικεφαλής στρατηγός, αρχιστράτηγος
 γκενεράλ λιουτενέντε(ς): υποστράτηγος
 γκενεράλες (επίθ. και ουσ.): γενικός· γενικός διοικητής· στρατηγός
 γκενεράλης,-ος: στρατηγός
 γκένιο(ν): μηχανικό, σώμα (τάγμα) του μηχανικού
 Γκηχών: Γηών (ποταμός του Παραδείσου)
 γκισούρ: άπιστος (μη μουσουλμάνος)
 γκιζερώ: περιπλανιέμαι
 γκιζιλμπάσης/Γκιζιλμπάσης: Ιρανός· σίτης· Ιράν· σάχης του Ιράν
 Γκιζιλμπάσι: Ιράν
 Γκιλιορμέτς: Γκιγιορμέ (Guillormet,-aurmet)
 Γκιλόμ: (πρίγκιπας της Πρωσίας) Γουλιέλμος (Βίλχελμ, Γκιγιόμ)
 γκιμπίνι: (μουσουλμανικό) γαμήλιο συμβόλαιο, γάμος

γκιόγια: δήτην
 γκιοστουρίζω: εμφανίζομαι, συναντιέμαι με κάποιον
 Γκίρλιτς: Γκέρλιτς (Görlitz, Γερμανίας)
 Γκλέμπος: (ηγεμόνας και άγιος) Γκλεμπ γκορδωμένος: φουσκωμένος από υπερηφάνεια, έπαρση
 γκουβερνόρος (επίθ. και ουσ.): διοικητής· επίτροπος, κηδεμόνας
 γκουντέντος: ευχαριστημένος, ικανοποιημένος
 Γκρακία: Ελλάδα· ελληνική Ανατολή
 γκρεμνίζω,-ημνίζω: γκρεμίζω· ρίχνω
 γκρημνός: γκρεμός
 Γκρίτης: Γκρίτι
 γκρο, το: «χοντρό», ακανόνιστο στην επιφάνεια και συνήθως μονόχρωμο μεταξωτό ή άλλο ύφασμα
 Γκρόσης: Γκρος (ή: Γκρόσι)
 Γλάνεος: το ψάρι γουλιανός
 γλαυκός: γαλάζιος
 γλαυξ, η: κουκουβάγια
 γλαφυρός: επιτήδειος· έμπειρος
 Γλείφας (αιτ. πληθ. θηλ.): γλειψίματα
 Γλέμπος: (ηγεμόνας και άγιος) Γκλεμπ
 γλεντίζω: γλεντώ, διασκεδάζω
 γλέπω: βλέπω
 γληγορεύω: επισπεύδω
 Γληγόρης: Γρηγόριος
 γλήγορι(ς): γρήγορα
 γληγοροσύνη: ταχύτητα
 γληγορότερα (επίρρ.): νωρίτερα, πρωτίτερα
 γληγορότερος: ταχύτερος
 γληγορότερο(ν) βλ. το γληγορότερον
 γλοπίζομαι: ζημιώνω, τιμωρούμαι με πρόστιμο
 γλυκά (επίρρ.): ευγενικά
 γλυκαίνω: γαληνεύω
 γλυκέα (επίρρ.): γλυκά· ωραία· ορεξάτα
 γλυκέα (πληθ. ουδ.): γλυκά
 γλυκέως: γλυκά, ευχάριστα
 γλυκία (επίρρ.): γλυκά
 γλυκιά (πληθ. ουδ.): γλυκά
 γλύκισμα: γλυκός χυμός, σερμπέτι· γλυκό (κουταλιού)
 γλυκό νερό: πόσιμο, μη θαλασσινό νερό
 γλυκοσυνταχάινω: γλυκομιλώ
 γλυκότρεχος: που τρέχει γλυκά, ήρεμα
 γλυκοχαράγματα (πληθ.): ξημερώματα
 γλυκύτης: εύκρατο κλίμα
 γλυπτός: αγαλαματένιος
 γλυφή: χάραξη, κατεργασία· ανάγλυφο
 γλύφω: χαράζω, σκαλίζω
 γλύω (αμτβ.): γλιτώνω

γλώσσα: γλώσσα· λεγόμενα· λαός, φυλή
 γλωσσάς: φλύαρος
 γλωσσόκομον: κιβώτιο, φέρετρο
 γνήσιος: πραγματικός· ειλικρινής
 γνοιάζει (απρόσ.): νοιάζει
 γνώθω: καταλαβαίνω, νιώθω· έχω τις αισθήσεις μου· έχω γνώση, γνωρίζω· έχω γνώμη, προσέχω
 γνώμη: απόφαση· άποψη· νομική γνώμη, συμβουλή· δόγμα· επιθυμία· χαρακτηρισμός
 γνωμικόν, το: παροιμία, ρητό· διδακτικό κείμενο
 γνωμοδοτώ: εκφέρω γνώμη
 γνωρίζεται (απρόσ.): γίνεται γνωστό, μαθεύεται
 γνωρίζομαι: γίνομαι γνωστός, αποκαλύπτομαι· αναγνωρίζομαι, γίνομαι κατανοητός· αποδεικνύομαι, εξασκεβώνομαι· δίνω την εντύπωση
 γνωρίζουμάσθε (α' πληθ.): γνωρίζομαστε
 γνωρίζω: γνωρίζω· γνωρίζω κάποιον ερωτικά, έρχομαι σε σαρκική επαφή· καταλαβαίνω, αντιλαμβάνομαι· μαθαίνω, συνειδητοποιώ· κρίνω· αναγνωρίζω· γνωστοποιώ
 γνωρίζω εύλογον: βρίσκω εύλογο, λογικό
 γνωριμία: γνώση, είδηση· γνώριμο παρυσιαστικό
 γνώριμος: γνωστός· φίλος
 γνωρίσει (γ' εν. μέλλ.): θα γνωρίσει
 γνωρισμένος: αναγνωριζόμενος· αναγνωρισμένος, αποδεδειγμένος, γνωστός
 γνωρίσον (γ' πληθ. υποτ. αορ.): γνωρίσουν
 γνώσις, -η: γνώση· πληροφορία· ένδειξη από την οποία κανείς καταλαβαίνει κάτι· λογικό, μυαλό, ά· φρονιμάδα, σύνεση· εμπειρία
 γνωστικός: βαθιά φιλοσοφικός, ασύλληπτα δυσνόητος
 γνωστικώτατος: φρονιμώτατος, πάρα πολύ μυαλωμένος
 Γόα: Γκόα (Δ. Ινδίας)
 γοβερνάω: κυβερνώ
 γογγύζω: διαμαρτύρομαι, παραπονιέμαι· στεναίω
 γογγυσμός: δυσανασχέτηση, διαμαρτυρία· γκρίνια, παράπονο· (ανα)στεναγμός
 γόης: μάγος
 γοητεία: γήτευμα, μαγανεία, μαγικά
 γοητεύειν, το: μάγεμα
 γοητεύτρια: γητεύτρα, μάγισσα
 γοι (ονομ. πληθ. αρσ. άρθρου): οι Γολδσμίθι· Γκόλντσμιθ

γολέτα: δικάταρτο ιστιοφόρο
 Γόλθη: χώρα των Γόλθων (ίσως αντί Γότθων: Β. Ιταλία)
 Γολκόντα: Μουχαμαντναγκάρ, (παλιό) φρούριο και πόλη κοντά στο Χαϊνταραμπάντ (Ντεκάν, Ινδίας)
 γομάρι(ον): φορτίο· φορτίο πλοίου, εμπόρευμα· μεταφορικό ζώο, γαϊδούρι
 γονέ(γ)οι (πληθ.): γονείς
 γονητικός: γεννητικός
 γονικά, τα: γονείς· πατρογονικά μέρη
 γονικάρος,-ης: κάτοχος (φρουδαλικής ή κληρονομούμενης) κτηματικής περιουσίας· γεωργός μεγαλοκτηματία φεουδάρχη
 γονικόν, το: πατρογονική κληρονομιά
 γονιός: πατέρας
 γονοποιός: δημιουργ(ικ)ός
 γονορρέα: γονόρροια, αφροδίσιο νόσημα
 Γοντουνόβης: Βόρις (Μπαρίς) Φιοντόροβιτς Γκοντούνοφ/Γκαντούνοφ
 γόνυ, το: γόνατο
 γονυκλιτός: γονατιστά
 γονυπετώ: γονατίζω
 γονυπετός: γονατιστά
 γοράζω: αγοράζω
 γοργόβλεπος: που έχει γρήγορη ματιά
 γοργοκίνημα: γρήγορη κίνηση
 γοργόν (επίρρο.): γρήγορα, αμέσως
 Γοργοπάκη (θηλ.): «γοργοπετήκοος», που ακουθεί και ανταποκρίνεται γρήγορα (επίθ. της Παναγίας, ναού της Παναγίας)
 γοργότης: ταχύτητα, βιασύνη
 γουάρδια: φρουρός, σκοπός
 γουβερναδόρος: κυβερνήτης
 γουβέρνον: διαχείριση, τρόπος διαχείρισης· οικονομία
 γουέλφος: «λυκόπουλο», υποστηρικτής των θεοκρατικών βλέςφειν του πάπα στη διαμάχη του με τον (γερμανό) αυτοκράτορα στη μεσαιωνική Ιταλία
 γουλάς: πύργος
 γουμένη, η: ηγουμένη
 γουν: λοιπόν
 γούναρης: γουνοποιός
 γουνικόν πράγμα: γουναρικό
 γούντουλα: γόνδολα
 Γουραντισλάβια: Βρότσλαβ (Πολωνίας)
 γούργαρος/Γούργαρος: Βούλγαρος
 γούργουρος: λαϊμός, φάρυγγας
 Γούρφο: Κέρκυρα (Κορυφά/Κορφοί)
 Γουτέρος: Γκουτιέρεθ,-εζ
 γούφα: γούβα, κελί φυλακής, απομόνωσης
 γραία δουαριέρα βασιλίσα: (ηλικιωμένη)

βασιλομήτωρ
 γραίγος/Γραίγος: Έλληνας
 γραϊδιον: γερόντιο, γεροντάκι
 Γραικία: Ελλάδα· (βυζαντινό) θέμα της
 Ελλάδος, νότια της Μακεδονίας· Έλλη-
 νισμός
 γραίκος/Γραίκος: Έλληνας
 γραικός/Γραικός: Έλληνας· ελληνορθόδο-
 ξος
 γραίων (γεν. πληθ. θηλ.): γριών
 γράμμα: έγγραφο· επιστολή
 γράμματα, τα: αλφάβητο
 γραμματαλλαγή: αλληλογραφία
 γραμματεύς (επίθ. και ουσ.): γραμματι-
 σμένος· που ανήκει στην τάξη των
 γραμματέων· θεολόγος
 γραμματικά, τα: τα πρώτα γράμματα, τα
 στοιχειώδη μαθήματα· γλωσσικές, γραμ-
 ματικές γνώσεις· φιλολογικά μαθήματα,
 γνώσεις
 γραμματικός (επίθ. και ουσ.): γραμματέ-
 ας, γραφιάς· λογιστής· προϊστάμενος
 της γραμματείας (αυλικό αξίωμα στις
 παραδουνάβιες ηγεμονίες κ.α.)· άνθρω-
 πος των γραμμάτων
 γραμματίον: (ερωτικό) γραμματάκι, ση-
 μείωμα, ραβασάκι
 γραμματισμένος: εγγράμματος, μορφω-
 μένος
 γραμματοθέτης: δημιουργός αλφαβήτου
 γραμματοθετώ: δημιουργώ αλφάβητο
 γραματοφóρος: ταχυδρόμος
 γρανάτα: χειροβομβίδα
 γρανατίνος/Γρανατίνος: μουσουλμάνος της
 Γρανάδας, της Ανδαλουσίας
 γρανατσέρος/Γρανατσέρος: μουσουλμά-
 νος της Γρανάδας, της Ανδαλουσίας
 γρανδόκας: μεγάλος δούκας (της Το-
 σκάνης)
 γράσα: εύνοια, χάρη
 γραφή: έγγραφο· κείμενο· κάτι το γραμ-
 μένο, το ρητό· επιστολή· επιγραφή· κα-
 ταγραφή, απογραφή· φορολογικό κα-
 τάστιχο· έγγραφος τίτλος ιδιοκτησίας
 Γραφή, Παλαιά: Παλαιά Διαθήκη
 γράφομαι στρατιώτης: κατατάσσομαι στον
 στρατό
 γράφω: γράφω· καταγράφω· απογράφω·
 στέλνω γράμμα
 γράφω παστρικά: καθαρογράφω
 γράψιμο(ν): γραφή· θεματογραφία, ερμη-
 νευτική διδασκαλία κειμένων
 γρεμίζω: γκρεμίζομαι
 γρέος: βορειοανατολικός άνεμος
 Γρηγόροδοδας: (ηγεμόνας της Μολδαβίας)

Γρηγόριος Γκίκα(ς)
 Γρηγόριεβνα (θηλ.): κόρη του Γρηγόριου
 («Γρηγοριάδου»)
 γρι: διόλου, τίποτε, λέξη
 γρίζα: γκριζό χοντρό και ευτελές ρούχο,
 «τσουβάλι»
 γρικημένος: ακουσμένος, ακουστός
 γρικ(ι)ούμαι,-έμαι: (μτβ. και αμτβ.): νιώ-
 θω· μυρίζομαι· γίνομαι αισθητός· συ-
 νεννοούμαι
 γρικιούμεστε (α΄ πληθ.): συνεννοούμαστε
 γρικιστός: ακουσμένος, ακουστός
 γρικιούμαι βλ. γρικ(ι)ούμαι
 γρικώ: ακούω· αντιλαμβάνομαι· αισθάνο-
 μαι, νιώθω· καταλαβαίνω, εννοώ
 γριλώνω: γουρλώνω, ανοίγω υπερβολικά
 τα μάτια
 Γριμάνης: Γκριμάνι
 Γρινιέρ: Γκρινιέρ
 γρίπος: δίχτυ, πλέγμα
 Γρόδινα: Γκρόντο (Λευκορωσίας)
 γρόθος: γροθιά
 γρόσα (πληθ.): νομίσματα· χρήμα(τα)
 γρόσι(ν): ασημένιο νόμισμα του κυπριακού
 φραγκικού βασιλείου· οθωμανικό χρυσό
 νόμισμα, «πιάστρα,-ο» (ισοδύναμο με
 120 «άστρα»)· νόμισμα· χρήμα(τα)
 γρουμπουλός: στρουμπουλός
 γρούζω: λέω κάτι, βγάζω κουβέντα
 γυμνάζω: επιφορτίζομαι, αναλαμβάνω
 γυμνάσιον: γυμναστήριο· εκπαιδευτήριο,
 σχολή· μέση σχολή
 γύμνασις: εκγύμναση, άσκηση
 γύμνασμα: άσκηση
 γυμναστής: προπονητής· παιδαγωγός
 γυμναστικός: αθλητικός
 γυμνάκ....: γυμνόκωλος
 γυμνός: γυμνός· άοπλος
 γυμνότης: γύμνια, έλλειψη ρούχων· φτώ-
 χεια
 γύμνωμα: ξεγύμνωμα, καταλήστευση
 γυμνώνομαι: στερούμαι
 γυμνώνω: απογυμνώνω, αποστερώ
 γύνοι (κλητ.): γυναίκα
 γυναικαδέλφι: κουνιάδος
 γυναικαδελφός: κουνιάδος· γαμπρός
 γυναικίτης: γυναικωνίτης (ναού)
 γυναικοστολίστρα (θηλ.): μοδίστρα υψη-
 λής ραπτικής· πωλήτρια, έμπορος ει-
 δών γυναικείας μόδας
 γυναικώδης: γυναικείος· σαν γυναικείος·
 γυναικωτός, μαλθακός
 γυναικών, ο: γυναικωνίτης (σπιτιού)
 γύναιον: κακή γυναίκα
 γύπται (πληθ. αρσ.): γύφτοι

γυρέσει (απαρέμφ. αορ.): να γυρίσει
 γυρευ(γ)ω: ερευνώ· γυρεύω, αναζητώ· επιζητώ· κάμνω αίτηση, υποβάλλω αίτημα· ζητώ (σεξουαλικά)· ζητώ κάποιαν για σύζυγο· κάμνω γύρα, επισκέπτομαι· ζητώ, ζητιανεύω
 γυρεύω την πραγματείαν μου: ασχολούμαι με τις δικές μου δουλειές
 γυρίζομαι: ξιφουλκούμεαι, περιστρέφομαι
 γυρίζω (μτβ. και αμτβ.): μεταστρέφω, μετατρέπω, αλλάζω· μεταστρέφω τη γνώμη κάποιου· κάμνω κάποιον να αλλάξοπιστήσῃ· έρχομαι, φτάνω· κάμνω τον γύρο· στρέφομαι, έχω προσανατολισμό προς· αλλάζω κατεύθυνση· αλλάξοπιστώ· επιστρέφω στην πρώτη πίστη μου· μετανοώ· ισούμαι ως προς την περίμετρο, έχω περίμετρο· επιστρέφομαι
 γυρίζω αλλέως: διαστρέφω
 γυρίζω απάνου: κάμπτω, κλείνω από πάνω
 γυρίζω εις αποστασίαν: γίνομαι αντάρτης, επαναστατώ
 γυρίζω εις τα οπίσου: απομακρύνομαι, φεύγω
 γυρίζω εις το εναντίον: μεταστρέφομαι στο αντίθετο
 γυρίζω εις φυγήν: τρέπομαι σε φυγή
 γυρίζω να: στρέφομαι και (ή: αρχίζω να, ίσως αντί του: χειρίζω να)
 γυρίζω οπίσω: παίρνω πίσω, ανακαλώ
 γυρίζω το πρόσωπόν μου: επιστρέφω, παίρνω αντίθετη κατεύθυνση
 γύρισμα: γύρος, περιπλάνηση· επιστροφή
 γυρισμένος: κεκαμμένος· μεταφρασμένος
 γυρίσον (γ' πληθ. υποτ. αορ.): γυρίσουν
 γύροθεν: γύρω, ολόγυρα· από τα πλάγια
 γύρον, το βλ. το γύρον
 γύρος, ο, το: γύρος, γύρα· κυκλοτερής διαδρομή· κύκλος· περίμετρος
 γώ: εγώ
 Γώθοι: (ίσως) κάτοικοι της (θρυλικής) χώρας Γωγ

δα: τώρα· λοιπόν· βλ. και εδά
 Δάβιλα: Ντάβιλα (έπαλξη στα τείχη της Λευκωσίας)
 δαγκάνω τη γλώσσα μου: συγκαταούμαι να μη μιλήσω, μένω σιωπηλός
 δαγκάνω τον κοριορτόν: «τρώω χώμα», πέφτω νεκρός
 δαδά: νταντά, παραμάνα
 δαδαλούτσης: μωρουδάκι, αγοράκι
 δαιδάλεος: περίτεχνος
 δαμιονάρχης: αρχηγός των δαμιόνων, δια-

βόλων
 δαμιονίζομαι βλ. δαμιονίζο(υ)μαι
 δαμιονίζομενος: δαμιονισμένος
 δαμιονίζο(υ)μαι: γίνομαι δαμιονισμένος, καταλαμβάνομαι από τον δαίμονα, από δαμόνια· τρελαίνομαι
 δαμιονικόν, το: τρέλα
 δαμιόνιον, το: ακάθαρτο πνεύμα, διάβολος
 δαμιονισμένος: σατανικός
 δαμιονιώδης: δαμιονισμένος, διαβολικός· παθιασμένος
 δακρυμένος: δακρυσμένος
 δακρυρρός: δακρυσμένος, δακρύβρεχτος
 δακρυρρώ: δακρύζω
 δακτυλοδεικτώ: δείχνω με το δάχτυλο
 δάκτυλον: μέτρο μήκους, υποδιαίρεση της πηθαμής (περ. 1,5-2,5 εκ.)
 δάκτυλος: δάχτυλο
 Δαλματική θάλασσα: Αδριατική
 δάμα: (ευγενής) κυρία· αφεντικίνα
 δαμάκι: λιγάκι
 δαμάλιν: βοοειδές, μεγάλο ζώο
 δάμαλις: αγελάδα
 Δαμιάτη: Δαμιάτα (Ντουμιάτ, Αιγύπτου)
 Δαμινά: Ντιναρζάντ
 Δανάη: ερωμένη
 Δανάισκη: μικρή ερωμένη
 δανειακός: δανεικός
 δανεικός: δανεικός
 δάνειον, το: δανεισμένο ποσό, ομολογία
 Δάνζκα: Γκντανσκ, Ντάντσιγκ,-ιχ (Πολωνίας)
 Δανήλ: το βιβλίο του Δανήλ στην Παλαιά Διαθήκη
 Δανηλιερομοναχοθαιμαστάνθρωπος: ο θαιμαστός άνθρωπος ιερομόναχος Δανήλ (Φιλιππίδης)
 Δαούτπασα: (Δαούτπασά) «του πασά Ντα(β)ού(ν)τ (Δαβίδ)», περιοχή της «παλιάς» Κωνσταντινούπολης από το ομώνυμο τζαμί ως την Πύλη Νταούτπασα (Αγίου Αιμιλιανού) στην Προποντίδα· μέγαρο-έδρα του (οθωμανού) μεγάλου βεζίρη και άλλα κτίρια στην ακτή της Προποντίδας, δυτικά από τη βυζαντινή Πύλη του Ελευθερίου
 δαπανιούμαι: ξοδεύομαι, λιγοστεύω, ελαφραίνω
 δαπανισμένος: λιωμένος
 δάπισ, η: τάπητας, χαλί
 Δαραμβί: Ντάραμπι (Daramby)
 Δάρειος,-εϊός: (βασιλιάς) Δάρειος Γ' Κοδομανός

δάρμα: χτύπημα
 δαρμένος: που έχει τύψεις, έχοντας τύψεις
 δαρμός: ξυλοδαρμός, χτύπημα
 δάσεων (γεν. πληθ. ουδ.): δασών
 δασκαλάκινα (θηλ.): (ειρων.) δασάλα, (σοφο)λογιότατη
 δασκαλάκης: (ειρων.) δάσκαλος, (σοφο)λογιότατος
 δασκαλεύω: διδάσκω
 Δάσκοβ: Ντάσκοβ
 δάσος: πυκνή βλάστηση· άλσος· δάσος
 Δάυκος: καρτότο
 δαύτος: αυτός· τούτος εδώ· εκείνος
 δαψιλώς: άφθονα, γενναιόδωρα
 δβρόνικος: «βρόνικος», ανώτερος αξιωματούχος επιφορτισμένος με τη γενική επίβλεψη της ηγεμονικής αυλής και τη διαχείριση των εσωτερικών και δικαστικών υποθέσεων, είδος υπουργού εσωτερικών (αυλικός αξιωματούχος στην ηγεμονία της Μολδαβίας)
 δε (πρόθ. και άρθρο ιταλ., γαλλ.): «ντε» (de, des), του, της (κτλ.), των (κάποτε και αντί του γερμ. von)
 δε (σύνδ.): και· όμως, αλλά· λοιπόν
 'δέ (σύνδ.): ούτε
 δε Κάριμνε: του (ρωμαιοκαθολικού) μοναστικού τάγματος (ή του μοναστηριού) των Καρμελιτών, του Καρμήλου Όρους
 δε Λονέ βλ. Λονέ, δε
 δεβλέτι(ον): βασιλείο, κράτος
 δεδεμένος: χυμένος, συγκολλημένος με μέταλλο
 δεδομένος: έκδοτος, επιρρεπής· προσανατολισμένος
 δεδοξασμένος: δοξασμένος
 δεδουλωμένος: σκλαβωμένος· δούλος
 δέδωκεν (γ' εν. πρκ.): έχει δώσει, έδωσε
 δεήσεις (πληθ.): δεήσεις, παρακλήσεις
 δέησις: προσευχή, παράκληση
 δει (απρόσ.): πρέπει
 δείγμα: διακριτικό, διάσημο
 δεικνύομαι: παραδίδομαι (ως μάθημα)
 δεικνύω/δείχνω (μτβ. και αμτβ.): δηλώνω, σημαίνω· αποδεικνύω· παριστάνω· διδάσκω· εμφανίζω· φαίνομαι, εμφανίζομαι ως· παρέχω, συνιστώ· μάρτυρα
 δεικνύω το πρόσωπόν μου: έχω το θάρρος να εμφανιστώ
 δειλαιος: φοβισμένος· καημένος, ταλαίπωρος, δυστυχισμένος· μηδαμνός
 δειλία: συστολή, σεμνότητα
 δειλις, το: δειλινό
 δειλιώ: αμφιβάλλω· δειλιάζω, φοβούμαι

δειλοσκοπούμαι: δειλιάζω· διαστάζω, ταλαντεύομαι
 δεινοπάθεια: (μεγαλόφωνο) παράπονο για (φοβερό) πάθημα, ταλαιπωρία
 δεινοπαθώς: με τρόπο που δείχνει φοβερό πάθημα, ταλαιπωρία
 δεινός: φοβερός
 δεινότης: επιδεξιότητα· αξία
 δειξάμενος (μτχ. αορ.): δείχνοντας
 δειξίς: ένδειξη
 δειπνάριον: φτωχό δείπνο, γεύμα
 δεισιδαιμονέστατος: πάρα πολύ προληπτικός· πάρα πολύ οπισθοδρομικός, υπερσυντηρητικός
 δεισιδαίμων: ειδωλολατρικός· προληπτικός· οπισθοδρομικός, υπερσυντηρητικός
 δείχνει (απρόσ.): φαίνεται
 δείχνω βλ. δεικνύω
 δείχνω ίσια: πηγαίνω κατευθείαν
 δείχνω να: δείχνω τον τρόπο για να
 δείχνω τη ράχη: στρέφω τα νύτα, φεύγω
 δείχνω φανόν: δείχνω γνώμη, διάθεση, απόφαση· δίνω προσοχή
 δέκα και εικάδι: δέκα και είκοσι φορές
 δεκακισχίλια: δέκα χιλιάδες
 δεκανίκι(ον): μπαστούνι· ρόπαλο· (αρχιερατικό) σκήπτρο, ράβδος
 δεκανός: ο αρχαιότερος στην ηλικία καρδινάλιος, επιφορτισμένος με ειδικό ρόλο στο (παπικό) Ιερό Κολέγιο
 δεκαπέντε πουγκιών φλωρία: νομίσματα αξίας δεκαπέντε (οθωμανικών) πουγκιών (15×500 = 7.500 γρόσια, «πιάστρες,-α»)
 δεκαπεντέμισι: δεκαπεντέμισι
 δεκατία,-ιά, η: δεκάτη, αναλογικός φόρος σε αγροτικά προϊόντα
 Δεκέβριος: Δεκέμβριος
 δεκλίμι(ον): οικισμός, αγρόκτημα (;)
 δεκοχτώ: δεκαοχτώ
 δεκτείτε, δεκτούν (β' πληθ., γ' πληθ. υποτ. αορ.): δεχτείτε, δεχτούν
 δελα (άρθρο ιταλ.): της (della)
 δελε (άρθρο ιταλ.): των (delle)
 δελικάτος: λεπτός· ευαίσθητος, αισθαντικός
 Δελόνιος: (μαρκήσιος) ντε Λονέ (Bernard Jordan de Launay)
 δέλτος, η: βιβλίο
 δελφίν, ο: δελφίνι
 δελφίνος: δελφίνι· διάδοχος
 Δέλφ(ι)ος: κάτοικος των Δελφών
 δελφίς, ο: δελφίνι
 Δέλφος βλ. Δέλφ(ι)ος

δεμ, το: ζαρκάδι
 δέμα: δεσμός
 δεν (σύνδ.): δεν· μην
 δένδρη (πληθ.): δέντρα
 δενδρόν: δέντρο
 δένδρος, ο: δέντρο (αιτ.: τον δένδρον)
 δενδρουλάκι: θάμνος
 δέντρο (γεν.): δέντρου,-ων
 δεξάμενος (μτχ. αορ.): αφού έχω δεχτεί, πάρει
 δέξασθαι (απαρέμφ. αορ.): (να) δεχτώ (κτλ.)
 δεξιά, η: δεξί χέρι· χέρι· κάποιος ως σύζυγος· γαμήλια ένωση
 δέξιμο: υποδοχή
 δεξιόθεν: από τα δεξιά· στα δεξιά
 δεξιός: επιδέξιος, εύτροφος· ικανός
 δεξιότερος: πιο επιδέξιος
 δεξιώνομαι: υποδέχομαι, φιλοξενώ· γίνομαι δεκτός, με υποδέχονται
 δεξίωσις: υποδοχή
 δέομαι: έχω ανάγκη· παρακαλώ
 δεόμενος: που έχει ανάγκη
 δέον (ουδ. επιθ. και απρόσ.): (είναι) πρέπει, πρέπει
 δέοντα, τα: τα απαραίτητα
 δέουτα, η: (ινδουιστική) θεότητα
 δερβίσης: (μουσουλμάνος) ασκητής, μοναχός
 (Δ)ερκυλίδα,-ης: Δερκυλι(λ)ίδα
 δερμάτινος βίος: ζωική περιουσία· ζώα
 δέρ(ν)ομαι: δέρομαι· σπαρταρώ
 δέρνω τον αέρα: κάμνω μάταιες προσπάθειες
 δέρομαι βλ. δέρ(ν)ομαι
 Δερομίτσια: (ποταμός) Ντερομίτσια (Γουγκοσλαβίας)
 δέρω: δέρνω, χτυπώ
 δεσδέιον: καταφρόνηση, οργή
 δεσέρ, το: επιδόρπιο· σερβιρισμάτων και μαχαροπίρουνα για επιδόρπιο
 δέσιμον: υποχρέωση, όρος συνθήκης
 Δεσλίε: Ντελίσ ντε Σαλ (Delisle de Sales)
 δεσμεύομαι: δένομαι
 δεσμεύω: αιχμαλωτίζω· φυλακίζω
 δέσμιος: αιχμάλωτος
 δεσμοί (πληθ.): δεσμά
 δεσμός: συνοχή
 δεσμοφύλαξ: αρχιδεσμοφύλακας, διοικητής φυλακής
 δεσμοτήριον: φυλακή
 δεσπεραροσύνη: απελπισία
 δέσποινα (θηλ. επιθ. και ουσ.): κυρία, εξουσιάστρια· βασίλισσα· αρχόντισσα· γυναίκα· Κυρία (επιθ. της Παναγίας)

δέσποτα (κλητ.): πάτερ
 δεσποτεία μου, η: εγώ ο δεσπότης (εξουσιαστής), βασιλιάς κτλ.
 δεσπότης: κύριος, αφέντης· τοπάρχης, βυζαντινός ή άλλος μεσαιωνικός ηγεμόνας κράτους ή κρατιδίου (π.χ. του δεσποτάτου του Μιστρά κ.ά.)· βασιλιάς· αρχιερέας (επίσκοπος, μητροπολίτης· πατριάρχης)· Κύριος, Χριστός
 δεσποτικός: που ανήκει στον, σχετίζεται με τον, Κύριο, τον Χριστό
 δεσποτισμός: απολυταρχία, τυραννία
 δέτε (β' πληθ. προστ. αορ.): δείτε, εξετάστε
 δέυρο (επιφ.): έλα
 Δευτέρα των μιογών: η Δευτέρα ύστερα από το Σάββατο του βαψίματος (καλλωπισμού) της μελλοδυμης
 δευτέρας τάξεως (γεν.): δευτεροκλασάτος, κατώτερος στην τάξη
 δεύτερη ημέρα: (η) επομένη (μέρα)
 δευτερογέννητος: δευτερότοκος
 δεύτερον, το βλ. το δεύτερον
 Δευτεροούλιος: (μήνας) Ιούλιος
 δεύτερος άρχων: δευτεροκλασάτος, κατώτερος στην τάξη ευγενής, άρχοντας· «υποάρχοντας» (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 δεύτερος γραμματικός: «υπογραμματέας», βοηθός γραμματέα (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 δεύτερος βιστιάρης: «υποβεστιάρης», βοηθός θησαυροφύλακα, οικονομικός αξιωματούχος (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 δεύτερος καφετζίμασης: βοηθός του αρχικαφετζή, αρχιουνοχού (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 δευτερώνω: επαναλαμβάνω
 δεφενταίνω: υπερασπίζομαι
 δεφεντεύομαι: αμύνομαι
 δεφέντευσις: άμυνα
 δεφεντεύω: υπερασπίζομαι
 δεχθεί (γ' εν. υποτ. αορ. αντί β' πληθ. ευγενείας): δεχθείτε
 δέχομαι (μτβ. και αμτβ.): υποδέχομαι, συναντώ· εκλαμβάνω· γίνομαι δεκτός· διαδέχομαι· επιδέχομαι
 δέχομαι επί κακού: παίρνω με κακή διάθεση, στραβά
 δέχου (β' εν. προστ. αορ.): πάρε, άρπα (την)
 δη: λοιπόν
 δη λοιπόν: λοιπόν
 δήγμα: τσίμπημα

δηγοῦμαι: διηγούμαι
 δηλοῖ (γ' εν. και απρόσ.): σημαίνει
 δηλον (ουδ. επιθ. και απρόσ.): (είναι) φα-
 νερό· αποδεικνύεται
 δηλονότι: δηλαδὴ
 δηλοποιώ: δηλώνω· ανακοινώνω· φανε-
 ρώνω· ειδοποιώ· σημαίνω, συμβολίζω
 δῆλος: φανερός
 δηλώ: δηλώνω· φανερώνω· σημαίνω
 δηλωτικός: ενδεικτικός, αποκαλυπτικός
 δημαγωγός: πολιτικός αρχηγός
 δημαρχία: συνοικία
 δημαρχος: επικεφαλής, διοικητής συνοι-
 κίας
 δημηγερτεύω: κάμνω ανταρσία· προδίδω
 δημηγορία: δημόσιος λόγος
 δημηγόρος: δικηγόρος· δημόσιος κατήγο-
 ρος, εισαγγελέας
 Δημήτριος, δεσπότης: (δεσπότης του Μι-
 στρά) Δημήτριος Παλαιολόγος
 δήμιος: κακούργος
 δήμιαν: συμφωνία, υποχρέωση
 δήμιένος: «δεμένος», σφιγμένος, πιεσμέ-
 νος, αγχωμένος· δαγκωμένος, αρπαγ-
 μένος
 δημοβόρος: λαοφθόρος, καταστροφικός
 δημοκρατία: δημοκρατικό καθεστώς· πο-
 λιτεία, κράτος με δημοκρατικό (ή αββα-
 σίλειτο) πολιτευμα
 δήμος: λαός· οργανωμένο τμήμα λαού,
 πόλης (Κωνσταντινούπολης)
 δημοσία συνέλευσις: πάνδημη συγκε-
 ντρωση, κοσμοσυρροή
 δημόσιος: κοινός· πάνδημος· εθνικός· φα-
 νερός
 δημότης: κάτοικος πόλης
 δηνάρια (πληθ.): νομίσματα, χρήμα(τα)
 δήνω: δένω· συμπλέκω (σε στάση δέησης)
 δήσας (μτχ. αορ.): δένοντας, έχοντας δέ-
 σει
 διά/δια (πρόθ.): για· μέσω· δυνάμει· χά-
 ρη· λόγω· από, εξαιτίας· με· σύμφωνα
 με· επί· μέσα σε, σε· με αποτέλεσμα
 διά αγάπη μου: επειδή με αγαπάς,-ά
 (κτλ.), για το χατίρι μου
 διά βεβαιότητά μου: για να βεβαιωθώ
 διά γλώσσης: προφορικά
 διά γραφής: εγγράφως· επιστολικά
 διά ευσπλαγχνία: από έλεος
 διά ζώσης φωνής: προφορικά, αυτοπρο-
 σώπως
 διά ησυχία μου: για να ησυχάσω
 διά θέλησιν: κατά τη θέληση, από θέλη-
 μα
 διά μέσης: από τη μέση

διά να: για να· να· με το να, επειδή
 διά να μη: για να μη(ν)· επειδή, καθώς·
 μήπως
 διά να μην ήθελα ήμουν: για να μην είμαι
 διά νυκτός/νυχτός: τη νύχτα, μέσα στη
 νύχτα
 διά όνοματι: εν ονόματι
 διά όσον: όσο
 διά παντός: (για) πάντα, οριστικά
 διά πείσμα των: από πείσμα απέναντί
 τους· σε αντίθεση με αυτούς
 διά στίχων: έμμετρα
 διά συνδρομής: με (χρηματική) βοήθεια
 διά τ': για
 διά τέλους: τελικά
 διά την αγάπην: από αγάπη, επειδή αγα-
 πώ· για να τα έχω (κτλ.) καλά, για να
 βρισκόμαι σε ειρήνη με κάποιον· για το
 χατίρι
 διά την αγάπην μου: επειδή κάποιος,-οι
 με αγαπά,-ούν
 διά την υποταγήν: από υποακοή
 διά το + απαρέμφ.: λόγω, επειδή, καθώς
 + οριστ. ενεστ. ή πρτ. κτλ.
 διά το + υποστ.: επειδή, με το να, καθώς +
 οριστ. ενεστ. ή πρτ. κτλ.
 διά το ασκανδάλιστον: για να μη δημι-
 ουργηθεί σκάνδαλο, αναστάτωση
 διά το οποίον: γι' αυτό· οπότε
 διά το παρόν: για την ώρα
 διά το πείσμαν: σε πείσμα, από πείσμα
 για
 διά το ριγούαρδο: από σεβασμό· ως προς,
 σε ό,τι αφορά
 διά τότε: τότε
 διά τους οικτιρούς: για το έλεος
 διά φήμης: από φήμη, εξ ακοής
 διά χάρην: για εξυπηρέτηση
 διά χειρός: από το χέρι
 διαβάζω (μτβ. και αμτβ.): πηγαίνω, μετα-
 φέρω κάποιον ή κάτι· περιφέρω· «περ-
 νώ από σπαθί», σκοτώνω· περνώ
 διαβαίνοντα (μτχ.): περνώντας· ύστερα
 από
 διαβαίνω (μτβ. και αμτβ.): ξεπερνώ, υπερ-
 τερώ· περνώ· πηγαίνω· μπαίνω· προ-
 χωρώ· τριγυρίζω, ταξιδεύω· φεύγω, α-
 ναχωρώ· πεθαίνω· περνώ με το μέρος,
 στην παράταξη κάποιου
 διάβαλμα: διαβολή, συκοφαντία
 διαβαστής: φιλαναγνώστης
 διαβάτης: περαστικός· ταξιδιώτης
 διάβει (απαρέμφ. αορ.): (να) διαβεί, (να)
 πάει
 διαβήναι (απαρέμφ. αορ.): (να) περάσει

μέσα, (να) αφομοιωθεί
 διαβιβάζω (αμτβ.): περνώ τη ζωή μου, ζω
 διαβόητος: περίφημος
 διαβολία μου, η: εγώ ο διάβολος
 διαβολικός: σατανικός· συκοφαντικός
 διαβών,-ώντα(ς): περασμένος
 διάγνωσις: γνωριμία
 διαγουμίζω: ληλατώ, διαρπάζω
 διαγωγή: ζωή
 διαδέχομαι: αναλαμβάνω στη συνέχεια,
 ως επόμενος
 διάδημα: διάσημο, έμβλημα· στέμμα· βα-
 σιλεία
 διαδίδομαι: αντηχώ
 διαδίδεται (απρόσ.): διαδίδεται
 διαδοχή: διάδοχοι· δυναστεία
 διαδράμη (γ' εν. υποτ. αορ.): διατρέξει
 διαθέντευσις,-η: υπεράσπιση, προστασία
 διάθεσις: διάταξη· φυσικό
 διαθέτω: τακτοποιώ, ρυθμίζω, τάσσω
 διαίτα: θεραπεία· θεραπευτική αγωγή,
 γατρικό
 Διάιτα: πολωνική Βουλή
 διάκειμαι: βρίσκομαι
 διακεκομμένος: διχασμένος
 διακονία: εξυπηρέτηση· λατρεία· ιερατείο
 διακοντίζω: διαπερνώ με κέρατο, ακόντιο
 κτλ.
 Διακοπτόν: Διακοπτό (Κορινθιάς)
 διακόπτω: κόβω· σπάζω· φράζω
 Διάκος: Αθανάσιος Διάκος
 διακρατώ: διαρκώ
 διακρίνομαι: ξεχωρίζω, αντιλαμβάνομαι
 διακρίνω: ξεχωρίζω, κρίνω· κάμνω διακρί-
 σεις
 διάκρισις,-η: ικανότητα κρίσης, διακριτι-
 κή ικανότητα· διακριτικότητα· ξεχώρι-
 σμα· μυαλό, εξυπνάδα· δικαιοδοσία
 διακωδωνίζω: διαλαλώ
 διαλαλημός: δημόσια διακήρυξη
 διαλαλητής: κήρυκας, τελάλης
 διαλαλώ: κηρύττω· διαδίδω
 διαλαμβάνω: περιέχω, περιλαμβάνω· ανα-
 φέρω, λέω, γράφω· εκθέτω, περιγράφω
 διαλάμπω: διακρίνομαι, ξεχωρίζω
 διαλέγομαι: συζητώ· διαλογικά· συναγω-
 νίζομαι σε αγώνα λόγων, λογομαχώ·
 στοιχηματίζω· συνουσιάζομαι· εκλέγο-
 μαι, ξεχωρίζω,-ομαι
 διαλείπω: λείπω, απουσιάζω
 διάλεκτος,-χτος: γλώσσα· τοπικό γλωσσι-
 κό ιδίωμα
 διαλεκτός: διαλεγμένος, επίλεκτος
 διάλεξις,-η: αγώνας λόγων, συναγωνι-
 σμός, λογομαχία

διάλεχτος βλ. διάλεκτος
 διαληφθείς (μτχ. αορ.): αναφερόμενος
 διαλλαγή: συμφιλίωση
 διαλογίζομαι: συλλογίζομαι
 διαλογισμός: σκέψη· συλλογισμός
 διαλύομαι (αμτβ.): τελειώνω, σταματώ
 διάλυσις: λύσις
 διαλύω (μτβ. και αμτβ.): αποσυναρμολο-
 γώ· λύνω, επιλύω· εξηγώ, διαλευκαίνω·
 επαληθεύομαι· αφορώ
 Διαμαντής: Αδαμάντιος (Κοραής)
 διαμαρτυρούμενος, ο: διαμαρτυρόμενος,
 προτεστάντης
 διαμενει (γ' εν. μέλλ.): θα παραμείνει
 διαμένω: παραμένω· διατηρούμαι· περνώ
 διαμεράζομαι: (δια)μοιράζομαι
 διαμερίζω: (δια)μοιράζω, διασκορπίζω
 διαμερίζομαι: διασκορπίζομαι· (δια)μοι-
 ράζομαι
 διαμερίζω: (δια)μοιράζω
 διαμερισμένος: (δια)μοιρασμένος
 διαμέσον: μέσω
 διαμέσου: μέσω, με τη μεσολάβηση· λό-
 γω· από
 διαμέσου, ο: ο ενδιάμεσος· ο προγενέστε-
 ρος· ο μεσολαβητής
 διαμέσου του καιρού, το: το ενδιάμεσο
 (διάστημα)
 διαμετρίεμαι βλ. διαμετρούμαι
 διάμετρος: περίμετρος
 διαμετρούμαι,-ιέμαι: αναλογίζομαι, σκέ-
 φτομαι
 διαμιάς: μονορούφι
 διαμοιράζομαι: κομματιάζω, ξεσκίζω
 διαμοιρασμένος: ακέφαλος, άμυαλος
 διαμοιραστής: διανομέας· διαχειριστής
 διανοητικός: μυαλωμένος
 διανοούμαι: σκέφτομαι, συλλαμβάνω σχέ-
 διο
 διανυκτερεύω: ξαγρυπνώ
 διαπέρασμα: πέρασμα
 διαπερασμένος: διαποτισμένος, γεμάτος
 διαπεραστικός: διεισδυτικός, εξυδερκής
 διαπερατής: που περνά κάποιον, κά-
 ποιους στην άλλη όχθη, απέναντι ακτή,
 περαματάρης
 διαπερ(ν)ώ (μτβ. και αμτβ.): φτάνω· περ-
 νώ, διαβαίνω· διαπερνάω, συγινώ
 διαπορώ: απορώ, βρίσκομαι σε αμηχανία
 διαπρέπω: ξεχωρίζω
 διαπροβλέπω: προβλέπω
 διάπυρος: (κατα)φλογισμένος
 διαπύρωσις: φλογερά
 διαρπαγή: λεηλασία· αρπαγή, κατασπά-
 θιση, σπατάλη

διαρρηγνύομαι: σκάνω, ψοφάω, πεθαίνω
 διαρρηγνύω την ψυχήν: σκάνω, ψοφάω, πεθαίνω

διασάφησις: λύση, διαλεύκανση
 διασαφώς: εξηγώ, διευκρινίζω· μεταφράζω
 διασαχτός: (γιασαχτός) φύλακας πρεσβείας ή προξενείου

διασειώ: σείω απ' άκρη σ' άκρη, κλονίζω
 διασκεδάζομαι βλ. διασκεδάννυμαι
 διασκεδάζω: (δια)σκορπίζω, διαλύω
 διασκεδάννυμαι, -άζομαι: (δια)σκορπίζομαι

διασκορπίζω (μτβ. και αμτβ.): ξοδεύω, σπαταλώ· χωρίζω· (δια)σκορπίζομαι, διαλύομαι

διασπορά: σκόρπισμα
 διάσπρον, το: ο αδιαφανής πολύτιμος λίθος ίασπης

διάσπρος: φτιαγμένος από ίασπη που έχει το χρώμα του ίασπη

διάστραβος: αλλήθωρος
 διαστρέφω: παραπλανώ

διαστροφή: στράβωμα
 διάστυλον: κολόνα

διασχίζομαι: διχάζομαι
 διασχίζω: σχίζω, διαπερνώ

διάτα: πνευματική καθοδήγηση, εξομολόγηση

διατάζω: συμβουλεύω
 διάταξις,-η: απόφαση· θέσπιση· συμβουλή

διατάσσομαι: συντάσσομαι, οργανώνω
 διατάσσω,-ττω: ορίζω· καθορίζω· διατάζω· κανονίζω· διαρρυθμίζω· τακτοποιώ,

κατανέμω· συμβουλεύω· παρατάσσω· συντάσσω· κληροδοτώ με διαθήκη

διατάχτη (γ' εν. αορ.): πήρε διαταγή
 διατεταγμένος: καθορισμένος· δασκαλε-

μένος
 διατί: γιατί· διότι, επειδή· ότι

διατρέχω: διασχίζω
 διατριβή: είδος ζωής, συναναστροφής·

ενασχόληση· διαμονή· περίοδος παραμονής· χρονοτριβή, τρόπος για να περνάει κανείς την ώρα του· συνήθεια· συζήτηση· πραγματεία

διατριβώ: περνώ ένα διάστημα της ζωής μου, ζω· διαμένω

διαυθεντεύομαι: αμύνομαι· προστατεύομαι

διαυθέντευσις: υπεράσπιση
 διαυθεντευτής: προστάτης

διαυθεντεύω: υπερασπίζομαι
 διαυθέντεψη: υπεράσπιση

διαφένδευσις,-η: υπεράσπιση
 διαφενδεύω: υπερασπίζομαι

διαφεντεύ(γ)ομαι: αμύνομαι· προστατεύομαι

διαφέντευσις: απόκρουση, άμυνα· υπεράσπιση

διαφεντευτής: υπερασπιστής
 διαφεντεύω: υπερασπίζομαι· προστατεύω

διαφέρομαι: έχω διαφορές, δεν συμφωνώ· φέρομαι

διαφημίζομαι: διαδίδομαι
 διαφημίζω: διαδίδω· διαλαλώ

διαφθίρομαι: φαγώνομαι, κατασπαταλιέμαι· χαλώ, αφανίζομαι· σκοτώνομαι, εξοντώνομαι

διαφθίρω: χαλώ, καταστρέφω· εξοντώνω
 διαφθορά: αλλοίωση· καταστροφή· απώ-

λεια
 διαφορεμένος: κερδισμένος

διαφορετικότητα: πάρα πολύ διαφορετικός

διαφορετός: ιδιαίτερα, κυρίως
 διαφορετικός: αλλιώτικος

διαφορικότατος: πάρα πολύ διαφορετικός, ποικίλος

διάφορο(ν), το: κέρδος, ωφέλεια· τόκος
 διαφόρος, το: κέρδος· τόκος

διαφορότης: διαφορά· διαφοροποίηση
 διαφόρος: διαφορετικά· με διάφορους

τρόπους
 διαφυλαγμένος: σώος

διαφυλάττω: κρατώ για κάποιον, επιφυλάσσω

διαχύνομαι: διαχέομαι, σκορπίζω· διαδίδομαι

διάχυσις: μετάγχιση· χαρά, ηδονή
 διαχωρίζω: διασχίζω

διβανεφενδισής: (διβάνεφενδισής) αρχηγός, πρόεδρος του (οθωμανικού) ηγε-

μονοσυμβουλίου, πρωθυπουργός
 διβάνι: (μουσουλμανικό, οθωμανικό) ηγε-

μονοσυμβούλιο· συνεδρίαση του ηγεμονοσυμβουλίου· οθωμανική κυβέρνηση

(Υψηλή Πύλη), οθωμανικό κράτος
 Διβάνι: οθωμανικό κράτος· (ίσως παρεφθαρμ.) Βιδίνι (Βιντίν, ΝΔ. Ρουμανία/

ΒΔ. Βουλγαρία)

διβανχανές: αίθουσα (μουσουλμανικού, οθωμανικού) ηγεμονοσυμβουλίου· αίθουσα

διδασκτής,-άδες: δάσκαλος,-οι, (ιερο)κήρυκας,-ες

διδάξουσι (γ' πληθ. μέλλ.): θα διδάξουν
 διδασκάλα (θηλ.): δασκάλα, σοφή

διδασκαλείον: σχολείο
 διδασκαλεμένος: δασκαλεμένος

διδασκαλία: μάθημα, μαθήματα

διδασκαλικά, τα: παιδαγωγικά, θεωρητικά μαθήματα
 διδασκαλικός: διδακτικός, παιδαγωγικός
 διδασκαλικός τίτλος: τίτλος δασκάλου
 διδάσκαλος: δάσκαλος· πνευματικός διδάσκαλος, «δόκτορας της θεολογίας»
 διδάσκω, μαθαίνω σε κάποιον· μαθαίνω σε κάποιον τέχνη· βγάζω, κάμνω (εκκλησιαστικό) κήρυγμα· συμβουλεύω
 διδαχή: διδασκαλία, μάθημα· (εκκλησιαστικό) κήρυγμα
 διδάχων: διδάσκει
 δίδει όρεξη (απρόσ.): έρχεται (σε κάποιον) όρεξη
 δίδεται (απρόσ.): είναι δυνατόν, δίνεται το δικαίωμα, επιτρέπεται· γίνεται, συνάπτεται
 δίδομαι: παραδίδομαι, αφιερώνομαι· πέφτω· επιδίδομαι, ρίχνομαι· υπάρχω· διαδίδομαι
 δίδομαι εις έκσταση: πέφτω σε έκσταση
 δίδομαι εις θεωρίαν: παραδίδομαι σε εξέταση, επιτρέπω την εξέταση του εαυτού μου
 δίδομαι εις φυγήν: τρέπομαι σε φυγή
 δίδοναι (προστ. αορ.): (να) δώσει
 δίδοται (γ' εν.): δίνεται
 δίδω/δίνω (μτβ. και αμτβ.): δίνω· αποδίδω· παραχωρώ· δίνω δώρα· βγάζω, χύνω· χτυπά· κεντρίζω· δίνω τη δυνατότητα, επιτρέπω· οδηγώ σε
 δίδω αιτίαν: δίνω αφορμή· ρίχνω το φταίξιμο
 δίδω αιτιολογία: αιτιολογώ
 δίδω ακρόαση: δέχομαι σε ακρόαση· ακούω, δίνω προσοχή, σημασία· επιτρέπω να μου πουν· προσέχω, δέχομαι αυτά που μου λεν
 δίδω αναπνοήν: βγάζω ανάσα, αναπνέω
 δίδω απόκριση: απαντώ· μιλώ με κάποιον· αντιμετωπίζω στα λόγια κάποιον
 δίδω απορία: προκαλώ έκπληξη, θαυμασμό
 δίδω απόφαση: εκδίδω, εξαγγέλλω απόφαση· αποφασίζω
 δίδω αρχήν: αρχίζω
 δίδω βουλήν: αποφασίζω
 δίδω γνώμην: αποφασίζω
 δίδω γνώρα/γνωριμίαν: συστήνομαι· χαιρετώ
 δίδω γνωστόν: γνωστοποιώ, ανακοινώνω
 δίδω δείξεις: παρέχω ενδείξεις
 δίδω διά γραφής: δίνω κάτι εγγράφως, καταγράφω
 δίδω δίκη: τιμωρούμαι

δίδω δόξαν: δοξάζω
 δίδω δρόμο: επιτρέπω (τη) διάβαση
 δίδω είδηση: ειδοποιώ, πληροφορώ
 δίδω εις: βγαίνω σε
 δίδω εις την γην: προσαράζω· αποβιβάζομαι
 δίδω εις το φως: γεννώ
 δίδω ελευθερίαν: αφήνω κάποιον ελεύθερο· επιτρέπω
 δίδω ένα ραβδί: δίνω ένα χέρι ξύλο, ξυλοκοπώ
 δίδω έννοιαν: βάζω σε έννοια, ανησυχία
 δίδω ζημίαν: προκαλώ ζημία, βλάβη
 δίδω θάνατον: θανατώνω· σκοτώνομαι, πεθαίνω
 δίδω και παίρνω: ανταλλάσσω χτυπήματα
 δίδω καιρόν: δίνω (την) ευκαιρία
 δίδω κανόνα: δίνω, ορίζω κανονισμό
 δίδω κλήρον: ρίχνω κλήρο
 δίδω λογαριασμόν: αποδίδω λογαριασμό· πληρώνω
 δίδω λόγον: μιλώ· κάμνω λόγο, (το) λέω· δίνω μήνυμα· ειδοποιώ
 δίδω μέγαν κρότον: προξενώ μεγάλη εντύπωση
 δίδω νεύμα: κάμνω νόημα· δίνω σήμα, άδεια· συγκατανεύω· προσέχω
 δίδω νιζάμι: επιβάλλω την τάξη
 δίδω νόμον εις: επιτρέπω
 δίδω νότα: οπισθοχωρώ
 δίδω πάρτε: δίνω αναφορά, κοινοποιώ
 δίδω πείραξην: ενοχλώ, φέρνω εμπόδια
 δίδω πίστην: πιστεύω
 δίδω πόλεμον(ν): συνάπτω μάχη, πολεμώ
 δίδω πρόσωπο: αντιμετωπίζω
 δίδω σημείον: κάμνω σινιάλο
 δίδω σκάνδαλον: δημιουργώ σκάνδαλο, αναστάτωση
 δίδω τέλος: βρίσκω θάνατο· εκτελούμαι· πεθαίνω
 δίδω τες μπάλες: ψηφίζω
 δίδω την αρχήν: ξεκινώ, εγκαινιάζω
 δίδω την είδηση: μεταφέρω την πληροφορία, ειδοποιώ
 δίδω την πίστην: δίνω υπόσχεση, όρκο (συζυγικής) πίστης
 δίδω το ατάκο: επιτίθεμαι
 δίδω υπόληψην: δίνω την ιδέα, κάμνω κάποιον να νομίσει
 δίδω φωτίαν, -ίαν (εις): βάζω φωτιά· πυροδοτώ, ανατινάζω
 διεβάσω (ά' υποτ. αορ.): (να) διάβασα, (να) έχω διαβάσει
 διεγείρομαι: ξεσηκώνομαι· συγκινούμαι

διεγείρω: προκαλώ· φέρνω
 Διέγος Περέζ: Ντιέγκο Πέρεθ,-εξ
 Διέδος: Ντιέντο
 διελέγχω: κατακρίνω
 διέλεσθε (β' πληθ. προστ. αορ.): μοιρα-
 στείτε
 διέλιπε (γ' εν. αορ.): έλειψε
 διεξοδικός: μακροσκελής· μακρός· ευρύς·
 μεγάλος· μακρόχρονος, μακροχρόνιος
 διεξοδικότερος: εκτενέστερος· πιο μακρο-
 χρόνιος
 διεπερουόσαν (γ' πληθ. πρτ.): διαπερνού-
 σαν
 διερμηνευτής: μεταφραστής· διερμηνέας·
 αξιωματούχος της (οθωμανικής) διπλω-
 ματικής υπηρεσίας (δραγουμάνος)
 διερωγώς (μτχ.): σχισμένος
 διέρχομαι: περνώ (σε αντίπερα ακτή)
 διηγούμαι λεπτομερειακά
 διεσκεδασμένος: διασκορπισμένος
 διεσκορπισμένος: λυμένος, ξέπλεκος
 διεσπαρμένος: σκορπισμένος· διασκορπι-
 σμένος, λυμένος· διεσπασμένος, που
 δεν μπορεί να συγκεντρωθεί
 διευθύνομαι: κατευθύνομαι
 διευθύνω: κατευθύνω
 διεφέντευσις,-η: υπεράσπιση
 διεφθαρμένος: κατεστραμμένος
 διήγημα: διήγηση· αντικείμενο διήγησης
 διήγημα γέλωτος: ιστορία, παράδειγμα
 για γέλιο, γελοιοποίηση
 διηγημάτων: ιστοριούλα, ανέκδοτο
 διηγήσεται (γ' εν. μέλλ.): θα διηγηθεί, να
 διηγηθεί
 διηγού (β' εν. προστ.): να διηγείσαι, να λες
 διηγούμαι: αφηγούμαι· είμαι, γίνομαι αντι-
 κείμενο αφήγησης, με αφηγούνται
 διηγούμενος (επίθ. και ουσ.): αφηγούμε-
 νος, αφηγητής
 διηγώ: διηγούμαι
 διηκόνημα: (μοναστική) υπηρεσία
 διηνεκής: διαρκής
 διήρησα (α' εν. αορ.): διαίρεσα
 δισχυρίζομαι: ισχυρίζομαι, υποστηρίζω·
 κάμνω καρδιά, φαίνομαι δυνατός
 δικάβαλον, το: ζευγάρι αλόγων
 δικάβαλος: στρατιώτης (του ιππικού) που
 διαθέτει (ή παραδίδει) στον στρατό
 δύο άλογα
 δικάζομαι: λογομαχώ, μαλώνω
 δίκαια, τα: δικαιώματα· εθμικά δικαιώ-
 ματα, έθιμα· δίκιο
 δικαιοκρσία: δίκαιη απόφαση, δικαιοσύ-
 νη· καταδίκη
 δικαιολόγημα: αιτιολογία, δικαιολογία·

δίκιο· επιχείρημα
 δίκαιον, το: δικαίωμα, δικαιοδοσία· το
 ορθό, σωστό
 δίκαιος: αιτιολογημένος, δικαιολογημένος·
 νόμιμος· σωστός
 δίκαιος, ο: «δικαίος», τοποτηρητής, ανα-
 πληρωτής (πολιτικού, θρησκευτικού άρ-
 χοντα)
 Δικαιοσύνη: άγαλμα, ανάγλυφο με (προ-
 σωποποιημένη) παράσταση της Δικαι-
 οσύνης
 δικαίωμα: δικαιωματικό, συντεχνιακό α-
 ξίωμα, προνόμιο· αρχιερατικό (χρημα-
 τικό) δικαίωμα από ιεροπραξίες κτλ.
 δικαιωμένος: δίκαιος
 δικαίωνα: δικαιολογώ
 δικαίως: δίκαια· με το δίκιο μου (κτλ.)
 δικαίωσις: απόδειξη
 δικανίον: (αρχιερατικό, ποιμαντορικό)
 σκήπτρο, ράβδος
 Δικέβριος: Δεκέμβριος
 δίκερος: δικέρατος
 δίκη: δικαιοσύνη· τιμωρία
 δικιώνω: δικαίωνα, αποδίδω δικαιοσύνη
 δικό(ν), το: περιουσία
 δίκτυον: δίχτυ· πλεκτάνη
 δίλογο, το: κάτι που αποτελείται από δύο
 διαφορετικά (ανόμοια) πράγματα, είδη
 Διμισβάριον: Τέμεσβαρ (Τιμισάρα, Ρου-
 μανίας)
 διμισκι: δαμασκηνό μέταλλο, ασάλι
 δίνω βλ. δίδω
 δίνω έναν χαλασμόν: σπάζω τις τάξεις,
 συντριβώ· φέρνω σκοτωμό
 δίνω ντουφεκισμόν: πυροβολώ
 δίνω φωτιά: πυροβολώ, πυροδοτώ
 διό: γι' αυτό· επειδή
 δίοδος, η: διασταύρωση δύο δρόμων· στοά
 διοικητής: διοικητής, κυβερνήτης
 διοίκησις,-η: διαχείριση, χειρισμός· κυ-
 βέρνηση· αρχές
 διοικητής: επιστάτης, επόπτης· επίτρο-
 πος
 διοικώ: διευθετώ, κανονίζω· κυβερνώ, δι-
 ευθύνω
 διόλου: εντελώς· καθόλου
 Διονύσια: (αρχαίες) γιορτές προς τιμήν
 του Διόνυσου
 Διονύσιος, άγιος: άγιος Διονύσιος (Ζακύν-
 θου)· το λείψανο του αγίου Διονυσίου
 (Ζακύνθου)
 Διονύσιος, Λαρίσης: μητροπολίτης Λαρί-
 σης-Τρίκκης Διονύσιος Β'
 διορθώνω: τακτοποιώ, ρυθμίζω· ετοιμά-
 ζω, καταστρώνω· βάζω σε τάξη, παρα-

τάσσω· αλλάζω
 διόρθωσις· αντίμετρο
 διορθώτρα (θηλ.): διορθώτρια
 διορίζομαι· προσδιορίζομαι· παίρνω εντολή, διατάζομαι
 διορίζω (μτβ. και αμτβ.): ορίζω, καθορίζω· αποφασίζω, παίρνω απόφαση· εξαγγέλλω· δίνω εντολή· διατάζω· επιβάλλω· θεσπίζω, ιδρύω· ξεχωρίζω· χωρίζω, αποτελώ το σύνορο
 διόρισις,-η: διάκριση, εξουσία· ορισμός, διαταγή
 διορισμένος: ορισμένος· καθορισμένος· προκαθορισμένος· αποφασισμένος, κανονισμένος· συμφωνημένος με συνουκίσι· μοιραίος· συγκεκριμένος· καταδικασμένος· αφιερωμένος· διατεταγμένος· κατεστημένος
 διορισμένος: συγκεκριμένα
 διορισμός: καθορισμός· οριοθέτηση· απόφαση, εντολή
 διοσκούρια: γλυκοπατάτα (γιαμ)
 διότις: διότι, επειδή
 διόχλησις: ενόχληση
 διπάς: μεταξωτό ύφασμα με φυτική διακόσμηση
 δίπλα: γλύκισμα με διπλωμένη ζύμη
 διπλασιάζομαι: επαναλαμβάνομαι
 διπλασιάζω: επαναλαμβάνω
 διπλασιασμός: (ρηματικός) αναδιπλασιασμός
 διπλός: επαναλαμβανόμενος, επανειλημμένος
 διπλωμένος: περιτυλιγμένος
 διπλώνομαι: διπλασιάζομαι· αναπτύσσομαι
 διρεκτόρος: διευθυντής
 δισέγγονον, το: δισέγγονο
 δισπλαζίριν: κάτι που δεν αρέσει, κάτι το δυσάρεστο
 διστάζω: αμφιβάλλω· δεν είμαι βέβαιος για την προτίμησή μου· κλονίζομαι
 διστάξει (γ' εν. υποτ. αορ.): διστάσει
 δίστομος: δίκοπος
 Διτς, δε/ντε: φον Ντιτς
 δίφθογγες (πληθ.): δίφθογοι
 δίχρα: εκτός
 διχοστασία: διαφορά, διένεξη
 δίχως: δίχως
 δίφλος, το: δίφλα
 διωγμός: καταδίωξη· εξορία
 διώκομαι,-ώχνομαι: καταδιώκομαι· εξορίζομαι
 διωκόμενος: καταδιωκόμενος
 διώκω,-χνω: διώχνω, σπρώχνω· αποδιώ-

χνω· καταδιώκω· επιδιώκω· καλπάζω, απομακρύνομαι
 διώκω δαίμονας: βγάζω και διώχνω δαιμόνια (από κάποιον)
 διώξιμον: καταδίωξη
 διώχνομαι, διώχνω βλ. διώκομαι, διώκω
 δόγμα: απόφαση· αξίωμα· πίστη· θρησκευτικό δόγμα, θρησκεία· διαμάχη, φασαρία
 δογματικός: θρησκευτικός
 δοιγήμενος: ετομασμένος· έτοιμος
 δοιγούμαι: ετομάζομαι
 δοιγώ: κανονίζω, ρυθμίζω
 δοκηθούν (γ' πληθ. υποτ. αορ.): νομίσουν
 δοκιμάζω (μτβ. και αμτβ.): διερευνώ· κρατώ κάποιον μελλοντικό μοναχό ως δόκιμο· υφίσταμαι, περνώ δοκιμασία
 δοκιμασμένος: που μπαίνει σε δοκιμασία
 δοκιμή: δοκιμασία· απόδειξη, επαλήθευση· ακόνισμα
 δοκίμιον: (δοκιμαστική) απόδειξη
 δόκιμος: έγκριτος, άρχοντας
 δοκίς: δοκάρι
 δόκτωρ: διδάκτορας· σοφός
 δοκώ: νομίζω, θεωρώ
 δολερός: γεμάτος δόλο, απάτη· απατηλός
 Δολιγιάνη: Δολιανή (Ηπειρού)
 δολιεύομαι: γίνομαι δόλιος, φέρομαι δόλια
 δολιόπλοκος: ραδιούργος
 δόλιος: ραδιούργος, πανούργος
 δολιχός: μακρύς
 δόλω (επίρρ.): με δόλο, δόλια
 Δομίγκος: Δομίνκος (Ντομίγκο)
 δομινιάνος: μοναχός του (ρωμαιοκαθολικού) τάγματος των δομινιανών
 δόμινους, ο: κύριος, άρχοντας
 δόμνα (θηλ.): σύζυγος ηγεμόνα παραδουνάβιων ηγεμονιών
 δομνίτσα (θηλ.): κόρη ηγεμόνα παραδουνάβιων ηγεμονιών, πριγκιποπούλα
 δομοβίε (πληθ. επιθ. ρωσ.): σπιτικοί,-ές,-άδον, ο: «δον»/«ντον», κύριος, ευγενής
 δονατισμένος: ντυμένος, διακοσμημένος, εξοπλισμένος με σέλα και χαλινάρια (για άλογο)
 δόξα: γνώμη, πεποίθηση· δοξασία
 δοξάζομαι: πιστεύομαι
 δοξάζω: πιστεύω
 δοξάρι(ον): τόξο
 δοξαρωτός: τοξωτός, καμπύλος, κυρτός
 δοξαστικόν, το: ιδιόμελο τροπάριο που φάλλεται ύστερα από τους αίνους και στο οποίο προτάσσεται το «Δόξα Πα-

τρί...»
 δοξεύ(γ)ω: τοξεύω
 δοξομανής: που έχει μανία να δοξαστεί
 δορκάς, η: ζαρκάδι
 δορυκλήτωρ: κατακτητής
 δορυφόρος: φρουρός, σωματοφύλακας
 δορυφόρος: φέρω όπλο,-α
 δόσιμον: προσφορά, δώρο· αμοιβή· συνει-
 σφορά, φόρος· φόρος υποτελείας
 δόσις,-η: δόσιμο, καταβολή· χρηματικό
 δώρο
 δοσμένος: αφιερωμένος
 δοσοληψία: (εμπορικό, οικονομικό) πάρε
 δώσε
 δότε (β' πληθ. προστ. αορ.): δώστε
 δοτήρ: που δίνει, προσφέρει
 δουαριέρα, η: χήρα ευγενής που κρατά
 περιουσιακά και νομικά δικαιώματα
 του συζύγου της
 δουαριέρα βασιλίσσα, γράια: ηλικιωμένη
 βασιλομήτωρ
 Δουβάλ: Ντιβάλ (Duval)
 Δουδερστατ: Ντούντερστατ (Γερμανίας)
 δουκάδο: δουκάτο, επικράτεια ή αξίωμα
 δούκα
 δουκάλα (εν. θηλ. ή πληθ. ουδ.): γράμμα-
 (τα), διαταγή,-ές του δόγη (της Βενε-
 τίας)
 Δουκάνησα (πληθ.): Κυκλάδες
 δουκάτο(ν): βενετικό χρυσό νόμισμα, βε-
 νετική λίρα
 Δουκός (γεν.): Δούκα
 δούλα (θηλ.): υπηρέτρια
 δουλαγωγώ: υποτάσσω
 δουλάπι: ντουλάπι, σκρίνιο
 δουλεία: πράξη· δουλεία, χειρωνακτικό
 έργο· σκλαβιά, ανυπόφορη κατάσταση·
 υποθήση, πράγμα
 δουλεύ(γ)ω (μτβ. και αμτβ.): υπηρετώ,
 προσφέρω υπηρεσία· δουλεύω, μπαίνω
 στην υπηρεσία κάποιου· κάμνω (κά-
 ποιου) φόρου υποτελή· είμαι δούλος ή
 φόρου υποτελής· εξυπηρετώ, προσφέ-
 ρω εκδούλευση· καλλιεργώ· πυροδοτώ·
 εκπυροσκοτώ
 δουλευμένος: κατεργασμένος
 δουλεύομαι: μεταχειρίζομαι
 δουλεύεις,-η: σκλαβιά· υπηρεσία
 δουλευτής: υπηρέτης, άνθρωπος της υπη-
 ρεσίας (κάποιου)
 δουλεύτρ(ι)α (θηλ.): υπηρέτρια
 δουλεύω βλ. δουλεύ(γ)ω
 δουλεύω σπαθί: εξεγείρομαι ένοπλα
 δουλεύων: υπόδουλος
 δουλέψη: υπηρεσία

δουλικόν, το: υποταγμένη θέληση· επι-
 στολή υποταγής
 δούλις (θηλ.): δούλα· υπηρέτρια
 δουλοί (γ' εν.): σκλαβώνει
 δούλος (επίθ. και ουσ.): σκλάβος· υπηρέ-
 τής· ακλόουθος
 δουλοσύνη: δουλική, υπηρετική συμπερι-
 φορά· υποταγή· υπηρεσία
 δουλοχάρτιν: έγγραφο, βιβλίο όπου κα-
 ταγράφονται δούλοι
 δουλωμένος: υπόδουλος
 δουλώ,-ώνω: σκλαβώνω· υπάγω στη δι-
 καιοδοσία (κάποιου)· υποβάλλω σε υπο-
 χρέωση (μίσθιο, φόρο κτλ.)
 δουξί: δόγης (της Βενετίας)
 δούπνιτσα (θηλ.): «δόμνα, δομνίτσα», (νε-
 αρή) σύζυγος ή κόρη ηγεμόνα παρα-
 δουνάβιων ηγεμονιών· πριγκίπισσα
 δουρούι Δουροκλομπόρ: δούκα(ς) de Ro-
 que-laure
 δουρώ: αντέχω, κρατώ, διαρκώ
 δους (μτχ. αορ.): αφού έδωσα (κτλ.), δίνω-
 ντας
 Δουσικιώτης: μοναχός του μοναστηριού
 του Δούστ(ι)κου
 δούσιν (γ' πληθ. υποστ. αορ.): δουν
 δουτιά: μουριά
 δραγάτα: κτήμα, αμπέλι
 δραγο(υ)μάνος: διερμηνέας, μεταφρα-
 στής· αξιωματούχος της (οθωμανικής)
 διπλωματικής υπηρεσίας
 δράκος: δράκοντας
 Δρακούλας: Ράντουλ «ο ωραίος» («ο δρά-
 κος»), νεότερος αδελφός του Βλαντ Δ΄
 Τέπες
 δράκων: φίδι· δράκοντας· δαίμονας
 δράμα: δραματική, περιπετειώδης υπό-
 θεση· τραγωδία, τραγική εξέλιξη· θεα-
 τρική παράσταση
 δραματική, η: δραματική ποίηση
 δραματικόν ποίημα: έμμετρο θεατρικό
 έργο
 δράμι: μονάδα βάρους, ένα τετρακοσιο-
 στό της οκάς (3,2-3,44 γρ.)
 Δραμισούς (γεν. αρσ.): (της) Δραμεσούς
 (Ιωαννίνων)
 δραμών (μτχ. αορ.): τρέχοντας
 δραν (απαρέμφ.): (να) πράττω, πράξω
 (κτλ.)
 δράνα: βαλανιδιά· κλιματαριά, κλιμα-
 τσίδα
 δράσσω,-ττω: αρπάζω, πιάνω
 δραστηριότατα (επίρρ.): πάρα πολύ έντονα
 δραστικός: που μπορεί να δρα, πετυχημέ-
 νος

δράτσοι (πληθ.): δαίμονες, διάβολοι
 δράττω βλ. δράττω
 δράττομαι: αρπάζω, βρίσκω
 δραχμή: μικρή ποσότητα (δράμι, «κουκούτσι»)
 Δρέσδα: Ντρέσπτεν (Γερμανίας)
 δριμύτατος: πάρα πολύ πικρός
 δριμύτης: σκληρότητα, βιαιότητα
 δρομαίος: γρήγορος· βιαστικός
 δρομαίως: τροχάδην, βιαστικά· με καλπασμό, γρήγορα
 δρομάς, η: (αφρικανική και μεσανατολική) καμήλα με μία καμπούρα
 δρομεύς, ο: μεταφορέας
 δρόμος: δρόμος· διαδρομή· τροχιά· διάστημα· (έφιππη) διαδρομή, πορεία· περπάτημα· έξοδος· ταξίδι
 δρόμος τριάκοντα κονακίων: διαδρομή με τριάντα ενδιάμεσους σταθμούς (καταλύματα)
 δροσιά: δροσιά
 δροσίζομαι: βρίσκω ηδονή
 δρόσος, η: δροσιά
 δρογγάριος: στρατιωτικός διοικητής· προϊστάμενος· του αυλικού δικαστηρίου (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 δρούας/Δρούας: (μυθική) νύμφη των δέντρων, του δάσους
 δρυμός: δάσος
 δρυμών(ας): δάσος
 δρυς, η, ο: βαλανιδιά
 Δσιγκχάνης: Τσεγκισχάν
 δυνάμεις (πληθ.): ουράνια, αγγελικά τάγματα
 δυνάμεις/Δυνάμεις (πληθ.): δυνάμεις, εξουσίες· μεγάλες Δυνάμεις
 δύναμις,-η: ισχύς, δύναμη· εξουσία· οικονομική δύναμη, κατάσταση· δυνατότητα, ιδιότητα· εξαναγκαστική εξουσία· ουράνιο, αγγελικό τάγμα
 δυναμότερος: ισχυρότερος· πιο οχυρός
 δυναμώνομαι: προσπαθώ, πασχίζω· παίρνω δυνάμεις· οχυρώνομαι
 δυναμώνοσσι (β' εν. προστ. αορ.): δυνάμωσσι
 δυναμώνω: οχυρώνω
 δυναστεία μου, η: εγώ ο δυνάστης, ο κύριος
 δυναστεία: πίεση· πειστικός, εξαναγκαστικός τρόπος· βία· άσκηση βίας· βιασμός· κράτος
 δυναστεύομαι: αναγκάζομαι· κυριαρχούμαι
 δυναστεύω: εξαναγκάζω· προσπαθώ να βιάσω· βιάζω

δυναστής: κύριος· ηγεμόνας
 δυναστικός: υποχρεωτικά· με το ζόρι, εξαναγκαστικά
 δυναστών (γεν.): κυρίων, αρχόντων· δυναστών, καταπιεστών
 δυνάτα, δυνάτα (επίρρ.): δυνάτα· σφιχτά, γερά
 δυνατή (ονομ. θηλ.): δυνατή
 δυνατόν (ουδ. επιθ. και απρόσ.): (είναι) δυνατόν· μπορεί
 δυνατός: ισχυρός· ανθεκτικός· αρκετός· ικανός· ενδεχόμενος
 δυνατός διά την γαλέραν: ικανός για κωπηλασία σε πολεμικό ιστιοφόρο
 δυνατότερος: πιο ανθεκτικός, οχυρωμένος
 δύνεσαι,-εται,-εσθε (β' εν., γ' εν., β' πληθ.): μπορείς,-είς,-είτε
 δύνομαι: μπορώ
 δυνόμεσθην, δυνόμεστε (α' πληθ.): μπορώμε
 δύνω: δύνω
 δύο μου μάτια: ματάκια μου
 δύο προς τοις είκοσιν: είκοσι δύο
 Δυρραχίον: Δυρράχιο (Ντουρές, Αλβανίας)
 δυσανάβατος: που είναι δύσκολος στην ανάβαση, αναρρίχηση
 δυσάποφυκτος: που δύσκολα αποφεύγεται
 δυσαρέσκεια: κακή συμπεριφορά
 δυσαρέστησις: δυσαρέσκεια
 δυσδιάλυτος: που δύσκολα μπορεί να σπάσει, να κοπεί
 δυσδιάρηκτος: που δύσκολα μπορεί να σπάσει, να χαλάσει
 δυσέυρητος: δυσεύρητος, σπάνιος
 Δύση: δυτικό (ευρωπαϊκό) τμήμα της βυζαντινής (ή της οθωμανικής) αυτοκρατορίας
 δύσηχος: που δυσκολεύεται να βγάλει ήχο, να μιλήσει
 δυσθυμία: στενωχώρα
 δυτικός: δυτικός
 δυσκολευτικός: επιβαρυντικός
 δυσκολοαπάντητος: που είναι δύσκολος, δυσμενής απέναντι σε κάποιον, όταν τον συναντά
 δυσκολοκατόρθωτος: που δύσκολα κατορθώνεται
 δυσμορφία: ασχήμια
 δυσπόρευτος: δύσβατος
 'Δυσσέας,-έος: Οδυσσέας Ανδρούτσος
 δυσσεβής: ασεβής
 'Δυσσέος βλ. 'Δυσσέας

δύστηνος: δυστυχισμένος
 δυστροπία: πείσμα, πεισματική επιμονή στο κακό
 δυστύχημα: δυστυχία, συμφορά
 δυστυχής: ξεπεσμένος
 δυστυχία των γεννημάτων: σιτοδεία, έλ-
 λειψη παραγωγής· κακή παραγωγή
 δυστυχώς: κατά δυστυχία (μου, κτλ.)
 δυσσημία: συκοφαντία· ντροπιασμα, ντρο-
 πή
 δύσφημος: κακόφημος
 δυσφόρητος: βαρύς
 δύσχορητος: άχρηστος
 δυσώδης: βρομερός
 δυσωπούμαι: πτοούμαι, ντρέπομαι
 δυσωπώ: παρακαλώ επίμονα
 δυτική εκκλησία: ρωμαιοκαθολική εκκλη-
 σία
 δυτικόν μέρος: δυτικό (ευρωπαϊκό) τμήμα
 της βυζαντινής (ή της οθωμανικής) αυ-
 τοκρατορίας
 δωδεκαρία: δωδεκαριά, ντουζίνα
 δώκω (ά' εν. υποτ. αορ.): δώσω
 δώμα(ν): δωμάτιο· τάρτασα
 δώνει (γ' εν.): δίνει
 δωρεά, δώρημα: δώρο
 δωρίζω: δίνω δώρο, -α
 δωροφορώ: φιλοδωρώ
 δωρώ: δίνω δώρο, -α

 Ε^η: (ημέρα) Πέμπτη
 εάν ίσως (και): αν
 εάν και: αν
 έαρ, το: άνοιξη
 εάσεις (β' εν. υποτ. αορ.): παραλείψεις
 εαυτή, η: ο εαυτός (για γυναίκα)
 εαυτή μου, η: ο εαυτός μου (για γυναίκα)
 εαυτός: εαυτός· αυτός
 έβαιναν (γ' πληθ. πρτ.): έβαζαν
 εβάλατε (β' πληθ. αορ.): βάλατε, ρίξατε
 εβάλλω: βάζω
 εβάνετε (β' πληθ. πρτ.): φορούσατε
 εβαρέθη (γ' εν. αορ.): πληγώθηκε
 εβάρριδε (απρόσ. πρτ.): είχε πολλή υγρα-
 σία
 εβαστάσετε (β' πληθ. αορ.): υπομείνατε,
 αντέξατε
 εβαστούμαν (ά' πληθ. πρτ.): βαστούσαμε
 εβάψετάνε (β' πληθ. αορ.): βάψατε
 έβγα, το: αναχώρηση
 εβγάζω: βγάζω
 έβγαينه (β' εν. προστ.): έβγα, βγες
 εβγαίνει (απρόσ.): συμφέρει
 εβγαίν(ν)ω: βγαίνω· απομακρύνομαι· πη-
 γαίνω· παρουσιάζομαι

εβγαίνοντα (μτχ.): βγαίνοντας
 εβγαίνω βλ. εβγαίν(ν)ω
 εβγαίνω από: παραβαίω
 εβγαίνω από την υποψίαν: παύω να υπο-
 ψιάζομαι
 εβγαίνω από τον νουν μου: χάνω τα λογι-
 κά μου
 εβγαίνω εις το παρόν: φανερώνομαι, απο-
 καλύπτομαι
 εβγαίνω εκ τον νουν μου: απορώ, εξίστα-
 μαι
 εβγαίνω με τιμήν: ξεφεύγω αξιοπρεπώς
 εβγάλλοντα (μτχ.): βγάζοντας
 εβγάλλω, -άνω: βγάζω· αφαιρώ· πετώ έ-
 ξω· αναδίδω, εκπέμπω· ξαναφέρνω, ε-
 πιβάλλω και πάλι· εκδίδω (διάταγμα)·
 προκαλώ την έκδοση (διατάγματος)·
 κηδεύω
 εβγαλμένος: αντλημένος· καταγόμενος
 εβγάνω βλ. εβγάλλω
 έβγατε (β' πρόσ. προστ.): βγείτε
 εβγατίζει (απρόσ.): συμφέρει
 εβγήκατε (β' πληθ. αορ.): βγήκατε
 Έβδομος: Έβδομο, βυζαντινό στρατόπε-
 δο στο έβδομο μιλάριο από το κέντρο
 της Κωνσταντινούπολης
 εβήκε (γ' εν. αορ.): βγήκε
 εβιάζομου (ά' εν. πρτ.): βιαζόμου
 εβλάπη (γ' εν. αορ.): έπαθε
 έβλεπε (β' εν. προστ.): βλέπε, δες, πρόσε-
 χε
 εβλέπομεν (ά' πληθ. πρτ.): βλέπαμε· θα
 βλέπαμε
 εβλέποντα (μτχ.): βλέποντας
 εβλέπω: βλέπω, έχω την όραση
 έβλεψε (γ' εν. αορ.): κοίταξε
 εβοήθαν (γ' εν. πρτ.): βοήθουσε
 εβόλει(ε) (απρόσ. πρτ.): ήταν βολικό, βό-
 λευε
 εβουλιόνταν (γ' εν. πρτ.): ήθελε
 εβουλούσα (γ' πληθ. πρτ.): βουλίαζαν
 εβών (γ' πληθ. πρτ.): φώναζαν
 εβραϊκά (επίρρο.): σε εβραϊκή γλώσσα· σε
 σεφαρδίτικα ισπανικά
 εβραϊκή/Εβραϊκή, η: εβραϊκή συνοικία
 εβραίος/Εβραίος: εβραίος στο θρήσκευμα
 ή την εθνοτικοθηρησκευτική ομάδα· σε-
 φαρδίτης εβραίος
 εβραίσσα (θηλ.): εβραίσσα
 εβρόμει (γ' εν. πρτ.): βρομούσε
 Εβρός: Εβρών (Χεβρών, Παλαιστίνης)
 εγ.....: εγαμήθη
 εγάπαν (γ' εν. πρτ.): αγαπούσε
 εγάπουν, εγαπούσασι (γ' πληθ. πρτ.):
 αγαπούσαν

εγγαρεία: αγκαρεία, υποχρέωση
 εγγαστρία: κύηση
 εγγαστρωμένη (θηλ.): έγκυος
 εγγαστρωμένος: γεμισμένος, οπλισμένος
 εγγαστρώνο(υ)μαι: μένω έγκυος
 εγγενής: γηγενής, νότιος
 έγγιγμα: προσβολή
 εγγίζομαι: θίγομαι, πειράζομαι
 εγγίζω (μτβ. και αμτβ.): αγγίζω· πλησιάζω· πειράζω, ενοχλώ· αφορώ, θίγω· μοιάζω, ισοδυναμώ σχεδόν με
 εγγίζω εις: θίγω, πειράζω
 Εγγλιτέρα: Αγγλία· Μεγάλη Βρετανία
 εγγλέζος/Εγγλέζος: Άγγλος· Βρετανός· βασιλιάς της Αγγλίας· Μεγάλη Βρετανία
 έγγονας (αιτ. πληθ. αρσ.): εγγονούς
 εγγραμμένος: γραπτός, έγγραφος
 Έγγραυλη: σαρδέλα
 εγγύη: εγγύηση
 εγγύησις: λόγος, υπόσχεση
 εγγυήτρα (θηλ.): εγγυήτρια
 εγγύς, ο: γείτονας
 έγγων,-ονας: εγγονός
 έγδειραν,-ε (γ' πληθ., γ' εν. αορ.): έγδαραν,-ε
 εγδυμένος: από τον οποίο έχει αποσπασθεί η (μεταλλική) επένδυση· ξεγυμνωμένος, ληστευμένος
 εγδύ(ν)ω: κλέβω τα ρούχα κάποιου, γδύνω· αφαιρώ (μεταλλική) επένδυση· ληστεύω
 εγεγόνει (γ' εν. υπερσ.): είχε γίνει, είχεπραχθεί
 εγειρόμαι: σκάνομαι· ξεσηκώνομαι· σηκώνομαι· θεραπευμένος· προκαλούμαι, δημιουργούμαι
 εγειρώ: υψώνω· χτιζώ· ιδρύω, δημιουργώ
 εγενέθηκε (γ' εν. αορ.): δημιουργήθηκε, έγινε
 εγένειεν (γ' εν. πρτ.): γινόταν, έγινε
 εγένετον (γ' εν. πρτ. με σημ. αορ.): έγινε
 εγενήθη (γ' εν. αορ.): δημιουργήθηκε
 εγενήκασιν (γ' πληθ. αορ.): έγιναν
 εγένονταν (γ' εν. πρτ.): γινόταν
 εγένου (β' εν. αορ.): έγινες
 εγερτικός: διεγερτικός
 έγημα (α' εν. αορ.): παντρεύτηκα
 εγίνετον (γ' εν. πρτ.): γινόταν, έγινε
 εγίνην (γ' εν. αορ.): έγινε
 εγίνοντα (γ' πληθ. πρτ.): γίνονταν
 εγκάλεσμα: κατηγορία· δικαστική προσφυγή
 εγκალεστής: κατήγορος
 εγκალიάσθησαν (γ' πληθ. αορ.): αγκαλιά-

στηκαν
 εγκάλω: καταγγέλλω, κατηγορώ· ενάγω· δικαστικά
 εγκάλωντα (μτχ.): κατηγορώντας
 εγκαρδιακός: αγαπημένος
 εγκάρδιος: εσωτερικός, μύχιος· εσώφυλος, βαθύς· γενναίοκαρδος, γενναίος
 εγκαρδιοσύνη: κουράγιο
 εγκαρδιωτικός: ενθαρρυντικός
 Έγκαρις: γαρίδα
 εγκατέλειπε (γ' εν. αορ.): εγκατέλειψε
 εγκάτοικος: κάτοικος· έγκλειστος· κατοικημένος
 εγκεκοσμημένος: στολισμένος· λιθοκόλλητος, στολισμένος με ένθετο υλικό
 εγκλέξιομεν (α' πληθ. υποτ. αορ.): επιλέξουμε, διαλέξουμε
 εγκόλιον: περιδέραιο, μενταγιόν· πλακίδιο που κρέμεται στο στήθος ιερωμένου· φυλαχτό
 εγκοσμημένος: λιθοκόλλητος, στολισμένος με ένθετο υλικό
 εγκοσμισμένος: λιθοκόλλητος, στολισμένος με ένθετο υλικό
 εγκραθής: (σεξουαλικά) συγκρατημένος
 εγκρατεύομαι: κυριαρχώ· διαθέτω
 εγκρατής: κάτοχος, κύριος· (σεξουαλικά) συγκρατημένος
 εγκρεμνόν, εγκρεμνός: γκρεμός
 εγκριτός: κορυφαίος, ανώτερος· προεστός, πρόκριτος, επικεφαλής· επίσημος· ικανός
 εγκριτότερος: ανώτερος, σπουδαιότερος
 έγκρυμμα: ενέδρα
 εγκυκλοπαιδικός: που έχει αντικείμενο (ή περιέχει) γενικές και βασικές γνώσεις
 εγλαμπράδα: λάμψη, αστραποβόλημα
 εγλενδίζω (μτβ. και αμτβ.): διασκεδάζω· κάποιον· διασκεδάζω ερωτικά· βρισκω χαρά
 εγλεντζέ(ς): διασκέδαση
 εγλεντζώ: διασκεδάζω
 εγλήγορα (επίρρ.): γρήγορα
 Εγλιτέρα: Αγγλία· Μεγάλη Βρετανία
 εγλίτωκεν (γ' εν. αορ.): γλίτωσε
 εγλιτώνω: γλιτώνω
 εγλυμμένος: πελεκημένος, σκαλισμένος
 εγλύω: γλιτώνω
 έγνοια: φροντίδα, μέριμνα
 έγνοια σου (επίρρ.): έννοια σου
 εγνοιάζο(υ)μαι: βάζω στον νου μου· με απασχολεί η ιδέα· νοιάζομαι, φροντίζω
 έγνων (α' εν. αορ.): κατάλαβα, ένωσα
 εγνωρίζω: γνωρίζω, ξέρω· αναγνωρίζω, καταλαβαίνω· μαθαίνω· κρίνω

εγνωρισμένος: γνωστός
 εγνωσμένος: γνωστός, γνώριμος
 εγράπτη (γ' εν. αορ.): γράφτηκε
 εγρήγορα (επίρρ.): γρήγορα
 εγρηγορότερα (επίρρ.): γρηγορότερα
 εγρικάται (απρόσ.): ακούγεται, λέγεται
 εγρικούμαι, -ιέμαι: ακούομαι
 εγρικούντα (γ' πληθ. πρτ.): ακούονταν
 εγρικό: καταλαβαίνω
 Έγριπώτης: κάτοικος της Χαλκίδας
 Έγριπο, η: Εύριπος, Χαλκίδα
 εγύρω: γυρίζω, στρέφω, οδηγώ (κάποιον)
 εγχαράζω: εντοπώνω· γράφω
 εγχειρίδιον: φυλλάδιο, φυλλάδα, μικρό έντυπο
 εγχειρίζομαι: παίρνω στα χέρια, μου δίνε-
 ται κάτι
 εγχειρίζω: παραδίδω στα χέρια· δίνω
 εγχρονία: έτος
 εγχώριος (επίθ. και ουσ.): ιθαγενής· τοπι-
 κός· ντόπιος· χωρικός
 εγώ αυτός: εγώ ο ίδιος
 εδά: τώρα· βλ. και δα
 εδαφιαίος: που φτάνει ως το έδαφος για
 προσκύνημα, υπόκλιση· πολύ ευλαβικός
 έδε: ιδού, νά
 εδειλία (γ' εν. πρτ.): δειλίαζε· δίσταζε
 έδεκει: εκεί, εκεί ακριβώς
 εδέκτη (γ' εν. αορ.): δέχτηκε· παρέλαβε
 εδεπά: εδώ
 έδεσμα: φαγητό, τροφή
 Έδεσηνός: Έδεσσαίος (της Συρίας, Με-
 σοποταμίας, κ.ά.)
 εδέχθημαν (α' πληθ. αορ.): δεχθήκαμε
 εδέχομον (α' εν. πρτ.): δεχόμουν
 εδεχότουνα (γ' εν. πρτ.): δεχόταν
 εδιάβην (απρόσ. αορ.): συνέβη
 εδιάβησάνε (γ' πληθ. αορ.): πέρασαν
 εδιέβη (γ' εν. αορ.): πήγε
 εδικόν, το: περιουσία
 εδικός (επίθ. και ουσ.): δικός (μου)· οικεί-
 ος· συγγενής· φίλος
 εδόθην (απρόσ. αορ.): δόθηκε το δικαίω-
 μα
 εδόκει (απρόσ. πρτ.): φαινόταν· φαινόταν
 καλό
 εδοκήθηκε (γ' εν. αορ.): σκέφτηκε, αντι-
 λήφθηκε
 έδοξε (απρόσ. αορ.): φάνηκε καλό
 έδραμα (α' εν. αορ.): έτρεξα
 έδραξεν (γ' εν. αορ.): άρπαξε· απήγαγε
 εδύναντο (γ' πληθ. πρτ.): μπορούσαν
 εδύνατο, -ετον (γ' εν. πρτ.): μπορούσε
 εδυνήθετε (β' πληθ. αορ.): μπορούσατε
 εδυνήθηκα, -ημαν (α' εν., α' πληθ. αορ.):

μπόρεσα, μπορέσαμε
 εδυνόμουν (α' εν.πρτ.): μπορούσα
 εδύνοντα(ν) (γ' εν. και πληθ. πρτ.): μπο-
 ρούσε, -αν
 εδυνόντησαν (γ' πληθ. πρτ.): μπορούσαν
 εδύνουτον (γ' εν. πρτ.): μπορούσε
 εδύνουτάνε (γ' πληθ. πρτ.): μπορούσαν
 εδώ κάτω: εδώ στο χειρόγραφο
 εδώθε(ν): εδώ· από την εδώ (τη μέσα) με-
 ριά· προς τα εδώ
 εδώκετε (β' πληθ. αορ.): δώσατε
 εδώσε (γ' εν. αορ.): έδωσε
 έζη(εν) (γ' εν. πρτ.): ζούσε
 εζήταν (γ' εν. πρτ.): ζητούσε
 εζήτηση: αίτημα
 εζωγραφισμένος: ζωγραφισμένος
 εθαμαίνονταν (γ' πληθ. πρτ.): θαύμαζαν,
 απορούσαν
 εθαματούργαγε (γ' εν. πρτ.): έκαμνε θαύ-
 μα
 εθανατώνω: θανατώνω
 εθαυμαζότουνα (γ' εν. πρτ.): θαύμαζε,
 απορούσε
 έθελα (α' εν. πρτ.): ήθελα· θα + ρ. πα-
 ρελθ. χρόνου· υπερσ. ρ.
 έθελαν του πειν: του είχαν πει
 έθελεν έχειν: είχε
 εθελούσιος: εθελοντικός
 εθελουσίως: εθελοντικά, εκούσια
 έθετο (γ' εν. πρτ.): προκαλούσε
 εθνικός: ειδωλοάτρης
 έθνος: φύλο, φυλή· εθνοτικοθηρησκευτική
 ομάδα· έθνος· ξένο έθνος, ξένη γραμ-
 ματεία· λαός ειδωλοατρών· ειδωλολά-
 τρες
 έθος: συνήθεια, έθιμο· ανάγκη
 εθρηνούμαν (α' πληθ. πρτ.): θρηνούσαμε
 εθυμάτουνα (γ' εν. πρτ.): θυμόταν
 ει (πρόθ.): σε (αντί: εις)
 ει (σύνδ.): αν
 ει δε: αν όμως
 ει δε και: αν όμως· και αν· αλλά και αν
 ει και: ενώ, την ώρα που
 ει μεν και: αν
 ει τόσον ότι: τόσο που, έτσι που
 εί (β' εν.): είσαι
 'εία: υγεία
 είδε: αλλά· αν, αντίθετα· αλλιώς· πάντως
 ειδεμή και· αν όμως· αν, αντίθετα
 είδετε (β' πληθ. αορ.): είδατε
 ειδήμων: γνώστης
 είδησις, -η: είδηση· νέο, μαντάτο· χαμπάρι,
 ιδέα· πληροφόρηση, ειδοποίηση· ενημε-
 ρωτικός πρόλογος, σημείωμα· πληρο-
 φορία· γνώση· δείκτης (δάχτυλο)

είδια, -εν (α' και γ' εν. αορ.): είδα, -ε
 ειδικός: ιδιωτικός
 είδομεν (α' πληθ. αορ.): είδαμε
 ειδοποιούμαι: πληροφορούμαι
 ειδοποιώ: πληροφορώ
 είδος: μορφή, όψη· πρόσωπο· χαρακτηρι-
 στικό πρόσωπου· ομορφιά· πλάσμα, ον
 ειδωλικός: που ανήκει στα, σχετίζεται με
 τα, είδωλα, ειδωλολατρικός
 ειδωλόλατρες: (φανατικός) λάτρης
 είδωλον: άγαλμα
 ειδώς (μτχ.): ξέροντας
 είη (γ' εν. ευκτ.): ας είναι
 εικάδι: είκοσι
 εικονογράφος: αγιογράφος
 εικοστόν τέταρτον μέρος: το ένα εικοστό
 εικών, -όνα: εικόνα· ιερή εικόνα· εικόνα σε
 εγκόλπιο, περιδέραιο· πρόσωπο, όψη·
 πορτρέτο· είδωλο· γλυπτό· αντίγραφο
 ειληφε (γ' εν. πρκ.): έχει πάρει, πήρε
 είμαι: είμαι· υπάρχω· υπάρχω στο παρόν
 είμαι από: είμαι ως προς
 είμαι από την στράταν: είμαι κουρασμέ-
 νος από την οδοιπορία
 είμαι από τον αριθμόν: συγκαταριθμού-
 μαι σε
 είμαι αρκετός: είμαι ικανός, μπορώ
 είμαι γελασμένος: έχω ξεγελαστεί, ξεγε-
 λάστηκα
 είμαι γενεά: είμαι συγγενής
 είμαι για να/διά να: πρόκειται να, μέλλω
 να
 είμαι δοσμένος: αφοσιώνομαι
 είμαι δυσκολότατος: μου είναι πάρα πολύ
 δύσκολο
 είμαι εγνοιασμένος: έχω έγνοια, μέριμνα,
 -ες, πρόβλημα
 είμαι εις: είμαι έτοιμος για· εξαρτώμαι
 από
 είμαι εις θάνατο: είμαι του θανατά, κο-
 ντεύω να πεθάνω
 είμαι εις μίαν στράτα: είμαι σε καλό δρό-
 μο, τακτοποιημένος
 είμαι εις τας εσχάτας αναπνοάς: είμαι
 έτοιμος να ξεφυχήσω
 είμαι εις την ακμήν: είμαι έτοιμος, βρίσκο-
 μαι στο (ακραίο, τελευταίο) σημείο να
 είμαι εις την εσχάτην αναπνοήν: πνέω τα
 λούσθια, είμαι έτοιμος να ξεφυχήσω
 είμαι εις τον αριθμόν: συγκαταριθμούμαι
 σε
 είμαι εις τον κόσμον: είμαι ζωντανός· υ-
 πάρχω, ζω στον κόσμο
 είμαι εις τούτον τον τρόπον: φέρομαι πα-
 ρομοία

είμαι εις ύβρην: είμαι προσβλητικός
 είμαι εις φροντίδα: ανησυχώ
 είμαι εις χρέος: είμαι υποχρεωμένος
 είμαι εκτεταμένος: εκτεινóμαι
 είμαι ελλιπής: μου λείπει, -ουν
 είμαι εν τω πεσείν: είμαι έτοιμος να πέσω
 είμαι έναν κορμι: συμβαδίζω, ομονού α-
 πόλυτα (με κάποιον)
 είμαι θαρρούμενος: είμαι βέβαιος
 είμαι ίνα: είμαι έτοιμος να, πρόκειται να,
 μέλλω να
 είμαι καταστεμένος: έχω καταντήσει, γί-
 νει
 είμαι κατοικημένος: κατοικώ
 είμαι κειχωρισμένος: συνορεύω
 είμαι κοινομένος: έχω καταλύσει, διαμένω
 είμαι να: είμαι έτοιμος να, πρόκειται να,
 μέλλω να· πρέπει να
 είμαι νόμου ηλικίας: είμαι σε ηλικία νόμι-
 μου γάμου· είμαι ενήλικος
 είμαι οδιά να: είμαι έτοιμος να, πρόκειται
 να, μέλλω να
 είμαι ορκισμένος: έχω πάρει όρκο (εχεμύ-
 θειας)
 είμαι πέντε βαθμών: είμαι συγγενής πέ-
 μπτου βαθμού με κάποιαν (άρα αντικα-
 νονικός, ακατάλληλος για γάμο, ως μελ-
 λοντικός κληρικός)
 είμαι προσπέφτων: είμαι γονατισμένος·
 είμαι πεσμένος μπρούμυτα
 είμαι προφυλαγμένος: προστατεύομαι
 είμαι στα μέτρα μου: είμαι στα καλά μου,
 σκέφτομαι λογικά
 είμαι συνθεμένος: απαρτίζομαι
 είμαι της εξουσίας: ανήκω, είμαι στο χέρι,
 στη διάθεση κάποιου
 είμαι τιμής: τιμώμαι, αξίζω
 είμαι του αριθμού: συγκαταριθμούμαι σε
 είμαι τρώγων: τρώω
 είμαι υποκειμένος: υπόκειμαι
 είμαι φερμένος: οδηγούμαι
 εμαρμένη: πεπρωμένο, μοίρα
 εμαρμένος: μοιραίος
 είμεθεν, -εσθε, -στε(ν) (α' πληθ.): είμαστε
 εμη: αλλά· παρά, εκτός
 εμη που: εκτός όταν, εκτός αφού
 εμητα: παρά
 ειμί: είμαι
 είναι (απρόσ.): ανήκει, ταιριάζει· είναι δυ-
 νατό
 είναι, το: υπαρξη· ουσία· ζωή
 είναι αβόλετον (απρόσ.): είναι αδύνατο
 είναι αμφιβολία (απρόσ.): χωρά αμφιβολία
 είναι ανάγκη να + υποτ.: αναγκαστικά +
 οριστ.

είναι βολετόν,-ός (απρόσ.): είναι δυνατό, μπορεί, γίνεται
είναι ελπίς (απρόσ.): ελπίζεται
είναι και + υποτ.: πρόκειται να
είναι καιρός (απρόσ.): υπάρχει καιρός, ώρα
είναι κοντά (απρόσ.): πλησιάζει, κοντεύει
είναι πιστευτόν (απρόσ.): πιστεύεται· πρέπει να γίνει πιστευτό
είναι συγχωρημένον (απρόσ.): επιτρέπεται
είναι της τιμής μου: είναι έντιμο για μένα
είναι το πράγμα (απρόσ.): γίνεται, συμβαίνει
είναι τος: (αυτός) υπάρχει, σώζεται
είναι τρόπος (απρόσ.): είναι δυνατό, εφικτό, γίνεται
είναι των αδυνάτων (απρόσ.): είναι αδύνατο
είναι υπομονή (απρόσ.): υπάρχει, δείχνεται υπομονή
είναι χρεία (απρόσ.): είναι ανάγκη· κατ' ανάγκη, υποχρεωτικά
είπαμαν (ἀ' πληθ. αορ.): είπαμε, αναφέραμε
ειπές (β' εν. προστ. αορ.): πες
είπετε (β' πληθ. πρτ.): είπατε
είπι (γ' εν. αορ.): είπε
ειρημένος: προαναφερόμενος
ειρηνεύομαι: κάμνω ειρήνη
ειρηνεύω: ησυχάζω
ειρηνικόν, το: ειρήνη, ηρεμία
ειρήσθω (γ' εν. προστ. αορ.): ας ειπωθεί
είρηται (γ' εν. πρκ.): έχει ειπωθεί
ειρκτή: φυλάκιση
ειρωνεία: απάτη, εξαπάτηση
εις (και, σε έγκλ., εις): σε· σύμφωνα με· για, για να· κατά· μέσω
εις αιώνα αιώνος: για πάντα
εις άχρον: εξαιρετικά, πάρα πολύ
εις άλλον τρόπον: με άλλο τρόπο, διαφορετικά
εις αυτής μου: σ' εμένα (κτλ.), στο σπίτι μου, στην έδρα μου (στο στρατόπεδό μου, κτλ.)
εις αυτόν: σ' αυτό, εδώ
εις αυτό(ν) μου: σ' εμένα (κτλ.), στο σπίτι μου, στην έδρα μου (στο στρατόπεδό μου, κτλ.)
εις βαθμόν: τόσο, σε τέτοιο βαθμό
εις βραχυλογίαν: κοντολογίς
εις έγκλημα: ως έγκλημα
εις ένα και άλλο: σε διάφορα, σε καθετί
εις ένα καιρόν: ταυτόχρονα
εις ένα λόγον: με μια λέξη, κοντολογίς
εις ένα μέρος: καταμέρος

εις επήκοον: μπροστά σε
εις κάθε τρόπον: σε κάθε περίπτωση
εις καιρόν: έγκαιρα
εις καιρόν οπού: την ώρα που, εκεί που, ενώ
εις κακόν τέλος: για ατιμωτική εκτέλεση
εις καλήν ώραν: στο καλό
εις κατανόησιν: έτσι ώστε να γίνομαι αντιληπτός
εις καταφρόνιο: περιφρονητικά
εις κοντολογία(ν): κοντολογίς, με λίγα λόγια
εις μάτην: μάταια, στα χαμένα
εις μεσοθιό: στη μέση
εις μίαν (στιγμήν): μεμιάς, αμέσως
εις μοναξίαν: μοναχικά, παράμερα
εις νόμου ηλικία: κατά την ενηλικίωση, τη νόμιμη ηλικία για γάμο
εις νούμερον έως: έως τον αριθμό
εις οδόν ειρήνης: στο καλό
εις όλον το ύστερον: τελικά
εις ομοιότητα: όμοιος με
εις όνομα: αντί, ως
εις ουδέν: για τίποτε· καθόλου
εις πλάτος: αναλυτικά, διεξοδικά
εις πλήθος: σε μεγάλη ποσότητα, πολύ
εις σχήμα: κάμνοντας (ψεύτικα) πως
εις τα όρια: μέσα στα όρια, στη δικαιοδοσία
εις τα σπάργανα: εν τη γενέσει, από την αρχή
εις τέλος: έως το τέλος
εις τες έξοδες: εις βάρος, με δαπάνη
εις τέσσερα: σε τέσσερα κομμάτια
εις τέσσερα μέρη: στις τέσσερις άκρες· προς όλες τις κατευθύνσεις, παντού
εις την εξουσίαν μου: στο χέρι μου
εις την θεότητα: ως προς τη θεότητα· ως Θεό
εις την θεωρίαν: μπροστά στα μάτια
εις την καλήν ώραν: στο καλό
εις την κορυφήν: επικεφαλής
εις την μέση(ν): ανάμεσα σε ανθρώπους· σε κεντρικό σημείο, κεντρικό δρόμο, αγορά
εις την μέσην μας: ανάμεσά μας
εις την μνήμη: στην (αναμνηστική) γιορτή, στην επέτειο
εις την οδηγίαν: υπό την καθοδήγηση, υπό τις εντολές
εις την παρουσίαν: μπροστά σε, μπροστά στα μάτια
εις την συνοδείαν: με συνοδεία, συνοδευόμενος
εις τί κάλον: προς τί

εις το άκρον: εντελώς, απ' άκρη σ' άκρη·
 εξαιρετικά
 εις το αναμεταξύ: (στο) μεταξύ
 εις το άπειρον: επ' άπειρον, διαρκώς
 εις το βυζί: σε νηπιακή ηλικία
 εις το έμπροσθεν: μπροστά, από την μπρο-
 στινή όψη· στο μέλλον
 εις το καλλίωτερον: καλύτερα
 εις το κρυφό(ν): κρυφά
 εις το μέσον: ανάμεσα· μέσα
 εις το μετζιλίσι: παρέα, δίπλα
 εις το να(ν): για να· να· αντί να
 εις το νατουράλε: εκ του φυσικού
 εις το οποίον: οπότε
 εις το παρόν: τώρα· τότε
 εις το πλάγι: πλάι, δίπλα
 εις το ύστερον: τελικά
 εις το φαινόμενον: φαινομενικά, εξωτερι-
 κά
 εις τον άνεμο της ημέρας: το δειλινό
 εις τον αυτόν καιρόν: ταυτόχρονα
 εις τον εαυτόν μου: μέσα μου
 εις τον ίδιον καιρόν: ταυτόχρονα
 εις τον καιρόν μου: όσο ζω
 εις τον καιρόν οπού: την ώρα που, ενώ
 εις τον κόσμον: περισσότερο από παντού
 αλλού στον κόσμο
 εις τον λαμόν μου: το κρέμα στον λαμό
 μου
 εις τον τόπο(ν): σε αντικατάσταση (κά-
 ποιου), αντί για (κάποιον)
 εις τον ύστερον δυνατόν: στο πιο τελει-
 ταιό, το έσχατο σημείο
 εις τόπον: αντί για
 εις τόσο(ν): τόσο, σε τόσο βαθμό, σε τέ-
 τοση σημείο· ωστόσο· ως τότε· οπότε·
 τότε· όμως, αλλά· λοιπόν· βλ. και ως
 τόσον, ωστόσον
 εις τοσούτον: τόσο
 εις τοσούτον συμφοράς: σε τέτοιο σημείο
 συμφοράς
 εις του λόγου μου : σε μένα τον ίδιο, εγώ
 ο ίδιος· στην κατοχή μου
 εις τούτην την λογήν: μ' αυτό τον τρόπο,
 έτσι
 εις τούτο: γι' αυτό· για τον σκοπό αυτό
 εις τρόπον ότι: έτσι που, έτσι ώστε
 εις υπερβολήν: πάρα πολύ· υπερβολικά
 εις ύστερον: κατόπιν· τελικά
 εις χάρην: αντί για· με την παράκληση
 εις χόρτασην: χορταστικά, ώστε να χορ-
 τάσω (κτλ.)
 εις χρείαν: σε περίπτωση ανάγκης
 εις: ένας
 εις έκαστος: (ο) καθένας

εισαγγέλλω: δικηγωρώ
 εισάγω: μπάζω στο εσωτερικό σπιτιού,
 παρουσιάζω (σε κάποιον)
 εισβαίνω βλ. εισ(ε)βαίνω
 εισε (πρόθ.): σε
 εισέβαιναν (γ' εν. πρτ. αντί αορ.): μπήκαν
 εισ(ε)βαίνω: μπαίνω
 εισέβει (γ' εν. υποτ. αορ., απαρέμφ.): (να)
 μπει
 εισέβη (γ' εν. αορ.): μπήκε
 εισελεύσεται (γ' εν. μέλλ.): θα μπει
 εισέτι: ακόμη
 εισθαί (απαρέμφ.): (να) είναι
 είσθεν (β' πληθ.): είστε
 εισί(ν) (γ' πληθ.): είναι
 εισοδεύω: μπαίνω
 εισόδημα: φόρος
 είσοδος: δίοδος
 εισρέω: εκβάλλω
 είσται(ν) (απαρέμφ.): (να) είναι
 είστεν(ε) (β' πληθ.): είστε
 είτα: έπειτα· επίσης
 είτι: ό,τι
 είτι, τα βλ. τα είτι
 είτι άρα και έχω: οτιδήποτε έχω, ό,τι έχω
 και δεν έχω
 είτις: όποιος
 είχα + α' εν. υποτ. αορ.: είχα + απαρέμφ.
 είχα + απαρέμφ.: θα + ρ. παρελθ. χρό-
 νου· οριστ. παρελθ. χρόνου (συνήθως
 πρτ.)
 είχα να ήθελα είσται: θα ήμουν
 είχε (απρόσ. πρτ.): ήταν, υπήρχε
 είχαν είσται: ήταν
 είχετε (β' πληθ. πρτ.): είχατε
 εκ/εξ (πρόθ.): από· από μέρους· λόγω με·
 βλ. και Ξ, οξ
 εκ βάθρων (γης): από τα θεμέλια
 εκ δευτέρου: για δεύτερη φορά, ξανά
 εκ διαλειμμάτων: περιοδικά
 εκ δυστυχίας: από κακή τύχη
 εκ καινουρογέν: εκ νέου
 εκ μηχανής: με μηχανικό, τεχνητό τρόπο
 εκ παιδιόθεν: από παιδι-ιά
 εκ περιόδου: εκ περιτροπής, με βάρδια
 εκ περισού: επιπλέον
 εκ προσώπου: από μέρους, εξ ονόματος,
 ως εκπρόσωπος, αντί για
 εκ στόματος: προφορικά, με προφορικό
 μήνυμα· εξ ονόματος, ως εκπρόσωπος
 εκ συμφώνου: μαζί
 εκ της εμού ηλικίας: από την ενηλικίωσή
 μου
 εκ του εναντίου: αντίθετα, αντίστροφα·
 σε αντίθετη περίπτωση

εκ του μέσου: από τη μέση
 εκ τύχης: τυχαία· χάρη στην, με βάση
 την, περιουσία (σε αντίθεση με το: εκ
 γενετής = χάρη στην ευγενή καταγω-
 γή)
 εκαθέζετον (γ' εν. πρτ.): καθόταν
 εκαθέτονε (γ' εν. πρτ.): έδρευε
 εκάθηρεν (γ' εν. αορ.): καθάιρεσε
 εκάθοτον (γ' εν. πρτ.): καθόταν
 εκάμετε (β' πληθ. αορ.): κάνατε
 εκάμνετε (β' πληθ. πρτ.): κάμνατε
 εκάμνω: κάμνω
 εκάνεσεν (απρόσ. αορ.): άρκεσε, έφτασε
 εκαστος: (ο) καθέννας· κάθε
 εκατακοβόντησαν (γ' πληθ. πρτ.): (κατα)-
 σκοτώνονταν
 εκαταλάβετε (β' πληθ. αορ.): καταλάβετε
 εκαταρώνταν (γ' εν. πρτ.): καταριόταν
 εκαταστήθη (γ' εν. αορ.): έγινε, κατάντησε
 εκατάστηνε (γ' εν. πρτ.): καθιστούσε, έ-
 καμνε
 εκαταφίλειε (γ' εν. πρτ.): καταφιλούσε
 εκάτερος: ο καθέννας από τους δύο· ο κα-
 θένας
 εκατέρωθεν: και από τις δύο πλευρές
 εκατεστέσετε (β' πληθ. αορ.): κάνατε
 εκατευόδησεν (γ' εν. αορ.): ξεπροβόδισε
 εκατοίαγε,-ουνε (γ' εν. πρτ.): κατοικούσε
 εκατονταετηρίς: εκατονταετία, αιώνας
 εκατονταπλασίονα (πληθ. ουδ. και επίρρ.):
 εκατονταπλάσια
 εκατονταπλασίως: εκατονταπλάσια
 εκατοντάς: εκατονταετία, αιώνας
 εκατοστή: εκατοντάδα
 εκατούρει (γ' εν. πρτ.): κατοουρούσε
 εκβαίνα (α' εν. πρτ.): έβγαινα
 εκβαίνω: βγαίνω· κάμνω έξοδο (από πο-
 λιορχημένο χώρο)· αναχωρώ· πηγάζω,
 προέρχομαι
 εκβαλα (α' εν. αορ.): έβγαλα
 εκβάλειν (απαρέμφ. αορ.): (να) βγάλω,
 (να) αποπέμψω
 εκβάλλω: βγάζω· βγάζω από θέση, αξίω-
 μα· στέλνω
 εκβαλον (γ' πληθ. αορ.): έβγαλαν
 εκβασίς: αποτέλεσμα
 εκβεβακχυμένος: κυριευμένος από (βακ-
 χική) μανία
 εκβήκε(ν) (γ' εν. αορ.): βγήκε
 εκβήσεσθαι (απαρέμφ. αορ.): (να) γίνω,
 (να) αποβώ
 εκβρώω: βγάζω, ξεχύνω
 εκγυμνώνω: απογυμνώνω
 εκδεδομένος: επιρρεπής· παραλυμένος
 εκδημώ: αποδημώ, μεταναστεύω

εκδιδάσχομαι: διδάσχομαι
 εκδίδομαι: παραδίδομαι
 εκδίδω: βγάζω (φωνή)· παραδίδω
 εκδικούμαι: παίρνω εκδίκηση
 εκδικώ: εκδικούμαι· παίρνω εκδίκηση για
 έκδοτος: που έχει κλίση σε κάτι, επιρρε-
 πής
 εκδούλευσις: υπηρεσία
 εκδρομή: επιδρομή
 εκει όπου/οπου: στο μέρος (σημείο) όπου·
 εκει που· τη στιγμή που· εφόσον, από
 τη στιγμή που
 εκειθε, το: το απέναντι μέρος
 εκειθεν: από εκει· εκει· πιο πέρα
 εκεινην την ώραν: την ίδια ώρα, αμέσως
 εκεινο οπου: πράγμα που
 εκει(ν)ός: εκεινος
 εκείσε: εκει
 εκείτο (γ' εν. πρτ.): ξάπλωνε
 Έκεμβάλδ: (Έκεμβάλδ) ίσως Έκεμβάλντ
 (Αυστρία)
 εκερδίασαν (γ' πληθ. αορ.): κέρδισαν, νί-
 κησαν
 εκζήτησις: αναζήτηση
 εκζητήσω (α' εν. μέλλ.): θα (ανα)ζητήσω
 εκθαμβος: απορημένος· κατάπληκτος
 εκθεμένος: εκτεθειμένος
 εκθετός: που πρέπει να εκτεθεί
 εκινούμαν (α' πληθ. πρτ.): ξεκινούσαμε
 εκκαθαίρω: καθαρίζω· καθαρίζω τελείως,
 ξεπλάνω
 εκκεκαυμένος: φλογισμένος, εξημμένος
 εκκενοί (γ' εν.): αδειάζει
 εκκεχυμένος: σκόρπιος, διάχυτος, μη συ-
 γκεντρωμένος
 εκκλησία: εκκλησία
 Εκκλησία: οικουμενικό πατριαρχείο
 εκκλησία, μεγάλη, Εκκλησία, Μεγάλη βλ.
 μεγάλη εκκλησία, Μεγάλη Εκκλησία
 εκκλησία του Χριστού: οικουμενικό πα-
 τριαρχείο
 εκκλησία/Εκκλησία των ρωμαίων: ελλη-
 νορθόδοξη εκκλησία/Εκκλησία
 εκκλησιάρχης,-ιάρχος: επόπτης (ελλη-
 νορθόδοξου) ναού, νεωκόρος
 εκκλησιαστικός: που ανήκει στην, ή σχε-
 τίζεται με την, εκκλησία
 εκκλησιαστικός, ο: κληρικός
 εκκλησιούλα: εκκλησιάκι
 εκλαμβάνω επί καλού: παίρνω καλά, με
 ευνοϊκό τρόπο
 εκλαμπρος: πολύ λαμπρός, φωτεινός· δο-
 ξασμένος, επιφανής
 εκλαμπρότης μου, η: εγώ ο εξοχότατος,
 εγώ ο πρίγκιπας

έκλαμψις: ανατολή, χάραμα
 εκλεγμός: εκλογή
 εκλέγω: διαλέγω
 εκλείπω: εξαφανίζομαι, σβήνω· τελειώνω· λείπω
 εκλεκτός: επίλεκτος, διαλεγμένος
 εκλελεγμένος: διαλεγμένος
 εκλεξε(ν) (γ' εν. αορ.): διάλεξε
 εκλόγιον/Εκλόγιον: εκλογή, απάνθισμα, ανθολογία αγιολογικής (συνήθως) ύλης· ομώνυμο έντυπο βιβλίο (Εκλόγιον)
 εκ' λούθησεν (γ' εν. αορ.): ακολουθήσε εκνευρισμένος: ξεριζωμένος (από τη γη, από την κτηματική περιουσία)
 εκοιμότουν, εκοιμούτο (γ' εν. πρτ.): κοιμόταν
 εκοιμών, -ώντο (α' εν., γ' πληθ. πρτ.): κοιμόμουν, κοιμόνταν
 εκούγαμεν (α' πληθ. πρτ.): ακούαμε
 εκούνεια (α' εν. πρτ.): κουνούσα
 εκούσαν (ουδ. μτχ.): ακούοντας
 εκπαίδευσις: μόρφωση
 έκπαλαι: παλιά
 εκπατριζομαι: φεύγω από την πατρίδα μου, ξενιτεύομαι
 εκπειράζω: βάζω σε πειρασμό
 εκπεπληγμένος: έκπληκτος, απορημένος
 εκπεραίωσις: διεκπεραίωση, τέλειωμα
 εκπεσείται (γ' εν. μέλλ.): θα (περι)πέσει
 εκπέφτω βλ. εκπίπτω
 εκπηδών: πηδών έξω
 εκπίπτω, -έφρω: πέφτω· πέφτω έξω· παρασύρομαι· παύω
 εκπίπτω της ελπίδος: πέφτω έξω στην προσδοκία μου, χάνω την ελπίδα
 εκπλέω: αποπλέω
 εκπληρωτής: τηρητής
 εκπλήττομαι: ξαφνιάζομαι
 εκπλήττω: παραξενεύω
 εκπλύνω: ξεπλένω
 εκπορθών: κατακτώ ύστερα από πολιορκία· κατακτώ
 εκράζε (γ' εν. παρτ.): φώναζε
 εκράζεντόνε (γ' εν. πρτ.): ονομαζόταν, θεωρούσαν
 εκράτεια: εγκράτεια, αυτοσυγκράτηση
 εκράτεις, εκράτεν (γ' εν. πρτ.): κρατούσε, είχε· κυριαρχούσε πάνω σε κάποιον· έκαμνε έρωτα με
 εκρέω: απορρέω
 έκρινον (α' εν. αορ.): έκρινα
 εκρυβήθηκα (α' εν. αορ.): κρύφτηκα
 εκρυβήτην (γ' εν. αορ.): κρύφτηκε
 έκστασις, -η: κατάπληξη, μεγάλη απορία· θέαμα που προκαλεί κατάπληξη

εκστατικός: κατάπληκτος· συνεπαρμένος
 έκστηθι (β' εν. προστ. αορ.): απόρησε, θαύμασε
 εκστρατεύομαι: εκστρατεύω
 εκταράττομαι: ταράζομαι πολύ
 έκτασις: έκταση· προέκταση
 εκτεθηλισμένος: θηλυπρεπής, μαλθακός
 εκτείνωμαι: εξέχω
 εκτείνω: απλώνω
 εκτελούμαι: πραγματοποιούμαι
 Εκτεναβός: (φαραώ) Νεκτεναβός, -ός(ς)
 εκτεταμένος: απλωμένος· παρατεταμένος· μακρύς
 εκτετοπισμένος: αναισθητος, απόπληκτος
 εκτιμώνμαι: κοστίζω
 εκτίναξις: αναστάτωση
 εκτός οπού: πέρα από το ότι εκφεύγω: γλιτώνω
 έκφοβος: καταφοβισμένος
 εκφραστικός: περιγραφικός
 εκφύω: ξεφυτρώνω
 εκφώνησις: αναφώνηση· επιφώνημα
 εκφωνούμαι: απαγγέλλομαι
 εκφωνών: ξεφωνίζω· φωνάζω, αναφωνών· προφέρω· εξαγγέλλω
 εκχύνωμαι: πέφτω πάνω
 εκχύνω: χύνω
 έχυσις: χύσιμο
 εκών άκων: θέλοντας και μη
 έλα (επίρρ.): νά, νά λοιπόν
 έλα, το βλ. έλα(ν)
 ελάβετε (β' πληθ. αορ.): πήρατε
 ελαιά: ελιά
 ελάλεν (γ' εν. πρτ.): έλεγε
 έλα(ν), το: ερχομός
 ελάνθασαν, εν (γ' πληθ., γ' εν. αορ.): λάθησαν, -ε
 ελαργάρησαν (γ' πληθ. αορ.): απομακρύνθηκαν
 ελάσσων: μικρότερος
 ελάσσων Ασία: Μικρά Ασία
 ελάτη: έλατο
 ελάτινος: που ανήκει στο, σχετίζεται με το, έλατο· καμωμένος από έλατο
 ελαττούμαι (αμτβ.): λιγοστεύω
 ελάττωμαν: αμαρτία
 ελαύνω: κατευθύνω (όχημα)
 ελαφρότης: επιπολαιότητα, ευκολία
 ελαφρώνω, -αίνω: ανακουφίζω
 ελαφρώνομαι: απελλάσσομαι
 ελάφρωσις: ανακούφιση
 ελάχιστος: μικρότερος, ο πιο παρακατα- νός· ταπεινός, παρακατα- νός
 Έλγιν/Ελγίνος: (λόρδος) Έλγιν
 ελέγη (πληθ. ουδ.): ελέη, δώρα· πλούτη

ελεγκτικός: εξεταστικός, ανακριτικός
 ελέγξουσι (γ' πληθ. μέλλ.): θα ελέγξουν,
 θα στιγματίσουν
 ελέγχομαι: κατηγορούμαι
 έλεγχος: επίπληξη· επιτίμηση· μομφή,
 κατηγορία· τύψη
 ελέγγω: εξετάζω, ανακρίνω· κατακρίνω,
 κατηγορώ, μέφομαι, φέγω
 ελέγω: λέω
 ελεεινά (επίρρ.): αξιολύπητα
 ελεεινολογούμαι: ελεεινολογώ, κλαίω τον
 εαυτό μου
 ελεεινός: αξιολύπητος
 ελεεινότατα (επίρρ.): με τον πιο αξιοθρή-
 νητο τρόπο
 ελεεινός: αξιολύπητα· θλιβερά
 ελέη βλ. ελέ(γγ)
 ελεημοσύνη (β' εν. προστ. αορ.): δείξε
 έλεος
 ελεημονήτρια (θηλ.): σπλαχνική
 ελεημονούμαι: σπλαχνίζομαι
 ελεημονώ: σπλαχνίζομαι
 ελεημοσύνη: έλεος, ευσπλαχνία· συγχώ-
 ρηση· προσφορά· έρανος, προϊόν ερά-
 νου· (εκκλησιαστική) ζητεία
 ελεήμων: σπλαχνικός
 ελειτουρούσα (γ' πληθ. πρτ.): έκαμαν
 λειτουργία
 Ελεονέλα: Λεονέλα
 έλεος, ο, το: ευσπλαχνία, λύπηση· συγ-
 χώρηση· παραχώρηση· προσφορά· ελε-
 ημοσύνη σε είδος ή χρήμα
 ελέπολις: πολιορκητικό μηχάνημα
 ελευθερία: ελευθερία, κατάσταση του
 ελεύθερου ανθρώπου· δικαίωμα (φρου-
 δαρχικής) ελευθερίας· το ελεύθερο, το
 δικαίωμα· ελευθεροκωνία· παρηρη-
 σία, τόλμη· απελευθέρωση· λύτρωση·
 ασυδοσία· ελευθεριότητα· γενναιοδω-
 ρία· άδεια
 ελευθέριος: γενναιοδωρος· σπάταλος
 ελευθεριότης: γενναιοδωρία
 ελευθερος: απαλλαγμένος από φόρους·
 ελευθερόφρων, λιμπερτίνος· ελευθέριος,
 ακόλαστος
 ελευθερώθητε (β' πληθ. αορ.): γλιτώσατε
 ελευθερώνομαι: απελευθερώνομαι· από
 δουλοπάροικος γίνομαι ελεύθερος· γλι-
 τώνω· απαλλάσσομαι
 ελευθερώνω: γλιτώνω, λυτρώνω· απαλ-
 λάσσω
 ελευθερωτής: σωτήρας
 ελεύτερος: που δεν έχει βάρη· γρήγορος
 ελεφάντινον κόκαλον: ελεφαντόδοντο, ε-
 λεφαντοκόκαλο, φιλντισί

ελεφάντινος,-αντινός: καμωμένος από
 ελεφαντόδοντο, φιλντισένιος
 ελεώ: δείχνω έλεος· κάμνω, δίνω ελεημο-
 σύνη
 ελήφθη (γ' εν. αορ.): συνελήφθη
 ελθέ (β' εν. προστ. αορ.): έλα
 Ελιζα: Ελισάβετ
 ελικοειδής: κυματιστά, με στροφές
 έλιπε (γ' εν. αορ.): περιέλειψε· σταμάτησε
 Ελισάβετ, αυτοκρατορίσσα: τσαρίνα Ελι-
 σάβετ
 ελκυστικός, το: έλξη
 ελκύω: προσελκύω· βγάζω
 έλκω: σύρω, τραβώ
 έλλαμψις: λάμψη· φωτισμός, αποκάλυψη
 Ελλάς: Ελλάδα· αρχαίος ειδωλολατρικός
 κόσμος, ειδωλολατρία
 ελλάχθη (γ' εν. αορ.): αλλοιώθηκε, άλλαξε
 ελλείπει (απρόσ.): λείπει
 ελλείπομαι: υπολείπομαι
 έλλειψη: τιτοδεία, μειωμένη (γεωργική)
 παραγωγή
 έλλην,-ας/Έλλην: έλληνας ειδωλολάτρης·
 ειδωλολάτρης· αρχαίος Έλληνας
 ελληνίζω: μιμύομαι την αρχαία ελληνική
 γλώσσα
 ελληνικά (επίρρ.): σε αρχαία ελληνική
 γλώσσα
 ελληνικά, τα: αρχαία ελληνική γλώσσα
 ελληνική γλώσσα: αρχαία ελληνική γλώσ-
 σα
 ελληνικόν σχολείον: «σχολείο των αρχαί-
 ων ελληνικών γραμμάτων», δευτερο-
 βάθμιο σχολείο, γυμνάσιο
 ελληνικορωμαϊκός: αρχαιοελληνικός και
 νεοελληνικός μαζί
 ελληνικός: ειδωλολατρικός· αρχαίος· αρ-
 χαιοελληνικός
 ελληνικός, ο: αρχαίος Έλληνας
 ελληνικότατα (επίρρ.): σε σαφέστατη ελ-
 ληνική γλώσσα
 ελληνικότερος: συνταγμένος σε καλύτερα
 (αρχαία) ελληνικά
 ελληνομανία: μανία με την (αρχαία) ελλη-
 νική γλώσσα (γραμματική κτλ.)
 Ελληνομουσείον: «ελληνικό σχολείο», «σχο-
 λείο των αρχαίων ελληνικών γραμμά-
 των», δευτεροβάθμιο σχολείο, γυμνάσιο
 ελλιγμένος: λιπόθυμος, αναίσθητος
 ελλιπής: λιεφός, ανίσχυρος
 ελλογμότητος: πάρα πολύ μορφωμένος·
 πολύ σπουδαίος, πάρα πολύ ευυπόλυ-
 πτος
 Έλμισται: Χέλμστετ (Γερμανίας)
 ελόγου μου: εγώ· εγώ ο ίδιος (κτλ.)

ελούντο (γ' πληθ. πρτ.): λούζονταν
 ελεπεντζής: πωλητής πετσετών, ρούχων
 κτλ., υφασματοπώλης
 ελπίδα βλ. ελπίς
 ελπίζομαι: αναμένομαι
 ελπίζω: περιμένο, προσδοκώ
 ελπίς,-ίδα: προσδοκία· εμπιστοσύνη
 ελτσής: (οθωμανός) διπλωματικός απε-
 σταλμένος, πρεσβευτής
 ελυπάντον (γ' εν. πρτ.): λυπόταν, θλιβόταν
 ελυπιούνταν (γ' πληθ. πρτ.): λυπόνταν
 ελυπούμεστε (α' πληθ. πρτ.): λυπόμα-
 σταν
 ελυπούντα (γ' πληθ. πρτ.): λυπόνταν
 Ελύσιοι κάμποι (πληθ.): Ηλύσια πεδιά,
 τόπος των (μακάρων) νεκρών
 εμαζέχτηκαν (α' πληθ. αορ.): μαζετήκα-
 με
 εμαζώκησαν: (γ' πληθ. αορ.): μαζεύτηκαν
 εμαθαίνω: μαθαίνω
 έμασαν,-εν (γ' πληθ., γ' εν. αορ.): μάζε-
 φαν,-ε
 εμαυτός (μου): εαυτός (μου): εγώ ο ίδιος
 εμβάζομαι: μπαίνω
 εμβάζω: μπάζω· εισάγω (μέσα σε σπίτι,
 κτλ.)
 εμβαινοβγαίνω: μπεινοβγαίνω
 εμβαίνω: μπαίνω· μπαίνω σε σπίτι· επιβι-
 βάζομαι· ανακατεύομαι· πλησιάζω· περ-
 νώ, ασχολούμαι
 εμβαίνω εις έργον: επιτελώ,-ούμαι
 εμβαίνω εις καλήν τάξην: μπαίνω σε καλό
 δρόμο, οργανώνομαι καλά
 εμβαίνω εις τάξην: παρατάσσομαι
 εμβαίνω εις υποψίαν: φοβάμαι
 εμβάλλομαι: ρίχνομαι, μπαίνω· αναλαμ-
 βάνω
 εμβάλλω: μπάζω· ρίχνω
 εμβάλλω ανάμεσον: ενσπείρω
 έμβαμμα: εξωτερική απατηλή ή εξωραϊ-
 σμένη εμφάνιση, «σάλτσα», «βερνίκι»
 εμβασία, έμβασμα: είσοδος
 εμβασημένος: χωμένος
 εμβατίκι(ο)ν: χρηματικό ποσό, φόρος που
 δινόταν σε αρχιερέα από νεοτοποθετη-
 μένο ιερέα (για την παραχώρηση του
 δικαιώματος ιεροπραξίας) ή από μονα-
 στήρι· τόκος
 έμβησαν (γ' πληθ. αορ.): μήχαν
 εμβλέπω: κοιτάζω
 εμελέτουν (γ' πληθ. πρτ.): σκέφτονταν,
 σκόπευαν
 εμεμφόντησαν (γ' πληθ. πρτ.): μέμφο-
 νταν, έφεγαν
 εμέν (αιτ. προσ. αντων.): εμένα

εμίλειε (γ' εν. πρτ.): μιλούσε
 εμίνης: θυροφύλακας, θυρωρός
 εμίρης: απόγονος του Μωάμεθ (μου-
 σουλμάνος) στρατιωτικός διοικητής·
 (μουσουλμάνος) ηγεμόνας
 εμισός: μισός
 εμμανής: παρανοϊκός, τρελός
 έμμουσος: εμπνευσμένος, ταλαντούχος
 εμνήσθη (γ' εν. αορ.): θυμήθηκε
 έμνοστος: νόστιμος
 εμορφάδα: ομορφιά
 εμός: δικός μου
 έμπα και έβγα, το: παλινδρομική κίνηση
 εμπάζομαι: εισάγομαι, παρεισφρύω
 εμπαθέστατα (επίρρ.): εντελώς παθια-
 σμένα
 εμπαθώς: παθητικά· παθιασμένα
 εμπαίνοντα (μτχ.): μπαίνοντας
 εμπαίνω: μπαίνω
 εμπαίνω εις πόλεμον: βρίσκομαι σε εμπό-
 λεμη κατάσταση
 εμπαίνω εις την εύνοιαν: κερδίζω την εύ-
 νοια κάποιου
 εμπαρκάρω: επιβιβάζω
 εμπασία, έμπασμα: είσοδος
 έμπειρος: γνώστης
 εμπέρδευμα: μπέρδεμα, εμπλοκή· ενό-
 χληση
 εμπερδεύομαι: μπερδεύομαι
 εμπήγω: μπήγω
 εμπηλώνομαι: λασπώνομαι
 εμπίπτω: πέφτω
 εμπιστεμένος: έμπιστος· πιστός· αξιόπι-
 στος
 εμπιστευμένα (επίρρ.): πιστά
 εμπιστεύομαι: δίνω πίστη· έχω εμπιστο-
 σύνη· αναλαμβάνω
 εμπιστεύω: εμπιστεύομαι
 εμπιστοσύνη: εμπιστοσύνη· πίστη, νομι-
 μοφροσύνη
 εμπιτάρησεν (γ' εν. αορ.): κατοίκησε
 εμπλάζω: πέφτω πάνω σε κάποιον, συνα-
 ντώ κάποιον
 εμπλαστρώνω: βάζω έμπλαστρο· θερα-
 πεύω
 έμπλεος: (εντελώς) γεμάτος
 εμπλησμένος: χορτασμένος
 εμπλήσσω: γεμίζω
 έμπνευσε (γ' εν. αορ.): ενέπνευσε, εμφύ-
 σησε
 εμπόδιζεν... να μην: εμπόδιζε να
 εμποδίζομαι: μου τυχαίνει εμπόδιο
 εμποδίζω: φράζω
 εμπόδιον, το: αντίξοότητα
 εμποδισμένος: σταματημένος, δεμένος

εμπόρει(ε),-εν (γ' εν. πρτ.): μπορούσε
εμπορήσαμεν (α' πληθ. αορ.): μπορέσαμε
εμπόρουν (α' εν. πρτ.): μπορούσα
εμπορώ: μπορώ
έμπρός: μπροστά· πριν, προηγούμενως
έμπροσθα: μπροστά
εμπροσθά(ς),-στά: μπροστά· δημόσια· πα-
ραπέρα· πριν, προηγούμενως
έμπροσθε(ν),-στεν: μπροστά· παρακάτω·
πριν, προηγούμενως
εμπροστά βλ. εμπροσθά(ς)
εμπροστά μου: μπροστά μου, όταν/όσο
είμαι παρών
εμπροστελίνα: λουρί που συγκρατεί από
μπροστά τη σέλα
έμπροσταν βλ. έμπροσθε(ν)
εμπροστώτερα (επίρρ.): πρωτότερα
εμυαλός,-όν: μυαλό,-ά, γνώση
έμφασις,-η: δύναμη, τόνος· έντονος τρό-
πος
έμφοβος: φοβισμένος
εμφυής: ευφυής
εμφυσιώνομαι: φουσκώνω από περηφά-
νια, έπαρση
εμφωλεύομαι: φωλιάζω
εμφυχούμαι: διαπνέομαι
εμφυχωμένος: ζωογονημένος
εμφυχώνω: δίνω ψυχή, ζωή, ζωντανεύω·
εμπνέω, κυριεύω εσωτερικά· δίνω θάρ-
ρος
εμώσασιν (γ' πληθ. αορ.): ορκίστηκαν
εν (πρόθ.): σε· μέσα σε
εν ακαρεί: σε μια στιγμή, αμέσως
εν γένει: γενικά
εν γνώσει: συνειδητά
εν δυνάμει, ο: ο ισχυρός, που κυβερνά
εν ενί λόγω: με μια λέξη, κοντολογίς
εν ευκολία: εύκολα
εν νήσου: στο νησί
εν οίς: στους οποίους, στα οποία
εν ολίγω: σε λίγο
εν οφθαλμοίς: με τα μάτια (μου, κτλ.)
εν περιλήψει: με συνομία
εν πρώτοις και αρχής: από την αρχή αρχή
εν σκότει: στα σκοτεινά, στα μουλχωτά,
στα κρυφά
εν συνειδήσει: ειλικρινά
εν συντόμω (ειπέιν): κοντολογίς, με λίγα
λόγια
εν τάχει: γρήγορα
εν τέλει, ο: αξιωματούχος
εν τη στερεά: από ξηράς
εν τοσοῦτω: στο μεταξύ· τότε· πάντως,
και όμως, ωστόσο
εν τούτοις: πάνω σ' αυτά, τότε

εν τω άμα: αμέσως· ταυτόχρονα
εν τω αναχωρείν: φεύγοντας
εν τω μέσω μας: μεταξύ μας (κτλ.)
ένα δι' άλλο: άλλ' αντ' άλλου
ένα κομμάτι: ίδιος με (κάποιον ή κάτι άλ-
λο)
ένα μεν... άλλο: από τη μια... από την άλ-
λη
ένα μεν... και άλλο: από τη μια... από την
άλλη
ένα τρίτον: το ένα τρίτο
εναγής: βέβηλος, βλάσφημος
εναγκαλεσθεί (γ' εν. υποτ. αορ.): αγκα-
λιάσει
εναγκαλιζομαι: αγκαλιάζω· ασπάζομαι, α-
ποδέχομαι· προτιμώ· ασχολούμαι κατά
προτίμηση
εναγκαλιζώ: αγκαλιάζω
εναγκάλισμα: αγκάλιασμα
εναέριος: ιπτάμενος
έναί (απρόσ.): συμβαίνει
έναί (γ' εν.): είναι, υπάρχει
εναλλαγή: αλλαγή, μεταβολή
έναν θέλημα: με μια διάθεση, απόφαση,
ομόθυμα
έναν στόμαν: ομόφωνα
ενανδίων (επίρρ.): εναντίον· εχθρικά
ένάντιο(ν), το: αντιξοότητα, αναποδιά,
δυσκολία· αντίπαλος· εχθρική επιδρομή
εναντίο(ν) (επίρρ.): εναντίον· παρά, αντί-
θετα με· πάνω
εναντίον, το: αντιξοότητα, αναποδιά· επι-
κίνδυνη κατάσταση· κάτι το εχθρικό·
αντίθετη κατεύθυνση
εναντίον εις: απέναντι, πάνω από
έναντιος, εναντίος (επίθ. και ουσ.): αντί-
θετος, εχθρικός· αντίξοος, ανάποδος·
κακός· αντίπαλος· εχθρός
εναντιότης: εναντίωση· αντίσταση
εναντιούμαι,-ώνομαι: αντιτίθεμαι, αντιμά-
χομαι, φέρνω εμπόδια· τα βάζω με κά-
ποιον· αντιστέκομαι· αρνούμαι
εναντιστέκομαι: αντιστέκομαι
εναντίωμα: εναντίωση· αντίσταση
εναντιώνομαι βλ. εναντιούμαι
εναντίωσις: αντίθεση· αντίσταση
εναπολείπομαι: απομένω· μένω έξω
εναπολειφθέν, το: υπόλοιπο
εναπομενάρι(ον): υπόλειμμα
ενάρετος: άξιος· ανδρείος
εναρθρώνω: αρθρώνω
ένας (αριθμ. και αντων.): ένας· κάποιος
(άνθρωπος)
ένας άλλος: ένας οποιοσδήποτε, ο οποι-
οσδήποτε

ένας και άλλος: ο ένας και ο άλλος, ο κα-
 θένας
 ένας προς ένας: ένας ένας
 ένας τοίχος: κολλητά
 ενασχόλησις: δραστηριότητα
 ενασχολία: ενασχόληση, δραστηριότητα
 ενασχολούμαι (εις): ασχολούμαι (με)
 ενασχολώ: απασχολώ, κρατώ κάποιον
 απασχολημένο
 εναφανίζομαι: χάνομαι μέσα, βυθίζομαι
 μέσα
 έναφην (γ' εν. αορ.): άναψε
 ενδευμένος: επενδυμένος, τυλιγμένος
 ένδειξις: εκδήλωση
 ενδέχεται (απρόσ.): μπορεί, γίνεται
 ενδεχόμενον, το: που ενδέχεται να συμ-
 βεί, να επακολουθήσει: δυνατή, ενδεχό-
 μενη συνέπεια
 ένδοθεν: μέσα
 ενδόμυχα, τα: μύχια, σωθικά· ψυχή
 ενδόμυχον, το: βάθος
 ενδομυχών: που είναι φωλιασμένος στο
 εσωτερικό
 ένδον: μέσα
 ένδον, ο: πολιορκούμενος
 ενδοξότης μου, η: εγώ ο ένδοξος, ο εξοχό-
 τατος
 ενδόσθια (πληθ.): σωθικά· έντερα
 ενδότερον, το: πιο εσωτερικό μέρος, εν-
 δοχώρα
 ενδότερος: πιο εσωτερικός, απομακρυ-
 σμένος
 ένδυμα: ρούχο· επένδυση εικόνας
 ενδυναμώνομαι: αναλαμβάνω τις δυνά-
 μεις μου
 ενδύ(ν)ομαι: ντύνομαι· αναλαμβάνω κάτι
 που μου παραχωρείται
 ενέβη(ν), ενεβήκεν (γ' εν. αορ.): ανέβηκε·
 επιβιβάστηκε· μπήκε
 ενέβημαν (ά' πληθ. αορ.): ανεβήκαμε·
 μπήκαμε
 ενεβήσαν (γ' πληθ. αορ.): ανεβηκαν· μπή-
 καν
 ενεγελούσαν (γ' πληθ. πρτ.): κοροΐδευαν
 ένεδρα: ενέδρα
 ενεδρεύομαι: πέφτω σε ενέδρα
 ένεκεν: λόγω
 ένεκεν στους: λόγω των
 ενεμπαίζω: κοροϊδεύω
 ενεμπαικτικός: χλευαστικός, κοροΐδευτι-
 κός
 ενέμπαιξεν (γ' εν. αορ.): απάτησε, ξεγέ-
 λασε
 ενεμπιστευμένος: έμπιστος
 ενεμπιστεύομαι: εμπιστεύομαι

ενεμπιστοσύνη: πίστη
 ενεμπνεύσθη (γ' εν. αορ.): εμπνεύσθηκε
 ενεντρανίζω: κοιτάζω, ατενίζω, κοιτάζω
 επίμονα
 ενεπαύθη (γ' εν. αορ.): αναπαύθηκε
 ενεπλήσθη (γ' εν. αορ.): γέμισε
 ενεπλήσθημεν (ά' πληθ. αορ.): χορτάσαμε
 ενεποδίσθη (γ' εν. αορ.): εμποδίστηκε,
 σκόνταψε
 ενεργεία: δράση· δραστικότητα· δύναμη,
 δυνατότητα· επενέργεια· επιτυχία
 ενεργείν, το: δράση
 ενεργή (αιτ. εν. αρσ.): (τον) ενεργητικό,
 ξύπνιο
 ενεργητικότερος: δραστικότερος
 ενεργός: ενεργητικός, δραστήριος· ξύ-
 πνιος, δημιουργικός
 ενεργούμαι: πραγματοποιούμαι
 ενεργούμενος: που δεν έχει δική του θέλη-
 ση, που τον βάζουν άλλοι· αυτόματο, υ-
 πνωτισμένος
 ενεργώ (μτβ. και αμτβ.): δρω· δρω με· κά-
 μνω, κατασκευάζω, δημιουργώ, πραγ-
 ματοποιώ· εφαρμόζω· βοηθώ με δική
 μου ενέργεια· βάζω, παρακινώ (κά-
 ποιον)· έχω επίδραση
 ενετός/Ενετός: Βενετός
 ενέχυρον: εγγύηση· όμηρος
 ένθηαν (γ' πληθ. αορ.): ένθηαν
 ενηλλαγμένος: αλλαγμένος
 ενηχώ: εκπέμπω ήχο· αντιλαλώ
 ένθεν... ένθεν: από τη μια... από την άλλη
 ένθε(ν)· κάκειθεν: από δω κι από κει, απ'
 όλες τις μεριές
 ένθεος: που είναι γεμάτος θεϊκή πνοή,
 πνεύμα· θεϊκός, ουράνιος
 ενθουσιασμός: ένθηε μανία
 ενθουσιαστής: συνεπαρμένος, αλλοπαρ-
 μένος
 ενθουσιαστικώς: με ενθουσιασμό
 ενθουσιών: ενθουσιασμένος· συνεπαρμέ-
 νος
 ενθροнисμένος: εγκατεστημένος, στερεω-
 μένος
 ενθύμησις,-η: μνήμη· σκέψη· αναφορά,
 μνεία· ενθύμιο· σύντομη αφήγηση, χρο-
 νικό
 ενθυμητικόν, το: μνήμη
 ενθυμίζω: υπενθυμίζω
 ενθυμού (β' εν. προστ.): να θυμάσαι
 ενθυμούμαι: βάζω στον νου, συλλογίζο-
 μαι· σχεδιάζω
 ενθυμώ (μτβ. και αμτβ.): θυμίζω· θυμού-
 μαι· βάζω στον νου μου
 ενθυμώντας (μτχ.): ενθυμούμενος,-η,-ο (κτλ.)

ἐνί (γ' εν. και απρόσ.): είναι, υπάρχει, συμ-
 βαίνει
 ἐνί να (απρόσ.): πρέπει να
 ἐνί λόγῳ: με μια λέξη, κοντολογίς
 ἐνιαυτός: έτος
 ἐνίμενεν (γ' εν. πρτ.): περιμένε
 ἐνιοι (πληθ.): μερικοί
 ἔνιον: γένι· σαγόνι
 ἐνίοτε: κάποτε
 ἐνεακόσιοι: εννιακόσιοι
 ἐνοια: σύλληψη του νου· σκέψη· σχέδιο,
 διαλογισμός· μυαλό, λογική ικανότητα·
 ιδέα, αντίληψη· σημασία· έγνοια, μέρι-
 μνα, φροντίδα
 ἐνοιάζομαι: βάζω στον νου μου, σχέ-
 φτομαι, διαλογίζομαι· νοιάζομαι, φρο-
 ντίζω· μπαίνω σε έγνοια
 ἐνοιασμένος: συλλογισμένος· που βρί-
 σκεται σε βαθιά έγνοια
 ἐνομάζετο (γ' εν. πρτ.): ονομαζόταν
 ἐνομίζω: νομίζω
 ἐνοπλίζομενος: οπλισμένος
 ἐνοπλίζω: εξοπλίζω
 ἐνοπλισμένος: οπλισμένος
 ἐνοπλος: εξοπλισμένος· πολεμικός
 ἐνορίτης (επίθ. και ουσ.): ἐνορίτης· εφη-
 μέριος
 ἐνορίτων (γεν. πληθ.): ἐνοριτών
 ἐνόσω: όσο, ώσπου
 ἐνόσω οπού: όσο
 ἐνότης: συμφωνία, αρμονία
 ἐνού (γεν. αρσ.): ἐνός· κάποιου
 ἐνόχλαγε (γ' εν. πρτ.): ἐνοχλούσε
 ἐνοχλάει (γ' εν.): ἐνοχλεί, ταράζει
 ἐνόχλησις: μέριμνα, μπελάς
 ἐνοχλιέμαι: ἐνοχλούμαι, ταράζομαι· μα-
 λώνω
 ἐνσαρκος οικονομία: (θεία) πρόνοια, μέρι-
 μνα με τη μορφή της ενσάρκωσης, γέν-
 νησης του Χριστού
 ἐνστάζω: ἐνσταλάζω, χύνω
 ἐνσυντόμως: γρήγορα, στη στιγμή
 ἐντάμα: μαζί
 ἐνταμώνομαι: ανταμώνω, συναντιέμαι
 ἐνταμώνω: ανταμώνω, συναντώ
 ἐνταύθα: εδώ· εκεί
 ἐνταυτώ: ταυτόχρονα, μαζί
 ἐντέλει: τελικά
 ἐντέλεια: τελειότητα
 ἐντελέστατα (επίρρ.): ἐντελώς· τέλεια,
 πάρα πολύ καλά· τελειώς, απόλυτα
 ἐντελέστατος: τελειότερος
 ἐντελέστερα (επίρρ.): τελειότερα
 ἐντελής: πλήρης· τέλειος
 ἐντένω: μερδεύομαι, πέφτω σε· φτάνω

σε σημείο, καταντώ
 έντερα, εντεροκάρδια (πληθ.): σωθικά,
 ψυχή
 εντετυλιγμένος: τυλιγμένος
 εντετυπωμένος: εντυπωμένος, χαραγμέ-
 νος
 εντεύθεν: από εδώ· από αυτό· από τότε·
 τότε· εδώ
 έντευξις: συνάντηση, συνομιλία
 εντεξόμενος: που διαβάζει, που μελετά,
 αναγνώστης
 εντήρησις,-η: φόβος
 εντηρούμαι: φοβούμαι
 εντιμότης μου, η: εγώ ο έντιμος, ο αξιότι-
 μος
 εντολή: ασκητική υπηρεσία
 εντόπιος, ο: γηγενής κάτοικος
 εντόσθια (πληθ.): σωθικά, ψυχή
 εντόσθιον, το: εσώτερο, βαθύτερο μυστικό
 εντουρδόκτοур: τελετάρχης (introduc-
 teur)
 εντρανίζω: κοιτάζω, ατενίζω, κοιτάζω ε-
 πίμονα
 εντραπού (β' εν. προστ.): ντραπού
 εντρέπομαι: ντρέπομαι· αισθάνομαι ντρο-
 πή επειδή είμαι υποχρεωμένος
 εντρέποτον (γ' εν. πρτ.): ντρεπόταν
 εντροπαλός: ντροπαλός
 εντροπή: ατιμία· ατίμασμα, εξευτελισμός·
 γυμνότητα· απόκρυφα μέρη, γεννητικά
 όργανα
 εντροπιάζω: ατιμάζω (σεξουαλικά)· βιάζω
 εντρυφώ: επιδίδομαι, ασχολούμαι
 εντώνω: ντώνω
 εντυπούμαι: εντυπώνομαι, χαράζομαι
 εντυπώνω: τυπώνω
 ενύπνιο(ν), το: όνειρο· κάτι το περαστικό,
 το φευγαλέο
 ενυποκρύπτομαι: βρίσκομαι κρυμμένος
 μέσα, ενυπάρχω
 ενωμένος: όντας μαζί· συνδυασμένος
 ενώνομαι: ακολουθώ κάμνοντας το ίδιο·
 σμίγω με κάποιον, συναντιέμαι
 ενώνω: συνεκδίδω
 ένωσις: συνάντηση· αντιναπολεόντειος συ-
 νασπισμός· ναπολεόντεια ένωση κρα-
 τών της Ιταλίας
 ενωτίζομαι: υπακούω
 εξ βλ. εκ
 εξ Άγαρ, ο: μουσουλμάνος· Οθωμανός
 εξ ακοής έχω: γνωρίζω εξ ακοής, γνωρίζω
 κατά (προφορική) παράδοση
 εξ ακολουθίας: επομένως, στη συνέχεια
 εξ ανάγκης: αναγκαστικά, οπωσδήποτε,
 χωρίς άλλο

εξ απορρήτων, ο: μυστικοσύμβουλος, έ-
 μπιστος διερμηνέας (δραγουμάνος)
 εξ αποφάσεως: οπωσδήποτε, σίγουρα
 εξ εκείνου του καιρού: από τότε
 εξ ενός μέρους: από τη μια
 εξ ευωνύμων: από τα αριστερά
 εξ ημισείας: κατά το ήμισυ
 εξ ιουδαίων, ο: νεοφώτιστος (στον χρι-
 στιανισμό) πρώην εβραίος
 εξ οικείας θελήσεως: εκούσια
 εξ ολοκλήρου: εντελώς
 εξ ονόματος: ονομαστικά
 εξ υστέρου: εκ των υστέρων· ύστερα
 έξι: έξι
 εξάγκανος βλ. άγκανος
 εξαγορά: λύτρα
 εξαγορεύομαι: εξομολογούμαι
 εξαγριούμαι: εξαγριώνομαι
 εξαγρωμένος: ερεθισμένος
 εξαίρετος: εξαίρετικός· ασυνήθιστος, ξε-
 χωριστός· επίσημος· κύριος
 εξαίρετως: ιδιαίτερα, ιδίως· κυρίως, προ-
 παντός· περισσότερο
 εξαίρω: αφαιρώ· εξαίρω, αίρω
 εξαίσιος: εξααιρετικός· παράξενος, θαυμα-
 στός
 εξαιτίας οπού: επειδή
 εξαιτώ: ζητώ
 εξαίφνης: ξαφνικά
 εξακολούθησις: συνεχής· τήρηση
 εξακολουθώ: ακολουθώ
 εξακουσμένος, εξακούστος: ξακουστός
 Εξακουστουδιανός: (μάρτυρας) Εξακου-
 στωδιανός
 εξαλείφομαι: εξαφανίζομαι
 εξάλλου: από την άλλη
 Εξαμίλια (πληθ.), -ιο: Εξαμίλι(ον) (Ισθμού)
 εξαναβάνετε (β' πληθ. πρτ.): ξαναβάζατε
 εξανακαταβιάζω: ξανακατεβάζω
 εξανάλλε (γ' εν. αορ.): ξαναήρθε
 εξαναντιάζω: αντιμετωπίζω κάποιον κα-
 ταμέτωπα, αντίστοιχα
 εξανάστασις: ανάστασις
 εξανοίγομαι: αναπτύσσομαι
 εξανοίγω: διακρίνω, βλέπω
 εξαπασμένος: ξαφνιασμένος· απόπλη-
 κτος, νεκρός από αποπληξία
 εξαπατώ: αποπλανώ, διαφθείρω· βγάζω
 από την πλάνη
 εξαπεζεύω: ξεπεζεύω
 εξαπετώ: πετώ
 εξαπινάιως: ξαφνικά
 εξαπλωμένος: απλωμένος· στρωμένος
 εξαπλώνομαι: απλώνομαι· επεκτείνομαι·
 διαδίδομαι

εξαποστέλλω: ξεπροβοδίζω
 εξάπτω (αμτβ.): εξάπτομαι, ανάβω
 εξάπτων: αναμμένος
 εξαρθρώ: εξαρθρώνω
 εξαρκώ: (επ)αρκώ, φτάνω· είμαι ικανός
 εξαρματώνω: αφοπλίζω
 εξαρχάτον: (βυζαντινή ή εκκλησιαστική)
 διοικητική περιφέρεια, επαρχία· επι-
 σκοπή, μητρόπολη ή μεγαλύτερη επαρ-
 χία που εποπτεύεται από ανώτερο κλη-
 ρικό άλλης επαρχίας, με ειδική αποστο-
 λή ή αρμοδιότητες
 εξαρχής: αρχικά
 έξαρχος: προϊστάμενος, επικεφαλής· επι-
 σκοπος ή άλλος ανώτερος κληρικός
 που εποπτεύει, με ειδική αποστολή ή
 αρμοδιότητες, άλλη επισκοπή ή εκκλη-
 σιαστική περιφέρεια· απεσταλμένος α-
 νώτατου κληρικού· (ρωμαιοκαθολικός)
 αρχιεπίσκοπος, πατριάρχης
 εξασκούμαι: ασκώ
 εξαστράπτω: απαστράπτω, ακτινοβολώ·
 εκπέμπομαι
 εξάτμισις: εκτόνωση
 έξαφνα (επίορ.): αφνιδιαστικά· απρό-
 σμενα
 εξαφνίζω: ξαφνιάζω, αιφνιδιάζω
 εξαφνικός: ξαφνικός
 εξάφνου (επίορ.): ξαφνικά
 εξέβη(ν) (γ' εν. αορ.): βγήκε
 εξεβώ (α' εν. υποτ. αορ.): βγήω, ξεπροβάλω
 εξεκίνησα (α' εν. αορ.): ξαπόστειλα
 εξεκολλώ: ξεκολλώ
 εξέκοφα (α' εν. αορ.): σταμάτησα
 εξελέγχομαι: κατηγορούμαι, ψέγομαι
 εξελέγχο: ψέγω κάποιον ως ψεύτη· βγά-
 ζω κάτι ψεύτικο
 εξέλευσις: έξοδος· αραξοβόλι
 εξέλιπεν (γ' εν. αορ.): εξαφανίστηκε, τέ-
 λειωσε
 εξεμυαλισμός: ξεμυάλισμα, τρέλα
 εξεναντίας: αντίθετα· αντίστροφα
 εξεπάτ'σε (γ' εν. αορ.): εξαπάτησε
 εξέπεσις,-η: ξέπεςμα
 εξεπηδούσαν (γ' πληθ. πρτ.): πετάγονταν
 έξω, έφευγαν
 εξεπικρώνω: γλυκαίνω, γαληνεύω
 εξεπίτηδες: σκόπιμα· ειδικά
 εξεπορτίζω: ξεπορτίζω, βγαίνω από πύλη
 περιτειχισμένου οικισμού
 εξεπροβόδεν (γ' εν. πρτ.): ξεπροβόδιζε
 εξεργάζω: επεξεργάζομαι· εξασκώ
 εξερεύνησις,-η: έρευνα, φάξιμο
 εξέρχομαι του βίου: πεθαίνω
 εξεσκεπάζω: ξεσκεπάζω

εξέστη(ν) (γ' εν. αορ.): απόρησε
 εξεστηκώς (μτχ.): εκστατικός, απορημέ-
 νος· έκπληκτος, κατάπληκτος· από-
 πληκτος, με χαμένα τα λογικά
 εξέστησε(ν) (γ' εν. αορ.): ξάφνιασε, έκανε
 κάποιον να τα χάσει
 εξετάζομαι: ανακρίνομαι
 εξετάζω: ρωτώ· εξετάζω· ανακρίνω
 εξέτασις,-η: έρευνα, αναζήτηση· ανάκριση
 εξεταστής: ιεροξεταστής
 εξετήκοντο (γ' πληθ. πρτ.): έλιωναν
 εξέυρον (γ' πληθ. πρτ.): ήξεραν
 εξεύρω: ξέρω· μαθαίνω
 εξευτελισμένος: ευτελής, ταπεινός
 (ε)ξεφωνίζω: ξεφωνίζω
 εξέχρωσεν (γ' εν. αορ.): ξεχρώσε
 εξέχω: υπερτερώ
 εξέψυξεν (γ' εν. αορ.): ξεψύχησε
 εξήβαλαν,-εν (γ' πληθ., γ' εν. αορ.): έβγα-
 λαν,-ε· μετακίνησαν,-ε
 εξηγήθην (γ' εν. αορ.): διηγήθηκα· είπε
 εξήγησις: εξήγηση, ερμηνεία· μετάφρα-
 ση· αφήγηση
 εξηγούμαι (μτβ. και αμτβ.): αφηγούμαι,
 διηγούμαι· μιλώ· λέγομαι
 εξηγημένος: αγριεμένος, άγριος
 εξηγώ: ερμηνεύω· μεταφράζω από την
 αρχαία ή τη λόγω ελληνική σε δημωδέ-
 στερη ελληνική γλώσσα· αφηγούμαι
 εξηκριβωμένος: λεπτομερής· λεπτός, εξε-
 ζητημένος
 εξήκων τα δώδεκα: που απαιτεί (απαιτώ-
 ντας) τα διπλά (δώδεκα αντί για έξι
 ασημένα νομίσματα)
 εξημέρωμα: ξημέρωμα
 εξημερώνει (απρόσ.): ξημερώνει
 εξημερώνομαι: ξημερώνομαι
 εξηντάριν, το: ισχυρό νόμισμα, ποσό αξί-
 ας 60 (τουρκικών) γροσιών
 εξήρτηται (γ' εν. πρκ.): εξαρτάται, ανήκει
 (πολιτικά, διοικητικά)
 εξής, η: (η) επομένη (μέρα)
 εξής, ο: ο επόμενος, ο παρακάτω
 εξήσκειπος: ξέσκεπος
 έξι εφτά: μερικοί
 εξιπάζω: αναστατώνω
 εξισάζομαι: εξισώνομαι
 εξίσου: με ίσο, ισότιμο, δίκαιο τρόπο
 εξίσταμαι: απορώ, θαυμάζω· καταπλήσ-
 σομαι
 εξίσταμαι και ίσταμαι: στέκομαι έκπλη-
 κτος
 εξιχνιάζω: ανιχνεύω, διερευνώ
 έξοδα (πληθ.): χρήματα απαραίτητα για
 τα (καθημερινά) έξοδα, για τη διαβίωση

εξόδεψις,-η: έξοδο,-α
 εξοδιά: έξοδο,-α, δαπάνη
 εξοδιάζομαι: ξοδεύομαι
 εξοδιάζω: καταναλώνω, ξοδεύω· χρησι-
 μοποιώ
 εξοδιαστής: ταμίας, λογιστής των εξόδων
 έξοδον, το, έξοδος, η: έξοδος· εξώπορτα·
 χρήματα απαραίτητα για τα (καθημε-
 ρινά) έξοδα, για τη διαβίωση· μέσο για
 αγορά αναγκαίων πραγμάτων
 Έξοδος: το βιβλίο της Εξόδου στην Πα-
 λαία Διαθήκη
 εξολοίθησε (γ' εν. αορ.): έπεσε στο ολί-
 σθημα, στο αμάρτημα
 εξολοθρευτικός: καταστροφικός
 εξολοθρευμός: εξολοθρευση
 εξομαλίζω: ισοπεδώνω
 εξομολογώμαι: εξομολογούμαι
 εξομολογών (μτχ.): εξομολογούμενος
 εξοπλισμένος: οπλισμένος
 εξορθώνω: ορίζω, παραγγέλλω
 εξορία: απόφαση, καταδίκη εξορίας
 εξορίζομαι: διώχνομαι· πέφτω έξω στη
 στεριά
 εξορκίζομαι: ορκίζομαι
 εξοστρακισμός: τιμωρία· περιορισμός, φυ-
 λάκιση
 εξότου: αφότου, από τότε που
 έξου: έξω
 εξουδενώνω: εξουδετερώνω· αφανίζω
 εξουθελώ: κατανικώ, συντρίβω
 εξουρία: εξορία
 εξούσαμε (α' πληθ. πρτ.): ξύναμε
 εξουσία: εξουσία· δικαίωμα· αρμοδιότη-
 τα· δικαιοδοσία· διοίκηση, κυβέρνηση,
 κράτος· κατοχή
 εξουσιάζω (μτβ. και αμτβ.): έχω (κάποιον,
 κάτι) δικό μου, κατέχω· είμαι κυρίαρ-
 χος, βασιλεύω
 εξουσιαστής: κύριος· κάτοχος· διοικητής·
 άρχοντας, λόρδος· ηγεμόνας
 εξουσιαστικός: με τη βία
 εξοχότατος: ανώτερος,-ώτατος· υπέρτα-
 τος, μέγιστος· πολύ σπουδαίος
 εξοχότερος: πιο εξαιρετικός
 εξοχότης: υπεροχή
 εξόχως: πάρα πολύ· ιδίως, κυρίως· εκτός
 εξυβρίζω: προσβάλλω την τιμή κάποιου,
 ατιμάζω· βιάζω
 εξυπνεί (γ' εν.): ξυπνάει
 εξύπνησε (β' εν. προστ. αορ.): ξύπνα,-ησε
 εξυπνίζομαι: ξυπνώ
 έξυπνος: ξύπνιος, άγρυπνος
 έξυπνος γίνομαι: ξυπνώ
 εξυπνώ: ξυπνώ

εξυπολόμοι: βγάζω τα υποδήματα
 έξω (α' εν. μέλλ.): θα έχω, θα πάρω
 έξω (πρόθ. και επίρρ.): εκτός, πέρα: απέ-
 ναντι, στην απέναντι ακτή: έξω από την
 πόλη, στο ύπαιθρο
 έξω, ο: εξωτερικός
 έξω Αιθιοπες, οι (πληθ.): Αφρικανοί των
 παραθαλάσσιων περιοχών του Ατλα-
 ντικού και του Ινδικού
 έξω από την συνήθειαν, ο: ασυνήθιστος
 έξω από τον νουν (μου): έκπληκτος, απο-
 ρημένος· εξάλλος
 έξω θάλασσα, η: Ατλαντικός
 έξω καιρού, ο: άκαιρος· ανυπόστατος
 έξω Λιβύη, η: Ατλαντική (Δυτική) Αφρική
 Έξω Μερά, η: δυτική ακτή Σαντορίνης
 έξω μέρος, το: παραθαλάσσιο μέρος
 έξω οπού: εκτός από το ότι
 έξω της φύσεως, ο: υπερφυσικός
 έξω του δρόμου, ο: ασυνήθιστος· υπερβο-
 λικός
 έξω φρενών, ο: αλλόφρων, έκπληκτος· ξε-
 τρελαμένος, τρελός
 έξωθεν: από έξω· έξω από την πόλη
 έξωθεν, ο: που προέρχεται από το εξωτε-
 ρικό, ζει στο εξωτερικό
 εξωκλησιασμός: εκκλησιαστική αργία,
 απομάκρυνση (κληρικού) από λειτουρ-
 γικά καθήκοντα ή δικαιώματα (ιερο-
 πραξία)
 εξωμέρου (επίθ. και επίρρ.): εξωτερικός·
 ξενικός· από άλλο μέρος
 έξων (επίρρ.): έξω· στο ύπαιθρο
 εξώνω: απολύω, διώχνω· εξορίζω
 εξώσθεις (μτχ.): απολυμένος, διωγμένος
 εξώσθη,-ησαν (γ' εν., γ' πληθ. αορ.): απο-
 μακρύνθηκε,-αν (από τη θέση του/τους),
 διώχτηκε,-αν
 εξώσις: απόλυση, διώξιμο· εξορία
 εξωτερικός: επιφανειακός· μη εκκλησια-
 στικός, κοσμικός· πολιτικός
 εξώτερος: εξωτερικός· εντελώς ασυνήθι-
 στος· εξαιρετικά ωραίος
 εξωτική (θηλ.): ξωτικιά, θηλυκό τελώνιο,
 νεράιδα
 εξώφλοιον: τσόφλι
 επ': πάνω· με· βλ. και επί, εφ', επί
 επ' αληθείας: στ' αλήθεια
 επ' αυτού τούτου: επιτούτου
 επ' εκκλησίας: στην εκκλησία, κατά τη
 λειτουργία
 επ' εμοί: σε βάρος μου, εναντίον μου
 επ' οίκου: για την πατρίδα
 επ' οφθαλμών: μπροστά στα μάτια· μπρο-
 στά

επαγγελία: υπόσχεση· θεϊκή υπόσχεση·
 εκπλήρωση της υπόσχεσης· ευχή· ε-
 πάγγελμα
 επαγγέλλομαι: υπόσχομαι· υποστηρίζω
 πως έχω· διακηρύσσω· λέω, κάμνω πως
 είμαι· έχω ως επάγγελμα· ασκώ
 επάγγελμα: ενασχόληση· ιδιότητα· επαγ-
 γελματική τάξη· επαγγελματικό εγχει-
 ρίδιο
 επάγει (γ' εν.): πηγαίνει (ή: επάγη, γ' εν.
 αορ.: πήγε)
 επάγησαν (γ' πληθ. αορ.): έφυγαν
 επαγωγός: ελκυστικός, γοητευτικός
 επαγωγότερος: ελκυστικότερος, γοητευ-
 τικότερος
 επαινετός: αξιέπαινος· παινεμένος, φημι-
 σμένος
 έπαιρνε (β' εν. προστ.): παίρνε, πάρε
 επάιρνομαι: κυριεύομαι
 επάιρνομαι από σπαθίου/με το σπαθί: κυ-
 ριεύομαι με πόλεμο, βίαια (όχι με πα-
 ράδοση ή συμφωνία)
 επάιρνω: παίρνω· κυριεύω, κατακτώ· α-
 ναλαμβάνω· κάμνω
 επάιρνω αναισχυντίαν: γίνομαι ξεδιάντρο-
 πος
 επάιρνω από τα οπίσω: χτυπώ κάποιον
 από πίσω, κυκλώνω
 επάιρνω βουλήν: αποφασίζω
 επάιρνω εις αγάπην: παίρνω κάποιον με
 ευνοϊκό μάτι
 επάιρνω κοντά: παίρνω κάποιον από πί-
 σω, παρακολουθώ
 επάιρνω λογαριασμόν: σκέφτομαι, συλλο-
 γίζομαι· υπολογίζω
 επάιρνομαι: περηφανεύομαι· παίρνω (το)
 θάρρος, θράσος· τολμώ
 επάιρω: σηκώνω
 επάιρω τας οφρύς: περηφανεύομαι, γίνο-
 μαι υπερόπτης
 επαισθητότατα (επίρρ.): ολοφάνερα
 επακολουθώ: ακολουθώ, υπακούω
 επακούω: ακούω· υπακούω
 Έπακτος/Έπαχτος, ο: Ναύπακτος
 επαναλαμβάνω: ξαναπαίρνω, παίρνω πί-
 σω
 επανάστασις: εξέγερση
 επαναστρέφω: επιστρέφω
 επανεβάνει (απρόσ.): συμβαίνει
 επανέβη(ν) (απρόσ. αορ.): συνέβη
 επανέρχομαι εις χείρας: ξανασυμπλέκο-
 μαι
 επάνθρευεν (γ' εν. πρτ.): πάντρευε
 επανίσταμαι: εξεγείρομαι, επαναστατώ
 επαντώ: κρατώ, διαρκώ

επάνω: πάνω από· περισσότερο από· πα-
ραπάνω, πιο πριν
επάνω εις αυτό: τότε
επάνω κάτω: από πάνω ως κάτω, από
την κορφή ως τα νύχια
επάνωθεν: από πάνω
επανωκαμήλαιον: καλημαύκι, καπέλο
(ορθόδοξου) κληρικού
επανωφόρι(ον): πανωφόρι, μανδύας· εξω-
τερικό ένδυμα
επανωφόρον: πανωφόρι, μανδύας
επαιδός: μάγος
επαπειλώ: απειλώ επιπλέον, απειλώ κι
από πάνω
επαρραγγείλεν (γ' εν. αορ.): παράγγειλε,
διέταξε
επαρρακάλειε,-αλούμαν (γ' εν., α' πληθ.
πρτ.): παρακαλούσε,-αμε
επαράλεβε (γ' εν. αορ.): παράλαβε, πήρε
επάρατος: καταραμένος
έπαρε(ν) (β' εν. προστ. αορ.): πάρε
επαρέβηκαν (γ' πληθ. αορ.): παραβιάστη-
καν
επάρθη(ν) (γ' εν.): πάρθηκε· προήλθε· περ-
ρηφανεύτηκε, τόλμησε
επαριθμούμαι: (συν)αριθμούμαι, υπάρχω
επαριθμώ: απαριθμώ, μετρώ
επαρ' κατέβην (γ' εν. αορ.): μειώθηκε, πε-
ριορίστηκε
έπαρμα: απόκτημα, λεία
επαρμός: άλωση, κατάκτηση
επαρχία: χώρος· επικράτεια· διοικητική
δικαιοδοσία
επαρχικός: που ανήκει σε, σχετίζεται με,
(ρωμαίο) έπαρχο
επαρχιώτης: κάτοικος (συγκεκριμένης) ε-
παρχίας· που ανήκει στην εκκλησιαστι-
κή δικαιοδοσία επισκόπου
έπαρχος: διοικητής επαρχίας· πολιτικός
διοικητής πόλης· πρόεδρος αστικού και
ποινικού δικαστηρίου (βυζαντινός αξιω-
ματούχος)· (οθωμανός) διοικητικός αντι-
πρόσωπος, αναπληρωτής του βεζίρη
επατούσατε (β' πληθ. παρατ.): πατούσατε
επαύριον, η: (η) επομένη (μέρα)
Έπαχτος, ο: Ναύπακτος
επέβλεπε (γ' εν. πρτ.): απέβλεπε σε
επέθηκην (γ' εν. αορ.): τοποθέτησε, έβαλε
επεθυμία: επιθυμία
επεθυμώ: επιθυμώ
επί: επειδή
επειδή(ς): διότι· αφού· αν
επειδή(ς) και: διότι· αφού, τη στιγμή που
Έπειρος: Ήπειρος
έπειτα που: αφού πρώτα

επεκαλύφθησαν (γ' πληθ. αορ.): αποκα-
λύφθηκαν
επέκεινα: πέρα· περισσότερο· αργότερα
επέκεινα, ο, οι: περισσότεροι,-οι
επεκοιμήθη (γ' εν. αορ.): αποκοιμήθηκε
επεκρίνετο (γ' εν. πρτ.): αποκρινόταν
επεκτείνω: παρατείνω
επελθών: επόμενος
επεμβαινώ: έρχομαι, ορμώ, πέφτω επάνω
επεμβολή: επιβουλή
επεξεργάζομαι: δουλεύομαι, γίνομαι αντι-
κείμενο επεξεργασίας
επερικλείω (α' εν. πρτ.): περιέκλεια· εσό-
κλεια
επεριπατούμεν (γ' εν. πρτ.): περπατούσα-
με
επέρνον (α' εν. και γ' πληθ. πρτ.): περ-
νούσα,-αν
επερνούσατε (β' πληθ. αορ.): ζούσατε
επερπάτειε (γ' εν. πρτ.): περπατούσατε
επέρχομαι: διεξέρχομαι, διαβάζω από την
αρχή ως το τέλος
επερχόμενος: κατοπινός
επερωτώ: ρωτώ· ανακρίνω
επέσωσεν (γ' εν. αορ.): έφτασε τελικά
επέτασεν (γ' εν. αορ.): πέταξε
επετυχαίνω: πετυχαίνω
επεύχομαι: εύχομαι, εύχομαι επιπλέον
επεχειρισθήκαν (γ' πληθ. αορ.): επιχειρή-
σαν
επέχω: κατέχω, καταλαμβάνω· έχω
επέχω τόπον: είμαι αντί για
επήα,-ε (α' εν., γ' εν. αορ.): πήγα,-ε
επηαίανε (γ' πληθ. πρτ.): πήγαιναν
επήγαινα + μτχ. ρήματος: πρτ. ρήματος
επηγαίνω: κατευθύνομαι
επήρασαν (γ' πληθ. αορ.): πήραν, κατέ-
κτησαν
επήρεια: επιρροή
επί: πάνω· σχετικά με, για· βλ. και επ',
εφ', επί
επί ζωής (μου): εφ' όρου ζωής, ισόβια
επί θυγατρί: από γάμο με την κόρη (μου,
κτλ.)
επί λεπτού: λεπτομερειακά· διεξοδικά
επί λόγω: με σκοπό
επί παρουσίας (μου): μπροστά (μου)
επί πάσι: πάνω απ' όλα
επί ποδός, ο: πρόχειρος, βιαστικός
επί ποδών, ο: όρθιος, στο πόδι (όχι στο
κρεβάτι)
επί συκοφαντία: βάσει της συκοφαντίας
επί συμφωνία: με τον όρο
επί τα κρείττω: προς το καλύτερο
επί την αύριον: την επομένη (μέρα)

επί το αυτό : στο ίδιο σημείο
 επί των αναμνήσεων, ο: αξιωματούχος επιφορτισμένος να θυμίζει στον αυτοκράτορα όσους διακρίνονται σε εκστρατεία ή άλλη περίπτωση (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 επί χείρας: στα χέρια
 έπιαν (γ' πληθ. αορ.): ήπιαν
 επιάνετε (β' πληθ. πρτ.): πιάνετε, παίρνατε
 επιάσασαν (γ' πληθ. αορ.): έπιασαν
 επιάσε(ν) (γ' εν. αορ.): έπιασε· κατέλαβε
 επιβαίνω (μτβ. και αμτβ.): πατώ· μπαίνω· επιβιβάζομαι
 επιβατικότητας: ικανότητας στο να βρίσκει δίοδο, διέξοδο· διεισδυτικότητας
 επιβεβαίωσης,-η: επικύρωση
 επιβλέπω: ρίχνω τη ματιά, την προσοχή πάνω σε κάποιον· βλέπω· αντιμετωπίζω
 επιβουλεύομαι: είμαι (γίνομαι) αντικείμενο επιβουλής
 επιβουλεύσε (β' εν. προστ. αορ.): σκέψου κακό (για άλλον)
 επιβουλευτικός: δόλιος
 επιβουλεύω (μτβ. και αμτβ.): καταστρέφω· σκέφτομαι κακό (για άλλον), επιβουλεύομαι· μηχανοραφώ
 επιβουλή: δολοπλοκία· συνωμοσία
 επιβουλος: που επιβουλεύεται κάποιον· συνωμότης, προδότης
 επιγεγραμμένος: υπογεγραμμένος, οπισθογραφημένος, μεταβιβασμένος· επικυρωμένος
 επιγνωρίζω: αντιλαμβάνομαι, κατανοώ
 επιγνώσις,-η: κατανόηση· γνώση
 επιγράφω: αποδίδω
 επιδακρύζω: δακρύζω για κάτι· δακρύζω κι(όλας) από πάνω
 επιδαφιλεύομαι,-εύω: δίνω με αφθονία, σπάταλα
 επιδειξίς: εκδήλωση· ματαιοδοξία
 επιδεκτικός: πρόσφορος
 επιζήτῶ την αίσθησιν: ζητώ να αισθανθώ, να μυρίσω
 επιθύμημα: επιθυμία
 επιθυμημένος: επιθυμητός
 επιθυμητής: που επιθυμεί· άπληστος
 επιθυμία: επιθυμία· ερωτική επιθυμία
 επικαλούμαι (μτβ. και αμτβ.): ζητώ, εκλιπαρώ· επικαλούμαι ως βοηθό· επικαλούμαι (ως) μάρτυρα· (επ)ονομάζομαι, παίρνω την επωνυμία
 επικαλούμενος: (επ)ονομαζόμενος
 επικαλύπτομαι: αποκαλύπτομαι
 επικαλώ: καλώ· επικαλούμαι

επικάμπτομαι: λυγίζω
 επίκειμαι: βρίσκομαι στο πάνω μέρος, ξεπροβάλλω
 επικέρνης: (αρχι)οινοχόος, κεραστής κρασιού (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 επίκλην, το: επώνυμο· παρατσούκλι
 επίκλησις: επωνυμία, επώνυμο
 επικλινής: επιρρεπής
 επικούρειος: ηδονιστής
 επικουρία: βοήθεια, συνδρομή
 επίκουρος: βοηθός
 επικρατώ: κυριαρχώ· κρατώ, διαρκώ· διατηρούμαι
 επίκρισις,-η: (δικαστική) απόφαση, εκδίκαση, κρίση
 επιλαλώ: βάζω άλογο (ζώο) να τρέξει
 επιλανθάνομαι: ξεχνώ
 επιλέγω: προσθέτω επιπλέον, καταλήγω λέγοντας
 επιλοιπος: υπόλοιπος· που έχει απομείνει
 επίμαχος: κατακτητής
 επιμειξία: επικοινωνία
 επιμέλεια/επιμελεία: φροντίδα
 επιμελεστέρος: με μεγαλύτερη φροντίδα
 επιμελημένος: φροντισμένος· συστηματικός
 επιμελής: επίμονος
 επιμελούμαι: προσπαθώ, πασχίζω· δειχνώ επιμέλεια, φροντίζω· νοιάζομαι, ενδιαφέρομαι· ασχολούμαι
 επιμέφομαι: ψέγω
 επιμένω: μένω· μένω επιπλέον
 επιμήκης: παρατεταμένος, μακρόχρονος
 επινεύω: συγκατατίθεμαι
 επινόημα: επινόηση, εφεύρεση
 επίνοια: επινόηση, κόλπο
 επίνομα, επινόμι: επώνυμο
 επιορκία: παραβίαση του όρκου, προδοσία
 επίορκος: προδότης
 επιούσα, η: (η) επομένη (μέρα)
 επίπεδον, το: ίσιωμα
 επιπίπτω: ορμώ, χτυπώ
 επιπλανής: επιπόλιος, επιφανειακός· πλανερός
 επίπλαστος: ψεύτικος, φαινομενικός
 επιπόθητος: πολύ επιθυμητός
 επιποθώ: επιθυμώ πολύ, λαχταρώ· επιθυμώ επιπρόσθετα
 επίσημος: ανώτερος· ξεχωριστός· διακεκριμένος κοινωνικά· διάσημος
 επίσης: εξίσου
 επίσκεψις,-η: επίβλεψη· επιθεώρηση· εποπτεία, φροντίδα· περιθάλψη· προστασία
 επισκήπτω: καταφθάνω, ορμώ

επισιιάζω: πέφτω πάνω σε κάποιον (κά-
 τι) σαν σιαά
 επισιίζομαι: πασχίζω, προσπαθώ, αγωνί-
 ζομαι
 επισιοπάτον: ειοπηεία· αξίωμα· επισιο-
 πή
 επισιοπηεύω: γίνομαι επισιιοπηος
 επισιιοπηή: (ρωμαιοκαθολική) επισιιοπηή,
 καθεδρικός· κτίριο και εγκαταστάσεις
 του (ρωμαιοκαθολικού) καθεδρικού του
 Αγίου Μάρκου (Ζακύνθου)
 επισιόταμα: γνωρίζω καλά
 επισιόταμένος: επισιείμενος
 επισιότασία: ειοπηεία· φροντίδα· φύλαξη,
 επάγγελμα· φύλακα· υπηρεσία, δου-
 λεια· εξουσία, αξίωμα
 επισιότατης: επόπητης· φύλακας· επισιεφα-
 λής· πρωθυπουργός, (μέγας) βεζίρης
 επισιότατα: επιβλέπω
 επισιότηθιος (επιθ. και ουσ.): μυστιοσύμ-
 βουλος· ευνοούμενος
 επισιότημη: γνώση
 επισιότημων: (βαθύς) γνώστης
 επισιότηρίζομαι: στηρίζομαι πάνω, ακου-
 μώ· έχω ως υποστήριγμα
 επισιότηρίζω: στηρίζω
 επισιότομα (επίρρ.): μπρούμυτα
 επισιότρεφαν (γ' πληθ. πρτ.): επέστρεφαν
 επισιότρέφομαι: γυρίζω, στρέφομαι· επισι-
 στρέφω· μετανώω
 επισιότρέφω: ξαναδίνω
 επισιότρεψεν (γ' εν. αορ.): επέστρεψε
 επισιότροφή: επάνοδος· μεταστροφή· επισι-
 στροφή στον χριστιανισμό· εκχριστιανι-
 σμός· προσηλυτισμός
 επισιόσυμβαίνει (απρόσ.): συμβαίνει· κατό-
 πιν, επακολουθεί
 επισιόσυμβάς (μτχ. αορ.): που έχει συμβεί
 επισιόσυνάζω: συνάγω, συμπεραίνω
 επισιόσώρω: σώρω, παρασώρω· προσελκύω·
 φέρνω
 επισιόσφραγίζομαι: επισιοκρώνομαι
 επισιόσώνω: φτάνω τελικά
 επισιόσρωεύω: μαζεύω
 επισιόταγή: εντολή, διαταγή
 επισιόταγμα: εντολή
 επισιόταττω: προστάζω· επιβάλλω
 επισιόταυτού: επίτηδες, σκόπιμα
 επισιότάφια, τα: επισιόηδεις (ή επισιμνημόσου-
 νες) τελετές
 επισιότεινόμαι: εκτείνομαι, απλώνομαι
 επισιότεχνεύομαι: κάμνω τέχνασμα, μηχα-
 νεύομαι
 επισιότηδεια (επίρρ.): επιδέξια
 επισιότηδεια, τα: απαραίτητα, χρειαζόμε-

να· έπιπλα, (σιπιτικά) αντικείμενα
 επισιότηδεις: επιδέξιος· κατάρλληλος, βολι-
 κός· έμπειρος, γνώστης
 επισιότηδειςσύνη: κατάρλληλος χειρισμός, ε-
 πιδεδξιοτήτα
 επισιότηδειςότερος: κατάρλληλότερος, προ-
 σφορότερος
 επισιότηδειςότητης, ότητα: επιδεδξιοτήτα· σω-
 στή σιάση
 επισιότηδειςμα: ενασχόληση· επάγγελμα
 επισιότηδειςεύω: εφευρίσκω· εφευρίσκω πρό-
 σχημα, αφορηή διαμάχη κτλ.
 επισιότηρητής: επόπητης: (μέγας) βεζίρης
 επισιότηρώ τον καιρόν: παραμονεύω την ευ-
 καιρία
 επισιότωμώ: ελέγχο, κατηγορώ, καταδικάζω·
 προστάζω· υποχρεώνω
 επισιότωμή: συντόμευση
 επισιότωπέομαι: παραχωρούμαι
 επισιότωπέω: παραχωρώ
 επισιότωπηική, η: επισιότασία
 επισιότωπηικός: με την ιδιότητα του επίτρο-
 που, επόπητη· αναπληρωματικά
 επισιότωπος: επόπητης· διαχειριστής περι-
 ουσία· παιδαγωγικός επόπητης· πα-
 τριαρχικός επίτροπος· απεσταλμένος·
 τοποτηρητής· μέγας βεζίρης, πρωθυ-
 πουργός· αντιβασιλιάς
 επισιότωγχανώ, -τωχαινώ: βρίσκω· πετωχαινώ
 επισιότωχημα: τυχαιό, τυχερό εύρημα
 επισιότωχαινεα: εξώτερική εμφάνιση· επισιαι-
 νόμενο, -α· επίφραση
 επισιότφέρω: φέρω, έχω· παρουσιάζω, παρι-
 στάνω· λέω κατόπιν, προσθέτω (επι-
 πλέον)· επαναλαμβάνω
 επισιότφήμισμα: επευφημία
 επισιότφορά: καταδρομή, κυνηγητό
 επισιότφορτίζομαι: φορολογούμαι
 επισιότφορτίζω: φορτώνω· επιβάλλω
 επισιότφορτίζω από: φορτώνω με· επιβάλλω
 φορολογία
 επισιότφορτισμένος: φορτωμένος· χρωμένος
 επισιότφωνω: αναφωνώ επίσης, επιπλέον
 επισιότφρακακία: χαιρεκακία
 επισιότφραμα: χαιρεκακία
 επισιότφρημα: εγχείρημα· επισιότφρηση· μέθο-
 dos, τέχνασμα· ενέργεια, πράξη
 επισιότφρησις: ενασχόληση
 επισιότφρησις(ο)μαι: αρχίζω, ξεκινώ· επισιει-
 ρώ· δοκιμάζω, προσπαθώ· επαγγέλλο-
 μαι· μεταχειρίζομαι
 επισιότφρηζώ: αρχίζω
 επισιότφρησιμα: τέχνασμα· πράξη, ενέργεια
 επισιότφρώ: χύνω πάνω σε κάποιον· προσφέ-
 ρω σε κάποιον

επίχυσις αίματος: αιμάτωμα
 επιψαύω: μόλις αγγίζω, θίγω
 έπλεγεν (γ' εν. πρτ.): έπλεε
 επλήσθη (γ' εν. αορ.): γέμισε· χόρτασε
 επλήωνε (γ' εν. πρτ.): πλήγωνε
 εποθάνασι (γ' πληθ. πρτ.): πέθαναν
 επόθανεν (γ' εν. αορ.): πέθανε
 εποίκα,-ασιν (α' εν., γ' πληθ. αορ.): έκα-
 να,-ν' έμεινα,-αν
 εποκότα,-οτούσαν (γ' εν. πρτ.): τολμού-
 σε,-αν
 επόκτησεν (γ' εν. αορ.): απόκτησε
 επολεμούσατε (β' πληθ. πρτ.): πολεμού-
 σατε
 επολιτεύουτον (γ' εν. πρτ.): ζούσε (με ορι-
 σμένο τρόπο ζωής)
 επολόμαν (γ' εν. πρτ.): έκαμνε
 επολπίστη (γ' εν. αορ.): απελπίστηκε
 έπομαι (εις): ακολουθώ
 επομείναν (γ' πληθ. αορ.): περισώθηκαν
 επόμευιεν (γ' εν. αορ.): απόμεινε
 επομένως: κατόπιν· στη συνέχεια, αργό-
 τερα· συνεπακόλουθα
 επορώ: μπορώ
 επούλειε (γ' εν. πρτ.): πουλούσε
 επουράνιος, ο: Θεός
 εποφάσισαν (γ' πληθ. αορ.): έβγαλαν (την)
 απόφαση
 εποχή: εποχή· περίσταση
 εποχούμαι: καβαλικεύω
 εποχτησεν (γ' εν. αορ.): απόκτησε
 έππεσαν (γ' πληθ. αορ.): έπεσαν
 έπρεπε (διά) να + υποτ.: έμελλε να +
 υποτ., θα + πρτ.
 επροσδεκτήσαν (γ' πληθ. αορ.): υποδέ-
 χτηκαν
 επρόσθησε (γ' εν. αορ.): πρόσθεσε, είπε
 ακόμη
 επροσκαλώ: προσκαλώ
 επροσπάθαγαν (γ' πληθ. πρτ.): προσπα-
 θούσαν
 επροτιμάτε (β' πληθ. πρτ.): προτιμούσατε
 Επτά Γουλάδες: (Γεντίκουλέ) «Εφταπύρ-
 γιο», (οθωμανική) ακρόπολη και φυλα-
 κή στο ΝΔ. άκρο της «παλιάς» Κωνστα-
 ντινούπολης, στη θέση της βυζαντινής
 Χρυσής Πύλης
 Επταετής πόλεμος: πόλεμος ανάμεσα
 στους ευρωπαϊκούς συνασπισμούς Βρε-
 τανία, Πρωσία, Ανόβερο, Έση – Γαλλία,
 Αυστροουγγαρία, Ρωσία, Σουηδία, Σα-
 ξονία (1756-1763)
 Επταπύργιον: (Γεντίκουλέ) (οθωμανική)
 ακρόπολη και φυλακή στο ΝΔ. άκρο
 της «παλιάς» Κωνσταντινούπολης, στη

θέση της βυζαντινής Χρυσής Πύλης
 επτωχαδάκι: φτωχαδάκι
 επτωχός: ξένος
 επώδυνος: οδυνηρός
 επωφελής: ωφέλιμος
 εράσθη (γ' εν. αορ.): ερωτεύθηκε
 εράσιμος: αξιαγάπητος, επιθυμητός
 ερασιμότητα: πάρα πολύ αξιαγάπητος,
 επιθυμητός
 έργα του Άρεως βλ. Άρεως, έργα του
 εργάζεσθαι, το: εργασία
 εργάζομαι: κατεργάζομαι
 εργαζόμευιεν (α' εν. πρτ.): εργαζόμευιεν
 εργάσαι (απαρέμφ. αορ.): (να) δουλέψω
 (κτλ.)
 εργασία: έργο
 εργαστηρίαρχος: ιδιοκτήτης βιοτεχνίας, μα-
 γαζιού, εμπορικού, καταστηματαρχης
 εργαστήρι(ον): βιοτεχνία· μαγαζί
 εργαστηροκαφιδιον: μικρός (ή ασήμα-
 ντος) κάλφας (παραγιός) σε εργαστή-
 ρι, μαγαζί
 έργατα (πληθ.): πράξεις
 εργάτης (επιθ. και ουσ.): βοηθητικός·
 δράστης· εργάτης
 έργο(ν)/έργος, το: πράξη· έργο, δουλειά·
 σεξουαλική πράξη· κατασκευή, οικο-
 δόμημα· επάγγελμα· δόλος, διάθεση
 να φέρει κανείς δυσκολία,-ες
 εργόχε(ι)ρον: χειρωνακτική εργασία· χει-
 ροτέχνημα, βιοτεχνικό προϊόν· κέντη-
 μα, «γυναικείες» σπιτικές δουλειές
 έργω και λόγω: με κάθε μέσο, τρόπο
 έργω και λόγω να δώσει, ο: άξιος στις
 πράξεις και στα λόγια
 Ερδέλι: Ερδελία (Ερντελία, Ρουμανίας)
 ερδινάσεν (γ' πληθ. αορ.): διέταξαν
 ερδινάσεν (γ' εν. αορ.): τακτοποίησε, ετοι-
 μασε
 ερεθίζομεν (γ' πληθ. πρτ.): ερεθίζαμε
 ερεθίζω: κεντριζώ· προκαλώ
 ερείπιον: ερείπιο· θραύσμα
 ερευνητής της τύχης: αναζητητής περι-
 πετειών, τυχοδιώκτης
 ερευνώ: ψάχνω, αναζητώ· εξετάζω· ανα-
 κρίνω
 ερημία: ερημιά· μοναξιά· εγκατάλειψη
 ερημιάζομαι: ερημώνομαι
 ερημίτης: ερημικός, μοναχικός
 ερημιτικός: ασκητικός· μοναστικός
 ερημίτισσα (θηλ.): κάτοικος της ερημιάς
 έρημος: στερημένος· εγκαταλελειμμένος
 ερημοτοιχι(ον): ερειπωμένος τοίχος, χά-
 λασμα
 ερήμωσις,-η: λεηλασία

εριγμένος· ριγμένος
 ερίζω· φιλονικώ· συναγωνίζομαι
 Ερίνιος· (φαραώ) Ίναρος
 έριον· μαλλί
 έρισεν (γ' εν. αορ.)· όρισε, διέταξε
 ερίφρος· σύντροφος (υποτιμ.), πονηρός, άθλος
 έριχτεν (γ' εν. πρτ.)· έριχνε
 έρκετον (γ' εν. πρτ.)· ερχόταν
 Έρκολες, ο· Ηρακλής (Έρκολε)
 έρκο(υ)μαι· έρχομαι
 ερμηνεία· συμβολή
 ερμηνεύεται (απρόσ.)· εξηγείται, σημαίνει
 ερμηνεύς (επίθ. και ουσ.)· ερμηνευτής· διερμηνέας, δραγουμάνος
 ερμηνεύω· εξηγώ· επεξηγώ· μεταφράζω· συμβουλευώ, δασκαλεύω· διδάσκω
 έρμος· έρημος, μονάχος· καημένος
 Έρνεστεΐμ· (Έρνεστεΐμ) Έρν(ε)στχάμ
 ερρέθην λόγος (απρόσ. αορ.)· ειπώθηκε, διαδόθηκε
 ερρήθη (γ' εν. αορ.)· λέχθηκε
 ερριμμένος· ριγμένος· παρατημένος
 έρωμαι· έχω δύναμη, ισχύ
 έρωσο (β' εν. προστ.)· ας/να είσαι γερός, χαίρε
 ερώστησα (α' εν. αόρ.)· αρρώστησα
 έρτειν (απαρέμφ. αορ.)· (να) έρθω (κτλ.)
 Ερυθραΐον πέλαγος· Ερυθρά θάλασσα (μψ.), θάλασσα αίματος
 ερυθριάζω,-ιώ· κοκκινίζω· τρέπομαι
 ερυθρόξύλον· δέντρο των τροπικών με εύφλεκτο ξύλο
 Ερύμαντος· (βουόν) Ερύμανθος
 Ερυχθεύς· Ευρυσθεύς
 Ερφούρτιον· Έρφουρτ (Γερμανίας)
 ερχάμενος (μτχ. και επίθ.)· ερχόμενος· όταν ήρθα (κτλ.)· επόμενος
 έρχεται (απρόσ.)· ανήκει· φτάνει, συμποσούται σε
 έρχεται η ταραχή (απρόσ.)· φτάνει ο απόηχος της ταραχής, κοινοποιείται το επεισόδιο
 έρχεται να (απρόσ.)· τυχάινει να, συμβαίνει να
 έρχετόνε (γ' εν. πρτ.)· ερχόταν
 έρχη (β' εν.)· έρχεσαι
 έρχισαν (γ' πληθ. αορ.)· άρχισαν
 έρχομαι βλ. έρχο(υ)μαι
 έρχομαι γυρεύοντας· έρχομαι γυρεύοντας φασαρία, μπελά
 έρχομαι εις αίσθησιν· καταλαβαίνω, αντιλαμβάνομαι
 έρχομαι εις αύξησιν· αυξάνομαι σταδιακά

έρχομαι εις γαμικήν συνάφειαν· έρχομαι εις γάμου κοινωνίαν, παντρεύομαι
 έρχομαι εις γνώσιν· βάζω μυαλό
 έρχομαι εις ε(μ)αυτόν· έρχομαι στα σύγκαλά μου, συνέρχομαι· Ξαναβρίσκα τα λογικά μου
 έρχομαι εις ετούτο· φτάνω, καταλήγω στο σημείο αυτό
 έρχομαι εις ηλικίαν· φτάνω σε νόμιμη ηλικία γάμου, ενηλικιώνομαι
 έρχομαι εις την όρεξιν· δέχομαι την επιθυμία, συμφωνώ με την επιθυμία
 έρχομαι εις το θέλημα· συμφωνώ με την επιθυμία
 έρχομαι εις τον ε(μ)αυτόν μου· συνέρχομαι, έρχομαι στα σύγκαλά μου
 έρχομαι εις υποταγήν· υποτάσσομαι σε κάποιον, υπακούω
 έρχομαι να· πάω να· φτάνω, καταλήγω να
 έρχομαι συντροφιασμένος· συνοδεύομαι
 ερχόμασταν (α' πληθ. πρτ.)· ερχόμασταν
 ερχόμεθεν (α' πληθ.)· ερχόμαστε
 ερχόμενον, το· το μέλλον· η συνέχεια
 ερχόμενος· επόμενος· μελλοντικός
 ερχόμεσθεν,-εσταν (α' πληθ.)· ερχόμαστε· θα έρθουμε
 ερχόντασι,-ησαν (γ' πληθ. πρτ.)· έρχονταν
 ερχόσεστε (ή· ερχόστενε) (β' πληθ.)· έρχεστε
 έρχοτον (γ' εν. πρτ.)· ερχόταν
 έρχου (β' εν. προστ.)· να έρχεσαι, έλα
 έρχο(υ)μαι· έρχομαι· φτάνω, καταλήγω
 έρχομαι κάτω· αποβιβάζομαι
 ερχούμεσθε (α' πληθ.)· ερχόμαστε
 ερώ· ερωτεύομαι, αγαπώ
 ερώμενος (επίθ. και ουσ.)· αγαπητικός· ερωμένος
 ερών· ερωτευμένος
 ερωτήσσει δ' αν (γ' εν. ευκτ. αορ.)· (και) θα ρωτούσε, (και) θα μπορούσε να ρωτήσει
 ερωτήσου (γ' πληθ. υποστ. αορ.)· ρωτήσουν
 ερωτικά (επίρρ.)· με αγάπη
 ερωτικός (επίθ. και ουσ.)· ερωτευμένος· ερωτοπαθής· ερωμένος, αγαπητικός
 Ερώτιον· Ερωτιδεύς, ερωτόπουλο
 ερωτοκίνημα· χαριτωμένη κίνηση
 ερωτοληψία· κατάληψη από ερωτικό αίσθημα, σκιάβωμα στον έρωτα
 ες άκρον· πάρα πολύ
 έσαι (β' εν.)· είσαι
 εσάπη (γ' εν. αορ.)· σάπισε
 εσβενότουνα (γ' εν. πρτ.)· σβηνόταν
 έσβησεν (γ' εν. αορ.)· έσβησε

εσέβηκε(ν),-ησε (γ' εν. αορ.): μπήκε
εσέβουντα (γ' πληθ. πρτ.): σέβονταν
εσέν (αιτ. προσ. αντων.): εσένα· σ' εσένα
έσεσθαι (απαρέμφ. μέλλ.): (να) γίνω (κτλ.)
Εσέσμπετης: μπέτης (πασάς) Ισαΐμ/Ισίμ (Σα-
χίν)
εσθής, η: ρούχο, φόρεμα
εσθιέτω (β' εν. προστ.): να φάει
εσκαμμένοις: σκαμμένοις, κούφιος· ανα-
σκαμμένοις
εσκεπασμένοις: καλυμμένοις, προστατευ-
μένοις
εσκιασμένοις: σκιασμένοις, σκιερός
εσκοτισμένοις: σκοτεινός· ζαλισμένοις· πα-
ραπλανημένοις
εσκυμμένοις: σκυμμένοις
εσμίγο(υ)μαι: σμίγω
έσο (β' εν. προστ.): να είσαι
εσοδιάζω: παραχωρώ το εισόδημα, το νοί-
κι
έσονται (γ' πληθ. μέλλ.): θα είναι
εσού: εσύ
εσπάζετον (γ' εν. πρτ.): φιλούσε
εσπέρας, το: βράδυ, βραδιά
Εσπέριος ωκεανός: Ατλαντικός ωκεανός
εσπιλωμένοις: στιγματισμένοις
έσπριζα (γ' πληθ. πρτ.): άσπριζαν
εσυχνέπασαν (γ' πληθ. αορ.): σταμάτη-
σαν σιγά σιγά
έσσω: μέσα
έσσω μου: (στο) σπίτι μου (κτλ.)
εστάθη (γ' εν. αορ.): υπήρξε, ήταν
εστάθην (α' εν. αορ.): υπήρξα, ήμουν
έσται (απαρέμφ.): (να) είναι
έσται (γ' εν. μέλλ.): θα είναι
εσταμάτηξε (γ' εν. αορ.): σταμάτησε,
εγκαταστάθηκε
εσταυρωμένοις: σταυρωμένοις, Χριστός·
σταυρός με παράσταση του σταυρωμέ-
νου Χριστού
εστέ (β' πληθ.): είστε
έστειλα (γ' πληθ. αορ.): έστειλαν
εστέκετο, εστέκετόνε, εστέκοτον (γ' εν.
πρτ.): (θα) στεκόταν, (θα) βρισκόταν,
(θα) έμενε
εστέκοντα (γ' πληθ. πρτ.): ήταν, έμεναν
εστερημένοις: στερημένοις
έστεσαν,-εν (γ' πληθ., γ' εν. αορ.): έστη-
σαν,-ε
εστεφανωμένοις: στεφανωμένοις, στεμμέ-
νος
εστημένοις: στημένοις, ορθωμένοις
έστι(ν)/εστί(ν) (απρόσ.): είναι δυνατόν
έστι(ν)/εστί(ν) (γ' εν.): είναι, υπάρχει
εστία: φωτιά· τζάκι· σπίτι

εστολισμένοις: στολισμένοις
εστόντα (μτχ.): όντας
εστόντα και, εστόντα... και: καθώς, όταν
έστοντα οπού: επειδή, καθώς
έσ(τ)οντας (μτχ.): όντας· έχοντας
έσ(τ)οντας και/ έσ(τ)οντας να/έσ(τ)οντας
οπού: έχοντας· με το (να): εφόσον· την
ώρα που, καθώς· επειδή
εστόρισεν (γ' εν. αορ.): στόλισε
έστραπτε (γ' εν. πρτ.): άστραπτε
εστρωμένοις: στρωμένοις
έστω (γ' εν. προστ.): ας είναι
εστώς (μτχ.): όντας
εσυγκεράσθη (γ' εν. αορ.): αναμείχθηκε,
ανακατεύτηκε
εσύγκρινα (α' εν. πρτ.): σύγκρινα
εσυγχωρούμεσταν (α' πληθ. πρτ.): συγ-
χωρούσαμε
εσυλλήφθησαν (γ' πληθ. αορ.): πιάστηκαν
αιχμάλωτοι
εσυλλογούμην (α' εν. πρτ.): συλλογιζό-
μουν
εσύμμασε (γ' εν. αορ.): περιμάζεψε, πε-
ριέθαλψε
εσυμπιαστήσαν (γ' πληθ. αορ.): συγκε-
ντρώθηκαν
εσυνήφεραν (γ' πληθ. αορ.): συνήλθαν
εσυντυχάτε (β' πληθ. πρτ.): μιλούσατε,
λέγατε
εσύρνε (γ' εν. πρτ.): τραβούσε (από), προ-
ερχόταν, καταγόταν
εσύρω: τραβώ, πηγαίνω
εσφάζω: σφάζω, σκοτώνω
εσφαλιμένως: λανθασμένα
έσφιγξε (γ' εν. αορ.): έσφιξε
εσφραγισμένοις: σφραγισμένοις, κλειστός
έσχασεν (γ' εν. αορ.): έσκασε, άνοιξε
εσχατιά: άκρη, τέλος· απόληξη γης, ακτή·
πρόποδες
εσχατόγηρος: πάρα πολύ ηλικιωμένοις
εσχατότατος: εντελώς τελευταίος, ακρό-
τατος
έσχε,-ον (γ' εν., γ' πληθ. αορ.): είχε,-αν,
πήρε,-αν
εσχηματισμένοις: σχηματισμένοις· φτιαγ-
μένοις, πλεγμένοις
έσω, ο: εσωτερικός
έσωθεν: από μέσα· μέσα, στο εσωτερικό·
μέσα στην πόλη
εσώσπιτον: εσωτερικό τμήμα του σπιτιού
εσώτερα (επίρρ.): πιο μέσα
εσωτερικός: ενδόμυχος· στενός, ιδιαίτερος
εσωτερικώς: μέσα· μέσα μου, στην ψυχή
μου· ψυχικά
εσώτεροι Αιθίοπες (πληθ.): πλησιέστεροι

(μουσουλμάνοι) Τάταροι, Τάταροι της
 Ευρώπης (Κριμαίας)
 εσώτερος: εσωτερικός
 εταιρεία: ροπή προς την εκπόρνευση,
 πορνεία· σύλλογος, συνεταιρισμός
 Εταιρεία: Φιλική Εταιρεία
 ετέα: ιτιά
 έτει (επίρρ.): κατά το έτος
 ετελειώσετε (β' πληθ. πρτ.): τελειώσατε
 ετερόγλωσσος: ξενόγλωσσος
 ετεροειδής: ανόμοιος, διαφορετικός
 έτερος: άλλος
 ετερόφθαλμος: μονόφθαλμος
 έτη σ' έτη: για χρόνια
 έτι: ακόμη· πάλι· στο μέλλον
 ετίθει (γ' εν. πρτ.): έβαζε, έγραφε· θεω-
 ρούσε
 ετίμασεν (γ' εν. αορ.): ατίμασε, πρόσβαλε
 έτις: έτσι
 ετοιμάστησαν (γ' πληθ. αορ.): ετοιμάστη-
 καν
 έτοιμος: ετοιμόλογος· επιτήδειος
 ετοιμότατος: προθυμότατος· πάρα πολύ
 ετοιμόλογος
 έτοιμος: τέτοιος
 έτος της ενσάρκου οικονομίας: έτος από
 γεννήσεως Χριστού, έτος μ. Χ.
 ετόσον (επίρρ.): τόσο
 ετόσος: τόσος
 ετότε(ς): τότε
 ετού (επίρρ.): αυτού, εδών· εκεί
 ετούνος: αυτός
 ετουνού (γεν. αρσ. ή ουδ.): αυτού
 ετούτι (ουδ.): αυτό
 ετούτοι... εκεινών: οι μεν... απέναντι
 στους δε
 ετούτος: αυτός
 ετραβενίασεν (απρόσ. αορ.): συνέβη
 ετραγώδεις (β' εν. πρτ.): τραγουδούσες
 ετρελάνθης (β' εν. αορ.): τρελάθηκες
 ετρώθη (γ' εν. αορ.): πληγώθηκε· συγχι-
 νήθηκε, επηρεάστηκε· πληγώθηκε από
 έρωτα, ερωτεύτηκε
 ετσακίζω: σπάζω, συντρίβω
 ετσακίασαν (γ' πληθ. αορ.): τσάκισαν,
 λύγισαν την αντίσταση
 έτσι: έτσι· επίσης· τόσος,-ο
 έτσι, ναι (επιρ.): α, ναι
 έτσι το έχω: έτσι είμαι, έτσι έχω συνηθίσει
 ετυφλάθημεν (α' πληθ. αορ.): τυφλωθήκα-
 με
 έτυχα (α' εν. αορ.): έπεσα σε, βρήκα
 ετύχετε (β' πληθ. αορ.): τύχατε, βρεθήκα-
 τε
 ετώρα: τώρα

ευαγγελικώς: σύμφωνα με το ευαγγέλιο
 ευαγγέλιον/Ευαγγέλιον: τα τέσσερα Ευ-
 αγγέλια· η Καινή Διαθήκη· σίγουρη α-
 λήθεια
 ευαγγελιστάδες (πληθ.): ευαγγελιστές·
 εκόνες, παραστάσεις ευαγγελιστών
 ευανθής: σχηματισμένος από ωραία λου-
 λούδια
 ευαπάτητος: εύκολα απατώμενος, ευκο-
 λόπιστος
 ευαρεσθηθεί (γ' εν. υποτ. αορ.): ικανοποι-
 ηθεί
 ευάρεσκος: αρεστός· πρόθυμος, αβρός
 ευαρεστημένος: ευχαριστημένος
 ευαρέστησις: το να είναι, να γίνεται κά-
 πους, αρεστός
 ευάρεστος: ευχάριστος, πρόθυμος να αρέ-
 σει
 ευαρεστούμαι (μτβ. και αμτβ.): παραχω-
 ρώ κάτι ευχαρίστως· είμαι ευχαριστη-
 μένος
 ευαρεστώ (μτβ. και αμτβ.): ικανοποιώ,
 ευχαριστώ· είμαι αρεστός
 ευάρηθος: λίγος, μικρός σε ποσότητα
 Ευβουλος: καλόβουλος, φρόνιμος, συνετός
 ευγένεια: ευγενής καταγωγή· αριστοκρα-
 τικότητα· πολιτισμένη συμπεριφορά·
 τάξη· κομψότητα· ομορφιά
 ευγενεία μου, η: εγώ ο ευγενής, ο άρχο-
 ντας· εγώ το αφεντικό (ειρων.)
 ευγενές, το: ευγενής καταγωγή, αριστο-
 κρατικότητα
 ευγενές συνέδριον: συνέδριο (ευγενών) ε-
 κλεκτόρων
 ευγενέστατος: που προέρχεται από πολύ
 αριστοκρατική οικογένεια
 ευγενής (επίθ. και ουσ.): ευγενικός· προ-
 ερχόμενος από την τάξη των ευγενών·
 φεουδάρχης· άρχοντας
 ευγενίζομαι: γίνομαι πιο ευγενής, εξευγε-
 νίζομαι
 ευγενικός όντος όλων: επειδή είμαι (είσαι,
 κτλ.) ευγενέστερος από όλους
 ευγενικός: που έχει ευγενή καταγωγή,
 ταξικά ευγενής· πολύ ωραίος
 Ευγένιος: (πάπας) Ευγένιος Δ'· Ευγένιος
 Βούλγαρης
 ευγενίς (θηλ.): γυναίκα από την τάξη των
 ευγενών· νεαρή με ευγενή καταγωγή
 ευγεώρητος: που μπορεί να καλλιεργη-
 θεί καλά
 ευδαίμονες Ινδοί (πληθ.): Ινδοί της Ινδικής
 χερσονήσου
 Ευδαίμων Αραβία: Υεμένη
 ευδιάθετον, το: καλή διάθεση

εύδιος: καθαρός, διαυγής
 ευδιότερος: καλύτερος, ευνοϊκότερος
 ευδοκίμησις: ροπή, κλίση· επιτυχία
 ευδόκιμος: πετυχημένος, διακεκριμένος·
 ένδοξος· καλότυχος
 ευδοκίμω: καταφέρνω, πετυχαίνω
 ευδοκώ: έχω την καλή διάθεση να, ευχα-
 ριστούμαι να· μου φαίνεται καλό
 ευειδής: όμορφος
 ευεξία: καλή κατάσταση, ευημερία
 ευεπήκοος: υπάκουος
 ευεργεσία: ευεργεσία· δώρο
 ευεργέτημα: έσοδο
 ευεργετικόν, το: τάση για ευεργεσία
 ευεργετούμαι: παίρνω (ως) δώρο
 ευεργετώ: δίνω, προσφέρω· δίνω δώρο·
 δίνω για εκμετάλλευση
 ευήθης: βλάκας
 ευημερημένα (επίρρ.): με ευημερία, καλο-
 πέραση
 ευημερία: καλοπέραση
 ευήμερος: ευτυχισμένος
 ευθετώ: τακτοποιώ καλά
 ευθέως: αμέσως
 ευθηνία: αφθονία· φτήνια
 ευθυμία: καλή διάθεση· εύθυμη διάθεση·
 γλέντι
 εύθυμος: καλοδιάθετος
 ευθύνω: διευθύνω, κατευθύνω· διευθύνω,
 κυβερνώ
 ευθύς (επίθ.): δίκαιος
 ευθύς (επίρρ.): αμέσως
 ευθύς απού: αμέσως όταν, μόλις
 ευθύς ότε: αμέσως μόλις
 εύκαιρα (επίρρ.): ανώφελα, μάταια
 ευκαιραίνω, -ώνω: αδειάζω
 εύκαιριος: ελεύθερος, μετέωρος
 εύκαιρος: άδειος· μάταιος· άχρηστος
 ευκαιρούσα (ά' εν. πρ.): άδειαζα
 ευκαιρώνομαι: αδειάζω
 ευκαρδία: θάρρος, γενναιότητα
 ευκαριστώ: ευχαριστώ
 ευκαρπία: γονιμότητα, καλή παραγωγή
 εύκαρπον, το: γονιμότητα
 εύκαρπος: γόνιμος, καρποφόρος
 ευκαταληπτότερος: πιο κατανοητός
 ευκαταφρόνητος: παρακατιανός, τιποτέ-
 νιος
 ευκή: ευχή
 ευκλεέστερος: διασημότερος
 ευκολία: άνεση· άνεση μετακίνησης
 ευκολοπίστευτος: εύκολα πιστευτός
 ευκολύνω: διευκολύνω
 ευκοσμότατος: καταστόλιστος· ωραϊότα-
 τος

ευκρασία: εύκρατο κλίμα
 εύκρατος: χλιαρός, ήπιος· μετρημένος·
 ευαίσθητος
 ευκρίνεια: σαφήνεια
 ευκτήριος οίκος: ναός
 ευλάβεια: σεβασμός· ντροπή· λατρεία
 ευλαβητικός: ευλαβής
 ευλαβούμαι, -ώμαι, -ιέμαι: σέβομαι· φοβού-
 μαι· δείχνω ευλάβεια, σεβασμό
 εύλαλος: εύγλωττος, ευφραδής
 ευλογητικός: νόμιμα παντρεμένος
 εύλογος: λογικός· προτιμότερος· σωστός,
 ακριβής
 ευλογότερος: λογικότερος
 ευλόγως: εύλογα, λογικά
 ευμεινία/Ευμεινία: ευμένεια, εύνοια, κα-
 λή διάθεση, χάρη· Γλύκα (όνωμα)
 ευμνημονώ: έχω καλές αναμνήσεις
 εύμορφα (επίρρ.): όμορφα
 εύμορφες τέχνες (πληθ.): καλές τέχνες·
 γράμματα και τέχνες
 ευμορφία, -ιά: ομορφιά
 ευμόρφισμα: ωραιοποίηση
 ευμορφολιθόστρωτος: ωραία (λιθο)στρω-
 μένος
 ευμορφοπρόσωπος: ωραίος στο πρόσωπο
 εύμορφος: ωραίος
 ευμορφότερος, -ύτερος: ωραϊότερος
 ευνοϊκότητα: ευμενέστατος
 ευοδούμαι: πηγαίνω καλά, έχω επιτυχία,
 -ες
 ευοσμής: μυρωδιά, ευωδία
 εύοσμος: μοσχομυρισμένος, αρωματικός
 ευπάθεια: απόλαυση· ευτυχία, μακαριό-
 τητα
 ευπατρίδης: ευγενής, από ευγενή, αρι-
 στοκρατική οικογένεια
 ευπειθής: πειθαρχικός
 ευπερίστροφος: εύστροφος
 ευπορία: αφθονία· πλούτος
 ευπόριστος: που βρίσκεται εύκολα, που
 μπορεί να τον προμηθευτεί κανείς εύ-
 κολα
 ευπρέπεια: τακτική και ωραία εμφάνιση·
 ωραίο θέαμα
 ευπρεπισμένος: καλά τακτοποιημένος,
 στολισμένος
 ευπροαίρετος: καλοπροαίρετος
 ευπροσηγορία: ευγένεια λόγων· καταδε-
 χτικότητα, φιλικότητα
 ευπροσήγορον, το: καταδεκτικότητα, φι-
 λικότητα, γλυκός τρόπος
 εύρεμα: εύρημα, ανακάλυψη
 ευρεμένος: που σώθηκε, παραδόθηκε
 ευρεμός: εύρεση

εύρετε (β' πληθ. αορ.): βρήκατε
 ευρετής: εφευρέτης
 εύρηκα, ευρήκατε (α' εν. πρκ., αορ.): έχω/
 έχετε βρει, βρήκα, -ατε
 ευρήσεις (β' εν. μέλλ.): θα βρεις
 εύρηται (απρόσ. πρκ.): βρίσκεται, παρα-
 δίδεται
 Ευριπιώτης: κάτοικος της Χαλκίδας, της
 Εύβοιας
 Εύριπος, η: Χαλκίδα· Εύβοια
 ευρίσκομαι βλ. ευρίσκο(υ)μαι
 ευρίσκομαι από τον αριθμόν: συναριθμού-
 μαι, ανήκω σε
 ευρίσκομαι εις τον νουν μου: έχω τα λογι-
 κά, τα σύγκαλά μου
 ευρισκόμενος (μτχ): όντας· παρών· που
 ζει στο παρόν
 ευρίσκο(υ)μαι: βρίσκομαι· στέκομαι· κα-
 τοικώ· ζώ· είμαι· υπάρχω· ανήκω· τυ-
 χαίνει να έχω
 ευρίσκουμαι αντάμα: συνευρίσκομαι, σμί-
 γω (σαρκικά)
 ευρίσκω: βρίσκω· συναντώ· ανακαλύπτω
 ευρίσκω καιρό: βρίσκω ευκαιρία
 ευρίσκω το ναυάγιον: ναυαγώ, συναντώ
 την καταστροφή
 ευρυχωρία: άνεση, ελευθερία
 ευρυχωρότης, -ητα: πλάτος
 ευρωπαϊκή αποικία: αποικία (νεότερων)
 Ευρωπαϊών (συνήθως στην Αμερική και
 στον Ατλαντικό και Ινδικό ωκεανό)
 Εύσημος: καλοσημαδος, τυχερός
 ευσπλαγχνίζομαι: δείχνω έλεος, λυπάμαι
 εύσπλα(γ)χνος: σπλαχνικός· καλοσυνά-
 τος
 ευσπλαγχνώμαι: σπλαχνίζομαι, λυπάμαι
 εύσπλαχνος βλ. εύσπλα(γ)χνος
 εύστομία: ευκολία στην ομιλία, την εκφώ-
 νηση, ευγλωττία
 εύστροφος: ευλύγιστος
 εύτακτα (επίρρ.): με τάξη, κόσμα
 εύτακτος: καλά τακτοποιημένος· κόσμιος·
 σεμνός, φρόνιμος
 ευτακτότατος: πάρα πολύ ευνομούμενος
 ευτάκτως: με ωραίο, τεχνικό τρόπο
 ευταξία: (καλή) τάξη
 ευτολμία: τόλμη
 ευτολμοτέρως: με μεγαλύτερη τόλμη
 ευτόλμω: με τόλμη
 ευτρεπίζω: τακτοποιώ· κοσμών
 ευτρεπισμένος: τακτοποιημένος, έτοιμος
 ευτρεπισμός: ετοιμασία
 ευτός: αμέσως
 ευτυχέστατος: πάρα πολύ χαρμόσυνος
 ευτυχής: επιτυχημένος· ευτυχισμένος· ευ-

χάριστος
 ευτυχήσει (γ' εν. μέλλ.): θα ευτυχήσει
 ευτυχία: επιτυχία· ευημερία
 ευτυχισμένος: που ευημερεί, που βρίσκε-
 ται σε καλή κατάσταση, που πάει καλά
 ευτυχώ (μτβ. και αμτβ.): κάμνω κάποιον
 ευτυχισμένο· ευδοκίμώ, έχω επιτυχία·
 πετυχαίνω· κερδίζω· γίνομαι ευτυχισμέ-
 νος
 ευτυχώς: με επιτυχία, πετυχημένα· καλό-
 τυχα, τυχερά, με ευτυχή έκβαση· καλο-
 τάξειδα· ευτυχισμένα
 ευφημία: καλή φήμη
 ευφημίζομαι: είμαι διάσημος
 ευφημίζω: επευφημώ· δοξάζω
 ευφραίνομαι: χαίρομαι, απολαμβάνω
 ευφραίνω: χαροποιώ, ευχαριστώ
 ευφρονεί, το: το να είναι κανείς στα καλά
 του, το να σκέφτεται λογικά, φρόνιμα
 ευφροσύνη: χαρά
 εύχαιρος: άδειος, αδειασμένος
 ευχαρισθήσει (γ' εν. υποτ. αορ.): ικανο-
 ποιήσει
 ευχαρισμένος: ευχαριστημένος, ικανοποι-
 ημένος· ευγνώμων
 ευχάριστα (επίρρ.): με ευχαρίστηση
 ευχαριστημένος: ευχαριστημένος, ικανο-
 ποιημένος· πρόθυμος
 ευχαριστήριος ύμνος: δοξολογία
 ευχαριστία: ικανοποίηση· ευγνωμοσύνη·
 υπόληψη
 ευχαριστιούμαστε (α' πληθ.): ευχαριστιό-
 μαστε, αρκούμαστε
 ευχάριστος: ικανοποιημένος, ευτυχισμέ-
 νος· ευγνώμων· ευμενής
 ευχαρίστου (β' εν. προστ.): ευχαρίστα
 ευχαριστούμαι, -ώμαι: ικανοποιούμαι, αρ-
 κούμαι· είμαι ευχαριστημένος· προτιμώ
 ευχαριστούμαι (α' πληθ. πρτ.): ευχαρι-
 στούσαμε
 ευχαριστούμενος: αρκούμενος
 ευχαριστώ: ικανοποιώ
 ευχαρίστως: ικανοποιητικά· όπως μου α-
 ρέσει, κατά την επιθυμία μου
 ευχερέστερον (επίρρ.): ευκολότερα
 εύχετον (γ' εν. πρτ.): προσευχόταν
 ευχή: προσευχή, δέηση· επιθυμία
 ευχίζομαι: προσεύχομαι: δίνω ευχή
 Ευχολόγιον: βιβλίο προσευχών, το ομώνυ-
 μο έντυπο (ορθόδοξο) λειτουργικό βι-
 βλίο (Ευχολόγιον)
 εύχομαι (μτβ. και αμτβ.): δίνω (την) ευχή
 (μου)· προσεύχομαι
 εύχου (β' εν. προστ.): (προσ)ευχήσου, δώ-
 σε την ευλογία σου

ευωδέστατος: πάρα πολύ μυρωδάτος (ειρων.)
 ευωδιάζω: αρωματίζω
 ευωχία: γαστριμαργική απόλαυση
 ευωχούμαι: απολαμβάνω, χαίρομαι γεύμα, φαγοπότι
 εφ': πάνω· βλ. και επ', επί, ιπί
 εφ' όσω: όσο
 εφ' ω: πάνω σ' αυτό, γι' αυτό
 εφαιόντεσαν (γ' πληθ. πρτ.): φαίνονταν, διακρίνονταν
 εφαιίνουον/εφαιίνουον(α)/εφαιίνουοντα, -ο(ν) (γ' εν., γ' πληθ. πρτ.): φαίνόταν/φαίνονταν· εμφανιζόταν, -ίζονταν
 εφάνη(ν) (απρόσ. αορ.): φάνηκε καλό· αποφασίστηκε
 εφάνητε (β' πληθ. αορ.): φανήκατε
 εφανίστην (απρόσ. αορ.): φάνηκε καλό· αποφασίστηκε
 εφαπλώνω: εξαπλώνω
 εφένδης/εφέντης (επίθ. και ουσ.): κύριος, αφεντικό· κυρίαρχος, αφέντης· (οθωμανός) άρχοντας· (οθωμανός) διπλωματικός απεσταλμένος· μουεζίνης
 εφεξής, η: (η) επομένη (μέρα)
 εφεξής/εφεξής, ο: (ο) εξής, (ο) επόμενος, (ο) επακόλουθος
 εφεξής, το: το εξής
 εφέρα,-ετε (γ' πληθ., β' πληθ. αορ.): έφεραν, φέρατε
 εφέρνω: φέρνω
 έφεις: επιθυμία· όρεξη
 εφειτισινός: φειτινός
 εφετόν, το: το επιθυμητό
 εφετότερος: πιο επιθυμητός
 εφέτους: φέτος
 έφευγε (γ' εν. πρτ.): θα έφευγε
 εφεύρεμα,-εις: εφεύρεση· επινόηση
 εφευρετής: εφευρέτης
 εφεύρηκαν (γ' πληθ. αορ.): επινόησαν
 εφευρίσκα: βρίσκα
 έφη (γ' εν. αορ.): έπτε
 εφήκα (α' εν. αορ.): άφησα
 εφήμερα, η: (τροπικό) έντομο των στάσιμων νερών που μοιάζει τη λιμπελούλα (αεροπλανάκι)
 εφημερεύω: είμαι εφημέριος
 εφημερία: αξίωμα, θέση εφημερίου
 εφημερίς/Εφημερίς: ημερολόγιο, ημερολογιακό χρονικό· εφημερίδα
 εφήμερος: πρόσκαιρος
 εφήναν (γ' πληθ. αορ.): άφηναν
 εφθιάσθη (γ' εν. αορ.): φτιάχτηκε
 εφικιάσασι (γ' πληθ. αορ.): έφτιαξαν
 εφίορκος: επίορκος, προδότης

έφικασε (γ' εν. αορ.): έκανε
 εφλόγουν (γ' πληθ. πρτ.): φλόγιζαν
 εφοβάτον (γ' εν. πρτ.): φοβόταν
 εφοβόντασι,-ώντο (γ' πληθ. πρτ.): φοβόνταν
 εφοβόμουν (α' εν. πρτ.): φοβόμουν
 εφοδία (πληθ.): πράγματα, προμήθειες
 εφοδιαστικόν έγγραφο: διαβατήριο
 εφοδιαστικός: με τον οποίο είμαι εφοδιασμένος
 έφοδος: επίθεση
 εφονεύτο (γ' εν. πρτ.): θα σκοτωνόταν
 εφονεύεσταν (β' πληθ. αορ.): σκοτώσατε
 εφόρειν (γ' εν. πρτ.): φορούσε
 εφόρμησις: έφοδος
 εφόσον: όσο
 εφουβήθηκα (α' εν. αορ.): φοβήθηκα
 έφτακε (γ' εν. αορ.): έφτασε
 εφτάν(ν)ω: φτάνω, μπορώ
 εφτάξασιν (γ' πληθ. αορ.): έφτασαν
 εφτιάνω: φτιάχνω
 έφυγε (γ' εν. αορ.): έφυγε
 εφύλιος: εμφύλιος (πόλεμος)
 εφύμιον: ύμιον
 εφυτεύω: φυτεύω
 εχαίρετον (γ' εν. πρτ.): χαιρόταν, απολάμβανε
 εχαυρόμεσθαν (α' πληθ. πρτ.): χαυρόμασταν
 εχάνουντα (γ' πληθ. πρτ.): χάνονταν, πέθαιναν
 εχάρη(ν) (γ' εν. αορ., μτβ. και αμτβ.): χάρηκε· τον, την χάρηκε, τον, την απόλαυσε κάποιος
 εχάσε (γ' εν. αορ.): έχασε
 έχει αμφιβολία (απρόσ.): υπάρχει αμφιβολία
 έχει το πράγμα (απρόσ.): έχει η κατάσταση, συμβαίνει
 έχετε υγείαν (β' πληθ. προστ.): γεια σας· χαίρετε
 εχέφρων: μυαλωμένος, φρόνιμος
 εχθεσινός: χτεσινός
 εχθρεύομαι: γίνομαι εχθρός με κάποιον, τα χαλάω με κάποιον
 εχθρεύοντας (μτχ.): εχθρεύόμενος, μισώντας
 εχθρissa (θηλ.): εχθρά, αντίπαλος
 εχθρός (επίθ. και ουσ.): εχθρός· διάβολος
 εχθρωδώς: εχθρικά
 έχις, η: οχιά
 έχομαν (α' πληθ.): έχουμε
 εχόμενα (επίρρ.): κατά προέκταση, σε σύνδεση με
 έχοντα (μτχ.): έχοντας

έχοντα και: αφού, εφόσον
 εχρησιζοῦμεσταν (ἀ' πληθ. πρτ.): χρησιάζο-
 μασταν
 εχρονία: έτος
 έχω (μτβ. και αμτβ.): έχω· κατέχω, κρα-
 τώ· μπορώ να έχω· κατέχω ερωτικά,
 έχω κάποιον ως ερωμένη· αρπάζω, κά-
 μνω κάποιον,-αν δικό,-ή μου· φορώ·
 υπολογίζω
 έχω άδειαν: έχω δυνατότητα, μπορώ
 έχω ακοι(υ)ή(ν): έχω ακουστά
 έχω απάνω μου: φορώ
 έχω αφροντιστως: δεν με μέλει
 έχω γελασμένον: εξαπατώ κάποιον (κτλ.)
 έχω διά χάριτα: χρωστώ ευγνωμοσύνη
 έχω δόντια: είμαι βαρύς, δύσκολος, πα-
 ρουσιάζω αντίσταση
 έχω δουλεμένα: έχω υπηρετήσει κάποιον
 (κτλ.)
 έχω έγνοιαν: προσέχω
 έχω εις ευλάβειαν: σέβομαι
 έχω εις μεγάλην αξίαν: θεωρώ κάποιον
 πολύ άξιο, έχω κάποιον σε μεγάλη υπό-
 ληψη
 έχω εις την υπόληψην: θεωρώ
 έχω εξ ακοής: έχω ακούσει
 έχω ευκολίαν: έχω άνεση, βρίσκω ευκαι-
 ρία
 έχω κακήν καρδιά: στενοχωρούμαι, κακο-
 καρδιζομαι
 έχω ωσάν μιάν ημέραν: θεωρώ (κάτι)
 πολύ εύκολο, κοντινό· πηγαίνει εύκολα
 έχω κώλο: έχω δύναμη, θάρρος
 έχω λόγον: είμαι λογικός
 έχω μάχην: πολεμώ (με κάποιον)· είμαι α-
 ντίπαλος (με κάποιον)
 έχω μέρος: συμμετέχω
 έχω να + υποτ.: πρέπει να + υποτ., είμαι
 αναγκασμένος να + υποτ.· πρόκειται
 να + υποτ., μέλλω να + υποτ.· μπορώ
 να + υποτ., καταφέρνω να + υποτ.
 έχω να κάμω: έχω δουλειά· ασχολούμαι
 (με)· σχετίζομαι (με)· έχω ερωτικές
 σχέσεις· τα βάζω (με κάποιον)
 έχω ντουφέκι: πολεμώ (με κάποιον)· είμαι
 αντίπαλος, εχθρός (κάποιου)
 έχω ολίγα λόγια: δεν λέω πολλά, το βου-
 λώνω
 έχω ολίγην φροντίδα: λίγο με μέλει, με
 νοιάζει
 έχω πόθον εις: αγαπώ
 έχω στην ψυχή μου: έχω ψυχική ευθύνη,
 ευθύνη απέναντι στον Θεό
 έχω στράταν: περπατώ· ταξιδεύω

έχω τα μέτρα μου: παίρνω τα μέτρα μου
 έχω τα πρωτεία: είμαι πρώτος, ανώτερος
 έχω τάξη: έχω πρόγραμμα, συνήθεια
 έχω την είδηση: πληροφορούμαι· γνωρίζω
 έχω την ύπαρξήν μου: υπάρχω
 έχω το δίκαιον: δικαιούμαι
 έχω το θάρρος (μου): έχω τη σιγουριά· νο-
 μίζω· ελπίζω· έχω θάρρος (με κάποιον)·
 έχω την εμπιστοσύνη (κάποιου)
 έχω τον μόδο: έχω τον τρόπο, τα (οικονο-
 μικά) μέσα
 έχω τον τόπον: έχω θέση κάπου, ταιριάζω,
 δεν είμαι άτοπος
 έχω τόπον: απαντώ, βρίσκομαι
 έχω υπόληψη: υπολήπτομαι, σέβομαι
 έχω υποψίαν: είμαι ύποπτος
 εψημένος: ψημένος
 εψηφούμεν (ἀ' πληθ. πρτ.): λογαριάζαμε,
 υπολογίζαμε
 έωθεν: το πρωί
 εωθινός: πρωινός
 εωλότατος: πάρα πολύ αβάσιμος
 εώρακα (ἀ' εν. πρκ.): έχω δει, είδα
 έως/εώς: ως, μέχρι· ως και
 έως αν: ώσπου
 έως από: από
 έως εις το τέλος: τελικά
 έως ζωής μου: ισόβια
 έως και: ακόμη και
 έως οπου: ωστόσο· όσο· ως τότε
 έως οπου να: όσο
 έως το ύστερον: τελικά
 έως τόσον: ωστόσο· πάντως· λοιπόν
 έως του αναπνεϊν με: όσο αναπνέω, όσο
 ζω (ζήσω)
 έως του νυν: ως τώρα
 Εωσφόρος: διάβολος, σατανάς
 ζάβαλης: άτυχος, κακόμοιρος, καημένος
 ζαβωμένος: ζαλισμένος, ξετρελαμένος
 Ζαγανός: (πασάς) Ζαγανός (Σαγάν)
 ζαγάρι: κυνηγετικό σκυλί
 ζαγοράσις/Ζαγοριανός, που κατάγεται
 από το/τα, ή κατοικεί στο/στα, Ζαγόρι,
 Ζαγοροχώρια της Ηπείρου (ή: που κα-
 τάγεται από τη Ζαγορά του Πηλίου)
 Ζαγοριά/Ζαγόριον: Ζαγόρι, Ζαγοροχώ-
 ρια (Ηπείρου)
 ζαγοριανός/Ζαγοριανός: που κατάγεται
 από το/τα, ή κατοικεί στο/στα, Ζαγόρι,
 Ζαγοροχώρια (Ηπείρου)
 ζαγορίσιος,-ίτης/Ζαγορίσιος,-ίτης: που κα-
 τάγεται από το/τα, ή κατοικεί στο/στα,
 Ζαγόρι, Ζαγοροχώρια (Ηπείρου)

Ζαέρ: βέβαια, σίγουρα
 Ζαερές/Ζαίρες, ο: τρόφιμα
 Ζαΐφης: άρρωστος, αδιάθετος, αδύναμος
 Ζαΐφλι: αδυναμία, εξάντληση
 Ζακόνι(ν): συνήθεια, έθιμο· εθιμικό δίκαιο
 Ζάκυθο(ς): Ζάκυνθος
 Ζάκυθος (γεν.): Ζακύνθος
 Ζάλη: ανεμοθύελλα, ταραχή
 Ξαμινάρω: εξετάζω, ανακρίνω
 Ζαμπίτης: (οθωμανός) χωροφύλακας, αστυνομός
 Ζάχαρη σφενδάμου: χυμός της «σφενδάμου της σαχαροφόρου», δέντρου της Β. Αμερικής, ζάχαρη ή σιρόπι από τον χυμό αυτό (maple syrup)
 Ζαχαρικό, το: ζαχαρωτό· γλύκισμα
 Ζαχαρόκοκο(ν): ζαχαρωτό· καραμέλα
 Ζαχαρωτό, το: γλύκισμα
 Ζαχλωρούς, η: Ζαχλωρού, Ζαχλωρίτικα (Καλαβρύτων)
 ζέβκι: ευχαρίστηση, ηδονή
 ζει (γ' εν. υποτ.): να ζει
 Ζεμέναν (ονομ. πληθ. ουδ.): ζευγμένα
 Ζενεβά: Ζαΐναμπ/Ζεϊνέμπ
 ζερβής: αριστέρας
 Ζερμαχπούπι: «ισχυρό νόμισμα», (οθωμανικό) νόμισμα ή ποσότητα χρημάτων αντίστοιχη με 830 άσπρα (περ. 7 οθωμανικά γρόσια, «πιάστρες-α»)
 Ζερνεκαντέ, το: (λουλουδί) νάρκισσος
 Ζέσις: ζέστα, κάψα· θερμη· ερωτικός πυρετός
 Ζευγαλατείον: καλλιεργημένο ή καλλιεργήσιμο χωράφι
 Ζευγαλατείον: Ζευγαλατιό (Πάτρας)
 Ζευγάρι(ον): ζεύγος· ζεύγος συζύγων, αντρόγυνο· ζεύγος (οικογένεια) μόνιμα εγκατεστημένων γεωργών· ζεύγος ομόζυγων οικιακών ζώων, βοοειδών, αλόγων κτλ· ζώα που ζεύονται
 Ζευγάρι(ον) βοών: βόδι,-α για ζέψιμο
 Ζευγίτης: γεωργός, καλλιεργητής
 ζεύγμα: ζεύξη, τρόπος γεφύρωσης
 ζέφυρος: δυτικός άνεμος· δροσερός αέρας
 ζέω: βρίσκομαι στο κορυφαίο σημείο
 ζήθι (β' εν. προστ.): ζήτω
 Ζηλεία: ζήλια
 Ζηλευμένος: ζηλευτός, επίζηλος
 ζήλος: θρησκευτικός ζήλος· ζήλια
 Ζηλότυπος: ζηλιάρης· φθονερός
 Ζηλοτυπώ: ζηλεύω· ανταγωνίζομαι, συναγωνίζομαι
 Ζηλωτής (επίθ. και ουσ.): (θρησκευτικά) επιμελής· φανατικός τηρητής· γεμάτος ζήλο, φανατισμό· φανατικός οπαδός·

φανατικός
 Ζηλωτός: ζηλευτός, επίζηλος
 Ζημία: βλαπτική συμπεριφορά, ενέργεια· πληγή, κακό· αποζημίωση· τιμωρία
 Ζημιώνομαι: χάνω
 Ζην (απαρέμφ.): (να) ζήσω (κτλ.)
 Ζην, το: ζώη
 Ζήσον (β' εν. προστ. αορ.): ζήσε
 Ζητεία/ζήτη: έρανος, συγκέντρωση εθελοντικών προσφορών, βοήθειας· (εκκλησιαστική) περιήγηση με στόχο τη συγκέντρωση πόρων· εισφορά των ορθόδοξων χριστιανών για τις ανάγκες του οικουμενικού πατριαρχείου
 Ζήτημα: ερώτημα· πρόβλημα· αίτημα, απαίτηση
 Ζητήσαι (απαρέμφ. αορ.): (να) ζητήσω, (να) αναζητήσω (κτλ.)
 Ζήτησις,-η: αίτημα· αναζήτηση, έρευνα· φάξιμο· επικήρυξη
 Ζητήσον (γ' πληθ. υποτ. αορ.): ζητήσουν
 Ζητούμενος: που ζητείται, που περιέχεται σε αίτηση
 Ζητώ: αναζητώ, φάχνω· απαιτώ
 Ζητώ την ζωήν: ζητώ να χαριστεί η ζωή μου (ή η ζωή άλλου), ζητώ χάρη (σε νομομαχία)
 Ζητώ τρόπον: γυρεύω μέσο
 Ζιάρη: ζύμη/ζυμάρι, (άψητο) ζυμωμένο ψωμί
 Ζιαφετί(ον): εορταστικό συμπόσιο, δείπνο
 Ζιγανεύω: εξαπατώ
 Ζιζίκας: τζιτζίκι
 Ζιλχιτζέ: (Ζιλχιτζέ) ο δωδέκατος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου
 Ζιμόν: στο εξής
 Ζιμπίλι(ον): ζεμπίλι, δίχτυ· ταγάρι, σακιδιο
 Ζιντιλς,-ιλής: Τζεντίλι
 Ζιντζαπόγωνα: γούνα από γκριζο σκίουρο
 Ζιπλέτ: (Τ)ζιμπλέτ
 Ζιούμε (α' πληθ.): ζούμε
 Ζιράτα (πληθ. ουδ.): οπισθογραφημένα, μεταβιβασμένα
 Ζιτίλι (επίθ.): ευγενής, από ευγενή καταγωγή
 Ζιτούνι: Λαμία
 Ζ. Λ.: Αδαμάντιος Κοραής
 Ζοράμπασαης: «δυνατός», προύχοντας
 Ζορπάς: βίαιος, παλικαράς
 Ζουγλός: κουλός
 Ζουγρός: σγουρός, με ακανόνιστη, κρουστή επιφάνεια
 Ζουδέτσα (πληθ. ουδ.): δικαστικές περιφέρειες (καδιλίκια), (ρουμανικές) επαρ-

χίες, περιοχές
 ζουμάτος: βραστός
 ζουνάρι(ν): ζώνη· κάλυμμα του σώματος στη μέση και στη λεκάνη
 ζουπούνε δράτσοι (πληθ.): (οι) κύριοι διάβολοι
 ζούρα: τοκογλυφία
 ζουρλάδι: τρελός,-ή,-ό, τρελό πλάσμα
 ζουρλαμάδα: τρέλα
 ζουρώνω: λερώνω, μολύνω
 ζούσινε (γ' πληθ.): ζουν
 ζοφώδης: κατασκότεινος
 ζυ(γι)άζω: ζυγίζω
 ζύγι(ον): δίσκος ζυγαριάς, πλάστιγγα· ζυγαριά, ζύγισμα
 Ζυγός: (βουνό) Αράκυνθος (Δ. Στερεάς)
 ζυγοσταθμός: ζυγίζω
 ζυγώνει (απρόσ.): φτάνει
 ζυγώνω (μετβ. και αμετβ.): διώχνω, κρατώ σε απόσταση· πλησιάζω
 ζυμάρι: ζυμάρι ψωμιού· ζύμωμα
 ζυμαρικό, το: γλύκισμα (από ζυμάρι)
 ζωγής (γεν.): ζωής
 ζωγραφημένος: ζωγραφισμένος
 ζωγραφία: ζωγραφιά, παράσταση· τοιχογραφία
 ζωγραφίζω: παριστάνω
 ζωγράφισμα: ζωγραφική
 ζωγραφισμένος: διακοσμημένος, κεντημένος, επιχρυσωμένος
 ζωγράφισον (β' εν. προστ. αορ.): ζωγράφισε
 ζωγραφώ: ζωγραφίζω· παριστάνω
 ζώδιον: αστερισμός· σφαίρα, επικράτεια
 ζωηρός: ζωντανά
 ζωηφόρος: ζωοδότης
 Ζώιλος: Ζώιλος· μώμος, σατιριστής, αρνητής
 ζωνάρι της πέτρας: οριζόντια σχισμή του βράχου
 ζωνάρι(ον): ζώνη· κάλυμμα της μέσης και της λεκάνης· μέση· γύρος· οριζόντια σχισμή, χαραμάδα
 ζώνη: περιζώμα, δακτύλιος
 ζώνομαι: φορώ στη μέση
 ζώντα μου, στα βλ. στα ζώντα μου
 ζωντανός: ζωηρός· παραστατικός
 ζωντανότατος: ζωηρότατος
 ζωντόβο(υ)λον: ζώο· γάιδαρος
 ζωογόνος: γεννητικός
 ζωογονώ: φέρνω ζωή· κάμνω κάποιον να ζήσει
 ζωοδόχος: που δέχεται τη ζωή (τον Χριστό)
 ζωοτροφία: τροφή, τρόφιμα, εφόδια·

μέσα για συντήρηση
 ζωοποιός: που δημιουργεί, φέρνει ζωή
 ζωοτροφήμα: ζωοτροφή· τροφή, τρόφιμα, εφόδια· μέσα για συντήρηση
 ζωοτροφία: τροφή, τρόφιμα, εφόδια· μέσα για συντήρηση· συντήρηση
 ζωοτροφώ: τρέφω
 ζώσις,-ης: μέση
 ζώφιον: έντομο

η (γ' εν. υποστ.): (να) είναι
 η (δοτ. θηλ. αναφ. αντων.): στην οποία
 ή (θηλ. αναφ. αντων.): η οποία· αυτή η οποία· βλ. και ος
 ή (σύνδ.): ή, είτε· μήπως· παρά η κακή τύχη: για κακή τύχη ή ότι... ή ότι: είτε...είτε
 ηβλέπω: βλέπω
 ηγαπημένος: αγαπημένος· στοργικός, τρυφερός
 ηγαπήσετε (β' πληθ. αορ.): αγαπήσατε
 ηγαπητός: αγαπητός· αγαπημένος
 ήγειρε (γ' πρόσ. αορ.): σήκωσε
 ηγεμονεύω: είμαι, υπηρετώ ως ηγεμόνας
 ηγεμονία: αρχηγία
 ηγεμονικός: αρχοντικός, μεγαλοπρεπής
 ηγεμών: αρχηγός· άρχοντας
 ηγιασμένος: άγιος, εξαγιασμένος
 ηγνωρίζω: γνωρίζω, μαθαίνω
 ήγου(ν): δηλαδή
 ηδέω: απολαυστικά
 ήδη: κιόλας· τώρα
 ήδιδε (γ' εν. πρτ.): έδινε
 ηδονή: απόλαυση· εκπλήρωση
 ηδονικός: ευχάριστος
 ηδύνομαι: χαίρομαι, απολαμβάνω
 ηδύνω: γλυκαίνω, γεμίζω κάποιον με ηδονή
 ηδυπάθεια: ηδονή, ηδονική απόλαυση
 ηδυπαθής: ηδονικός, έκδοτος στην ηδονή
 ηδύπνοος: μοσχοβολιμένος
 ηδύς: ευχάριστος
 ηδύτατος: γλυκύτατος· απολαυστικώτατος
 ηδύτερος: πιο γλυκός, πιο ευχάριστος· απολαυστικότερος
 ηδύτης: γλύκα
 ήδωκε (γ' εν. αορ.): χτύπησε, βρόντησε
 ήδωνε (γ' εν. πρτ.): έδινε
 ηέ: και
 ήζεν (γ' εν. πρτ.): ζούσε
 ήθα (γ' εν. ή πληθ. πρτ.): ήθελε,-αν· θα ήθα παγαίνουν: θα πήγαιναν
 ήθελεν παραγγείλιν: αφού έδωσε παραγγελίες

ηθελήσατε (β' πληθ. αορ.): θελήσατε
 ήθελον,-α + απαρέμφ.: θα + οριστ. πα-
 ρελθ. χρόνου· οριστ. παρελθ. χρόνου
 ήθελον,-α + υποτ.: θα + οριστ. πρτ.· θα
 μπορούσα να + υποτ.
 ηθικοερωτικός: (ηθικο)διδασκτικός και με
 ερωτική χρησιμότητα, αξία· διδασκτικός
 σε θέματα ερωτικά
 ηθικόν, το: ήθος· ηθική προσωπικότητα
 ηθικοπολιτικός: (ηθικο)διδασκτικός και με
 πολιτική χρησιμότητα, αξία· διδασκτι-
 κός σε θέματα πολιτικής,-ά
 ηθικός: που ανήκει στον, σχετίζεται με
 τον, χαρακτηρία· ηθολογικός· ψυχικός·
 (ηθικο)διδασκτικός, φρονηματιστικός
 ήθος: συνήθεια· τρόπος ζωής, συμπεριφο-
 ράς· ύφος, όψη· μορφή, εμφάνιση, πα-
 ρουσιαστικό· τρόπος
 ηκονημένος: ακονισμένος
 ήκουγαν (γ' πληθ. πρτ.): άκουαν
 ηκούγοντας (μτχ.): ακούοντας
 ηκούσατε (β' πληθ. προστ.): ακούστε, μά-
 θετε
 ηκούσατε (β' πληθ. αορ.): ακούσατε
 ήλεγε (γ' εν. πρτ.): έλεγε
 ηλεκτρική, η: ηλεκτρισμός
 ήλεκτρον: κεχριμπάρι· ρετσίνι· γόμα
 ήλθετε (β' πληθ. αορ.): ήρθατε
 ηλικία: ανάστημα· ύψος
 Ηλίου πόλις: Ηλιο(ύ)πολις (Αιγύπτου)
 Ήλις: Ηλεία
 Ηλιώτης: κάτοικος του Ήλιου
 ηλλουώθη (γ' εν. αορ.): αλλοιώθηκε
 Ηλύσια πεδιά (πληθ.): τόπος των (μακά-
 ριων) νεκρών
 ηλυσία, η: αλέα, δεντροφυτευμένος δρό-
 μος (συνήθως σε άλσος, κήπο)
 Ηλύσιον, το: Ηλύσια πεδιά, τόπος των
 (μακάριων) νεκρών
 ήμασθεν/ήμεθα (α' πληθ. πρτ.): ήμασταν
 ημείς, ημών, ημίν, ημάς (πληθ. προσ.
 αντων.): εμείς (κτλ.)
 ημείς αυτοί (πληθ.): εμείς οι ίδιοι
 ημελιγμένος: παραμελημένος· ανέμελος
 ήμεν (α' πληθ. πρτ. ή αορ.): ήμασταν, γί-
 ναμε
 ημέρα (επίρρ.): ήμερα
 ημέρα, η: μέρα· ξημέρωμα
 ημέρα (επίρρ.): κατά τη διάρκεια της
 ημέρας
 ημέρα τη ημέρα: μέρα με τη μέρα
 ημέραι (πληθ.): το διάστημα της ζωής,
 ζωή
 ημέραν εξ ημέρας, ημέραν παρ' ημέραν:
 από μέρα σε μέρα

ημέρας και νυκτός: μέρα νύχτα
 ημεροδούλι: (χειρωνακτική) καθημερινή
 εργασία
 ημερονύχτιον: ημερονύκτιο
 ημερότης: πραότητα, ηρεμία
 ημερού (γεν.): ημέρας
 ημερώνω: εξημερώνω
 ήμεσθεν (α' πληθ. πρτ.): ήμασταν
 ημέτερος: δικός μου (μας)
 ήμην (α' εν. πρτ.): ήμουν
 ημιβανή (ονομ. εν. ουδ.): μισοπεθαμένο
 ημικείμενος: μισοξαπλωμένος
 ημισαποθαιμένος: μισοπεθαμένος
 ημισός: μισός
 ήμνογεν (γ' εν. πρτ.): ορκιζόταν
 ημπαρκάρισε,-αρίσθη (γ' εν. αορ.): επιβί-
 βασε, επιβιβάστηκε
 ήμπεν (γ' εν. αορ.): μπήχε
 ημπόρε,-ει(γ)ε(ν) (γ' εν. πρτ.): μπορούσε
 ημπόρησα,-ορήσαν (α' εν., γ' πληθ. αορ.):
 μπόρεσα,-αν
 ημπόρουνα (α' εν. πρτ.): μπορούσα
 ημπορώ: έχω δύναμη· μπορώ
 ην (γ' εν. και πληθ. πρτ.): ήταν
 ήν (αιτ. θηλ. αναφ. αντων.): την οποία·
 στην οποία· βλ. και ος
 ην ιδείν (απρόσ. πρτ.): ήταν δυνατό, μπο-
 ρούσε κανείς να δει
 ηνωχώ: κρατώ τα χαλινάρια· κυβερνώ
 ηνωμένος: που συμβάλλει, εκβάλλει
 ηξέρω βλ. ηξε(ύ)ρω
 ήξευρε(ν) (β' εν. προστ.): μάθε
 ηξεύρετε (β' πληθ. προστ.): μάθετε
 ηξεύρουσαν (απρόσ. πρτ.): ήταν γνωστό
 ηξε(ύ)ρω: ξέρω
 ηξεύρω την συνειδησή μου: ξέρω πως εί-
 μαι ένοχος
 ηπατήσατε (β' πληθ. αορ.): ξεγελάσατε
 Ήπειρος (γεν.): Ηπειρού
 ηπέρασα (α' εν. αορ.): πέρασα, έζησα
 ήπεσα (α' εν. αορ.): έπεσα
 ηπήρα (α' εν. αορ.): πήρα· κατέκτησα
 ήπνιξεν (γ' εν. αορ.): έπνιξε
 ηπόρει(ε) (γ' εν. πρτ.): μπορούσε
 ηπορέσαν, ηπόρεσε (γ' πληθ., γ' εν. αορ.):
 μπόρεσαν,-ε
 ηπορώ: μπορώ
 ήριξεν (γ' εν. αορ.): έριξε
 ήρξατο, ήρξω (γ' εν., β' εν. αορ.): άρχισε,
 -εσ
 ήρτεν (γ' εν. αορ.): ήρθε
 ήρχετο/ήρχονταν/ήρχονταν (γ' εν. πρτ.):
 (θα) ερχόταν
 ηρχούμου (α' εν. πρτ.): ερχόμου
 ήρωας βλ. ήρωας

ηρωικές πράξεις (πληθ.): έπη
 ηρωικός: επικός
 ήρωας, -ας: ηρωικός πολεμιστής· πρωτα-
 γωνιστής· ερωμένος
 ης (γεν. θηλ. αναφ. αντ.): της οποίας
 ήσαν (γ' πληθ. αορ.): τραγούδησαν, έψα-
 λαν
 ησθάνομον (α' εν. πρτ.): αισθανόμου
 ήσθον (β' πληθ. πρτ.): ήσασταν
 ήσον (β' εν. πρτ.): ήσουν
 ήσταν(ε)/ήσταν (β' πληθ. πρτ.): ήσασταν
 ήσυχα (επίρρ.): άνετα
 ησυχάζω (μτβ. και αμτβ.): ηρεμώ (κά-
 ποιον)· κρατώ σε ειρήνη· αναπαύομαι·
 γίνομαι ασκητής· ζω ως αναχωρητής,
 ασκητής, μονάζω
 ησυχία: μοναξιά· μοναστική ζωή
 ησύχιος: ήρεμος
 ησυχότατος: άπολυτα γαλήνιος
 ησυχότερος: ηπιότερος
 ήσωνε (γ' εν. πρτ.): έφτανε, αρκούσε
 ήτασσαν (γ' εν. πρτ.): έτάζε, υποσχόταν
 ητησάμην (α' εν. αορ.): ζήτησα
 ήτινος (γεν. θηλ. αναφ. αντων.): της οποί-
 -ας· αυτής της οποίας· όποιος· βλ. και
 όστις, ότις
 ητοιμάζομαι: ετοιμάζομαι
 ητοιμασμένος: ετοιμασμένος· έτοιμος
 ήτον (γ' εν. και πληθ. πρτ.): ήταν
 ήττον (επίρρ.): λιγότερο
 ηύξανε (γ' εν. πρτ.): αυξανόταν
 ηύρεσκα (α' εν. πρτ.): έβρισκα
 ήφαε (γ' εν. αορ.): έφαγε
 ηφαίστειον πλοίον: πυρπολικό
 ηφαίστειος: πυρπολικός
 ηφανίζομαι: εμφανίζομαι
 ηφανιστού (γ' πληθ. υποτ. αορ.): εμφανι-
 στούν
 ήφηκα (α' εν. αορ.): άφησα
 ήφηνα (α' εν. πρτ.): άφηνα
 ήφριζε (γ' εν. πρτ.): άφριζε
 ήφτεν (γ' εν. πρτ.): άναβε
 Ήχοι της Θεοτόκου (πληθ.): τροπάρια
 για την Παναγία· Χαίρετισμοί
 ηηολογώ: (αντ)ηγώ· εκφωνούμαι
 ήχος: θόρυβος, κρότος· φθόγγος, φώνη-
 μα· μουσικός τρόπος της «βυζαντινής»
 (ελληνορθόδοξης) εκκλησιαστικής μου-
 σικής· λειτουργικό άσμα σε έναν από
 τους οχτώ μουσικούς τρόπους της «βυ-
 ζαντινής» (ελληνορθόδοξης) εκκλησια-
 στικής μουσικής
 ήχωσαν (γ' πληθ. αορ.): παράχωσαν, έθα-
 ψαν
 ήψε(ν) (γ' εν. αορ.): άναψε

θάλαμος: δωμάτιο· κρεβατοκάμαρα· κε-
 λί· καλύβα
 θάλασσα των Ινδιών: Ινδικός ωκεανός
 θαλάσσιος δύναιμος: πολεμικός στόλος
 θαλασσοπορών: θαλασσοπόρος
 θαλάσσου (γεν.): θάλασσας
 θάλλω: είμαι θαλερός, ακμαίος
 θαμάζομαι/θαμαίνουμαι: θαυμάζω, απορώ
 θαματοργάν (γ' πληθ.): θαματοργούν
 θαματοργός: θαματοργός
 θαμβητικός: απορημένος, εκστατικός
 θάμβος, το: θαυμασμός· απορία, έκπληξη
 θαμβωμένος: θολωμένος, τυφλωμένος
 θανατηφόρος: θανάσιμος, πάρα πολύ σο-
 βαρός· θανατικός
 θανατηφόρος: θανάσιμα
 θανατικό(ν), το: επιδημία· πανούκλα
 θανατίσιμος: θανάσιμος, θανατερός
 θανατωμένος: σκοτωμένος
 θανείν (απαρέμφ. αορ.): (να) πεθάνω (κτλ.)
 θανή: θάνατος· κηδεία
 θαραπαγή: θεραπεία, αντίμετρο
 θαραπαινίς (θηλ.): υπηρέτρια· γυναίκα
 ακόλουθος
 θαραπαύ(γ)ω: ικανοποιώ
 θαράπαψη: ικανοποίηση
 θαρραλέοτης: θάρρος, γενναιότητα
 θάρρετα (πληθ. ουδ.): εμπιστοσύνη· στή-
 ριγμα
 θαρρεύομαι: έχω θάρρος, εμπιστοσύνη
 θαρρεύω (μτβ. και αμτβ.): εκμιστηρεύο-
 μαι· θεωρώ, νομίζω
 θάρρος, ο, το: θάρρος· εμπιστοσύνη· προσ-
 δοχία, ελπίδα
 θαρρούντας (μτχ.): νομίζοντας, πιστεύο-
 ντας
 θαρρώνω: ενθαρρύνω
 θαρώ: έχω θάρρος, εμπιστοσύνη· εμπι-
 στεύομαι· ελπίζω· περιμένω· νομίζω, θε-
 ωρώ, πιστεύω
 θαρώνντα (μτχ.): νομίζοντας, πιστεύο-
 ντας
 θάρσει, θαρσείτε (β' εν., β' πληθ. προστ.):
 έχε(τε) θάρρος, εμπιστοσύνη
 θαρσοποιώ: ενθαρρύνω· κάμνω κάποιον
 θρασύ, αυθάδη
 θάρσος: θάρρος, τόλμη
 θαύμα: θαύμα· κάτι παράξενο, αξιοπερί-
 εργο· απορία, θαυμασμός
 θαυμάζω(ν)ομαι: θαυμάζω· απορώ
 θαυμάζω: απορώ
 θαυμάζω εις: απορώ με
 θαυμάσιον, το: θαυμαστό πράγμα· θαύμα
 θαυμάσιος: που προκαλεί απορία· θαυμα-
 στός, εκπληκτικός· θαυματ(ουργ)ικός·

υπέροχος
θαυμασιώδης: θαυματ(ουργι)κός
θαύμασμα: κάτι το παράδοξο, εκπληκτικό
θαυμασμένος: απορημένος· έκπληκτος
θαυμασμός: απορία
θαυμαστώνομαι: θαυμάζομαι από κάποιον
θαυμαστώ: με τρόπο θαυμάσιο, υπέροχα
θαυμαστοποιά (ονομ. θηλ.): θαυματουργι-
κή, θαυμαστή
θαυματουργία: θαύμα
θαυματουργικός: θαυματουργός
θε (συγκεκομμένος ενεστ. τύπος του θέ-
λω, κτλ.): θα
θε ν' /να: θα
θε να πει (απρόσ. μέλλ.): θέλει να πει, πα
να πει, σημαίνει, δηλαδή
θέαμα: θέαση, κοίταγμα
θεανδρικός: θείκος και ανθρώπινος
θεαρέστως: όπως αρέσει στον Θεό
θεατρίζομαι: εκτίθεμαι
θεατρίζω: επιδεικνύω· κάμνω κάποιον δη-
μόσιο θέαμα, εκθέτω· διακωμωδώ
θέατρον: (αμφι)θέατρο, ωδείο· υπαίθριο
θέαμα, παράσταση· θέαμα
θεγατέρα,-ερός (θηλ.): κόρη,-ης
θηγγόρος: που μιλά με φωνή, γλώσσα θε-
ική
θηήλατος: διωγμένος, καταραμένος από
τον Θεό
θείος: θείκος· άγιος· ιερός
θείς (μτχ. αρ.): έχοντας βάλει, βάζοντας,
τοποθετώντας
θέλα/θελά/θেলা (συγκεκομμένος ενεστ.
τύπος του θέλω, κτλ.): θα
θέλγωμαι: ελκύομαι
θέλγω: συγκινώ
θέλει να πεί (απρόσ. μέλλ.): θέλει να πει,
πα να πει, σημαίνει, δηλαδή
θέλημα(ν): επιθυμία· εκούσια πρόθεση·
(σεξουαλική) επιθυμία· άδεια· (υπηρετι-
κή) δουλειά· υπηρεσία· υποταγή· εξου-
σία
θεληματοεύ: κάμνω την επιθυμία κάποιου
θεληματικός: εκούσιος
θεληματικώ τω τρόπω: εκούσια
θεληματικός: εκούσια· εκ προθέσεως,
σκόπιμα
θελημάτου (γεν. ουδ.): επιθυμίας
θέλησις,-η: επιθυμία· θέλημα· χατίρι· εξου-
σία
θελήσουσιν (γ' πληθ. μέλλ.): θα θελήσουν
θέλιξις: έλξη, ευχαρίστηση
θέλοντα (μτχ.): θέλοντας
θέλοντας και μη θέλοντας: θέλοντας και
μη

θελ' τε (β' πληθ.): θέλετε
θέλω: θέλω· προτιμώ· υποστηρίζω, δια-
τείνομαι, έχω την άποψη· εννοώ· λέω,
διαδίδω
θέλω + απαρέμφ.: θα + οριστ. ή υποτ.
θέλω + υποτ.: θα + υποτ.
θέλω να + υποτ.: θα + υποτ.· θα πρέπει
+ υποτ.
θεμάτιον: ζώδιο, αστρολογική πρόρρηση,
ωροσκόπιο
θεμέλιον: βάση, στήριξη κατηγορίας
θεμελιωμένος: βασιμένος
θεμελιώνομαι: στερεώνομαι
θεμελιώνω: βασιζώ, στηρίζω
θέμεν (ά' πληθ.): θέλουμε
θεμένος: τοποθετημένος
θεμωνιά: στοίβα, μεγάλος σωρός
θεογεννήτρια: μητέρα θεού/Θεού (επίθ.
της Παναγίας)
Θεοδόσιος/Θεοδόσιος, Μέγας: (βυζαντι-
νός αυτοκράτορας) Θεοδόσιος Α'
Θεοδόσιος, Μικρός/νός: (βυζαντινός αυ-
τοκράτορας) Θεοδόσιος Β'
Θεόδωρος Ιβάνοβιτς: (τσάρος) Θεόδωρος
Α' Ιβάνοβιτς
θεοήλατος: διωγμένος, καταραμένος από
τον Θεό
θεόθεν: εκ Θεού
θεοκάπηλος: που καπηλεύεται τον Θεό,
θεομαίχτης
θεοκατάρατος: καταραμένος από τον
Θεό· αιρετικός
θεόκτιστος: θεόρατος
θεοκτόνος: που έχει σκοτώσει τον Θεό
(Χριστό)
θεολογικά, τα: θεολογικά συγγράμματα
θεολόγος/Θεολόγος: (άγιος) Ιωάννης ο
Θεολόγος
θεομήτωρ/Θεομήτωρ: μητέρα του Θεού
(Χριστού), Παναγία
θεομαίκτης: απατεώνας, υποκριτής
'Θεοπία: Αιθιοπία, Αβησσυνία
θεοποιία: κατασκευή θεών
θεοποιούμαι: θεωρούμαι θεός· μου αποδί-
δονται τιμές θεού
θεοπρεπής: άξιος του Θεού
θεοπρεπώς: όπως αξίζει σε θεό/στον Θεό
θεόπτης: που βλέπει (είδε) τον Θεό
θεόργιστος: που έχει την οργή του Θεού,
καταραμένος από τον Θεό
θεός: θεός των πολύθεων, ειδωλοατρών
Θεός εκδικήσεων: εκδικητικός, τιμωρός
Θεός
θεοσέβεια: σεβασμός, ευλάβεια προς τον
Θεό· θρησκεία, δόγμα

Θεοσεβού: Θεοσεβώ
 θεοσυγής: θεομίσητος· ασεβής
 θεοτικός: θεϊκός· πολύ μεγάλος, θεόρατος
 Θεοτόκης: Νικηφόρος Θεοτόκης
 Θεού παραχωρήσει: με την παραχώρηση, την άδεια του Θεού
 θεόφθεγκτος: που προέρχεται (προήλθε) από θεϊκό στόμα, που λέγεται (ειπώθηκε) από τον Θεό
 θεοφιλής: που αγαπά τον Θεό
 θεόφοβος: θεοφοβούμενος
 θεοφόρος: που φέρει, έχει μαζί του τον Θεό
 θεοφρούρητος: που φρουρείται, προστατεύεται από τον Θεό
 θεόφρων: που έχει θεϊκό φρόνημα, σκέψη
 θεοφύτευτος: που είναι σπαρμένος, βλαμμένος από το χέρι του Θεού
 θεόφυτος: θεόσπαρτος· θεϊκός βλαστός
 θεοχαρίτωτος: που είναι εφοδιασμένος με θεϊκή δύναμη
 θεράπαινα (θηλ.): υπηρέτρια· γυναίκα ακόλουθος
 θεραπεία: θεραπεία· υπηρεσία, περιποίηση· λατρεία· ικανοποίηση
 θεραπεύομαι: αρκούμαι, βρίσκω ικανοποίηση
 θεραπεύω: υπηρετώ· περιθάλπω· αποκαθιστώ· ικανοποιώ, χορταίνω
 θεράπων: υπηρέτης
 θερίζω: αποκεφαλίζω
 Θερικόν: Θορικό, λιμάνι στα ΝΑ. της Κερατέας (Αττικής)
 θέρμη: πυρετός
 θερμό, το: βραστό, ζεματιστό νερό
 θερμοκέφαλος: αφίκορος· αμφίθυμος· βιαστικός
 θερμοπότιον: μείγμα ζεστού νερού, χυμού φρούτων, ζάχαρης, μυρωδικών και οινόπνευματώδους ποτού (ποντζ)
 θερμός: έντονος, ζωηρός· αποτελεσματικός
 θερμότης: κάψα· θέρμη, ζήλος, ζέση
 θερμώς: με ζέση
 θέρος: θερισμός· θημωνιά
 θέσες (πληθ.): πολεμικές, οχυρές θέσεις
 θέσις: τοποθέτηση, κίνηση· θέση· κάθισμα για αφόδευση
 θεσπίζω: αποφασίζω
 θετέον (επίρρ.): ας υποτεθεί, ας πούμε
 θέτω: βάζω
 θεώμαι: βλέπω
 Θέων: «τρέων, τρέχας»· παπα-Τρέχας
 θεωρητής: επόπτης
 θεωρητικός: ευπαρουσίαστος, όμορφος

θεωρία: βλέμμα, κοίταγμα· όψη, εμφάνιση· θέαμα· δόγμα
 Θεωρία των Νόμων: το έργο του Μοντεσκιέ Το Πνεύμα των Νόμων
 θεωρούμαι: εξετάζομαι
 θεωρούν (αρσ. μτχ.): (ως) θεωρός, θεατής, περιηγητής
 θεωρούντας (μτχ.): βλέποντας
 θεωρώ: βλέπω, ατενίζω· εξετάζω· επιθεωρώ, ελέγχω· νομίζω, πιστεύω
 θηκάρι: θήκη
 θήκη: φέρετρο
 θηλυκή, η: γυναίκα
 θηλυμανής: γυναικάς
 θηρ, ο: θηρίο
 θηρείω: κυνηγώ
 θηριόγνωμος: σκληρόκαρδος
 θηριογνώμων: άγριος, θηριώδης
 θηρίον: άγριο ζώο· σατανάς, διάβολος
 θηριώδης: απάνθρωπος, σκληρός
 θησαυρός: θησαυροφυλάκιο, ταμείο· κρατικό (βασιλικό, σουλτανικό κτλ.) θησαυροφυλάκιο· τα οικονομικά
 Θησέως, ναός του: Θησείο (Αθήνας)
 θιασώτης: ακόλουθος, σπαδός
 θιασώτων (γεν. πληθ.): ακολούθων, σπαδών
 θλιβερός: αξιολύπητος· θλιμμένος, απελπισμένος
 θλίβομαι: στενοχωρούμαι, πιέζομαι
 θλίβω: σφίγγω
 θνήσκω: πεθαίνω
 θολογυρισμένος: θολωτός, θολοσκέπαστος
 θολώνω: σκοτεινιάζω
 θρασύς: παράτολμος, γενναίος
 θρασύσπλαγχτος: τολμηρός, γενναίος
 θρασυστομία: θρασύτητα στα λόγια
 θρασύτερον (επίρρ.): αναιδέστερα
 θρέμμα: οικιακό ζώο που διατηρείται για διατροφή και για τα προϊόντα του
 θρηνούμαι: θρηνώ
 θριαμβεύσασα πύλη (θηλ.): θριαμβευτική πύλη, αφίδα του θριάμβου
 θριαμβευτός: θριαμβευτικός
 θριαμβεύω: περιφέρω θριαμβευτικά
 θρονί(ν): κάθισμα· θρόνος, αρχιερατικό κάθισμα (χριστιανικού) ναού· στασίδι
 θρόνος: θρόνος, αρχιερατικό κάθισμα (χριστιανικού) ναού· έδρα πατριαρχείου· βασιλικός θρόνος· έδρα κράτους, πρωτεύουσα
 θροούμαι: τρομάζω
 θρους: θόρυβος, φασαρία
 θροφή: τροφή, τρόφιμα

θρυαλλίς: φιλίτι
 Θρύμπος: ο αρωματικός θάμνος θρούμπος, θρουμπί
 θύγατερ (κλιτ. θηλ.): κόρη
 θυγάτριον: κορούλα
 θυελλώδης: γεμάτος θύελλες, καταιγίδες
 θυλάκιον: σακούλι, τορβάς
 θύμησις,-η: ανάμνηση
 θυμητική, η: μνήμη· απομνημόνευση
 θυμητικό, το: μνήμη
 θυμιάζω: θυμιατίζω
 θυμιάζομαι: μνημονεύομαι, αναφέρομαι· γίνομαι αντικείμενο υπενθύμισης
 θυμιάω: θυμιατίζω
 θυμοειδής: ευέξαπτος· θυμωμένος
 θυμούντο (γ' εν. πρτ.): θυμόταν
 θυμών (μτχ.): που θυμάται, βάζει στον νου του
 θυμώνο(υ)μαι: θυμώνω
 θυμώντας (μτχ.): ενθυμούμενος,-οι (κτλ.)
 Θύννα: το ψάρι τόνος
 θυρίς: πορτάκι· παραθυράκι
 θύσαι και απολέσαι (απαρέμφ. αορ.): να σκοτώσω και να αφανίσω, να κάνω ό,τι θέλω (κτλ.)
 θυσία: θυσιαστήριο, (θρησκευτικός) βωμός
 θυσιάζω: προσφέρω θυσία· σκοτώνω· λατρεύω
 θυσίασμα: θύμα, σφάγιο
 θυσιαστήριον: βωμός θυσίας· βωμός ναού· ιερό βήμα, ιερό· άβατο, εσωτερικό ιερό· ναός
 θυσιαστής των ειδώλων: ειδωλολάτρης
 θύω: σκοτώνω
 Θωμάς: (ηγεμόνας Ιωαννίνων) Θωμάς Πρελυόμποβιτς
 Θωμάς, πορφυρογέννητος: (δεσπότης του Μιστρά) Θωμάς Παλαιολόγος
 θωπευτικός: κολακευτικός
 θωρακισμένος: που φορά (κάτι) ως θώρακα
 θωριά: αντίκρισμα· όψη, εμφάνιση· είδος, κατηγορία
 θωρούμαι: κατοπτρίζομαι
 θωρώ: βλέπω
 θωρώντα (μτχ.): βλέποντας

Ίαγκος: Γιάνκο
 ιακωβίνος: (γάλλος) ριζοσπαστικός, ακραίος επαναστάτης, δημοκράτης· επαναστάτης, αντάρτης
 Ιανάριος: Ιανουάριος
 ιανσενίτης: γιανσενιστής, οπαδός του ολλανδού θεολόγου Γιάνσεν και της αντίληψης για την ύπαρξη προκαθορισμού,

περιορισμού της ανθρώπινης ελευθερίας και επιλεκτικής παροχής της θείας χάρις
 ιασεμί(ον): γιασεμί
 ίασις,-η: θεραπεία
 ιατρεύ(γ)ω: γιατρέυω· ικανοποιώ, αποζημιώνω
 ιάτρισσα (θηλ.): θεραπεύτρια, γιατρέσα
 ιάχροος: ώδης, μενεξεδής
 Ιβερία: Ιβηρία, Γεωργία
 ίβηρες/Ίβηρες (πληθ.): μέλη της γεωργιανής ορθόδοξης εκκλησίας· Γεωργιανοί
 ιγγλέζικος: αγγλικός· βρετανικός
 ιγγλέζος/Ιγγλέζος: Άγγλος· Βρετανός
 Ιγγλιτέρα: Αγγλία· Μεγάλη Βρετανία
 ιγή: γη, χώμα
 ιγκουιζιτόρος: ανακριτής, εμπειρογνώμονας εξεταστής
 ιγκρέσο: εισόδος, άδεια εισόδου
 ιγκυιζιτιών, η: (ρωμαιοκαθολική) ιερά εξέταση
 ιγκυιζιτωρ: (ρωμαιοκαθολικός) ιεροεξεταστής
 Ίγορος: (ηγεμόνας και άγιος) Ιγκόρ (Ίγκορ)
 ιδ./ιδε (β' εν. προστ. αορ.): βλέπε· δεξ· νά, για κοίτα
 ιδέα: όψη, εξωτερική εμφάνιση· εντύπωση· ιδανική μορφή, πρότυπο· ιδέα· σκέψη, συλλογισμός
 ιδεάζομαι: βλέπω στον νου μου, σκέφτομαι, φαντάζομαι· βλέπω στην ιδανική (πρωτότυπη) μορφή· βλέπω
 ιδές (β' εν. προστ. αορ.): βλέπε· δεξ· νά, για κοίτα
 ίδια, τα: κατοικία, σπίτι· έδρα· τόπος προέλευσης
 ιδία (επίρρ.): ιδίως
 ιδιαίτερος: ιδιωτικός, προσωπικός
 ιδικός: δικός· ιδιαίτερος
 ιδιόγραφον, το: αυτόγραφο (έγγραφο)
 ιδιόμελον, το: μη έμμετρο τροπάριο που ψάλλεται με τον δικό του τρόπο
 ίδιον, το: που προσιδιάζει, ταιριάζει· χαρακτηριστικό
 ιδιοποιούμαι: σφετερίζομαι· κλέβω, ληστεύω· κατακτώ
 ιδιοποιώ: ταυτίζω με, αποδίδω σε
 ίδιος: ίδιος· που προσιδιάζει (σε κάποιον, κάτι)· αυτός ο ίδιος· δικός (μου), ατομικός, προσωπικός· χαρακτηριστικός
 ίδιός μου: δικός μου
 ιδιόχειρον, το: αυτόγραφο (έγγραφο)
 ιδίωμα: γνώρισμα, χαρακτηριστικό· ιδιότητα, στοιχείο του χαρακτήρα· ιδιο-

τροπία· γλώσσα
ιδιώτης (επίθ. και ουσ.): απλός άνθρωπος, απλός θνητός· κοινός πολίτης, μη άρχοντας· αγράμματος, ανόητος· «σχολασμένος», καθηρημένος
ιδιώτης καλόγερος: μοναχός, άγαμος κληρικός που ιδιωτεύει
ιδού (δεικτ. μόρ.): νά
ίδρος: ιδρώτας
ιδρώω: εγκαθιστώ, στήνω
ίδω (ά' εν. υποτ. αορ.): (να) δω
ιεζουίτης: μοναχός του (ρωμαιοκαθολικού) τάγματος των ιησουιτών (Εταιρεία του Ιησού)
Ιετών: Ιαπωνία
ιερά, τα: ιερά σκεύη και άμφια
ιερά γράμματα, τα: θρησκευτική γραμματεία· θελογία
ιεράκιον, ιεραξί: γεράκι
ιεράρχης: ανώτερος και ανώτατος κληρικός (επίσκοπος, μητροπολίτης, αρχιεπίσκοπος)
ιερέας (αιτ. πληθ.): ιερείς
ιερογλυφικά, τα: ακαταλαβίστικα ιερογλυφικός: κρυπτογραφικός
ιεροδιάκονος: άγαμος διάκονος· διάκονος
ιεροδιδάσκαλος: ιερωμένος (και) δάσκαλος
ιεροκήρυξ: ιεραπόστολος
ιεροκοσμικός: εκκλησιαστικός και (ταυτόχρονα) κοσμικός (μη εκκλησιαστικός)
ιερομάρτυς: κληρικός μάρτυρας της (χριστιανικής) πίστης
ιερομόναχος: άγαμος πρεσβύτερος (αρχιμανδρίτης) μοναχός
Ιερόν, το: ναός του Σολομώντα (Περσολύμων)· ο κατοπινός χριστιανικός ναός στην ίδια θέση
ιεροπραξία: ιεροτελεστία, τέλεση (θρησκευτικού) μυστηρίου
ιεροπρεπής: που ταιριάζει σε ιερό πρόσωπο, σε ιερωμένο
ιεροργός: (θρησκευτικός) λειτουργός, κληρικός
ιεροφορώ: φορώ (εκκλησιαστικά) άμφια
ιερώνομαι: γίνομαι ιερωμένος
Ιεσράδης: (άγγελος) Γεσράντ
ιζάμι: αύξηση, υπερβολή
Ιζάρμπετης: μπέης Ιζάρ
Ιησούν (γεν.): Ιησού (Χριστού)
Ιησούφ: Ισούφ/Γιουσούφ (ή λογοπαικτ.: Ιησούς-Γιουσούφ)
ικανός: αρκετός
ικανώς: αρκετά, επαρκώς

Ικαρία: Ικαρία
ικετικός: παρακλητική
Ικιανός: Ωκεανός
ικέζικος: αγγλικός· βρετανικός
Ιλαρίων: Ιλαρίων ο σιναΐτης
ιλαριωνικός: που προσιδιάζει στον (αντιδιαφωτιστή) ιερωμένο των αρχών του 19ου αι.) Ιλαρίωνα τον σιναΐτη
ιλαρός: εύθυμος
ιλαρότατος: κωμικότατος
ιλέφας: ελέφαντας
ίλεως: σπλαχνικός
ιλούστριος: «πιφανής», «λαμπρός» (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
Ιλλυρία: (βυζαντινό) θέμα της Ιλλυρίας/Ιλυρικού· τμήμα της Δαλματίας, Αλβανία και Ήπειρος
ιλλυριός/Ιλλυριός: Αλβανός· Ηπειρώτης· Δαλματός
ιλιφατί: ευγενική και περιποιητική συμπεριφορά, περιποίηση
ιμάμ, ο: «ιμάμηξ», (μουσουλμάνος) θρησκευτικός αξιωματούχος
ιμάσα (θηλ.): κοινή (γυναικεία), πόρνη
ιμάτιον: φόρεμα, ρούχο
Ιμβραΐμ: (αιγύπτιος στρατηγός) Ιμπραΐμ
ιμίρης: «εμίρης», απόγονος του Μωάμεθ (μουσουλμάνος) στρατιωτικός διοικητής· διοικητής της Μέκας
ιμπαράτάσα (θηλ.): αυτοκρατορίσσα
ιμπερατόρος: αυτοκράτορας· αυστριακός (Αψβούργος) αυτοκράτορας· κράτος της Αυστροουγγαρίας
ιμπεράτωρ: αυτοκράτορας· αυστριακός (Αψβούργος) αυτοκράτορας
ιμπέριον: αυτοκρατορία· βασιλείο
ιμπιαντάρω: αρχίζω (οικοδομικές εργασίες), θεμελιώνω, χτίζω
Ιμπραΐλα: Μπραΐλα (Ρουμανίας)
Ιμπραΐμ: (σουλτάνος) Ιμπραΐμ Δ' (αιγύπτιος στρατηγός) Ιμπραΐμ
ιμπρόθ. λατ., ιταλ.): σε, με
ιν περσόνα: αυτοπροσώπως
ιν τέστα (επίρρ.): επικεφαλής
ίνα: να· για να
ινατί: γιατί
ινατσής: πεισματάρης
Ίνδια: Ινδία
Ινδία, ανατολική: Ινδία
Ινδία (πληθ.): (ευρωπαϊκές) αποικίες των τροπικών
Ινδιάνος: Ινδός
Ίνδιες: Ινδία· «Δυτικές Ινδίες», νησιά Καραϊβικής, Αμερική

Ινδική θάλασσα: Ινδικός ωκεανός
 ινδικιών, η: «επινέμηση», επανερχόμενος
 κύκλος 15 ετών (στο βυζαντινό και εκ-
 κλησιαστικό ημερολόγιο)
 ινδός/Ινδός: ινδουιστής· Ινδός· Ινδιάνος,
 ιθαγενής κάτοικος της Αμερικής
 ινσάντσα: απαίτηση· επιμονή
 ίντα (άκλ. ερωτ. αντων.): τί
 Ι(ν)τάλια: Ιταλία
 ιντερεσάρω: ενδιαφέρω· είμαι επωφελής,
 φέρνω κέρδος
 ιντερέσο(ν): συμφέρον· (οικονομική) υπό-
 θεση
 ιντερνούτσιο: μεσολαβητής, απεσταλ-
 μένος (λεγάτος κτλ.)
 Ίντια, Ιντία: Ινδία
 ινφετάδος: μολυσμένος
 ινφεταρίζομαι: μολύνομαι
 ίον: βιολέτα, μενεξές
 Ιονικόν Κράτος: Ιόνιος Πολιτεία
 ιονικός: επτανησιακός, της Ιονίου Πολι-
 τείας
 Ιόνιος κόλπος: Ιόνιο πέλαγος
 ιός: δηλητήριο
 ιού: αλίμονο
 Ιουβενάλιος: (λατίνος ποιητής) Γιουβενά-
 λης
 ιουδαίος/Ιουδαίος: που ανήκει στην (εβραϊ-
 κή) φυλή του Ιούδα· εβραίος/Εβραίος
 Ιούλλιος: (μήνας) Ιούλιος
 Ιουνουάριος: Ιανουάριος
 Ιουρίνα: (βυζαντινή πριγκίπισσα) Γιουρίνα
 Ιουστίνος: ομολογητής (μάρτυρας) Ιουστι-
 νος
 ιπατημία: πατημασιά, βήμα, ίχνος
 ίπειτα: έπειτα
 ίπί: επί, σε· βλ. και επ', επί, εφ'
 ίπί έτσι: έτσι, γι' αυτό
 ιπποδρόμιον: ιππόδρομος· ιπποδρομία
 ίππος προς πόλεμον: πολεμικό άλογο
 ιπποστάσιον: στάβλος αλόγων· αχούρι
 Ιπραίλα: Μπραίλα (Ρουμανίας)
 ίπωρον: οπωρικό, φρούτο
 Ίρις: μυθική θεότητα του ουρανού, ουρά-
 νιο τόξο
 ίσα (επίρρ.): ίδια, εξίσου
 Ισαβέλα: (βασίλισσα Ισπανίας) Ισαβέλα
 Α' η Καθολική
 ισάγγελος: ίσος με άγγελο· που μιιάζει
 με άγγελο, έχει αγγελικά γνωρίσματα
 ισάδι: ισοπεδωμένη έκταση
 ισάζω: εξομαλύνω, τακτοποιώ· ετοιμάζω·
 συμφιλιώνω, συμβιβάζω
 ίσαμε: στο ίδιο ύψος· έως· όπως, καθώς
 ισάπόστολος: που είναι ίσος με απόστο-

λο, με τους αποστόλους
 Ίσβορος: «Πηγή», «Φλέβα», χωριό στα
 Μαντεμοχώρια Στρατωνίου (Χαλκιδι-
 κής)
 ίσια (επίρρ.): εξίσου· κατευθείαν
 ίσια ίσια: ίσα ίσα· ισόμετρα, ισόπαλα·
 ακριβώς
 ίσια της γης: στο ίδιο ύψος με το χώμα, το
 έδαφος
 ισιάζω, -ιάνω: ισώνω, φτιάχνω
 ίσιαμε: ίσαμε, έως· όπως, καθώς
 ισιασμένος: κατευθυνόμενος
 ίσιος: επίπεδος· ίσος, ισόβαρος· ισοδύνα-
 μος, ισότιμος
 Ισλάμης: (όνομα) Ισλάμ
 Ισλαμπελούμπασης: (Ισλάμπελούμπα-
 σης) οπλαρχηγός Ισλάμ
 Ισμαήλ σοφής: (καρμανίτης πρίγκιπας
 και ιρανόσ σάχης) Ισμαήλ Α'
 Ισμαήλαγας: αγάς Ισμαήλ
 ισμαηλίτης: μουσουλμάνος· άραβας μου-
 σουλμάνος· μουσουλμάνος της ισμαηλι-
 τικής αίρεσης
 ισμαηλιτικός: μουσουλμανικός
 Ισμαήλοφ: Ισμαήλοφ
 ισόθεος: ίσος, ισάξιος με θεό/τον Θεό
 ισόμετρος: ίσος σε μέγεθος· σύμμετρος,
 αρμονικός
 ίσον, το: (ακριβές) αντίγραφο
 ισόρροπος: ισόπαλος
 ίσος: επίπεδος· ίδιος
 ισοστάσιος: ίσος, ισότιμος· που έχει ίσα
 δικαιώματα
 Ισουφπασας: πασάς Κοτζά Γιουσούφ
 ισπαής: ιππέας-τιμαριούχος του οθωμανι-
 κού στρατού· στρατιώτης του ιππικού
 ισπανός: ισπανικός
 ισραηλίτης/Ισραηλίτης: εβραίος/Εβραίος
 (της Παλαιστίνης)
 ίσταμαι: ισχύω, επικρατώ
 ιστέον (ουδ.): που πρέπει να είναι, να γί-
 νει γνωστό
 ιστία: φωτιά
 ιστορείται (απρρόσ.): παραδίδεται από
 ιστορικούς, από την ιστορία
 ιστόρημα: διήγηση
 ιστόρημα μυθολογικών: μύθος
 ιστορία: αφήγηση· διήγηση· διήγημα·
 (αυτοβιογραφική) διήγηση· ζωγραφιά,
 εικόνα· παράσταση, σκηνή· μακέτα
 Ιστορίες της Ρώμης: η ανθολογία Ρωμαϊ-
 κές Ιστορίες ((I)storie Romane)
 ιστορίζω: ζωγραφίζω, απεικονίζω· εξιστο-
 ρώ
 ιστόρισμα: ζωγράφισμα, απεικόνιση

ιστορισμένος: αφηγημένος· ζωγραφισμένος, απεικονισμένος· απεικονισμένος σε ψηφιδωτό· αγιογραφημένος
ιστορώ: αφηγούμαι· εξιστορώ· παρουσιάζω
ισχίον: λεκάνη
ισχυρογνωμία: ισχυρογνωμοσύνη, επιμονή, πείσμα
ισχυρογνωμώ: αρνούμαι πεισματικά
ισχυρότης: δύναμη· πράξη, επίδειξη δύναμης
ισχύω: έχω δύναμη, επιρροή· μπορώ· έχω πέπραση· επικρατώ
ίσως: άραγε· βέβαια
Ιταλί, η: Ιταλία
Ιτάλια βλ. Ι(ν)τάλια
ιταλιστί: σε ιταλική γλώσσα
ιταλοχουδαϊστί: σε δημόδη νεοελληνική γλώσσα με ιταλικές επιδράσεις
ιτλάκι: ελευθέρωση, απαλλαγή
ιτσογλάνι: (ίτσογλάνι) νεαρός (αυλικός) ακόλουθος
ίτσου: έτσι
ιφ, το: «μίλος», «σμίλαξ», «τάξος», ήμερο έλατο
ίχια (επίρρ.): ίσια, ακριβώς
ιχνάριον: «χνάρι», «βήμα», μέτρο μήκους (περ. 2,5 πόδια ή 0,85 μ.)
ιχνηλατώ: ακολουθώ τα ίχνη
ιχνογραφία: εικόνα, ζωγραφιά· σχέδιο, κάτοψη
ίχνος: σχέδιο, σκίτσο
ιψίλος: φίλος, λεπτός
ιψιλότης: λεπτότητα
ιωανίτισσα (θηλ.): Γιαννιώτισσα
Ιωάννης, βασιλεύς: (βυζαντινός αυτοκράτορας) Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος
Ιωάννης Ιάκωβος: Ζαν-Ζάκ Ρουσό
Ιωάννης ο Βασιλειοβίτης: (τσάρος) Ιωάννης Δ΄ Βασιλειάδης (Ιβάν Βασιλιεβιτς, Ιβάν ο Τρομερός)
Ιωαννίκιος Λίνδιος: (οικουμενικός πατριάρχης) Ιωαννίκιος Β΄
ιωαννίτης/Ιωαννίτης: Γιαννιώτης
Ιωαννίτσας: Γιαννάκης (Γιω(β)αννίτσα)
ιώμαι: γιατρεύομαι
ιωμετρία: γεωμετρία· αριθμητική

Καάβη: Κά(α)μπα (Μέκας)
καβάδιν: επενδύτης, χλαίνα
καβάκι(ον): λεύκα
καβάλα, η: ιππικό
καβαλαραίος, καβαλάρης,-ος: έφιππος
καβαλαρία: ιππικό
καβαλάριος: ιππότης· ευγενής, άρχοντας

καβαλάρος βλ. καβαλαραίος
καβαλιέρης: ιππότης· ευγενής, άρχοντας
Καβαλιέρης του Έρωτος: Ιππότης του Έρωτα, αφιερωμένος στον (θεό) Έρωτα
καβαλιερία: ιπποσύνη
καβαλιέρης: ιππότης· ευγενής, άρχοντας
καβαλικεύομαι: συνουσιάζομαι
καβαλίρος: ευγενής· καβαλιέρος· (με σεξουαλική συνδήλωση), επιβήτορας
καβαλλάρης,-αρός (επίθ. και ουσ.): έφιππος· ιππότης· ευγενής, άρχοντας
καβαλλαρία (θηλ.): ευγενής (κυρία)
καβαλλάρια (β΄ εν. προστ.): ανέβα στο άλογο
καβελάρης: έφιππος
καβελαρία (επίρρ.): καβάλα
καβελάρος: έφιππος
καβεχανείο: καφενείο
κάβo, το, κάβoς, ο: ακρωτήριο
Κάβo δε Δοκάτο: Κάβo ντε Ντουκάτο, ακρωτήριο Λευκάτας (Λευκάδας)
καβούκιον: κάλυμμα, σκέπασμα· σαρίκι
κάβουρος: κάβουρας
κάγγραινα: γάγγραινα
καγίνι: βάρκα για παρακτιες διαδρομές
καγκελαρία: γραμματεία, γραμματειακές υπηρεσίες
καδελέτο: φέρετρο
καδιλεσκέρης: (καδιλεσκέρης) (οθωμανός) ανώτατος στρατιωτικός διοικητής
καδιλίκι: (οθωμανική) δικαστική και διοικητική περιφέρεια· επαρχία
Κάδιξ: Κάντις (Ισπανίας)
Κάερος, το: Κάιρο
καζάζης: κατασκευαστής και πωλητής μεταξωτών κλωστών και υφασμάτων
Καζάκος: Κοζάκος (Καζάκι)· κοζάκος ιππέας επίλεκτου ρωσικού τάγματος
καζαντίζω: κερδιζώ, βγάζω
καζίνο: κέντρο διασκέδασης
κάζο: περίπτωση· περιστατικό, επεισόδιο
καημένος: καμένος
καθ΄: σύμφωνα με· με· εναντίον· βλ. κατά
καθ΄ ά: σύμφωνα με τα οποία
καθ΄ εαυτόν: μέσα μου, στον εαυτό μου (κτλ.)
καθ΄ ημάς, ο: ο δικός μας
καθ΄ όν καιρόν: τη στιγμή κατά την οποία
καθ΄ όρδινα: όπως το επιτάσσει η τάξη
καθ΄ υποθεσην: αν υποθέσουμε· συγκεκριμένα
κάθ΄ (άκλ. αντων.): κάθε· βλ. και κάθε
κάθ΄ ώραν: κάθε τόσο· από ώρα σε ώρα, από στιγμή σε στιγμή
κάθα (άκλ. αντων.): κάθε· βλ. και κάθ΄

κάθα ώρα: κάθε τόσο· από ώρα σε ώρα,
 από στιγμή σε στιγμή
 καθαένα(ς): καθένας
 καθαίρωμαι: καθαρίζομαι
 καθαίρω: καθαρίζω· καθαιρώ
 καθάπερ: όπως (ακριβώς)
 καθάρια (επίρρ.): καθάρα
 καθαρίζω: γιαιτρεύω από λέπρα
 καθάριος: καθαρός
 κάθαρμα: ακάθαρτο, μηδαμινό πλάσμα
 Καθαροδευτέρα: Καθαρή Δευτέρα
 καθαρός: αγνός· ανόθετος, ειλικρινής·
 αθώς: αναμάρτητος
 καθαροσύνη: αθωότητα
 καθαρότης: αγνότητα· ερωτική καθαρότη-
 τητα· (σεξουαλική) εγκράτεια· μεσαίο
 δάχτυλο χεριού
 καθαρισς: καθάρισμα
 καθαρός: ξεκάθαρα, οριστικά
 καθατινάς: καθένας
 καθαυτό (επίρρ.): κατ' ουσίαν· στην πραγ-
 ματικότητα
 καθαυτό(ς), (ο): (ο) κύριος, (ο) κατεξοχήν
 κάθε ολίγον: κάθε τόσο
 κάθε ώρα:ν: κάθε τόσο, ολοένα, από ώρα
 σε ώρα
 καθέδρα: έδρα· θρόνος· πρωτεύουσα· κα-
 θεδρικός, μητροπολιτικός ναός· πολιορ-
 κία
 καθεδρική εκκλησία: καθεδρικός, μητρο-
 πολιτικός ναός
 καθεείς,-ένας: καθένας
 καθέζομαι: κάθομαι
 καθεκάστην: καθημερινά
 καθέκαστος: (ο) κάθε, (ο) καθένας, (ο) κά-
 θε επιμέρους
 καθέκλα: καρέκλα
 κάθεν (ουδ.): (το) καθένα
 καθεξής: στη συνέχεια, κατόπιν
 καθερίστρα (θηλ.): καθαρίστρια
 καθεύδω: κοιμάμαι
 καθηγούμενος: ηγούμενος
 καθηδύνω: γλυκαίνω, ευχαριστώ· κατα-
 γοητεύω
 καθήκον χρέος: καθήκον
 καθήκων: αρμόδιος, ταιριαστός
 καθημέρα(ν)/καθημερ(ι)ών: καθημερινά
 καθημερίς: καθημερινά
 καθημερνόν βλ. καθημέρα(ν)
 καθημερούσια,-ον: καθημερινά
 καθηρούμαι: καθαιρούμαι
 καθιδρύθησαν (γ' πληθ. αορ.): εγκατα-
 στάθηκαν
 καθιερωμένος: ιερός
 καθιερώνω: επικυρώνω με ιερότητα

καθίζω (μτβ. και αμτβ.): βάζω κάποιον να
 καθίσει· βάζω κάποιον να παρακαθίσει
 σε συνεδρίαση, δικαστήριο κτλ· στή-
 νω· κάθομαι
 καθίλα: καρέκλα
 κάθισμα: θέση· διαμονή, παραμονή· είδος
 τροπαρίου που ψάλλεται όσο το εκκλη-
 σίασμα μπορεί να κάθεται
 καθιστάνω: ιδρύω
 καθιστώ: κάμνω, προκαλώ
 καθό: καθότι· επειδή· όπως· ως
 καθοδηγία: συμβουλή
 καθολικά (επίρρ.): εντελώς· γνήσια· αλη-
 θινά, πραγματικά· σίγουρα
 καθολικόν, το: κεντρική εκκλησία μονα-
 στηριού
 καθολικός: γενικός· πραγματικός, γνήσι-
 ος, αληθινός· οικουμενικός· ρωμαιοκα-
 θολικός
 καθολικώς: χωρίς εξαίρεση
 καθόλου: εντελώς, πλήρως· συνολικά· διό-
 λου
 καθόλου, ο: συνολικός, όλος
 Καθόλου Εκκλησία: το σύνολο των ορθό-
 δοξων Εκκλησιών
 κάθομαι: κάθομαι· παραιτούμαι
 καθοπλίζεσθαι, το: οπλισμός
 καθοπλίζω: εξοπλίζω, αρματώνω με εξαρ-
 τήματα
 καθοπλισμένος: οπλισμένος
 καθόσον: όσο
 κάθου (β' εν. προστ.): κάτσε
 καθρέπτης: αντανάκλαση, εικόνα, αντι-
 γραφο
 κάθυγρος: εντελώς υγρός, καταδακρυ-
 σμένος
 καθυπερβολήν: υπερβολικά· εξαιρετικά
 καθυποβάλλομαι: καταβάλλομαι, υπο-
 τάσσομαι (ολοκληρωτικά)
 καθυποβλημένος: εκτεθειμένος
 καθυποτάττω: υποτάσσω ολοκληρωτικά
 καθώς: όπως· πώς
 και: και· ότι· ωστε· χωρίς συμπλεκτ. ή
 άλλη σημ., ως απλό φατικό μόρ.
 και αν: αν
 και δη: και τότε
 και καθεξής: και ούτω καθεξής
 και όντως: στ' αλήθεια
 και πώς: πώς
 και τα εξής: και ούτω καθεξής
 και τί: τί
 Καϊβέν: Καϊ-φέγκ (Κίνας)
 Καϊέτα: Γκαέτα (Ιταλίας)
 καϊμακάμης,-εκάμης: (οθωμανός) έπαρ-
 χος, αναπληρωτής διοικητής· βεζίρης

καϊμεκάμπασας: (οθωμανός) έπαρχος, αναπληρωτής διοικητής· βεζιρής
 καινός: καινούριος, καινοφανής
 καινός κόσμος: Νέος Κόσμος, Αμερική
 Καινούριες Ινδίες: Αμερική
 καινούριον, το: νέα εξέλιξη, αλλαγή· νεο-
 τερισμός· επεισόδιο
 καινουριότης,-ητα: καινοτομία, νεοτερι-
 σμός
 καίωμαι: ανάβω, πυρπολούμαι
 καιρός: καιρός, χρόνος· χρονικό διάστη-
 μα· εποχή· ηλικία· ώρα, στιγμή· προθε-
 σμία· θητεία· περίσταση· ευκαιρία·
 καιρικές συνθήκες, άνεμος
 καίσαρ: (δυτικός) αυτοκράτορας, βασι-
 λιάς (γερμανός, Αψβούργος) αυτοκρά-
 τορας· ανώτατος αξιωματούχος, άρχο-
 ντας (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 Κάισαρ: Ιούλιος Κάισαρ
 καισαρικός: αυτοκρατορικός, βασιλικός·
 που ανήκει στον, ή σχετίζεται με τον,
 γερμανό ή αυστριακό (Αψβούργο) αυ-
 τοκράτορα· αυστρουγγρικός
 καίστορας βλ. κ(οι)αίστωρ
 καίτοι: αν και
 καίω (μτβ. και αμτβ.): ανάβω, καίω· καίω-
 μαι
 κακά (επίρρ.): κακά· άσχημα· άσχημα
 στην υγεία· με κακή διάθεση· δύσκολα·
 λανθασμένα
 κακά εμπορώ: δεν μπορώ
 κακάβι(ον): καζάνι
 κάκει: και εκεί
 κάκεινος: και εκείνος
 κάκεισε: και εκεί
 κακή επεθυμία: άνομη, αμαρτωλή (σεξου-
 αλική) επιθυμία
 κακή καρδιά: δυσθυμία, στενοχωρία
 κακή όρεξις,-η: άνομη, αμαρτωλή (σεξου-
 αλική) επιθυμία
 κακή ώρα: κατάρρα
 κακισμένος: κακιωμένος
 κάκιστος: εντελώς αντικανονικός
 κακό βλ. κακό(ν)
 κακογνωμία: κακή διάθεση, κακός χαρα-
 κτήρας
 κακόγνωμος: που έχει κακό χαρακτήρα,
 κακόβουλος, δύστροπος
 κακογνώμων: κακόβουλος
 κακοευχαριστημένος: δυσαρεστημένος
 κακοηθέστατος: που έχει πάρα πολύ κα-
 κούς τρόπους, εντελώς κακοσυνθετι-
 μένος
 κακοήθης: που έχει κακούς τρόπους· ανή-
 θικος

κακοθάνατος: που βρίσκει κακό θάνατο·
 που του αξίζει κακός (ατιμωτικός) θά-
 νατος
 κακοθελητής: που θέλει το κακό, την κα-
 ταστροφή
 κακόθεος: αντίθετος, διαβολικός
 κακοθεώρητος: άσχημος
 κακοκαρδίω (μτβ. και αμτβ.): στενοχω-
 ρώ· στενοχωρούμαι
 κακοκοιτάζω: κοιτάζω με κακό μάτι
 κακοκρατώ: αποπαίρνω
 κακομήχανος: που μηχανοραφεί με κα-
 κό σκοπό, πανούργος
 κακομουρμουρίζω: τραυλίζω, μιλώ με
 αξιοθρήνητο τρόπο
 κακό(ν), το: κακοκαιρία· βλάβη· συμφο-
 ρά· αρρώστια· επιδημία, θανατικό
 κακόν αγχείον: κακή κατασκευή, άνθρω-
 πος κακής πάστας
 κακοπαθαίνω: ταλαιπωρούμαι, μου λεί-
 πουν τα απαραίτητα
 κακοπάθεια: ταλαιπωρία, κακουχία
 κακοπέφτω: βρίσκω τον μετέλα μου
 κακοπίχειρος: μη ευεργετικός, κακούργος
 κακόπλαστος: κακοφτιαγμένος, δύσμορ-
 φος
 κακοποιός: κακοποιός, κακούργος
 κακοποιούμαι: παθαίνω κακό
 κακοποιώ: κάμνω κακό (σε κάποιον)· κα-
 κομεταχειρίζομαι, χτυπώ
 κακοπραγία: κακούργημα
 κακοριζιλία,-ιά: κακοτυχία, ατυχία· κα-
 ταστροφή
 κακορίζικος: κακόμοιρος, κακότυχος· καη-
 μένος
 κακός: κακός, σατανικός· άπιστος, αμαρ-
 τωλός· άγριος, αρπακτικός· άσχημος
 κακός έρως: άνομος, αμαρτωλός έρωτας
 κακός θάνατος: βίαιος θάνατος, εκτέλεση
 κακός χρόνος: κατάρρα
 κακοσύνη: κακία, κάτι το κακό
 κακότερος: χειρότερος
 κακοτροπία: δυστροπία, κακή συμπερι-
 φορά
 κακότροπος: δύστροπος· απείθαρχος· κα-
 κού ήθους, διαγωγής· ανήθικος· κακός
 κακοσίκαλον: κακοπλασμένο, στραβο-
 χυμένο, άσχημο σκεύος (μτφ.)
 κακοτυχίζω: βλαστημώ, καταριέμαι
 κακότυχος: καταραμένος
 κακοφάνει (απρφτ.): (να) κακοφανεί
 κακού κόρακος κακόν ωόν: από κακό γο-
 νινό (αφεντικό) βγαίνει κακό παιδί (πα-
 ραργός)
 Κακούμης/κακούμι: ερμίνα, είδος νυφί-

τσας
κακουμόγουνα: γούνα από ερμίνα
κακουχούμαι: ταλαιπωρούμαι
κακοφχαριστώ: δυσαρρεστώ
κακόφωνος: που δεν μιλάει καλά
κακώδης: βρομέλης
κακώνουμαι: έχω κακή διάθεση (απέναντι σε κάποιον), του κρατώ κακία
κακώνω (μτβ. και αμτβ.): βλάπτω, προξενώ ζημιά· κακοφορμίζω, χαλάω
κάκως: κακώς· μάταια
κάκως κακού: κακήν κακώς· μάταια
κάκωσις,-η: κακουχία, ταλαιπωρία
καλά (επίρρ.): καλά· σίγουρα, ασφαλώς, βέβαια· εντελώς· ας είναι: καλά καλά
καλά, τα: αγαθά, περιουσία
καλά και: αν και, μολονότι
καλά και να: αν και, μολονότι
Καλάβρια: Καλαβρία (Καλάμπρια, Ιταλίας)
Καλάβρυτον: Καλάβρυτα
Καλάδενδρα: Καλά Δένδρα (Σερρών)
καλαμάρι(ον): μελανοδοχείο
καλαμένιο κοντάρι: κοντύλι, γραφίδα
καλαμένιος: μακρός σαν καλάμι
καλάμι(ν): πηνίο, μασούρι
Καλαμίνα,-η: Κουιλόν/Κολάμ ή Καλικούτ/Κοζικόντ (ΝΔ. Ινδίας)
καλαμιάζω: τυλίγω νήμα σε πηνίο, μασούρι
κάλαμος, ο: κοντύλι, γραφίδα
καλαμπαλί(ν): αποσκευή, μπαούλο,-α· πλήθος, φασαρία, σύγχυση
καλαφατικόν, το: πίσσα, στεγανωτικό υλικό· σκατό
καλβιγίνος/καλβίνος: καλβινιστής· προτεστάντης
καλεί η χρεία (απρόσ.): (το) φέρνει η ανάγκη
καλεμκιάρης: καλλιγράφος, διακοσμητής, χαράκτης, σχεδιαστής
κάλεσμα(ν): πρόσκληση· δεξίωση· γιορτή, συμπόσιο, τραπέζι
καλή (θηλ.): είσαι καλή (ειρων.), τα λες σωστά
καλή, η: η ωραία· παστρικά· εταιρά, πόρνη
καλή ζωή: ευημερία, μακροημέρευση
καλημαύχιον: καλημαύχι, καπέλο (ορθόδοξου) ιερωμένου
καλίγι(ο)ν: υπόδημα, παπούτσι
Καλιγόλας: Καλιγούλας
καλίφης: «αρχηγός των (μουσουλμάνων) πιστών», χαλίφης
Καλκάς: (μάντης) Κάλχας

καλλεότερον (επίρρ.): καλύτερα
κάλλια (επίρρ.): καλύτερα
καλλιέργητος: καλλιεργημένος
καλλίνικος: που νικά στον καλό αγώνα (της πίστης), νικηφόρος αγωνιστής
κάλλιο(ν)/καλλίον (επίρρ.): καλύτερα· περισσότερο, μάλλον
κάλλιος: καλύτερος
καλλιότερα,-ον βλ. καλλιότ(τ)ερα
καλλιότερος: καλύτερος
καλλιότ(τ)ερα,-ον (επίρρ.): καλύτερα
κάλλος: ομορφιά
καλλύτερον (ουδ.): καλύτερο
καλλώπισμα: διακόσμηση
καλλωπισμός: εξωραϊσμός
Καλμούκος: Μογγόλος της Σιβηρίας και της περιοχής ανάμεσα στους ποταμούς Ντον και Βόλγα
καλό και κακό (γεν.): του καλού και του κακού
καλοβλέπω: βλέπω καλά καλά· βλέπω μετά βίας
καλογερεύομαι: γίνομαι (κείρομαι) μοναχός
καλογερεύω: κάμνω (κείρω) κάποιον μοναχό
καλογερικόν, το: ιερατικό όνομα
καλόγερως: μοναχός· ιερομόναχος· ιερωμένος, κληρικός
καλογευματίζω: τρώω καλά
καλόγηρος: μοναχός· άγαμος κληρικός· (άγαμος) ρωμαιοκαθολικός κληρικός
καλόγκαιρος: «καλότυχος» (λογοπαικτ.: «που να έχει τον κακό καιρό, καταραμένος!»), αντί για καλόγ(κ)ερως, μοναχός)
καλογραία (θηλ.): καλόγρια, μοναχή
καλογραφέας: καλλιγράφος
καλογρικώ: ακούω καλά
καλοθελήσις,-η: καλή διάθεση, εύνοια
καλοθελής: που θέλει το καλό κάποιου
καλοκαγαθία: καλοσύνη· χρηστότητα, αρετή· καλό, εύνοια
καλοκαθίζω: κάθομαι καλά
Καλοκαυρ'νός: «Θερείτης», θερινός
καλοκαρδίζω: ευθυμώ, χαίρομαι
καλοκοιτάζω: κοιτάζω με ερωτική διάθεση
καλομεταχειρίζομαι: μεταχειρίζομαι σωστά
καλόν (επίρρ.): καλά
καλόν, το: καλό· καλή πράξη, αγαθοεργία· καλοτυχία
καλόν χέρι: «καλό χερικό», φιλοδώρημα, χαρτίλικο (συνήθως της πρωτοχρονιάς)
Καλόπασας: καλός πασάς (παρων. του

πασά Μεχμέτ)
 καλοπίχερους: ευεργετικούς, καλός· επιδέ-
 ξιος
 καλοριζικία: καλή τύχη
 καλορίζικος: καλότυχος
 καλός: ωραίος· τίμιος· καλά φτιαγμένος·
 εύπλαστος, ρωμαλέος· ικανός· αρκε-
 τός, κατάλληλος· μεγάλος
 καλός, ο: τίμιος άνθρωπος
 καλός άνθρωπος απού το κορμίν (μου,
 κτλ.): γεροδεμένος, γενναίος σωματικά
 καλός νους: ευφυΐα
 καλοστοχάζομαι: βλέπω καλά καλά· κα-
 λοσκέφτομαι
 καλοσυλλογίζομαι: συλλογίζομαι καλά
 καλοσύνη: χρηστότητα, ακεραιότητα· α-
 γαθοεργία· καλό, εξυπηρέτηση
 καλότατα (επίρρ.): πάρα πολύ καλά·
 κάλλιστα, άριστα
 καλότατος: βολικότατος· ικανότατος
 καλοτελειώνω: τελειώνω εντελώς
 καλοτυχίζω: μακαρίζω
 καλότυχος: που να είμαι (είσαι, κτλ.) κα-
 λά· καλή μου (σου, κτλ.) ώρα (ειρων.)
 καλούπανδρεύω: καλοπαντρεύω
 καλούτσικα (επίρρ.): καλά καλά
 καλόφωνος: που έχει καλή φωνή
 καλόψανος: καρπερός
 καλποζανλίκι: κιβδηλία, απάτη
 καλυβιαραίος: κάτοικος καλύβας, φτω-
 χός, σκληρίτης
 καλύτερα (επίρρ.): καλύτερα· περισσότε-
 ρο
 καλυτερεμός: βελτίωση
 καλύτερος: καλύτερος· σπουδαιότερος
 καλός: ονομάζω
 κάμαρα/καμάρα: αφίδα, τόξο, θόλος (κι-
 ρίου)· θολωτή οροφή· θολωτό φύλλω-
 μα· τούνελ· δωμάτιο, διαμέρισμα
 καμαράσης: αξιωματούχος επιφορτισμέ-
 νος με τη φροντίδα των διαμερισμάτων
 του ηγεμόνα και του παλατιού, θαλα-
 μηπόλος (αυλικό αξίωμα στις παρα-
 δουνάβιες ηγεμονίες)
 κάμαρη: δωμάτιο
 καμαρωμένος: αφιδωτός, θολωτός
 καμαρωτός: αφιδωτός, θολωτός
 καματεύω: οργώνω, καλλιεργώ
 κάματος: κούραση, καταπόνηση
 κάμει χρεία (απρόσ.): χρειάζεται
 καμέναν (ονομ. πληθ. ουδ.): καμένα
 κάμερα: (θολωτό) κουβούκλιο· δωμάτιο,
 κρεβατοκάμαρα
 κάμετε (β' πληθ. προστ. αορ.): ά(ι)ντε,
 μπρος

καμήλιν, κάμηλος: καμήλα
 καμίαν φοράν: ποτέ
 καμίας λογής: καθόλου
 καμινάρης: εισπράκτορας του καπνικού
 φόρου (φόρου κατά «καμινάδα», σπίτι,
 οικογένεια)· οικονομικός αξιωματούχος
 χωρίς συγκεκριμένες αρμοδιότητες (αυ-
 λικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγε-
 μονίες)
 καμίνι(ον): φούρνος· πυρά· πυρκαϊά· βά-
 σσανο
 Καμινίτσα: Καμινιέτς (Καμενέτς, Ουκρα-
 νίας)
 κάμινος, η: καμίνι, φούρνος
 κάμ(μ)ω την ζήτηση: εγκρίνω το αίτημα
 κά(μ)νει (απρόσ.): κοστίζει· κάμνει σεισμό
 κά(μ)νει χρεία (απρόσ.): χρειάζεται, απαι-
 τείται· πρέπει
 κά(μ)νω κάμνω, δημιουργώ· παράγω· ε-
 νεργώ, δρω· εκτελώ, πραγματοποιώ·
 πηγαίνω προς· βάζω κάποιον να κάνει
 κάτι· καταφέρνω (ώστε)· προκαλώ· α-
 ναδεικνύω, βγάζω· υπολογίζω, αποτι-
 μώ· ζω, περνώ, είμαι· διαρκώ· βλ. και
 κάμ(μ)ω, κάμω
 κά(μ)νω άλλα λόγια: λέω περισσότερα, α-
 νταλλάσσω περισσότερα λόγια
 κά(μ)νω αμύρι: συνάπτω, έχω ερωτικό δε-
 σμό
 κά(μ)νω απόκριση: δίνω απάντηση
 κά(μ)νω άπρεπα: πράττω αταίριαστα
 κά(μ)νω άρμενα: κάμνω πανιά, αποπλέω
 (για ιστιοφόρο)
 κά(μ)νω αρχήν: αρχίζω, εγκαινιάζω
 κά(μ)νω αυθεντικόν, -ήν (κτλ.): δημεύω
 (κάτι)
 κά(μ)νω βουλή(ν): σκέφτομαι, παίρνω α-
 πόφαση, αποφασίζω
 κά(μ)νω γεμικλίκι: γευματίζω
 κά(μ)νω γνωστόν: γνωστοποιώ, φανερώνω
 κά(μ)νω δίκαια: πράττω, ενεργώ με δι-
 καιοσύνη
 κά(μ)νω δικαιοσύνη(ν): αποδίδω δικαιο-
 σύνη· δικαίωνω
 κά(μ)νω δουλειά(ν) μου: φεύγω, πάω στη
 δουλειά μου· ασχολούμαι με τα δικά του
 κά(μ)νω δρόμον: προχωρώ
 κά(μ)νω δυσκολίαν: φέρνω δυσκολία, δυ-
 σκολεύομαι
 κά(μ)νω επίδοσση: έχω, δείχνω επίδοση
 κά(μ)νω θεωρίαν: βλέπω
 κά(μ)νω ιπποδρόμιον: οργανώνω, διεξά-
 γω ιπποδρομία
 κά(μ)νω και: κάμνω ώστε, ενεργώ έτσι
 ώστε

κά(μ)νω καλήν την ζημίαν: επικυρώνω, αναγνωρίζω τη ζημία
 κά(μ)νω καρδιάν (μτβ. και αμτβ.): δίνω κουράγιο· κάμνω κουράγιο
 κά(μ)νω κόπον: καταβάλλω κόπο
 κά(μ)νω κρίσην: αποφασίζω, βγάζω απόφραση
 κά(μ)νω κυβέρνηση: προσφέρω καλό τρόπο ζωής
 κά(μ)νω κινήγιν: κινήγώ
 κά(μ)νω με/μετ': συνουσιάζομαι με
 κά(μ)νω μέρος: αποτελώ μέρος
 κά(μ)νω να + υποτ.: ενεργώ έτσι ώστε να + υποτ., κοιτάζω να + υποτ., βάζω να + υποτ., διατάζω να + υποτ.
 κά(μ)νω νερό: βγάζω νερό
 κά(μ)νω ομπρός: προβάλλω, επιτίθεμαι
 κά(μ)νω παζάρι: συμφωνώ να αγοράσω
 κά(μ)νω πανία: αποπλέω (για ιστιοφόρο)
 κά(μ)νω παρατάξεις: κάμνω πομπώδη, εντυπωσιακή εμφάνιση
 κά(μ)νω πίστην: πιστοποιώ
 κά(μ)νω προσοχήν: προσέχω, ασχολούμαι
 κά(μ)νω σετζίλι: βγάζω έγγραφη απόφαση
 κά(μ)νω στραταν: πορεύομαι, πηγαίνω· μεθοδεύω
 κά(μ)νω συνοδείαν: συνοδεύω
 κά(μ)νω την απόφασην: παίρνω, βγάζω (την) απόφαση
 κά(μ)νω την καλήν μου ημέραν: έχω κακοτυχία, την παθαίνω
 κά(μ)νω την κούρτην: πλευρίζω κάποιον φιλοφρονητικά
 κά(μ)νω την κρίση: κρίνω, αποφασίζω
 κά(μ)νω την στολήν (μτβ. και αμτβ.): στολίζω· αποτελώ το κόσμημα
 κά(μ)νω τζιφά: φέρομαι απότομα, με τραχύτητα
 κά(μ)νω τιμήν: περιποιούμαι
 κά(μ)νω τίποτες: τιμωρώ· βλέπω
 κά(μ)νω το βαρύ: φέρομαι ακατάδεχτα
 κά(μ)νω το ζευγάριν: οργώνω
 κά(μ)νω το ζήτημα: ικανοποιώ το αίτημα
 κά(μ)νω τον άνθρωπο: κάμνω τον σπουδαίο
 κά(μ)νω τον κόπον: κάμνω τον κόπο να έρθω, κοπιάζω
 κά(μ)νω τον λογαριασμόν: υπολογίζω
 κά(μ)νω τον πόλεμον: κηρύττω πόλεμο
 κά(μ)νω τούρκικα: κάμνω μουσουλμανικές ιεροτελεστίες, ζω ως μουσουλμάνος
 κά(μ)νω τρόπον: βρίσκω τρόπο· καταφέρνω
 κά(μ)νω φέδε: πιστοποιώ

κά(μ)νω χάξι: διασκεδάζω
 κά(μ)νω χαλάλι: χαλαλίζω
 κά(μ)νω χόκιμ: βγάζω δικαστική απόφαση
 κά(μ)νω χρείας: αναγκάζομαι· χρειάζομαι
 κάμοι (δοτ.): και σε μένα
 καμός: κάψιμο, πυρκαϊά· βάσανο
 Καμούτζας,-ος (πασαϊά) Χαμ(ου)ζά
 Καμούτζοπασά (αιτ.): πασά Χαμ(ου)ζά
 καμουχένιος: φτιαγμένος από μεταξωτό ύφασμα
 καμπάνα του πολέμου: πολεμικό σήμαντρο, σήμαντρο πολεμικού συναγερμού
 καμπαναρίο,-α (εν και πληθ.): καμπαναριό,-ά
 καμπάνια: εξοχή
 καμπινέτο(ν): υπουργείο· ηγεμονοσυμβούλιο, κυβέρνηση
 κάμπιον: συναλλαγματική, έξοδα συναλλαγματικής, γραμματίου
 καμπίσιος: πεδινός
 κάμπιοια (εν. θηλ. ή πληθ. ουδ.): κάποια
 κάμπιος: χωράφι· πεδίδα· στρατόπεδο· στρατοπεδευμένο στρατεύμα
 Κάμπιος Φόρμιος: Καμποφόρμιο (Ιταλίας)
 καμπόσον (επίρρ.): κάμποσο· κάπως
 καμτσίκιον: μαστίγιο
 κάμω: κατασκευάζω· κάμνω· ενεργώ· καταφέρνω· βλ. και κάμ(μ)ω, κά(μ)νω
 κάμω διά την τιμήν: φέρομαι έντιμα
 κάμω μετά: συνουσιάζομαι με
 κάμω συνοδείαν: κάμνω συντροφιά
 κάμωμα(ν): πράξη· κακή πράξη· περιπέτεια· περιστατικό· πράγμα, υπόθεση
 καμωμένος: απαρτισμένος, βασιμισμένος σε
 καμμένο(ν)μα: προσποιούμαι
 καμνόνου (β' εν. προστ.): προσποιήσου
 καν/κανε/κανί (σύνδ. και επίρρ.): αν· είτε· και αν· ακόμη κι αν· τουλάχιστον· κιόλας· ούτε· ούτε καν
 καν ποσώς: καθόλου
 καν τε: τουλάχιστο· ούτε
 καν τε... καν τε: είτε... είτε, ούτε... ούτε
 καν τε ούτως, καν τε ούτως: είτε έτσι, είτε αλλιώς
 καναβάσον: καναβάτσο
 κανάληδες βλ. κανάλιας
 κανάλι/Κανάλι: αγωγός νερού· Κανάλι του Νότου (Γαλλίας)
 κανάλιας: κανάγιας, παλιάνθρωπος
 κανάλιας των κανάληδων: αρχιπαλιάνθρωπος
 καναράκι: καναρινάκι
 κανάρι: καναρινί
 κάνας: κανένας· κάποιος
 κανδήλα: καντήλι

κανε βλ. καν
 κάνει (απρόσ.) βλ. κά(μ)νει
 κανεί (απρόσ.): αρκεί, φτάνει
 κανείς,-ένας: κανέννας· κάποιος· καθέννας
 κανέν (αιτ. αρσ.): κανένα· κάποιον
 κανέννας βλ. κανείς
 κανι βλ. καν
 κανίσκιον: δώρο
 κανλής: αμμοβόρος· φονιάς
 Κανλίκιον: «Ματωμένο Χωριό», φυλακή
 της (οθωμανικής) Κωνσταντινούπολης
 κάννας,-η: πλέγμα, ιστός· καλάμι, καλα-
 μωτή· μέτρο μήκους
 κανόνας βλ. κανών
 κανόνι βλ. κανόνι(ον)
 κανονιέρα, η: πολεμικό ιστιοφόρο εξοπλι-
 σμένο με κανόνια
 κανονιέρος: κανονιοβολητής, πολυβολητής
 κανονίζω: κανονιοβολώ
 κανονικά, τα: κανονικά έσοδα
 κανόνικας: «κανονικός», (ρωμαιοκαθολι-
 κός) κληρικός ή εκκλησιαστικός αξιω-
 ματούχος, μέλος του «κανονικού κατα-
 λόγου» καθεδρικών ναών, κολεγίων
 (σεμιναρίων) ναών και βασιλικών
 κανονικός: σύμφωνος με τους ιερούς κα-
 νόνες
 κανόνι(ον): κανόνι· κανονία
 κανόνισμα: κανονιοβολισμός
 κανονισμός: κανονιοβολισμός
 κανονισάρω: κανονιοβολώ
 κανονοθυρίς: θυρίδα, τρύπα προμαχώνα
 απ' όπου εξέχει η κάννη του κανονιού
 κανονοστάσιον: πυροβολείο
 κανόντ, το: κανόν, μονόξυλο
 Καντεμίρης: (ηγεμόνας της Μολδαβίας)
 Δημιήτριος (Ντιμίτριε) Καντεμίρ· (πρί-
 γκιπας, μπητζιάδες) Δημητράσχος (Ντι-
 μιτράσχο) Καντεμίρ
 καντηλάριον: καντηλέρι, κηροπήγιο
 καντηλιάζω: πετιέμαι ψηλά, φουσκώνω
 καντόριον: εμπορικό κατάστημα, γραφείο
 καντούνι: γωνία δρόμου· δρόμος
 καντσελαρία: γραμματεία
 κάνω βλ. κά(μ)νω
 κανών,-όνας: κανονισμός· (θρησκευτική)
 υποχρέωση· δύσκολη δοκιμασία· επιτί-
 μιο, τιμωρία· (λειτουργικός) ασματικός
 κανόνας, τροπάριο
 καπάννα: καμπάνα
 καπανίτσα: «καμπανίτσα», πανωφόρι, συ-
 νήθως των βογιάρων
 καπέλο: (ρωμαιοκαθολικό) παρεκκλήσι
 καπελέτος: μισθοφόρος ιππέας στην υπη-
 ρεσία της Βενετίας· άξεστος, χωριάτης

καπέλο: κράνος, περικεφαλαία· καπέλο
 κληρικού
 κάπες (πληθ.): πολλά (γράμματα, στοι-
 χεία) κάπα
 καπετάλι: (χρηματικό) κεφάλαιο
 καπετάν, ο: στρατιωτικός διοικητής
 καπετάν γενεράλες,-ος: γενικός διοικη-
 τής, αρχιστράτηγος· (αρχι)ναύαρχος
 καπετάν δελα/δελε νάβε(ς): ναύαρχος
 καπετάν λοκοτενέντε(ς): λοχαγός· υπαρ-
 χηγός
 καπεταναίος: στρατιωτικός διοικητής· αρ-
 χηγός στρατιωτικού τμήματος, οπλαρ-
 χηγός· λοχαγός
 καπετάν(ι)ος: στρατιωτικός διοικητής (έ-
 νοπλου τμήματος, φρουρίου, φυλακής
 κτλ.)· λοχαγός· ταγματάρχης· καπετά-
 νιος, πλοίαρχος
 καπετάνιος τενέντες: υπολοχαγός· υπαρ-
 χηγός
 καπετάνος βλ. καπετάν(ι)ος
 καπετανπασάς: (καπετάνπασάς) (οθω-
 μανός) αρχιναύαρχος
 κάπηλας: πωλητής ποτών· ταβερνιάρης
 καπηλείον: καπηλειό, ταβέρνα
 καπιγιολδάσης: (καπίγιολδάσης) επικε-
 φαλής παρέας στενών φίλων, συντρό-
 φων σε ταξίδι ή σε παρέα, συμπόσιο
 κτλ.
 καπικεχαγιάς: (καπίκεχαγιάς) αρχιοικο-
 νόμος, επικεφαλής οικονομικής ή φορο-
 λογικής υπηρεσίας
 καπίκι(ν): ρωσικό νόμισμα μικρής αξίας,
 το ένα εκατοστό του (τσαρικού) ρου-
 βλιού
 καπίστριον: χαλινάρι, δεσμός
 καπιτάνος: στρατιωτικός διοικητής· λο-
 χαγός, αρχηγός εκστρατευτικού σώμα-
 τος· οπλαρχηγός· πλοίαρχος
 καπιτζής: «θυροφύλακας», στρατιώτης
 της (οθωμανικής) παλατιανής φρουράς
 καπιτζί(μ)πασης: «αρχιθυροφύλακας», αρ-
 χηγός της (οθωμανικής) παλατιανής
 φρουράς
 καπλαδισμένος,-ατισμένος: που είναι ε-
 πενδυμένος εσωτερικά, που έχει φόδρα·
 καλυμμένος
 καπνίζω (μτβ.): θυμιάζω, απολυμαίνω με
 καπνό· θερμαίνω, επιθέτω θερμό επί-
 στρωμα
 καπνίλα: κάπνα, καπνός
 κάπνισμα: θυμίαμα· θυμιάτισμα
 καπνισμένος: αρωματισμένος
 καπνιστερόν, το: λυχνάρι· θυμιατήρι
 καπνοπίνω: καπνίζω καπνό σε ναργιλέ ή

πίπα
 καπνός: αναπνοή· αναστεναγμός
 κάποιον τι (ουδ.): κατιτί
 κάποσος/καπόσος: κάμποσος
 καποτάς: επικεφαλής, αρχηγός
 κάποτε, ο: ο παλιός, ο άλλοτε
 καποτέ: κάποτε
 καπουτσίνος: μοναχός του (ρωμαιοκαθολικού) τάγματος των καπουτσίνων («κουλουφόρων»)
 Καππαδοκείες: Καππαδόκης
 Κάππαρης: κάππαρη
 κάπρος: αγριογούρουνο
 κάρα: κρανίο· κεφάλι από λείψανο αγίου
 Καρά Σεμπέσιον: Σέμπες (Τρανσυλβανίας, Ρουμανίας)
 καρα-Αθανάσης: μαυρο-Θανάσης
 καράβι του πολέμου: πολεμικό πλοίο
 καράβι(ον): εμπορικό (ιστιόφορο) πλοίο· μη πολεμικό πλοίο
 καράβι(ον) των εφοδίων: μεταγωγικό πλοίο
 καραβιώνα (γεν. πληθ.): πλοίων
 καραβοκύριος: πλοίαρχος
 καραβοκυρού (γεν.): πλοίαρχου
 καραβόπουλο(ν): καραβάκι
 καρα(γ)ούλι: φρουρά, σκοπιά· προκεχωρημένο φυλάκιο
 Καραμάν (πληθ. ασ.): Καραμανίτες, τουρκ(ομαν)ικό φύλο της κεντρικής και νότιας Μ. Ασίας
 Καραμανία: τουρκ(ομαν)ικό κράτος της κεντρικής και νότιας Μ. Ασίας· κεντρική και νότια Μ. Ασία
 καραμουσαλής: είδος (οθωμανικού) ιστιόφορου πλοίου
 Καρα-Μπάου: Περι-Μπάνου (αρχινεράιδα, αρχιξωτικιά)
 καραούλι βλ. καρα(γ)ούλι
 Καράφα: έπαλξη Καράφα (στα τείχη της Λευκωσίας)
 καρβάνι: καραβάνι
 καρβασαράς: (καρβάνσαραί) πανδοχείο για ανθρώπους και ζώα καρβατανιού
 κάρβονον: κάρβουνο
 καρδιά,-ιά: καρδιά· στήθος· εσωτερικός κόσμος, ψυχή· ψυχική διάθεση· φρόνημα· ευψυχία, κουράγιο, γενναιότητα· αίσθημα αγάπης
 καρδιακός: εσώψυχος· οξύς, έντονος
 καρδινάλις,-ης: καρδινάλιος
 καρδιοανασπίασσης: που ξεριζώνει καρδίες
 καρδιοπονώ: πονώ στα κατάβαθα μου· καρδιοχτυπώ

καρδιώνομαι: ενστερνίζομαι, αφομοιώνω
 καρέγλα: καρέκλα
 καρέλα: (αντί του: κερέλα) παράπονο
 Κάρεος (γεν. ουδ.): Κάριου
 καρέτα: άμαξα
 καρζί (επίρρ.): απέναντι, προς την απέναντι ακτή
 καρήβαρο, το: βάρος, ενόχληση στο κεφάλι, πονοκέφαλος
 κάρια: κιβώτιο, σεντούκι
 Κάριανη, το: Κάριανη (Ηπείρου)
 Καριός, το: Κάριο
 Καρισμία, Καρίσμο, η: Χαρίσμ (μυσαιωνικό κράτος στα νότια της λίμνης Αράλης, Ουζμπεκιστάν)
 καρκίνος: καβούρι
 Κάρλος: Κάρλος (Κάρλο)
 καρμπά(ς): άνθρακας, μολυσματική αρρώστια των ζώων και, μέσω αυτών, του ανθρώπου
 Κάρολος, αυτοκράτορας: (αυτοκράτορες της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους) Κάρολος Ε', Κάρολος Σ'
 Κάρολος, βασιλεύς: (βασιλιάς της Σικελίας) Κάρολος Β' ο Χωλός· (βασιλιάς της Σουηδίας) Κάρολος ΙΒ'
 Κάρολος Πέμπτος: (αυτοκράτορας της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους) Κάρολος Ε'
 καρότσα: αμάξι, κάρο
 καρούλι: τροχαλία
 καρπερός: οπωροφόρος
 κάρπιμος: οπωροφόρος
 καρπογονούμαι: συλλαμβάνομαι (για έμβρυο)
 Καρπούν Ακουπέριτ: κάρβουνο σκεπασμένο (μτφ.), άνθρωπος ύπουλος, κρυφίνους (ή: κρυφά ερωτοφλογισμένος)
 καρποφορία: γεννήματα, σπαρτά
 καρποφορούμαι: κερδίζω, ωφελούμαι
 καρπώνομαι: κερδίζω
 καρτέρι: μόνιμο (στεγασμένο) στρατόπεδο, στρατιωτικό παράπηγμα· φυλάκιο
 καρτερικόν, το: καρτερία, κουράγιο
 καρτεροψυχία: γενναιοψυχία, θάρρος, κουράγιο
 καρτερώ: περιμένω, κάμνω υπομονή
 κάρτο: τέταρο της ώρας
 κάρτσα: μακριά κάλτσα
 καρτσά (πληθ. ουδ.): μικρής αξίας βενετικά και κυπριακά (φραγκικά) νομίσματα, «μονόλεπτα»· χρήματα, λεφτά
 Καρτσεράς: Καλ(τ)σεράν,-άς
 καρύδιον: ινδοκάρυδο

καρύτσαφλος: καρύδι (χόνδρος) του λά-
ρυγγα
καρφωμένος: ακίνητος
καρφώνομαι: στομώνομαι, τρυπιέμαι (για
να αχρηστευθώ)
καρφώνω: εξοντώνω, εξαλείφω
καρχηδόνιος: καρχηδονιακός
κάρωσις: νάρκωση, νωθρότητα, κοιμισμέ-
νη συμπεριφορά
κάσα: τράπεζα
Κασάνος: Χασάν (Χάσαν)
κασαπέιον: σφαγείο, χασάπικο
Κασγάρ, η: Κασγάρ (Δ. Κίνας)
κασέλα: κιβώτιο, σεντούκι· χρηματοκιβώ-
τιο
κασιδολίτσιν: (μικρό ή ωραίο, βολικό) ρό-
παλο
Κασίμπασ(ι)ας: πασάς Ισαΐμ/Ισίμ (Σαχίν)
κασιντές: (αραβικό, περσικό ή οθωμανι-
κό) ελεγειακό, εγκωμιαστικό ή επετει-
ακό λυρικό ποίημα
κασσίτερος: καλάι
καστελάνος βλ. καστελ(λ)άνος
καστέλι(ον), -έλον, -έλλιν: περιτειχισμένος
οικισμός· οι κάτοικοι περιτειχισμένου
οικισμού· οχυρωμένη πόλη· φρούριο
καστελ(λ)άνος: διοικητής φρουρίου
καστέλλιν, καστέλον βλ. καστέλι(ον)
Καστίγια/Καστιλία: Καστίλη (Καστίλια,
Ισπανίας)
Καστιλία και Λεόν: τα ενωμένα ισπανικά
βασιλεία της Καστίλης και του Λέοντος
καστιλιανός: καστιλιάνικος, που προέρχε-
ται από, ή σχετίζεται με, την Καστίλη
καστόρειος: από δέρμα κάστορα, καστό-
ριος
καστόρχι(ο)ν: κάστορας
κάστρο (πληθ.): περιτειχισμένες πόλεις·
κάστρα, φρούρια· πόλεις, κωμοπόλεις
καστρινός: κάτοικος περιτειχισμένης η/
και κύριας πόλης, πρωτεύουσας
καστριώτης: κύριος, ηγεμόνας περιτειχι-
σμένου πόλης· ηγεμόνας κρατιδίου
Κάστρο το Μέγα: Ηράκλειο Κρήτης (μσν.
Χάνδακας)
καστρογυρισμένος: τριγυρισμένος, οχυ-
ρωμένος με τείχος
κάστρο(ν)/Κάστρον: περιτειχισμένη πόλη·
οχυρωμένο τμήμα πόλης· ακρόπολη·
φρούριο· οχυρό· οχυρωμένη περιοχή,
χώρα· οχυρωμένη κύρια πόλη επαρχίας
ή νησιού, πρωτεύουσα (Ιωάννινα· Ηρά-
κλειο Κρήτης· Φηρά Σαντορίνης, κ.ά.)
Κάστρον, Μεγάλο: Ηράκλειο Κρήτης
(μσν. Χάνδακας)

καστρότοιχος: τείχος του κάστρου, φρου-
ρίου
καστροφύλαξ: διοικητής φρουρίου, φρού-
ραρχος
κατ': ανάλογα (με), σύμφωνα (με)· ως
προς· σε· απέναντι, προς
κατ' άγνοια: από άγνοια
κατ' άκρον: εξαιρετικά, πάρα πολύ
κατ' αρέσκειαν: όπως μου (μας, κτλ.)
αρέσει
κατ' εμαυτόν, ο: ο δικός μου
κατ' εμέ, το βλ. το κατ' εμέ
κατ' επίνοιαν: κατά φαντασία
κατ' ευτυχίαν: ευτυχώς
κατ' ιδίαν: μυστικά
κατ' ολίγον (ολίγον): (σε) λίγο, λίγο λίγο,
σιγά σιγά
κατ' όναρ: σε (στο) όνειρο
κατ' όνομα: ονομαστικά
κατ' ουδέν: σε τίποτε
κατ' όψην: στην πρόσοψη
κάτα: γάτα
κατά (πρόθ. και επίρρ.): ανάλογα (με)·
σύμφωνα (με)· ως προς· σε· εναντίον·
αντίθετα, καταστροφικά
κατά αλήθειαν: στ' αλήθεια
κατά αναλογίαν: ανάλογα
κατά βαθμούς: βαθμιαία
κατά βίας: με την άσκηση βίας
κατά διαδοχήν: διαδοχικά
κατά διάμετρον: διαμετρικά
κατά δύναμην: όσο είναι δυνατό
κατά δυνατόν: όσο είναι δυνατό
κατά δυστυχίαν: δυστυχώς· κατά κακή
τύχη
κατά ημέρας: καθημερινά
κατά καιρό(ν), -οίς: κατά την εποχή· κά-
ποτε· κατά καιρούς, κάθε τόσο
κατά καρδίας: κατάκαρδα, κατευθείαν
στην καρδιά
κατά κράτος: συντριπτικά· εντελώς
κατά λόγον, ο: ορθολογικός, έλλογος
κατά νοι: στη σκέψη, μέσα (σε κάποιον)
κατά όνομα: ονομαστικά
κατά πάντα: εντελώς
κατά περίστασιν: κάποια στιγμή, κάποτε
κατά πόθον: σύμφωνα με το θέλημα, την
επιθυμία
κατά πρώτην προσβολήν: με το πρώτο
χτύπημα, με την πρώτη
κατά πρώτην φοράν: από την αρχή, με
την πρώτη
κατά συμβεβηκόσ: κατά σύμπτωση, κατά
τύχη
κατά συνθήκην: με συμφωνία

κατά συνθήκην, ο: συμ(πε)φωνημένος
κατά τάξην: τακτικά, ωραία
κατά την δικαιοσύνην: όπως είναι δίκαιο, σωστό
κατά την θεότητα: ως προς τη θεότητα, ως Θεό
κατά την καρδίαν: κατά την επιθυμία
κατά την χρήση: όπως πρέπει, έπρεπε
κατά το αληθές: στ' αλήθεια
κατά το αυτό: συγχρόνως
κατά το λεγόμενον: όπως λέγεται, λεγόμενον
κατά το νέον: σύμφωνα με το νέο (γρηγοριανό) ημερολόγιο
κατά το παρόν: για την ώρα· τώρα· τότε
κατά το πρακτικόν: κατά το δυνατόν
κατά το πρέπον: όπως πρέπει, έπρεπε
κατά το συνηθισμένον: κατά τη συνήθεια
κατά τον καιρόν οπού: τότε που
κατά φαντασίαν: στη φαντασία
κατά φύσιν: εκ φύσεως
καταβαίνω: κατεβαίνω, φτάνω
καταβάλλομαι: μπαίνω ως βάση
καταβάλλω: νικώ, υποτάσσω· ρίχνω· διαβάλλω
καταβαλμός: διαβολή, συκοφαντία
κατάβασις,-η: ενσάρκωση, γέννηση
καταβόδωσει (γ' εν. υποστ. αορ.): (να) οδηγήσει με το καλό
καταβόησις: καταγγελία, κράξιμο
καταβολή: αρχή
καταβροντώ: γεμίζω με δυνατό θόρυβο
καταβυθισμένος: βουλιαγμένος· καταχρεωμένος
καταβυθισμός: βούλιαγμα
καταβυσημένος: βουλιαγμένος, πεσμένος μέσα εντελώς
καταγέλαστος: γελοίος
καταγελαστότατα (επίρρ.): με τρόπο εντελώς καταγέλαστο
καταγελώ: περιγελώ
καταγίνομαι: ασχολούμαι με· κοιτάζω
κατάγναδα (επίρρ.): απέναντι
καταγνώνω: κατηγορώ
κατάγραμμο: καταγραφή· βιογραφικό σημείωμα
καταγράφω: σχεδιάζω, σημειώνω
καταγρεμνίζω: καταγκρεμίζω
καταδαμάζομαι: καταβάλλομαι
καταδάμασις: υποταγή
καταδαφίζω: καταλαγιάζω· ακυρώνω
καταδεδικασμένος: καταδικασμένος
καταδέχησαι (β' εν. υποστ.): (να) καταδέχεται
καταδέχθητι (β' εν. προστ. αορ.): καταδέ-

ξου
καταδέχομαι (μτβ. και αμτβ.): δέχομαι· αποδέχομαι· ταπεινώνομαι
κατάδηλος: πολύ γνωστός
κατάδικα (επίρρ.): απέναντι
καταδίχη: κακό τέλος· εκτέλεση
καταδιώκομαι: διώχομαι· αποκορούμαι
καταδοξεύω: τοξεύω κατάστηθα
κατάδοσις,-η: προδοσία
καταδούλωσις: υποδούλωση, καθυπόταξη
καταδρομή: καταδίωξη, κυνήγημα· προγραφή
καταδυναστεύω: βιάζω
καταδυστυχώ: παθαίνω μεγάλη συμφορά
καταεντροπισμένος: καταντροπιασμένος
καταζημιωμένος: κατεστραμμένος οικονομικά
καταθέλω: καταγοητεύω
καταθέτω: αφήνω κάτω
καταθλίβομαι: καταπιέζομαι
καταθροούμαι: καταθοροβούμαι, κατατρομάζω
καταισχύνη: ντροπή, ντρόπιασμα
καταισχύνω: καταντροπιάζω· ατιμάζω· βιάζω· κατανικώ
κατακαθίζω: κάθομαι κάτω
κατακαθισμένος: τοποθετημένος
κατακαίριον, το: το πολύ καίριο, σοφό πράγμα
κατάκαρδα (επίρρ.): βαθιά, ολόψυχα
κατακείμενος: κατάκοιτος
κατακεκαυμένος: κατακαμένος
κατακεκρυμμένος: κρυμμένος βαθιά, καταχωνιασμένος
κατακερματίζω: εξετάζω εξονυχιστικά τα επιμέρους, τις λεπτομέρειες
κατακέφαλος (επίρρ.): με το κεφάλι
κατακεφαλής: με το κεφάλι προς τα κάτω
κατακέχωσται (γ' εν./πληθ. πρκ.): έχουν θαφτεί, σκεπαστεί
κατακινούμαι: κατασυγκινούμαι
κατακλίνω: ξαπλώνω (κάποιον)
κατάκοιτος: ξαπλωμένος
κατακομμένος: καταξοχισμένος
κατακόπτομαι: δέρνομαι θρηγώντας
κατακόπτω,-όφτω: κατασφάζω, σκοτώνω
κατακοσμημένος: πλούσια διακοσμημένος, πλούσια επιζωγραφισμένος
κατακόφτω βλ. κατακόπτω
κατακρατώ: (κατα)κυριεύω
κατακρεμνίζω: καταρρίπτω
κατακρένω: κατακρίνω
κατακριθήσονται (γ' πληθ. μέλλ.): θα καταδικαστούν
κατακρίνομαι: καταδικάζομαι· αποφασί-

ζω να αλλάξω απόφαση
κατακρίνω: καταδικάζω
κατάκρισις: καταδίκη
κατακρούομαι: χτυπιέμαι
κατακυλώ: καταρακυλώ
καταλαβαίνω βλ. καταλαμβάνω
καταλαλιά: κατηγορία, συκοφαντία
κατάλαλος: συκοφάντης
καταλαμβάνομαι: καταλαβαίνομαι, γίνομαι κατανοητός
καταλαμβάνω,-αβαίνω: κυριεύω· καταλαβαίνω, αντιλαμβάνομαι, κατανοώ· διαπιστώνω· αισθάνομαι την ανάγκη· νομίζω
Καταλαύρα: Αγία Λαύρα (ειρων., ίσως αντί: «καταλέρα», μεγάλη λέρα)
καταλείπω: εγκαταλείπω
καταλεπτώς: λεπτομερειακά, διεξοδικά
καταληπτικός: αντιληπτικός
καταληπτός: κατανοητός
κατάληψις,-η: κατανόηση
καταλόγι(ο)ν: αφήγηση· αφηγηματικό κείμενο
κατάλογος: κατάστιχο (επαγγελματικής συντεχνίας)
Καταλούζιος: Γκατιλούζι(ο)
κατάλυμα: κατοικία
καταλύω: καταστρέφω, φθείρω· τρώω μη νησιάζω φαγητό σε περίοδο νηστείας
καταμέρος: επιμέρους· λεπτομερειακά· ενμέρει, κάπως· ιδιαίτερα, τετ· α τετ· χωριστά, παράμερα
καταμέρος, ο: ο επιμέρους, ατομικός· ιδιωματικός· τοπικός
καταμικρόν (επίρρ.): λίγο λίγο, βαθμιαία
καταμόνας (επίρρ.): χωριστά, ξεμοναχιασμένα· σε κατάσταση μοναξιάς· μόνος, -η,-ο (μου)
κατανάλωμα: φαγητό, τροφή
κατανalώνω: κατατρώνω
κατανεύω: συγκατατίθεμαι, συναινώ
κατανούω χρείαν: καταλαβαίνω πως (κάποιος ή κάτι) μου χρειάζεται
κατάνταγε (γ' εν. πρτ.): κατανούσε
καταντώ: καταλήγω· φτάνω, καταντώ
κατάνυξις: βαθιά ευλάβεια
κατανύσσομαι,-ύττομαι: συγκινούμαι· λυπούμαι
καταξέσκισμός: καταξέσχισμα
κατάξηρος: εντελώς στεγνός, ξερός· εντελώς άδειος
καταπάνου,-ω: εναντίον· αντίθετα· σε καταπατητής: κατάσκοπος
καταπαύω από: ηρεμώ, σταματώ
καταπέιθω: πείθω· πείθω εντελώς· προ-

σπαθώ να πείσω
καταπεπιεσμένος: καταπιεσμένος
καταπεπληγμένος: κατάπληκτος
καταπεφοβισμένος: κατατρομαγμένος
καταπέφτω: καταλαγιάζω, ηρεμώ
καταπιάνω (μτβ. και αμτβ.): πιάνω, καταλαμβάνω· καταπιάνομαι, αρχίζω
καταπικραίνω: καταστενοχωρώ, καταθλίβω
καταπίμυτα (επίρρ.): μπρούμυτα
καταπλακωμένος: καταβεβλημένος
καταπλακώω: προφταίνω κάποιον (με κακές διαθέσεις), πέφτω πάνω σε κάποιον, επιτίθεμαι
καταπόδι εις: πίσω από κάποιον, ακολουθώντας κάποιον
καταπολεμώ: αντιστέκομαι νικηφόρα
Καταπολιανός: Καταβολινός
καταπολλά, καταπολύ (επίρρ.): πολύ
καταπονεμένος: καταπονημένος
καταπονούμαι: καταβάλλομαι
καταποντίζω (μτβ. και αμτβ.): βουλιάζω
καταπονών: πονώ (κάποιον) πολύ, καταβάλλω
καταπορθώ: κατακτώ
καταπραΐνω (μτβ. και αμτβ.): ηρεμώ, ησυχάζω· κατασιγάζω, καταλαγιάζω· χαμηλώνω σε ένταση
καταπρόσωπα,-ον (επίρρ.): απέναντι, αντίκρυ· κατάμουτρα, μπροστά σε κάποιον· εναντίον
καταπτύω: φτύνω
καταπώς: όπως
κατάρτα: (εκκλησιαστικό) ανάθεμα
κατάρτατος: καταραμένος
καταργώ: αχρηστεύω
καταργήνω: καταβάλλω, ισοπεδώνω, εκμηδενίζω
καταρχάς,-ήν: αρχικά
καταρώμαι: καταριέμαι
κατασκάπτω: γκρεμίζω συθέμελα
κατασκεπάζω: καταπλακώνω
κατασκευάζω: μαγειρεύω
κατασκευασμα: μηχανογραφία
κατασκευαστικός: με ετοιμασία, εξοπλισμό· δόλια, με πανουργία
κατασκευαστός: φτιαγμένος, τεχνητός
κατασκευή: δολοπλοκία, μηχανογραφία· οργάνωση, σύστημα
κατάσκιον, το: ισκιωμένο μέρος κήπου· δένδροστοιχία, αλέα
κατάσκιος: που ρίχνει μεγάλη, πυκνή σκιά· εντελώς ισκιωμένος
κατάσκοπος: ανιχνευτής
κατασκοτωμός: καταπλήγισμα

κατασπάζομαι: καταφιλώ
κατασπαράττομαι: σπαράζω, συστρέφομαι δυνατά
κατασπώμαι: σπάζω και πέφτω
κατασταίνομαι: γίνομαι· καταντώ· αποδίδομαι
κατασταίνω: καθιστώ· κάμνω· καταφέρνω, καταντώ (κάποιον)· συνιστώ, αποτελώ· (εγκαθ)ιδρύω· αναδεικνύω
κατασταλάζω: κατακαίω (με υγρό)
Καταστάρι: ακρωτήριο στη ΒΑ. Ζάκυνθο· ομώνυμο χωριό της Ζακύνθου κοντά στον όρμο των Αλυκών
κατάστασις: ιδιότητα· κοινωνική κατάσταση· οικονομική κατάσταση· περιουσία· τρόπος ζωής· εμφάνιση, παρουσίαστικό, ντύσιμο
καταστεμένος: που έχει καταντήσει
κατάστεψις: στέψη
κατάστημα: ανάστημα
καταστήνω: καθιστώ· εγκαθιστώ· εγκαθιδρύω
κατάστικος: κατασημαδεμένος
καταστύβω: αστράφτω, λάμπω
καταστηχάτορας: απογραφέας, συντάκτης κτηματολογίου
κατάστιχο: κατάλογος, πίνακας· λεζάντα
καταστηχόπουλον: (λογιστικό) βιβλιαράκι
κατάστρατα (επίρρ.): πάνω στον (κύριο) δρόμο
καταστρέφομαι: αφανίζομαι, σβήνομαι
καταστρωώνομαι: στριμώχνομαι πολύ, συνωθούμαι
καταστρώνω: διακοσμού, στολίζω
κατασυγχυσμένος: πολύ ταραγμένος
κατασφαλισμένος: έγκλειστος, οικότροφος
κατασφίγγω: σφίγγω δυνατά
κατατάσσω: τοποθετώ, τακτοποιώ
κατατεφρώ(νω): κατακαίω
κατατήκω: λιώνω εντελώς, αφανίζω
κατατηρώ: βλέπω καλά, προσεχτικά
κατατοξεύομαι: ρίγνομαι, εξαπολύομαι (για βέλος)
κατατόπιον: λημέρι, κατοικία
κατατρεμένος: (κατα)διωγμένος
κατατρεμός: (κατα)δίωξη
κατατρέχω (μτβ. και αμτβ.): παίρνω από πίσω, ακολουθώ· καταδιώκω, προξενώ· κακό σε κάποιον· κάμνω επιδρομή
κατατρομασμένος: κατατρομαγμένος
κατατρύχομαι: βασανίζομαι
κατατσακισμός: χαλασμός
κατατυραννίζομαι: καταβασανίζομαι, καταταλαιπωρούμαι

καταυγοδίων: κατευόδιο, αναχώρηση με καλές, ευνοϊκές συνθήκες, ξεπροβόδισμα
καταφάσκω: συμφωνώ
καταφατικός: θετικός
καταφθείρω: εξοντώνω
καταφλέγω, καταφλογίζω: κατακαίω
καταφλογισμένος: κατακαμένος, εντελώς πυρπολημένος
καταφρόνησις: προσβολή
καταφρονητικός: περιφρονητικός
καταφρονητός: άξιος για περιφρόνηση· που μπορεί να καταφρονείται, να περιφρονείται
καταφρονούμαι: περιφρονούμαι, αντιμετωπίζομαι άσχημα· βρίζομαι
καταφρονώ (μτβ. και αμτβ.): περιφρονώ· προσβάλλω· βρίζω· αυθαδιάζω
καταφυγή: καταφύγιο
καταχάλ(ν)ω: καταστρέφω· αφανίζω, εξολοθρεύω· σκοτώνω
καταχερίζω: αρχίζω
καταχνία: καταχνιά, ομίχλη
κατάχρυσος: εντελώς επιχρυσωμένος
καταχυτό, το: επικληνής στέγη
καταχωνώνω: κατασκηπάζω, καταπλεκώνω
κατάψυχον, το: δροσιά
κατάψυχρος: παγωμένος
κατεβαίνω: ορμώ, εφορμώ, επιτίθειμαι
κατεβατό(ν), το: παράγραφος
κατεδαφίζω: ρίχνω κάτω, ισοπεδώνω
κατέλιπεν (γ' εν. αορ.): εγκατέλειψε· άφησε, κληροδότησε
Κατελούζος: Γκατιλούζι(ο)
κατελώ: τρώω μη νηστήσιμο φαγητό σε περίοδο νηστείας
κατέμπροσθεν: μπροστά
κατεναντίον: εναντίον
κατέναντις: απέναντι
κατεξοδεύομαι: καταξοδεύομαι
κατεξουσιάζω (μτβ. και αμτβ.): κατακυριεύω, κάμνω (κάποιον, κάτι) εντελώς δικό μου· κυριαρχώ εντελώς
κατεξοχή: κυρίως, ιδίως
κατεπάνου,-ω: εναντίον· πάνω
κάτεργο(ν): κωπήλατο (και ιστιοφόρο) πλοίο· πολεμικό πλοίο· γαλέρα
κατερημούμαι: ερημώνομαι, εγκαταλείπομαι εντελώς
κατεσκληκώς: σκελετωμένος, μαραμένος, χτικιάρης
κατεσφαγμένος: κατακρεουργημένος
κατεσφαλισμένος: κατάκλειστος

κατευόδιον: ευτυχής άφιξη· καλωσόρισμα· ξεπροβόδισμα· ευτυχία· ευκολία
κατευοδώ,-ώνω: στέλνω, ξεπροβοδίζω με το καλό (σε ταξίδι)
κατευοδώνομαι: φτάνω με το καλό· πηγαίνω καλά, ευτυχώ· πετυχαίνω
κατέχω: ξέρω
κατηβάζω: κατεβάζω· αφαιρώ
κατηγορηματικός: οριστικός· αρνητικός
κατηγορημένος: εξασθενημένος, αδυνατισμένος
κατηγορούμενον, το: κατηγορία
κατηγορώ: αποδοκιμάζω· εξαγγέλλω καταδικαστική απόφαση
κατηρορώ: κατηγορώ
κατηραμένος: καταραμένος
κατηρούμαι: καταριέμαι
κάτης: γάτος
κατής: (μουσουλμάνος) ιεροδικαστής
κατησχυμένος: (κατα)ντροπιασμένος
κατήφεια: κατσούφιασμα
κατήφερεν (γ' εν. αρ.): κατάντησε
κατηφιάζω: κατσοφιάζω
κατηφόρι: κατήφορος, πλαγιά (λόφου)
κατήφορος: κατηφορική πλαγιά
κατηχημένος: μυημένος
Κατήχησις: (ρωμαιοκαθολικό ή προτεσταντικό) βιβλίο (δογματικής) κατήχησης
κατηχίζω/κατηχώ: κατηχώ, μυώ
κάτι: κάτι· κάποιος (κτλ.)
κατιλεσκήρης: (κατιλεσκήρης) (οθωμανός) ανώτατος περιφερειακός στρατιωτικός διοικητής
κατιλίαι: (οθωμανική) δικαστική και διοικητική περιφέρεια· επαρχία
κατίνα: σπονδυλική στήλη
κάτινος (γεν. αόρ./ερωτ. αντων.): κάποιου· τίνος
κάτις: κάποιος· ποιος
κατιτί (ουδ. αντων, και επίρρ.): κάτι· λιγάκι
κατιφές: βελούδο
κατοδύρομαι: θρηνώ πολύ
κατοικετήριο: κατοικία, έδρα (ίσως με λογοπαικτ. σύνδεση με το κατικετήριο: τόπος ιεσσίας)
κατοικητήριο: κατοικία, έδρα· φωλιά
κατοικητής: κάτοικος
κατοικία: σπίτι, οίκημα· δωμάτιο· πανδοχείο, ξενώνας
κατοικίδιον, το: μικρή κατοικία
κατοικούμενα, τα: κατοικίες, διαμερίσματα
κατοιχώ: διαμένω· εμπεριέχομαι

κατόπι βλ. κατόπι(ν)
κατόπι εις: πίσω από, ακολουθώντας
κατόπι(ν) (επίρρ.): πίσω· στη συνέχεια· το κατόπι, ακολουθώντας
κατορθούμαι: κατορθώνομαι
κατορθώνω (μτβ. και αμτβ.): πετυχαίνω· έχω έπραση
κατόρθωσις: πραγματοποίηση, πραγμάτωση
κάτου: κάτω· από κάτω
κατούνα: κατάλυμα· εφοδία, αποσκευές
κατοχή: εξουσία
κατρακυλούμαι: κατρακυλώ
κατράμι: πίσσα
κατραμωμένος: πισσωμένος
κατρίνι: (μον. ιταλ.) μικρό ασημένιο ή χάλκινο νόμισμα τεσσάρων δηναρίων, νόμισμα ευτελούς αξίας, κέρμα
κατσαδόρος: «κυνηγός», στρατιώτης ειδικού (ευρωπαϊκού) στρατιωτικού σώματος
κατσιβέλα (θηλ.): γύφτισσα· γύφτισσα ερωμένη· δουλοπάροικη χωρική
κατσιβέλος: δουλοπάροικος χωρικός, κολίγας
κάτσιν: κιβώτιο· κομμάτι
Κάτω Κάμερα: Κάτω Βουλή, (βρετανική) Βουλή των Κοινοτήτων
κάτω, ο: βόρειος· πεδινός
κατώγαυον, κατώ(γ)ι: υπόγειο· υπόγειο αποθήκη· ισόγειο (κατώ)
κάτωθεν: από κάτω· κάτω, προς τα κάτω· παρακάτω, στη συνέχεια
κατωθίο: από κάτω· κάτω
κατώι βλ. κατώ(γ)ι
κατωτέρω (επίρρ.): παρακάτω
κατώκρησεν (γ' εν. αρ.): κατοίκησε
καύκαλο: δέριμα, πετσί
καυκί(ο)ν: κούπα, ποτήρι
καυκιούνται (γ' πληθ.): περηφανεύονται
καύκος: εραστής
καύμα: καύσωνας
καυματίζω: καίω, καφαλιζώ
καύσιμο: τυρπόληση
καύσις,-η: καύσωνας· υψηλός πυρετός· κάψα, έντονο ερωτικό αίσθημα
καυστική θερμη: καύσωνας· υψηλός πυρετός
καυστικός: πυρωμένος
καύχα (θηλ.): ερωμένη
καύχησις,-η: καύχημα
καυχίζομαι: καυχώμαι· απειλώ
καυχίζω: διαλαλώ, παινεύω
καυχίτσα (θηλ.): νεαρή ερωμένη· νεαρή, αγαπημένη κόρη

καφαλιτί: πρόγευμα, ελαφρό γεύμα με καφέ
 καφάσι: κιγκλιδωμα· κιγκλιδωτό παράθυρο
 καφενές: καφενείο
 καφεταρία: καφενείο
 καφετζίμπασης: «αρχικαφετζής», αρχιουνοχός (αυλικό αξίωμα στην οθωμανική αυλή, σε μέγαρα οθωμανών αξιωματούχων και στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 καφορόζα: μικρό φορητό πλοίο
 κάφρος/Κάφρος: ιθαγενής της ΝΑ. Αφρικής· (αφρικανός) νέγρος, «πρωτόγονος»
 καφτάνι: επενδύτης· μακρύς επενδύτης, παλτό
 καχβές: καφές
 κάχλασμα: πάφλασμα, κρότος από πρόσκρουση υγρού σε στερεό
 κάψα,-η: καύσωνας· κάψα· πυρετός
 Κβερίνι: Κουερίνι
 κείμαι: βρίσκομαι· μένω ξαπλωμένος
 κείμαι αρμοδίως: ανήκω νόμιμα
 Κέϊπνικ, Κεϊπνίχ: Κέπενικ (Köpenick, Γερμανίας)
 κειτάμενος: ξαπλωμένος
 κείτομαι: είμαι ξαπλωμένος, πλαγιάζω
 Κεχχααμπεδίν: Σεχαμπεντίν
 κελκισμένος: κλεισμένος, φραγμένος· απομονωμένος· φυλακισμένος
 κελκισμένος: προσκαλεσμένος
 κελκισμένος: γυρμένος
 κεκομμένος: κομμένος
 κεκοπιαιώς,-ιασμένος: κουρασμένος· απαιδισμένος
 κεκοσμημένος: λιθοκόλλητος, δεμένος (στολισμένος) με ένθετες πολύτιμες πέτρες
 κερκισμένος: κρυμμένος, σκεπασμένος· κρυφός, μυστικός
 κελάδισμα: κελάδισμα
 κελαδών: κελαδών
 κελαιτίης: αποθηκάρχης
 κελάτσιο(ν): κολατσιό, πρόγευμα
 κελεύω: διατάζω
 κελίον βλ. κελ(λ)ί(ο)ν
 Κελιφάς,-ώ: Κελεφά (Μάνης)
 κελλάριον: αποθήκη, (στρατιωτική) επιμελητεία
 κελ(λ)ί(ο)ν: δωμάτιο, διαμέρισμα ή σπίτι μοναχού, κληρικού
 κενδί(ον): απόγευμα
 κενοδοξία: ματαιοδοξία
 κενόδοξος: ματαιόδοξος
 κεντηνάρι(ο)ν: μέτρο βάρους χρυσού, νο-

μισμάτων κτλ. ισοδύναμο με εκατό λίτρες· πολύ μεγάλο βάρος, μεγάλη ποσότητα
 κεντητής: που κεντά, υφαίνει
 κεντί: απόγευμα
 κεντιέμαι,-ούμαι: κεντριζομαι, παρακινούμαι
 κεντρίον: σπιρούνι παπουτσιού, μπότας
 κέντρον: κεντρί· παρόρμηση, ερέθισμα
 κεντρώνω: κεντριζώ, τσιμπώ
 κεντώ: κεντριζώ, οδηγώ· καίω
 κεντώμαι: κεντριζομαι
 κενώ(νω): αδειάζω· σερβίρω (σε πιάτο)· αδειάζω όπλο, πυροδοτώ
 κένωσις: αφόδευση
 κερά: κυρία, αφεντικίνα· αρχόντισσα· Παναγία
 κεραμεύς: αγγειοπλάστης
 κέρας: άκρη· μυτερός σκούφος
 κεραστής: αυλικός (αρχι)ουνοχός
 Κερατόπυργος: Πύργος Κερατέας (Αττικής)
 κερδαίνω (μτβ. και αμτβ.): κερδίζω· νικώ· κατακτώ
 κερδεμένος: κερδισμένος
 κερδίζω: πιάνω, καταλαμβάνω
 κερδίζω την ζωήν: διατηρώ τη ζωή
 κέρδος: νίκη, επιτυχία
 Κερεκή: (ημέρα) Κυριακή
 κερσετές: οικοδομική Ξυλεία
 Κέριανη: Κάριανη (Ηπείρου)
 Κερυνεία: Κερόνεια (Κύπρου)
 κερχανάς: αποθήκη· βιοτεχνία, εργαστήριο
 κεςές: θήκη, μικρό ρηχό δοχείο
 Κετίγκα: Γκέτιγκεν (Göttingen, Γερμανίας)
 κεφάλαιον: κυριότερο, κορυφαίο σημείο· κορυφή· πρωτεύουσα· χωρίο, εδάφιο, παράγραφος· άρθρο (συνθήκης)
 κεφαλάρια (πληθ.): κεφαλόπονοι
 κεφαλάς: κορυφαίος αξιωματούχος
 κεφαλή: κεφάλι· ο επικεφαλής
 κεφάλι(ν): κεφάλι· νους, σκέψη· ζωή· νεοσορμή· βραχίονας ποταμού
 κεφαλαικός: κεφαλαίος
 Κεφαλλονία: Κεφαλλονία
 κεφαλόδεμα: κάλυμμα, μαντίλι κεφαλής
 κερδεδενίζω: μεθώ, χαροποιώ
 Κέφισ(σ)ος: Κηφισός
 κεχαγίας: φορολογικός ή οικονομικός υπάλληλος, επόπτης, διοικητής· οικονόμος, διαχειριστής
 κεχαριτωμένος: γεμάτος αρετές, ενάρετος· χαριτωμένος

κεχερωσμένοι: χέρσος, ρημαγμένοι, άγο-
νος
κεχηγώς: που έχει το στόμα να χάσκει
ανοιχτό
κεχριμπαρένιος,-ίτικος: κατασκευασμέ-
νος από κεχριμπάρι (ήλεκτρο)
κεχρυσωμένοι: επιχρυσωμένοι
κεχωρισμένοι: απομονωμένοι
κηβεύω: φροντίζω, διακυβερνώ· υπηρετώ
κηδεστής: συγγενής από γάμο ή αγχι-
στεία
κηπάρι(ον): μικρός κήπος
κηπεύω: ασχολούμαι με τον κήπο, είμαι
κηπουρός
κηπωρός: κηπουρός
κηρί(ον): κερι, λαμπάδα
κηροπουλάδες (πληθ.): κατασκευαστές
και πωλητές κεριών
κηρός: κερι· λαμπάδα
κήρυγμα: διακήρυξη, διάγγεσμα
κηρύσσει η φήμη (απρόσ.): βγαίνει, λείει η
φήμη
κηρύσσομαι,-ττομαι: ανακοινώνομαι, α-
ναγγέλλομαι· διαδίδομαι
Κήτος: φάλαινα, μεγάλο θαλασσινό ζώο,
θηλαστικό
κι όντας: σαν να ήταν ανάγκη
Κιανγί: Γιαγκτσε-κιάγκ (Κίνας)
κιαφίρ(ης): άπιστος
κιβούρι(ον): φέρετρο
κιβώτιον: κασόν· χρηματοκιβώτιο· απο-
σκευή, βαλίτσα
κιβωτός (γεν.): κιβωτός
κιζιλμπάσης/Κίζιλμπάσης: μέλος της (μου-
σουλμανικής) ισμαηλιτικής αίρεσης· σι-
ίτης· Ιρανός· σάχης του Ιράν
κιλαδισμός: κελάηδισμα· φωνή
κιλαδών: κελαιηδών
Κιλίμ: Κελία ή Κελίον (Ρουμανίας)
κιμέρι: κομπόδεμα της ζώνης, πουγκί
Κίμνα: Κάουνας (Λιθουανίας)
κίνα: κινίνο
κινδυνεύω: διακινδυνεύω
κινδυνώδης: επικίνδυνος
κίνημα: κίνηση, ταραχή· (συν)αίσθημα· α-
ναχώρηση, μετακίνηση, ταξίδι
κινημένος: διαπνεόμενος, ωθούμενος
κίνησις: συγκίνηση
κινήτήριο, το: κίνητρο
κινήτικός: που συγκινεί, που μπορεί να
συγκινεί
Κινισμάρκ: Κένιγκσμαρκ (Königsmark, Γερ-
μανίας)
κινούμαι: (παρ)ωθούμαι, ρέπω· παρακινού-
μαι, συγκινούμαι· συγκλονίζομαι· δρα-

στηριοποιούμαι· κηρούσσομαι· ξεκινώ
κινούμαι εις έλεον: σπλαχνίζομαι
κινούμαι εις συμπάθειαν: σπλαχνίζομαι
κιντυεύω (μτβ. και αμτβ.): βάζω σε κίν-
δυνο· κινδυνεύω
κίντυνος: κίνδυνος
κινώ (μτβ. και αμτβ.): ωθώ, παρακινώ· ελ-
κύνω· μετακινώ· αρχίζω εκστρατεία· κι-
νούμαι, ξεκινώ· φεύγω
κινώ άνω κάτω: αναστατώνω, ξεσηκώνω
κινώ γκαστρωμένη (θηλ.): μένω έγκυος
κινώ εις: προκαλώ
κινώ κρίσην: κινώ δικαστικό αγώνα
κινώ την χείρα/το χέρι: αρχίζω, ξεκινώ (με
κακή διάθεση)
κινώ τον κάλαμον: αρχίζω να γράφω
κινώνται (γ' πληθ.): κινούνται
Κιοβίτης: κάτοικος του Κιέβου
Κίβο(ν): Κίεβο (Κίεβ,-εφ, Ουκρανίας)
Κιορ Αχμέτπασας: πασάς Αχμέτ ο Τυ-
φλός
κίοσκι: (κυνηγετικό ή άλλο) περίπτερο ή
βίλα κήπου, άλσους· εξοχικός πύργος
κιοτής: δειλός
Κιοτπουλής: (βεζίρης) Μεχμέτ Κιοτπου-
λή(ς)
Κιουτάι: Κιουτάχεια
κινώ: κερνώ
κίσσηρας: ελαφρόπετρα
κισλάς: παράπηγμα· στρατόπεδο
Κισότε,-ης: Κιχότης (Κιχότε)
Κιταΐα: Κίνα
Κιταΐας, Τείχος της: Σινικό Τείχος
κιταΐτης/Κιταΐτης: Κινέζος
κίτερνος: κίτρινος
Κιτιέων, ο: μητροπολίτης Κιτίου (Κύπρου)
κιτιρνίζω (αμτβ.): κιτρινίζω, μαραίνομαι
κιτιρογένης/κιτρινογένης: ξανθογένης
κιτρωνιά: λεμονιά· κιτριά, «πομπελμοσία»
(φράπα)
κλαβδίριον: κλειδοκύμβαλο, τσέμπαλο·
πιάνο
κλαδεύω: κόβω, σφάζω
κλαθμός: κλάμα, θρήνος
κλαί(γω): κλαίω· ικετεύω· παραπονιέμαι
κλάμα: κλάμα
κλαίωμα: παραπονιέμαι
κλαίω βλ. κλαί(γω)
κλαμπάνιος: θορυβώδης, συνοδευόμενος
από χαμπανοκρουσία/πορδοκόπημα·
που κλάνει διαρκώς (ίσως με ειρων. συ-
σχετ. προς το: αιώνιος)
κλανηθέλαιον: «μόρο, άρωμα της πορδής»,
τσίρλα (ίσως με ειρων. συσχετ. προς τα:
ανηθέλαιον, ανηέλαιον)

κλανήθιν: πορδίη
 Κλάρκιος: Λε Κλερκ (Pierre Le Clerc)
 κλάσις: κοινωνική τάξη
 κλαυθμός: κλάμα, θρήνος
 κλαυθμώδης: θρηνητικός
 κλαύμα: κλάμα
 Κλαύση: Κλαυσής
 κλαύσιμον: κλάμα
 κλει (γ' εν.): κλείνει
 κλειδαρία: κλειδαριά
 κλειδοστομαίζω: σφραγίζω (μου σφραγίζου) το στόμα, μένω βουβός
 κλειδ(ων)ότροπα: κλειδαρότροπα
 κλειδωσις,-η: άρθρωση οστών· άρθρωση του οστού του στέρνου
 κλεί(ν)ομαι: κλείνομαι· οχυρώνομαι
 κλεί(ν)ω/κλειω: κλείνω· αποκλείω· περι-κλείω· περιορίζω κατ' οίκον· πολιορκώ
 κλεί(ν)ω την αγάπην: υπογράφω, συνάπτω συνθήκη ειρήνης
 κλείομαι βλ. κλεί(ν)ομαι
 κλείσιμον: εγκλεισμός· απομόνωση
 κλείσμα: περιβόλος, περιτείχισμα
 κλεισμένος: έγκλειστος· περιορισμένος· πολιορκημένος
 κλεισμένος ολόγυρα: περικυκλωμένος, πολιορκημένος
 κλείω, κλειω βλ. κλεί(ν)ω
 κλέος: φήμη, δόξα
 κλεπτεπιστάτης: καταχραστής (κλέφτης) επιστάτης
 κλέπτης/κλέφτης (επίθ. και ουσ.): κλέφτης· απατεώνας· ληστής· ένοπλος αντάρτης
 κλεπτοπειρατής (επίθ. και ουσ.): κουρσάρος· ένοπλος αντάρτης
 Κλέρκιος: Λε Κλερκ (Pierre Le Clerc)
 κλέφτης βλ. κλέπτης
 κλεφτός: κλεμμένος
 κλεψία,-ιά: κλοπή· ληστεία· απαγωγή· απάτη
 κλεψιμίον (ουδ.): κλοπιμαίο, κλεψιμαίο
 κλέψιμον, το: κλοπιμαίο,-α
 κλήθρα: σκλήθρα, δέντρο που ευδοκμεί σε παραποτάμια μέρη
 κλήμα: αμπέλι
 κλήματα σταφιδών (πληθ.): αμπέλια για παραγωγή σταφίδας
 κληματίς,-ασιδα: (ξερό) κλαδί κληματαριάς
 κληρονομία: κληρονόμος, διάδοχος· απόγονοι
 κλήρος: αριθμός εκλογίμων· αριθμός· τάξη των ιερωμένων, κληρικών
 κληρώνομαι: έχω, παίρνω από την τύχη,

μοίρα
 κλήσις,-η: όνομα, επωνυμία· αξίωμα
 κλιαμένος: κλαμένος
 κλιάρος: κριάρι· αρσενικό(ς)
 κλίμα: καιρικό κλίμα· γεωγραφικό μήκος και πλάτος
 κλίμαξ: σκάλα
 κλινάριον: κρεβατάκι
 κλινήρης: που είναι στο κρεβάτι· πλαγιασμένος άρρωστος
 κλινόμαι: υποκλινόμαι, γέρνω
 κλίνω: γέρνω· πηγαινώ (προς), ρέπω· σκύβω, χαμηλώνω· λυγίζω· προσανατολιζομαι· προτιμώ· συγκατατίθεμαι, συμφωνώ· υποχωρώ, υποκύπτω
 κλίσις,-η: προτίμηση, εύνοια· έλξη
 κλοιός: κολάρο
 κλονίζομαι: κουνιέμαι
 κλόνος: κλονισμός· ρίγος
 κλονούμαι: κλονίζομαι, κουνιέμαι· παραπατώ
 κλονούμενος: κλονιζόμενος· ετοιμόρροπος
 κλοπή: προϊόν κλοπής, κλοπιμαίο,-α
 Κλοποτίτσα: «θορυβώδεις ρέμα», χείμαυρος των Σερρών
 κλοτσάτον, το: κλοτσιά· παιχνίδι ή τιμωρία με κλοτσιές
 κλοτσιά: κλοτσιά
 κλοτσοβολώ: κλοτσώ
 κλουβί: κλουβί· φυλακή
 κλωθογυριστός: μπερδεμένος, ακατάληπτος
 κλώθω: στρίβω
 κλωνάρι: στεφάνι
 κλωνί: σπυρί, πρέζα (σταλιά)
 Κλώρη: Χλώρις/Χλωρίς (Clori)
 κνέζης: (ρόςος) πρίγκιπας
 κνείνα (θηλ.): (ρωσιδα) πριγκίπισσα
 κνημίς: περικνημίδα, ύφασμα, ρούχο ή κάλυμμα που περιβάλλει τις κνήμες (και κάποτε τα γόνατα)· εξώτερική βράκκα, σαλβάρι
 κνίσα: καπνός και μυρωδιά από θυσιά σε πυρά
 κνύζημα: νιαούρισμα, κλάμα· νηπιακοί ήχοι, γλώσσα
 κοάζω: ηχώ σαν βάτραχος
 κόβ(γ)ω: κόβω, αφαιρώ· αποκεφαλίζω· σκοτώνω, σφάζω· σταματώ· εκτρέπω· σκάβω, ανοίγω· βλ. και κόπτω/κόφτω
 κόβομαι: αποκεφαλίζομαι, σκοτώνομαι· βλ. και κόπτομαι
 κόβω βλ. κόβ(γ)ω
 κόβω εις τον κατήν στεφάνι: εκδίδω (μουσουλμανικό) συμβόλαιο γάμου, πα-

ντρεύομαι νόμιμα στον (μουσουλμάνο) ιεροδιδαστή
 κόβω παραλίκι βλ. τ'όκοψε παραλίκι
 Κογέντα: Κοκάντ (Ουζμπεκιστάν)
 κογιοναρία: χοντρή κοροϊδία, χλευασμός
 κογκρέσο/Κογκρέσο: συνέδριο, συνέλευση
 συνθήκης ειρήνης
 κόγχη: κοχύλι· μεγάλο κοχύλι· (ρωμαιοκαθολικό) σκεύος, συνήθως δίπλα από την είσοδο του ναού, που περιέχει νερό εξαγιασμού
 κογκχάλα, η: κοχύλι, όστρακο
 κ(οι)αίστωρ, -ορας: ταμίας· (βυζαντινός) ταμίας του επάρχου, του στρατιωτικού διοικητή· (βυζαντινός) ανώτερος δικαστικός λειτουργός, υπουργός δικαιοσύνης (κ(οι)αίστωρ του ιερού παλατίου)· (ίσως) αρχηγός αυτοκρατορικής φρουράς (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 κοιλαίνω: κάμνω κάτι κούφιο, σκάβω το μέσα τμήμα
 κοιλές (πληθ.): κοιλίες
 κοιλιοπρήσθης: που πρήζει, γεμίζει με αέρια, την κοιλιά
 κούλος: κούφιος
 κούλωμα: θόλος
 κοιλωμένος: κούφιος
 κοιμίζομαι: οδηγούμαι για να κοιμηθώ
 κοιμούμαι, -ώμαι: κοιμούμαι· πεθαίνω (από φυσικό θάνατο)· πεθαίνω χριστιανικά· περνώ τη νύχτα ως σύζυγος κάποιου· συνουσιάζομαι με
 κοιμούμαι μετά/μετ': κάμνω έρωτα με κοιμούμεσθε (α' πληθ.): κοιμόμαστε
 κοιμώντα (μτχ.): ενώ κοιμούμαι, κοιμόμουν (κτλ.)
 κοινά (επίρρ.): από κοινού, μαζί· με τρόπο κοινό· παλλαϊκά, συλλογικά· γενικά, προς όλους· συνηθισμένα, καθημερινά
 κοινά γράμματα, τα: στοιχειώδη, πρώτα γράμματα, στοιχειώδης παιδεία
 κοινάρης, -ος: (μουσουλμάνος) τουρκομανικής καταγωγής· μουσουλμάνος έπαικτος (στις βαλκανικές χώρες)· απόγονος τουρκομάνων εποίκων· νομάδας· ανατολίτης
 κοινή, η: πόρνη
 κοινή γνώμη: με κοινή απόφαση, ομόφωνα
 κοινή μαστροπός: ιδιοκτήτρια δημόσιου πορνείου, μαντάμα
 κοινή του γένους συνέλευσις: (γαλλική) έκτακτη εθνοσυνέλευση εκπροσώπων όλων των κοινωνικών τάξεων (états généraux)

κοινοβιάτης: μοναχός (ορθόδοξου) κοινοβιακού μοναστηριού· συνάδελφος μοναχός
 κοινόβιον, το: κοινοβιακό μοναστήρι
 κοινολογούμαι (μτβ. και αμτβ.): κοινοποιώ, γνωστοποιώ· ανακοινώνω, μεταδίδω· φανερώνω· γνωστοποιούμαι
 κοινόν, το: (κοινός) λαός, κόσμος· λαός· κοινότητα
 κοινόν σχολείον: στοιχειώδεις, πρωτοβάθμιο σχολείο
 κοινός λαός: κατώτερη τάξη, μη ευγενείς
 κοινός: γενικός· κοινός, αναγνωρισμένος από όλους· πάγκοινος, διαδεδομένος, γνωστός, πασίγνωστος· πάνδημος, παλλαϊκός· συλλογικός· δημόσιος· διεθνής
 κοινότερος: δημόσιος
 κοινότης: δήμος· κοινός λαός, όχλος· σύνολο· εταιρεία
 κοινωνία: επικοινωνία· θρησκευτική κοινότητα· εκκλησιαστική ένωση
 κοινωνών (μτβ. και αμτβ.): κοινοποιώ· μεταδίδω· έρχομαι σε επικοινωνία
 κοινός: από κοινού, μαζί· συλλογικά, από όλους· γενικά· τυπικά
 κοινωφελέστατος: χρησιμότητας προς το σύνολο
 κοιτάζω: θεωρώ
 κοίταξον (β' εν. προστ. αορ.): κοίταξε, φρόντισε
 κοιτασμός: χώρος πλαγιάσματος, ύπνου
 κοίτη: κρεβάτι· γάμος
 κοιτών: κρεβατοκάμαρα· δωμάτιο
 κοιτωνάριος: θαλαμηπόλος (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 κόκαλον: κόκαλο· αγκάθι· κουκούτσι· ελεφαντόδοντο, ελεφαντοκόκαλο, φίλντισι
 κοκενάρ, το: όπιο
 κοκκινάδα: κοκκίνισμα
 κοκκινόφορος: κοκκινοντυμένος
 κόκκος: σπόρος· μπουμπούκι
 κοκόνα: κυρία από ευγενή ή καλή οικογένεια
 κοκονίτσα: νεαρή κοπέλα από ευγενή ή καλή οικογένεια
 κοκοπότηρον: ποτήρι από ινδική καρύδα
 κόκος: κοκοφοίνικας· ινδική καρύδα
 κόλα: φύλλο· τετράδιο· τυπογραφικό φύλλο
 κολαγουσσταούσης: (κολαγούσσταούσης) (οθωμανός) αρχιχωροφύλακας, αρχηγός, προπομπός των ένοπλων θυροφυλάκων, φρουρών
 κολάζεσθαι (απαρέμφ.): (να) τιμωρούμαι

(κτλ.)
 κολάζομαι: τιμωρούμαι, βασανίζομαι
 κολάζω: βάζω σε πειρασμό· τιμωρώ, βάζω στην κόλαση
 κολάκευμα: χάδι, περιποίηση
 κολακευτικός: με τον τρόπο της κολακείας
 κολακευτός: που μπορεί να κολακεύεται, να διαφθείρεται
 κολακεύω: χαϊδεύω, καλοπιάνω· περιποιούμαι· παρασύρω με θωπείες
 κολαστήριο, -αστήριο: βασανιστήριο· τιμωρία
 κόλασις, -η/Κόλασις: βάσανο· βασανιστήριο, τιμωρία· τόπος αιώνιας τιμωρίας
 κολαστήριον βλ. κολαστήριον
 κολατσίζω: προγευματίζω
 κολέγιο(ν)/Κολέγιο(ν): (ρωμαιοκαθολικό) ιερατικό κολέγιο, σεμινάριο· σύλλογος, σύνολο, συνάθροιση των καρδινάλιων
 κολίκιον: μικρό ψωμί, κουλούρι· κουλουράκι
 κολιτζού(ς): φύλακας
 κολλημένος: προσκολλημένος, προσαρτημένος
 κολλίω: κολλώ
 κόλλ(λ')τα (επίρρ.): κολλητά, δίπλα
 κολλυβογράμματα (πληθ.): υποτυπώδεις γραμματικές γνώσεις
 κολνώ: κολλάω
 κολοίος: καλιακούδα, κοράκι
 κολοκίθι(ον): κολοκίθα· σκεύος, ποτήρι από κολοκίθα
 Κολοκυθούλης: κουφιοκεφαλάκης
 κολοκύνθη: κολοκίθα· σκεύος από κολοκίθα
 κολοκύνθιον: κολοκίθι, -α (ίσως και λογοπαικτ. αντί κωλοκύνθιον: κώλος κτλ.)
 κολόνα: στρατιωτική φάλαγγα
 Κολόνες (πληθ.): ερείπια του ναού του Ποσειδώνα στο Σούνιο
 κολοφών, ο: επιστέγασμα, κορύφωμα, τελικό συμπλήρωμα
 κόλπος/κόλφος: αγκαλιά· εσωτερικό ρούχου, -ων· βαλάντιο, πουγκί
 κολύμβημα: κολύμπι
 κόλφος βλ. κόλπος
 κομανδάντες, -ος/κομαντάντες: (στρατιωτικός) διοικητής
 κομαντριζώ: διοικώ
 κομανταρίζομαι: παίρνω εντολή, διαταγή
 κομάντο: (στρατιωτική) διοίκηση· ναυαρχίδα
 κόμβος: κότσος
 κομεσάριος/κομισάριος: επίτροπος, πλη-

ρεξούσιος εκπρόσωπος
 κόμης: επικεφαλής, διοικητής· στρατιωτικός και πολιτικός αξιωματούχος (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)· κόμης, μέσης βαθμίδας (δυτικός) φεουδάρχης, ευγενής
 κομήτης (επίθ. και ουσ.): εξαφανισμένος· περιοδικά εμφανιζόμενο ουράνιο σώμα
 κομήτισσα (θηλ.): κόμησσα, γυναίκα κόμη (μέσης βαθμίδας δυτικού φεουδάρχη, ευγενούς)
 κομιδή (επίρρ.): εντελώς· και πολύ μάλιστα
 κομίζω: κουβαλώ, φέρνω
 κομισάριος βλ. κομεσάριος
 κομματάκι, κομματί (επίρρ.): λίγο, λιγάκι
 κομματικός: εν μέρει· διεσπασμένα
 κομμάτι(ν): μονάδα (μιας μεγαλύτερης ποσότητας, αριθμού)· (ένα) κανόνι
 κομμένος: σπασμένος· ανοιγμένος, χαραγμένος· αποσπασμένος, πεσμένος (για βράχο, πέτρα)
 κόμμι: κολλητική φυτική ουσία, γόμα
 κομοδιτά, η: άνεση
 κόμοδος: που θέλει τις ανέσεις του
 κομπιατσέτσα: ευαρέσκεια, περιποίηση, χάρη
 κομπλιμέντο(ν): φιλοφρόνηση, απόδοση φιλοφρόνησης
 κομποδεμένος: δεμένος σε κόμπο, πλεγμένος
 κομπωμένος: εξαπατημένος
 κομπώνω: απατώ, ξεγελώ
 Κομπούτσιος: Κομπούκιος (Κουγκ Τσίου)
 κονάκι: κατάλυμα· αρχοντικό
 κονδύλι: γραφίδα
 κονευμένος: φιλοξενούμενος σε κατάλυμα· εγκατεστημένος
 κονεύω (μτβ. και αμτβ.): εγκαθιστώ, φιλοξενώ σε κατάλυμα, κονάκι (πανδοχείο, νοικιασμένο σπίτι κτλ.)· μένω σε κατάλυμα
 κονζάκι: σύντομο (συνήθως λυρικό) ποίημα, λιανοτράγουδο
 κονιάρος/Κονιάρος: (μουσουλμάνος) τουρκομανικής καταγωγής· μουσουλμάνος έπαικος (στις βαλκανικές χώρες)· απόγονος τουρκομάνων επόικων· νομάδας· ανατολίτης
 Κονιαροπούλα (θηλ.): (μουσουλμάνα) τουρκομανικής καταγωγής
 κονιάτης, -ος: («σκονισμένος») ελευθεροτέκτονας, μασόνος
 κονιορτός: σκόνη
 κόνις, -η: σκόνη· μπαρούτι· πυρομαχικά

(μφ.: ποτό, κρασί)
 κόνισμα: εικόνα
 Κόνιτσας: που κατάγεται, ή προέρχεται, από την Κόνιτσα· πασάς της Κόνιτσας (Ηπείρου)
 κονκάρδα: κορδέλα, ταινία
 κονκλάβιο: μυστική συνέλευση, συνεδρίαση
 κονσεγέρος: σύμβουλος· μέλος του βενετικού ανώτατου Συμβουλίου των Δέκα
 κονσεγιάρω: συμβουλευέω
 κονσελιέρης: σύμβουλος
 κόνσολας: πρόξενος
 κονσολάτο(ν): προξενείο· προξενικό αξίωμα
 κόνσολε,-ος/κονσόλος: πρόξενος
 κονσουλάτο: προξενείο
 κονσούλτο: σύσκεψη
 κοντά (επίρρ.): περίπου, κατά· πρόσφατα
 κοντά εις: εκτός από· κοντά σε· σε
 κοντά οπού: εκτός από το ότι
 κοντάκιον: σύντομος εκκλησιαστικός ύμνος που περιέχει το ιστορικό αγίου ή γιορτής
 κονταρέα,-ία: χτύπημα με κοντάρι
 κονταροφόρος: «δορυφόρος», σωματοφύλακας
 κόντε(ς), ο, οι: κόμης,-ητες, μικρομεσαιάς βαθμίδας (δυτικός,-οί) φεουδάρχης,-ες, ευγενής,-είς
 κοντές/κοντέσα (θηλ.): κόμησσα, σύζυγος κόμη γυναίκα τιτλούχος των δικαιωμάτων φεουδάρχη, κόμη
 κοντεύ(γ)ω (μτβ. και αμτβ.): πλησιάζω· σμίγω (σαρξικά) με
 κοντεύγοντα (μτχ.): πλησιάζοντας
 κοντόβραδο: σούρουπο
 κοντολογία (επίρρ.): κοντολογίς, με λίγα λόγια
 κοντόλογος: σύντομος
 κοντόσης: προαγωγός
 κοντόσι: κοντός επενδύτης, κοντό πανωφόρι, κοντογούνι
 Κοντοσκάλι: (Κούμκαπί) «Πύλη της Άμμου», τοποθεσία της ευρωπαϊκής Κωνσταντινούπολης κοντά στην παλιά αποβάθρα (σκάλα) του Βουκολέοντος στην Προποντίδα
 κοντοστάβλης/κοντόσταβλος: (αρχι)αστυνόμος· ανώτατος αξιωματούχος, αυλάρχης, είδος πρωθυπουργού (αυλικό αξίωμα στο κυπριακό φραγκικό βασίλειο)
 κοντοσταβλογέροντες (πληθ.): υπεύθυνοι για την τήρηση της τάξης, πρόκριτοι

χωριού με διετή θητεία
 κοντόσταβλος βλ. κοντοστάβλης
 κοντούαρι: λογιστήριο, ταμείο· εγκατάσταση, χώρος επιχείρησης, εργοστασίου
 κοντοφτάνω: πλησιάζω, σχεδόν φτάνω
 κόντρα (επίρρ.): εναντίον
 κοντράδα: συνοικία, γειτονία
 κοντραπάντο(ς): λαθραίος
 κοντράριον, το: αντίθετο μέσο, αντίθετη μέθοδος
 Κον'τσιώτης: που προέρχεται από την, κατοικεί στην, Κόνιτσα (Ηπείρου)
 κοντλένιος: ίσιος, καλλίγραμμος
 κοντύλι(ον): γραφίδα· χρωστήρας, πινέλο
 κονφεδεράτος: μέλος (ευρωπαϊκής) συνομοσπονδίας κρατών, (πολιτικοστρατιωτικού) συνασπισμού, συμμαχίας
 κονφεδερατσόνε, η: συνομοσπονδία, συνασπισμός (ευρωπαϊκών) κρατών στον πόλεμο για τη διαδοχή της Πολωνίας
 Κομφούτσιος: Κομφούκιος (Κουγκ Τσίου)
 κόζα: γοφός, πλευρό
 κοπάλαμ: «υγράμβαρς η στυρακοφόρος», «κοπαϊφόρος», δέντρο των τροπικών απ' όπου παραγεται υγρό βαλσαμώδες ρετσίνι
 κοπανιά (επίρρ.): μονομιάς
 κοπέλα: κόρη, παρθένα· νεαρή υπηρέτρια
 κοπελάκι: αγοράκι, μικρός παραγίος
 κοπέλι(ον): αγόρι, παιδί· νεαρός γιος· νεαρός παραγίος· νεαρός συνοδός, υπηρέτης
 κοπελλία (πληθ.): παιδιά
 κοπελός (γεν. θηλ.): κοπέλας
 κοπετός: μεγάλος θρήνος
 κόπια: (χειρόγραφο) αντίγραφο
 κοπιάζω,-ώ: κοπιάζω· προσπαθώ, πασχίζω· δουλεύω σε καταναγκαστικά έργα· κάμνω τον κόπο και έρχομαι· έρχομαι
 κοπιαστής: που κοπιάζει, εργάζεται
 κοπιώ βλ. κοπιάζω
 κοπλιμέντο(ν): φιλοφρόνηση, έπαινος
 κόπος: κόλπος, ταλαιπωρία· αντίτιμο κόπου, εργασίας
 Κοπός: Κοπόου (λόφος και άλσος στο Ιάσι)
 κοπρία: κοπριά, ακαθαρσίες
 κόπρια (πληθ. ουδ.): περιττώματα, ακαθαρσίες
 κοπρίζω: αφοδεύω
 κοπροδόχος τρύπα: τρύπα («τούρκικου») αποχωρητηρίου
 κοπρών, ο: βόθρος
 κοπτερός: αιχμηρός

κόπτης: μονοφυσίτης χριστιανός της Αιγύπτου
κόπτομαι (μτβ. και αμτβ.): θρηνώ· κόβω, σφάζω· αποκεφαλίζομαι, σκοτώνομαι· βλ. και κόβομαι
κόπτος/κόφτος: κόβω· ράβω· φτιάχνω, συντάσσω· παράγω· σταματώ, στερώ· θερίζω, σκοτώνω· διακόπτω· βλ. και κόβ(γ)ω
κόπτω εις λεπτά: λιανίζω, κατακομματιάζω
κόπτω τας τρίχας της κεφαλής: γίνομαι (κείρομαι) μοναχός
κορακιστικά, τα: ακαταλαβίστικα· το γλωσσικό σύστημα του Κοραή
Κοραλή: Κόραλι (Coraly)
κοραλλένιος: κόκκινος σαν κοράλλι
κορασάνι: οικοδομικό υλικό, μείγμα ασβέστη και κεραμοκονιάματος
κορασίς, -ίδα (επίθ. και ουσ.): κορίτσι· κοπέλα, παρθένα· νεαρή υπηρέτρια
κορδώνω: χορδίζω
Κόρ'θος: Κόρινθος
κορίτσι(ον), το: κοπέλα πορνείου, πόρνη
κορμίν: σώμα· άνθρωπος, άτομο
κορμπάνι: (τελετουργική, θρησκευτική) θυσία ζώου
Κορνάρ(ιος)/Κορνέρ: Κορνάρος (Κορνάρ(ο)/Κορνέρ)
Κορνέλιος: σπαθάρης, σπαθοφόρος (μτφ.)· κερατοφόρος, κερατάς
κορνιακτίζω: σκονίζω
κορνιακτός, -ιαχτός/κορνωκτός: σκόνη· σκόνη από το έδαφος, το χώμα
κορόνα: βασιλικό στέμμα· αρχιερατικό στέμμα, μίτρα· θρόνος· βασιλεία, βασιλική εξουσία· διαδοχή
Κοροντίνα: το Φροντινίαν (Γαλλίας)
κόρος: κορεσμός, χόρταση
κόρπο: (στρατιωτικό) σώμα
κορπωμένος: πληγωμένος
κόρτε μαρτσιάλε, η: στρατοδικείο
κόρτη: ακολουθία
κορτσέρνι: πολεμικό άλογο
Κόριζα: Κοριτσά (Κόρτσε, Αλβανίας)
κορυφαίος: επικεφαλής
κορυφή: κεφάλι· ακρωτήριο
Κορ(υ)φοί (πληθ.): Κέρκυρα
Κορυφώ: Κέρκυρα
κορφιάτικος: κερκυραϊκός
κορφινός: ψηλότερος
Κορφοί βλ. Κορ(υ)φοί
κόρφος: κόλπος, εσωτερικό μέρος ρούχου, -ων· θαλασσίος κόλπος
κόρων (γεν. πληθ.): κορών, θυγατέρων

κορώνα: κουρούνα
κοσιζω: κόβω με το δρεπάνι, θερίζω
'Κοσμία: Εικοσμία (Κεφαλλονιάς)
Κοσίνιτσα: μοναστήρι της (εικόνας της) Αχειροποιήτου Θεοτόκου (Παγγαίου)
κοσμικός: λαϊκός
κοσμικός παπάς: ιερωμένος που δεν ανήκει σε μοναστήρι· έγγαμος ιερωμένος
κόσμοι (πληθ.): άνθρωποι, κόσμος
κόσμος: στολίδι· γη, υδρόγειος· οικουμένη· τμήμα της οικουμένης· άνθρωποι· χώρα· ζωή· κοσμική (μη μοναστική ή ιερατική) ζωή
κόσολας: πρόξενος
κοστιτούτο: δήλωση υγειονομικής αρχής για την κατάσταση πλοίου ή προσώπου
κοτζαμπασής: (κοτζάμπασης) πρόκριτος
κοτσι: άμαξα
κοτσιάσης: αμαξάς
κοττένος: βαιμβακερός
κουαραντίνα: καραντίνα, περίοδος περιορισμού για λοιμοκθάραση· λοιμοκαθαρήριο
κουβαλιώντας (μτχ.): κουβαλώντας
κουβαλώ, -ανώ: κουβαλώ· αποκομίζω· αρπάζω
κουβανηθούν (γ' πληθ. υποτ. αορ.): κουβαληθούν, έρθουν
κουβανώ βλ. κουβαλώ
κουβερναδόρος: στρατιωτικός ή πολιτικός διοικητής
κουβερνούρης: πολιτικός διοικητής, τοπτηρητής του βασιλείου
Κουβίδης: το ψάρι γβιώσις
κουβικουλάριος: «ο επί των τιμών», αυλικός, θαλαμηπόλος (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
κουβούκλι(ον): θόλος· θολωτός τάφος· θολοσκέπαστο δωμάτιο· δωμάτιο κρεβατοκάμαρα
κουγιουμτζής: χρυσοχός
Κουδούμεντο: μαϊντανός
κούκος: βλάκας
Κούκος: (πλοίαρχος) Κουκ (Cook)
κουκουβάια: κουκουβάγια
κουκουβαϊομούτης: που έχει μύτη, πρόσωπο σαν της κουκουβάγιας
Κουκουλιάτης: κουκουλοφόρος, (μοναχός) σκεπασμένος με κουκούλα
κουκουναριά: πεύκο
κουλάς: πύργος (φρουρίου)· ακρόπολη· φυλακή
κούλια: (λιθόκτιστος) πύργος

κουλίκιν: κουλούρι,-α, χριστόφωμο
 Κούλουρη: Σαλαμίνα
 Κούμαρος: κουμαριά
 κουμάσι(ον): ύφασμα, πανί
 κούμβισμα: ράχη καθίσματος
 κουμέρικι: εμπορικός δασμός, εισαγωγικός ή εξαγωγικός φόρος· φόρος αγοραπωλησίας
 κουμερικήρης: εισπράκτορας εμπορικού δασμού, φόρου αγοραπωλησίας· φορολόγος
 κουμεσάριος: επίτροπος, πληρεξούσιος εκπρόσωπος
 Κούμνα: Κάουνας (Λιθουανίας)
 κουμουλιά: σωρός
 κουμπάρος: κουμπάρος· σύντεκνος
 κουμπάρε,-οι (κλητ.): ρε φίλε,-οι
 κουμπές: θόλος, τρούλος
 κούνα: κούνια
 κουνάδι(ον): κουνάβι
 κουνιαδόπουλο: ανιψιός
 κουνιάδος: γαμπρός
 κούντη(ς): κόμη, μικρομεσαίας βαθμίδας (δυτικός) φεουδάρχης· ανώτατος φεουδάρχης, πρίγκιπας στο κυπριακό φραγκικό βασίλειο
 κουντούρα: παπούτσι
 κουντώ: σκουντώ
 κουπανίζω: κοπανίζω, τρίβω
 κουπί: κουπί· τράβηγμα κουπιού, κωπηλασία
 κουρ.....: κουρσάρους
 κουράδιον: κουράδα
 κουράζομαι: βαριέμαι
 κουρεύομαι: κείρομαι (μοναχός, ιερωμένος)
 κουρεύω: κείρω (κάμνω) μοναχό
 κουριάζω: νοιάζομαι, σκοτίζομαι
 κουριέρης: έφιππος στρατιώτης· ταχυδρόμος
 κουριόζος: περιέρχος
 κουρμπάνι: (τελετουργική, θρησκευτική) θυσία ζώου
 κουροπαλάτης: διοικητής της παλατιανής φρουράς (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 κουρόρος: που συχνάζει κάπου· κλητήρας, απεσταλμένος
 Κουρουνόι: Κορωνοί (Κεφαλλονιάς)
 κουρουνομάλος: κοκορόμαλος, ανόητος
 κουρσάρης: ληστής· πειρατής
 κουρσεύ(γ)ω: αρπάζω, απάγω σε επιδρομή· λεηλατώ· απογυμνώνω, στερώ
 κούρσευμα: επιδρομή· αρπαγή, λεηλασία
 κουρσεύω βλ. κουρσεύ(γ)ω

κούρση (πληθ.): ληστρικές, πειρατικές επιδρομές· λεηλασίες
 κούρσος, το: επιδρομή· προϊόν αρπαγής, ληστείας
 κουρτέσα (θηλ.): νεαρή με καλή ανατροφή και λεπτούς τρόπους· νεαρή ευγενής
 κούρτη: αυλή· ηγεμονική αυλή· (βασιλικό, ηγεμονικό) παλάτι
 κουρτιζάνος: αυλικός
 κουρτίνα: παραπέτασμα· μεσοπύργιο, μεσότοιχος
 Κούρτουγλης: Κούρτογλου
 Κου(ρ)τσουλάροι (πληθ.): (νησί) Κουτσολάρι (Αρτεμίδα) στις εκβολές του Αχελώου, στον μυχό του Κορινθιακού κόλπου
 Κους: Χους
 कुσερβρα: συνοδευτικό, συντροφικό πλοίο, πλοίο νηοπομπής
 कुσουρι: ελάττωμα, ψεγάδι
 कुστώδια/कुसुτωδία: φρουρήση, φύλαξη· φρουρά, αστυνομική ομάδα
 कुτάβι: νεογέννητο ζώο, σκυλάκι
 कुτέλο: μέτωπο
 Κουτμπεδίν: Κουτμπεντίν
 Κουτσουλάροι βλ. Κου(ρ)τσουλάροι
 Κουτσουρίνα: το ψάρι कुत्सोरίνα (είδος ρίνας)
 कुφαγκικούμαι: βγάζω कुफीο ήχο, ακούγομαι (σαν) कुफीος
 कुφανός: σημαία, λάβαρο
 कुφάρι: σώμα, κορμί
 कुφόνους: ματαιόδοξος
 कुφος: कुफीος, κοίλος, σκαμμένος
 कुφότητα: επιπολαιότητα
 कुφωμα: कुफीα
 कुφωμάδα: कुफीωμα, कुफीα
 कुφωτός: कुफीωμένος, σκαμμένος· कुफीος
 कुφτει (απρόσ.): (με) απασχολεί, (με) νοιάζει
 कुφτω βλ. κόπτω
 कुφτω δρόμον: κόβω δρόμο, πηγαίνω από συντομότερο δρόμο
 कुψιμον: κόψη
 कुραβάτι(ον): κρεβάτι
 कुράβατος: κρεβάτι
 कुραγμός: κρώξιμο, κραυγή
 कुραδαίνω: ταράζω
 कुράζομαι βλ. कुράζο(υ)μαι
 कुράζοντας (μτχ.): επικαλούμενος
 कुράζο(υ)μαι: καλούμαι· (προσ)καλούμαι· ονομάζομαι, αποκαλούμαι· αναγνωρίζομαι· επικηρύσσομαι

κραζούμενος: ονομαζόμενος
 κραζώ: φωνάζω, καλώ· ονομάζω, ονομα-
 τίζω· ανακαλώ· κάμνω, ανακηρύσσω·
 επικαλούμαι· φυλάγω, προστατεύω
 κραζώ άρματα: ζητώ όπλα
 κραζων (γ' πληθ. υποτ.): (να) φωνάζουν
 Κρακάβια: Κρακοβία (Κρακόβ, Πολωνίας)
 κράλης: ηγεμόνας (σλαβικού έθνους, κρά-
 τος)· τσάρος
 Κρανίου, τόπος του: Γολγοθάς
 Κράνιος: ο θάμνος κρανιά· κράνο
 κράσις: ιδιοσυγκρασία· χαρακτηρισμός
 κρασοπινάς: μεπεκρούλιακας, μέθυσοσ
 κρασοπουλειό: καπηλειό, ταβέρνα
 κράσπεδον: κάτω άκρη ρούχου
 κραταίος: ισχυρός
 κραταιώνομαι: κρατιέμαι γερά στηριγμέ-
 νος, ενισχύομαι
 κράτει (β' εν. προστ.): κράτα
 κράτημαν: παράδοση κάποιου ως ενέχυ-
 ρου· όμηρος
 κρατημένος: συγκρατημένος, αναχαιτι-
 σμένος
 κρατημός: (αυτο)συγκράτηση
 κρατήριον: κρατήρας, αγγείο
 κρατιέμαι βλ. κρατούμαι
 κρατιέσθην (β' πληθ. υποτ., προστ.): (να)
 κρατηθείτε, (να) αντέξετε
 κρατιζώ: κρατώ κάτι (για δικό μου)
 κράτιστος: ισχυρότατος, παντοδύναμος
 κράτος μου, το: εγώ ο ισχυρός, εγώ ο βα-
 σιλιάς (αυτοκράτορας, σουλτάνος)
 κράτος της εξουσίας μου, το: εγώ ο ισχυ-
 ρός εξουσιαστής, ηγεμόνας
 κρατούμαι,-ώμαι,-ιέμαι: συλλαμβάνομαι·
 παραδίδομαι ως ενέχυρο, όμηρος· δε-
 σμεύομαι, υποχρεώνομαι· παραλύω·
 συγκρατιέμαι, αντέχω· θεωρούμαι· εί-
 μαι
 κρατούμενος: υποχρεωμένος
 κρατούντες (επίθ. και ουσ.): εξουσιαστές,
 κυρίαρχοι· Οθωμανοί
 κρατώ (μτβ. και αμτβ.): κρατώ· συλλαμ-
 βάνω· εξουσιάζω, κατέχω· καταλαμβάνω
 (έκταση)· διατηρώ, έχω· νικώ, επι-
 κρατώ, καταβάλλω· διακατέχω· κάμνω
 έρωτα με κάποιον,-αν· διαρκώ, επικρα-
 τώ· συγκρατώ, στηρίζω, τώνων· εμπο-
 δίζω· κρατώ άμυνα· αποφεύγω, απέχω
 από· κατέχω τέχνη, επάγγελμα· κατα-
 πιάνομαι με, αρχίζω· συνεχίζω, ακολου-
 θώ· θεωρώ, νομίζω, πιστεύω
 κρατώ εις την υποταγήν: κρατώ (κάποιον)
 υποταγμένο
 κρατώ το σκήπτρον: βασιλεύω, υπερτερώ

κρατών (επίθ. και ουσ.): κυρίαρχος, εξου-
 σιαστής, δυνάστης· ηγεμόνας, βασι-
 λιάς
 κρατώνται (γ' πληθ.): θεωρούνται
 κρατώντας (επίρρο.): με δυσκολία
 κραυγή: κατακραυγή· διαδήλωση
 κρέα (πληθ.): σάρκες
 κρεάγρα:τσιγγέλι
 κρέας: σάρκα· σώμα
 κρεβάτι(ο)ν: βάση· ανάκλιτρο· καναπές·
 κρεβάτι· συζυγική τιμή
 κρεβατωτός: που προεξέχει οριζόντια
 κρείττον ειπείν: (για) να πω/πούμε καλύ-
 τερα
 κρεμάζομαι: απαγχονίζομαι
 κρέμαμαι: εξαρτώμαι
 κρεμάμενος: κρεμασμένος
 κρεμασμός: κρέμασμα
 κρέμεται (απρόσ.): εξαρτάται
 κρεμιζώ: γκρεμιζώ
 κρεμνίζομαι: γκρεμιζομαι
 κρεμνός: γκρεμός
 κρεμνώ: κρεμώ
 κρέμομαι: εξαρτώμαι, είμαι υποτελής
 κρένω: μιλώ
 κρεόλ(ος): κρεολός, απόγονος ευρωπαϊών
 αποίκων (της Αμερικής, των νησιών του
 Ν. Ατλαντικού, του Ν. Ινδικού ωκεανού
 κ.ά.), μιγάδας
 κρεοφαγία: τρώω κρέας· καταλύω νη-
 στεία
 κρεπ, το: ελαφρό, αραχνοϋφαντο και
 κρουστό ύφασμα από μαλλί, βαμβάκι ή
 ακατέργαστο μετάξι, μουσελίνα
 κρεσεριζώ: αυξάνομαι
 κρημνίζω: γκρεμιζώ, ρίχνω κάτω· κατα-
 στρέφω
 κρημνισμένος: γκρεμισμένος· πεσμένος·
 κομμένος
 κρημνός: γκρεμός
 κρημνώ: γκρεμιζώ
 Κρήτα: Κρήτη
 κριας, το: σάρκα
 κριάτα (πληθ.): σάρκες
 κριθήσονται (γ' πληθ. μέλλ.): θα κριθούν
 κρικέλιν: κρίκος, χαλκάς
 Κριμ/Κριμ(ον): Κριμαία
 κρίμα(ν): (δικαστική) απόφαση· αμάρτη-
 μα· έγκλημα
 κριματισμένος: αμαρτωλός
 Κρίμι βλ. Κριμ
 Κριμική Ταταρία: περιοχή της Κριμαίας
 ελεγχόμενη από (μουσουλμάνους) Τά-
 ταρους· Ταταρία της Κριμαίας, τατα-
 ρικό κράτος της Κριμαίας

Κρίμιον βλ. Κριμ
 κρίνειν, το: κρίσις
 κρίνισκω: κρίνω, αποτιμώ
 κρίνομαι: δικάζομαι· βασανίζομαι
 κρίνω: κρίνω· δικάζω· αποφαίνομαι· αταγγέλλω· προφέρω, λέω
 κρίσις,-η: δικαιοσύνη· δικαστήριο· απονομή δικαιοσύνης· απόφαση· τιμωρία· δικαστική, νομική αμφισβήτηση, αγώνας· έσχατη κρίσις, δευτέρα παρουσία κρίσις του καλού: καλαισθησία, διάκριση του ωραίου
 κρισολογούμαι: ερίζω, μαλώνω
 κριτηρεύ(γ)ω: βασανίζω
 κριτήριο: δικαστήριο· ηγεμονοσυμβούλιο· δημόσια κρίσις, διένεξη· βασανιστήριο,-α· τόπος βασανιστηρίων· τόπος μαρτυρίου
 κριτής: δικαστής· ιεροδικαστής· στρατοδίκης· μάρτυρας μονομαχίας
 κριτικόν, το: κριτική δύναμη, κρίσις
 κριτικός: κρίσιμος
 κριτικότητα: λογικότητα
 Κρόια: Κρόγια (Κρούγε, Αλβανίας)
 κροκόδειλος: δέριμα κροκοδείλου
 κρόνικα/κρονίκα: χρονικό, χρον(ικ)ογραφικό έργο
 Κρόνστατ: Κρονστάνδη (Κρόνσταντ, Ρωσία)
 κροσσωτόν, το: ύφασμα με κρόσσια
 κρότος: θόρυβος, φασαρία· φήμη
 κροτώ: χτυπώ· τσουγκρίζω
 Κροτώνη: Κρότων (Σικελίας)
 κρού(γ)ω (μτβ. και αμτβ.): χτυπώ· χτυπώ την πόρτα· σημαίνω καμπάνα, σημαντρο· παίζω (μουσικό όργανο)· πέφτω πάνω σε κάποιον· ξαφνιάζω
 κρουσεύω: λεηλατώ
 κρούσιν (γ' πληθ.): χτυπούν
 κρούσμα: χτύπημα, κωδωνοκρουσία
 κρουσμένος: χτυπημένος από αρρώστια, προσβεβλημένος, μολυσμένος
 κρουστάλλι: ορυκτός κρύσταλλος, είδος χαλαζία· (ημι)πολύτιμος διαφανής ή ημιδιαφανής λίθος
 κρούω βλ. κρού(γ)ω
 κρούω 'λάρμα: σημαίνω συναγερμό
 κρυβηθώ (α' εν. υποτ. αορ.): κρυφτώ
 κρυβήσου (β' εν. προστ. αορ.): κρύψου
 κρύγωσαν (α' πληθ. αορ.): κρύωσαν, πάγωσαν (μτφ.), μουδιάσαν
 κρυερός: δροσερός· κρύος
 κρύος/κρύος: αναίσθητος· κρύος· που έχει κρύο νερό
 κρούτη: ψύχρα

κρυπτός: κρυφός
 κρυσταλλοειδής: κρυσταλλένιος
 κρύφα (επίρρ.): κρυφά
 κρύφος: κρυφός· ενδόμυχος
 κρυφώς: κρυφά
 κρυφόν, το: μυστικό
 κρυφοσύχνασμα: κρυφές συχνές επισκέψεις
 κρυφότερος: πιο εσωτερικός, ενδότερος
 κρυφώς: κρυφά
 κρυψάνα, η: κρύπτη
 κρύωμα: ψύχρα
 κ.τ./κ.τ.τ.: και τα λοιπά, και τα τοιαύτα (και τα όμοια)
 κτένι(ον): διχάλα, τρίαίνα· χτένα
 Κτένιος: το θαλασσινό (οστρακοειδές) χτένι
 κτηνά (πληθ.): ζώα
 κήτωρ,-ορας: ιδιοκτήτης· «διοκτήτης» (κάποτε και αντί του κτίτωρ: ιδρυτής) μοναστηριού ή εκκλησίας
 κτίζομαι: δημιουργούμαι
 κτίζω: δημιουργώ· χτίζω· οικοδομώ, σννάπτω· φυλακίζω σε πλήρη απομόνωση
 κτικί: φυματίωση
 κτίσις: δημιουργία
 κτίσμα: δημιούργημα, πλάσμα· γιατί
 κτισμένος: φυλακισμένος σε πλήρη απομόνωση
 κτίστης: δημιουργός· ιδρυτής
 κτιστική, η: οικοδομική τέχνη
 κτυπηματιά: χτύπος
 κτυπημένος: πληγωμένος
 κτυπιέμαι,-ιόμαι βλ. κτυπούμαι
 κτύπος: θόρυβος, κρότος· φασαρία, ποδοβολητό
 κτυπούμαι,-ιόμαι,-ιέμαι: χτυπιέμαι· συμπλέκομαι
 κτυπά μία: δίνω ένα χτύπημα
 κτώμαι: κυριεύω, αποκτώ
 κύαμος: κουκί
 κυαρά: κυρία· Παναγία
 κυβερνήτης: ευκατάστατος, (οι)κονομημένος
 κυβέρνησις,-η: διοίκηση, διεύθυνση· διακυβέρνηση· τρόπος άσκησης αξιώματος· κυβέρνηση, πολιτεύμα· τρόπος αντιμετώπισης, διευθέτησης· διακανονισμός, διευθέτηση· σωστή διευθέτηση· ορθή διεξέλιξη· (οικονομικά) μέσα διαβίωσης
 κυβερνήτης: καπετάνιος
 κυβερνήτης του πολέμου: αρχηγός των πολεμικών επιχειρήσεων
 κυβερνήτης των θηρίων: θηριοδαμαστής

κυβερνητής: διοικητής· διαχειριστής
 κυβερνούμαι, -ίμαι: παίρνω μέτρα· φέρομαι· ζω, έχω τα μέσα για να ζήσω
 κυβερνώ: διοικώ, διευθύνω· διαχειρίζομαι· κανονίζω, διευθετώ, τακτοποιώ· επιστατώ, φροντίζω· τρέφω, φροντίζω για τη διαβίωση· στηρίζω, βοηθώ οικονομικά· ανατρέφω· προστατεύω· ζω
 κυβερνώ από: φροντίζω για, εφοδιάζω με
 κυβικός: που έχει σχήμα κύβου
 κύβος: ζάρι
 κύκλοθεν: κυκλικά, ολόγυρα
 κυκλώνομαι: σχηματίζω κύκλο, ημικύκλιο
 κύκλω (επίρρ.): κυκλικά, ολόγυρα
 κυλιέμαι: (εκ)πορνεύομαι
 κυλινδροειδής: κυλινδρικός
 Κυλλένον: Κυλλήνη
 κυμαίνω: κυματίζω
 κυματίζομαι: παρασέρνομαι από τα κύματα· μετεωρίζομαι
 κυματίζω: αμφιταλαντεύομαι
 κυματοειδής: κυματιστά, με λικνισμό
 κυμάτου (γεν.): κύματος
 κυματούμαι: κυματίζω· παρασύρομαι, φέρομαι από τα κύματα
 κυματώδης: φουρτουνιασμένος, ταραγμένος
 κυνήγι: οργανωμένο (συλλογικό) κυνήγι
 κυνηγός: στρατιώτης, μέλος ειδικού στρατιωτικού σώματος
 κυνηγώντα (μτχ.): κυνηγώντας
 κυνίδιον: σκυλάκι
 κυπαρισσένιος: φτιαγμένος από κυπαρισσόξυλο
 κυπριώτης/Κυπριώτης: Κύπριος
 κύπτω: σκύβω
 κυρ (επίθ. και ουσ.): κύριος· άρχοντας, αφέντης· ηγεμόνας· (στην κλητ.) τιμητική προσφώνηση τόσο για κοσμικούς όσο και για κληρικούς
 κυρά/κυρα- (θηλ. επίθ. και ουσ.): κυρία· γυναίκα του αφεντικού, αφεντικίνα· αρχόντισσα, ευγενής· σύζυγος
 κυράτσα (θηλ. επίθ. και ουσ.): κυρία· γυναίκα του αφεντικού, αφεντικίνα
 κύρης, -ιος (επίθ. και ουσ.): κύριος, αφεντικό· άρχοντας· κυβερνήτης· πατέρας
 κυρία/Κυρία (θηλ. επίθ. και ουσ.): κυρία· γυναίκα του αφεντικού, αφεντικίνα· Παναγία
 Κυριακή Ευχή: το «Πάτερ ημών...»
 κυριε(υ)μένος: κυριευμένος· κατεχόμενος
 κυριεύεις: κατέκτηση
 κυριεύω (μτβ. και αμτβ.): κατακτώ· κατέχω· διαθέτω· κυριαρχώ, επιβάλλομαι·

επικρατώ, βασιλεύω
 Κύριλλος ο εκ Βεροίας: (οικουμενικός πατριάρχης) Κύριλλος Β' Κονταρής
 κύριος βλ. κύρης
 Κύριος οίδε: ο Θεός ξέρει
 κυριότης: κατοχή· κυριαρχία, κυριαρχικό δικαίωμα· ιδιοκτησία· εξουσία· επικράτεια
 κυρίτης (επίθ. και ουσ.): νεαρός άρχοντας· άρχοντας
 κυριώνυμος: που έχει το όνομα του Κυρίου (Χριστού), όνομα χριστιανικό
 κυρίως: πρωτίστως, κατεξοχήν· ουσιαστικά· στην πραγματικότητα· καθόλου
 κυρίως ειπείν: κυρίως
 κυρός: κύριος, αφέντης· άρχοντας· επίσκοπος, μητροπολίτης· πατέρας
 κυρτός: καμπούρης
 κυρτούμαι: καμπυλώνω, κάμπτομαι
 κυρώνω: επικυρώνω
 κύων: σκύλος
 Κώκος: (πλοίαρχος) Κουκ (Cook)
 κωλοκαθέα: (απότομο) κάθισμα, πέσιμο με τον κόλο
 κώλος: (τα) σπύθια· βάση
 κωλοσύρνομαι: σέρνομαι στη γη με το πίσω και κάτω μέρος του σώματος
 κωλύω: εμποδίζω
 κώμη: κωμόπολη
 κωμήτης: χωρικός, αγρότης
 κωμικόν, το: στίχος ή εδάφιο κωμικού ποιητή, κωμωδιογράφου
 κωμωδία: κωμικό θέαμα
 Κωμωδίας, κτίριον της: (θέατρο) Γαλλικής Κωμωδίας (Comédie Française, Παρισίου)
 κωμωδός: ηθοποιός
 κωνούπι(ον): κουνούπι
 Κωνσταντίνου πόλις: Κωνσταντινούπολη
 Κώνστας: Κωνσταντίνος
 κωπίον: κουπί
 Κωσταντήμπεργης: μπέης Κωνσταντίνος (Μαυρομαχάλης)
 Κωσταντία: Σαλαμίνα (Κύπρου)
 Κωστάντσου: έπαλξη Κωστάντσου (στα τείχη της Λευκωσίας)
 Κωστατινόπολη: Κωνσταντινούπολη
 κωφός: κουφός, αναισθητος
 λ' (θηλ. άρθρο γαλλ., ιταλ.): η· την· τησ
 λα/λα (θηλ. άρθρο ιταλ., γαλλ., ρουμ.): η· την
 λα ελάχ ελλά Αλλάχ: (παρεφθαρμ. από: λα ιλάχ ιλλά Αλλάχ/Ανά) καμιά θεότητα (δεν υπάρχει) εκτός από τον Θεό/

- εκτός από εμένα, κανένας θεός παρά
μόνον ο Αλλάχ
- Λα Πάτε Σκορτσέσκουλα: το μαλακό πε-
τσάκι, ο μαλακοκάβλης· βλ. και Πάτε,
Σκορτσέσκουλα
- λαβαίνω βλ. λαμβάνω
- Λαβουρένταινα: Λαυρεντιανή (Λαουρε-
ντάνα)
- λαβούτον: λαούτο, ούτι, ανατολίτικο έγ-
χορδο όργανο συγγενές με το μπουζού-
κι
- λάβρα: κάψα· καμίνι, φλόγα
- Λαβράκιος: λαβράκι
- Λαβρακότουρνα, -οτούρνα: λαβράκι η/και
(το ψάρι) τούρνα
- λαβύρινθος, η, ο: λαβύρινθος (Κρήτης)·
δαιδαλώδης βλάστηση, ζούγκλα· αδιέ-
ξοδο, δύσκολη κατάσταση
- λάβωμα: χτύπημα, πληγή
- λαβωματία: χτύπημα, πληγή
- λαβώνομαι: πληγώνομαι
- λαβώνω: πληγώνω
- λαγαριζώ: καθαρίζω
- Λαγηνίδιος: λαγόχορτο (ή: αγλάδι)
- λαγκάδιον: κοιλιάδα
- λαγκία: λόγχισμα
- λαγούμι(ον): υπόγεια σήραγγα· υπόνομος
- λαγός: λαγός
- λαδή, η: λαϊδή
- λαζαρέτο γράνδε, το: μεγάλο λοιμοκα-
θαρτήριο
- λαζαρέτο(ν): λοιμοκαθακτήριο
- Λαζική: Πόντος· βορειοανατολική ακτή
της Μ. Ασίας και του Δ. Καυκάσου
- λαήνι(ν): κανάτα
- λαθάνομαι: κάνω λάθος
- λάθος, ο: το λάθος· αιτ. λάθον (ίσως ανα-
λογικά με αιτ. αρσ.)
- Λάθυρος: λαθούρι, φάβα
- λαθών (μτχ.): πέφτοντας έξω
- Λαΐς: εταίρα· παλλακίδα
- Λακεδαιμονία/Λακιδαιμονία: Λακωνία·
Σπάρτη
- λακεδαίμων/Λακεδαίμων: Σπαρτιάτης
- Λακεδαίμων, η: Λακωνία· Σπάρτη
- Λακέρτα: λακέρδα, είδος τόνου, παλαμί-
δας
- Λακές: υπηρέτης, ακόλουθος
- Λακιδαιμονία βλ. Λακεδαιμονία
- λάκκος: λάκκος· κελί, φυλακή· τάφος
- Λάκκος των Φονέων: απομόνωση (μπου-
ντρούμι) για φονιάδες
- λακτίζω: κλοτσώ
- ΰλακτώ: γαβγίζω· μουγκρίζω
- λαλάς: παιδαγωγός, επίτροπος
- λαλείν, το: φωνή, ικανότητα ομιλίας
- λάλι: ο πολύτιμος λίθος ρουμπίνι, γρανά-
της· βαθυκόκκινο μελάνι, βαθυκόκκινο
χρώμα
- λάλος: φλύαρος
- λαλούμαι: διαλαλούμαι, διαδίδομαι
- λαλούμενον, το: μουσικό όργανο
- λαλώ (μτβ. και αμτβ.): λέω· διηγούμαι,
εκθέτω· μιλώ· χτυπώ, ηχώ, παίζω (όρ-
γανο)· τρέχω· έφιππος
- λαλώντα (μτχ.): λέγοντας
- λάμα: λεπίδα, κοφτερό μέταλλο
- λαμβάνομαι: συλλαμβάνομαι, πιάνομαι
- λαμβάνομαι εις χρήση: χρησιμοποιούμαι
- λαμβάνω/λαβαίνω: δέχομαι· παίρνω· συλ-
λαμβάνω· κατακτώ· παίρνω (το μητρο-
πολιτικό) αξίωμα· έχω· απολαμβάνω·
εκλαμβάνω, νιώθω
- λαμβάνω/λαβαίνω άδειαν: βρίσκω (την)
άνεση, (την) ευκαιρία
- λαμβάνω/λαβαίνω αναψυχήν: ανακουφι-
ζομαι· δροσιζομαι
- λαμβάνω/λαβαίνω αρρωστίαν: αρρωσταί-
νω
- λαμβάνω/λαβαίνω αρχήν: αρχίζω
- λαμβάνω/λαβαίνω δουλειαν: βρίσκω
δουλειά
- λαμβάνω/λαβαίνω δυσαρέσκειαν: αισθά-
νομαι δυσαρέσκεια
- λαμβάνω/λαβαίνω δυσκολίαν: δυσκολεύο-
μαι
- λαμβάνω/λαβαίνω έγνοιαν: μεριμνώ, φρο-
ντίζω
- λαμβάνω/λαβαίνω έμβασην: καταλήγω
- λαμβάνω/λαβαίνω επάνω μου: αναλαμβά-
νω
- λαμβάνω/λαβαίνω επιμέλειαν: αναλαμβά-
νω να εποπτεύσω, να διοικήσω
- λαμβάνω/λαβαίνω εργόχειρα: αναλαμβά-
νω (μεγάλα) έργα τέχνης
- λαμβάνω/λαβαίνω θεωρίαν: βλέπω, πα-
ρακολουθώ
- λαμβάνω/λαβαίνω καιρόν: βρίσκω (την)
ευκαιρία
- λαμβάνω/λαβαίνω καρδίαν: αντέχω
- λαμβάνω/λαβαίνω μεγάλες φαντασίες: γί-
νομαι πολύ φαντασμένος
- λαμβάνω/λαβαίνω ντούμπιο: υποψιάζο-
μαι, φοβάμαι
- λαμβάνω/λαβαίνω ορδινία: παίρνω διατα-
γή
- λαμβάνω/λαβαίνω περιέργειαν: μπαίνω
στην περιέργεια
- λαμβάνω/λαβαίνω πίσου: ξαναπαίρνω
- λαμβάνω/λαβαίνω πίστην: πιστοποιώ, ε-

Ξακριβώνω
 λαμβάνω/λαβαίνω πλάνη: παίρνω λαν-
 θασμένη απόφαση
 λαμβάνω/λαβαίνω την αρχήν: εγκαινιάζο-
 μαι
 λαμβάνω/λαβαίνω την επιμέλειαν: φρο-
 ντίζω, αναλαμβάνω
 λαμβάνω/λαβαίνω την καλοσύνην: κάμνω
 το καλό
 λαμβάνω/λαβαίνω την κυριότητα: γίνομαι
 κύριος
 λαμβάνω/λαβαίνω την ομιλίαν: παίρνω
 τον λόγο
 λαμβάνω/λαβαίνω την στόχασην: σκέ-
 φτομαι· έχω την πρόνοια
 λαμβάνω/λαβαίνω την υγείαν: αναλαμβά-
 νω στην υγεία μου, θεραπεύομαι
 λαμβάνω/λαβαίνω την υπομονήν: κάμνω
 υπομονή
 λαμβάνω/λαβαίνω την υπόσχεσην: δίνω
 υπόσχεση, παίρνω όρκο
 λαμβάνω/λαβαίνω την φυγήν: τρέπομαι
 σε φυγή
 λαμβάνω/λαβαίνω υπομονήν: κάμνω υπο-
 μονή
 λαμβάνω/λαβαίνω χρείαν: χρειάζομαι, ανα-
 γκάζομαι
 Λαμβέσκιος: (πρίγκιπας) Λαμπέσκ (Char-
 les-Eugène Lambesc de Lorraine)
 λαμβράν (αιτ. θηλ.): λαμπρή (;)
 λάμδες (πληθ.): πολλά (γράμματα, στοι-
 χεία) λάμδα
 λάμνω: κωπηλατώ
 λαμολάτρης: που λατρεύει (σέβεται) βου-
 διστές ιερείς· βουδιστής της Μογγο-
 λίας και του Θιβέτ
 λαμπαδοφόρος: που κρατάει λαμπάδα
 λαμπάς: λαμπάδα· πυρσός· λάμπα λαδιού
 Λαμπρά,-ή, η: Πάσχα
 λαμπρόν, το: φωτιά
 λαμπροπυρσόμορφος: που έχει μορφή
 που μοιάζει με λαμπρό πυρσό, αστρα-
 φτερός στην όψη
 λαμπροφόρος: που φέρνει φως, λαμπρός,
 χαρμόσυνος
 λανθάνει (απρόσ.): ξεφεύγει
 λανθάνομαι: κάμνω λάθος, πέφτω έξω,
 σφάλω
 λά(ν)τσα: λόγγη, ακόντιο
 λαντσόν(ον): μικρό πολεμικό πλοίο· βάρ-
 κα
 λαοί (πληθ.): άνθρωποι
 λαός: στρατός, στρατιώτες· πληθυσμός·
 πλήθος· κόσμος, παρευρισκόμενοι· ό-
 χλος· λαϊκή τάξη

λαός των αρμάτων: στρατιωτικοί
 λαοσυναξία: συγκέντρωση του λαού, παλ-
 λαϊκή συγκέντρωση
 λαρδί(ον): λαρδί, χοιρινό λίπος
 'λάρμα (επίρρ.): «στα όπλα!», συναγεμός
 λάρναξ,-ακα: σαρκοφάγος, φέρετρο
 Λάρ'σα: Λάρισα
 λας, ο, οι: λαός· κόσμος
 Λάσης: (στρατηγός) Λάσι (Lasci)
 λάσκαρ/Λάσκαρ: που προέρχεται από τη
 Μαδαγασκάρη
 Λάσκαρης,-ης: Ιανός (Ιάννος) Λάσκαρης
 λάσπη: λάσπη· σκατό
 Λατεράνος,-ον: Λατερανό, βασιλική του
 Αγίου Ιωάννη του Λατερανού (Ρώμης)
 λατίνα, τα: λατινική γλώσσα
 λατίνα γλώσσα (θηλ.): λατινική γλώσσα
 λατίνακα, τα: λατινική γλώσσα· ιταλική
 γλώσσα
 λατίνος/Λατίνος: αρχαίος Ρωμαίος· ρωμαι-
 οκαθολικός· Δυτικοευρωπαίος, Φράγκος
 Λατούρ: λα Τουρ
 λατρευμένος: πολυαγαπημένος
 λατρεύω: οργώνω, καλλιεργώ· περιποιού-
 μαι
 λάτσα βλ. λά(ν)τσα
 Λαττωνία: παρεφθαριμ. τοπωνύμιο (ίσως
 για τη νότια Μ. Ασία)
 λαύρα: ιδιόρρυθμο μοναστήρι με ξεχωρι-
 στά κελιά
 'λάφι(ν): ελάφι
 λαφυραγωγία: λεηλασία
 'λάχ ιλάχ 'Λάχ: (παρεφθαριμ. από: λα
 ιλάχ ιλλά Αλλάχ/Ανά) καμιά θεότητα
 (δεν υπάρχει) εκτός από τον Θεό/εκτός
 από εμένα, κανέναν θεός παρά μόνον ο
 Αλλάχ
 λαχαίνω: τυχαίνω· βρίσκομαι κατά τύχη
 λαχαίνω ισασμένος: κατευθύνομαι κατά
 τύχη
 λάχανον: λαχανικό· το τρυφερό και φα-
 γώσιμο μέρος («μυαλό») της κορφής
 του φοινικόδεντρου «σαβάλλη» (παλιμί-
 το,-έτο)
 λαχανόπτερον: «Λαχανόπτερος», ον με
 φτερούγες από λάχανο
 λαχανοφονίξ: το φοινικόδεντρο «σαβά-
 λη» (παλιμίτο,-έτο)
 λάχει (απρόσ. υποστ. αορ.): (να) τύχει
 λαχνός: κλήρος
 λαχτάρα: ταραχή, αναστάτωση
 λαχταριστός: επιθυμητός· αγαπημένος,
 λατρεμένος
 λε (αρσ. άρθρο γαλλ.): ο· η
 Λεαστούνγ: Λανγκ-τούγκ/τσούγκ (Κίνας)

Λεβαδεία: Λιβαδειά

Λεβάντε, το: η Ανατολή των δυτικοευρωπαϊών· τα μέρη ανατολικά της Αδριατικής· Α. Μεσόγειος, Εγγύς Ανατολή· υπερπόντιες κτήσεις της Βενετίας· Επτάνησα

λεβάντες: ανατολικός άνεμος· ανατολική κατεύθυνση

λέγα: συμμαχία («ιερά συμμαχία του Λιντς»)

λεγάτος: απεσταλμένος· εκκλησιαστικός απεσταλμένος

λεγεών, η: μεγάλο στρατιωτικό σώμα, τάγμα, σύνταγμα

λεγόμενος: υποτιθέμενος

λέγον, το: το λεγόμενο, λόγος

λέγοντα (μτχ.): λέγοντας

λέγουμάστε (β' πληθ.): ονομαζόμαστε

λέ(γ)ω: λέω· εννοώ

ληηλατίζομαι: ληηλατούμαι· ξεγυμνώνομαι (από ό,τι πολύτιμο), ληστεύομαι

ληηλατισμός: ληηλασία

λειμών: λιβάδι

λείπει (απρόσ.): υπολείπεται, μένει· είναι αναπόφευκτο

λείποντας (μτχ.): επειδή κανείς λείπει, με το να λείπει κανείς

λείπω (μτβ. και αμτβ.): κάμνω κάποιον λειψό, ατελή, αδύναμο· παραλείπω· σταματώ, παύω· στερώ· απομακρύνω· δεν βρίσκομαι κοντά σε κάποιον· εγκαταλείπω· απουσιάζω, φεύγω

λείπω από: απαλλάσσομαι από· παραλείπω

λειτουργία: (χριστιανική εκκλησιαστική) ακολουθία· λειτουργιά, ειδικός άρτος για τη θεία ευχαριστία

λειτουργός, η: ιέρεια

λειτουργός, ο: (προτεστάντης) πάστορας

λειτουργώ: κάμνω λειτουργία

λειτουργώντα (μτχ.): λειτουργώντας, κατά τη διάρκεια της λειτουργίας

Λείψμας, η: γλείψε με, γλείφτρα

λείψανα (πληθ.): οστά

λείψανο(ν): υπόλειμμα· απομεινάρι· απομεινάρι σώματος· πτώμα· ιερό λείψανο (αγίου)· μισοπεθαμένο σώμα

λειψαξούγκιος: αδύνατος, κοκαλιάρης

λεκανομαντεία: μαντεία, μαγεία με τη χρησιμοποίηση λεκάνης με υγρό (υδρομαντεία)

λεκανομάντης: μάντης, μάγος που χρησιμοποιεί τη μέθοδο της λεκανομαντείας (υδρομαντείας)

λελαμπρυσμένοι: ακτινοβόλος· λαμπρός,

δοξασμένοι

λεμόνιον: λεμόνι· κίτρο

λεμπέσης: επαναστάτης, άτακτος, ληστής

Λενθία: (παρεφθαρμ.) Λυθία

Λένος: (ίσως) Λενίδι (Πρασίκι, επίνειο/σκάλα του Λεωνιδίου)

Λέξανδρος: Αλέξανδρος

λέξεις (πληθ.): λέξεις

Λεόβεν: Λέομπεν (Αυστρίας)

λεοντή: δέρμα λιονταριού· σημάδι σωματικής δύναμης

λεοντικός: λεονταρίσιος, άγριος

Λεόπολη: Λβοφ (Ουκρανίας)

Λεόσας: Λιόσας

λέπι(ον): φολίδα ερπετού

λεπτή όσφρησις: ευαισθησία στην όσφρηση

Λεπτοκάριος: φουντούκι, φουντουκιά

λεπτολογία: διανοητική ευλυγισία· λεπτή λεκτική διάκριση

λεπτός: περίτεχνος· έξυπνος

λεπτουργός: τεχνίτης

λεσιά (πληθ. επιθ. ρωσ.): που ανήκουν στο, ή σχετίζονται με το, δάσος· στοιχειά του δάσους

λέσιν (γ' πληθ.): λένε

λέσνιε (πληθ. επιθ. ρωσ.): που ανήκουν στο, ή σχετίζονται με το, δάσος· στοιχειά του δάσους

λέσχη: καφενείο

λέτο: υποσητήριγμα κανονιού

Λέτσι: Λέτσε (Ιταλίας)

λεύγα,-η: μονάδα μήκους (συνήθως 4-5,5 χλμ.)

λευθερώνω: ελευθερώνω

λευκαίνομαι: απριζώ, δέχομαι πάνω μου στάχτη από μπαρούτι για να καθαρθώ,

να γίνω (ελευθερο)τέκτονας, μασόνος

λευκανθησόμενος: μελλοντικός κεκαθαρωμένος, νεοφώτιστος του (ελευθερο)τεκτονισμού

λευκόμορφος: άσπρος στην όψη· άσπρος λευκοτόμαρον: άσπρο δέρμα

λευκοφόρος: ασπροφορεμένος

Λεχία: Πολωνία

λέχικος: πολωνικός

λεχομανώ: βαριανασάινω, αγχομαχώ

λέχος/Λέχος: Πολωνός· βασιλιάς της Πολωνίας· Πολωνία

Λέων: (βυζαντινός αυτοκράτορας) Λέων Α' ο Θραξ· (πάπας) Λέων Γ'

ληιστήρ: πειρατής

ληνός: πατητήρι σταφυλιών

ληρώδης: ανόητος

λησιμονάω: ξεχνώ

- λησμονησία: λήθη
 λησταρχείον: άντρο ληστών, ανταρτών
 λησταρχία: αρχηγία ληστών
 ληστάρχοι (πληθ.): λήσταρχοι
 λήστευμα: ληστεία
 ληστής (επίθ. και ουσ.): κλέφτης· ληστής·
 απατεώνας, κακούργος· αντάρτης
 ληστικός: ληστρικός, αντάρτικος
 ληστρικόν, το: ληστεία
 λίαν: πολύ
 λιάνια: αναρριχητικό και επίφυτο φυτό των
 τροπικών με αιωρούμενες ρίζες-κλαδιά
 λιανά, τα: μικρά ζώα, μικρά σφαχτά, αι-
 γοπρόβατα
 λιανάρεγε (γ' εν. πρτ.): ψιλόαρέζε, άρεζε
 κάπως
 λιανός: μικρός
 Λιβόρνο, η: (το) Λιβόρνο (Ιταλίας)
 Λιβύη: Αφρική
 λιγνός: μικρός στο μέγεθος· ελαφρός
 λιγόζωος: βραχύβιος
 λιγοθυμημένος: λιπόθυμος
 λιγοθυμώ: λιποθυμώ· βασανίζομαι· φθει-
 ρομαι, λιώνω
 λίγος: λίγος· μικρός
 λιγοστεύω: αφαιρώ
 λιγωμένος: λιπόθυμος
 λιζάτο(ν): φεουδαρχική εξάρτηση, υπο-
 χρέωση· φόρος υποτελείας· περιοχή/
 χώρα φόρου υποτελής
 λιζός: φεουδαρχικά υπόχρεος· ευγενής
 υποκείμενος σε πιο υψηλόβαθμο ευγενή
 λιζοερωτόδουλος: (φεουδαρχικά) υπόχρε-
 ος στον έρωτα/Έρωτα, δούλος του (βα-
 σιλιά) έρωτα/Έρωτα
 λιθαρένιος: πέτρινος
 λιθάρι: πολύτιμος λίθος
 λιθαρόπουλο(ν): (μικρός) πολύτιμος λίθος
 λιθογνώμων: ειδικός στους πολύτιμους λί-
 θους
 λιθομάργαρον: πολύτιμος,-οι λίθος,-οι και
 μαργαριτάρι,-ια
 λιθοξόος: μαρμαράς, πετροπελεκητής·
 γλύπτης
 λιθοστόλιστος: αδαμαντοκόλλητος, δεμέ-
 νος (στολισμένος) με πολύτιμους λίθους
 λιθόστρωτον, το: καλύτεριμι
 λικουβριάζομαι: πιάνω, βρίσκω, ανακα-
 λύπτω· προμηθεύομαι
 λικρινώς: ειλικρινά
 λιμενίζω: αγκυροβολώ
 λιμιώνας: λιμάνι
 λίμνη: λίμνη· λιμνοθάλασσα· έλος
 λιμόνιον: λεμόνι· κίτρο
 λιμός: πείνα
- λίνδη: κομμάτι ύφασμα, πετσέτα, ποδιά
 Λινόρα: Ελεονόρα (Li(o)pora)
 λίνος: λινάρι· λινό νήμα, ύφασμα
 Λιόβι: Αβοφ (Ουκρανίας)
 Λίον: (Σαν) Λίο (προάστιο Βενετίας)
 Λιόν, το: (η) Λιόν (Lyon, Γαλλίας)
 λιοτενάν, ο: αναπληρωτής, υποδιοικητής
 λιοτενάν γενεράλ, ο: υποστράτηγος
 λιοτενέντε(ς): αναπληρωτής, υποδιοικη-
 τής
 Λιπκάνοι (πληθ.): λιθουανοί Τάταροι στην
 υπηρεσία των (ημιαυτόνομων) ηγεμό-
 νων της Μολδαβίας, συνήθως ως ιππείς
 ή έφιπποι ταχυδρομιοί
 λιποθυμημένος: λιπόθυμος
 λιποθυμώ: λιπόθυμος
 λιπόσαρκος: αδύνατος, κοκαλιάρης
 Λίπρο ντ' Όρο: (Λίμπρο ντ' Όρο) Χρυσή
 Βίβλος (επτανήσιων ευγενών)
 Λίσα: Ελισάβετ (Elisa/Lisa)
 λισιβερίσι: αλισβερίσι, δοσοληψία, συ-
 ναλλαγή, επαφή
 λιτανεύω: κάμνω λιτανεία
 λιτερατός: γραμματισμένος, μορφωμένος
 λιτερατούρα: γράμματα· γραμματεία· λο-
 γοτεχνία
 λιτή: προσευχή, παράκληση
 Λιτιβάνια: Λιθουανία
 λίτρα: μέτρο βάρους ή χωρητικότητας με
 διαφορετικές, κατά εποχή και χώρα,
 ισοδυναμίες (π.χ. 319 γρ.: λίγο λιγότε-
 ρο από 1 κιλό· περ. 2,4 κιλά, κ.ά.)· νο-
 μισματική μονάδα, βενετικό σολδί (ένα
 εικοστό της χρυσής βενετικής λίρας,
 δουκάτου)· μεγάλη ποσότητα
 λίτρα μονέδα: λίτρα-νόμισμα, βενετικό
 σολδί (ένα εικοστό της χρυσής βενετι-
 κής λίρας, δουκάτου)
 λιχομανώ: ξεφυσώ από προσπάθεια, κό-
 πο, λαχανιάζω· αναστενάζω, μουγκρί-
 ζω
 λιχούσα (θηλ.): λεχώνα
 Λίψια: Λίψια (Λάιπτσιχ,-ικ, Γερμανίας)
 λιώνω: αναλώνομαι
 λόγου μου, του: εγώ, εμένα (κτλ.)
 λογαράς: λογιστής· οικονομικός αξιωμα-
 τούχος, θησαυροφύλακας (βυζαντινό
 αυλικό αξίωμα)
 λογαριάζω: υπολογίζω· συναριθμώ· νομί-
 ζω
 λογαριάζω εις τον εαυτόν μου: συλλογιζό-
 μαι
 λογαριασμός: λόγος, αιτία· αιτιολογία·
 δίκιο· λογισμός, σκέψη· υπολογισμός·
 αριθμητική πράξη, σχέση· πάρε δώσε·

αντίληψη· πολλαπλασιασμός· περιορισμός, όριο
 λογάς: επίλεκτος
 λόγγος: πυκνή θαμνώδης έκταση· δάσος
 λογής: τρόπος, είδος
 λογής λογών: διάφοροι,-ες,-α· πολλοί,-ές,-ά
 λογία (πληθ.): λόγια
 λογιάζω: σκέφτομαι, συλλογίζομαι· υπολογίζω· νομίζω, θεωρώ
 λογιάζω εις το ουδέν: δεν λογαριάζω καθόλου
 λογιάζω με τον νουν μου: σκέφτομαι, συλλογίζομαι
 λογιαστός: κάθε λογής, ποικίλος
 λογίες (πληθ. θηλ.): λογές, είδη, ποικιλίες
 λογίζεται (απρόσ.): θεωρείται
 λογίζομαι: σκέφτομαι, υπολογίζω· θεωρώ· θεωρώ τον εαυτό μου
 λογιζόμενος: θεωρούμενος
 λογίζω: συλλογίζομαι
 λογικόψυχος: που είναι πλάσμα λογικό (όχι άλογο ζώο)· που έχει λογική (θεική) ψυχή
 λόγιον, το: λόγος, ρητό· κείμενο
 λογιότατος: πάρα πολύ λόγιος, γραμματισμένος· δάσκαλος
 λογιότης μου, η: εγώ ο λογιότατος, ο γραμματισμένος
 λογιούμεστε, λογιούνται (α' πληθ., γ' πληθ.): θεωρούμαστε,-ούνται
 λογισμός: σκέψη, στοχασμός· νους· σχέδιο· λογική· συλλογή, ανησυχία, έγνοια
 λογίαν (γεν. πληθ. θηλ.): λογίων, ειδών
 Λογκονοά: Λογκονοού (Longopois)
 λόγξικας: λόξιγκας, λυγμός
 λογογραφικά, τα: πεζά κείμενα
 λογογράφος: αφηγητής· συγγραφέας πεζών κειμένων· συγγραφέας
 λογοθέτης: διευθυντής· ανώτερος αξιωματούχος, υπουργός-διαχειριστής των οικονομικών και φορολογικών υπηρεσιών (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)· ανώτατος αξιωματούχος (οφικιάλος) του οικουμενικού πατριαρχείου· αυλικός αξιωματούχος στις παραδουνάβιες ηγεμονίες
 λογοθετός: ερευνώ με λογική σκέψη
 λογομαχία: εριστικότητα
 λόγος: αιτία, αίτιο· λογική· λογικό· ήχος· λέξη· λόγος, λόγια· κεφάλαιο (πεζού) έργου· φήμη, διάδοση· πληροφορία, νέο· υπόσχεση
 λόγος/Λόγος: λόγος του Θεού, Χριστός
 λόγος ενάντιος: αντίλογος

λογοτριβή: συζήτηση· λογομαχία
 λόγου μου, του: εγώ, εμένα (κτλ.)
 Λοδοβίκος: (βασιλιάς της Γαλλίας) Λουδοβίκος Ις'
 λοετρός: λουτρό
 λόζα: θεωρεία
 Λόζε: Λουίζα (Eloïse, Louise)
 λοιδοριστικός: κοροϊδευτικά
 λοιδωρούμαι: φέγω, κατηγορώ
 λοιμική, η: επιδημία, θανατικό· πανούκλα
 λοιμική νόσος: επιδημία, θανατικό
 λοιμός: μολυσματική, μεταδοτική αρρώστια
 Λοιόλα: Λογιόλα
 λοιπό(ν) (επίρρ.): στη συνέχεια, κατόπιν· οπότε· και
 λοιπόν, το βλ. το λοιπόν
 λοιπονίν: λοιπόν
 λοιπός: υπόλοιπος
 λοιπού, του βλ. του λοιπού
 λόκος: ανόητος, βλάκας
 λοκοτενέντε(ς), ο: υπολοχαγός
 λομπάρδος/Λομπάρδος: Λομβαρδός
 Λόνδρα: Λονδίνο
 Λονέ, δε: (μαρκήσιος) ντε Λονέ (Bernard Jordan de Launay)
 Λοντάρι: Λεοντάρι (Αρκαδίας)
 Λόντρα: Λονδίνο
 λοξός: παράδοξος· στρεβλός· άδικος
 Λοπές: Λόπεθ,-ες
 Λοπεσινός: Λοπεσινός,-ιώτης
 λορδ, ο: λόρδος
 Λορ'δάνο/Λορ'δάς: Λορεντάν(ο)
 λοταρία: χαρτοπαικτική λέσχη, καζίνο
 Λούγδουνον: Λέιντεν (Ολλανδίας)
 Λουζάν: Λισάν (Lussan)
 λουθηρανός: (λουθηρανός) προτεστάντης· ευαγγελικός
 λουθηροκαλβίνος: (λουθηρανός και καλβινιστής) προτεστάντης· ουγενότος
 λουιδόρι(ον): «χρυσός λουδοβίκος», γαλλικό χρυσό νόμισμα του «παλιού καθεστώτος»
 Λουιόλα: Λογιόλα
 Λούις: (πρίγκιπας της Πρωσίας) Λουδοβίκος (Λούις, Λουί)
 Λούικε/Λουκές: Λουκάς (Luc, Lucas)
 λουές: σωλήνας του ναργιλέ· πίπα
 λουλία: τρέλα, ανοησία
 λουλουδίω: ακμάζω
 λουμπάρδα: πυροβόλο, κανόνι
 λουμπάρδης: πυροβολητής, κανονιοβολητής
 Λουμπινάριος: λούπινο
 λουνέτα: ημισέληνος, ημικύκλιο

λου(ν)ομαι: λούζομαι· ξεπλένομαι
 λουξουρία: λαγνεία, φιληδονία
 λούομαι βλ. λούνομαι
 Λούπουλος: Λούπου
 Λουρέντσος: Λαυρέντιος (Λορέντσο)
 λουτ'ράνος: (λουθηρανός) προτεστάντης
 Λούτερος: Λούθηρος (Λούτερ)
 λούτερος: (λουθηρανός) προτεστάντης
 λουτουργιά: λειτουργία
 λουτριάρης: λουτράρης, υπεύθυνος του
 (δημόσιου) λουτρού
 λουτρόν, το, λουτρός, ο: (δημόσιο) λου-
 τρώ· χαμάμ
 λο(υ)φάς,-ές: αμοιβή με τη μορφή τακτι-
 κού μισθού· μισθός
 λοφίδιον: μικρός λόφος
 λόχημη: συστάδα δέντρων· τόπος με πυ-
 κνή βλάστηση
 λυγηρός: ευλύγιος, λυγερός
 λύδιος/Λύδιος: Λυδός
 Λύκαντος (γεν. αρσ.): (της) Λυκανδού (Μ.
 Ασίας)
 λυκαυγές, το: χάραμα, ξημέρωμα
 Λυκίων: Λυκάων
 λυκών (γεν. πληθ.): λύκων
 λυπηρά (επίρρ.): λυπητερά
 λυπηρός: θλιβερός· θλιμμένος
 λυπηρώς: λυπημένα
 λύπησις: λύπη
 λυπητερός: που προκαλεί λύπη, αξιολύ-
 πητος
 λυπητικός: θλιμμένος
 Λύπιος: (άγιος) Αλύπιος
 λύρα: τρίχορδο μουσικό όργανο
 λυρικά, τα: λυρική ποίηση
 λύσις,-η: λύσιμο, ελευθέρωση· τέλος
 λυσσαρός: λυσσασμένος
 λυσιάρικος: λυσσασμένος, έξαλλος
 λυσσώδης: λυσσασμένος
 λυτέος: που πρέπει (έπρεπε) να λυθεί
 λύτρον: λύτρα, εξαγορά
 λυτρώων: γλιτώνω
 λυχνία: λάμπα
 Λύχνος, η: το ψάρι σκορπιός (είδος δρό-
 καινας)
 λύχνος: λάμπα
 λύω: διακόπτω, σπάζω· σκορπίζω· λύνω,
 ξεμπλέκω
 λώβα: λέπρα, ψώρα· βρόμα
 λωλάδα: τρέλα
 λωλαίνομαι: τρελαίνομαι
 λωλός: τρελός
 λωλότερος: πιο τρελός

μ' (γεν. ή αιτ. προσ. αντων.): μου, με

μ' (πρόθ.): με· παρά
 μ' έναν τρόπο: κατά κάποιον τρόπο, κά-
 πως
 μ' όλα τούτα: μολαταύτα
 μ' όλον σπου: μολονότι
 μ' όλον ταύτα: μολαταύτα
 Μααίαμπόρα: Μάγκντεμπουργκ (Γερμα-
 νίας)
 μαβής: γαλάζιος
 Μαγαδάσκαρ, η: Μαδαγασκάρη
 μαγαζί(ον): αποθήκη· αποθηκευτικός σταθ-
 μός
 μαγαρίζω: λερώνω· αφοδεύω
 μαγάρισμα: κάθαρμα
 μαγαρισμένος: λερωμένος· μιασμένος, μο-
 λυσμένος
 μαγγανεία: μηχανορραφία
 Μαγγάθωι: κάτοικοι της (θρουλικής) χώ-
 ρας Μαγώγ (ίσως και με επίδραση του
 Γώ(τ)θωι/Γό(τ)θωι)
 μαγε(ι)ρείο(ν): μαγειρείο (σπιτιού), κουζί-
 να
 μαγειρείου (γεν.): μαγειρείου (σπιτιού)
 μαγουμένος: μαγεμένος, μαγικός
 μαγιά: προζύμι, υπόλοιπο
 μαγιό(ος): ταγματάρχης
 Μαγίου (γεν.): Μαΐου
 μάγιστρος: διοικητής στρατιωτικής μονά-
 δας· ανώτερος αξιωματούχος (βυζαντι-
 νό αυλικό αξίωμα)
 μάγκα: καρπός δέντρου των τροπικών
 και υποτροπικών κλιμάτων (μάγκο)
 μαγκελεύω: σφάζω, εξοντώνω
 μάγκου (σύνδ. και επίρρ.): ούτε, ούτε καν
 μαγνήτης: έλξη· κίνητρο
 μαγνίφικος: μεγαλοπρεπής
 μαγνόλια: μανόλια, αυτοφυές ή καλλωπι-
 στικό φυτό των τροπικών και υποτρο-
 πικών κλιμάτων με μυρωδάτα άσπρα
 λουλούδια
 μάγος/Μάγος: πέρσης ή μεσοποτάμιος
 (ζωροαστριστής) ιερέας
 μαδάμ, η: (ευγενής) κυρία· αρχόντισσα
 μαδέρι: σανίδα, καθρόνι
 μαδίζω: μαδώνω
 μάζα: μείγμα λάσπης και ασβέστη, σου-
 βάς
 μαζιλεύομαι: απολύομαι, διώχνωμαι από
 αξίωμα
 μαζίν (επίρρ.): μαζί
 μαζός/Μαζός: βυζί· μπακαλιάρος
 μαζωκτούσι (γ' πληθ. υποτ. αορ.): μαζευ-
 τούν
 μαζώ(χ)νω: μαζεύω
 μαζώ(χ)νομαι: μαζεύομαι, συγκεντρώνομαι

μαθαίνω (μτβ. και αμτβ.): μαθαίνω· σπουδάζω
 Μαθαίος: (βασιλιάς της Ουγγαρίας) Μα(τ)-θίας Α' Κορβίνος
 μάθημα: διδασκαλία
 μαθηματική, η: τα μαθηματικά
 μάθησις,-η: γνώση· επιστήμη· παιδεία, εκπαίδευση
 μαθητεύομαι: γίνομαι γνωστός, μαθαίνω·μαι· φανερώνομαι, καταδίδομαι, προδίδομαι
 μαθητευόμενος (μτχ.): μαθητεύοντας
 μαθητεύω: διδάσκω
 μαθητικός: σπουδασμένος· εκπαιδευμένος (σε στρατιωτική σχολή)
 Μαθίας: (βασιλιάς της Ουγγαρίας) Μα(τ)-θίας Α' Κορβίνος
 μαθώς (μτχ. αορ.): όταν έμαθα,-ες,-ε (κτλ.)
 Μάινα: Μάνη
 Μαινάλιον: (βουνό) Μαινάλιο
 μαϊνάρω: αφήνω το πλοίο ελεύθερο· μαζεύω τα πανιά (ιστιοφόρου)
 Μαϊνέ: (δούκας του) Μεν (Maine)
 μαινόμενος: οργισμένος, μανιασμένος
 μαϊόρος: ταγματάρχης
 μαϊστρος: μάστορας, τεχνίτης
 μακαρίζω: καλοτυχίζω· σπλαχνίζομαι, ελεώ· συγχωρώ (πεθαμένον)
 μακάριος: καλότυχος· μακαρισμένος, μακαριστός, που τον θυμούνται και τον ευλογούν· μακαρίτης
 μακαριότητα: πάρα πολύ μακαρισμένος, αξιομνημόνευτος· τίτλος (ορθόδοξου) αρχιεπίσκοπου, πατριάρχη (εκτός από τον οικουμενικό)
 μακαριότητα: ευτυχία
 μακαρίτη (θηλ.): μακαρίτισσα, πεθαμένη μακεδονικός: μακεδόνας
 μακεδονίτης/Μακεδονίτης: Μακεδόνας
 μακεδών/Μακεδών: Μακεδόνας· Μέγας Αλέξανδρος
 μακελαρείον: σφαγείο, χασάπικο
 μακελάρης: χασάπης
 μακελείον,-ειό: σφαγείο, χασάπικο· σφαγή
 μακούλι: κάτι σοφό, συνετό
 μακρά (επίρρ.): μακριά· από μακριά
 μακραίνω βλ. μακρύνω
 μακράν (επίρρ.): σε μακρινή απόσταση· για μεγάλο χρονικό διάστημα, για πολύ
 μακράν από (το να): αντί να· όχι μόνο δεν μακρέα (επίρρ.): μακριά
 μακρία (πληθ. ουδ.): μακριά, μακρουλά
 μακρινός: μακροχρόνιος· παρατεταμέ-

νος· πολύς
 μακρογένειος: που έχει μακριά γενειάδα
 μακροήμερεύω: καθυστερώ
 μακρόθεν: μακριά· από μακριά
 μακρόθεν παράνω: κατά πολύ περισσότερο
 μακρόθυμος: ανεκτικός, υπομονετικός
 μακροθυμώ: έχω υπομονή, περιμένω με υπομονή· δείχνω ανεκτικότητα· δίνω τόπο στην οργή, συγχωρώ
 μάκρος: μήκος· ύψος
 μακρός: μακρύς· ψηλός· μακρινός, απόμακρος
 μακροχωρώ: απομακρύνωμαι
 μακρύνωμαι: απομακρύνωμαι
 μακρύνω,-αίνω (μτβ. και αμτβ.): επιμηκύνω, παρατείνω· απομακρύνω· απομακρύνωμαι
 μακρουσμένος (επίθ. και επίρρ.): απομακρυσμένος· μακριά
 μακρουσμός: απομάκρυνση
 μάλα: πολύ
 μάλα(γ)μα: χρυσάφι· χρυσά νομίσματα· χρυσή βαφή
 μαλαγματένιος: χρυσός
 μαλαγματικών, το: χρυσαφικό
 μαλαγματωμένος: χρυσοστολισμένος
 μαλακαίνω (μτβ.): μαλακώνω, κάμνω· κάποιον να αισθανθεί συμπάθεια
 μαλακιανέ(ς): (οθωμανικό) τιμάριο που παραχωρείται σε ιδιώτη εφ' όρου ζωής· ισόβιος τιμαριούχος (οθωμανικών) κρατικών κτημάτων, μεγαλοτσιφλικάς
 μαλακός: ήπιος, τρυφερός
 μαλακότης: αδράνεια· μαλθακότητα
 μαλακύνωμαι (αμτβ.): μαλακώνω
 μαλακύνω,-ώνω (μτβ.): μαλαζώ, μαλακύνω· κάμνω, αδυνατίζω
 μάλαμα βλ. μάλα(γ)μα
 Μαλαΐνος: Μιχαήλ ο Μαλαΐνος
 Μαλεσέριος: Μαλζέρμπ (Malesherbes)
 μαλικιανεσαΐτης: (μαλικιανεσαΐτης) ισόβιος τιμαριούχος (οθωμανικών) κρατικών κτημάτων, μεγαλοτσιφλικάς
 μάλιστα: πάρα πολύ· περισσότερο, κυρίως· το κυριότερο· αντίθετα, απεναντίας· βέβαια, φυσικά· ακόμη· ιδίως
 μαλιφράντσα: σύφιλη
 μαλικιανεσαΐτης: (μαλικιανεσαΐτης) ισόβιος τιμαριούχος (οθωμανικών) κρατικών κτημάτων, μεγαλοτσιφλικάς
 μάλλον: περισσότερο· (και) κυρίως
 μάλλον ειπείν: καλύτερα
 μάλλον να ειπώ: ή καλύτερα
 μαμελές: τόκος από δανεισμό

μαμελετζής: χρηματομεσίτης, τοκογλύφος
 μάμμη: γιαγιά
 μαμμού: μαμή
 μαμουλούκος: «εξισλαμισμένος σκλάβος», μαμελούκος, μέλος της στρατιωτικής και ηγετικής κάστας του σουλτανάτου της Αιγύπτου· ιππέας, στρατιωτικός των μαμελούκων
 μανά: μητέρα
 μανάρα: τσεκούρι
 μανδαρίνος: «που έχει το πρόσταγμα, που δίνει εντολές», γραμματισμένος σύμβουλος, αυλικός (μέλος της κινεζικής ανώτερης τάξης)
 μανδύλι(ον): μαντίλι· μαντίλια, κεφαλομάντιλο· κομπόδεμα
 μανδύιον: μακρύς αρχιερατικός (και πατριαρχικός) μανδύας, άμφιο
 μανδύας: μακρύς μανδύας· μακρύ αρχιερατικό άμφιο
 ματζιλής: (οθωμανός) αξιωματικός του ταχυδρομικού σώματος· (οθωμανός) αξιωματούχος
 μανθάνω (μτβ. και αμτβ.): μαθαίνω· γυμνάζω· καταλαβαίνω
 Μανθήμπασης: αρχηγός Μάνθος
 μανίζω: μανιάζω
 μανίκα: πλατύ μανίκι
 μανικός: οργίλος· μανιασμένος, τρελός
 μανισμένος: θυμωμένος
 μάνιτα: μανία
 μανιφακτούρα: βιοτεχνία, βιομηχανία
 μανιφέστο: διακήρυξη
 μανιωδέστερος: πιο μανιασμένος, λυσσασμένος
 μανιώδης: μανιασμένος, τρελός
 μανσούπιον: αξίωμα· ανάρρηση σε αξίωμα
 μαντάμα (θηλ.): (ευγενής) κυρία
 μαν'ταρίσιος: μανιταρίσιος
 μαντατοφοργία: νέο, μήνυμα· μεταφορά μηνύματος
 μαντεία: μαγεία, μαγικά λόγια
 μαντέλο: μανδύας· πανωφόρι
 μαντεύω: μαγεύω
 μαντζούνι: πολτός, κρέμα· γιατρικό
 μαντιάρχηγης: αιρεσιάρχηγης, αρχηγός κλίμακας
 μαντισιανός/Μαντισιανός: κάτοικος της (ισπανικής) Μάντσας (Mancha)
 μαξιλάρα: μεγάλο μαξιλάρι
 μαούνα: φορηγό πλοίο
 Μαούτσι(ς): Μούκιος (Μούτσιο)
 μαργαρίτης: μαργαριτάρι
 μάργειρος: μάγειρος

μαρεσάλος: στρατάρχης
 Μαρία, αγία: Παναγία
 Μαρία Τερέζα: (αυτοκράτειρα της Αυστροουγγαρίας) Μαρία Θηρεσία (Τερέζιεν)
 μαριολιά: πονηριά, κόλπο, απάτη, δόλος
 μαριστάς: αρχιστράτηγος (αυλικό κυπριακό αξίωμα)
 μάρα: μαρκιωνία (φέουδο και επικράτεια μαρκήσιου, μέσης βαθμίδας δυτικού φεουδάρχη)· επαρχία
 μαρκέζε, ο: μαρκήσιος, μέσης βαθμίδας (δυτικός) φεουδάρχης
 μαρκής: μαρκήσιος
 Μάρκο: Μάρκος
 Μάρκος, Άγιος βλ. Άγιος Μάρκος
 Μάρκος Παύλος: Μάρκο Πόλο
 μαρμαρένος: μαρμαρένιος
 μάρμαρον: κομμάτι κατεξεργασμένου μαρμάρου, μαρμάρινο γλυπτό
 Μαρμοντέλης: Μαρμοντέλ
 Μαρπεσία: (αμαζόνια) Μαρπησ(σ)ία
 μαρράνος: (πρώην εβραίος ή μουσουλμάνος) προσήλυτος στον χριστιανισμό, εκχριστιανισμένος αλλόθρησκος
 Μαρσίλια: Μασσαλία (Μαρσείη)
 Μαρτεζής: Μαλτέζος
 μαρτεύω: αμαρτάνω (σεξουαλικά)
 μαρτίγο: μικρό ιστιοφόρο
 μαρτσιλιάνα: μεταγωγικό ιστιοφόρο
 Μαρτσιλιός: Μασσαλιώτης, Μαρσεγιέζος
 μαρτυρημένος: αποδεδειγμένος με μάρτυρες· επικυρωμένος
 μαρτυρία,-ιά: απόδειξη· γνώμη μιας αυθεντίας, ενός συγγραφέα που έχει κύρος· μάρτυρας· μαρτύριο (της θρησκευτικής πίστης)
 μαρτυρικός: που σχετίζεται με, χαρακτηρίζει, έναν μάρτυρα (της θρησκευτικής πίστης)
 μαρτύριον: μαρτυρία, απόδειξη· μνημείο· διήγηση μαρτυρίου· βίος μάρτυρα (της πίστης)
 μαρτυρολόγιον/Μαρτυρολόγιον: χειρόγραφο ή έντυπο βιβλίο με βίους μαρτύρων (της πίστης)
 μαρτυρώ (μτβ. και αμτβ.): βασανίζω, σκοτώνω κάποιον για να εγκαταλείψει την (θρησκευτική) πίστη του· κάμνω κάποιον μάρτυρα (της πίστης)· δίνω μαρτυρία, μιλώ ως μάρτυρας· φανερώνω, προδίδω· καταγγέλλω· λέω
 μασάω: μασάω την τροφή
 μασγάλι: θυρίδα, τρύπα φρουρίου ή οχυρώματος για πρόταξη της κάννης πυ-

ροβόλων όπλων, κανονιών
 μασθός: μαστός, στήθος
 μάσκαρα: προσώπιδα
 μασκαρά(ς): παίγνιο, αντικείμενο χοροϊ-
 δίας, γλευασμού
 μασκαραλίκι: αστέιο, χωρατό
 μασκάρευμα: μεταμφίεση
 μασκαρεύω: χοροϊδεύω· διαπομπεύω
 μαστέλο: ξύλινο μεγάλο δοχείο, βαρέλι·
 πλύση
 μαστίγωσις: χτύπημα από μαστίγιο
 μαστίξω: μαστιγώνω
 μαστίξ, η: μαστίγιο
 μάστορας,-ης: δάσκαλος· δεξιότηνης·
 τεχνίτης και δάσκαλος (στη μουσική)·
 αρχιτεχνίτης· αθλητής, πρωταθλητής
 μάστρε (ονομ. και κλητ. αρσ.): δάσκαλος,
 μάστορας· προσφώνηση σε δάσκαλο,
 γιατρό κτλ.
 μαστρο-: μάστορας, τεχνίτης
 μασχαράς: γελωτοποιός· γελίοσις
 μάτα (επίρρ.): πάλι, ξανά
 ματαβάλλομαι: αλλάζω, μεταμορφώνομαι
 ματαβλέπω: ξαναβλέπω
 ματαγυρίζω: ξαναγυρίζω
 ματαζυγώνω: ξαναπλησιάζω
 ματαιολογία: ανοησία
 μάταιος: ανόητος· ματαιόδοξος· ματαιό-
 σπουδος
 ματαιόφρων: ματαιόδοξος
 ματαιώνω (μτβ. και αμτβ.): κάμνω κάτι
 να ματαιωθεί, ακυρώνω· διαψεύδομαι,
 απογοητεύομαι· ματαιοπονώ
 ματαιώς: άδικα, τζάμπα
 ματακοιμούμαι: ξανακοιμάμαι
 ματαπαγαίνω: ξαναπηγαίνω
 ματαπαντρεύομαι: ξαναπαντρεύομαι
 ματαπατώ: ξαναπατώ, ξανάρχομαι
 ματαράς: ασκί (κρασιού)
 ματαρωτώ: ξαναρωτώ
 ματασεδιάρω: ξανααποκλείω, ξανασφρα-
 γίζω
 ματατοπίζω (αμτβ.): μετατοπίζομαι, με-
 τοικώ
 Ματέι: νέκρα, νεκρός,-ής,-ό
 Ματεχαί: νεκροτομείο, νεκροστάσιο (;)
 ματζάρικον, το: «μαγιάρικο» (ουγγρικό),
 χρυσό νόμισμα της αυστρουογγρικής
 αυτοκρατορίας
 Μάτζιν: (δυναστεία) Μα(ν)τζού· Μαντζου-
 ρία
 ματζόρος: ταγματάρχης· προύχοντας,
 πρόκριτος
 μάτιν: μιάτιο, ρούχο
 Ματίος: Ματθαίος (Ματέο)

ματόφυλλο(ν): βλέφαρο
 Ματσουκάς: ροπαλοφόρος· ψωλαράς
 ματσούκι: ρόπαλο· ψωλή
 Ματσουκοπορδού: ψωλοπορδαλού (υβρ.)
 ματωμένη (θηλ.): με τα αίματα της γέν-
 νας, έχοντας ακόμα τα αίματα της γέν-
 νας
 μαυλίστρια, η: μεσολαβήτρια, προαγωγός
 Μαύρη θάλασσα: Εύξεινος πόντος
 μαυρίζω: θολώνω
 μαυρισμένος: σκοτισμένος, σκοτεινός·
 καταραμένος
 Μαυριτανία: (μουσουλμανικές) παραλια-
 κές χώρες της ΒΔ. Αφρικής, Μπαρμπα-
 ριά, Μαγρέμπ
 Μαυροκορδάτος, αυθέντης της Μολδα-
 βίας: (ηγεμόνας) Αλέξανδρος Μαυρο-
 κορδάτος ο «φιραής» (φυγάδας)
 μαύρος (επίθ. και ουσ.): καημένος, δυστυ-
 χισμένος· καταραμένος· νέγρος· Αφρι-
 κανός· Βορειοαφρικανός, Μαυριτανός·
 μαύρο άλογο· άλογο
 μαυρουδερός: μαυριδερός
 μαυρώνω (μτβ.): μαυρίζω
 μαχαίρα: μαχαίριά
 μαχαίροεβγάλητης: άνθρωπος βίαιος, έτοι-
 μος για ένοπλη συμπλοκή
 μαχαλάς: συνοικία
 μαχεύομαι: μάχομαι, πολεμώ, έρχομαι σε
 μάχη· εχθρεύομαι
 μάχη: διαμάχη· μονομαχία· πόλεμος
 μάχο(υ)μαι: αγωνίζομαι· πολεμώ· μαλώνω
 μαχόμενος: εμπόλεμος
 μάχοντας (μτχ.): πολεμώντας
 μαψιδιώς: άσκοπα
 με (πρόθ. και επίρρ.): με· μαζί με· σύμφω-
 να με· σε· παρὰ· ύστερα από· εκτός
 από· βλ. και μεθ', μετ', μετά, μιτά
 με/μέ/μέ (προσ. αντων.): εμένα
 με γενικόν όνομα: γενικά
 με γνώσην: συνειδητά
 με γύρευε (β' εν. προστ.): γύρευέ με, φάξε
 με
 με δίκαιον τρόπον: δικαιολογημένα
 με δίκιο: δικαιολογημένα
 με διορίας: μέχρι ενός ορίου
 με δίχως: δίχως
 με είδησην: εν γνώσει
 με εντέλειαν: τελείως
 με έργο και με λόγο: με κάθε μέσο, τρόπο
 με εβγαίνει βλ. εβγαίνει
 με ευχαρίστησήν μου: αν μου κάμνει ευ-
 χαρίστηση, αν το θέλω· αυτόβουλα
 με και: μαζί με
 με καιρόν: ύστερα από καιρό

με καλά: πολύ καλά
 με καλόν τρόπον: με το καλό
 με καταυγοδιόν: με το καλό (με ευχές για καλή αναχώρηση)
 με κόφτει βλ. κόφτει
 με μέλει βλ. μέλει
 με όλον οπού: μολονόντι, παρόλο που
 με όλον τούτο(ν): μολοντούτο, πάντως
 με όνομα: με τη ρετσινιά
 με όρεξην: με κανονικό, σύντονο βήμα
 με παίρνει μπάλα: με σκοτώνει σφαίρα, οβίδα
 με πολύ αίμα: αφού χύθηκε πολύ αίμα
 με πρόσωπον: ως, με την ιδιότητα
 με πρώτον: με το πρώτο, πρώτα, αρχικά
 με σωπήν: σωπηρά
 με τα μαλλιά εις τας χείρας: ξεμαλλιασμένος,-οι
 με τα σωστά μου: σίγουρα, οπωσδήποτε
 με τελειότητα: εντελώς
 με την κρίσην: με δικαστική απόφαση
 με την ολότ'/ολότη,-ητα: εντελώς
 με την παρουσίαν μου: αυτοπροσώπως
 με το έργον: έμπρακτα
 με το κεφάλι μου πιάνομαι: στοιχηματίζω το κεφάλι μου, τη ζωή μου
 με το κορμίν μου: αυτοπροσώπως
 με το μέσον: μέσω, διαμέσου
 με το να: με το να· αν και να
 με τ(οι)ούτο: με τον εξής όρο
 με τον νόμον: νόμιμα, με βάση τον νόμο
 με τούτο βλ. με τ(οι)ούτο
 με υπόκρισην το να: υποκρινόμενος ότι
 με φωνήν συγκεκοιμένη: με λόγια κοφτά· ορθά κοφτά
 μέγα (επίρρ.): πολύ
 μεγάλη (επίρρ.): πολύ, εξαιρετικά· με δύναμη
 μεγαλείον: (εξώτερική) μεγαλοπρεπής εμφάνιση, διαβίωση
 μεγαλειότατος: υπέρτατος
 μεγαλειότης: μεγαλείο· μέγεθος· μεγαλοσύνη· μεγάλο, υψηλό αξίωμα· μεγαλοπρέπεια
 μεγάλες αποκρές (πληθ.): Κυριακή (και εβδομάδα) της Απόκριεω
 Μεγάλη Αρμενία: κυρίως Αρμενία, Αρμενία του Καυκάσου
 μεγάλη βασιλεία/Βασιλεία: σουλτανική διοίκηση· (οθωμανός) σουλτάνος· οθωμανικό κράτος
 μεγάλη εκκλησία: οικουμενικό πατριαρχείο
 Μεγάλη Εκκλησία: νάος του οικουμενικού πατριαρχείου στην Κωνσταντινού-

πολη
 μεγάλη καρδιά: γενναιοτήτα, θάρρος
 μεγάλη κνεΐνα (θηλ.): μεγάλη δούκισσα, πριγκίπισσα (ανώτατο ρωσικό αυλικό αξίωμα)
 Μεγάλη Μοσχοβία: κράτος της Μόσχας· Ρωσία· ρωσική αυτοκρατορία
 Μεγάλη Ταρταρία: ημιαυτόνομο κράτος (χανάτο) των (μουσουλμάνων) Τατάρων της Κριμαίας
 Μεγάλη Ταταρία: ασιατική Ταταρία, Μογγολία
 μεγάλη τη φωνή: μεγαλόφωνα
 μεγάλης υπολήψεως: ευυπόληπτος, φημισμένος
 μεγαλύτερος: μεγαλύτερος
 Μεγάλο Κάστρον βλ. Κάστρον, Μεγάλο μεγαλόδωρέα: μεγάλη δωρεά, μεγάλο κληροδότημα
 μεγαλόδωρον, το: γενναιοδωρία
 μεγαλόδωρος: μεγάλος ευεργέτης
 μεγαλοκαρδία: γενναιοτήτα
 μεγαλόπολις,-η: μεγάλη, πολυάνθρωπη πόλη
 μεγαλοπράγμων: πολύ δραστήριος
 μεγαλορρημοσύνη: κομπορρημοσύνη
 μεγάλος βλ. μέγας
 μεγάλος άρχων: πρωτοκλασάτος ευγενής, άρχοντας· ανώτερος αξιωματούχος (οφίκιο του οικουμενικού πατριαρχείου, αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 μεγάλος αφέντης: (οθωμανός) σουλτάνος
 μεγάλος σερδάρης: (οθωμανός) αρχιστράτηγος· επικεφαλής του (οθωμανικού) στρατιωτικού επιτελείου· στρατιωτικός διοικητής (συνήθως του ιππικού) στις παραδουνάβιες ηγεμονίες
 μεγαλοσιάνος: άρχοντας, μεγιστάνας
 μεγαλοσύνη μου, η: εγώ ο σπουδαίος άρχοντας· εγώ ο μεγαλειότατος
 μεγαλότατα (επίρρ.): πάρα πολύ
 μεγαλότατος: μέγιστος· μεγαλειότατος
 μεγαλότερος: μεγαλύτερος, ισχυρότερος
 μεγαλότης: μεγάλος αριθμός, ποσότητα
 μεγαλόφρον, το: υψηλοφροσύνη, μεγαλείο φρονήματος
 μεγαλοφροσύνη: μεγαλείο φρονήματος· μεγαλείο
 μεγαλοφυχία: ανδρεία
 μεγαλόφυχον, το: μεγαλοφυχία, καλοσύνη
 μεγαλόφυχος: ανδρείος
 μεγαλοφύχως: με ανδρεία
 μεγαλύνομαι: δοξάζομαι
 μεγαλύνω (μτβ.): μεγαλώνω· δοξάζω

Μεγαλύτερα Ασία: ενδότερη (ανατολικότερα της Μ. Ασίας) Ασία· Μέση Ανατολή
 μεγαλύτ(τ)ερος: μεγαλύτερος· περισσότερος· ανώτερος· υψηλότερος (σε αξίωμα), σπουδαιότερος· επιφανέστερος
 μέγας: πολύ
 μέγας: (επίθ. και ουσ.): μεγάλος· υψηλός· μέγας στην ηλικία· μέγας στη θέση, στο αξίωμα· σπουδαίος· αξιωματικός· άρχοντας, μεγιστάνας· μεγάλος άγιος· μεγαλομάρτυρας
 μέγας άγας: «μεγάλος αφέντης/διοικητής», μέγας αρχηγός συντεχνίας, αρχιεπίτοπος της αγοράς, αρχιαστυνόμος (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 μέγας αμιράς: (μουσουλμάνος) ηγεμόνας, βασιλιάς· (οθωμανός) σουλτάνος
 μέγας άρχων: αρχηγός της αυτοκρατορικής συνοδείας (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)· ανώτερος αξιωματούχος (οφίκιο του οικουμενικού πατριαρχείου, αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 μέγας βάμεσης: «αρχιφορολόγος», αξιωματούχος επιφορτισμένος με την είσπραξη των τελωνειακών εσόδων (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 Μέγας Βασίλειος: λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου
 μέγας βασιλεύς: Θεός
 μέγας δομέστικος: αρχιστράτηγος, αρχηγός των δυνάμεων ξηράς και θάλασσας (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 μέγας δραγουμάνος: μέγας διερμηνέας, κύριος σύμβουλος της οθωμανικής διπλωματίας και εξωτερικής πολιτικής
 μέγας κνέζης: μέγας δούκας, πρίγκιπας (ανώτατο ρωσικό αυλικό αξίωμα)
 μέγας λογοθέτης: ανώτατος αξιωματούχος με συντονιστικές αρμοδιότητες, «πρωθυπουργός» (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 μέγας μπάνος: διοικητής (συνοριακών) περιοχών («μπανάτων») των παραδουνάβιων ηγεμονιών (Σεβερίν, Ολτενίας)· ανώτερος διοικητικός αξιωματούχος (υψηλό αυλικό αξίωμα στην ηγεμονία της Βλαχίας)
 μέγας οικονόμος: οικονομικός αρχιδιαχειριστής· (πρωτο)πρεσβύτερος ή ιερομόναχος επιφορτισμένος με τη διαχείριση των εκκλησιαστικών γαιών (εκκλησιαστικό αξίωμα σε επισκοπή, μητρόπολη,

μοναστήρι κτλ.)
 μέγας πατριάρχης: οικουμενικός πατριάρχης
 μέγας ρήτωρ: «μεγάλος διδάσκαλος, ιεροκήρυκας» (διοικητικό αξίωμα ή οφίκιο του οικουμενικού πατριαρχείου)
 μέγας σπαθάρης: «αρχισπαθόφορος», ανώτερος αξιωματούχος επιφορτισμένος με το να κρατά και να μεταφέρει το σπαθί και τη ράβδο του ηγεμόνα, αρχηγός του ιππικού (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 μεγέθι (επίρρ.): στο μέγεθος
 μεγιστάν,-ος: άρχοντας, μέγας άρχοντας· (ευγενής) μεγαλοκτηματίας, βογιάρος· μέγας αξιωματούχος· αυλικός
 μέγιστη εκκλησία: καθολικό μοναστηριό
 Μεδίμνα: Μεδίνα (Μεντίνα,-ε)
 Μεδινά: Ντιναρζάντ
 Μεδινέ, το: Μεδίνα (Μεντίνα,-ε)
 Μεδιολανική, η: πεδιάδα του Μιλάνου
 Μεζιθιρά,-άς: Μιστράς
 μεθ': με· μαζί· μετά, ύστερα
 μεθ' όρκου: ενόρκως
 μεθ' όρκου και αφορισμού: με όρκο, και με τον κίνδυνο αφορισμού σε περίπτωση παράβασης
 μεθέξω (ά εν. υποτ. αορ.): συμμετάσχω
 μεθοδεύωμαι: εφαρμόζω μέθοδο, κανονίζω μέθοδος· τρόπος· μόδα
 μεθύω: μεθώ
 μειδάνι: ανοιχτός χώρος, ξέφωτο, πλατεία
 μειδιάζω: χαμογελώ
 μειδιάσμα: χαμόγελο
 Μείζων Βουλή: (βενετικό) Ευρύτερο/Μείζον Συμβούλιο (Maggior Consiglio)
 μεϊμάρης: αρχιτεχνίτης, αρχιαικοδόμος
 μενίσκοντα (μτχ.): μένοντας· βλ. και μνέσκω, μνήσκω
 μεϊξίς,-η: συνουσία
 μειράκιον: νεαρό αγόρι, έφηβος· παλικαράκι
 μεκτουπτζιφεένδης: (μεκτουπτζιφεένδης) γενικός γραμματέας (οθωμανού) υπουργού, αρχιγραμματέας του (οθωμανού) μεγάλου βεζίρη
 μελαγχολία: (ερωτικός) καημός
 μέλας: μαύρος· μαυρισμένος
 μελαχρινός: μελαψός, πολύ σκουρόχρωμος
 μέλει (απρόσ.): (με) νοιάζει· (με) απασχολεί, δίνω σημασία
 μέλει από (απρόσ.): (με) απασχολεί κάτι, δίνω σημασία σε κάτι

μελέκ, ο: βασιλιάς
 Μέλενδορφ: Μέλεντορφ
 μελετώ: βάζω στον νου μου· σκέφτομαι, στοχάζομαι· σχεδιάζω· αναφέρω, μνημονεύω
 μελετώ βουλήν: συλλογίζομαι σχέδιο
 μελετώ πονηρά: σκέφτομαι το κακό
 Μελικίτσι: Μελενικίτσι (Σερρών)
 μελίρρυτος: από τον οποίο ρέει μέλι
 μελισσών(ας): μελίσσι, κυφέλη
 μέλιττα: μέλισσα
 μέλλει (απρόσ.): μέλλεται, πρόκειται
 μέλλει γενέσθαι: πρόκειται να γίνει
 μέλλω: πρόκειται (να)· είμαι αναγκασμένος (να)
 μελοποιός: τραγουδοποιός, λυρικός ποιητής
 μέλος: μέλος σώματος· μελωδία, μουσικό κομμάτι· τραγούδι, λυρικό ποίημα
 Μελχισεδέκ, Μεχισεδέκ: Μελχισεδέκ· αρχιερέας (ο δεύτερος τύπος, Μεχχισεδέκ στην πρώτη έκδ., ίσως από τυπογρ. λάθος, αν δεν πρόκειται για σκόπιμο σεξουαλ. λογοπαίγνιο: με χύσ' εδέκ: χύσε μου εδώ, εδώ και τώρα)
 μελώδημα: μελωδία, τραγούδι
 μεμακρυσμένος: απομακρυσμένος, μακρινός
 μεμβράνη,-ιον: χειρόγραφο από κατεργασμένο δέρμα· μεμβράνινο έγγραφο
 μεμελανωμένος: μαυρισμένος, μαύρος
 μεμισσμένος: συλημένος
 μεμιγμένος: ανακατωμένος· ανάμεικτος· σύνθετος, συμφωνικός
 μέμνημαι (α' εν. πρκ.): βάζω στον νου μου· θυμάμαι
 μεμορφωμένος: (δια)πλασμένος
 μεμπτός: επιλήψιμος
 μέμφομαι: ψέγω, κατηγορώ
 μεμφόμεσθε (α' πληθ.): κατηγορούμε
 μεν (σύνδ.): μη(ν)
 μέν (προσ. αντων.): εμένα
 Μεντέλη: Πεντέλη
 μεντζίλι(ον): (οθωμανική) έφιππη ταχυδρομική υπηρεσία· ταχυδρομείο· έξοδα συντήρησης κρατικού ταχυδρομείου· έξοδα μετακίνησης· έξοδα διαμονής· κατάλυμα, πανδοχείο, σπίτι
 μέντωρ: παιδαγωγός
 μένω: παραμένω· απομένω· αναβάλλομαι
 μένω γελασμένος: πέφτω έξω στις προσδοκίες μου
 μένω εκστατικός: απορώ
 μερά: μεριά, τμήμα· περιοχή
 μεράδι: τμήμα

μεράζω: μοιράζω
 μεραχούρης: σταβλάρχης
 μεργία: μεριά
 μερδικόν: τμήμα, μερίδιο
 μερέα,-εά: μεριά· μερίδα· ένας από τους αντιπάλους
 μερές (πληθ.): μεριές
 μερία: μεριά, κατεύθυνση
 μερία (επίρρ.): επιμέρους, ξεχωριστά
 μερίδα: κομμάτι· άνθρωπος,-οι
 μερίζω: μοιράζω
 μερικά (επίρρ.): ιδίως· ειδικά, ειδικότερα· επιμέρους, κατ' ιδίαν
 μερική φύλαξις: περιορισμός
 μερικόν, το: μέρος, τμήμα
 μερικόν καιρόν: για λίγο
 μερικός: τμηματικός· κάποιος (λίγος)· κάμπος· ιδιοτελής, προσωπικός
 μερικότερος: ειδικότερος, επιμέρους
 μερικώς: εν μέρει· λεπτομερειακά
 μέριμμα: έγνωια
 μερίς: μοίρα
 μερίσω (α' εν. υποτ. αορ.): μοιράσω
 μέριτον: που (μου) αξίζει· αξία
 μερόκωλον: κωλομέρι
 μέρος: μεριά, κατεύθυνση· τμήμα· μερίδιο· πλευρά· μερίδα· ένα μέρος από κάποιους, μερικοί· κόμμα, παράταξη· αντίπαλη παράταξη· στρατιωτικό τμήμα, απόσπασμα· (γραμματικό) μέρος του λόγου
 μέρος (επίρρ.): κατά ένα μέρος, τμήμα (μερικοί,-ές,-ά)
 μέρος... μέρος: άλλοι,-ες,-α... και άλλοι,-ες,-α από τη μια... από την άλλη· εν μέρει... εν μέρει
 μέρος μεν... μέρος δε: εν μέρει... εν μέρει
 μερσινιά: μυρτιά
 Μερτάτι: Ξηρότοπος (Σερρών)
 μερτζάνι(ν): κοράλλι
 μερτζουβί: μοσχολίβανο
 μερτικό(ν): (ένα) μέρος, τμήμα· το ένα τρίτο· μερίδιο· ευθύνη
 μερτσάρης: εμπορευόμενος, εισαγωγέας· εξαγωγέας
 `μερώνω: ηρεμάω, γαληνεύω
 Μέσα Πάντα: εσωτερική πλευρά, ενδοχώρα (Σαντορίνης)
 μέσα (επίρρ.): στο εσωτερικό· στη μέση· ανάμεσα (σε κάποιους)· μέσα στην πόλη
 μέσα, τα: τα ενδότερα, το εσωτερικό
 μέσα εις: ανάμεσα σε
 μέσα εις τούτον: στο μεταξύ
 μεσάζω: μισοαδειάζω

μεσάζων: μεσολαβητής, διπλωματικός αντιπρόσωπος
 μέσαθεν: από μέσα
 μεσαίος: μέτριος (στον βαθμό, απόχρωση κτλ.)· μεσόκοπος
 μεσαίος αιώνας: μεσαιώνας
 μεσακός: μεσαίος
 μεσανοίγω: μισανοίγω
 μεσανυκτικόν, το: μεσάνυχτα
 μεσαποθαμένος: μισοπεθαμένος
 Μεσέμβρια: Μεσημβρία (Νέσεμπαρ, Βουλγαρίας)
 μεσημβρία/Μεσημβρία: μεσημέρι· νότος/Νότος
 μεσημβρινός: νότιος
 μεσημέριον: μεσημέρι· νότος
 μέσην, την βλ. την μέσην
 μεσία πόρτα: πόρτα από το μέσα μέρος της αλής, πόρτα προς το εσωτερικό του σπιτιού, όχι προς τον δρόμο
 μεσιός: εσωτερικός, από το μέσα μέρος
 μεσιτεία: μεσολάβηση· παράκληση μέσω μεσολαβητή
 μεσιτεία: μεσολαβή υποστηρίζοντας
 μεσίτης: μεσάζων, μεσολαβητής· διάμεσος· εμπορομεσίτης· χρηματιστής
 μεσοαποθαμένος: μισοπεθαμένος
 μεσόγειος: που ανήκει στην ενδοχώρα, μη παράλιος
 μεσοθάνατος: μισοπεθαμένος
 μεσοθιό: (στη) μέση ανάμεσα
 μεσοκήπιν: εσωτερικός κήπος
 μεσολαβώ: ενεργώ μέσω αντιπροσώπου· επέχω θέση, ισοδυναμώ με
 μεσομέριν: μεσημέρι
 μέσον (επίρρ.): ανάμεσα
 μέσον, το: μέση· μεσολάβηση· μεσολαβητής, μέσο
 μεσόν (επίρρ.): ανάμεσα
 μεσόνυκτον, το: μεσάνυχτα
 μέσος, ο: μεσολαβητής
 μέσος, το: μέση
 Μεσσήνα: Μεσσηνή (Σικελίας)
 ἴμεσταν (ἀ' πληθ. πρτ.): ἴμασαν
 μετ': με· μαζί (με)
 μετ' ου πολύ: σε λίγο
 μετά: με· μαζί (με)· μέσα σε· ύστερα
 μετά ακριβείας: ακριβώς· λεπτομερώς
 μετά αναμονής: με την προσδοκία· με διορία, χρονικό περιθώριο
 μετά καρδίας: από καρδιάς
 μετά μικρόν: ύστερα από λίγο
 μετά πάσης παρηρησίας: εντελώς δημόσια, χωρίς καμιά προφύλαξη
 μετά πληροφορίας: με σιγουριά· σύμφω-

να με την είδηση
 μετά το+απαρέμφ.: ύστερα από
 μεταβάλλομαι: αλλοιώνομαι, αδυνατίζω· μετατρέπομαι, αλλάζω· μετεμψυχώνομαι
 μεταβεβαιώνω: ξαναβεβαιώνω
 μεταβλέπω: ξαναβλέπω
 μεταβολή: αλλαγή, αλλοίωση· αδυνατίσμα: πολιτική, πολιτειακή αλλαγή· επανάσταση
 μεταβολή του κράτους: πολιτειακή αλλαγή
 μεταγλώττισις,-η: μετάφραση
 μεταγλωττισμένος: μεταφρασμένος
 μεταγνώμω: αλλάζω γνώμη, διάθεση
 μεταγυρίζω: μεταστρέφω, αλλάζω
 μεταδακρύζω: ξαναδακρύζω
 μεταδίδω,-ίνω: δίνω, παρέχω· ξαναδίδω
 μεταδίδω τον νουν μου: ρίχνω τη σκέψη μου
 μεταδίνω βλ. μεταδίδω
 μεταδοτικός: γενναϊόδορος
 μεταέρχομαι: ξανάρχομαι
 μεταζωντανεύω: ξαναζωντανεύω
 μετάθεσις,-η: μετάθεση φθόγγων (φωνημάτων) μέσα στη λέξη
 μεταθέτω: εφεσιβάλλω
 μετακεκομισμένος: μεταφεμένος, κληρονομημένος, μετενσαρκωμένος, διαιωνισμένος
 μετακομισμένος: μεταφεμένος, κληρονομημένος, μετενσαρκωμένος, διαιωνισμένος
 μετακτιζώ: ξανακτιζώ
 μεταλλαγή: αλλοίωση
 μεταλλάσσω: αλλάζω
 μεταλλότοπος: μεταλλείο
 μεταμόρφωσις,-η: μεταμόρφωση· μεταμόρφηση
 μετανασταίνομαι: (ξανα)ανασταίνομαι
 μετανίσταμαι: μεταναστεύω
 μετανο(γ)ώ,-άω: αλλάζω γνώμη· μετανόω
 μετανόησις,-η: μετάνοια
 μετάνοια: μετάνοια· υποχρέωση μετάνοιας, εξομολόγησης· εξομολόγος
 μετανού βλ. μετανο(γ)ώ
 μετανού από: αλλάζω μετανού για μετανώνω· μετανιώνω
 Μεταξάς: Νικόδημος Μεταξάς· Ανδρέας Μεταξάς
 μεταξύ: ανάμεσα· μέσα (σε)· εντωμεταξύ
 μεταορθώνομαι: ξανασηκώνομαι
 μεταπέμπομαι: στέλνω και καλώ
 μεταποίησης: μετατροπή, αλλαγή
 μεταρωτώ: ξαναρωτώ

μετασαλεύω (μτβ. και αμτβ.): μετακινώ· μετακινούμαι
 μετασκευάζω: μετατρέπω· ξανακατασκευάζω
 μεταστάσεις: μετακίνηση, μετανάστευση· «κοίμηση», θάνατος (με μεταφορά του σώματος στον ουρανό)
 μεταστέκομαι: αλλάζω διάθεση
 μεταστήνω: μετακινώ και μεταφέρω αλλού, στον ουρανό
 μεταστρέφουμαι: προσηλυτίζομαι
 μεταστρέφω: αλλάζω· γυρίζω· ξαναδίνω
 μετατοπίζω: μεταφέρω
 μετατρέπομαι: αλλάζω πορεία
 μεταφαινόμεαι: ξαναεμφανίζομαι
 μεταφέρω: μετακινώ· μεταστρέφω
 μεταχειρίζομαι: χειρίζομαι· εφαρμόζω· ενεργώ, πράττω· διαπράττω· συνουσιάζομαι με· χρειάζομαι
 μεταχειρίσις,-η: χρήση· χειρισμός· ενασχόληση· υπηρεσία
 μετερίζι(ον): χαράκιωμα, όρουγμα· προμαχώνας
 μετέροχομαι: μεταχειρίζομαι, χρησιμοποιάω· παίρνω, επιλέγω· χτυπώ, προσβάλλω· κάμνω, ασχολούμαι με· ζω, βιώνω
 μετέχω: συμμερίζομαι, παίρνω κομμάτι από κάτι· χρησιμοποιώ
 μετέχω από: παίρνω από· συμμερίζομαι
 μετέχω της συκοφαντίας: είμαι φταίχτης, σύμφωνα με τη συκοφαντία
 μετεωρίζομαι: μένω υψωμένος, φουσκώνω
 μέτριος: μέτριος στο μέγεθος, στο ύψος
 μετζάο, το: ισόγειο
 μετζιλίσι: παράσταση· σκηνή έργου
 μετζίτι(ον): (μουσουλμανικό) τέμενος, τζαμί
 μετηνεγμένος: μεταφρασμένος
 μετοικεσία: μετανάστευση
 μετοικίζω: μετακινώ, μεταφέρω
 μετοικώ (μτβ. και αμτβ.): μετακινώ, μεταφέρω· μετακομίζω, μεταστεγάζομαι
 μετοχετεύω: διοχετεύω, μεταφέρω
 μετόχι(ον): κτήμα ή οικοδόμημα που ανήκει σε μοναστήρι είτε το εκμεταλλεύεται οικονομικά ένα μοναστήρι, και βρίσκεται μακριά από αυτό· αγρόκτημα, υποστατικό· κτήμα
 μέτοχος: που συμμετέχει· μέλος ή επόπτης μοναστηριακού μετοχίου
 μέτρα, τα: σύγκαλα, λογικό
 μετράλια (επίρρ.): με μυδράλιο, βολίδα μικρότερου πυροβόλου όπλου· βλ. και α μετράλια

μετριάζομαι: περιορίζομαι· συνταιριάζομαι
 μετριάζω: ελαττώνω
 μετριαστής: αστείος, χωρατατζής
 μέτριον, το: κοσμιότητα, σεμνότητα
 μέτριος: που έχει μέτρο μέγεθος· σύμμετρος, κανονικός· μετρημένος, συγκρατημένος· μικρός· πρόχειρος
 μετριότατος: πάρα πολύ μικρός
 μετριότης: μέτρο, λιτότητα· αυτοσυγκράτηση· μετριοπάθεια· κοσμιότητα
 μετρομανία: μανία για την προσώδια, τη στιχουργία, την έμμετρη ποίηση
 μέτρον: μέγεθος· ύψος· διαστάσεις
 μέτρον ηλικίας: κατάλληλη ηλικία
 μέτρος, το: μέγεθος· μήκος· μέτρημα· αριθμός
 μετρούμαι: υπολογίζομαι
 μετρώ,-άω: αριθμώ, υπολογίζω· εκλαμβάνω, θεωρώ· καταβάλλω (χρήματα)
 μετωνυμία: αλλαγή ονόματος· νέο όνομα
 μέτωρος: αστείος, καλαμπουρτζής
 Μεχεμέτης: (σουλτάνος) Μεχμέτ Β' ο Πορθητής
 Μεχεμέτ(η)πασά(ς): πασάς Μεχμέτ
 Μεχμέτης: (σουλτάνος) Μεχμέτ Δ'
 Μεχμέτπασας: πασάς Μεχμέτ (Καλόπασας)
 μέχρις ού: ωσότου
 μη: μη(ν)· όχι, δεν· μήπως
 μη γένοιτο: (ας) να μη γίνει
 μη να: μήπως
 μηδ' /μηδ' /μήδε /μήθ': μη(ν)· μήτε, ούτε
 Μήδεια: Μηδία (Περσίας)
 μηδέν (σύνδ.): μη(ν)· να μη(ν)
 μηδένας: κανείς
 μηδεποσός: καθόλου
 μηδέποτε(ς): ποτέ
 μηδεσκίας: καθόλου· ούτε καν
 μηδετίποτες: τίποτε
 μήθ' βλ. μηδ'
 μηκέτι: να μην... πια
 μήκος (επίρρ.): κατά το μήκος, το ύψος
 μηλέα: μηλιά
 μήλιγξ: κρόταφος
 μήλο δομνέστε: μήλο «ηγεμονικό», μεγάλο
 μήλον: μήλο· βυζί
 μηνάιον, το: εκκλησιαστικό (λειτουργικό) βιβλίο που περιέχει τις ακολουθίες κάθε μήνα
 μηνίον, το: μηνιάτικο, μισθός
 μήνις,-η: οργή
 μήνους (αιτ. πληθ.): μήνες
 μηνυτεύω: καταγγέλλω, καταδίδω, «καρφώνω»

μηνυτής: αγγελιοφόρος, κήρυκας· κατα-
 δότης, προδότης
 μηνύτρια (θηλ.): κήρυκας
 μηνύ: αναγγέλλω, ανακοινώνω· στέλνω
 μήνυμα, ειδοποιώ
 μήποτε: μήπως
 μήπως: ίσως
 μηπώς: μήπως
 μηρί(ον): μερί, μπουτί
 Μήρός: Μέρου, (ινδουιστικό) βουνό του
 κέντρου του κόσμου
 Μητισοράμας: μήπως μας βλέπει κανείς
 Μητραχάναγας: κυρ ταταρο-Μήτρος
 Μητραχανεφέντης: (Μητραχάνεφέντης)
 κυρ ταταρο-Μήτρος
 μητρόθεος: μητέρα του Θεού (επίθ. της
 Παναγίας)
 μητροπόλι(ον): μητροπολιτικός ναός, κα-
 θεδρικός
 μητρόπολις,-η: πρωτεύουσα· μητροπολι-
 τικός ναός, καθεδρικός
 μητροπολίτης: μητροπολίτης· μητροπολί-
 της Ουγγροβλαχίας
 μηχανή: μηχανικός τρόπος· μηχανήμα·
 πολιορκητική μηχανή· μηχανικός τρό-
 πος λειτουργίας· εφεύρημα, επινόηση·
 πανουργία· μηχανορραφία
 μηχανική, η: μηχανική τέχνη· μηχανορρα-
 φία
 μηχανικός: που σχετίζεται με (χρησιμο-
 ποιεί κτλ.) μηχανήματα, μηχανικούς
 τρόπους· τεχνητός
 μηχανουργία: μηχανορραφία
 μηχανουργός: μηχανορράφος, πανούρ-
 γος, δόλιος
 μηχανώμαι: μηχανεύομαι
 μία (επίρρ.): μια φορά, κάποτε
 μία από την άλλη: η μια με την άλλη
 μία/μιά των ημερών: μια, κάποια μέρα
 μιά ημέρα: μια, κάποια μέρα
 μιά φωνή: ομόφωνα
 μιάζω,-αίνω: μολύνω· ατιμάζω, βιάζω
 μίαν (ονομ. θηλ.): μία
 μίαν φοράν: κάποια στιγμή, κάποτε· άλ-
 λοτε
 μίαν φοράν οπού: από τη στιγμή που,
 αφού
 μίαν φωνήν: ομόφωνα
 μαρός: ακάθαρτος· βρόμικος, μολυσμέ-
 νος· βρομερός σεξουαλικά· κακός· αι-
 ρετικός
 μαρότατος: βρομερότατος
 μιάς οπωσδήποτε: μιας κάποιας
 μιάσμα: μόλυνση· μαρφή πράξη, έγκλημα·
 βιασμός

Μιζερικορδία (θηλ. επίθ. και ουσ.): (θείο)
 έλεος· Ελεούσα (επίθ. της Παναγίας)
 μιζράκι: κοντάρι, λόγγη
 Μικρά Ρωσία: Μικρορωσία, Ουκρανία
 Μικρή Ταταρία: ευρωπαϊκή Ταταρία (Κρι-
 μαία και τμήμα της Ν. Ουκρανίας και
 Ν. Ρωσίας)
 μικρολογία: μικροπρέπεια
 μικρογελώ: χαμογελώ
 μικρόθεν: από μικρός, σε μικρή ηλικία
 μικροί τε και μεγάλοι (πληθ.): μικροί και
 μεγάλοι στην ηλικία· μικροί και μεγά-
 λοι σε θέση, αξίωμα· όλοι
 μικρολόγημα: ασήμαντο μικροαντικείμε-
 νο
 Μικρόν Καϊνάρδγι: Κιουτσούκ Καϊναρ-
 τζί,-ά (Βουλγαρίας)
 μικρόν (επίρρ.): λίγο
 μικροπαλικαρόπουλο: νεαρός έφηβος
 μικροπρεπής: ασήμαντος, παρακατιανός
 μικρός: μικρός στο μέγεθος, κοντός, στε-
 νός· μικρός στην ποσότητα, λίγος· μι-
 κρός στην ηλικία, νεαρός· μικρός στη
 διάρκεια, σύντομος· μικρός, χαμηλό-
 βαθμος στη θέση, στο αξίωμα· ασήμα-
 ντος· εύκολος
 μικρός λόγος: (η) παραμικρή κουβέντα
 μικρότατα (επίρρ.): ελάχιστα
 μικρότατος: πάρα πολύ κοντός
 μικρότερος: κατώτερος
 μικρότητα: το ασήμαντο, μικρή δύναμη
 μίλημα: ομιλία, λόγος
 μιλία (πληθ.): μιλία
 μιλόνι(ον)/μιλιούνι(ον): εκατομμύριο
 μιλιτάρε (άκλ. επίθ.): στρατιωτικός,-ή,-ό
 (κτλ.)
 μιλίσια: ένοπλο στρατιωτικό ή αστυνομι-
 κό σώμα· αστυνομία
 μιλόρ(δ), ο: λόρδος
 μίμημα: μίμηση, απομίμηση
 μίμος: ηθοποιός· απατεώνας
 μιμούμαι: γίνομαι αντικείμενο μίμησης
 μίνα: υπόγεια στοά, λαγούμι
 μινίστρος: λειτουργός· υπουργός· αυλικός·
 πρεσβευτής· διπλωματικός αντιπρόσω-
 πος
 Μίνιχ: (στρατηγός) Μίνιχ (Münich)
 μιντάτι: βοήθεια
 μιξοβάρβαρος: γλωσσικά μεικτός (και με
 ξενικές επιδράσεις)
 μιξοσόλοικος: γλωσσικά μεικτός (και με
 γραμματικές και συντακτικές παρα-
 φθορές)
 Μιρακο(υ)λόζα (θηλ. επίθ. και ουσ.): θαυ-
 ματουργή· εικόνα, ναός της (θαυμα-

τουργής) Παναγίας
 μρζάς: «πριγκιπόπουλο», πρίγκιπας· (τά-
 ταρως) άρχοντας, αγάς
 μρι: (οθωμανικό) κρατικό εισόδημα· κυ-
 βερνητική, κρατική αποθήκη· κρατικό
 κτίριο
 μς, η: δεσποινίδα (βρετανικής αριστο-
 κρατικής τάξης)
 μσαπεθαμένος: μισοπεθαμένος
 μσεμός: αναχώρηση· φυγή
 μσέρ, ο: κύριος, άρχοντας
 μσεύ(γ)ω: αναχωρώ, φεύγω· μετανα-
 στεύω
 μίσευμα: αναχώρηση, ταξίδι
 μισευμός: αναχώρηση, ταξίδι· φυγή
 μσεύσον (γ' πληθ. υποτ. αορ.): φύγουν
 μισεύω βλ. μισεύ(γ)ω
 μισή (επίρρ.): δωδεκάμισι τη νύχτα
 μισή σελήνη (θηλ.): ημισέληνος
 μισθός: αμοιβή· ανταμοιβή
 μισθωμένος: χρηματοδοτούμενος
 μισονάριος: (δυτικός) ιεραπόστολος
 Μισίρι: Αίγυπτος (Μισρ)
 μισισμένος: μισημένος
 μιτιτία: μίσος
 μισοαπεθαμένος: μισοπεθαμένος
 μισοέξυπνος: μισοκοιμισμένος
 μισόκαλος (επίθ. και ουσ.): που μισεί το
 καλό· σατανάς, διάβολος
 μισοκάναλα (επίρρ.): στη μέση του πορ-
 θμού
 μισοκάτεργον: κωπήλατο και ιστιοφόρο
 πλοίο μέσου μεγέθους
 μισοκοιμισμένος: διακεκοιμισμένος
 μισοκρημισμένος: μισογκρεμισμένος
 Μισολόγγι: Μεσολόγγι
 Μισολογγίτισσες (πληθ.): Μεσολογγίτισ-
 σες
 μισομέριν: μεσημέρι
 μίσον βλ. μίσος
 μισοξεπλατισμένος: μισοξεαρθρωμένος
 μίσος, ο: το μίσος (αιτ. μίσον)
 μισότεχνος: που μισεί τα παιδιά του
 μισότεχνος: που αποστρέφεται τα χειρω-
 νακτικά επαγγέλματα, τις τέχνες
 μισοτσακίζομαι: κοντεύω να σκοτωθώ,
 χτυπώ πολύ
 μισόχριστος: που μισεί τον Χριστό
 Μισσαγέτης: Μασσαγέτης
 Μισήνα: Μεσσήνη (Σικελίας)
 μίστικον, το: είδος τρικάρτατου ιστιοφό-
 ρου με μικρά τετράγωνα πανιά
 μίστικος: μισθωμένος
 μιστός: μισθός, αμοιβή
 μιτά: με· μαζί

μιτερίζι(ον): χαράκωμα· προμαχώνας
 μιτριάζοντα (μτχ.): χωρατεύοντας, ειρω-
 νεούμενος
 μιτρίν: χωρατό, αστείω
 Μιχαήλος: Μιχαήλ
 Μιχάι: Μιχαήλ
 Μιχάλβοδας: ηγεμόνας (της Βλαχίας) Μι-
 χαήλ ο Γενναίος
 Μιχάλης βοϊβόδας: ηγεμόνας (της Βλα-
 χίας) Μιχαήλ ο Γενναίος
 μιχμάνδρης/μιχμανδάρης: επίσημος ξε-
 στής, (οθωμανός) αξιωματούχος επι-
 φορτισμένος με τη φιλοξενία διακεκρι-
 μένων ξένων
 Μίχνα(ς): (ηγεμόνας της Βλαχίας) Μίχνα
 μνέσκω: μένω
 μνημείον: μνήμα, τάφος
 μνήμη: ανάμνηση, θύμηση· μνημόσυνο·
 (ονομαστική) γιορτή
 μνημονεύομαι: μνημονεύεται το όνομά
 μου (ως αρχιερέα, πατριάρχη, πάπα)
 στη λειτουργία κτλ.
 μνημονικόν, το: μνήμη
 μνημόσυον: μνήμη, ανάμνηση· μνημόνευ-
 ση του ονόματος (αρχιερέα, πατριάρ-
 χη, πάπα) στη λειτουργία κτλ.· «πολυ-
 χρόνιον» αρχιερέα
 μνησθεί (γ' εν. ευκτ. αορ.): ας θυμηθεί
 μνήσκω: μένω, απομένω· παραμένω
 μνηστεύομαι: αρραβωνιάζομαι
 μ'νίστρος: ανώτερος κρατικός λειτουρ-
 γός, υπουργός
 μογγιλάλος: βουβός· κωφάλαος
 μόδα: τρόπος, συνήθεια
 μῶδινε (γ' εν. πρτ.): μου έδινε
 μῶδος, -ον: μέτρο χωρητικότητας στερε-
 ών (σιτηρών, καρπών κτλ.) με διάφορες
 κατά εποχή και τόπο ισοδυναμίες (π.χ.
 περ. 8,7 λίτρες, κ.ά.)
 μόδος: τρόπος
 μῶδωσε (γ' εν. αορ.): μου έδωσε
 Μοθώνη: Μεθώνη
 μοι (δοτ. προσ. αντων.): σε μένα· μου/μού
 μοί, μοί (επιφ.): αχ, αχ (αμάν, αμάν)
 μοιάζει (απρόσ.): φαίνεται
 μοίρα: πεπρωμένο, προκαθορισμός· μερί-
 διο, (αγροτικός) κλήρος· τμήμα στόλου
 μοιράδι: μερίδιο
 μοιχεύομαι: έρχομαι σε σεξουαλική επα-
 φή ως μοιχός, έχω παράνομες ερωτικές
 σχέσεις με έγγαμη γυναίκα· συνουσιάζομαι
 μοιχεύω (μτβ. και αμτβ.): κάμνω (κά-
 ποιαν) μοιχαλίδα· έρχομαι σε σεξουαλι-
 κή επαφή ως μοιχός, έχω παράνομες

ερωτικές σχέσεις με έγγαμη γυναίκα
 μοιχεύω με δυναστείαν: βιάζω
 μόκαμε (γ' εν. αορ.): μου έκανε
 μολάριον: μολάρι
 Μολδάβια,-αβία: Μολδαβία (ΒΔ. Ρουμα-
 νία και τμήμα της σημερ. δημοκρατίας
 της Μολδαβίας)
 μολδάβ(ι)ος/Μολδάβ(ι)ος: Μολδαβός
 Μολδοβλαχίας, ο: μητροπολίτης Μολδα-
 βίας και Βλαχίας (παραδουνάβιων ηγε-
 μονιών)
 μόλειπε (γ' εν. αορ.): μου έλειπε
 μολεμένος: μολυσμένος
 μολεύω: μολύνω
 μόλις: μετά βίας· μόλις και μετά βίας
 μολογώ: μαρτυρώ, προδίδω· λέω
 μολοντούτο: εντούτοις· πάντως
 μόλος/Μόλος: αγκυροβόλιο, τόπος για
 προσέγγιση πλοίων· νησάκι στο λιμάνι
 της Ζακύνθου
 μολυβδοβόλος: που ρίχνει (πυροβολεί με)
 μολυβένια βόλια, οβίδες
 μολύβι(ν): μόλυβδος· μολυβένιος κάλυ-
 κας, βόλι, σφαίρα
 μολυβος: μολυβένιος κάλυκας, βόλι, σφαι-
 ρα
 μολυμένος: μολυσμένος
 Μομπελίρ: Μονπελιέ (Γαλλίας)
 μόν': μόνο· παρά· αλλά, όμως
 μοναδικός: μοναστικός
 μονάζω: ξεμοναχιάζω
 μονάζων, ο: μοναχός, καλόγερος· ασκητής
 μοναξιά: ερημιά, απουσία (άλλων) ανθρω-
 πων· μοναξιά
 μοναξιά (ή: μοναξιά, επίρρ.): κατ' ιδίαν,
 κρυφά
 μοναστηριακός, ο: μοναχός, καλόγερος
 μοναστής (επίθ. και ουσ.): μοναχός, καλό-
 γερος· ασκητής
 μονάστρια (θηλ.): μοναχή, καλόγρια
 μόναιτα/μοναύτα: αμέσως
 μοναχά (επίρρ.): μόνο
 μοναχός (επίθ. και ουσ.): μόνος, από μό-
 νος· σκέτος· μοναδικός· αφρούρητος·
 καλόγερος
 μοναχούτσικος: μόνος
 μόνε: μόνο, απλώς· παρά· αλλά, όμως
 μονέδα: νόμισμα· νομίσματα, χρήμα(τα)
 μονέδα της Χαλιμάς: νόμισμα των παρα-
 μυθίων, κάλπικο νόμισμα
 μόνι: αλλά, όμως
 μονιταρού: εντελώς· για πάντα
 μόνο βλ. μόνο(ν)
 μονογενής: που απαρτίζεται από, περιο-
 ρίζεται σε, ένα φύλο

μονοκάμαρος: που έχει ένα θόλο, τρούλο
 μονοκάνονος: που αποτελείται από μία
 ράβδο ή σωλήνα, μονοκόμματος
 μόνο(ν): (επίρρ. και σύνδ.): μόνο· και μό-
 νο, απλώς· (και) μόνο που, μόλις· πα-
 ρά· παρά μόνο· αλλά, όμως
 μόνον ότι: μόλις· μόλις που· (και) μόνο που
 μονονουχί: μόνο που δεν, σχεδόν
 μονοπουλείον,-ωλείον: μονοπώλιο
 μόνου (επίρρ.): μόνο, απλώς
 μονόφορα (επίρρ.): μονομιάς, ταχύτατα
 μονόφυλλος: που απαρτίζεται από, περιο-
 ρίζεται σε, ένα φύλο
 Μονμπιλιέρβι: Μονπελιανός
 μονσιού, ο: κύριος· ευγενής, άρχοντας
 Μοντάλμπερτ/Μονταλμπέρ: (προμαχώ-
 νας) Μονταλαμπέρτ (Μεσολογγίου)
 Μοντενερούζ: Μον Νορούζ (Γαλλίας)
 Μοντέσκιος: Μοντεσκιέ (Montesquieu)
 Μοούκ: Μοικ
 μόρα (θηλ.): (βορειο)αφρικανή· μαύρη, νέ-
 γρα· μαύρη υπηρέτρια
 Μοράπιτος: Μοράμπιτο
 Μορατχμάνος: (πρίγκιπας της Καραμα-
 νίας) Μουρά(ν)τ μπεν Γιακούμπ
 Μορέας,-ιάς: Πελοπόννησος
 μόριον: ανδρικό (γεννητικό) μόριο, όργα-
 νο· πέος· όρχις
 μῶριγχαν (γ' πληθ. αορ.): μου έριγχαν
 μορμπέγ, ο: «μπέης του Μοριά», (οθωμα-
 νός) στρατιωτικός διοικητής της Πελο-
 ποννήσου
 μορμώ: (άσχημο και φοβερό) είδωλο
 μόρος/Μόρος: Μαυριτανός· (μουσουλμά-
 νος) Βορειοαφρικανός· μαύρος, νέγρος
 Μόρος: Μόρο
 μορτάρι(ον): κανόνι με κοντό στόμο και
 πολύ κυρτό βεληνεξές
 μόρτης: νεκροθάφτης
 Μορτενίνγος: Μοτσενίν(κ)ο
 μόρφωμα: αποκρυστάλλωμα, μορφή
 μοσκοβίτης/Μοσκοβίτης: Ρώσος του κρά-
 τος της Μοσχοβίας (Μόσχας)· Ρώσος
 της ρωσικής αυτοκρατορίας
 μόσκοβος/Μόσκοβος: Ρώσος του κράτους
 της Μοσχοβίας (Μόσχας)· Ρώσος της
 ρωσικής αυτοκρατορίας· κράτος της
 Μόσχας· ρωσική αυτοκρατορία, Ρωσία·
 τσάρος της Ρωσίας
 Μοσχοβία: Μόσχα· κράτος της Μόσχας·
 ρωσική αυτοκρατορία, Ρωσία
 Μοσχοβία, Μεγάλη βλ. Μεγάλη Μοσχο-
 βία
 μοσχόβικος: ρωσικός
 μοσχοβοκαλμουκοαζάκιος: αποτελού-

μενος από Ρώσους, Καλμούκους και Κοζάκους
 μόσχος: μοσχάρι
 Μοταλίβ: Μουταλίμπ
 μου βούλεται (απρὸς.): επιθυμῶ
 Μουαμέτης: (προφήτης) Μωάμεθ (Μου-
 χάμαντ)
 μουγγαλικός: μουγγολικός
 μουγγάλος/Μουγγάλος: Μογγόλος
 μουγκώμαι: μουγκρίζω
 μουζούρι(ον): μέτρο έκτασης (αγροτικής)
 γης, στρέμμα
 μουλίκι: (οθωμανική) δημόσια, κρατική
 ιδιοκτησία γης, κτήμα
 μουλ(λ)ώνω: σιωπῶ, το βουλώνω
 μουμι (επιφ.): χμι (ή επίρρ.: μόνο)
 Μούμαρς: (δραγουμάνος της Αυστροουγ-
 γαρίας) Μομάρς
 μουνετσιόν(ε), η, το: πολεμοφόδια, πυρο-
 μαχικά
 μουντζουρώνω: λερώνω
 μουράγιον(ν): τείχος
 μουρατόρος,-ης: (ελευθερο)τέκτονας, μα-
 σόνος
 μουρέα: μουριά
 Μουρ'ζίνης: (Φραντσέσκο) Μοροζίνι
 μουρουζικός: που ανήκει, που προσιδιάζει
 στον (Αλέξανδρο) Μουρούζη
 μουρτάρι: κανόνι με κοντό στόμιο και
 πολύ κυρτό βεληνεκές· βολή, κανονιά
 μουσαφίρης: φιλοξενούμενος
 μουσεϊόν: μουσεϊό· (μέση, ανώτερη) σχο-
 λή
 μουσελίμης: (οθωμανός) διοικητικός αξιω-
 ματούχος, αντιπρόσωπος του βαλή στη
 διοίκηση επαρχίας
 μουσιού, ο: κύριος· ευγενής, άρχοντας
 μουσκεταρία: βολή από μουσκέτο, μεγά-
 λο φορητό τουφέκι
 μουσκέτο: μεγάλο φορητό τουφέκι
 Μουσκογούλγος: μέλος φυλής Ινδιάνων
 της ΒΔ. Φλόριδας
 Μούσος: Μούσα/Μουσά
 μούσουδα, τα: πρόσωπο, μούτρο
 Μούσπουλος: μουσμουλιά, μούσμουλο
 μουστερής: πελάτης
 μούστρα: στρατιωτική επίδειξη, παρέλα-
 ση, επιθεώρηση
 μουτζεσέμι (επίθ. και επίρρ.): ανάγλυφος,
 -α
 μουτζώνω: βρομίζω το πρόσωπο κάποιου
 με ακαθαρσίες, διαπομπεύω
 μούτος: βουβός
 Μουτσουίνγος: Μοτσενί(χ)ο
 μούτσουνον: πρόσωπο

μουφτή(ς): (μουσουλμάνος) νομικός, ειδι-
 κός στο κανονικό δίκαιο· ανώτερος
 (μουσουλμάνος) ιερωμένος· επιθεωρη-
 τής, ανακριτής, ιεροεξεταστής, λογο-
 κριτής
 μουχασίλης: δικαιοχός φόρου, (οθωμα-
 νός) φοροεισπράκτορας
 μῶφαγε (γ' εν. αορ.): μου έφαγε, μου σύ-
 ντριψε
 μῶφερε (γ' εν. αορ.): μου έφερε
 μοχλός: μάνταλο πόρτας
 Μπαγι(ι)αζίτ(ης): (σουλτάνος) Βαγιαζίτ
 (Μπαγεζίτ) Β'
 μπαγτσές: κήπος· άλσος
 Μπαεζίτης: (σουλτάνος) Βαγιαζίτ (Μπα-
 γεζίτ) Β'
 μπάζω: εισχωρώ· καταλαμβάνω
 μπαιδί(ο)ν: παιδί
 μπάιλος: (βενετός) διπλωματικός εκπρό-
 σωπος, απεσταλμένος, πρεσβευτής
 μπαινοβγαίνω: συναναστρέφομαι
 μπαϊράμι: μεγάλη μουσουλμανική γιορτή
 έπειτα από τη νηστεία του Ραμαζανιού
 μπακάλικος: πρακτικός, εμπειρικός
 μπακτσές: κήπος· άλσος
 μπάλα: ψήφος, απόφαση· βλήμα· οβίδα
 μπαλαμιστράλι: μυθραλιοβόλο, βαρύ πο-
 λυβόλο
 μπαλκακακονιέρα: (μπάλκακακονιέρα) πο-
 λεμικό ιστιοφόρο εξοπλισμένο με πυρο-
 βόλα
 μπαλκόνι: σειρά από παράθυρα (φινιστρι-
 νια) στην πρόμνη πολεμικού ιστιοφό-
 ρου· πλήρωμα πυροβολητών της πρό-
 μνης πολεμικού ιστιοφόρου
 μπαλοάρδον: προμαχώνας, έπαληξη τεί-
 χους
 μπάλος: χορός
 μπαλοταρίζομαι: συμμετέχω σε ψηφοφο-
 ρία ως εκλόγιμος· ψηφίζομαι
 μπαλουάρδο(ν): προμαχώνας, έπαληξη τεί-
 χους
 μπαλτιριτισμπλάκης: (μπαλτιρίτισμπλά-
 κης) άξεστος νταής, καβγατζής
 μπαμπακάς: βαμβακοβιοτέχνης, παπλω-
 ματάς
 Μπανάτο: Μπανάτο/Βανάτον, χωριό ΒΔ.
 της πόλης της Ζακύνθου
 μπανάτον/Μπανάτον,-ι: «αντιβασιλεία»,
 συνοριακή περιοχή· σύνορα της Ουγ-
 γαρίας (ή της Αυστροουγγαρίας) προς
 την ηγεμονία της Βλαχίας («μπανάτο
 του Τέμεσβαρ»· «μπανάτο του Σεβε-
 ρίν», «μπανάτο της Ολτενίας»
 μπάνος: διοικητής μπανάτου (Σεβερίν,

Ολτενίας), επαρχιακός διοικητής (αυλικό αξίωμα στην ηγεμονία της Βλαχίας)
 μπάντα: πλευρά, μεριά
 μπαντιέρα: λάβαρο, σημαία
 Μπαράκ: (μαμελοούκος σουλτάνος) αλ-Ασράφ Τουμάν Μπέι
 μπαράκα: παράγκα, καλύβα
 παρακάδα: οδόφραγμα, παράπηγμα
 παραράτι(ν): (οθωμανικό) σουλτανικό έγγραφο διάταγμα απονομής αξιώματος ή προνομίου· διοριστήριο έγγραφο
 παρακακανονιέρα: (μπάρκακανονιέρα) πολεμικό ιστιοφόρο εξοπλισμένο με πυροβόλα
 παρακαρίζομαι: επιβιβάζομαι σε πλοίο
 παρακαρίζω,-άρω: ανεβάζω σε πλοίο
 παραμπαρέζικος: «βερβερι(ν)ικός», που προέρχεται από τις (μουσουλμανικές) παραλιακές χώρες της ΒΔ. Αφρικής (Μαγρέμπ)· βορειοαφρικανικός
 Μπαρμπαρία,-ιά: «χώρα των Βερβέρων/Βερβερίνων», (μουσουλμανική) παραλαϊκή ΒΔ. Αφρική από τη Λιβύη ως το Μαρόκο (Μαγρέμπ)
 Μπαρμπαρίγος: Μπαρμπαρίγ(κ)ο
 μπάρμπαρ: θείος
 μπαρμπερεμένος: κουρεμένος
 Μπαρούσης: Βόρις (Μπαρίς)
 μπαρούτη, η: μπαρούτι, πυρίτιδα
 μπαρών: βαρόνος, κατώτερος ευγενής· ευγενής, άρχοντας
 μπασία: είσοδος
 μπασιάς: πασάς
 μπαστάρδικος: νόθος
 μπαστάρδον, το: νόθο παιδί
 μπάσταρδος, ο: νόθος γιος
 μπαστάρδος: νόθος
 Μπαστίλ: Βαστίλη (Μπαστίγ, Παρισιού)
 Μπάστρα: Βασόρα (Μπάσρα, Ιράκ)
 μπαταριά: πυροβολισμός, ομοβροντία
 μπατ(ι)έρα: σκαλωσιά, δοκάρι
 μπατίρ, ο: τίτλος ούγγρου ηγεμόνα, βασιλιά
 μπάτσι: (τελωνειακός) δασμός, διόδια
 Μπαχιμουχίτ: (μπάχιμουχίτ) ωκεανός· Ατλαντικός ωκεανός
 μπαχτσές,-ιάς: κήπος· άλσος
 μέαινα (θηλ.): σύζυγος μέπης, άρχοντα
 μεπ(η)ζαδές: πρίγκιπας, πριγκιπόπουλο· (νεαρός) γιος ηγεμόνα των παραδουνάβιων ηγεμονιών· αρχοντόπουλο
 μέπ(η)ς: μέπης, άρχοντας· τοπικός διοικητικός αξιωματούχος, κυβερνήτης υποδεέστερος του πασά, αλλά ανώτερος του αγά· επαρχιακός διοικητής

μετζεστένι: θολωτό εμπορικό οικοδόμημα (σύνολο στοών), αγορά και τόπος φύλαξης πολύτιμων εμπορευμάτων
 μετζεζαδές βλ. μεπ(η)ζαδές
 μετής βλ. μεπ(η)ς
 Μπέτ Αλλάχ: (Μπάιτ Αλλάχ/αλ-μπάιτ αλ-χαράμ) θεικό/ιερό σπιτικό (Μέκας)
 Μπεκιρμπελούμπασης: (Μπεκίρμπελούμπασης) οπλαρχηγός Μπεκίρ
 μπεκίρμπασης: αρχιμεθύστακας
 Μπελιγράδι(ον): Βελιγράδι (Μπέογκραντ)
 Μπελίτσα: «Ασπροπόταμος», ποτάμι της περιοχής Σιδηροκάστρου και Σερρών
 μπελούμπασης/μπελουμπασιάς: οπλαρχηγός
 μπεντέ τζιγάπ, σεντέ σεπάπ: εγώ (έχω) το επιχείρημα, εσύ (έχεις) την ευθύνη· εσύ μόνο μπορείς να δράσεις, να δώσεις λύση
 μπεράτι(ον): (οθωμανικό) σουλτανικό έγγραφο διάταγμα απονομής αξιώματος ή προνομίου· διοριστήριο έγγραφο
 μπερδές: παραπέτασμα, κουρτίνα· αυλαία
 μπερέτα: μπερές, σκούφος
 Μπερίκολος: Περίκολο
 μπερλινέζος/Μπερλινέζος: Βερολινέζος
 Μπερλίνιο(ν): Βερολίνιο (Μπερλίν)
 Μπερσαπέ: Βηρσαβέ
 Μπεσναγάρ/Μπισναγάρ: Βιτζαγιαναγκάρ (N. Ινδίας)
 Μπεσσαλνίτης: που βάζει σάλιο στο ανδρικό γεννητικό μόριο για να εισχωρήσει
 Μπέτα: Ελισάβετ (Ελιζαμπέτα)
 Μπισναγάρ βλ. Μπεσναγάρ
 μπιτάρω: κατοικιά
 Μπιτόλια: Μοναστήρι (ΒΔ. Μακεδονίας)
 Μπλάδος,-άντος: (ηγεμόνας της Βλαχίας) Βλαντ Δ' Τέπες («Δράκουλας»)
 μπλάζω: πέφτω πάνω σε κάποιον· συναντώ κάποιον
 Μπλάντος βλ. Μπλάδος
 μπλοκαρίζω,-άρω: αποκλείω, πολιορκώ
 Μπογαζισάρι: (Μπογάτζ(χ)ισάρι) «Φρούριο των Στενών» (Βοσπόρου)
 Μπογδανία: Μολδαβία (ΒΔ. Ρουμανία και τμήμα της σημερ. δημοκρατίας της Μολδαβίας)
 μπογδάνος/Μπογδάνος: Μολδαβός
 μπογιά: χρώμα, βαφή· βάψιμο των μελλονύμφων (και των παρανύμφων)
 μπόλια: μαντίλα· μαντίλι· πετσέτα
 μπόλμπερη: πυρίτιδα, μπαρούτι
 μπόμπα: οβίδα πυροβόλου, κανονιού· κα-

νονιά· πυροβόλο, κανόνι
 μομπεύω· διαπομπεύω
 μομπόγερμ (επιφ.): γιαβρί μου, πουλάκι μου
 μονάτσ(ι)α· άπνοια· γαλήνη της θάλασσας
 μπόντζ(ι)ος· βουδιστής ή κινέζος μοναχός, ιερωμένος
 μπόρειγα,-ε (ά' και γ' εν. πρ.): μπουρούσα,-ε
 Μπορίση: (ηγεμόνας και άγιος) Βόρις (Μπαρίς)· (υπουργός και τσάρος) Βόρις (Μπαρίς) Φιοντόροβιτς Γκοντούνοφ/Γκαντούνοφ
 μορντούρα· κράσπεδο, γύρος· περίβολος
 μπόσικος· χαλαρός, υποχωρητικός
 Μπόσ(ι)να· Βοσνία (Μπόσνα)
 μποσκάδα· ενέδρα
 μπότα·σημάδι από χτύπημα· πληγή
 μπότσο· (χτιστό) πηγάδι
 μπουγιουρδί· διαταγή
 μπουγουρντιμπουλετί· (μπουγουρντίμπουλετί) (οθωμανική) έγγραφη διαταγή, επιστολή
 μπούκα· στόμιο
 Μπούκα· Πορ ντε Μπουκ (Γαλλίας)
 μπουκουνιά· μπουκιά
 Μπουλγακόβ· Μπουλγκάκοφ
 Μπούλια· Απουλ(η)ία (Πούλια, Ιταλίας)
 μπουμππερη· πυρίτιδα, μπαρούτι
 μπουλούκι· ομάδα ένοπλων ατάκτων, συμμορία
 μπουλούκμπασης· αρχηγός άτακτου, συνήθως, (οθωμανικού) στρατιωτικού ή αστυνομικού τάγματος, οπλαρχηγός
 Μπούντα· Βούδα (Μπούντα), δυτικό τμήμα της Βουδαπέστης
 μπουνταλάς· κουτός
 μπουπλικάρω· δημοσιεύω, δημοσιοποιώ, κηρύττω
 μπουρέκι(ον)· είδος πίτας, πιτάκι, τυροπιτάκι (κτλ.)
 μπουρλότο· πυρπολικό πλοίο
 μπούρσα· χρηματιστήριο
 μπούρτζι· «πύργος», φρούριο, προμαχώνας
 μπούστα· φάκελος, θήκη
 μπουτιμία· κιβωτός
 Μπουτσης· κάτοικος, ηγεμόνας της ταταρικής περιοχής Μπούτσι (Μπουτσάκι)
 μπουτσι(ν)τόρος,-ο(ν), ο, το· «βουκένταυρος», σαραντάκωπο πολυτελές πλοιάριο που χρησιμοποιούνταν από τον δόγη της Βενετίας σε επίσημες περιστάσεις και γιορτές

μπουχάρος/Μπουχάρος· κάτοικος της Μπουχάρας και της περιοχής της (Ουζμπεκιστάν)
 Μπόχαλη· Πόχαλη (Ζακύνθου)
 μοχτσάς· σάκος
 μπραζέρες· αδελφοποιτός, συνδεδεμένος με άλλον σε ιεροτελεστία αδελφοποίησης, «σταυραδελφός»· αδελφικός φίλος
 Μπραίμης· (στρατηγός) Ιμπραίμ
 Μπρασοβόν· Μπρασόβ (Τρανσυλβανίας, Ρουμανίας)
 μπράτσο· μέτρο μήκους που η αντιστοιχία του ποικίλλει ανάλογα με την εποχή και τον τόπο (συνήθως: είτε κάτι περισσότερο από μισό πόδα/ποδάρι —ένας πόδας ισοδύναμος με ένα μπράτσο και δύο τρίτα του μπράτσου—, είτε ίσος με τον πήχη: 0,64-1 μ.)
 μπρε (επιφ.): βρε
 μπρίκι· δικάταρτο ιστιοφόρο
 Μπρονσβί· Μπρούνσβιγκ (Μπράουνσβιγκ,-βάιγκ, Γερμανίας)
 μπρόντζος· μπρούντζος
 μυελά, τα· μυαλά, εγκέφαλος
 μυελό, οι· μυαλά, εγκέφαλος
 Μυζηθράς· Μιστράς
 μυθιστορία· πλασματική διήγηση· πλασματική πεζογραφία· μυθιστόρημα
 μυθολογία· πλαστή, φανταστική ιστορία· παραμύθι· πλασματική λογοτεχνία
 μυθολογικόν, το· συλλογή, βιβλίο πλασματικών ιστοριών· βιβλίο παραμυθιών
 μυθολογούμενος· μυθικός· περιλαμβανόμενος στη μυθολογία
 μυθολογώ· λέω ψευτιές, φλυαρώ
 μυθοποιός· δημιουργός, αφηγητής μύθων
 μύθος· μύθος ζώνων· πλασματική ιστορία· παραμύθι· παροιμιόμυθος· παροιμία
 μυθώδης· μυθικός· πλασματικός, φανταστικός
 μυλάκος· μικρός μύλος
 μυλαύλακον· αυλάκι νερόμυλου
 μυξώνω· γίνομαι σαν μύξα, κολλώ
 μυρεψός· αρωματοποιός, αρωματοπώλης
 μύρια/μυρία (πληθ. ουδ.): χίλια δυο, πάμπολλα, άπειρα
 μυριάκις· άμπολλες, άπειρες φορές
 μυριοκαταφιλώ· φιλώ πάρα πολλές, άπειρες φορές
 μυριοπλάσιος· πολλαπλάσιος
 μυριοπλασίως· άμπολλες φορές
 μύριος· πάρα πολύς, άπειρος· πάρα πολύ μεγάλος
 μύρισμα· ευωδία· θυμιάτισμα, αναθυμίαση· εισπνοή ουσιών

μυριστικός: αρωματικός
 μυρμηγκάλογον: «Ιππομύρμηξ», αλογο-
 μύρμηγκας, φτερωτό μερμήγκι, μερμή-
 γκι-υποζύγιο
 μυρσίνη: μυρτιά
 Μυρσιώσης: Μυρσιωάκης
 μυρωδιά: άρωμα
 Μυρώνης: Μύρων (Μίρον)
 μυσαρός: σιχαμένος, απαίσιος
 μυσταγωγία: μύση
 μυστήριο, το: ακατανόητο γεγονός· μυσ-
 τικό, απόρητο· μυστική, συνωμοτική
 οργάνωση
 μυστηριώδες, το: μυστικότητα
 μυστηριώδης: άγνωστος· μυστηριακός·
 μυστικοπαθής
 μυστικά (επίρρ.): κρυφά
 μυστικά γράμματα (πληθ.): μυστική αλ-
 ληλογραφία, έμπιστες υποθέσεις
 μυστικότητα: άκρως απόρητος
 μυστικότητα: εχεμύθεια
 μύτη: μύτη· αιχμή
 μυτογάλια (πληθ.): γυαλιά
 μύτων (γεν. πληθ.): μυτών
 Μωάμεθ (προφήτης) Μωάμεθ (Μουχά-
 μαντ)· (σουλτάνος) Μεχμέτ
 μωαμεθικός: μουσουλμανικός, ισλαμικός
 μωαμεθισμός: μουσουλμανισμός, ισλάμ
 μωαμεθίτης: μουσουλμάνος
 Μωάμετ/Μωαμέτ: (σουλτάνος) Μεχμέτ
 μώμος: φόγος, κατηγορία
 μωρικός: παιδιαστικός, αφελής
 μωρογεμάτος: κάπως γεμάτος στο σώμα,
 μεγαλόσωμος
 μωρόκακα (επίρρ.): κάπως άσχημα, κά-
 πως αδιάθετα
 μωρολογία: φλυαρία, ανοησία
 μωρολογώ: φλυαρώ, λέω ανοησίες
 μωρολωδός: τρελούτσικος
 μωρός: ανόητος, τρελός
 μωροσπανός: σπανούτσικος, με λίγες και
 αραιές τρίχες στο πρόσωπο
 μωσίων: μωσαϊκό, ψηφιδωτό
 Μωχαμέτης (προφήτης) Μωάμεθ (Μου-
 χάμαντ)

να/ναν: να· για να, ώστε να· θα· ας· μα-
 κάρη να· αν
 νά:ιδού, νά
 να + οριστ. υπερσ.: (μακάρη) να + οριστ.
 πρτ.
 να + υποτ. παρελθ. χρόνου: μόλις + ορι-
 στ. παρελθ. χρόνου
 να ειπώ: να (θα) πω· θα έλεγα
 να ζεις: να ζήσεις

να ήθελες ειπεί: θα έλεγες
 να μηδέν/να μη δεν/να μην: να μη(ν)· μή-
 πως
 να μην πως: μήπως, μην τυχόν
 νά πως: νά που
 νά τε: νά το
 Ναβαγέρης/Ναβιγέρης: Ναβιγκέρι
 νάβε,-ες (θηλ. εν. και πληθ.): (πολεμικό,
 -ά) πλοίο,-α
 Ναβιγέρης βλ. Ναβαγέρης
 ναγμές: σκοπός, μελωδία
 νάζι: αέρας, κοκεταρία· κόλπο· ελαφρό-
 τητα
 ναίσκε: ναι, μάλιστα
 νάκδι (ουδ. επιθ. και επίρρ.): μετρητά,
 έτοιμα χρήματα
 νάμα: ρεύμα
 ναμές: γραπτό κείμενο· έγγραφο· επιστο-
 λή
 ναν βλ. να
 Νάνης: Νάνι
 Νανιδαπόγ (αιτ.): (την) Μολδαβία (ανα-
 γραμμ. του: Πογδανίαν)
 Νανιδαπόγι (πληθ.): Μολδαβοί (ανα-
 γραμμ. του: Πογδανιάνοι)
 Νανκίνγ: Ναγκίγκ (Κίνας)
 Ναξία: Νάξος
 Νάξιος: που κατάγεται από, ή κατοικεί
 στη, Νάξο
 ναός/Ναός: (σολομώντειος, εβραϊκός) να-
 ός των Ιεροσολύμων
 νάουτς (κλητ. επιφ.): κουφιοκέφαλη, ελα-
 φρόμυαλη
 Νάπακτος, η: Ναύπακτος
 Ναπολέονος (γεν.): Ναπολέοντα (Βονα-
 πάρτη)
 ναργκελές: ναργιλές
 Νάρση: (στρατηγός) Ναρσής
 Ναστρατίν: Νασρεντίν
 Νατσέ, οι: Νάτσεθ,-ες,-εζ (Ινδιάνοι του
 ΝΔ. Μισισιπή)
 νατσίονα: γένος, έθνος
 νατσόνες (πληθ. επιθ.): ομοεθνείς
 ναύκληρος: λοστρόμος· πλοίαρχος
 ναυς: πλοίο
 ναύτης: ναύτης· ναυτικός
 ναυτική, η: ναυτική τέχνη· ναυσιπλοΐα,
 ναυτιλία
 ναυτική αρμάδα: στόλος
 ναυτιλία: στόλος, ναυτικό στρατεύμα
 νάφθη: νάφθα, εύφλεκτο μείγμα
 Νέα, η: Καινή Διαθήκη
 Νέα Διαθήκη: Καινή Διαθήκη
 νεαγορασμένος: πρόσφατα αγορασμένος
 νεανίας: νεαρός

νεανίσκος: έφηβος· νεαρός
 Νεάπολις,-η: Νάπολι (Ιταλίας)
 νεαρός: πρόσφατος
 νεγότσιο: εμπόριο
 Νέγκρας,-ος: (άρχοντας της Ποδολίας) Νέγκρου
 Νεγκρίτα: Νιγκρίτα (Σερρών)
 νέηλγς: νεοφερμένος· νεότερος
 Νείπ'ρος: (ποταμός) Δνειπέρος (Ντιεπρ)
 νειρεύομαι: ονειρεύομαι
 νεις: ένας
 νεκπετής: κατεστραμμένος, ξεπεσμένος
 νεκρανάστασις: ανάσταση
 νεκριάτα (επίρρ.): νεκριά
 νεκρομαντεία: μαντεία, μαγεία με επίκληση πνευμάτων
 νεκρός, ο: πτώμα, λείψανο
 νέκρωσις: νέκρωση των αισθήσεων με σωματική άσκηση· κούραση, ταλαιπωρία
 νεκρώνομαι: μαχαίρώνομαι, σκοτώνομαι· (απο)νεκρώνομαι, πεθαίνω
 Νελσόν: Νέλσον
 Νεμισία: Αυστρία· Αυστροουγγρική αυτοκρατορία
 Νέμτσον, το: (Πιάτρα-)Νεάμτς (Μολδαβίας)
 νέμτσος/Νέμτσος: Γερμανός· Αυστριακός· Αυστρούγγρος
 νέμω: διανέμω, προσφέρω
 νενεκρωμένος: σκοτωμένος
 νενικημένος: νικημένος
 νεοελθών: που μόλις ήρθε, νεοφερμένος
 νεόθεν: εκ νέου
 νέον, το: το νεαρό της ηλικίας· το νέο (γρηγοριανό) ημερολόγιο
 νέος (επίθ. και ουσ.): νέος, καινούριος· νεαρός· μικρός· φρέσκος· νεαρός υπηρέτης, ιπποκόμος· καινούριος επίσκοπος
 νέος αγορασμένος: πρόσφατα αγορασμένος
 νέος Θεοδόσιος βλ. Θεοδόσιος
 νέος κόσμος: Αμερική· «νέο (πολιτικό,-εϊακό) καθεστώς», νέα κοινωνία του Διαφωτισμού, της Γαλλικής Επανάστασης κτλ.
 νέος μάρτυρας: νεομάρτυρας, (ορθόδοξος) μάρτυρας της πίστης κατά την τουρκοκρατία
 νεόσπαρτος: καινούριοσπαρμένος, νεοφυτεμένος
 νεότατος: εντελώς πρόσφατος
 νεοτερίζων: καινοτόμος, οπαδός των νεοτερικών ιδεών, διαφωτιστής
 νεοτέρημα: καινοτομία· καινοφανής αλλαγή

νεοτερισμός: καινοτομία· μόδα· καινοφανές συμβάν, γεγονός· ξαφνική (και βίαιη) αλλαγή· αλλαγή που φέρνει αναστάτωση
 νεότερος, ο: νεαρός, παλικαρί
 νεότης: νεολαία
 νεοφανής: καινούριος, πρόσφατος· πρωτοφανής
 νεόφυτος: προσήλυτος
 νεοφώτιστος: προσήλυτος
 νεραΐδα: νεραΐδα, ξωτικιά· χορεύτρια, μπαλαρίνα, ηθοποιός
 νεργώ: ενεργώ· χρησιμοποιώ μέσον
 νερόν: νερό· υγρό· απόσταγμα· καταρράκτης
 νεύμα: σήμα, εντολή· κίνηση
 νεύσις: νεύμα, σήμα, σύνθημα
 νευτωνικός: οπαδός του Νεύτωνα (Νιούτων)
 νεύω: κάμνω· νεύμα· νεύω καταφατικά, συγκατανεύω· μιλώ νοητά, σιωπηλά· κλίνω, στρέφω· ενσταλάζω, βάζω
 νεφέλη: σύννεφο
 νέω: κολυμπώ
 νεωστή: πρόσφατα
 νηός (γεν.): πλοίου
 νηπιάζω: είμαι σε νηπιακή ηλικία· σκέφτομαι ως νήπιο
 νήπιος: μωρός, ανήτος
 νηπιότης: νηπιακή κατάσταση· νηπιακή σκέψη, έλλειψη λογικής σκέψης· νηπιακή, παιδική ηλικία
 νηρηής: (μυθική) θεότητα της θάλασσας κτλ· νεραΐδα
 νηρόν: νερό
 νησόπουλον: νησάκι
 νήσος: νησίδα
 νησίν: νησί
 νηστευτής: που νηστεύει διαρκώς, ασκητής
 νηστικός: ξεμεθυστος, νηφάλιος
 νήχω: κολυμπώ
 Νια Δευτέρα: Δευτέρα της Διακαινησίμου
 Νιάουσα: Νάουσα (Μακεδονίας)
 Νίγνα: (πλοίο) Νίνια (Niña)
 νιζάμι: τάξη, νόμος και τάξη
 νικημένος: υποταγμένος
 νικητικός: νικητήριος
 Νικηφόρος: Νικηφόρος Θεοτόκης
 Νικολάιβοδας: ηγεμόνας (της Βλαχίας)
 Ιωάννης Νικόλαος Μαυροκορδάτος
 Νικολέ: Νικόλαος (Νικολ, Νικολά)
 Νικόπολη: (Αρναούτκιο) πόλη της Βιθυνίας, Β. της Χαλκηδόνας
 νικώ: καταβάλλω

νικώμαι: παρασύρομαι
νικώμενος: ηττημένος
ἠμένω: περιμένω
Νιξφρενασεχόντων (γεν. πληθ.): που δεν έχουν διόλου μυαλό, ανόητων
Νιόκαστρο(ν): Νεόκαστρο (Μεσσηνίας)
Νιος: Τοξ
Νιούκοι (πληθ.): (μογγόλοι) Νιουχέ
νίπτομαι: πλένομαι
νισαντζίμπασης,-ίπασας: επικεφαλής της γραμματείας του μεγάλου βεζίρη
Νισ: Νις (Σερβίας)
νιθώ: καταλαβαίνω, παίρνω χαμπάρι
Νιώτης: κάτοικος της Ίου
ἠνωώ: καταλαβαίνω
νόβα, η: νέο, μαντάτο
Νοβεγράδο: Νόβιγκραντ (Δαλματίας)
Νοβογράδιον: Νόβγκοροντ (Ρωσίας)
νοερός: πνευματικός
νόημα: έννοια· σημασία· σκέψη· σοφία, αίνιγμα
νοητός: εννοούμενος· συμβολικός· πνευματικός· υπερφυσικός
νοιασμένος: που έχει έννοια, -ες, μέριμνες
νοικιαστός: νοικιασμένος
νοικοκύρης: κύριος
νομάτος: πρόσωπο, άτομο
νομεύομαι: νέμομαι
νομή: βοσκή, βοσκοτόπι· λιβάδι
νομίζομαι: θεωρούμαι· μοιάζω
νομιζόμενος: θεωρούμενος
νομοθέτης: βουλευτής, μέλος νομοθετικού σώματος
νομοθέτρα (θηλ.): γυναίκα νομοθέτης
νομοκράτης: νομοθέτης
νόμος/Νόμος: μωσαϊκός νόμος, νόμος της Γραφής· ιερός (θρησκευτικός) νόμος· θείκος νόμος· εκκλησιαστικό, νομοκανονικό δίκαιο· το δίκαιο, το σωστό· διαταγή· νόμος
νονός: νονός· παράνυμφος, κουμπάρος
νός: νους, νοστροπία
νοός (γεν.): νου· λογική
νοούμαι: συλλαμβάνομαι νοητικά, (κατα-)νοούμαι· γίνομαι αντιληπτός
νοπετσής: (στρατιωτικός) φύλακας, φρουρός· οπλίτης
Νορίγκα: (φανταστική) πόλη της βόρειας Μ. Ασίας
Νορμάν: (προμαχώνας) Κάρολος Νόρμαν (Μεσολογγίου)
Νορτουά: Νορντχάουζεν (Χαρτς, Γερμανίας)
νοστιμάδα: όρεξη· ηδονή
νοστιμεύο(υ)μαι: βρισκω (κάποιον ή κάτι)

ωραίο· μου αρέσει, επιθυμώ, ορέγομαι· έχω όρεξη· αγαπώ
νόστιμος: χαριτωμένος· όμορφος· αξιοδιήγητος, ενδιαφέρων, διασκεδαστικός
νοτερός: υγρός
νοτίζω: μουσκεύω
ἠνού (γεν. αφρ. ή ουδ.): ενός· ενός ανθρώπου, κάποιου
Νουζείχούν, ο: παραδείσιος ή λογοτεχνικός ποταμός (ίσως και αντί των: Νουζείρουν, Νουσαίριγια: χώρας των σύρων σιτών Ναζαρηών, Αλαουιτών)
νουθετούμαι: δέχομαι νουθεσία, συμβουλή
νουθετώ: συμβουλεύω, φρονηματίζω
νούλα/Νούλα: μηδέν, τίποτε
νούμερο (επίρρ.): στον αριθμό, αριθμητικά
νουνεχής: μυαλωμένος
νούρι: φως· λάμψη· φωτιστέφανος, αίχλη
Νουριχάρ(η): Νουρουιχάρ (Νουρ αλ-Νιχάρ)
νους: μυαλό
νοώ (μτβ. και αιμτβ.): συλλαμβάνω σχεδίο· εννοώ· αντιλαμβάνομαι, καταλαβαίνω, παίρνω χαμπάρι· σκέφτομαι
ντ' (πρόθ. ιταλ., γαλλ.): του, της (κτλ.), από (d')

ντ' Ορλεάνης: (δούκας) της Ορλεάνης (Louis-Philippe-Joseph ή Philippe Egalité)
ντα (πρόθ. ιταλ.): από· με, βάσει (da)
ντα ρέτο ντι σεκρετέτσα: με το δικαίωμα (βάσει του δικαϊώματος) της μυστικότητας, μυστικά, απόρρητα
νταγιαντίζω: αντέχω
ντάμα: το επιτραπέζιο παιχνίδι ντάμα
Ντάντσικα: Γκντανσικ (Ντάντσιγκ,-ιχ, Πολωνίας)
νταουτζής: ενάγων, παραπονούμενος
ντατσιέρος,-ης: «τελώνης», φορολόγος, φοροεισπράκτορας, ή: φορολογούμενος
ντάτσιον: φόρος
ντε (πρόθ. ιταλ., γαλλ. και άρθρο γαλλ.): του, της, των· από (de, des) (κάποτε και αντί του γερμ. von)
ντε λα (άρθρο ιταλ., γαλλ.): της (della, de la) (κάποτε και αντί του γερμ. von)
ντε Πρους: (πρίγκιπας, διάδοχος) της Πρωσίας
ντελη-/ντελής/Ντελής: τρελός
ντελικάτος: ευαίσθητος, αισθαντικός
ντελίνοι: πολεμικό ιστοφόρο της γραμμής
ντερβένοι: στενό (φυσικό) πέρασμα
Ντερ'νής: (κόμης και ναύαρχος) ντε Ρινί

(Henri-Gautier de Rigny)

ντεσπρέζιον: ατίμωση
 ντεσφαρίζομαι: χαλάω, καταστρέφομαι
 ντεσφαρίζω: χαλάω, καταστρέφω
 ντιβάνι: (αραβική, περσική ή οθωμανική)
 ποιητική συλλογή, βιβλίο (λυρικών) στί-
 χων
 ντισκομοντιτά, η: δυσκολία, άβολη κατά-
 σταση
 ντιστακαρίζομαι: αποκολλώμαι, αφήνω τη
 θέση μου, απομακρύνομαι
 ντογάνα/ντοάνα: τελωνείο· παραθαλάσ-
 σιο τελωνείο
 ντολαμάς: υφασμάτινο περιβλημα
 ντοπικός: ντόπιος
 Ντοράτσο: Δυρράχιο (Ντουρές, Αλβανίας)
 ντούάνα βλ. ντο(γ)άνα
 ντούμπιο(ν): αμφιβολία· υποψία, φόβος
 ντουμπιτάρω: υποφιάζομαι, φοβάμαι
 Ντούναβης: Δούναβης (Ντόναου, Ντου-
 νάρα)
 ντουανμάς: πανηγυρική γιορτή
 ντουντού: κυρία, κυρά· αρχόντισσα (θω-
 πευτ.)
 ντουφέκι: τουφέκι· πυροβολισμός,-οί
 ντουφεκίδι: πυροβολισμός,-οί
 ντουφεκισμός: πυροβολισμός,-οί
 Νύδρα: Ύδρα
 νυκτί (επίρρ.): κατά τη διάρκεια της νύ-
 χτας
 νυκτικόραξ: μπούφος· νυχτερίδα
 Νυκτικός: «Νύκτωρ», νυχτερινός
 νυκτός (επίρρ.): τη νύχτα, κατά τη διάρ-
 κεια της νύχτας
 νυκτού (γεν.): νύχτας
 νυμφεύομαι: ζευγαρώνω
 νυμφίος: γαμπρός· σύζυγος
 νυσταγμός: νυσταγμένη, αδρανής συμπε-
 ροφορά
 νώθω: καταλαβαίνω, παίρνω χαμπάρι
 νόμος: ώμος, ωμοπλάτη
 νώτα (πληθ.): πλαγιές λόφου, βουνού
 νωτοφορός: κουβαλώ στους ώμους, στην
 πλάτη
 Ύξ: εξ, από
 ξαγοράζω: εξάγοράζω
 ξάδερφος: εξάδελφος
 ξάι: μέτρο βάρους ή χωρητικότητας στε-
 ρεών (σιτηρών κτλ.), «ημίκοιλο» (ανά-
 λογα με την εποχή και τον τόπο, περ.
 από 6,5 έως 16 κιλά)
 Ύξαμιλι: Εξαμίλι(ον) (Ισθμού)
 Ύξαναγυρίζω: επανέρχομαι (στην αρχική
 γνώμη ή απόφαση)· επαναλαμβάνω

Ύξαναδιπλασιάζω: επαναλαμβάνω
 Ύξαναεπάγει (γ' εν. υποτ. αορ.): Ύξαναπάει
 Ύξανακλεί (γ' εν.): Ύξανακλείνει
 Ύξανακράζω: ανακαλώ, Ύξαναφέρνω· Ύξανα-
 λέω
 Ύξαναπέφτω: απωθούμαι
 Ύξαναπάνω: Ύξαναπαίρνω (τον δρόμο), Ύξ-
 αναβαδίζω
 Ύξανασαίνω: ανασαίνω· Ύξανασαίνω
 Ύξανασκιάζομαι: Ύξαναφοβούμαι
 Ύξανασ'κώνομαι: Ύξανασηκώνομαι
 Ύξανασυνυχαίνω: Ύξαναμιλώ
 Ύξανθασπρομαυροκοκκινοειδής: ταυτό-
 χρονα κίτρινος, άσπρος, μαύρος και
 κόκκινος, τετράχρωμος
 Ύξαν'(ν)οίγω: Ύξαναοίγω
 Ύξανοίγομαι: εποπτεύομαι· φαίνομαι
 Ύξανοίγω (μτβ. και αμτβ.): ανοίγω· βλέπω,
 αντικρίζω· ξεχωρίζω, διακρίνω· αποκα-
 λύπτω, φανερώνω· εποπτεύω
 Ύξανοίγω εις: κοιτάζω
 Ύξαπεζεύω: ξεπεζεύω
 Ύξαπετώ: πετώ ψηλά, Ύξαμολιέμαι
 Ύξαπλώνω: απλώνω
 Ύξάρτι: σχοινί που συγκρατεί κατάρτια και
 πανιά
 Ύξαστερώνω: γίνομαι διαυγής, καθαρός
 Ύξαστοχώ: ξεχνώ
 Ύξάφνισμα: έκπληξη
 Ύξεβγαίνω: βγαίνω έξω
 Ύξεβράκωτος: που δεν φορά (ή δεν διαθέ-
 τει) εξωτερικό ένδυμα του κάτω μέρους
 του σώματος, βράκα, σαλβάρι, παντε-
 λόνι· που δεν φορά (ή δεν διαθέτει)
 εσώρουχο (κάτω από το εξωτερικό έν-
 δυμα)· γυμνός, φτωχοντυμένος
 Ύξεγερεύω: αποθεραπεύομαι
 Ύξεγυμνος: γυμνωμένος
 Ύξεγυμνώνομαι: απογυμνώνομαι, στερού-
 μαι
 Ύξεγυμνώνω: αρπάζω, ληστεύω, καταλη-
 στεύω
 Ύξεδικιώνω: εκδικούμαι
 Ύξεδιπλωμένος: απλωμένος
 Ύξεδουλώνομαι: απελευθερώνομαι, απαλ-
 λάσσομαι
 Ύξεθληκύνω: Ύξεκουμπώνω
 Ύξεθυμαίνω (μτβ. και αμτβ.): εκτονώνω·
 ξεσπώ, εκτονώνομαι
 Ύξεκαθαρίζω: διασκαφνίζω, διευκρινίζω·
 παρουσιάζω με ξεκάθαρο τρόπο· κά-
 μνω (κάποιον) να καταλήξει
 Ύξεκακύνω (αμτβ.): Ύξεθυμώνα, σταματώ
 να είμαι θυμωμένος, εχθρικός
 Ύξεκληρίζω: Ύξεκληρίζομαι

ξεκοκινίζω (αμτβ.): κοκινίζω
 ξεκουμπίζω: αφανίζω, εξοντώνω
 ξεκουντώ: εκτοπίζω, σπρώχνω
 ξεκούρασμα: αναψυχή
 ξελεγωνεύω: ξεγεννώ
 ξελοθρεμός: εξολόθρευση
 ξελωλαμένος: τρελός, αποτρελαμένος
 ξέμακρα (επίρρ.): μακριά· (κάπως) μακριά· πιο μακριά· απόμερα
 ξεμακρύνω,-αίνω: απομακρύνομαι
 ξεμβαρκαρίζομαι: αποβιβάζομαι
 ξεμσημεριάζω: περνώ το μεσημέρι
 ξεμολογούμαι: εξομολογούμαι, ομολογώ
 ξεμυστηρεύο(υ)μαι: εκμυστηρεύομαι
 ξεμυστήρευσις: εκμυστήρευση
 ξενδύνομαι: ξεντύνομαι
 ξενδύνω: ξεντύνω, αφαιρώ
 ξενετεύομαι: ξεντεύομαι, μεταναστεύω
 ξενίζο(υ)μαι: παραξενεύομαι
 ξενικός: ξένος
 ξενιτεμένος: που είναι μακριά από τη συγγική εστία
 ξενοδοχείον: πανδοχείο
 ξενοδόχος: που προσφέρει φιλοξενία, ξενιστής
 ξενοδοχούμαι: φιλοξενούμαι σε πανδοχείο
 ξένος (επίθ. και ουσ.): φιλοξενούμενος· ταλαίπωρος, καημένος· παράξενος· ξενιτεμένος· μη ντόπιος
 ξεντερίζω: βγάζω τα έντερα· ξεκοιλιάζω, γδέρνω, σχίζω
 ξεντροπιάζω: ξεπαρθενεύω· ατιμάζω· (εκ)πορνεύω
 ξένω: γδέρνω, βασανίζω
 ξενώνω: αποξενώνω
 ξέομαι: γδέρνομαι, βασανίζομαι
 ξεπαπαδώνομαι: πάντα να είμαι ιερωμένος, πετάω το ράσο
 ξεπατώνω: κατεδαφίζω, γκρεμίζω συθέμελα
 ξεπεμός: ξεπεσμός, παρακμή
 ξεπλανεύω/ξεπλανώ: παρασύρω· απατώ· αποπλανώ
 ξεπροβοδίζω: ξεποστέλλω
 ξέρα: ύφαλος· σκόπελος
 ξερατικό, το: εμετός
 ξεραχωμένος: πληγωμένος (στη ραχοκοκαλιά) από πέσιμο
 ξεραχώνω: πληγώνω· χτυπώ στη ραχοκοκαλιά
 Ξέρη: Χέρης ντε λα Φροντέρα (Ισπανίας)
 Ξερόμερον: Ξηρόμερο (Ακαρνανίας)
 Ξερός: κακοτράχαλος
 ξέρον (αρσ. μτχ.): ξέροντας, γνωρίζοντας
 ξεροφαγία: ξηροφαγία, διατροφή χωρίς

μαγειρευμένα φαγητά
 ξερών: ξερνώ
 ξεσκεπάζω: διακρίνω, ξεχωρίζω· βλέπω
 ξέσκεπος: που δεν φορά το (μουσουλμανικό) κεφαλομάντιλο
 ξεσπαθωμένος: με γυμνωμένο το σπαθί
 ξεσπουάρω: (ξε)καθαρίζομαι, εξυγιainομαι
 ξεστιμερίζομαι: ανταγωνίζομαι
 ξεσυνερίζομαι: συναγωνίζομαι
 ξεσυνέρισις: άμιλλα
 ξεσυνθέτω: αποσυναρμολογώ
 ξεσφίγγω: ανοίγω (μπουκαλί ή άλλο δοχείο ποτού)
 ξεσχισμένος: κουρελιάρης
 ξεσχούνται (γ' πληθ.): ξεσχίζονται, κουρελιάζονται
 ξετάζω: εξετάζω· ανακρίνω
 ξετελειωμός: τελειωμός· ξεμπέρδεμα
 ξετεντώνω: χαλαρώνω· βγάζω από πάνω μου
 ξετιμάζω: προσβάλλω, βρίζω
 ξετινάζω: αποτινάζω
 ξετρέχω (μτβ. και αμτβ.): κυνηγώ· τρέχω· επιδιώκω, προσπαθώ
 ξετσιποσύνη: αδιαντροπία
 ξευλογιάρης: που έχει περάσει ευλογία, σημαδεμένος από ευλογία
 ξευριά: εμπειρία· μάθηση, γνώση
 ξεφάντωμα: διασκέδαση, γιορτή· συμπόσιο, τραπέζι
 ξεφαντώνω (μτβ. και αμτβ.): διασκεδάζω κάποιον, προσφέρω σε κάποιον απόλαυση· διασκεδάζω· οργιάζω
 ξεφάντωσις,-η: διασκέδαση, γιορτή
 ξεφαντωτός: γεμάτος διασκέδάσεις
 ξεφράξαταν (β' πληθ. πρτ.): ξεπεράσατε τα όρια, (το) παρακάνατε
 ξεφωλιάζομαι: ξεριζώνομαι, ξεπατώνομαι, ξεπαστρεύομαι
 ξεχάζω: ξεχνιέμαι, αφαιρούμαι
 ξεχειλίζω: ορμώ σαν πλημμυρισμένο ποτάμι
 ξεχωνεύω: ξεθεμελιώνω, ξεριζώνω
 ξεχώνω: ξεθάβω· αποκαλύπτω, βγάζω στην επιφάνεια
 ξέχωρα (επίρρ.): ιδίως
 ξεχωρίζομαι: γίνομαι ορατός
 ξεχωριστά (επίρρ.): εκτός απ' αυτό· ιδίως
 ξεχωριστά οπού: εκτός από το ότι
 ξεχωριστός: αποσπασμένος· απομονωμένος· χωριστός· ιδιαίτερος· ειδικός· ατομικός· προσωπικός· ασυνήθιστος, εξαιρετικός· σπουδαίος
 ξεψαχνίζω: τρώω όλο το ψαχνό, το κρέας,

απολαμβάνω ως το τέλος
 ξεψυχώ: αναστενάζω βαθιά
 ξηγιέμαι: μιλώ· συνεννοούμαι
 ξηγορεύ(γ)ω: εξομολογώ (αμαρτίες)
 ξηγόρευση: εξομολόγηση (αμαρτιών)
 ξηγορεύω βλ. ξηγορεύ(γ)ω
 ξηλειμμένοι: αφανισμένοι, κατεστραμμέ-
 νος
 ξηλών(ν)ω: χαλώ, εμποδίζω
 ξημακραίνω: απομακρύνομαι
 ξημερώνομαι: βρίσκομαι κατά το ξημέρω-
 μα, με βρίσκει η αυγή
 ξημερώνοντας (μτχ.): ξημερώνοντας
 ξηούμαι (μτβ. και αμτβ.): εξηγώ· μιλώ
 ξηρά, η: χώμα· στεριά
 ξηραίνομαι: παραλύω
 Ξηροκαμπία: ξερός κάμπος, ξεραίλα, ε-
 ρημά· (ίσως) σεξουαλική ξεραίλα, στέ-
 ρηση
 Ξηρομερίτης/Ξηρομερίτης: που είναι από
 το Ξηρόμερο (Αχαρνανίας)
 Ξηροπήγαδον: ξερό πηγάδι
 Ξηρός: ξεραγκιανός, αδύνατος, κοκαλιά-
 ρης· απογυμνωμένος από σάρκα, γυ-
 μνός· σκληρός, τραχύς· στεγνός· ωμός·
 παράλυτος· αναισθητός, αποσβολωμέ-
 νος
 Ξητιμάζω: προσβάλλω, ντροπιάζω, βρίζω
 Ξιδόλαδον: λαδόξιδο
 Ξίζω: αξίζω· έχω ισχύ
 Ξιλοθρεύ(γ)ω: εξολοθρεύω, σκοτώνω
 Ξινά, τα: ερωτικές (σεξουαλικές) σχέσεις
 Ξιπάζομαι: ξαφνιάζομαι, τρομάζω, ανα-
 στατώνομαι· αναστατώνομαι στον ύ-
 πνο, αλαφιάζομαι
 Ξιπάζω: ξαφνιάζω, τρομάζω
 Ξιπασμός: τρόμος
 Ξιφάρι(ν): μικρό σπαθί· κόψη, μύτη
 Ξιφήρης: που κρατά, έχει ξίφος
 Ξιφίδιον: εγχειρίδιο
 Ξόανον: είδωλο
 Ξομπλιαστός: στολισμένος· πολύχρωμος
 Ξόμπλιν: παράδειγμα, παραδειγματική
 διήγηση
 Ξορθώνω: αποκαθιστώ
 Ξουρίζω: εξορίζω, διώχνω
 Ξοφλώ: (ετοιμάζω και) ξαποστέλλω
 Ξυάλογον: φάλαγγα (βασανιστήριο)
 Ξυλίν: ξυλεία
 Ξύλο: ξυλοκόπημα· πλεούμενο
 Ξυλοκαμήλα: ψηλός και άχαρος (;)· το παι-
 χνίδι της «μακριάς γαιδούρας» (ίσως με
 σεξουαλικό υπαιν.)
 Ξυλοκρέβατο: φέρετρο
 Ξύλον: πλοίο

Ξύπνισμα: Ξύπνημα, διέγερση
 Ξυραφίζομαι: Ξυρίζομαι, κουρεύομαι
 Ξυρίζω: σχίζω
 Ξυστιάς: Ξύστης δερμάτων, βυρσοδέφης
 Ξύστρα: τσουγκράνα, δικράνι
 ό (ουδ. αναφ. αντων.): το οποίο· αυτό το
 οποίο· βλ. και ος
 ό εστί: δηλαδή
 ο οποίος: αυτός ο οποίος· εκείνος ο οποί-
 ος· ο.. ο οποίος
 ο ποίος: ο οποίος
 ο που: αυτός που· όποιος
 ο τε: και ο, καθώς και ο
 οβελίσκος: ψηλή στήλη με μυτερή κορυφή
 οβελός: κατακόρυφη προεξοχή με μυτερή
 απόληξη· σουβλί, σουβλα
 οβολάκι: το πιο μικρό (ασήμαντης αξίας)
 νόμισμα, κέρμα, «μονόλεπτο»
 οβολός: αρχαίο νόμισμα μικρής αξίας·
 «δεκάρα», «πεντάρα»
 οβραίος: εβραίος
 οβριακή/Οβριακή, η: εβραϊκή συνοικία·
 εβραϊκό γκέτο
 ογγιά: ουγγιά, μονάδα βάρους για πολύ-
 τιμα μέταλλα (συνήθως το ένα δωδέκα-
 το της λίβρας), ποσότητα διαφορετική
 ανάλογα με την εποχή και τον τόπο
 (συνήθως 28-31 γρ.)
 ογδόηκοντα: ογδόντα
 όγκος: μεγαλοπρέπεια, έπαρση
 ογκωμένος: φουσκωμένος· σε σύση
 ογλήγορα (επίρρ.): γρήγορα
 ογλήγορος: γρήγορος
 ογληγορότατος: αστραπιαίος
 ογληγορότερα, -ύτερα (επίρρ.): γρηγορό-
 τερα
 ογληγορότης, -ητα: βιασύνη
 ογληγορότερα βλ. ογληγορότερα
 όγοιος: όποιος
 ογύφτος: γύφτος, τσιγγάνος
 οδαγάσι(ον): Ξύλο αλόης· μυρωδάτο καυ-
 σόξυλο
 οδός: δωμάτιο, διαμέρισμα· κρεβατοκά-
 μαρα
 οδείνας(ς): ο δείνα, ο τάδε· εκείνος
 Όδερ/Οδέρνας: (ποταμός) Όντερ (Γερμα-
 νίας)
 οδεύω: πηγαίνω, κατευθύνομαι
 οδήγαν (γ' εν. πρτ.): οδηγούσε
 οδηγία: καθοδήγηση· εντολή, -ές· διοίκη-
 ση, διακυβέρνηση· μετάβαση
 οδηγία (επίρρ.): με τη καθοδήγηση
 οδηγούμαι: παίρνω οδηγία
 οδιά: για

οδιά αγάπη: από αγάπη, για το χατίρι
οδοιπορία: πορεία· περιήγηση, ταξίδι· ναυτικό ταξίδι
οδόντιον: δόντι
οδός: δρόμος· μέθοδος, τρόπος ενέργειας
οδύνη: πόνος
οδυνώμαι: πονώ
οδυρόμενος, ούμενος: θρηγνώντας
οδωδώς: που βρομάει
Οζού, η: Οζακού, -όφ (Αξιάκη), πόλη στο στόμιο του Δνείπερου (Ντνιεπρ) της Ουκρανίας
Οζούντσιαρσι: (Οζούντσιαρσί) «μακρύς (εμπορικός) δρόμος», (οθωμανική) κεντρική εμπορική αρτηρία της «παλιάς» Κωνσταντινούπολης στον χώρο ανάμεσα στις βυζαντινές αγορές του Κωνσταντίνου και του Ταύρου (Θεοδοσίου)
οζών: ζώο
όθεν: απ' όπου· όπου· εκεί που· οπότε· γι' αυτό, λοιπόν
οθωμανική Πόρτα: Υψηλή Πύλη, (σουλτανική, αυλική) κυβέρνηση της οθωμανικής αυτοκρατορίας· οθωμανική αυτοκρατορία
οθωμανός/Οθωμανός: οθωμανός Τούρκος· Οθωμανός· μουσουλμάνος της οθωμανικής αυτοκρατορίας
οί (πληθ. αρσ. αναφ. αντων.): οι οποίοι· αυτοί οι οποίοι· βλ. και ος
οι δε: άλλοι μεν
οία (σύνδ.): επειδή, καθώς
οία τε: σαν
οίδα: γνωρίζω, ξέρω· γνώρισα
οίκαδε: στο κατάλυμα
οικειοποίησις: οικειώση· πράξη οικειοποίησης
οικειοποιούμαι: κάμνω (κάποιον, κάτι) δικό μου· αρπάζω
οικείος (επίθ. και ουσ.): γνώριμος, συνηθισμένος· ντόπιος (κάτοικος)
οικειωμένος: φίλος
οικειώνω: εξοικειώνω, φιλώνω
οίκησις: κατοικία
οικήτωρ: κάτοικος
οικία: σπίτι· οικογένεια
οικιακόν τμήμα: ιδιαίτερα διαμερίσματα
οικιακός (επίθ. και ουσ.): δικός, οικείος· οικογενειακός· ιδιωτικός· άνθρωπος του σπιτιού· υπηρέτης
οικιακώς: στο σπίτι· οικογενειακά
οικοδομή: οικοδόμηση, χτίσιμο· τοίχος· κτίριο
οικοδομώ: χτίζω, ανυψώνω
οικοκύρης (επίθ. και ουσ.): αφέντης· ιδιο-

κλήτης· νοικοκύρης
οικοκυρία (θηλ.): νοικοκυρά, κυρία του σπιτιού
οικοκύριος: ιδιοκτήτης
οικομενικός βλ. οικο(υ)μενικός
οικονομία: ρύθμιση, διευθέτηση· πρόνοια· συμβιβαστική, παραχωρητική διεύθυνση ζητήματος
οικονομικώς: προνοητικά· επιμελώς· επίτηδες
οικονομισσα (θηλ.): μοναχή επιφορτισμένη με τη διαχείριση των οικονομικών (γυναικείου) μοναστηριού
οικονόμος: οικονομικός διαχειριστής (πρωτο)πρεσβύτερος ή ιερομόναχος επιφορτισμένος με τη διαχείριση των εκκλησιαστικών γαιών, της εκκλησιαστικής περιουσίας (εκκλησιαστικό αξίωμα σε επισκοπή, μητρόπολη, μοναστήρι κτλ.)
οικονομούμαι: ετοιμάζομαι
οικονομώ: ρυθμίζω, διευθετώ· προνοώ· παίρνω την πρόνοια να, φροντίζω· κανονίζω, οργανώνω· καταφέρνω· κανονίζω κατ' οικονομία, αναγκαστικά
οίκος: σπίτι· καλέ· καθεμιά από τις στροφές εκκλησιαστικού ύμνου (κοντακίου κ.ά.) εκτός από το προοίμιο
οικο(υ)μενικός, ο: οικουμενικός πατριάρχης
οικώ: κατοικώ
οϊμέ: αλίμονο
οίμοι: αλίμονο· αλίμονο (σε μένα)
οίον (σύνδ.): όπως
οιονεί (σύνδ.): σαν
οίος: όποιος, ό τι λογής, οποιοσδήποτε· τί είδους, πόσο μεγάλος, σπουδαίος
οις (δοτ. πληθ. αρσ. ή ουδ. αναφ. ή δεικτ. αντων.): στους οποίους/στα οποία· σ' αυτούς, -ά· βλ. και ος
οιωνισμός: πρόρρηση του μέλλοντος με παρατήρηση οiwωνών (πετάγματος πουλιών, άλλων σημαδιών)
οιωδήτηνι (δοτ. εν. αρσ. ή ουδ. αναφ. αντων.): με οιοιονδήποτε, οτιδήποτε
οκά: μέτρο βάρους (1.376 ή 1.282 γρ.)
οκαζόνε, η: ευκαιρία
οκαθείς: (ο) καθέννας
οκάποτε: κάποτε
οκάτι(ς): κάποιος
όκνα: ορυχείο· ορυχείο αλατιού· καταναγκαστικά έργα, αγγαρεία σε ορυχείο αλατιού
οκνηρά (επίρρ.): τεμπέλικα
οκνηρός: τεμπέλης
οκνία: δισταγμός, χρονοτριβή

οκνός: τεμπέλης
οκνώ: διατάζω
οκτωδεκαετής: δεκαοχτάχρονος
Οκτώμβριος: Οκτώβριος
Όλγα: (βασίλισσα και αγία) Όλγα (Όλ-
γκα)
Όλεγος: (ηγεμόνας) Ολέγ (Όλεγκ)
ολέσθια (πληθ.): (τα) λoίσθια, (τα) τελευ-
ταία, (τα) πρόθυρα
ολημέρα: όλη τη μέρα· καθημερινά
ολημερ(ν)ίς: όλη τη μέρα
οληνύκτα,-ύχτα: όλη τη νύχτα
οληνυκτία, η: ολονύκτια λειτουργία, αγρυ-
πνία
οληνύχτα βλ. οληνύκτα
ολιγάριθμος: μικρός
ολίγιστος: ελάχιστος
ολίγο (επίρρ.): λίγο
ολιγοθυμημένος: λιπόθυμος
ολιγοθυμία: λιγοθυμία
ολιγοθυμισμένος: λιπόθυμος
ολιγοκαρδίζω: χάνω το κουράγιο μου
ολιγομάθεια: λίγη εγγραμματοσύνη, μόρ-
φωση
ολίγον (επίρρ.): λίγο· λιγάκι
ολίγον, το: μικρό ποσό
ολίγον κατ' ολίγον: λίγο λίγο, σιγά σιγά
ολίγον τίποτα,-ες: κάτι λίγο, λιγάκι
ολιγόνους: κουτός, καθυστερημένος
ολιγοπιστία: μικρή, μειωμένη πίστη
ολιγοσταίνω: λιγοστεύω
ολιγόστεισις: μείωση
ολιγοστός: λιγοστός
ολιγοσχετότερος: που σχετίζεται λιγότερο
ολιγότερον (επίρρ.): σε λιγότερο
ολιγότερος: λιγότερος· μικρότερος
ολιγότης: μικρός αριθμός
ολιγοχρόνιον, το: σύντομη διάρκεια
ολιγοψυχή: δειλιάζω· ζαλιζομαι, λιγοθυμώ
ολιγορώ: παραμελώ, δεν δίνω σημασία
Ολλάνδα: Ολλανδία
ολλίγον (επίρρ.): λίγο, για λίγο
ολλίγος: λίγος
όλο (επίρρ.): εντελώς· συνεχώς
ολόβολος: ολόκληρος
ολόγυρα (επίρρ.): από τις δύο όχθες· πε-
ρίπου
ολοένα (επίρρ.): κάθε τόσο
ολοίσθια (πληθ.): (τα) λoίσθια, (τα) τελευ-
ταία, (τα) πρόθυρα
ολόκληρος: ακέραιος, μονοκόμματος
ολοκλήρως: εντελώς
ολολυγή: δυνατή κραυγή
ολολυγμός: δυνατή κραυγή· θρήνος
ολολύζω: θρηνώ

όλον (επίρρ.): όλο, διαρκώς, συνεχώς· πά-
ντως
όλον το ενάντιον: ακριβώς το αντίθετο
ολονένα (επίρρ.): κάθε τόσο· διαρκώς, συ-
νεχώς· πάντως
όλος: όλος· ολόκληρος· απόλυτος,-α, εντε-
λώς
όλος δι' όλου: εντελώς ολόκληρος
ολοστρογγυλός: ολοστρογγύλος
ολόττελα, ολοτελώς: διόλου, καθόλου
ολοτρίγυρα,-όγυρα: (παντού) ολόγυρα
ολούθεν: (από) παντού
ολούμενος: καταραμένος
ολουνού,-ών (γεν. εν. και πληθ. αρσ. ή
ουδ.): όλου,-ων
ολούστειρνός: εντελώς τελευταίος
ολοφυρμός: λυγμός, θρήνος
ολοφύρομαι: κλαίω με λυγμούς
ολόχρυσος: πανέμορφος· πολυαγαπημέ-
νος
ολοψύχως: ολόψυχα
ολπίζω: ελπίζω, προσδοκώ
όλων πρώτος, ο: (ο) εντελώς πρώτος, (ο)
αρχαιότερος
όλως: εντελώς
ολωσδιόλου: εντελώς· πάρα πολύ· τελι-
κά· με κάθε μέσο
ομάδι (επίρρ.): μαζί
ομαλός: κανονικός, ευθύς
Ομέρπασας: πασάς Ομέρ
ομήλιξ,-ικος: συνομηλικός
Όμηρος (γεν.): Ομήρου
ομίλειε (γ' εν. πρτ.): μιλούσε
ομίλια: κήρυγμα· συνουσία
ομίλουε (γ' εν. πρτ.): μιλούσε
όμμα: μάτι· βλέμμα
ομμάτι(ο): μάτι
όμνεξε (β' εν. προστ. αορ.): ορκίσου
ομνοστάδα: νοστιμιά, ομορφιά
όμνυμι/ομνύω/ομνέγω: ορκίζομαι
Ομόβριδον: Νόβομπροντ (Σερβίας)
ομογενής: που ανήκει στην ίδια φυλή, εί-
δος· ομοεθνής· συμπατριώτης
ομόγνωμος: που έχει την ίδια θέληση,
απόφαση (με άλλον)
ομογνωμό: έχω την ίδια γνώμη, συμφωνώ
με άλλον
ομοθυμαδόν: με την ίδια ορμή, μαζί
όμοια με: όπως, σαν
ομοιάζει (απρόσ.): φαίνεται
ομοιάζω: συμφωνώ, ταιριάζω· ομοφωνώ
ομοιοδύναμος: που έχει όμοια ισχύ, προ-
φορά
ομοιοειδής: όμοιος
όμοιον (επίρρ.): παρόμοια

όμοιος: ίδιος, σταθερός
 ομοιότης,-ητα: γνώρισμα, χαρακτηριστικό,-ά: είδος
 ομοιώνομαι: μοιάζω
 ομοιώσις: ομοίωσις
 ομολογία: θρησκευτική ομολογία πίστης, δόγμα· έγγραφη συμφωνία (έγγραφο) υποσχητικό· ομόλογο, χρεόγραφο, γραμματίο
 ομόλογον, το: έγγραφη συμφωνία
 ομολογούμαι: αναγνωρίζομαι· λέγομαι
 ομολογία: μαρτυριά, αποκαλύπτω· λέω, ονομάζω· καταγγέλλω, καταδίδω, «καρφώνω»· χρωστώ· εκδηλώνω, εκφράζω
 ομολογώ χάριτας: χρωστώ, εκφράζω ευγνωμοσύνη
 ομορφολογία: χαριτωμένο ρητό
 όμορφος: ωραίος· καλής ποιότητας
 ομορφότερος: ομορφότερος
 ομότονος: σταθερός
 ομού: μαζί
 ομόφρων: που έχει την ίδια γνώμη, πεποίθηση, τα ίδια φρονήματα, ιδέες (με άλλον)
 ομοφρονώ: συμφωνώ· ζω συμπλιωμένως
 ομπερσπλαϊτενάντος: αντισυναγματάρχης
 ομπρός: εμπρός· νωρίτερα· παραπάνω
 ομπρός παρά: πριν από
 ομπροσθά,-στά,-στέ: μπροστά
 ομπρο(σ)τύτερα (επίρρ.): πρωτύτερα
 ομπρύτερα (επίρρ.): πρωτύτερα, παλιότερα
 Ομύδιος: μύδι
 ομφαλός: ομφάλιος λώρος
 όμως: αλλά· λοιπόν· τότε· οπότε, και όμωςεν (γ' εν. αορ.): ορκίστηκε
 ον, το: πράγμα, αντικείμενο
 όν (αιτ. αρσ. αναφ. αντων.): τον οποίο· βλ. και ος
 όναρ, το: όνειρο
 ονδάς: δωμάτιο, διαμέρισμα· κρεβατοκάμαρα
 ονειδίζομαι: γίνομαι αντικείμενο περιγελου, γελοιοποίησης, προσβολών
 ονειδίζω: κατηγορώ, μέμφομαι, φέγω· βρίζω· περιπαίζω
 ονειδισμός: κατηγορία, κατάκριση
 όνειδος, το: ντροπή
 ονειδώ: προσβάλλω, βρίζω
 ονειράσθηκα (α' εν. αορ.): ονειρεύτηκα
 ονειράτα (πληθ.): όνειρα
 ονειρευθείς: ονειρεμένος
 ονειριάζομαι: ονειρεύομαι
 ονειροκρίτης: ερμηνευτής ονειρών

όνειρος, ο: όνειρο
 ονειρώδης: γεμάτος όνειρα
 ονέστος: έντιμος
 ονικόν, το: γάιδαρος
 όνομα: όνομα· ονομασία· λέξη· γλώσσα· φήμη
 ονομάζομαι: ονομάζομαι· ορίζομαι
 ονομάζοσουν (β' εν. πρτ.): ονομαζόσουν
 ονομάζω: ορίζω ονομαστικά· προσφέρω το όνομα· χαρακτηρίζω
 ονομάτος: πρόσωπο, άτομο
 ονόμισμα: (χρυσό ή ασημένιο) νόμισμα
 όνος προς λύραν: εντελώς άμουσος, ανεπίδεκτος, ακατάλληλος
 όνταν (σύνδ.): όταν
 όντας (μτχ.): όταν, ενώ, καθώς, με το να είμαι (ήμουν, κτλ.)
 όντας + μτχ.: έχοντας + απαρέμφ.
 όντας να: όταν
 οντάς: δωμάτιο, διαμέρισμα· κρεβατοκάμαρα
 οντότης: ιδιότητα του όντος, του πλάσματος
 όντως: πραγματικά
 όνουκλο(ς): όνουκας, είδος αχάτη, ημιπολύτιμου λίθου με διάφορες αποχρώσεις· γεν. όνουκλο: (του) όνουκα
 ονούχι(ον): νύχι
 οξ: από
 οξέου (γεν. ουδ.): μυτερού, έντονου
 οξέως: διεισδυτικά· ορμητικά
 όξου: έξω
 οξύς: μυτερός· οξυδερκής, ανοιχτομάτης, διεισδυτικός· έξυπνος, ευφυής· έντονος· βαθυπόρφυρος· ώδης· λαμπρός, χτυπητός στο χρώμα
 οξύτατος: οδυνηρότατος
 οξύτης: οξυδέρκεια, έξυπνάδα
 όξω: εκτός· έξω· μακριά, στο ύπαιθρο
 όξω μέρος, το: προάστιο
 όξω οπού: που
 όξώπορτα: εξώπορτα
 όπ': όπου
 οπαδή (θηλ.): γυναίκα οπαδός, ακόλουθος
 οπαδός: ακόλουθος
 όπερ (ουδ. ή άκλ. αντων.): το οποίο· πράγμα που· που
 όπερ εστί(ν): ήτοι, δηλαδή
 όπερα: έργο όπερας· κτίριο όπερας
 οπή: τρύπα· κοίλωμα
 οπιάζω: υπακούω
 όπισθεν: παραπάνω, προηγούμενος
 οπίσθια, τα: νώτα
 οπισθινός: πισινός
 οπισθοδρομώ: οπισθοχωρώ

οπισθοσύρομαι: οπισθοχωρώ
 οπίσου: πίσω· πριν· παραπάνω· ξανά
 οπίσω εις: ύστερα από
 οπισωδρομάω: οπισθοδρομάω, πισωγυριζώ
 οπισωκάπουλα (επίρρ.): πίσω (από έφιππο), πάνω στα πίσω καπούλια του αλόγου
 οπλή: σημάδι από οπλή, νύχι ζώου
 οπλοφόρος: ιπποκόμος, ακόλουθος
 οποίον, το βλ. το οποιόν
 οποίος: ο οποιός· αυτός, ο οποίος· αυτός τον οποίον· εκείνος, ο οποίος· όποιος, ό,τι λογής· τί είδους, τί λογής· τέτοιος που· ποιος, πόσος
 οπδάνε (γ' εν. πρτ. ή αορ.): που έκα(μ)νε οπόσον (επίρρ.): πόσο
 όποταν/οπόταν: όταν· αν
 όποτε: όταν
 οπού (άκλ. αναφ. αντων.): που· αυτός (κτλ.) που· στον, για τον, με τον, κατά τον οποίο, -α, -ο (κτλ.)· όποιος (κτλ.)
 οπού (επίρρ. και σύνδ.): όπου· όποτε· από τότε που· την ίδια στιγμή που, ενώ· τότε· όταν· παρά όταν· αφού, επειδή· έτσι που, έτσι ώστε· καθώς· ότι, πως· βλ. και που
 οπού όχι: αν όχι
 όπουθε: όπου, προς όποια κατεύθυνση
 οπρός: εμπρός
 οπτική, η: οπτική επιστήμη
 οπτός: ψητός· μαγειρεμένος
 όπως/οπώς: όπως· πως/πώς· για (να)
 όπως αν είναι: όπως κι αν είναι
 οπώς βλ. όπως
 οπωσδήποτε: με κάθε μέσο
 οπωσούν: κάπως· κατά κάποιον τρόπο· έτσι· οπωσδήποτε
 ορά: ουρά
 οραμάι: τώρα πια
 Οράνιεμπαουμ: Οράνιενμπάουμ (Γερμανίας)
 ορανό (γεν.): ουρανού
 όρασις,-η: βλέμμα· όραμα, οπτασία
 Ορβάν: Ουρβανός (Ουρμπάν)
 όργανον: όπλο, εργαλείο· μουσικό όργανο
 οργιά: μέτρο μήκους (και βάθους) αντίστοιχο με κάτι λιγότερο από 1 μ.
 οργισμένος: καταραμένος
 οργίστην (γ' εν. αορ.): οργίστηκε
 όρδενε,-ινε, το: διαταγή
 ορδί: στράτευμα· στρατόπεδο
 ορδινάριος: κανονικός, τακτικός
 ορδινάριω: διατάζω· συστήνω, γράφω (ιατρική) συνταγή

όρδινε βλ. όρδενε
 ορδινία,-ιά: διαταγή, εντολή· τάξη, παράταξη
 ορδινιάζομαι: ετοιμάζομαι
 ορδινιάζω: διατάζω· ετοιμάζω, τακτοποιώ· κανονίζω· συγκροτώ (στρατιωτικό σώμα)
 όρδινον, το, όρδινος, ο: διαταγή· τάξη, σειρά
 ορέγομαι: επιθυμώ, λαχταρώ, μου αρέσει
 ορεγόντησαν (γ' πληθ. πρτ.): λαχταρούσαν
 ορέγω: απλώνω· δίνω
 Ορειάς: (μυθική) νύμφη των βουνών, της υπαίθρου
 ορεκτικός: που λαχταρά· απαιτητικός
 όρεξις,-η: επιθυμία· πάθος· αντικείμενο λαχτάρας, πόθου (λαχταριστός,-ή,-ό)· αμαρτωλή επιθυμία
 ορζάτα, η: ηδύποτο αναψυκτικό (σουμάδα) που έχει ως βάση του αμυγδαλέλαιο ή αμυγδαλόφιχα
 ορθά (επίρρ.): κατευθείαν
 ορθογράφομαι: γράφομαι
 ορθογράφω: γράφω με τη «σωστή» γραφή, ορθογραφώ
 ορθόδοξος (επίθ. και ουσ.): (χριστιανός) ορθόδοξος· ελληνορθόδοξος· αραβιορθόδοξος (μελίτης)
 ορθός: όρθιος· ορθωμένος, τεντωμένος
 ορθός λόγος: ορθολογισμός
 ορθούμαι: ισιώνω
 ορθρινός: πολύ πρωινός
 όρθρος: το πολύ πρωί, τα ξημερώματα· λειτουργία του όρθρου
 ορθώνομαι: σηκώνομαι (και πηγαίνω)
 ορθώνω: σηκώνω, διαλέγω
 όριον: σύνορο
 ορίζω: εξουσιάζω, κυριαρχώ· κυβερνώ· κατακτώ, κατέχω· επιθυμώ, θέλω· ορίζω, διατάζω, προστάζω· λέω· πηγαίνω
 ορίζων, ο: σημείο, επίπεδο
 όριξη: επιθυμία, κλίση
 ορίσεν (γ' εν. αορ.): όρισε, διέταξε
 ορίσετε (β' πληθ. προστ. αορ.): ορίστε, θελήστε
 ορισμένος: διαταγμένος
 ορισμός: διαταγή (έγγραφη) διαταγή· άδεια· απόλυτη εξουσία
 ορισμός σου: ας γίνει ο ορισμός σου, η απόφασή σου· διατάξτε
 ορκίζω (μτβ. και αμτβ.): μυνώ κάποιον ένορκα· εξορκίζω· ορκίζομαι
 Ορκύνος: όρκα, μεγάλο θαλασσίνο κήτος, θηλαστικό

Ορλεάνης, ντ': Φίλιππος ντ' Ορλεάν
 Ορλεάνς, το: Ορλεάν (Γαλλίας)
 Ορλόβ: (κόμης) Γρηγόριος (Γκριγκόρι) Ορ-
 λόφ
 ορμή: παρόρμηση· διάθεση, επιθυμία· ε-
 ξόρμηση· έφοδος, επίθεση
 ορμηνεύω: συμβουλεύω
 ορμήνεψη: συμβουλή
 ορμήσειν (απαρέμφ. αορ.): (να) ορμήσω
 (κτλ.)
 ορμητικός: παρορμητικός· βιαστικός
 ορμίδα: δρόμος, σοκάκι
 ορμώ: κινούμαι· έχω διάθεση
 όρνεον: πουλί
 ορνιθ(ο)ν: πουλί· κότα, πουλερικό
 Ορομάζης: (θεός) Άχουρα Μάζντα
 όρος, ο: όριο· προϋπόθεση
 Όρος, το: Άγιον Όρος
 ορτά(ς): (οθωμανικό) τάγμα, σύνταγμα·
 μονάδα γενιτσάρων
 όρτινο: διαταγή
 ορύττω: σκάβω
 ορχέστρα: ορχήστρα, τα πιο κοντινά στη
 σκηνή καθίσματα της πλατείας μιας
 θεατρικής αίθουσας
 ορχηστής: χορευτής
 ορχίδιν: αρχίδι
 ορώ: βλέπω
 ορώμενον, το: θέαμα
 ορών: θεατής
 ορωνεία: ειρωνεία
 ορώντας (μτχ.): βλέποντας
 ορωτώ: ρωτώ
 ορωτώτα (μτχ.): ρωτώντας
 ος/ός (ονομ. και αιτ. αναφ. αντων.): ο
 οποίος· τον οποίον, κτλ.· αυτός ο οποί-
 ος· εκείνον,-η,-ο τον/την/το οποίο,-α· ό-
 ποιους· όπου· βλ. και όστις, ότις
 οσάκις: όσες φορές
 όσιος: άγιος
 Οσμάνπασας: πασάς Οσμάν
 Οσμαντζίκης: (σουλτάνος) Οσμάν (Οθ-
 μάν) Α'
 Οσμαρίδα: μαρίδα
 όσο μάλλον: όσο καλύτερα
 όσο(ν) (επίρρ. και σύνδ.): όσο· όλα όσα,
 ό,τι· έως, ως τον αριθμό· όσο κι αν·
 τόσο που· όταν, μόλις
 όσον εις την δύναμήν μου: όσο μου είναι
 δυνατό, όσο μπορώ
 όσον εκ μέρους μου: όσο για μένα
 όσο(ν) οπού: όσο· έτσι που· ώστε, με απο-
 τέλεσμα· μέχρις ότου
 όσον τάχος: όσο γίνεται (γινόταν) γρηγο-
 ρότερα

όσο(ν) το βολετό(ν): όσο είναι (ήταν) δυ-
 νατό
 όσον το εκ μέρους μας: όσο για (όσον
 αφορά) εμένα, εμάς
 όσον το κατ' εμέ: όσο για (όσον αφορά)
 εμένα
 οσονούπω: σε λίγο
 όσον... τόσο: τόσο... τόσο
 όσος: όσος· πολύς
 όσπερ: ο οποίος· αυτός ο οποίος
 οσπίτια (πληθ.): μέγαρο
 οσπιτιακός: σπιτιακός
 οσπίτι(ον): κατάλυμα, κατοικία· σπίτι· μέ-
 γαρο· διαμέρισμα, δωμάτιο· σπιτικό· οι-
 κογένεια, άνθρωποι του σπιτιού· διακυ-
 βέρνηση του σπιτιού· (ευγενής) οίκος·
 (βασιλικός) οίκος, δυναστεία· εμπορικός
 οίκος
 οσταρείο, το, οσταρία, η: πανδοχείο
 οστενάδος: πεισματάρης
 όστις: ο οποίος· αυτός ο οποίος· όποιος·
 βλ. και ος, ότις
 όστος: πανδοχέας
 Οστρείδιος: στρείδι
 όστρια: νότιος άνεμος· νότια κατεύθυνση
 οσφύς: ζώνη
 όσψ... τοσούτω: όσο... τόσο
 ότ' (σύνδ.): όταν, που
 ό,τ' (ουδ. αναφ. αντων.): ό,τι
 όταν: όταν· αφού· οπότε, τότε
 ότε: όταν, τότε που· οπότε
 Οτεντότος: ιθαγενής της Ν. Αφρικής, στα
 βόρεια του ποταμού Οράγγη
 οτζάκι: μεγάλη οικογένεια, αρχοντικός οί-
 κος, δυναστεία
 ότι (σύνδ.): ό,τι· διότι· επειδή· ώστε, που·
 για το ό,τι, που
 ότι να: να· ό,τι θα
 ότι πως: ό,τι
 ό,τι (χρον. επίρρ.): μόλις· τώρα· τότε
 ό,τι (ουδ. αναφ. αντων. και επίρρ.): ό,τι·
 καθετί· όσο γίνεται· εντελώς
 ό,τι λογής: όπως
 ό,τι πολλός: πάρα πολύς
 ότις (αναφ. αντων.): όποιος· αυτός ο οποί-
 ος· βλ. και ος, όστις
 ότοιμα (επίρρ.): πρόθυμα, αμέσως
 ότοιμος: έτοιμος, πρόθυμος
 στουράκι: στάση, σταθμός
 Ότροντο: Ότροντο (Ιταλίας)
 ου/ουκ/ουχ (μόρ.): όχι· δεν
 ού (γεν. αρσ. ή ουδ. αναφ. αντων.): του
 οποίου· βλ. και ως
 ού (σύνδ.): ή
 ου μη: δεν (θα)

ου πολλῶ ὕστερον: ὕστερα ἀπὸ λίγο
 ουαί: ἀλίμονο· ντροπή
 Ουαλεντιανός: (ρωμαίος/βυζαντινός αυτοκράτορας) Βαλεντιανός
 ούγγαρος/Ούγγαρος: Ούγγρος
 Ουγγρία: Ουγγαρία
 Ουγγροβλαχία: (ρουμανική) Βλαχία και Τρανσυλβανία
 Ουγγροί (πληθ.): Ούγγροι
 ουδ': οὔτε, μήτε
 ουδαμίνος: μηδαμίνος, τιποτένιος
 ουδαμώς: καθόλου· με κανένα τρόπο
 ουδέ: οὔτε, μήτε
 ουδέ ὅλως: καθόλου
 ουδ(ε)είς: κανείς
 ουδεμίαν ἰώτα: (οὔτε) το παραμικρό
 ουδέν (ουδ. ἀόρ. αντων.): τίποτε
 ουδέν (σύνδ.): δεν
 ουδέν ἤττον: δεν παύει, -ουν να
 ουδεποσώς: διόλου, καθόλου
 ουδέποτε: ποτέ· ποτέ πριν
 ουδετινάς: κανείς
 ουδετίποτα(ς), -ε(ς): τίποτε
 Ούδινε: Ούντινε (Ιταλίας)
 ουδόλως: καθόλου
 Ουεσπεσιανός: (ρωμαίος αυτοκράτορας) Βεσπασιανός
 Ουζκούντ, η: (το) Ουζκούντ (Ουζμπεκιστάν)
 Ουζούμ Κασούμ: (ηγεμόνας της Καραμανίας και του Ιράν) Ουζούν Χασάν (Χασάν αλ-Ταουίλ)
 ούθεν: ὅπου
 ουκ βλ. ου
 ουκ ην φωνή και ουκ ην ακρόασις: οὔτε μιλούσε/μίλησε οὔτε άκουσε/άκουσε κανείς
 ουλαμάς: μορφωμένος (μουσουλμάνος) θεολόγος, διδάσκαλος
 ούλος: ὅλος, κάθε
 ουν: λοιπόν
 ουνιβερσιτά, η: πανεπιστήμιο
 ουνικός: που ανήκει, ταιριάζει στους, συνηθίζεται ἀπὸ τους, Ούνους
 ούνιος/Ούνιος: Ούνος· Μογγόλος
 ουνιφόρμα: (στρατιωτική) στολή
 ουρανία, η: κάλυμμα, στέγη (κρεβατιού, θρόνου κτλ.)
 ουρανόθεν: ἀπὸ τον ουρανό
 Ουρανός: Θεός· Παράδεισος
 Ούρεσης: Συμεών Ούρεσης (Ούρος/Ουρός) Παλαιολόγος
 ούριος: ευνοϊκός
 Ουρμελία: (ίσως παρεφθαρμ.) Ρωμυλία, Ροῦμελη

Ουρούμ (εν. και πληθ.): Ρωμός, -οί, μεσαιωνικός, -οί και νεότερος, -οι Έλληνας, -ες· ελληνορθόδοξος, -οι
 οὔς (αιτ. πληθ. αρσ. αναφ. αντων.): τους οποίους· βλ. και ος
 οὔσα (θηλ. μτχ.): ὄντας
 ουσάρος: (πρώσος) στρατιώτης του ελαφροῦ ἰππικῶ
 Ουσεϊναγας: αγάς Χουσεϊν
 ουσία: περιουσία
 ο(υ)στουπάι (β' εν. προστ. ρωσ.): υποχωρήστε, πίσω!
 ουτιδανός: παρακατιανός, τιποτένιος· ταπεινός, κακός
 Ούτιμον: Ούντινε (Ιταλίας)
 οὔτινος (γεν. αρσ. ή ουδ. αναφ. αντων.): (αυτοῦ) του οποιου· βλ. και ὅστις, ὅτις
 οὔτως: ἔτσι· τόσο
 οὔτως ειπέιν: τρόπον τινά
 ουτωσί: ἔτσι
 ουχ βλ. ου
 ουχ ἤττον: ὄχι· ὄχι τόσο
 ουχ ἤττον δε: και ἄλλο τόσο, επίσης
 ουχ ὅτι: ὄχι
 ουχί: ὄχι
 ὄφελον, το: ὄφελος
 οφθαλμοφανώς: με τα (ἴδια μου τα) μάτια, με αυτοψία· καθαρά
 οφθει (γ' εν. υποτ. αορ.): δει
 ὄφθη (γ' εν. αορ.): ἰδῶθηκε· εμφανίστηκε, παρουσιάστηκε
 οφίδι(ον): φίδι
 οφικιάλ(ι)ος/οφικιαλαίος: αξιωματούχος· αξιωματικός
 οφικιάλος στρατιώτης: αξιωματικός
 οφικιάρχης, -ος: αξιωματούχος· αξιωματικός
 οφίκιον: (στρατιωτικό, πολιτικό, εκκλησιαστικό) αξίωμα· έγγραφο παραχώρησης αξιώματος, δικαιώματος, προνομίου
 ὄφρις: φίδι· ερπετό· δράκοντας
 ὄφκαιρα (επίρρ.): μάταια
 ὄφκαιρος: άδειος, άστοχος, «στον αέρα»
 ὄφκολα (επίρρ.): εύκολα
 οφλοιά: φλούδα
 οφρούδι(ο): φρούδι
 οφρός, η: φρούδι
 οχείον: επιβήτορας
 οχετεύω: διοχετεύω
 οχευτής: επιβήτορας
 ὄχημα: άρμα
 ὄχθη: ὄχθη· ακτή
 ὄχθος: ὄχθη· ακτή
 ὄχι ἄλλο: φτάνει

όχι να: δεν θα· όχι επειδή
 οχληρός: ενοχλητικός
 οχληρότης: ενοχλητική, στενόχωρη, βα-
 ριά κατάσταση
 όχλοι (πληθ.): πλήθος
 όχλος: πλήθος
 όχου: οχ, αλίμονο
 οχούμαι: ιππεύω· καβαλάω
 οχούμενος: ανεβασμένος, καβάλα
 οχρά: χροιά, απόχρωση· κατιτί
 οχράν τίποτες: έστω και το παραμικρό
 όχτικας: χτικιό, φυματίωση
 οχτρία: έχθρα
 οχτρός: εχθρός
 οχτών: οκτώ
 οφάρι(ον): ψάρι
 Οφθαρολόγος: γνώστης, ειδικός στα ψά-
 ρια και θαλασσινά
 οφές: χτες, χτες βράδυ
 όψις: πρόσωπο· μούτρο, σκατόφατσα·
 θέαμα
 οψώνι: εφόδια, τρόφιμα

πί (άκλ. αναφ. αντων.): που
 π.....: πουστικήν (τέχνην)
 παβιόνι: σκηνή, τέντα στρατοπέδου
 παγαμιός: μετάβαση
 παγαινάμενος (μτχ.): πηγαίνοντας, προ-
 χωρώντας
 παγαίν(ν)ω (μτβ. και αμτβ.): οδηγώ· πη-
 γαίνω, προχωρώ
 παγαίνω αμάδι: συμβαδίζω, ομονοώ
 παγαίνω την στραταν: βαδίζω, πορεύομαι
 Πάγγουρος: καβούρι
 Παγδάτ: Βαγδάτη (Μπαγκιντάντ)
 πάγει καλά (απρόσ.): είναι σωστό
 παγεμός: πορεία, δρόμος
 παγίδευσis: παγίδα, ενέδρα
 πάγκαλος/Πάγκαλος: πανέμορφος,-η
 παγόδα: (βουδιστικός) ναός· θρησκευτικό
 κέντρο
 παγουροπόδαρον: πόδι, δαγκάνα καβου-
 ριού, αστακού
 παγτσές: κήπος· άλος
 πάγω: πηγαίνω, προχωρώ
 πάγω + μτχ.: συνεχίζω να + υποτ.
 πάγω κατά του κόσμου: πηγαίνω στην
 καταστροφή· φεύγω από τον κόσμο
 παγωμένος: κρύος, πεθαμένος
 Παδαβία: Βαταβία (Μπατάβια), Βαταβι-
 κή Δημοκρατία (Ολλανδία και τμήμα
 του Βελγίου)
 Παζαραία (θηλ.): αγοραία, του παζαριού
 (ίσως υποτιμητ.)
 παζάρι: αγοραπωλησία· αγορά

παζαρίτης: έμπορος
 Παζαρτζί: Παζαρτζίκ (Βουλγαρίας)
 παθ, παθ (επιφ.): πατ πατ (ονοματοπ.),
 ή: μπα, μπα
 παθαίνω: υποφέρω, τραβώ· υφίσταμαι
 μαρτύριο
 παθητικός: λυπητερός· συγχινησιακός, έ-
 ντονος
 παθητός: φθαρτός, υποκειμένος σε φθο-
 ρά, παθήματα
 πάθος/Πάθος: πάθημα, κακουχία· βλάβη·
 πληγή, μολυσμένο σημείο· αρρώστια·
 ερωτικό πάθος· άγια πάθη (σταύρωση
 του Χριστού)
 παιγνίδιν: παιχνίδι· μουσικό όργανο· αγώ-
 νισμα· θέαμα
 παίγνιον: παιχνίδι· περίπαιγμα, περίγελος
 παιγνώτης: οργανοπαίκτης
 παίδα: τιμωρία, βάσανο, ταλαιπωρία
 παιδάριον: παιδάκι
 παίδας: γιος
 παιδεία: τιμωρία
 παιδεμένος βλ. παιδε(υ)μένος
 παιδεμός βλ. παιδε(υ)μός
 παιδεύ(γ)ω: εκπαιδεύω, μορφώνω· τιμω-
 ρώ· ταλαιπωρώ, βασανίζω
 παιδε(υ)μένος: εκπαιδευμένος, ασκημέ-
 νος· μορφωμένος
 παιδε(υ)μός: βασανιστήριο· τιμωρία
 παιδεύομαι: εκπαιδεύομαι, μορφώνομαι·
 μαθαίνω· βάζω μυαλό· τιμωρούμαι· τα-
 λαιπωρούμαι, βασανίζομαι
 παίδευσis,-η: μόρφωση· τιμωρία· ταλαι-
 πωρία, βάσανο, καημός
 παιδευτήριον: βασανιστήριο
 παιδεύω βλ. παιδεύ(γ)ω
 παιδεψis,-η: τιμωρία
 παιδιακίσιος: παιδικός
 παιδιακός: παιδικός
 παιδιον: παιδί
 παιδί(ον): παιδί· αγόρι· νεαρός· γιος· ψυ-
 χοπαίδι· παραπαιδί, μικρός υπηρέτης·
 υπάλληλος
 παιδιόθεν: από παιδί
 παίδιος/παιδίας: παιδί· νεαρός, παλικάρι
 παιδισκη: νεαρό κορίτσι
 παιδομάζωμα: (οθωμανική) αναγκαστική
 στρατολόγηση παιδιών για το γενιτσα-
 ρικό σώμα κ.ά.
 παιδόπουλο(ν): παιδάκι· έφηβος· νεαρός
 ακόλουθος, ιπποκόμος
 παίζω: παίζω· σημαίνω, ηχώ, σαλπίζω
 παινεύομαι: παινεύω τον εαυτό μου, καυ-
 χιέμαι
 παίρνει (απρόσ.): αρχίζει

παίρνει τέλος (απρόσ.): τελειώνει
 παίρνομαι: καταλαμβάνομαι· ξελογιάζομαι
 παίρνομαι την πλάτη: έρχομαι από πίσω, από τα νώτα
 παίρνω (μτβ. και αμτβ.): παίρνω· αρπάζω· παρασέρονω· σύρω, κινώ· κυριεύω· χτυπώ, σκοτώνω· αρχίζω· παίρνω απόσταση, απομακρύνομαι
 παίρνω απάνωθεν: παίρνω την ευθύνη, αναλαμβάνω
 παίρνω βουλήν: ζητώ, παίρνω γνώμη
 παίρνω (καλά) εις τον νουν μου: βάζω (καλά) στο μυαλό μου
 παίρνω επάνω μου: παίρνω την ευθύνη, αναλαμβάνω
 παίρνω και φεύγω: σηκώνομαι και φεύγω
 παίρνω καταφύγιον: βρίσκω καταφύγιο, καταφεύγω
 παίρνω ξάφνου: ξαφνιάζω, καταλαμβάνω (κάποιον) εξ απρόοπτου
 παίρνω ομπρός: επιτίθεμαι από εμπρός, καταδιώκω
 παίρνω πράτιγο: παίρνω την άδεια της ελευθεροκοινωνίας (ύστερα από λομοκάθαρση)
 παίρνω σκοπόν: εποπτεύω, επιτηρώ· φροντίζω
 παίρνω τα σοβράνα: παίρνω το πάνω χέρι, την πρωτοβουλία
 παίρνω την ευχή: ζητώ την ευχή κάποιου (για να φύγω)
 παεις, ο, η: (αρσενικό ή θηλυκό) παιδί· παιδάκι
 παεις παρά πατρός: πάππου προς πάππου, κατά παράδοση
 παιχνίδι: μουσικό όργανο
 πακάλης: μπακάλης
 πάκτος, το: μίσθιο, αντίτιμο ενοικίασης
 πακτώνω: νοικιάζω σε κάποιον· εκμεταλλεύομαι το νοίκι
 πάλ'/πάλε: πάλι
 παλαβιώνω: τρελαίνομαι, βασανίζομαι
 πάλαι: παλιά, άλλοτε
 πάλαι, ο: παλιός, αλλοτινός
 παλαιά (επίρρ.): παλιά, άλλοτε
 Παλαιά, η: Παλαιά Διαθήκη
 Παλαιά Γραφή: Παλαιά Διαθήκη
 παλαιά ιστορία: αρχαία ιστορία
 παλαιά Ρώμη: Ρώμη
 παλ(α)ιά χώρα: παλιά (προηγούμενη) πόλη, κωμόπολη· θέση της παλιάς πόλης (κωμόπολης)
 παλαιόθεν: από παλιά
 παλαιόν/Παλαιόν, το: παλιό (ιουλιανό) η-

μερολόγιο· Παλαιά Διαθήκη
 παλαιόπανον: ευτελές πανί
 παλαιοποδήματα (πληθ.): παλιοπάπουτσα
 παλαιός/παλαιός (επίθ. και ουσ.): παλιός· αρχαίος· αρχέγονος· γέρικος· γέροντας
 παλαιός κόσμος: ο γνωστός και από την αρχαιότητα κόσμος (πλην της Αμερικής, Ν. Αφρικής, Ωκεανίας κτλ.)· «παλαιό καθεστώς» της προεπαναστατικής Γαλλίας
 παλαιότης, η: αρχαιότητα, παλιά εποχή
 παλαίω: παλεύω
 Παλαμών: Πελοπίδας
 παλάνδρα: (φλαμανδικό) μεγάλο ιστιοφόρο εφοδιασμένο με κανόνια
 παλάτι του κυνηγίου: κυνηγετική έπαυλη
 παλάτια (πληθ.): μέγαρο
 παλάτι(ον): μέγαρο· αρχοντικό· παλάτι
 παλάτιον της Αφεντίας: δουκικό μέγαρο (Βενετίας)
 πάλε βλ. πάλ'
 παλεθύρι: παράθυρο
 Πάλερμος: που κατάγεται, προέρχεται από το Παλέρμο της Σικελίας (Γιαλερομιτάνος, Πανορμίτης)
 Παλιά, η: Παλαιά Διαθήκη
 Παλιά Διάταξη: Παλαιά Διαθήκη
 Παλιάν: Μπαλιάν
 παλικάρι(ον) βλ. παλ(λ)ικάρι(ο)ν
 παλικαρία: παλικαρία, κατόρθωμα
 παλικαρόπουλον: αγόρι, έφηβος
 πάλι(ν): πάλι· επίσης
 παλιόθεν: από παλιά
 παλιόκαστρο: ερειπωμένο κάστρο, περιτειχισμένη πόλη· εγκαταλελειμμένο κάστρο
 Παλιόν, το: Παλαιά Διαθήκη
 παλιός: βάλιος/μπαλής, διπλωματικός αντιπρόσωπος (πρόξενος, πρέσβης κτλ.) της Βενετίας
 παλισάδα: φράχτης, περίφραξη
 παλλακίς,-ή: παλλακίδα· ερωμένη
 παλ(λ)ικάρι(ο): αγόρι· νεαρός· ένοπλος νέος· οπλίτης άτακτου στρατιωτικού σώματος
 πάλμα: βούρκος, έλος
 παλούκι: ρόπαλο· λοστός· σουβλα· βασανιστήριο, μαρτύριο παλουκώματος (σουβλισματος)
 παλουκώμενος: σουβλισμένος
 παλουκώνω: σουβλίζω
 παλταδόρος: αποθηκάριος
 πάλτος, ο: αποθήκη
 παμβέβηλος: πάρα πολύ ακάθαρτος, βρο-

μερός
 παμμεγέθης: πάρα πολύ μεγάλος
 παμμίαρος: φοβερά ακάθαρτος, βρομερότατος· πάρα πολύ μολυσμένος, αμαρτωλός· εντελώς απαίσιος
 Παμπλεμούσαι (πληθ.): περιοχή με «πομπελομοσίες», φράπες (γκρέιπ φρουτ)
 παμπληθής: πολυπληθής
 πάμπολλα (επίρρ.): πάρα πολύ
 παμφρόνιμος: πάνσοφος
 παν'γύρεις (πληθ.): πανηγύρια, δημόσιες συναθροίσεις
 παν'γύρι: πανηγύρι
 παν, το: όλος ο κόσμος· σύμπαν
 παναγιότατος: πάρα πολύ άγιος, προσωνομία του πάπα και του οικουμενικού πατριάρχη (τιμητικά, και του μητροπολίτη Θεσσαλονίκης)
 παναγιότη(ς), η: ο πάπας, ο (οικουμενικός) πατριάρχης
 παναγιότης μου, η: εγώ ο πάπας, εγώ ο (οικουμενικός) πατριάρχης
 Παναγούλα (θηλ.): Παναγίτσα, ούδα
 πανάπιστος: πάρα πολύ άπιστος· άθλιος άπιστος
 παναρμόνιος: πάρα πολύ αρμονικός
 πανάχραντος (επίθ. και ουσ.): εντελώς αμόλυντος, παρθένος· επίθ. της Παναγίας
 πάνδημος: παλλαϊκός, συλλογικός· παλλαϊκά διαδεδομένος, δημοφιλής
 πανδιδακτήριον: πανεπιστήμιο
 πανελλήνιον, το: όλος ο ελληνισμός
 πανευγενέστατος: πάρα πολύ ευγενής
 πανευφρόσυνος: πάρα πολύ χαρούμενος
 πανθρεύω: παντρεύω
 πανιέρης: «σημαιοφόρος», κήρυκας, διαλαλητής
 πανίερος: ιερότατος
 πανιερότης μου, η: εγώ ο ιερότατος, προσωνομία αρχιεπισκόπων (και, κάποτε, μητροπολιτών και επισκόπων)
 πανικόν, το: ύφασμα
 πανλαπόρτη, η: τιμότητα, τιμή
 παννίν: ύφασμα
 πανοικί: οικογενειακά, με όλη την οικογένεια
 πανόκια: «θύρσος», «φούντα», αφροδίσιο εξάνθημα, εξόγκωμα
 πάνοκλα/πανόκλα: πανούκλα
 πανοσιότης μου, η: εγώ ο πάρα πολύ όσιος, προσωνομία αρχιμανδριτών, ιερέων
 πανουκέφαλα (επίρρ.): πάνω από τα κεφάλια, ψηλά

πανούργως: με πανουργία
 πάντα (επίρρ.): πάντοτε· διαρκώς
 πάντα, η: πλευρά, μεριά
 πάντα, τα: υπάρχοντα, περιουσία
 πάντα όλα, τα: όλα
 παντάθλιος: εντελώς αξιολύπητος
 παντάνασσα (θηλ.): βασίλισσα των πάντων· επίθ. της Παναγίας
 παντάπασι(ν),-ις: εντελώς· καθόλου, διάλου
 Πανταπού, η: που είναι πάντα και παντού
 πανταχή: προς κάθε κατεύθυνση
 πανταχόσε: παντού
 πανταχόθεν: από παντού· παντού
 πανταχού: παντού
 'παντείχαινε (γ' εν. πρτ.): περίμενε, έλπριζε
 παντέλεια (επίρρ.): εντελώς
 παντέλειος: πλήρης
 παντελής: πλήρης
 παντελώς: εντελώς· καθόλου
 παντεπόπτης: που βλέπει τα πάντα
 πάντερπνος: πάρα πολύ ευχάριστος· τρισχαριτωμένος, πανέμορφος
 'παντέχω: περμιένω· προσδοκώ, ελπίζω
 πάντη: εντελώς
 παντίδος: επικηρυγμένος, ληστής, λησταρχος
 παντιέρα: σημαία
 παντιρίζομαι: καταδικάζομαι σε εξορία· εξορίζομαι
 παντίνω: καταδικάζω σε εξορία· εξορίζω
 παντοδαπός: κάθε είδους, λογής, ποικίλος
 παντοδαπώς: με κάθε είδους τρόπο, ποικιλότροπα
 παντοίοις τρόποις: με κάθε τρόπο, μέσο
 παντοίως: κάθε είδους, λογής
 παντοιουτρόπου, παντοίω τρόπω: με κάθε τρόπο, μέσο
 παντοίως: με κάθε τρόπο, μέσο
 πάντολμος: αυθαδέστατος, θρασύτατος
 'παντονάρω: εγκαταλείπω
 πάντοτες: πάντα· διαρκώς
 παντοτινά (επίρρ.): πάντα· διαρκώς
 'παντοχή: ελπίδα
 πάντων από όλα: από (τα πάντα) όλα
 πάντως: οπωσδήποτε
 πάνυ: πολύ
 πάνυ, ο: ο σπουδαίος, μεγάλος
 πανύμνητος: που υμνείται από όλους, ο
 πάρα πολύ δοξασμένος
 πανωθιό: πάνω
 πανώλεθρος: καταστρεπτικότητατος
 πανώληγ: πανούκλα
 πανωραϊότατος: πεντάμορφος

παξιμάδι: γαλέτα· ξηρά τροφή (ναυτικών πληρωμάτων)
 παόνι: παγόνι
 παπα-/παπά(ς): (ορθόδοξος) παπάς
 παπαδιά: σύζυγος (ορθόδοξου) παπά
 παπάζ (άκλ.): (χριστιανός) ιερέας, ιερείς
 παπαλήρης: (πολύ) γέρος, γερομπαμπα-
 λής
 Παπαναστασασκήφιλος: φίλος παπα-Ανα-
 στασάκης (ή: φίλος του παπα-Αναστα-
 σάκη)
 Παπαντή: Υπαπαντή
 παπισμός: ρωμαιοκαθολικισμός
 παπίστας: ρωμαιοκαθολικός
 παπουτσιδίκον, το: εργαστήριο και μαγαζί
 παπουτσιών
 πάππαδες (πληθ.): παππούδες, πρόπαπ-
 ποι
 πάππους: παππούς
 παππώς: που ανήκει στον/στους, σχετί-
 ζεται με τον/τους, παππού,-ούδες
 πάπυρος: χειρόγραφο (ή βιβλίο) από πά-
 πυρο (χαρτί)
 πάπων (γεν. πληθ.): παπών
 παρ': κοντά· από· σε σύγκριση με· παρά,
 αντίθετα με· πριν· βλ. και παρά
 παρ' αυτώ: κοντά του· στην κατοχή του
 παρ' ελπίδα: απροσδόκητα, απρόσμενα
 παρ' ολίγον: προ ολίγου
 παρ' όσον: απ' ότι
 παρ' όσον ότι: παρά το ότι
 πάρα: πάρα πολύ· υπερβολικά
 πάρα ευφρόσυνος: υπερβολικά χαρούμε-
 νος, ευχάριστος
 παρά: παρά· κοντά (σε)· σε σύγκριση με·
 περισσότερο από· από, απ' ό,τι· εκτός
 (από)· κατά τη διάρκεια, σε· αντίθετα·
 αλλά
 παρά καιρόν: έξω από την ώρα (μου,
 κτλ.), παράκαιρα· πρόωρα
 παρά κανόνες: αντικανονικά
 παρά πάντα: περισσότερο από καθετί
 παρά πᾶσαν ἐλπίδα: εντελώς απροσδό-
 κητα
 παρά πόδας: πλάι στα πόδια, στη βάση
 παρά φύσιν: υπερφυσικά· αφύσικα· πά-
 ρα πολύ
 παρά φύσιν, ο: αφύσικος
 παραβαίνω: παρεκκλίνω, απομακρύνομαι
 παραβιάζω: κάμπτω, διαλύω
 παραβλάβω: πειράζω, και πολύ μάλιστα
 παραβλέπω: κάμνω πως δεν βλέπω· δεν
 δίνω σημασία· παραμελώ· αποποιούμαι
 παραβολή: αλληγορία· διδακτική, παρα-
 δεγματική ιστορία· αίνιγμα

παραβολικός: μεταφορικός· αλληγορικός
 παραβουλία: προδοσία
 παραβουλος: προδότης
 παραβραχιά: βραχώδης ακρογιαλιά
 παραγγελμα: συμβουλή
 παραγγέ(ρ)νω: παραγγέλλω, διατάζω
 παραγίνομαι: φτάνω
 παραγίο: δοκιμαστήριο, δοκιμαστικό ια-
 τρικό όργανο
 παραγουρίζω: περιτριγυρίζω
 παραδάγκαλο: εξόγκωμα στη βουβωνική
 χώρα
 παράδειγμα: παράδειγμα· τεκμήριο, από-
 δειξη· υπόδειγμα· διδαχή, σοφή πρότα-
 ση· παραδειγματική (ηθικοδιδακτική)
 ιστορία
 παράδεισος/Παράδεισος: παραδείσιος κή-
 πος· μεταθανάτιος χώρος ανάπαυσης
 των καλών, «δικαίων», πιστών
 Παράδεισος (γεν. εν.): Παραδείσιου
 Παράδεισου (αιτ. εν.): Παράδεισο
 παραδέρνω: προσπαθώ και ταλαιπωρού-
 μαι· βασανίζομαι
 παραδιαβάζω: κάμνω περίπατο· βρίσκω
 αναψυχή, διασκεδάζω
 παραδίδομαι: παραδίδω τον εαυτό μου
 παραδίδω,-ίνω: παραδίδω· μεταδίδω· πα-
 ραδίδω (μάθημα), διδάσκω· καταγρά-
 φω
 παραδίδω το πνεύμα: ξεψυχώ
 παραδίδωμι: παραδίδω
 παραδίνω βλ. παραδίδω
 παραδόξως: περιεργα, θαυμαστά
 παράδοσις: παραδοσιακή πεποίθηση, πί-
 στη
 παραδουναβιώτης: παραδουνάβιος
 Παραδούναβον, το: παρόχιες περιοχές
 του Δούναβη (συνήθως από τη μεριά
 της Βλαχίας, Ρουμανίας)
 παραδρομή: παρέκκλιση
 παραδώσον (γ' πληθ. υποτ. αορ.): παρα-
 δώσουν
 παραεδά: παραέξω, παραπέρα
 παραείμαι: είμαι με το παραπάνω, είμαι
 τόσο πολύ
 παραευθύς: αμέσως
 παραζημιώνει (απρόσ.): βλάπτει και με
 το παραπάνω, βλάπτει πολύ
 παραθαλασσία, η, παραθαλάσσιον, το:
 ακτή
 παραθαρρύνω: δίνω πολύ θάρρος, ενθα-
 ρύνω πολύ
 παραθεσμός: αναβάλλω· παραμελώ
 παραίτησις: άρνηση· εγκατάλειψη
 παραιτούμαι (μτβ. και αμτβ.): σταματώ

την προσπάθεια· παύω· αποποιούμαι, αρνούμαι· αφήνομαι, παραδίδομαι
 παραιτώ· παρατώ, εγκαταλείπω
 παράκα· παράγκα, παράπηγμα
 παράκαιρα (επίρρ.): αργοπορημένα
 παρακάλεμα· παράκληση
 παρακάλεσις,-η· δέηση· παράκληση, ικεσία
 παρακάλεσμα· παράκληση· ικεσία
 παρακαλητής· που παρακαλεί· μεσολαβητής
 παρακαλώ· παρακαλώ κάποιον να ενεργήσει· προσκαλώ
 παρακαλώντε (πληθ. αρσ. μτχ.): παρακαλώντας
 παρακαταθήκη· κατάθεση (χρημάτων, πολύτιμων αντικειμένων)· κληροδότημα· εποπτεία· φύλαξη
 παρακάτου· λιγότερο
 παρακάτου,-ω, ο· λιγότερος· παρακατιανός
 παρακενώνω· αδειάζω φαγητό (στο πιάτο), σερβίρω
 παρακίνημα,-ησις· προτροπή· εξώθηση, πειρασμός
 παρακινούμαι· ωθούμαι, αισθάνομαι την ώθηση· εξωθούμαι
 παρακινώ· σιγοκινών· εξωθώ· προκαλώ· προτρέπω· συγκινώ
 παρακλήσι(ον)· παρεκκλήσι
 παράκλησις,-η· δέηση, ικεσία
 παρακλητικός· ικετευτικός
 παράκλητος· που τον επικαλείται κανείς ως βοηθό
 παρακοιμώμενος· αξιωματούχος επιφορτισμένος με τη φροντίδα του υπνοδωματίου και του προγράμματος του (βυζαντινού) αυτοκράτορα, έμπιστος σφραγιδοφύλακας, αυλάρχης (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 παρακοιτάζω· κοιτάζω υπερβολικά, πολύ
 παρακόρη· ψυχοκόρη
 παρακρένω· (τα) παραλέω, λέω περισσότερο απ' ό,τι πρέπει
 παρακύπτω· σκύβω, γέρνω λίγο προς τα έξω· ξεπροβάλλω
 παραλαβαίνει η νύκτα (απρὸς.): φτάνει, πιάνει (η) νύκτα, νυχτώνει
 παραλαβαίνω· γίνομαι αποδέκτης, παίρνω
 παραλάλημα· παραλήρημα
 παραλαμβάνω· κυριεύω
 παραλίκι· ντρόπιασμα, ξεφτίλισμα· βλ. και τόκοφε παραλίκι
 παράλιον, το· παραλιακή περιοχή, ακτή· όχθη, ακροποταμιά

παρallάσσω· διαφοροποιούμαι· διαφέρω
 παραλογία· παραλογισμός
 παραλυμένος (επιθ. και ουσ.): έκλυτος, έκφυλος· αλήτης
 παραλύω· είμαι, γίνομαι παραλυμένος, έκλυτος
 παραμεγάλος· υπερβολικά μεγάλος· υπερβολικός, υπέρμετρος
 παραμερίζω (μτβ. και αμτβ.): βγάζω (κάτι) από τον δρόμο· αναχωρώ, απομακρύνω· αποσύρομαι, αποχωρώ, πηγαίνω σε παράμερο τόπο· φεύγω, το σκάνω
 παράμερος· απόμερος, ξεμοναχιασμένος, απομονωμένος
 παραμέσα· πιο μέσα, στο εσωτερικό· μέσα
 παραμέσα, το· το εσωτερικό
 παραμικρόν, το· κατιτί
 παράμικρος/παραμικρός· μικρός· πολύ μικρός· λίγος· κάποιος, κάποιες ποσότητας· κάποιος· ασήμαντος, τιποτένιος, παρακατιανός
 παραμονητής· κατάσκοπος
 παραμονή· (μόνιμος) φύλακας, φρουρός (βυζαντινό αυλικό λειτούργημα)
 Παρα-Μπάους· Περι-Μπάνου (αρχινεράδα, αρχιξωτική)
 παραμπρός· μπροστά· πιο πέρα· παρακάτω· περισσότερο
 παραμυθία· παρηγοριά
 παράνομα, το· παρνούμιο, παρατσούκλι
 παράνομος· αισχρός· εξώγαμος
 παρνούμους· άδικα
 παράνου,-ω· πιο ψηλά· πιο πάνω, παραπάνω· περισσότερο (από)· στο εξής, στο μέλλον
 παράξει (γ' εν. υποτ. αορ.): παραγάγει
 παραξενάδα· παραξενιά
 παραξενίζομαι· παραξενεύομαι, θαυμάζω
 παράξενος· αλλόκοτος· υπερβολικός
 παραξενότατος· πάρα πολύ παράξενος
 παραξενότερος· πιο παράξενος
 παραξηγγώ· παρεξηγώ
 παράξω (επίρρ.): πιο έξω
 παραπαίνομαι· περηφανεύομαι με το παραπάνω, υπερβολικά
 παράπαν, το· το περισσότερο
 παραπάνου,-ω· πάνω (από)· ψηλότερα· περισσότερο
 παραπάνω και όχι παρακάτω· μάλλον περισσότερο παρά λιγότερο
 παραπέμπομαι· οδηγούμαι
 παραπέτασμα· πρόσοψη· μεπροντές, κουρίτινα· καφασωτό, σίτα

παραπίπτω: ορμώ πάνω
 παραπλησιάζω: πλησιάζω πολύ, υπερβολικά
 παραπολύ (επίρρ.): υπερβολικά
 παραπόνεμα: παράπονο
 παραπόνεσις, -εση, -ηση: παράπονο
 παραπονημένος: παραπονεμένος
 παραπόνηση βλ. παραπόνεσις
 παραπονούμαι με τον εαυτό μου: έχω παράπονα από τον εαυτό μου, τα βάζω με τον εαυτό μου
 παραπονώ: φέρομαι άσχημα σε κάποιον, κακομεταχειρίζομαι κάποιον
 παραπόταμα (επίρρ.): πλάι στο ποτάμι
 παραπρέπει (απρόσ.): ταιριάζει τόσο, τόσο πολύ
 παραρ(ρ)ίπτομαι, -ίχνομαι: πηγαίνω και καταφεύγω, προσφεύγω· αφήνομαι, παραμελούμαι
 παραράς: (οθωμανικό) ασημένιο νόμισμα μέσης αξίας, αντίστοιχο με το ένα τεσσαρακοστό του γροσιού («πιάστρας, -ου»)· νόμισμα, κέρμα
 παρασαλεύγω: σιγοκουνώ
 παρασσημον, το: σημάδι· σείστρο
 παρασκευάζομαι: ετοιμάζομαι· φροντίζω
 παρασκευασμένος: ετοίμασμένος· εξοπλισμένος
 παραράσκιος: ισκιωμένος, σκιερός
 παρασταίνωμαι: παρουσιάζομαι
 παρασταίνω: βάζω κάποιον δίπλα σε άλλον, ως επόπτη του· φέρνω, προσκομίζω· οδηγώ μπροστά σε κάποιον· παρουσιάζω· προσφέρω· φαντάζομαι
 παρασταλλεί (γ' εν.): περιζώνει, περιβάλλει
 παραστάσις, -η: παρουσίαση, έκθεση· αναπαράσταση
 παραστατώ: παρεκκλίνω
 παραστέκομαι, -ω: παρευρίσκομαι· περιμένω· παρουσιάζομαι, εμφανίζομαι
 παραστήνομαι: παρουσιάζομαι
 παραστήνω: παρουσιάζω
 παραστήσις, -η: παράσταση
 παραστράτα (επίρρ.): στραβά, άδικα· παράξενα, παράδοξα
 παραστρατίζομαι: βγαίνω από τον (σωστό) δρόμο, λαθεύω
 παραστρατον, το: αταξία
 παραστρατος: λοξός, μη κανονικός· στραβός, στρεβλωμένος
 παραστρατώ: βγαίνω από τον (σωστό) δρόμο
 παρατάξις, -η: (στρατιωτική) επιθεώρηση, παρέλαση· πομπή, συνοδεία· τελε-

τή· τιμές
 παρατεταγμένος: αποφασιστικός, γενναίος
 παρατήρημα: σημάδι, οιωνός
 παρατήρησις, -η: ματιά· σκέψη, στοχασμός· έννοια, επιφύλαξη
 παρατηρητής: μπιστωτής
 παρατηρούμαι: ανακαλύπτομαι
 παρατηρώ καιρόν: παραμονεύω την ευκαιρία
 παρατρξίμων: αγώνας δρόμου, συναγωνισμός ταχύτητας
 παρατρέπομαι: αφηριάζω, αποχαλινώνομαι· εκτρέπομαι
 παρατρέπω: παραμερίζω
 παρατρέχω: παραλείπω
 παράτροπος: υπερφίαλος
 πάραυθα: αμέσως
 παραυθαρία: υπερβολικό θράσος, θρασύτητα
 παραυθέντης: ψυχοπατέρας, αφεντικό
 παραυτός: παραγιός
 παραύξησις: (χρονική) αύξηση ρημάτων· αύξηση σύνθετων ρημάτων (·)
 παραύτα/παραυτα(ς): αμέσως
 παράφορος: μανιασμένος
 παραφρονών: παράλογος, τρελός
 παραφυλάττω: παραμονεύω
 παραχρήμα: αμέσως, σε λίγο
 παραχύνω: σκορπίζω και χύνω· χύνω απέξω, εκεί όπου δεν πρέπει
 παραχώρησις: συγκατάβαση, ανοχή· συγκατάθεση, άδεια
 παραχώρισμα: δωματιάκι
 παραχωρώ: δίνω τη θέση μου· υποχωρώ
 παρδαλιός: αναμειγνύω, χρησιμοποιώ μαζί άνόμοια πράγματα
 παρδαλός: πολύχρωμος, ανάκατος, αλλοπρόσαλλος
 πάρδος, ο: λεοπάρδαλη, αγριγόατα
 παρβεί (γ' εν. υποτ. αορ.): παραβεί
 πάρεδρος: παρακαθήμενος, παραστάτης στη διοίκηση
 παρέθηκεν (γ' εν. αορ.): παρέθεσε
 παρεθύρι: παράθυρο
 παρεκαλώ: παρακαλώ
 παρέκει: πιο πέρα· στην άκρη
 παρεκείθεν: παρακάτω, πιο πέρα
 παρεκκλήσιον: μικρή εκκλησία· ξεχωριστός (και ιδιαίτερος για κάθε λαό, εθνικοθηρησκευτική ομάδα) τόπος λατρείας
 παρεκτικός: που παρέχει, που επιτρέπει
 παρελθών: προηγούμενος
 παρεμπρός, -οσθά: πιο μπροστά, πιο πέρα

παρεμφαίνω: τονίζω
 πάρεξ: εκτός· εκτός από· παρά, εκτός από το να
 παρερριμμένος: αφημένος, παραμελημένος
 παρέροχομαι: χάνομαι, αφανίζομαι· διαφθείρομαι, χαλώ
 παρέρχομενος: διαβάτης, περαστικός
 παρесиάζο(υ)μαι: παρουσιάζομαι· βλ. και παρρησιάζομαι
 παρεστέκω: είμαι παρών, παρευρίσκομαι
 παρεστώς: παριστάμενος
 παρέταξις: παράταξη, στρατιωτική δύναμη
 παρευθύς/παρευτός: αμέσως
 Πάρη, η: (το) Μπάρι (Ιταλίας)
 παρήγγειλε (β' εν. προστ.): παράγγειλε, δώσε εντολή
 παρηγορητικός: παρηγορητικός
 παρηγορία: ελπίδα
 παρηγορισμένος: παρηγορημένος
 παρήγορος: που παρηγορεί
 παρηγορώ: περιποιούμαι
 παρήκοος: που παρακούει, ανυπάκοος
 παρθενία: παρθενικότητα· συζυγική πίστη
 παρθενομάρτυς: παρθένα μάρτυρας (της πίστης)
 παρθενομήτωρ: παρθένα και μητέρα μαζί· επιθ. της Παναγίας
 παρθένος (θηλ.): παρθένα θυγατέρα, κόρη
 παρθένος γυναίκα· καλόγρια
 παριακτάρης: (οθωμανός) στρατιωτικός σημαιοφόρος
 παρίαξ: μέλος της κατώτατης κοινωνικής κάστας της ινδοιστικής Ινδίας, κοινωνικά απόβλητος
 Παρίσιον: Παρίσι
 παρίσιος/Παρίσιος: παρισινός/Παρισινός
 παρίσταμαι: παραστέκω, στέκω στο πλάι· είμαι παρών· παρουσιάζομαι, εμφανίζομαι
 παρισιτάνομαι: οδηγούμαι· παρουσιάζομαι
 παριστάνω: παρουσιάζω, εκθέτω
 παριών: παρευρισκόμενος
 παρικατής: πιστός στον όρκο του (μουσουλμάνος) ιεροδικαστής
 παρ' κάτω: λιγότερο
 παρλαμεντάριος: που δείχνει (την) επιθυμία για συνομιλίες, διαπραγματεύσεις, παράδοση
 παρλαμεντάρω: συζητώ, διαπραγματεύομαι
 παρλαμέντο: συνομιλία, συνεννόηση, δια-

πραγματεύουσα
 Παρλαμέντο: Κοινοβούλιο· (βρετανική) Βουλή των Κοινοτήτων
 Παρμάκκαπι: (Παρμάκκαπί,-ού) «Πύλη της Κορυφής/Λόφου», τοποθεσία στην (οθωμανική) Κωνσταντινούπολη
 παροικία: εκκλησιαστική περιφέρεια, περιοχή εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας
 παροίκισσα (θηλ.): γυναίκα δουλοπάροικος
 πάροικος: δουλοπάροικος, κολίγας
 Παρομία: εδάφιο του βιβλίου των Παροιμιών της Παλαιάς Διαθήκης
 παροινία: μεθυσιμένη συμπεριφορά, κάμωμα· τρέλα
 παρομοιάζομαι: συγχρίνομαι
 παρομοιάζω: μιμιάζω· εικάζω
 παρόμοιος,-ομοίος: τέτοιος, παρόμοιος· ο εξής
 παρομοίωσις,-η: ομοιότητα
 παρόν, το: το παρόν γράμμα, αυτή η επιστολή
 παρονομαζόμενος: που έχει παρατσούκλι
 παρόντος, του βλ. του παρόντος
 παροξυμένος: ερεθισμένος, θυμωμένος
 παροξύνωμαι: ερεθίζομαι, παρωθούμαι
 παροξύνω: ερεθίζω, βάζω κάποιον να επιχειρήσει κάτι
 παροξυσμός: έξαρση, κορύφωση
 παρόξω: πιο έξω
 παροργίζω: εξοργίζω, θυμώνω κάποιον· ερεθίζω
 παρορισμός: σφετερισμός, κατοχή ξένης γης
 παρορώμαι: παραμελούμαι
 παρού: παρά· εκτός (από)
 παρούνης: βαρόνης, ευγενής κατώτερης βαθμίδας· άρχοντας, ανώτατος φεουδάρχης (κυπριακού φραγκικού βασιλείου)
 παρούσα, η: το παρόν γράμμα, αυτή η επιστολή
 παρουσία: παρουσιαστικό, παράστημα
 παρούτη, η: πυρίτιδα, μπαρούτι
 παρρησία: ελευθερία· ελεύθερη και απρόσκοπτη παρουσία· ελεύθερος τρόπος δράσης, ελεύθερη, ανοιχτή εκδήλωση· ελευθεροστομία· ελεύθερη έκφραση γνώμης· τόλμη, θάρρος· πολυτελής ή μεγαλοπρεπές παρουσιαστικό· πολυτέλεια· μεγαλοπρέπεια· δόξα
 παρρησιάζομαι: εκδηλώνω,-ομαι άφοβα, με παρρησία, φανερά· παρουσιάζομαι φανερά· παρουσιάζομαι με τόλμη· παρουσιάζομαι· κάμνω κουράγιο· βλ. και

παρεσιάζο(υ)μαι
 παρρησιάζω: εκδηλώνω· παρουσιάζω
 παρρησιαστικά (επίρρ.): φανερά, δημόσια
 παρρησία (επίρρ.): ελεύθερα· φανερά,
 τολμηρά· δημόσια, σε ανοιχτό χώρο
 παρτέρ(ι): το πίσω από τα καθίσματα της
 «ορχήστρας» τμήμα της πλατείας μιας
 θεατρικής αίθουσας
 πάρων/παρών: βαρόνος, ευγενής κατώτε-
 ρης βαθμίδας· άρχοντας, φεουδάρχης
 παρών (επίθ. και ουσ.): τωρινός· ο εξής·
 αυτός, ο εξής
 παρώνος παρόντος: μπροστά σε κάποιον
 άλλον· τετ α τετ
 παρωνύμιον: παρατσούκλι
 πάρωρα (επίρρ.): αργά
 πας (ερωτ. μόριο): μπας
 πας είς: καθένας
 πάσα (άκλ. αόρ. αντων.): κάθε· καθένας,
 -εμία,-ένα (κτλ.)
 πάσα πράμαν: (το) καθετί
 πασά βλ. πασ(ι)ά(ς)
 πασαείς,-ένας: καθένας
 πασαίνα (θηλ.): σύζυγος πασά
 Πασακαπισί: (Πασάκαπισί) «Πύλη του
 Πασά», κτίριο στην «παλιά» Κωνσταντι-
 νούπολη που παραχωρήθηκε από τον
 σουλτάνο Μεχμέτ Δ' στον μεγάλο βεζί-
 ρη Ντερβίς Μεχμέτ πασά και χρησιμο-
 ποιούνταν ως διοικητικό κέντρο και, αρ-
 γότερα, έδρα της Υψηλής Πύλης
 Πασαλιμανί: (Πασάλμανι) «Λιμάνι του
 Πασά», όρμος βορειοδυτικά του Σουνίου
 πασαμία,-μιά (θηλ.): καθεμιά
 πασάνας: καθένας
 πασαπόρτι: διαβατήριο
 πασά(ς) βλ. πασ(ι)ά(ς)
 πασάς της θαλάσσης: ναύαρχος
 πασένας: καθένας
 πασ(ι)ά(ς): πασάς, ανώτερος (οθωμανός)
 στρατιωτικός αξιωματούχος· στρατη-
 γός· αρχηγός· ανώτερος διοικητικός α-
 ξιωματούχος μεγάλης επαρχίας· αγα-
 πημένος, τσίφτης (θωπευτ.)
 πασιάτικα (επίρρ.): όπως ταιριάζει σε
 πασά, σε σύζυγο πασά· πλουσιοπάρο-
 χα
 πασιδήλος: ολοφάνερος, πασίγνωστος
 πάσιν(ε) (γ' πληθ.): πηγαίνουν
 πασίχαρος: καταχαρούμενος
 πάσκω: πασιζώ
 πάσον: βήμα
 Παστία: Μπαστία,-ιά (Αλβανίας)
 Πάστρα: Βασόρα (Μπάρα, Ιράκ)
 παστρεύομαι: καθαρίζομαι

παστρεύω: καθαρίζω· ξεφλουδίζω
 παστρικός: καθαρός· περιποιημένος· ξε-
 κάθαρος· σκέτος, απλός· νεόκοπος,
 γυαλιστερός
 παστρικοσύνη: καθαρότητα
 παστρικότερος: καθαρότερος
 πασιζώ: προσπαθώ
 πάσχισις,-η: προσπάθεια, κόπος
 Πασχουάλ: Πασκουάλ
 πάσχω: παθαίνω· πασιζώ, προσπαθώ
 Πατάβιον: Βαταβία (Μπατάβια), Βαταβι-
 κή Δημοκρατία (Ολλανδία και τμήμα
 του Βελγίου)
 πατάκα: κηλίδα
 πάταλα βλ. σάταλα, πάταλα
 Πάτε, Λα: η μαλακή και άτονη απόφυση
 (ίσως με σεξουαλικό υπαινιγμό: άτονο
 πετσάκι, μαλακοκάβλητος· ή, ανάλογα: η
 αλουφή, γαλλ. pâte, «η» πάτερ/αβάς)·
 βλ. και Λα Πάτε Σκορτσέσκουλα
 πάτερ, πατερο- (ονομ. και κλητ., καθώς
 και άκλ.): παπά(ς)· ιερωμένος,-ε
 πατεράγιος: «άγιος» ιερωμένος (ειρων.),
 παπάς
 πατέρας βλ. πατήρ
 πατέρες/Πατέρες (πληθ.): προπάτορες,
 πρόγονοι· μοναχοί· ιερωμένοι, κληρικοί·
 οι (μεγάλοι) Πατέρες της εκκλησίας
 πατερικόν βιβλίον: έντυπο με πατερικά
 κείμενα· βιβλίο με ιστορίες παλιών «πα-
 τέρων» (αβάρδων, ασκητών κτλ.), Πατε-
 ρικόν
 πατερόν: μεγάλο ξύλινο δοκάρι, στήριγ-
 μα στέγης ή πατώματος
 Πατή, ο: Μπαντίν
 πάτημα: βήμα
 πατημία: πατημασιά, ίχνος
 πατήρ,-έρας: πατέρας· μοναχός· παπάς,
 ιερωμένος· σεβάσμιο μέλος· επικεφαλής
 πατησιά, η: βήμα
 πατινός: κατώτερος
 πατισάς: «πα(ν)τισάχ», ηγεμόνας, (οθω-
 μανός) σουλτάνος
 πάτο: συμφωνία, σύμβαση
 πατόκορφα: από πάνω ως κάτω
 πάτος: βάθος· βυθός· βάση, κάτω μέρος·
 κώλος· πάτωμα, όροφος· συμφωνία,
 σύμβαση
 πατραγαθία: αγαθότητα, αρετή του πα-
 τέρα, των γονιών
 Πατρατσόικι: Υπάτη (Φθιώτιδας)
 πατριαρχεία, η: πατριαρχικό αξίωμα· δι-
 άστημα παραμονής στο πατριαρχικό
 αξίωμα
 πατρική γλώσσα: γλώσσα της πατρίδας,

μητρική γλώσσα
πατριός (επίθ. και ουσ.): ευγενής, αριστοκρατικός· άρχοντας· βυζαντινός τιμητικός τίτλος
πατρίς της γεννήσεως: τόπος όπου γεννιέται κάποιος· προέλευση, καταγωγή
πατριώτης: συντοπίτης
πατριώτων (γεν. πληθ.): πατριωτών· ευεργετών
πατρογονικός: κληρονομημένος, ιδιόκτητος από κληρονομία
πατρώς: πατρογονικός
πατώ: πατάω, βαδίζω· εισβάλλω· κυριεύω· μπαίνω παραβιάζοντας· παραβαίνω· καταπατώ
πατώ στρεβλά: στραβοπατώ, πέφτω σε παράπτωμα
πάτωμα: διαδοχικό επίπεδο· πρώτο πάτωμα, ανώ(γ): εξώστης θεάτρου· γαλαρία
παύγοντα (μτχ.): παύοντας, σταματώντας
Παύλο (γεν.): Παύλου
παύομαι: παύω, εκλείπω
παύω: σταματώ
παύω από: απέχω από, σταματώ· παραιτούμαι από
παφίζιν: (πρωτοχρησιμοποιημένη στην Παβία της Ιταλίας) μεγάλη ορθογώνια ξύλινη ασπίδα που καλύπτει όλο το σώμα
παφίζιν(ν)ω: φορώ, σκεπάζομαι με μεγάλη ορθογώνια ξύλινη ασπίδα
πάχθος, το: μίσθιο, αντίτιμο ενοικίασης
πάχος: παχύ κρέας ζώου· λίπος
παχύ, το: οπός, παχύρρευστος χυμός
παχυλότης: ασάφεια, έλλειψη ακρίβειας
πάω ομπρός: προκόβω
π'γαίνω: πηγαίνω, ρέω
πγούος: (ο) οποιός
πε (β' εν. προστ. αορ.): πες
πέβω: στέλνω
πεγέριν: εξουσία
πεδίων: πεδιάδα, επίπεδη περιοχή
πεζαδές βλ. πε(η)ζαδές
Πέζαρος: Πέζαρο
πεζάρω: ζυγίζω
πεζεύ(γ)ω (μτβ. και αμτβ.): κατεβάζω κάποιον από άλογο, υποζύγιο· ξεπεζεύω, ξεκαβαλικεύω· αποβιβάζομαι
πεζή, η: κοινή γυναικία, πόρνη
πεζή δύναμις: πεζικό
πέζο, το: βάρος
πεζός, ο: πεζός στρατιώτης, πεζικάριος
πεζούλα: πεζούλι, χαμηλός τοίχος
πεζούρα: πεζικό
πεθαίνω: πεθαίνω· κοντεύω να πεθάνω,

πεθαίνω από λατρεία
πεθαμός: θάνατος
πεθθέρα: πεθερά
πεθυμητικό, το: επιθυμία
πεθυμητικός: επιθυμητός, λαχταριστός· όμορφος
πεθυμία: επιθυμία
πε(η)ζαδές: μπε(γ)ηζαδές, πριγκιπόπουλο, νεαρός πρίγκιπας· γιος ηγεμόνα
παραδουνάβιον ηγεμονιών
πειν (απαρέμφ. αορ.): (να) πω (κτλ.)
πείρα: δοκιμή, πείραγμα· δοκιμαστική κατάσταση· εμπειρία
πειράζο(υ)μαι: μπαίνω σε πειρασμό· μπαίνω σε φασαρία· ενοχλούμαι
πειράζω: βάζω κάποιον,-αν σε (σεξουαλικό) πειρασμό
πείραξις,-η: ενόχληση· βάσανο, ταλαιπωρία· πόνος της γέννας
πειρασμένος: έμπειρος
πειρασμός: δοκιμασία· κίνδυνος· ταλαιπωρία, βάσανο
πειράσουε (γ' πληθ. υποτ. αορ.): βάλουν σε πειρασμό
πειρατεύω: είμαι, δρω ως πειρατής
πειράτος: πειρατής
πεισματερός: πεισματάρης, επίμονος
πεισμονή: πείσμα, ξεροκεφαλιά
πελαγίζω: πλημμυρίζω με πολύ νερό
Πελαγονία (ορθόδοξη) εκκλησιαστική περιφέρεια του Μοναστηρίου (Ανω Αξιού)
πελαγονίτης/Πελαγονίτης: Μοναστηριώτης
πέλας, ο: ο κοντινός· ο ντόπιος
πέλει (γ' εν.): πλησιάζει
πελεκάνος: ξυλουργός
πελεκώ: σπάζω, κόβω
πελελά (επίρρ.): ανόητα, τρελά
πελερπεής: (μπειλέρμπεης) (οθωμανός) κυβερνήτης επαρχίας
Πελιγράδι: Βελιγράδι (Μπέογκραντ)
πελμεμένες: (ο) δεν-ξερω-ποιός
Πελοπόννησος (γεν.): Πελοποννήσου
Πέμπο: Μπέμπο
πέμπω: στέλνω· στέλνω άνθρωπο/ανθρώπους
Πενελόπη: Πηνελόπη
πενθηρός: θλιμμένος
πένθημα, τα: πένθημα ρούχα, μαύρα ρούχα
πενιχρός: φτωχός
πέντ'/πέντε έξι: μερικοί,-ές,-ά· λίγοι,-ες,-α
πέντε δίπλες: πέντε φορές· πεντάδιπλα
πέντε προς τους πενήντα: πενήντα πέντε
πεντηκοστός: που βρίσκεται στο πενήν-

κοστό έτος της ηλικίας του
 πέντι: πέντε
 Πεντίτι: Μπεντίτι
 πεπαιδευμένος: μορφωμένος· πολιτισμέ-
 νος
 πεπαλαιωμένος: παλιός
 πεπατημένος: πατημένος, πραγματικός,
 υπαρκτός (για δρόμο, μονοπάτι)
 πεπλανημένος: παραπλανημένος, χαμέ-
 νος
 πέπλος, ο: εξωτερικό ένδυμα· όψη, εμφά-
 νιση
 πεποθημένος: αγαπημένος
 πεποιθήσις: πίστη
 πεποιθώς: πεπεισμένος
 πεποικιλμένος: πολύχρωμος
 Πέπτη: (ημέρα) Πέμπτη
 πεπυκνωμένος: πυκνός
 πεπυρακτωμένος: πυρακτωμένος
 Πέπων: πεπόνι
 περ (πρόθ.): από· για· για τ' όνομα (per)
 περ δεσπέτο: από (με) πρόθεση να δυσσ-
 ρεστηθεί, να εξοργιστεί κάποιος
 περ λεβάντε: από τα ανατολικά, από την
 ανατολική κατεύθυνση
 περ Dio santo βλ. per Dio santo
 περ' γελώ: περιγελώ, χοροιδεύω
 περ' σότερος: περισσότερος
 πέρα βλ. πέρα(ν)
 πέρα/Πέρα, το: η απέναντι ακτή· ηπειρω-
 τική χώρα «Απέναντι», η αντίπερα από
 την «παλιά» Κωνσταντινούπολη βόρεια
 ακτή του Κεράτιου κόλπου, Γαλατάς
 περάγιαλον: περιγιάλι, ακρογιαλιά
 'περαδόρος: αυστριακός (Αψβούργος) αυ-
 τοκράτορας· Αυστροουγγαρία
 πέραθε: από την άλλη, απέναντι ακτή·
 στην άλλη, απέναντι ακτή
 περαιτέρω: πιο πέρα· παρακάτω· περισ-
 σότερο
 περαιώνω: περνά μέσα από τη θάλασσα,
 διεκπεραιώνω
 πέρα(ν) (επίρρ.): πέρα· απέναντι· στην
 απέναντι ακτή· στην απέναντι ηπειρω-
 τική χώρα
 Πέρανσις: τελειότητα· υπέρβαση, υπερ-
 βάτο
 Περάνσεως, βουνόν/όρος της: «Κορυφή
 του Αδάμ» (βουνοκορφή της Κεϊλάνης
 με φημισμένο βουδιστικό ιερό)
 περάσοντα(ς),-ες (μτχ.): περνώντας, έχο-
 ντας περάσει
 'περασπίζομαι: προστατεύω
 περβανές: (νυχτο)πεταλούδα, πεταλούδα
 που προσελκύεται από το φως

περβατώ: περπατώ
 'περβολικός: υπερβολικός
 περγαδί: «μπριγκαντίν», δικάταρτο ιστιο-
 φόρο
 περγαμήνος, η: περγαμηνή
 περδές: παραπέτασμα, κουρτίνα
 Περζοιού: Μποροζός (Μπερζο(υ)έ)
 περηφάνια: μεγαλοπρέπεια, μεγαλοπρε-
 πής εμφάνιση
 περί: σχετικά με· γύρω· πάνω σε· περι-
 του· περισσότερο από· από
 περιβάλλομαι: ντύνομαι, φορώ
 περιβάλλω: αγκαλιάζω
 περιβεβλημένος: ντυμένος· περιτριγυρι-
 σμένος
 περιβλεπόμενος (μτχ.): ρίχνοντας το βλέμ-
 μα ολόγυρα
 περιβλεπτός: επιφανής, διακεκριμένος,
 περίφημος
 περιβλέπω: ρίχνω το βλέμμα ολόγυρα
 περιβόητος: περίφημος
 περιγελαστής: σατιριστής
 περιγέλιον: περίγελος· καταφρόνηση
 περιγραφή: περίγραμμα· χάραξη, σημεί-
 ωση
 περιδέραιον: κολιέ
 περιδιαβάζω: τριγυρνά· περπατά πάνω
 κάτω· περιοδεύω, περιηγούμαι· πηγαί-
 νω περίπατο· διασκεδάζω· χαζεύω
 περιδιαβαίνω: τριγυρνά, περιοδεύω· δια-
 σκεδάζω
 περιδιάβασις,-η: διασκέδαση· γιορτή
 περιεζωσμένος: ζωσμένος, ντυμένος
 περιεργάζομαι: βλέπω εξεταστικά· βλέ-
 πω· διαλογίζομαι· εξετάζω, ερευνά· δο-
 κιμάζω
 περιέργος: ενδιαφέρων· πολυπράγμων,
 που ανακατεύεται όπου δεν πρέπει· φι-
 λοπερίεργος, φιλομαθής
 περιεργότερον (επίρρ.): πιο φιλοπεριερ-
 γα, εξεταστικά
 περιέρχομαι (μτβ. και αμτβ.): γυρίζω, τρι-
 γυρίζω· πηγαυοέρχομαι, διαβαίνω· πε-
 ριδιαβαίνω, βολτάρω· περιηγούμαι, ε-
 πισκέπτομαι· περιτριγυρίζοντας
 περιεστ(η)κώς: παριστάμενος, παρευρι-
 σκόμενος
 περιέχεια: περιοχή, επικράτεια
 περιέχομαι: περιβάλλομαι· περιβρέχομαι·
 ανήκω, βρίσκομαι
 περιέχον, το: περιβάλλον
 περιέχω: περιλαμβάνω, έχω μέσα μου, πά-
 νω μου· συμπεριλαμβάνω στα περιεχό-
 μενα
 περιζώμα: ζώνη· ρούχο που περιβάλλει τη

μέση και τη λεκάνη
 περιζώνω: περιβάλλω
 περιήγημα: περιήγηση, ταξίδι
 περιήγησα (α' εν. αορ.): περιηγήθηκα, ταξίδεψα
 περιηγούμαι: ταξιδεύω
 περιήλαψις,-η: περιποίηση
 περιθεωρώ: βλέπω ολόγυρα
 περιθώρι: περιθώρια
 περιεσπόμενος: παριστάμενος, παρευρισκόμενος
 περικαλής/περίκαλλος: πανέμορφος
 περικαλώ: παρακαλώ
 περικεκαλυμμένος: περιβεβλημένος, σκεπασμένος
 περικεκλεισμένος: αποκλεισμένος
 περικεκυκλωμένος: περιτριγυρισμένος
 περικλείω: περικυκλώνω· αποκλείω
 περικλούζικος: επικίνδυνος
 περικλύζω: περιβρέχω
 περίκλυτος: περίφημος
 περικνημίς: ύφασμα, ρούχο ή άλλο κάλυμμα που περιβάλλει τις κνήμες και τα γόνατα· εξωτερική βράκα, σαλβάρι· μπότα
 περικνόβω: διακόπτω· περισπώ· βγάζω έξω
 περικουκλώνω βλ. περικυκλώ(νω)
 περικρατούμαι: συγκρατούμαι, αναχατίζομαι
 περικρατώ: κατέχω, καταλαμβάνω
 περικυκλώ βλ. περικυκλώ(νω)
 περικυκλωμένος: περιτριγυρισμένος, προστατευμένος
 περικυκλώ(νω),-ουκλώνω: περιβάλλω· περικυκλώνω
 περικύκλω (επίρρ.): ολόγυρα
 περιλαβαίν(νω),-αμβάνω: αγκαλιάζω· πιάνω, καταλαμβάνω· κατέχω, κυριεύω· παίρνω, δέχομαι, λαβαίνω· αναλαμβάνω· απολαμβάνω
 περιλάμπω: περιβάλλω με φως, λάμπω
 περιλείχω: καταγλείφω, γλείφω από πάνω ως κάτω
 περιμαζώνω: περιμαζεύω, περισυλλέγω· τυλίγω
 περινοια: σύνεση, επιδεξιότητα
 πέριξ: γύρω
 πέριξ, τα: περιήωρα, (η) γύρω περιοχή
 περιόδευσις: περιήγηση, ταξίδι
 περίοδος: πλήρης ολοκλήρωση τροχιάς, κύκλος· τροχιά, διαδρομή· πέρασμα· διάστημα· στιγμή
 περίοικος: γειτονικός
 περιορίζω: περικυκλώνω
 περιορισμένος: που ορίζεται από, συνο-

ρεύει με, κάποιον, κάτι· περιτριγυρισμένος
 περιοχή: περίβολος, περιβάλλον χώρος, πάγκο παλατιού· έκταση
 περιπαθής: λατρεμένος
 περιπαθώς: με σφοδρή αγάπη
 περιπαίζω επάνω εις: περιηγούμαι
 περιπαικτικός: πειραχτικός
 περιπατέιν, το: ικανότητα βαδίσματος
 περιπάτεν (γ' εν. πρτ.): περπατούσε, τριγύριζε
 περιπάτημα(ν): περπάτημα· βήμα
 περίπατος: βόλτα· μονοπάτι
 περιπατώ: τριγυρίζω· περιηγούμαι· πορεύομαι, πηγαίνω· φεύγω· διάγω, φέρομαι
 περιπεπλεγμένος: μπλεγμένος
 περιπέτομαι,-πετώ: περιπίπτω, πετώ ολόγυρα
 περιπίπτω: πέφτω, βρίσκομαι μέσα
 περιπλέκομαι: μπλέκω,-ομαι, μπερδεύομαι· πέφτω
 περιπλέχω: περιβάλλω, σκεπάζω· πλέκω
 περιπλέξις: μπλέξιμο
 περιπλέον: επιπλέον, ακόμη
 περιπόθητος: πολυαγαπημένος, λατρευτός
 περιποιώμαι: περιποιούμαι, φροντίζω· νταντεύω
 περίπολον, το: περίπολος
 περίπολος φυλακή: περίπολος
 περιπτύσομαι: αγκαλιάζω
 περιπτύσσω: περιτυλίγω· αγκαλιάζω
 περίπυστος: διάσημος, περίφημος
 περιφραντήριον: «φραντιστήρι», «αγιαστήρι», λεκάνη ή κόγχη (κοχύλι) με νερό, δίπλα στην είσοδο ή άλλα σημεία (ρωμαιοκαθολικού) ναού, για αγιασμό των πιστών
 περιρρέω: περιβάλλω
 περισάνης: κατεστραμμένος οικονομικά, στενεμένος, σε κατάσταση μίζεριας
 περισκεπτικός: προσεχτικά
 περίσσα (επίρρ.): πολύ
 περίσσα, τα (πληθ.): τα πολλά λόγια
 περίσσευμα: ποσότητα, μεγάλη ποσότητα
 περισσειών, το: περίσσευμα
 περισσειώ (μτβ. και αμτβ.): πολλαπλασιάζω· πολλαπλασιάζομαι, αυξάνομαι· ξεπερνάω· υπερτερώνω
 περίσσι(ος)/περισσός: πολύς, μεγάλος· υπερβολικός
 περισσότερα (επίρρ.): περισσότερο
 περισσότερον, το βλ. το περισσότερον
 περισσότερος: πιο πολύς· μεγαλύτερος

περισσώς: πολύ
 περίστασις,-η: περιστατικό, συμβάν· λεπτομέρεια: ουσία· είδος· ιδιότητα
 περιστατικόν, το: περίστασις, κατάσταση· λεπτομέρεια
 περιστατικότητα (επίρρ.): λεπτομερέστατα
 περιστεύω: περιβάλλω με ρούχο, ντύνω
 περιστρέφω: ανατρέπω, γκρεμίζω
 περιστυλεύομαι: περιβάλλομαι από περι-
 στύλιο, κολόνες
 περιστύλιον, το: περιστύλιο
 περιστυλωμένος: περίστυλος, περιτριγυ-
 ρισμένος από κολόνες
 περισυμμαζωμένος: συμμαζεμένος
 περισφαλισμένος: περίκλειστος
 περιτάφρωμα: περιτείχισμα, οχυρό
 περιτέμνομαι: υφίσταμαι (μουσουλμανική) περιτομή
 περιτέμνω: υποβάλλω κάποιον σε (μου-
 σουλμανική) περιτομή· εξισλαμίζω
 περιτετμημένος: που έχει υποστεί (μου-
 σουλμανική) περιτομή
 περιτίθημι: τοποθετώ μπροστά ή πίσω
 περίτο,-ου/πέριτου: περισσότερο
 περίτου, ο, οι: περισσότερος,-οι
 περιτρέχω: περιηγούμαι
 περιτριγυρίζω: περικυκλώνω
 περίφημος: επιφανής
 περιφούμιστος: πολύ φημισμένος
 περιφραγία: περιφράξη, περιμετρική ο-
 χύρωση
 περιφράττομαι: προστατεύομαι
 περιχαίρομαι: χαριεντίζομαι
 περιχαράκωμα: χαράκωμα, οχύρωμα
 περιχαρής/περίχαρος: καταχαρούμενος,
 γεμάτος χαρούμενη έκφραση· πολύ χα-
 ριτωμένος
 περιχαρώς: με πολλή χαρά
 περιχαρώς γίνομαι: καταχαίρομαι
 περίχειλον, το: γύρος, περιφέρεια
 περίχρυσος: χρυσοστόλιστος
 περιχύνω: με
 περιχύνω: περιβρέχω
 περίχωρον, το: περιφέρεια, ενδοχώρα
 περίχωρος, η: (η) γύρω περιοχή
 περίφημα: απόρριμμα, σκουπίδι
 περιώνυμος: περιφήμος
 περνά η δουλειά (απόρρ.): γίνεται, συμ-
 βαίνει η δουλειά, το πράγμα αυτό
 περνών (μτβ. και αμτβ.): μεταφέρω κά-
 ποιον διά θαλάσσης· μεταφέρω στην
 απέναντι ακτή, όχθη· διαβιβάζομαι διά
 θαλάσσης, διεκπεραιώνομαι με πλοίο·

μεταφέρομαι, μεταναστεύω, μετοικώ·
 κάμνω· υποφέρω· θεωρώ, νομίζω
 περνών από σπαθίου: σφάζω
 περνών διά: θεωρούμαι ως
 περνών ρασένιο: επιθεωρώ, εξετάζω (κά-
 ποιον, κάτι) εξονυχιστικά
 περνών το καλημαύχι: χειροτόνω, κάμνω
 κάποιον κληρικό
 περνώντα(ς) (μτχ. και επίρρ.): περνών-
 ντας· ύστερα από
 περό (σύνδ.): αλλά, όμως
 περόνι: πόρτη, αγχράφα
 Περούγια: Περούτζια (Ιταλίας)
 περουγίνος/Περούγινος: κάτοικος της Πε-
 ρούτζιας
 περπατώ τριγύρω: βγαίνω στη γύρα
 πέρσης/Πέρσης: Πέρσης, Ιρανός· Πέρ-
 σες, Ιρανό· βασιλιάς (σάχης) της Περ-
 σίας, Ιράν
 περσικός: πέρσης, ιρανό· περσικός, ιρα-
 νικός
 περσικότατος: ο «πέρα πολύ πέρσης», ο
 γνησιότατος πέρσης (ξένος, ανατολίτης)
 περ'όστερο (επίρρ.): περισσότερο
 περ'όστερος: περισσότερος
 περτσές: κοτσίδα
 Περχάλης: (ίσως Παρι-/Περι-Χάν) ηγεμό-
 νας της περιοχής του Μπακού
 πεσκέσι: δώρο
 πετάζω: πετώ
 πετάγομαι: πετιέμαι έξω, ξεφεύγω
 πετασμένος: πεταγμένος
 πεταχτός: εύστροφος, κινητικός· (έξερ-
 γα) ανάγλυφος
 πετάω βλ. πετώ
 πέτε (β' πληθ. προστ. αορ.): πείτε
 πετεινόν, το: πουλί
 Πέτεροχοφ/Πετεροσόφ: (παλάτι) Πέτερο-
 χοφ (Πετρούπολης)
 πέτομαι: περηφανεύομαι, επαίρομαι
 πετούμενο(ν), το: πουλί· σύνολο των που-
 λιών
 πέτρα: βράχος· πολύτιμος λίθος
 πετραδέσιος: που είναι από πολύτιμη πέ-
 τρα, που μοιάζει με πολύτιμη πέτρα
 Πέτρο: Πέτρος
 Πέτρος: (σάρος) Πέτρος Α' (Μέγας Πέ-
 τρος)· (σάρος) Πέτρος Γ'
 πετσέτσι (εν. και πληθ.): μεταλλική σφρα-
 γίδα με μονόγραμμα-έμβλημα: αποτύ-
 πωμα σφραγίδας πάνω σε βουλοκέρι·
 σφραγισμένο, α έγγραφο,-α
 πετσωμένος: επενδυμένος με δέρμα
 πετώ,-άω: πετώ· τρέχω σαν να πετώ· πε-
 τάγομαι· εξαπολύομαι

πετώμενος: ιπτάμενος
 πεύκιν: χαλί
 πεφλογισμένος: αναμμένος, πυρωμένος
 πεφοβισμένος: φοβισμένος
 Πέφρτη: (ημέρα) Πέμπτη
 πέφτω: πέφτω· πέφτω άρωστος· ξα-
 πλώνω· αποβάλλομαι (για έμβρυο)· βλ.
 και πίπτω
 πέφτω εισε πάτους: έρχομαι σε συμφωνία
 πέφτω με/μετά: κάμνω έρωτα με, συνου-
 σιάζομαι με
 πέφτω σε κουβέντα: κουβεντιάζω, συνεν-
 νοούμαι
 πεφυλαγμένος: προνοητικός, επιφυλακτι-
 κός
 πεφυλλωμένος: που έχει φύλλα, φύλλωμα
 πεφωτισμένος: φωτισμένος, σοφός· (δια)-
 φωτισμένος· προοδευμένος· προοδευ-
 τικός
 πηγάδιον: μικρή πηγή· χάσμα
 πηγαίνάμενος (μτχ.): πηγαίνοντας, προ-
 χωρώντας
 πηγαίνει η γλώσσα μου ωσάν το χελιδόνι:
 πάει η γλώσσα μου ροδάνι, είμαι λαλί-
 στατος
 πηγαίνόμενος (μτχ.): πηγαίνοντας
 πηγαίνω (μτβ. και αμτβ.): απάγω· περ-
 πατώ, προχωρώ· φεύγω· συνεχίζομαι·
 τιμώμαι, αντιστοιχώ με
 πηγαίνω + μτχ.: εξακολουθώ να + υπορ.,
 διαρκώς, συνεχώς + οριστ.· πρόκειται
 να, επίκειται να + υποτ.· είμαι έτοιμος
 να + υποτ.
 πηγαίνω εις αύξησιν: μεγαλώνω, αυξάνο-
 μαι, πολλαπλασιάζομαι (σε πληθυσμό)
 πηγαίνω με τον αέρα: δεν ακουμπώ στο
 χώμα, τρέχω πολύ γρήγορα
 πηγαίνω οπίσω: γυριζώ πίσω
 πηγαίνω του κυνηγιού: κυνηγώ, καταδιώ-
 κω
 πηγαίνω τριγύρου: τριγυρίζω, περιέρχο-
 μαι
 πηγή: πηγή, βρύση· νεροσυρμή, ρυάκι
 πηγμένος: μπηγμένος
 πηγνώ: μπήγω
 πηδός: αποσκιατώ· πέφτω επάνω σε κά-
 ποιον, πατώ, κατανικά
 πηδός από τους λαίμους: σκαρφαλώνω
 πατώντας πάνω σε άλλον,-ους
 πηλός: λάσπη· σκατό
 πηλώδης: λασπωμένος
 πήρα, η: τσέπη, σακούλι
 ἤπρησσία: υπηρεσία, δουλειά ως υπηρέτης
 πηρσός: πεσός, κολόνα, παραστάδα
 πήχας,-ης: πήχης, μέτρο μήκους που η

αντιστοιχία του ποικίλλει ανάλογα με
 την εποχή και τον τόπο (συνήθως από
 0,64-1 μ.)
 ἤπι: πάνω· πάνω σε· σε· για
 Πιαλδαινα: σύζυγος του Πιαλί
 πιάνομαι: καταλαμβάνομαι· συλλαμβάνο-
 μαι να κάμνω κάτι· συλλαμβάνομαι
 (για έμβρυο)· συμπλέκομαι· συνάπτο-
 μαι, υπογράφομαι· συνέρχομαι οικονο-
 μικά· στερεώνομαι οικονομικά, πλουτί-
 ζω· καταπιάνομαι, αρχίζω
 πιάνομαι από άρματα: πιάνομαι στ' άρ-
 ματα, συμπλέκομαι ένοπλα
 πιάνομαι από χεριού: έρχομαι σε μάχη εκ
 του συστάδην
 πιάνομαι εις πόλεμον: συμπλέκομαι
 πιάνω (μτβ. και αμτβ.): πιάνω· καταλαμ-
 βάνω· προλαβαίνω, βρίσκω· αγχαλιά-
 ζω· συνουσιάζομαι (με κάποιον,-αν)·
 παίρνω· εισπράττω· επιτάσσω· κάμνω
 κατάσχεση· επενδύω, τοκίζω· υπολογί-
 ζω· υποθέτω· πιάνω το θέμα, αρχίζω να
 μιλώ· αρχίζω· αναλαμβάνω· καταπιάν-
 νομαι (με)· παίρνω, ακολουθώ δρόμο·
 αράζω
 πιάνω γης: αράζω, φτάνω στην ακτή,
 βγαίνω στην ξηρά
 πιάνω με το νοίκιον: νοικιάζω
 πιάνω μύγες: περνώ άσκοπα την ώρα
 μου· αδιαφορώ
 πιάνω στράταν: ακολουθώ, διαλέγω δρό-
 μο, μέθοδο
 πιάνω την γην: αράζω, φτάνω στην ακτή,
 βγαίνω στην ξηρά
 πιάνω την πίστην: υιοθετώ τη θρησκευτι-
 κή πίστη, το δόγμα
 πιάνω την στραγαμείαν: αναλαμβάνω,
 παίρνω την πράξη μου το εμπόριο
 πιάνω την συμβουλήν: ακολουθώ τη συμ-
 βουλή
 πιάνω τον δρόμον: ακολουθώ τον δρόμο,
 την κατεύθυνση
 πιασμένος: κατεχόμενος (από στρατεύ-
 ματα)
 πιάτσα: πλατεία, πλάτωμα· εμπορική πιά-
 τσα
 πιεν, το: ποτό
 Πιέρ(ο)/Πιερό: Πέτρος
 πιεστήριον: (τυπογραφική) πρέσα
 πιθαμή: μέτρο μήκους με αντιστοιχία που
 ποικίλλει ανάλογα με την εποχή και
 τον τόπο, υποδιαίρεση του πήχη
 πιθανολογία: πιθανότητα
 πιθανός: εύλογος
 ἤπιθετόν, το: έμπλαστρο, κομπρέσα

πίθηξ: πίθηκος· μούμια
 πιθίσκος: «πιθαράκι», κοντοπιθάρος, κοντοστούτης
 πικάμισο(ν): μακρύ φόρεμα, χιτώνας
 πικμέξι: πετμέξι, γλυκό και βαρύ σιρόπι από βρασμένο χυμό σταφυλιών
 πικρόν, το: πίκρα, θλίψη
 πικρός: άσχημος· σκληρός· βαρύς, βασανιστικός· κακός, κακότυχος
 πικρότατος: σκληρότατος
 πικροχαμογελώ: χαμογελώ πικρά
 πικρός: σκληρό
 πιλάβι: πιλάφι
 πιλάλημα: τρέξιμο, δρόμος ταχύτητας, αγώνισμα δρόμου (ορμητικό) τρέξιμο, εξαπόλυση ζώνων
 πιλαλώ: ορμώ τρέχοντας
 πιλέτι: ερωτική επιστολή, ραβασάκι
 πιλιό (επίρρ.): πιο
 Πίλπαϊς: Μπιντ(μ)πάι
 ἰπιμέλεια: επιμέλεια, προσοχή
 ἰπίμυτα (επίρρ.): μπρούμυτα
 πινάκι(ον): πιάτο, δίσκος
 πινάλι: εγχειρίδιο, μαχαίρι
 πίνια: πεύκο
 πινίσι: επίσημο ένδυμα ιππασίας· μακρύς επενδύτης, είδος πανωφοριού, ράσου
 πίνω καπνό: καπνίζω σε ναργιλέ, πίπα
 πιόβε (απρόσ.): βρέχει (συνθημ.: σιωπή!)
 πιον: πιο, άλλο
 πιπέριον: μπαχαρικό· άρτυμα, κανέλα
 πίπτει βαρύ (απρόσ.): (μου) έρχεται βαρύ, άβολο
 πίπτω: πέφτω· καταρρέω, γκρεμίζομαι· σκοτώνομαι· πέφτω στο κρεβάτι (με), συνουσιάζομαι (με)· περιπίπτω, καταντώ· τρέπομαι· καταπίπτω, ελαττώνομαι· βλ. και πέφτω
 πίπτω εις την όρασην: πέφτω στα μάτια κάποιου· υποπίπτω στην προσοχή κάποιου
 πίπτω υπό εξουσίαν: πέφτω στα χέρια κάποιου
 Πιρή(ς): Πιρί
 Πιρί(μ)πασιας: πασάς Πιρί· (μεγάλος βεζίρης) πασάς Πιρί Μεχμέτ
 πιριονίζω: πριονίζω
 πιασαρίου: αύριο
 ἰπίσκοπος: επίσκοπος
 πίσου: πίσω
 πιαουδρομίζω: απώθω, κάμνω κάποιον να οπισθοχωρήσει
 Πιστάκιος: φιστικιά, φιστίκι
 πιστεύ(γ)ω: πιστεύω· έχω εμπιστοσύνη
 πιστεύομαι: έχω εμπιστοσύνη· γίνομαι πι-

στευτός
 πιστεύοντα (μτχ.): πιστεύοντας
 πιστεύω βλ. πιστεύ(γ)ω
 πιστιόλα: μεγάλο πιστόλι, είδος τουφεκιού
 πίστις,-η: εμπιστοσύνη· πίστη· θρησκευτική πίστη, δόγμα· χριστιανική πίστη· ρωμαιοκαθολικό, ορθόδοξο δόγμα· εθνοτικοθρησκευτική ομάδα
 πιστόλα: μεγάλο πιστόλι, είδος τουφεκιού· πιστόλι
 πιστολιζώ: πυροβολώ με πιστόλα, τουφέκι
 πιστόλιον: πιστολιά, τουφεκιά
 ἰπίστομα (επίρρ.): με το στόμα πάνω στο χόμα, μπρούμυτα
 πιστός: πιστός στη θρησκεία· πιστός στον έρωτα
 πιστώνομαι: πιστοποιώ, εξακριβώνω, επαληθεύω, διαπιστώνω· βεβαιώνομαι
 πίστωσις,-η: πιστοποίηση, εξακριβωση, βεβαίωση
 πιασκάπουλλα (επίρρ.): καθισμένος,-οι (κτλ.) στα πίσω καπούλια αλόγου, υποζυγίου
 Πισών: Φισών (ποταμός του βιβλικού Παράδεισου)
 πιτάκι(ον): (διπλωμένο) έγγραφο· επιστολή
 ἰπιτηδειότητα: επιδεξιότητα
 ἰπιτηδεύομαι: είμαι επιδέξιος, καταφέρνω
 πιτόρος: ζωγράφος
 πιτσιγαμόρτος: νεκροθάφτης
 πίτυς, η: πεύκο
 πίτυχε (γ' εν. αορ.): πέτυχε
 πλάγι (επίρρ.): πλάι
 πλάγια βλ. πλάγι(ον)
 πλαγιάζω: γέρνω, δύνω
 πλάγι(ον), το: πλάι, πλευρά· πλαγιά (λόφου, βουνού)
 πλάκα: πλάκα (κλασικής τυπογραφικής) στοιχειοθεσίας
 πλακώνομαι: δέχομαι επίθεση· κατέχομαι, καλύπτομαι· καταπλακώνομαι, θάβομαι στα ερείπια σεισμώ
 πλακώνω: επιτίθειμαι, χτυπώ· καταφθάνω· επέρχομαι, πέφτω πάνω σε κάποιον, κάτι· σκεπάζω· κάμνω έρωτα σε κάποιον
 πλάκωσις,-η: καταπλάκωμα
 πλαναθεί,-ούμεν (γ' εν., α' πληθ. υποτ. αορ.): περιπλανηθεί· ξεγελαστούμε
 πλανεμένος: ξεγελασμένος
 πλανεύ(γ)ω: αποπλανώ, παρασύρω
 πλανήτης (επίθ. και ουσ.): πλάνος, απατεώνας· (περιπλανώμενο, περιφερόμενο) ουράνιο σώμα

πλάνος: γητευτής, ξεπλανευτής, απατε-
 ώνας
 πλανώ: βγάζω από τον (σωστό) δρόμο·
 αποπλανώ: βάζω (κάποιον) σε λαθεμέ-
 νο δρόμο, παραπλανώ: ξεγελώ
 πλανώμαι: περιπλανιέμαι: παρασύρομαι,
 ξεγελιέμαι
 πλανώμενος: περιπλανώμενος
 πλάσμα: ζωντανό ον· κατασκευασμένο
 φέμα· πλασματική διήγηση· διήγηση,
 νουβέλα, μυθιστόρημα
 πλάστης/Πλάστης: δημιουργός (του κό-
 σμου), Θεός
 πλαστική (τέχνη), η: γλυπτική, μικροτε-
 χνία κτλ.
 πλατεία (θηλ. επίθ.): πλατιά
 πλατεία, η: πλατεία, πλάτωμα μπροστά
 από σπίτι
 πλατέους (αιτ. πληθ. αρσ.): πλατιούς, πε-
 δινούς
 πλάτη: πλατύ μέρος, πλατύς διάδρομος·
 νώτα· είδος πίτας, χριστουγεννιάτικη
 πίτα
 πλάτης,-ος, ο: (ωμο)πλάτη· κρέας ωμο-
 πλάτης
 πλάτος, το: φάρδος· (το) φαρδύτερο ση-
 μείο· γεωγραφικό πλάτος
 πλάττω: περιγράφω, διηγούμαι πλαστά,
 φανταστικά, ψεύτικα
 πλατύνω (μτβ.): μεγαλώνω
 πλατύς: ευρύς· μεγάλος, παρατεταμένος
 (καλοκαιρινός)
 πλατύτερα (επίρρ.): διεξοδικότερα
 πλατύτερος: εκτενέστερος, διεξοδικότε-
 ρος
 πλέα (άκλ. επίθ.): περισσότερος,-οι (κτλ.)
 πλέα (επίρρ.): περισσότερο· πιο· πια
 πλέα παρά: περισσότερο από
 πλεγμή: πλεύσιμο, κολύμπημα· της πλε-
 γμής: κολυμπώντας, να κολυμπήσει
 πλέγω: πλέω
 πλέθρον: μέτρο μήκους, με διάφορες κα-
 τά εποχή και τόπο ισοδυναμίες (π.χ.
 100 πόδια, ή κάτι παραπάνω από 300
 μ.)· μέτρο επιφάνειας συνήθως για α-
 γροτική, γεωργική γη, με διάφορες κα-
 τά εποχή και τόπο ισοδυναμίες (π.χ.
 αντίστοιχο με το στρέμμα, περ. 1000 τ.
 μ., ή με μεγαλύτερη έκταση, περ. 3.100
 τ. μ., κ.ά.)
 πλειότερον, το: το μεγαλύτερο μέρος· βλ.
 και πλιότερο
 πλε(ι)ότερος: περισσότερος· μεγαλύτε-
 ρος· βλ. και πλιότερος
 πλείστα (επίρρ.): πολύ

πλείστος: πολύς
 πλείω (πληθ. ουδ.): περισσότερα
 πλείων: περισσότεροι
 πλεκτάνη: πλέξη, δεσμός («λιάνα»), γενι-
 κή ονομασία αναρριχητικών και επίφυ-
 των φυτών των τροπικών και της ζού-
 γκλας
 πλέκω δόλους: μηχανορραφώ
 πλεμένος: πλεγμένος, εξυφασμένος
 πλέο βλ. πλέο(ν)
 πλέο λιγότερον: πάνω κάτω, περίπου
 πλέο(ν): πολύ· περισσότερο· πιο· πια·
 ξανά· στο εξής
 πλέον, ο: (ο) περισσότερος· (ο) μεγαλύτε-
 ρος· (ο) μεγαλύτερος δυνατός
 πλέον, οι: (οι) περισσότεροι, περισσότεροι
 από
 πλέον... άξια: αξιότερα, ταιριαστότερα
 πλέον και ολιγότερον: πάνω κάτω
 πλέον μέρος, το: η πλειονότητα
 πλέον περισσότερο: περισσότερο
 πλεονεκτικώς: άπληστα
 πλεονεκτώ: δείχνω πλεονεξία· ενεργώ ως
 πλεονέκτης· είμαι πλεονέκτης· αυθαι-
 ρετώ από (χρηματική) πλεονεξία
 πλεότερος βλ. πλε(ι)ότερος
 πλεύσιμο(ν), το: πλοίο
 πλερωμένος: ικανοποιημένος, ευχαριστη-
 μένος
 πλερωμή: καταβολή χρηματικού ποσού
 πλερών(ν)ο(υ)μαι (από): παίρνω ικανοποι-
 ηση, εκδικούμαι
 πλερώνω: πληρώνω
 πλευρά (επίρρ.): πλάι, από το πλάι
 πλευρίτης, ο: πλευρίτιδα, πνευμονία
 πλευρό: πλευρό, παίδι
 πλεύσαι, το: ναυσιπλοία
 πλεύσιμον, το: πλεύσιμο, πλοίο
 πλευτικόν, το: πλοίο
 πληγή: χτύπημα· προσβολή
 πληθαίνω βλ. πληθύνω
 πλήθια (πληθ. ουδ.): πλήθη, πολλά
 πλήθος: πλήθος, όλος· λαός· φύλο· ασκή-
 ρι, μπουλούκι, τμήμα στρατού· τσούρ-
 μο, πλήρωμα πλοίου
 πλήθος (επίρρ.): πολλοί,-ές,-ά
 πληθυσμός: πλήθος
 πληθυσμός (επίρρ.): πολύ
 πληθύνομαι: αυξάνομαι· πλουτίζω
 πληθύνω,-αίνω (μτβ. και αμτβ.): αυξάνω,
 πολλαπλασιάζω· φουσκώνω· ανεβαίνω·
 αυξάνομαι, πολλαπλασιάζομαι· μεγα-
 λύνω· ξεχειλίζω
 πληθύς: πληθώρα, πλήθος
 πλημμελώ: βάζω, κάμνω κάποιον να

αμαρτήσσει, βάζω σε πειρασμό
 πλημμυρώ: πλημμυρίζω
 πλην: αλλά, όμως· αλλ' όμως, ωστόσο·
 παρ' όλα αυτά
 πλήξη: μεγάλη στενοχώρια
 πληρεξουσιότης,-ητα: πληρεξούσιο, έγ-
 γραφη άδεια
 πληρούμαι,-ώνομαι: συμπληρώνομαι, ολο-
 κληρώνομαι· εκπληρώνομαι· επιτελού-
 μαι, πραγματοποιούμαι
 πληροφορημένος: ειδοποιημένος, έχοντας
 (την) ιδέα· ικανοποιημένος, χαρούμε-
 νος
 πληροφορία: αγγελία· μήνυμα, μαντάτο·
 χαρμόσυνο άγγελμα, χαρά· ικανοποίη-
 ση
 πληροφορούμαι: αντιλαμβάνομαι
 πληροφορώ: ικανοποιώ (δίνοντας εξηγή-
 σεις)· δίνω χαρά
 πληρώ βλ. πληρώ(νω)
 πλήρωμα: πληρωμή, ανταμοιβή
 πληρωμένος: μισθοδοτούμενος
 πληρωμή: αμοιβή, μισθός· αντίτιμο
 πληρώνομαι βλ. πληρούμαι
 πληρώ(νω): εκπληρώνω· τελειώνω· εκτε-
 λώ· ικανοποιώ· ανταμείβω· πληρώνω
 πληρώ(νω) το κοινόν χρέος: πεθαίνω
 (όπως όλοι οι άνθρωποι)
 πληρώνω εις: πληρώνω για
 πλήρωσις: εκπλήρωση
 πλησιέστερον (επίρρ.): κοντύτερα
 πλησίον (επίρρ.): κοντά· από κοντά
 πλησίος: κοντινός
 πλησιότης: εγγύτητα
 πλησιώχωρος: κοντινός, γειτονικός
 πλησιμονή: πληρότητα, αφθονία· κορε-
 σμός
 πληστείς (μτχ.): γεμάτος
 πλητώνω: πληγώνω
 πλια: πια
 πλια γλήγορα: για να το πω γρηγορότε-
 ρα, από τώρα
 πλιο/πλίον: περισσότερο· πιο· πια, στο
 εξής
 πλιο καλύτερον: καλύτερα
 πλίον βλ. πλιο
 πλιότερο (επίρρ.): περισσότερο· βλ. και
 πλειότερον
 πλιότερος: περισσότερος· βλ. και πλε(ι)-
 ότερος
 πλόκαμος/πλοκαμός: πλεξίδα, μπουκλα
 πλοκαμώδης: πλεξιδωτός
 πλοκάρω: μπλοκάρω, αποκλείω
 πλοκή: συνδυασμός· κατάστροψη· διατύ-
 πωση

πλόκος: μπλόκο, αποκλεισμός
 πλόσκα: δοχείο υγρού, ποτού, φλασκι
 (από κολοκύθα ή ξύλο)
 πλουμιστός: πολύχρωμος· στολισμένος
 πλους: θαλασσινό ταξίδι
 πλούσια (επίρρ.): άφθονα
 πλουσιόδωρος: που παρέχει πλούσια δώ-
 ρα, ευεργετικός
 πλουσιοπάροχα (επίρρ.): πλούσια· με πλού-
 σιες παροχές
 πλουσιοπαροχία: αφθονία
 πλουσιοπάροχος: πλουσιοπάροχα εφο-
 διασμένους
 πλουσιότατος: πάρα πολύ γεμάτος
 πλούσος: πλούσιος
 πλούτια (πληθ.): πλούτη
 πλουτίζω: κάμνω κάποιον πλούσιο
 πλουτών: πλούσιος
 πνεύμα: πνοή· εξυπνάδα· άυλη, υπερφυ-
 σική ύπαρξη· ζωτικό, δαιμόνιο
 πνευματικά (επίρρ.): μέσω της εξομολό-
 γησης
 πνευματικός, ο: εξομολόγος
 πνευματομάχος: αυτός (αυτό) που κατα-
 πολεμά τα (κοιλιακά) αέρια, το φού-
 σκωμα (της κοιλιάς)
 πνέω: αναπνέω· ζω· διαπνέομαι από
 πνίγομαι: πνίγομαι· ναυαγώ· στραγγαλί-
 ζομαι
 πνιμένος: πνιγμένος
 πνοή: αναπνοή, ανάσα· πνοή, άνεμος
 'πό: από
 Ποάζε: (συνθημ.) μούσκεμα, βρέξιμο (ίσως
 από αγγλ. roach)
 ποβολάνος: «ποπολάρος», μη ευγενής κά-
 τοικος πόλης
 πογιάρης: βογιάρος, (ρουμάνος ή ρώσος)
 μεγαλοκτηματίας, άρχοντας· μέλος του
 ηγεμονοσυμβουλίου των παραδουνά-
 βιων ηγεμονιών
 πογοναρίτον, το: ετήσιος «φόρος κατά
 πλέθρο/εκτάριο» αμπελώνα, κτηματι-
 κός φόρος στην ηγεμονία της Βλαχίας
 ποδαγρός: που πάσχει από ποδάγρα, αρ-
 ρώστια ή χρόνιο πόνο των ποδιών
 ποδαλγία: πόνος, αρρώστια των ποδιών
 ποδάρι: πόδι· πόδας, μέτρο μήκους με
 διάφορες, κατά εποχή και τόπο, ισοδυ-
 ναμίες (συνήθως: ένα έβδομο του πήχη
 ή ένα μπράτσο και δύο τρίτα του μπρά-
 τσου· ένα τρίτο του μέτρου)
 ποδαρικό(ν), το: πόδι· θέση· πεσός, πα-
 ραστάδα, χτιστή κολόνα
 ποδές (πληθ.): «ποδιές», διακοσμητικά κα-
 λύμματα από ύφασμα, προσαρμωμέ-

να κάτω από (θρησκευτικές) εικόνες
 ποδιά, η: ποδιά· μακρύ φόρεμα· άκρη μα-
 κριού ενδύματος· κάτω άκρη, μπορ-
 ντούρα· πρόποδες
 πόδιν πόδιν: βήμα βήμα, σιγά σιγά
 Ποδοκατάρου: έπαλξη Ποδοκατάρου (στα
 τείχη της Λευκωσίας)
 Ποδολία: Ποντολία (Μολδαβίας)
 Ποδορόσι(ον): (Ποντορόσι) «Κόκκινη Γέ-
 φυρα», τοποθεσία στο Ιάσι
 ποδρούμι: υπόγειο, κελάρι
 ποθεινός: επιθυμητός
 ποθεινότατος: πάρα πολύ αγαπητός
 πόθεν: από πού· από ποια αιτία· πού· πώς
 ποθές: κάπου· πουθενά
 πόθος: επιθυμία· έρωτα· το ποθούμενο
 ποθούμενος: (ο) επιθυμητός
 ποιανούς (αιτ. πληθ. αρσ. ερωτ. αντων.):
 ποιους
 ποίει (β' εν. προστ.): κάμνε
 ποιείν (απαρέμφ.): (να) κάμνω (κτλ.)
 ποίημα: δημιούργημα· πράξη, κατόρθω-
 μα
 ποιήσαι (απαρέμφ. αορ.): (να) κάνω (κτλ.)
 ποίησις: δημιουργία· ποίηση
 ποιήσουσι (γ' πληθ. μέλλ.): θα κάνουν
 ποιητής: δημιουργός
 ποιητικά, τα: ποίηση
 ποίκα (α' εν. αορ.): έκανα
 ποικίλος: παρδαλός· πολυδαίδαλος· πο-
 λυμήχανος
 ποικιλότερος: πιο ποικιλόμορφος, διαφο-
 ρετικότερος
 ποικιλότης: ποικιλία· ποικιλοχρωμία
 ποικίλως: ποικιλότροπα
 πομαινόμενος: μέλος του (θρησκευτικού)
 πομινίου
 πομαίνω: βόσκω· διοικώ
 πομίν· βοσκός μικρών ζώων, αιγοπροβά-
 των· βοσκός· ιερωμένος· επίσκοπος
 ποίμνη, -ιον: κοπάδι (και μτφ.)
 ποινή: τιμωρία
 ποίος, ο: ο οποίος
 ποίος... ποίος: άλλος... άλλος
 ποιότης: ιδιότητα· προτέρημα
 ποίσε (β' εν. προστ. αορ.): κάνε
 ποίσω (α' εν. υποτ. αορ.): (να) κάνω
 ποιώ: κάμνω· (δια)πράττω· βγάζω, παρά-
 γω· καταφέρνω· αναδεικνύω
 ποιώ αγάπην: κάμνω ειρήνη
 ποιώ άρματα: ασχολούμαι με τα όπλα·
 κάμνω πολεμικά κατορθώματα
 ποιώ αρχήν: αρχίζω
 ποιώ κάλεσμα: καλώ σε συγκέντρωση,
 συμπόσιο, γιορτή

ποιώ κρίσιν: βγάζω (δικαστική) απόφαση
 ποιώ μετά: κάμνω έρωτα, συνουσιάζομαι
 με
 ποιώ ορισμόν: δίνω, μεταδίδω διαταγή
 Πολ: Παύλος
 πολάκος/Πολάκος: Πολωνός· βασιλιάς
 της Πολωνίας· Πολωνία
 πόλβερη: πυρίτιδα, μπαρούτι
 πολεμά(γ)ω βλ. πολεμώ
 πολεμάρχης,-ος: πολεμαρχος, στρατιωτι-
 κός αρχηγός· αρχιστράτηγος
 πολεμάω βλ. πολεμώ
 πολεμείν, το: πόλεμος
 πολεμήσουσι (γ' πληθ. μέλλ.): θα πολεμή-
 σουν
 πολεμίζω: προσπαθώ
 πολεμικά, τα: (η) πολεμική τέχνη, (η) ενα-
 σχόληση με τον πόλεμο
 πολεμικαί αποσκευαί: πολεμοφόδια
 πολεμικόν όργανον: πυροβόλο, κανόνι
 πολεμικός: φιλοπόλεμος, πολεμοχαρής·
 ανδρείος
 πολέμος (επίθ. και ουσ.): εχθρός· ένοπλος
 πόλεμος: προσπάθεια· αντίθεση, διαφο-
 ρά· πόλεμος· μάχη
 πόλεμος αιώνιος: διηνεκής πόλεμος· ιερός
 πόλεμος, σταυροφορία (:)
 πολεμούμαι,-ώμαι: προσβάλλομαι ένο-
 πλα· πιέζομαι από εχθρό· πολιορκούμαι
 πολεμώ,-ά(γ)ω: προσπαθώ· αγωνίζομαι·
 κάμνω· πολεμώ· χτυπώ, προσβάλλω·
 πολιορκώ· βλ. και πολομώ
 πολεμώμαι βλ. πολεμούμαι
 πολεμώτα (μτχ.): κάμνοντας
 πολιά, η: λευκότητα (τριχών, μαλλιών)
 Πολίνα: Πολίν
 πολιορκισμένος: πολιορκημένος
 πολιορκία (επίρρ.): με πολιορκία
 πολιορκούμενος: πολιορκητής
 Πόλις,-η: Κωνσταντινούπολη
 πολισμένος: πολιτισμένος
 πολιτεία: τρόπος ζωής· πολιτεύμα, τρόπος
 διακυβέρνησης· πολιτικό καθεστώς
 πολιτεύμα: τρόπος ζωής· πολιτισμένη συ-
 μπεριφορά, ευγένεια
 πολιτεύομαι: φέρομαι· ζω· εφαρμόζομαι
 πολίτης/Πολίτης: μη ευγενής κάτοικος
 πόλης· συμπολίτης, συγχωριανός· Κων-
 σταντινουπολίτης
 πολιτική, η: πόρνη
 πολιτικόν, το: εθιμοτυπία· ευγένεια· λε-
 πτότητα· κόλπο,-α
 πολιτικός: πολιτικός· πολιτειακός, κρατι-
 κός· κοσμικός, μη θρησκευτικός· αστι-
 κός, πολιτισμένος· κοινωνικός, ξεβγαλ-

μένος· ευγενικός, κομφός· επιδέξιος·
 κωνσταντινουπολίτικος
 πολιτικός: ως προς τα πολιτικά δικαιώ-
 ματα· με πολιτική ευστροφία, διπλω-
 ματικά
 πόλιτσα/πόλ'τσα: απόδειξη· γραμμάτιο·
 συναλλαγματική, επιταγή
 πόλιτσια: αστυνομία
 πολίτων (γεν. πληθ.): πολιτών· μη ευγε-
 νών
 πολλά (επίρρ.): πολύ
 πολλά κατοικημένοι: πολυάνθρωπος
 πολλάκις: καμιά φορά· πολλές φορές, συ-
 χνά
 πολλαχώς: με πολλούς τρόπους
 πολλές των φορών: πολλές φορές
 πολλήώρα: για πολλή ώρα, επί πολύ
 πολλόν (ουδ. και επίρρ.): πολύ
 πολλότατος: πάρα πολύς
 πολλύς: πολύς
 πολλώ (επίρρ.): (κατά) πολύ
 πολλώ δε πλείον: και πολύ περισσότερο
 πολλώ μάλλον: πολύ περισσότερο· πόσο
 μάλλον
 πολομώ: κάμνω, πράττω· φτιάχνω· επι-
 χειρώ· βλ. και πολεμώ
 πολομώ αγανάκτησην: φέρομαι άσχημα,
 πιέζω, στενοχωρώ, κάμνω κάτι δυσάρε-
 στο
 πολομώντα (μτχ.): κάμνοντας
 πόλ'τσα βλ. πόλιτσα
 πολύαθλος: που αγωνίζεται και βασιανίζε-
 ται πολύ, που διακρίνεται σε μεγάλο
 (μαρτυρικό) αγώνα (πίστης)
 πολυάνθρωπος: πυκνοκατοικημένος
 πολυαργώ: καθυστερώ, μένω για πολλή
 ώρα
 πολυάριθμος: πολύς
 πολύβολος: πολύ έξυπνος, μυαλωμένος,
 επιδέξιος
 πολυγένης: που έχει πλούσια γενειάδα
 πολύγωνμος: πολύ σφοδός
 πολύδακρυς: που δακρύζει, κλαίει πολύ
 πολυδάπανον, το: πολλά έξοδα
 πολυειδής: πολλών ειδών, ποικίλος· πολύ-
 μορφος· πολύχρωμος
 πολυέλεος: πολυεύσπλαγχνος
 πολυέξοδος: πολύτιμος, ακριβός
 πολυετής: ηλικιωμένος· πολύχρονος, μα-
 κρόβιος
 πολυηγαπημένος: πολυαγαπημένος
 πολυηχών: πολύβουος, πολυθόρυβος
 πολυκαίρια: πέρασμα του χρόνου
 πολυκαίρινος/πολυκαίριος: πολύχρονος·
 πολυχρόνιος, μακροχρόνιος· χρόνιος

πολύκροτος: που κάμνει πολύ θόρυβο
 πολύλαλον, το: πολυλογία, φλυαρία
 Πολυλαμπερός: «Πολυλάμπης», πάμφω-
 τος από το φως του φεγγαριού, φωτει-
 νός σαν πανσέληνος
 πολυμάθεια: σοφία
 πολυόμματος: που έχει πολλά μάτια
 πολυπειρία: μεγάλη εμπειρία, γνώση
 πολυπλασιάζομαι: πολλαπλασιάζομαι
 πολυπλασιάζω: πολλαπλασιάζω
 πολυπληθία: πυκνοκατοίκηση, μεγάλη πυ-
 κνότητα πληθυσμού
 πολυπόθητος: πολυαγαπημένος
 πολυποίκιλος: ποικιλόμορφος· πολύχρω-
 μος· πανούργος
 πολυπραγμωνώ: ενδιαφέρομαι πολύ (για
 κάποιον, κάτι)
 πολύρροος: άφθονος
 πολυτάλαντος: πολύτιμος, μεγάλος σε οι-
 κονομική αξία· πλούσιος χρηματικά
 πολυτίμητος: πολύτιμος, ακριβός
 πολυτρόπως: με πολλούς τρόπους
 πολυύμνητος: πολυτραγουδισμένος, πο-
 λυδοξασμένος
 πολυφαιμελίτης: που έχει πολυμελή οικο-
 γένεια, πολύτεκνος
 πολύφωτος: πάμφωτος
 πολυχρονημένος: πολύχρονος, ευλογημέ-
 νος με μακροζωία
 πολυχρονίζω (μτβ. και αμτβ.): εύχομαι σε
 κάποιον μακροζωία· μένω μόνιμα, δια-
 ωνίζω την παρουσία μου
 πολυχρόνιος: πολύχρονος· χρόνιος
 πολυχρόνιος, η: μεγάλη ηλικία
 πολύχρονος: μακαρίτης (ειρων.)
 πολυώδυνος: πολύ επώδυνος
 πολυωδύνως: πολύ επώδυνα
 Πολώνια: Πολωνία
 πολώνικος/Πολώνικος: πολωνικός· Πολω-
 νός· πολωνός ρωμαιοκαθολικός
 'πομένω: υπομένω
 πομπάρδα: πυροβόλο, κανόνι
 πομπαρδιέρος: πολυβολητής, κανονιοβο-
 λητής
 πομπεία: μεγαλοπρέπεια
 πομπεύω: διαπομπεύω
 πομπή: παράταξη, παρέλαση· διαπόμπευ-
 ση· ντροπίασμα
 πομπικός: που ανήκει, ταιριάζει σε πο-
 μπή, παρέλαση
 πόνειγαν (γ' πληθ. πρτ.): πονούσαν
 πονεμένο, το: σημείο που πονά, δόντι που
 πονά
 πονεμένος: θλιμμένος, στενοχωρημένος
 πονέντες: δυτικός άνεμος· δυτική κατεύ-

θυση
 πονετικά (επίρρ.): πονεμένα, με πόνο
 πόνημα: δημιούργημα· σύγγραμμα
 πονηρεύομαι: σκανδαλιζομαι, μπαίνω σε
 περιέργεια
 πονηρόν γένος, το: εβραίοι
 πονηρός: διαβολικός· κακός· ανήθικος·
 τρομερός
 Πονιατοβίσκης, Στανισλάος: (βασιλιάς της
 Πολωνίας) Στανισλαος (Στανισλάβ) Β΄
 Αύγουστος Πονιατόβσκι
 πονοκεφάλω: πονοκεφαλιάζω· βρίσκω τον
 μεπλά μου
 πόνος: κόπος· πόνος
 πόντα: μικρό ακρωτήριο
 ποντίζω: χαλώ, καταστρέφω
 ποντίφεξ,-ηξ, ο: πάπας
 Ποντολία: Ποδολία (Μολδαβίας)
 ποντε/πόντσι(ν): μείγμα ζεστού νερού, χυ-
 μού φρούτων, ζάχαρης, μυρωδικών και
 οιοπνευματώδους ποτού
 πονώ (μτβ. και αμτβ.): έχω συμπάθεια
 (για κάποιον), αγαπώ· πονώ, υποφέρω
 πόπερη: σκόνη, μετάλλευμα
 ποπολάρος: που ανήκει στη λαϊκή τάξη,
 μη ευγενής κάτοικος πόλης
 πόπολο: λαός, μη ευγενείς κάτοικοι πόλης
 πορευ(γ)ομαι: περπατώ· πηγαίνω· διάγω,
 περνώ· φέρομαι, ενεργώ· τα βγάζω πέ-
 ρα
 πορεύομαι εκ των χειρών μου: ζω από την
 (χειρωνακτική) εργασία μου
 πορεύου εις ειρήνην (β΄ εν. προστ.): πή-
 γαινε στο καλό
 πόρθησις: εκπόρθηση
 πόρνα (θηλ.): πόρνη
 πορνεύομαι: αποπλανούμαι· εκπορνεύο-
 μαι
 πορνεύω: έχω εξώγαμη ερωτική σχέση με
 γυναίκα, έχω ερωμένη
 πορνικός: (σεξουαλικά) εξωγαμικός
 πόρος: έσοδα, πρόσοδοις
 πορπατώ: περπατώ· πορεύομαι, ζω
 πόρτα/Πόρτα: πόρτα σπιτιού, οικοδομή-
 ματος· πύλη τείχους· πύλη περιτειχι-
 σμένου οικισμού· Υψηλή Πύλη, (σουλ-
 τανική, αυλική) κυβέρνηση της οθωμα-
 νικής αυτοκρατορίας· οθωμανική διοί-
 κηση· οθωμανική αυτοκρατορία
 Πόρτα της Αμμοχούστου: Πύλη της Αμ-
 μοχώστου (Λευκωσίας)
 Πόρτα της Εβραϊκής: Πύλη της εβραϊκής
 συνοικίας (Πατρών)
 Πόρτα του Αιγιαλού: Θαλασινή Πύλη
 (Πατρών)

Πόρτα του Ζευγαλατείου: Πύλη του Ζευ-
 γαλατιού (Πατρών)
 πορτάντος: άλογο που βαδίζει με μικρά,
 γρήγορα βήματα
 πορτάρης: θυρωρός· αρχιθυρωρός (αυλι-
 κό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμο-
 νίες)
 πόρτο: λιμάνι
 Πορτο-Κάγιον: Πορτο-Κάγιο (Ψαμμαθούς,
 Λακωνίας)
 πορτογέζος βλ. πορτο(υ)γέζος
 πορτουγαλιτί: σε πορτογαλική γλώσσα
 πορτουγάλος/Πορτουγάλος: Πορτογάλος
 πορτο(υ)γέζος/Πορτο(υ)γέζος: Πορτογά-
 λος
 πορφύρα: πορφυρίτης λίθος, συμπαγές
 πορφυρο ηφαιστειακό πέτρωμα με ά-
 σπρους χρυστάλλους
 πορφυρογέννητος: που γεννήθηκε ενώ ο
 πατέρας του βασιλευε, ήταν αυτοκρά-
 τορας
 ποσάκις: πόσες φορές
 Ποσειδών: (θεός) Ποσειδών· θάλασσα
 Ποσάνια: Πόζναν (Πολωνίας)
 ποσόν, το: ποσότητα· βαθμός
 πόσος: πόσος (σε αριθμό, ποσότητα)· πό-
 σο σπουδαίος
 πόστα: ταχυδρομικό άλογο, άμαξα· τα-
 χυδρομική αποστολή
 Ποστελνικοβενιεροδημητράκιος: ποστέλ-
 νικος Δημητράκης Βενιέρης
 ποστέλνικος: αρχικαμαριέρης, υπεύθυνος
 του υπνοδωματίου και του καθημερι-
 νού προγράμματος ακροάσεων του
 ηγεμόνα, γραμματέας, παρακοιμώμε-
 νος (αυλικό αξίωμα στις παραδουνά-
 βιες ηγεμονίες)
 πόστο: θέση
 ποστουπάι (β΄ εν. προστ. ρωσ.): (παστου-
 πάι) έμπαινε, εμπρός, ορμάτε
 ποσώς: καθόλου
 ποταμηδόν: σαν ποτάμι· πάρα πολύ
 Ποταμία: Ποταμιά (χωριό κοντά στο Δάλι
 της Κύπρου)
 ποταμός: ποτάμι· μεγάλη ποσότητα
 ποταπή γυναίκα: κοινή γυναίκα, πόρνη
 ποτάπος, ποταπός: τόσο μεγάλος, τόσο
 σπουδαίος· πόσος· τί λογής· ταπεινός
 στην καταγωγή, την κοινωνική τάξη·
 παρακατιανός· τιποτένιος, ασήμαντος·
 ταπεινός· κακομοίρικός, αξιολύπητος
 πότε έτσι, πότε έτσι: πότε έτσι, πότε αλ-
 λώς
 ποτέ: ποτέ· άλλοτε, παλιά, κάποτε
 ποτέ, ο: παλιός· μακαρίτης, πεθαμένος

ποτέ εις τον αιώνα/των αιώνων: «ποτέ των ποτών», σίγουρα ποτέ
 ποτέ καιρόν,-ού: άλλοτε, παλιά
 ποτέ μεν... και ποτέ: τότε... τότε
 ποτέ μεν... ποτέ δε: άλλοτε... άλλοτε
 ποτέ... ποτέ: τότε... τότε, άλλοτε... άλλο-
 τε
 ποτέ τω καιρώ: ποτέ, σε καμιά περιστα-
 ση, περίπτωση
 πότες: πότε
 ποτές: ποτέ
 ποτεστά(ς): (βενετός) κοινοτάρχης, με δι-
 καστικές και στρατιωτικές αρμοδιότη-
 τες
 ποτίζομαι: αντλώ
 ποτίζω: τρέφω, ενισχύω
 πότιο: ποτό, καταπότιο
 ποτόν: ποτό· πράξη της κατάποσης
 πότος: ποτιί, οινόποσια
 ποττέ: ποτέ
 που (άκλ. αναφ. αντων., σύνδ. και επίρρ.):
 ο οποίος (κτλ.)· ότι, πως· από τότε που
 πού και πού: σε ποια θέση
 πού... πού... και πού: αλλού... αλλού...
 και αλλού
 πουγκί(ον): (οθωμανικό) νόμισμα ή νομι-
 σματική μονάδα (σύνολο νομισμάτων,
 κομπόδεμα) αξίας 500 γροσίων
 πουγκίον των άσπρων: «πουγκί νομισμά-
 των, χρημάτων», συγκεκριμένη ποσό-
 τητα νομισμάτων, συνήθως αξίας 500
 (οθωμανικών) γροσίων
 πούθεν: από πού· πού
 πουκάμισο(ν): εσωτερικό ένδυμα, πουκα-
 μίσα, εσώρουχο· νυχτικό· στολή, επέν-
 δυση (μορφής σε θρησκευτική εικόνα)
 Πούλα: ανδρικό μόριο, ψωλή
 πούλημα: πράγμα για πούλημα,πραμά-
 τεια
 πουλησία: πώληση, αγοραπωλησία
 πουλητής: μαγαζάτορας, έμπορος
 Πούλια: Απουλ(η)ία (Ιταλίας)
 Πουλιά (πληθ.): Χερουβείμ
 πουλιέται (γ' εν.): πουλιέται, μπορεί να
 πουληθεί
 πουλίν: νεοσός
 πουλιώνται (γ' πληθ.): πουλιούνται
 πουλοπιάστης: που πιάνει (αιχμαλωτίζει)
 πουλιά
 Πουλτάβα: Πολτάβα (Ουκρανίας)
 πούμπλικος: δημόσιος
 πουναλλία: μαχαιριά, χτύπημα με εγχει-
 ρίδιο
 πουνέντες: δυτικός άνεμος· δυτική κατεύ-
 θυνση

πουνιάλλος: εγχειρίδιο
 Πούντα: Κρουονέρι, τοποθεσία στη βόρεια
 άκρη της πόλης της Ζακύνθου
 πούπετα(ς),-ες: ποτέ· πουθενά· κάποτε
 πουπλικάρω: δημοσιοποιώ, κηρύττω· δη-
 μοσιεύω
 πουρδαίον, το: αποχωρητήριο
 πουρζέζης: «αστός», μη ευγενής κάτοικος
 πόλης
 πούρι,-ου (σύνδ.): όμως, αλλά· λοιπόν· βέ-
 βαια
 πουρίκι: παραγέμισμα μαξιλαριών ή
 στρωμάτων από μαλλι, άχυρο κτλ.,
 «μπόγος»
 πουρνό(ν): πρωί· πρωινό
 πούρου βλ. πούρι
 Πουρουβάντσε, το/ο: Προβηγία (Προ-
 βάνς, Γαλλίας)
 πούσ...: πούστηδες
 πους, ο: πόδι· βάση πρόποδες· ρίζα· πό-
 δας, μέτρο μήκους με διάφορες, κατά
 εποχή και τόπο, ισοδυναμίες (συνήθως:
 ένα μπράτσο και δύο τρίτα του μπρά-
 τσου· ένα έβδομο του πήχη· ένα τρίτο
 του μέτρου)
 πούσιν (γ' πληθ. υποτ. αορ.): πουν
 πούστης: κίναιδος· αλήτης
 Πουστρούς: Μπουστρούς/Μπούστρους
 (Βουστρώνιος)
 πουτ...: πουτάνες
 πουτομετρία: «πουτανομετρία» (ειρων.) ή
 μέτρηση της ρώμης, ικανότητας
 'ποχείριος: υποτελής, κολίγας
 ππέφτω: πέφτω· αποβάλλομαι (για έμ-
 βρυο)
 ππέφτω μιτά: πλαγιάζω με, κάμνω έρωτα
 με
 πράγμα: πράγμα, αντικείμενο· εμπόρευ-
 μα· κινητό περιουσιακό στοιχείο, πράγ-
 ματα του σπιτιού, οικοσκευή, επίπλω-
 ση· κινητή περιουσία· αποσκευές· υπό-
 θεση· αιτία
 πράγμα βίας: βίαιο πράγμα
 πραγματεία: ενασχόληση· πάρε δώσε·
 πράματα, εμπόρευμα· εμπόριο, εμπο-
 ρικές συναλλαγές· εμπορικό ταξίδι
 πραγματεύομαι (μτβ. και αμτβ.): αγορά-
 ζώ· πουλώ· επενδύω· εμπορεύομαι· γί-
 νομαι αντικείμενο μεταχείρισης· συζη-
 τώ για την τιμή, διαπραγματεύομαι·
 πουλιέμαι
 πραγματευτάδικος,-άρικος: εμπορικός·
 προοριζόμενος για εμπόρους
 πραγματευτής: αγοραστής· έμπορος
 πραγματευτικός: εμπορικός

πραγματεύτρια (θηλ.): γυναίκα έμπορος, εμπορευόμενη
 πραγματεύω (μτβ. και αμτβ.): χρησιμοποιοῦ για αγορά, ξεοδεύω· επενδύω· εμπορευόμαι· διαπραγματεύομαι
 πραγματικώς: στ' αλήθεια
 πραγμάτου (γεν.): περιουσίας
 πραέως: ήρεμα
 πράζω βλ. πράττω
 πραθείς (μτχ.): πουλημένος
 Πράξιος: Πρώσος· Πρωσία
 'Πραΐμ: Ιμπραΐμ
 'Πραΐπασιας: πσάς Ιμπραΐμ
 प्राीतृ: έπαρχος, αρχιαστυνόμος, επικεφαλής των διερχομένων, ανώτερος αξιωματούχος (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 πρακτικόν, το: (το) δυνατόν
 πρακτικός: δραστήριος, έμπειρος
 πρακτικότητας: δραστηριότητας, ενεργητικότητας· εμπειρότητας
 प्राकृ: οικονομικός και φορολογικός αξιωματούχος, υπεύθυνος των κρατικών μονοπωλίων (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 प्राम(न): πράγμα· υπαρκτό, υλικό ο· πράγματα, περιουσία· εμπόρευμα· υπόθεση· ζήτημα
 प्रामातृ: έμπορος
 प्राक्षि, -η: πρακτική, ενέργειες· πρακτικός τρόπος, μέσο· εμπειρία· εμπειρική γνώση· λογιστικός απολογισμός, λογοδοσία
 प्राक्षि छ्त्र: εχθρική πράξη
 प्रासिन्, η: πρασινάδα
 प्रासोब: Μπρασόβ (Τρανσυλβανίας, Ρουμανίας)
 प्रासु बल. प्रातृ
 प्रातृहः αγορά
 प्रातृहः: επικοινωνώ (με κάποιον), συχνάζω στο σπίτι κάποιου· συναναστρέφομαι
 प्रातृहः: επικοινωνία· ελευθεροκοινωνία· δικαίωμα ελευθεροκοινωνίας ύστερα από λομοκάθαρση
 प्रातृहः: πραγματοποιούμαι, επιτελούμαι
 प्रातृह, -άσσω, -άζω: κάμνω· ασκώ, εφαρμόζω· δρω· ζω
 प्रातृहः με πραότητα, γλυκύτητα
 प्रातृहः-ούρος: (βενετός) «προνοητής»/«προβλεπτής», ανώτερος διοικητικός αξιωματούχος σε βενετοκρατούμενη περιοχή
 प्रातृहः: Προβηγία (Προβάνς, Γαλλίας)
 प्रातृहः: λεία

Πρέλουμπος: Πρέλιουμπ
 प्रेमाञ्च(ु)मा: μαζεύομαι
 प्रेन्त्सिपास, -ος: ηγεμόνας (δυτικού/δυτικοκρατούμενου κράτους)· δόγης (της Βενετίας)
 प्रेन्त्सिपासा (θηλ.): πριγκίπισσα
 प्रेन्त्सिपास बल. प्रेन्त्सिपास
 प्रेपांमः ταιριαστός, αρμόδιος
 प्रेपारत्सिन्, η: προετοιμασία
 प्रेपे, -ουν (απρόσ.): πρέπει· αρμόζει, -ουν· ταιριάζει, -ουν, αξίζει, -ουν
 प्रेपे ना + उपतः.: μέλλει να, θα + υποτ. προεπουμένος: πρέπει, ορθός· απαραίτητος
 प्रेपे बल. प्रेपे
 प्रेपः: αρμόδιος, κατάλληλος
 प्रेपे(न): μεσολάβηση· (παρακλητική) δέηση
 प्रेपु, -ης: απεσταλμένος· εκπρόσωπος· πρέσβης
 प्रेपुतरा, η: παπαδιά
 प्रेपुतरः (επίθ. και ουσ.): αρχαιότερος, μεγαλύτερος σε ηλικία, σε αξίωμα· ιερέας
 प्रेपुतृ: ηλικιωμένος· γέρος
 प्रेसिदः βοήθεια, υπεράσπιση· φρουρά
 प्रेसुतृ: της επταλόφου: πάπας της Ρώμης
 प्रेतेगिन्/प्रेतेगिन्: ιθαγενής Νοτιοαφρικανός
 प्रेहः που είναι πεσμένος, ξαπλωμένος
 प्रेहोकोलिहः κοιλαράς
 प्रेहोको: πρήζω
 प्रेहोको: πρήξιμο
 प्रेबिलेगिन्: προνόμιο, κοπιράιτ
 प्रेबिस्ता: Παλαιοκώμη (Σερρών)
 प्रेगिपेसा (θηλ.): πριγκίπισσα
 प्रेगिपः βλ. प्रेगिपि
 प्रेगिपि, -ιπος: αρχηγός· ηγεμόνας (δυτικού/δυτικοκρατούμενου κράτους)· δόγης (της Βενετίας)
 प्रेगिपि रोगिगलः διάδοχος
 प्रेका: πίκρα
 प्रेकाίνः πικραίνω
 प्रेकाμένος: πικραμένος· καταραμένος
 प्रेमिन्: προτού
 प्रिनः πριν· πριν από
 प्रिन एतृहः προτού να έρθω (κτλ.)
 प्रिन कािरुः από πριν· πρόωρα
 प्रिन प्राः προτού
 प्रिन तः कािरुः πρόωρα
 प्रिनः πουνάρι
 प्रिनत्से(न) (θηλ.): πριγκίπισσα
 प्रि(न)त्सि, -πασ, -ιπες, -ιπος: πριγκίπας,

βασιλόπουλο· αδελφός βασιλιά στο κυπριακό φραγκικό βασίλειο· ηγεμόνας (δυτικού/δυτικοκρατούμενου κράτους)· δόγης (της Βενετίας)
 πριντσιπέσα (θγλ.): πριγκίπισσα
 πριντσιπός, πρίτσες βλ. πρί(ν)τσης
 πριχού: προτού
 προ μικρού: πρόσφατα
 προ πάντων: πριν, πρώτα απ' όλα
 προάγω: προχωρώ· προβάλλω· αναπτύσσω
 προαγωγή: μεγάλωμα, αύξηση
 προαίρεσις,-η: επιλογή, εκλογή· προτίμησ-η· επιθυμία, διάθεση· (προ)διάθεση· ροπή· ελεύθερη επιθυμία, διάθεση
 προαιρετικώς: αυτόβουλα
 προαιρούμαι: επιλέγω, προτιμώ
 προαίσθησις: προαίσθημα
 προαπελθών: περασμένος
 προαπερασμένος: προγενέστερος
 προαπέρχομαι: πηγαίνω πρώτος, ωρίτερα
 προβαίνω: προχωρώ· (ξε)προβάλλω, βγαίνω
 προβάλλομαι: προτείνομαι, εκτίθεμαι
 προβάλλω (μτβ. και αμτβ.): προτείνω· απλώνω (και δίνω)· ρίχνω, παραδίδω· ξεπροβάλλω
 πρόβατον: πρόβατο· κεφαλικός φόρος σε αιγοπρόβατα, κτηνοτροφικός φόρος
 προβατόσχημος: που έχει την εξωτερική (απατηλή) εμφάνιση προβάτου, αθώου
 προβατώ: περπατώ, κυκλοφορώ
 προβεβηκώς: προχωρημένος
 προβεβλημένος: που εξέχει, φτάνει έως
 προβεδός: (βενετός) «προνοητής» / προβλεπτής», ανώτερος διοικητικός αξιωματούχος σε βενετοκρατούμενη περιοχή
 προβελέκιον χαρτί(ο)ν: έγγραφο προνομίου,-ων
 προβιάζω: αποδεικνύω
 προβιάζω από το κορμίν μου εις το δικόν σου (κτλ.): αποδεικνύω (το δικίω μου) με μονομαχία μαζί σου (κτλ.)
 προβιβάζω: ανεβάζω, προωθώ· ανεβάζω στον θρόνο
 προβιζιόν, η: πρόβλεψη· προμήθεια, εφοδιασμός
 προβλεπτής: (βενετός) «προνοητής»/«προβλεπτής», ανώτερος διοικητικός αξιωματούχος σε βενετοκρατούμενη περιοχή· κυβερνήτης
 προβλεπτικός: προνοητικός
 προβλέπω: προνοώ, φροντίζω

πρόβλεψις,-η: γνώμη, συμβουλή
 πρόβλημα: ερώτημα, ζήτημα· πρόταση προβλημένος: που έχει υποβληθεί, ρωτηθεί
 προβοδίζω: προβάλλω, βγαίνω
 προβοδών: προωθώ, προχωρώ (κάτι), αφήνω (κάτι) να γίνει
 προγεύομαι: τρώω ωρίς το πωλί, τα ξεμερώματα, προγευματίζω
 προγνωρίζω: ξέρω από πριν, προβλέπω
 προγνωστικός, το: οiwόνος
 προγράφω: γράφω προηγουμένως, μνημονεύω παραπάνω
 προγυμνάζω: κουρδίζω (όργανο)
 προδέλοιπος: υπόλοιπος
 προδίδω: δίνω προηγουμένως, πρωτύτερα· καταγγέλλω, καταδίδω
 πρόδρομος/Πρόδρομος: που προηγείται, που προαναγγέλλει, προπομπός· (άγιος) Ιωάννης ο Πρόδρομος
 προεγγύησις: προληπτικό μέτρο
 προεδρεύω: πρωτοστατώ
 πρόεδρος: προϊστάμενος· κυρίαρχος
 προείρηται (απρόσ. πρκ.): έχει ειπωθεί, προαναφερθεί
 προεπάγγελμα: υπόσχεση, πρόρρηση
 προέρχεται με (απρόσ.): προέρχεται από
 προεστέων: προϊστάμενος, πρόκριτος
 προεστός βλ. προεστώς
 προεστότερος: ανώτερος, επικεφαλής πρόκριτος
 προεστώς,-ός (επίθ. και ουσ.): προϊστάμενος, επικεφαλής· κύριος· ηγούμενος· πρόκριτος
 προζητώ: ζητώ προηγουμένως
 προηβλέπω: προνοώ, φροντίζω
 προηγουμένος, ο: ιερομναχος που είχε διατελέσει ηγούμενος
 προθυμία: αυθόρμητο αίσθημα· επιθυμία, όρεξη· ορμή· βιασύνη· ετοιμότητα· προθυμία
 προθυμ(ι)ούμαι: έχω επιθυμία· βιάζομαι, σπεύδω· είμαι πρόθυμος, προθυμοποιούμαι
 προθυμότερον (επίρρ.): πιο πρόθυμα
 προθυμούμαι βλ. προθυμ(ι)ούμαι
 προθυμός: είμαι πρόθυμος, έτοιμος
 προθύμως: βιαστικά
 πρόθυρα, τα: εξωτερική πόρτα
 πρόιδε (β' εν. προστ. αορ.): πρόβλεψε, κοίτα από πριν
 προιδεασμένος: προειδοποιημένος
 Προϊλαβο(ς),-ον: Μπραϊλα (Ρουμανίας)
 προϊσταμαι: είμαι προϊστάμενος, έπότης· κυριαρχώ

προϊών (μτχ.): προχωρώντας, προοδεύον-
 ντας
 προκαθήμενος: προϊστάμενος, πρόεδρος
 προκαθίζω: προϊσταμαι, είμαι ανώτερος
 προκαταλαμβάνω: κυριεύω από πριν
 προκατασκευασμένος: προετοιμασμένος,
 έτοιμος
 προκείμενον, το: το παρόν θέμα, ζήτημα
 προκείμενος: διαθέσιμος
 προκλάμο: προκήρυξη, διακήρυξη
 προκλάμο πενάλε, το: «ποινική προκήρυ-
 ξη», προειδοποιητική (απαγορευτική)
 προκήρυξη
 πρόκλαυσις: παράπονο, ικεσία
 προκοιμενέστατος: πάρα πολύ προκοι-
 μένος, φιλομαθής
 προκοιμένος: γραμματισμένος· προχω-
 ρημένος στη γνώση, σοφός· προοδευ-
 μένος· προοδευτικός· φιλομαθής, ζηλω-
 τής
 προκοπή: (προχωρημένη) επίδοση, επί-
 τευγμα· πρόδος στα γράμματα, τη
 γνώση· γνώση, σοφία
 προκουράτωρ,-ατώρ: πληρεξούσιος, επί-
 τροπος· «επίτροπος του Αγίου Μάρ-
 κου», ανώτερος βενετός αξιωματούχος
 προκρίνω: προτιμώ
 προλαβαίνω: προτρέχω
 προλαβόν (επίρρ.): προηγούμενος
 προλαβόντως: προηγούμενος· πρώτα
 προλεγόμενα, τα: που ειπώθηκαν προη-
 γουμένως, τα παραπάνω· πρόλογος
 προλέγω: προαναφέρω
 πρόληψες (πληθ.): πρόληψεις
 πρόληψις: ριζωμένη ιδέα, πρόληψη, δεισι-
 δαιμονία
 πρόλοιπος: υπόλοιπος
 προμάντευμα: οιωνός
 προμελέτησις: προμελέτη
 προμετάρω: υπόσχομαι
 προμήθεια: πρόβλεψη, πρόνοια· προνοη-
 τικότητα· προσφορά
 προμηθεύομαι: προμηθεύω σε κάποιον τα
 αναγκαία, αγαθά
 προμηθεύω (μτβ. και αμτβ.): βρίσκω· πα-
 ρέχω, δίνω, προσφέρω· εφοδιάζω· προ-
 νοώ, φροντίζω
 προμιού: προτού
 πρόμυτα (επίρρ.): μπρούμυτα
 πρόνοια/Πρόνοια: πρόβλεψη· προληπτικό
 μέτρο· έγνοια, φροντίδα· θεία πρόνοια
 προνοώ: προβλέπω
 προξενεί (απρόσ.): προκύπτει, βγαίνει
 πρόξενος: αίτιος, υπεύθυνος
 προξενών: γίνομαι αίτιος για κάτι· προκα-

λώ, επιφέρω· επισύρω· δημιουργώ· κο-
 μίζω, προσφέρω· προμηθεύω, βρίσκω
 (για κάποιον)· προξενεύω
 προόδευσις: προχώρημα
 πρόοδος: παρέλαση, παράταξη· ανάρρη-
 ση
 προοίμιον: προθάλαμος
 προοιμιώδης: (προ)εισαγωγικός, προκα-
 ταρκτικός
 προόρασις,-η: προφητεία
 προορατικός: προφητικός
 προοράωμαι: προβλέπω
 πρόπαλαι: πιο παλιά, άλλοτε
 προπάππων: κυριώς
 προπάππους, ο: πρόγονος
 προπάτορες (πληθ.): πρόγονοι
 προπέμπομαι: μεταφέρομαι με προπο-
 μπή άλλων
 προπέτα: θρασύτητα
 προπετής: αυθάδης· τολμηρός
 προπετώς: ορμητικά
 πρόποδες (πληθ.): βάσεις τοίχου, περιτει-
 χίσματος
 προπομπή: παράταξη που προηγείται τι-
 μητικά· πομπή
 πρόπομπος: προπομπός, πρόδρομος
 προρηθείς: που τον έχουν προφητεύσει·
 προαναφερόμενος
 προς: από, από μέρος· σχετικά με· σε
 σύγκριση με· κατά· για· επί· απέναντι
 (σε)· εναντίον· επιπλέον, περισσότερο·
 εκτός, πέρα από
 προς ακρίβειαν: επακριβώς, λεπτομερώς
 προς εσπέραν: κατά το βράδυ
 προς έω: κατά τα χαράματα
 προς μιτριού: για αστείο
 προς ολίγος: για λίγο
 προς παντός: περισσότερο από (τον) κα-
 θένα, (το) καθετί
 προς ταύτα: (πάνω) σ' αυτά, με αφορμή
 αυτά· τη στιγμή αυτή, τότε
 προς την καρδίαν: πάνω στην καρδιά,
 στο στήθος
 προς τοις άλλους: εκτός από τους άλλους,
 τα άλλα
 προς τοις λοιποίς: εκτός των άλλων
 προς τούτοις: επίσης, επιπλέον
 προς ώραν: για την ώρα, προς στιγμή
 προσαγορεύω: μιλώ· κηρύσσω
 προσάπτω: κολλώ, επιρρίπτω
 πρόσαργα (επίρρ.): αργά, κάπως αργά
 το βράδυ
 προσασμογή: ταίριασμα· σχέση
 προσασμόζομαι βλ. προσασμόττομαι
 προσασμόζω: εξομοιώνω

προσαρμόττομαι, -όζομαι: προσπαθώ· κα-
ταφέρνω
προσβάλλω: χτυπώ· επιτίθεμαι
προσβάλλω εις: πέφτω πάνω σε, ξεσπώ
σε· χτυπώ, επιτίθεμαι
προσβλέπω: ρίχνω ματιά πάνω σε, κοιτά-
ζω
προσβολή: χτύπημα· επίθεση, επέλαση·
εντύπωση
προσβολήν ποιώ: επιτίθεμαι, προσβάλλω
προσδέομαι: ζητώ παρακαλώντας
προσδέχο(υ)μαι (μτβ. και αμτβ.): υποδέ-
χομαι· γίνομαι δεκτός
προσδιορίζω: ορίζω· περιορίζω
προσδιορισμένος: προορισμένος
προσδιορισμός: συγκεκριμένο όριο
προσείχεν (γ' εν. πρτ.): πρόσεχε, έδινε
προσοχή
προσεπερωτώ: ρωτώ συμπληρωματικά
προσεπιτίθεμαι: προστίθεμαι
προσέτι: ακόμη, επιπλέον· ακόμη πιο
προσευχή: προσευχή
προσεύχε (β' εν. προστ.): να προσεύχεσαι
προσεύχω: προσεύχομαι
προσέχομαι: προσέχω, φυλάγομαι
προσέχου (β' εν. προστ.): πρόσεχε
προσέχω (μτβ. και αμτβ.): δίνω προσοχή,
φροντίζω· συντρέχω, παραστέκομαι·
προσηλώνομαι
προσηγορικών, το: ευπροσήγορη προ-
φώνηση, φιλοφρόνηση
προσήκει (απρós.): πλησιάζει· είναι κο-
ντά, συνορεύει
προσηλωμένος: σταθερός, πιστός
προσηλώνω: προσαρτώ
προσθεις (μτχ. αορ.): έχοντας προσθέσει,
προσθέτοντας
πρόσθεσις,-η: προσθήκη αρχικού φωνήε-
ντος
προσθήκη: ανέβασμα, αύξηση· συνέχεια,
συμπλήρωμα
Προσίνκοι,-ίνκοι (πληθ.): Σκοτούσα (Σερ-
ρών)
πρόσκαρος: προσωρινός· περαστικός,
διαβατικός· φθαρτός, υλικός
προσκαίρω: προσωρινά
προσκάλεσμα: πρόσκληση
προσκαλούμαι (μτβ. και αμτβ.): προσκα-
λώ· εκλύομαι· ρέπω
προσκαλώ: καλώ
προσκλαίομαι: καταφεύγω σε κάποιον
για να παραπονεθώ· παραπονιέμαι
θρηνητικά· κλαίγομαι, παραπονιέμαι
πρόσκλησις: δεξίωση
προσκρούω: επιτίθεμαι, τα βάζω με κά-

ποιον· ενοχλώ, φέρομαι· αδιάκριτα
προσκτώμαι: αποκτώ
προσκυνείσθαι, το: προσκύνηση, λατρεία
προσκύνημα: χαιρετισμός· υπόκλιση, γο-
νυκλισία· προσευχή· τέμενος, τζαμί
προσκυνήμενος: λατρεμένος, λατρευτός
προσκύνησις: υπόκλιση
προσκυνητάριον: βιβλίο, οδηγός προσκυ-
νητή (αγίων τόπων)· προσκυνητικό, ευ-
λαβικό σύγγραμμα, βιβλίο· ομώνυμος
τύπος χειρόγραφων ή έντυπων βιβλίων
(Προσκυνητάριον)
προσκυνητής: λάτρης· οπαδός· προσκυ-
νητής ιερού, άγιου τόπου
προσκυνητός: με υπόκλιση, ευλαβικά
προσκυνώ: χαιρετώ· χαιρετώ με σεβα-
σμό· χαιρετώ φιλώντας το χέρι, κάμνω
υπόκλιση· κάμνω υπόκλιση, γονυ-
κλισία· προσεύχομαι· μπρούμυτα· δη-
λώνω υποταγή, υποτάσσομαι· προσκυ-
νώ και αναγνωρίζω ως κύριο· υποβάλ-
λω αίτημα· λατρεύω
προσκύπτω: σκύβω, πλησιάζω· σκύβοντας·
(ξε)προβάλλω
προσμειδών: χαμογελώ
προσμένω: περιμένω
προσνεύω: καταφάσσω
προσοικειούμαι: προσεταιρίζομαι
προσομιλώ: μιλώ
προσορμίζομαι: αγκυροβολώ, αράζω·
αποβιβάζομαι
Προσορόβσκι: Προσορόφσκι/Πρασαρόφ-
σκι
προσπάθησις: προσπάθεια
προσπαλαίω: παλεύω μαζί
πρόσπεινος: σχεδόν πεινασμένος
προσπερασμένος: απομακρυσμένος, φευ-
γάτος
προσπίπτω: πέφτω, ρίχνομαι· πέφτω και
υποκλίνομαι, προσκυνώ· προσεύχομαι
προσποίησης: μεταμφίεση, προσποιητή
εμφάνιση
προσποιούμαι: κάμνω· κάποιον άλλο· πα-
ρουσιάζω ως
προσπολεμώ: αντιμετωπίζω επίσης
πρόσποτε: για να μη· αν δεν· αλλιώς
προσρέω: συρρέω
πρόσταγμα: εντολή, προσταγή, διαταγή
προστακτής: που προστάζει, που δίνει
εντολή
πρόσταξις,-η: διαταγή· τάμα, υπόσχεση
προστάσσω: προστάζω
προστιθείς (μτχ.): προσθέτοντας, έχοντας
προσθέσει
προστοιχίζω: δανείζω με υποχρέωση κα-

ταβολής του αντίτιμου και του τόκου
 σε είδος
 προστοχάζομαι: προνοώ
 προστοχασμός: σχεδιαζόμενη επιλογή,
 προτίμηση
 προστυχών: που βρίσκεται κάπου κατά
 τύχη· τυχαίος: κάποιος
 προσύμβασις,-η: προσυμφωνία
 προσυνηθισμένος: συνηθισμένος από πριν
 προσυπαντώ: βγαίνω να υποδεχτώ κά-
 ποιον
 προσφέρομαι: οδηγούμαι, φέρομαι
 προσφέρω: δίνω, παρέχω· προφέρω· πα-
 ρουσιάζω, δείχνω· έχω
 προσφεύγω: καταφεύγω
 προσφορά: πρόσφορο, λειτουργία
 προσφόρος: κατάλληλα
 προσφυής: κατάλληλος, ταιριαστός
 πρόσχημα: επίφαση
 προσωνυμία: ονομασία· αξίωμα
 προσώπατα (πληθ.): πρόσωπα, άτομα
 προσωπίς,-ίδα: προσωπείο, μάσκα· εκμα-
 γείο πρόσωπου
 πρόσωπον: άτομο· όψη φύλλου, σελίδα·
 μπροστινή (κύρια) όψη
 πρόσωπον (επίρρ.): κατά πρόσωπο, με-
 τωπικά· απέναντι
 πρόταξις: προθετικός (πρώτος) όρος σε
 υποθετικό λόγο· υπόθεση
 προτάσσω: διατάζω
 προτεθειμένος: απλωμένος μπροστά
 προτείνω: προβάλλω, επιδεικνύω
 προτερειώω: προηγούμαι
 πρότερον (επίρρ.): πρώτα· προηγουμέ-
 νως, πρωτύτερα· παλιότερα
 πρότερος: προηγούμενος
 προτίθεμαι: παρατίθεται
 προτίμησις,-η: επιλογή· πρόκριση· προ-
 βάδισμα, προτεραιότητα, πρωτοκαθε-
 δρία
 προτιμητέος: που πρέπει να προτιμάται,
 να προτιμηθεί
 προτιμώ: επιλέγω· προτάσσω, θεωρώ (κά-
 ποιον ή κάτι) πολυτιμότερο· εκτιμώ, α-
 γαπώ
 προτού: πρωτύτερα
 προτού, ο: προηγούμενος
 προτού παρά αν: προτού
 προτσεσιόν, η: λιτανεία
 προτσέσο: δικαστική διαδικασία· δίκη
 προτύπωμα: πρόδρομος
 προτυπώνω: αποτελώ προεικόνιση, προ-
 ηγούμενο παράδειγμα
 πρου(ν)τζούκι(ον): λεπτό και αραχνοϋφα-
 ντο μεταξωτό, λινό ή μάλλινο ύφασμα,

μουσελίνα
 προυμουτιάζω: υπόσχομαι
 προύμυτα (επίρρ.): μπουύμυτα
 Προύνος: (αγριο)κορομηλιά, (αγριο)δα-
 μασκηλιά· (αγριο)δαμάσκηνο, τζάνερο,
 ερίκι
 Προυνσβίχ: Μπρούνσβιγκ (Μπράουν-
 σβιγκ, -άιγκ, Γερμανίας)
 προυντζος: μπουύντζος
 προυπάγω: πηγαίνω μπροστά, προχωρώ·
 φεύγω νωρίτερα
 προυπάρχω: ζω προηγούμενος
 προυπόθετω: υποθέτω (εκ των προτέρων)
 Πρους/Προυσία: Πρωσία
 προυσι(α)κός: πρωσικός
 προυσος/Προύσος: Πρώσος
 Προυφίγκ: Μπρούνσβιγκ (Μπράουνσβιγκ,
 -άιγκ, Γερμανίας)
 προυχων: πρόκριτος, προεστός
 προφασιζομαι: αρνούμαι με κάποιο πρό-
 σχημα
 πρόφασις,-η: πρόσχημα, δικαιολογία· λό-
 γος, αιτία· ευκαιρία· συγγνώμη
 προφέρω: βγάζω λόγο
 προφέσσορ: καθηγητής
 Προφήται (πληθ.): προφητικά βιβλία της
 Παλαιάς Διαθήκης
 προφητεία: πρόρρηση· υπόσχεση· ανά-
 γνωσμα αποσπάσματος από προφητι-
 κό βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης σε εκ-
 κλησιαστικές ακολουθίες
 Προφήτης: (προφήτης) Μωάμεθ (Μουχά-
 μαντ)
 προφθάνω: φτάνω· προχωρώ και βρίσκω
 προφυλακή: προφύλαξη
 προφυλακτικόν, το: προφυλακτικό μέτρο,
 προφύλαξη
 προφύλαξις: προληπτικό μέτρο· προστα-
 σία, άμυνα· υποψία
 προφυλάττω: εμποδίζω
 πρόχσον, το: κωλοτριπίδα
 προχθές: προχθές· πριν λίγες μέρες
 προχθές, η: (η) προχθεσινή ημέρα
 προχώρησις: πρόδοδος, προχώρημα· προ-
 έλαση· αύξηση· πέρασμα
 προχωρητικός: προοδευτικός
 προχωρώ εις την εύνοιαν: κερδίζω την εύ-
 νοια
 πρύμη: πρύμνη, το πίσω μέρος πλοίου
 πρώνη: πρώτα, πρωτύτερα
 πρώην, ο: παλιός· μακαρίτης
 πρωνόν: πρωί· πρωινό
 πρώτα και αρχής: από την αρχή αρχή
 πρώτα και ύστερα: είτε τώρα είτε αργό-
 τερα, νωρίτερα ή αργότερα

πρωτάγγελος: Εωσφόρος, σατανάς
 πρωταγοράζω: εξαγοράζω πρώτος
 πρωτέδικος: «πρωτοδικαστής», εκκλησιαστικό δικητικό αξίωμα ή οφίκιο
 πρώτες, οι: οι πρώτες ημέρες, η αρχή
 πρωτέτερα (επίρρ.): πρωτύτερα
 πρωτεύω: κυριαρχώ
 πρωτεύων: κύριος
 πρώτη είσοδος: τμήμα κοντά στην είσοδο
 πρώτη ηλικία: παιδική, σχολική ηλικία
 Πρώτη Ιουστινιανή: (βυζαντινή) επαρχία που κάλυπτε τμήμα της Ηπείρου, την Αλβανία και τη Δαλματία
 πρώτη λειτουργία: (ρωμαιοκαθολική) πρώτη (ανάμεσα σε περισσότερες) λειτουργία
 πρώτη τάξις: ανώτερη (κοινωνική) τάξη, τάξη των ευγενών (στη Γαλλία του «παλιού καθεστώτος», κ.α.)
 πρώτιστος: κύριος
 πρώτιστος, ο: μεγάλος αξιωματούχος
 πρωτόβαρος: πρώτος ήχος βαρής της «βυζαντινής» (εκκλησιαστικής) μουσικής
 πρωτοβεστιάριος, -ιαρίτης: «πρωτοθαλαμηπόλος», προϊστάμενος της αυλικής οικουσκευής, αρχιτελετάρχης (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 πρωτογενήτωρ: πρόγονος
 πρωτόγερος: κοινοτικός άρχοντας, πρόκριτος
 πρωτοδιδάσκαλος: «αρχιμάστορας», επικεφαλής διδάσκαλος
 πρωτοκαβαλαραίος: αρχιμπότης, αρχιπολεμιστής: πρώτος ιππότης, ανώτερος άρχοντας
 πρωτοκαθεδρία: προεδρία, διεύθυνση
 πρωτοκάλφας: πρωτομάστορας, αρχιτεχνίτης
 πρωτοκανονάρχης: πρώτος βοηθός του πρωτοψάλτη (οφίκιο του οικουμενικού πατριαρχείου)
 πρωτοκούνσωρ: «πρωτοκήνσωρ», επικεφαλής των απογραφών, αρχιστρατολόγος (ή: «πρωτοκούρσωρ», επικεφαλής των «δρομέων», ταχυδρόμων, μαντατοφόρων, του ελαφρού ιππικού) (βυζαντινός αξιωματούχος)
 πρωτομάστορης: αρχιτεχνίτης, αρχιαικόδομος
 πρώτον (επίρρ.): πρώτα· πρωτύτερα
 πρώτον, το: αρχή
 πρωτονοβελίσμος: «πρωτευγενέστατος», ανώτερος αξιωματούχος χωρίς συγκεκριμένη αρμοδιότητα (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)

πρωτοπαπάς: ελληνορθόδοξος (πρωτο)-πρεσβύτερος, υποκατάστατο, εκπρόσωπος ή αντικαταστάτης επισκόπου σε βενετοκρατούμενα μέρη· ιερωμένος επικεφαλής των ορθοδόξων σε βενετοκρατούμενα μέρη
 πρωτόπειρος: πρωτάρης
 πρώτος: πρώτος χρονικά· ιεραρχικά επικεφαλής· κορυφαίος· κύριος, μεγαλύτερος, υψηλότερος (στο αξίωμα)· πρωτεργάτης, υπεύθυνος
 πρώτος, ο: ανώτερος, κορυφαίος άρχοντας, πρόκριτος· ηγεμόνας
 πρώτος μνίστρος: πρωθυπουργός
 πρώτος χειρουργός: αρχιχειρουργός
 πρωτοσέβαστος: ανώτερος αξιωματούχος χωρίς συγκεκριμένη αρμοδιότητα (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 πρωτοσπαθάρης: που κρατά και μεταφέρει το σπαθί του αυτοκράτορα, αρχηγός της αυλικής τιμητικής φρουράς (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 πρωτοστάτωρ, -ορας: επικεφαλής, αρχηγός του στρατού· αρχιστράτηγος· αρχηγός· σταβλάρχης (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)
 πρωτοσύμβουλος: κορυφαίος σύμβουλος
 πρωτοτρώγω: τρώω πρώτος
 πρωτότυπον, το: πρότυπο, μήτρα
 πρωτοῦπνιον: πρώτος ύπνος, αρχικό διάστημα ύπνου
 πρωτοψάλτης: αρχιψάλτης, πρώτος ψάλτης (εκκλησιαστικό οφίκιο)· Δημήτριος Λώτος
 πρωτύτερα από: πριν από
 πρωτύτερας: προηγούμενος
 πρωυτερινός: προηγούμενος
 πρωτύτερον (επίρρ.): πρωτύτερα
 πρωτύτερος: προγενέστερος
 πρωτύττερα (επίρρ.): πρωτύτερα, πρώτα
 Πσκοβίον: Πσκοφ (Ρωσίας)
 πταιί(γ)ω: φταίω· αμαρτάνω
 πταιίσθης: ένοχος
 πταιίσμιον: φταιέζω· αμάρτημα, ανόμμημα
 πταιίστης: ένοχος, εγκληματίας
 πταιίστης εις: ένοχος, εγκληματίας εις βάρος
 πταιίω βλ. πταιί(γ)ω
 πτερνίζομαι: φταρνίζομαι
 πτερνιστήριον: σπιρούνι
 πτεροφόρος: φτερωτός
 πτερυγίζω: φτερουγίζω
 πτερύγιον: έπαλξη, αέτωμα
 πτέρυξ: φτερούγα· πτέρυγα, άκρη
 πτώμα: πτώμα, άψυχο σώμα· πτώση· κα-

τάπτωση
 πτωχαίνω: φτωχαίνω
 πτωχεία: φτώχεια
 πτωχεύομαι: καταστρέφομαι οικονομικά (από άλλους)
 πτωχιά (θηλ.): καχημένη
 πτωχίζω: κάμνω κάποιον φτωχό
 πτωχός: φτωχός· καχημένος
 πυγμαίος: υπερβολικά κοντός· νάνος
 πυλών, ο: πύλη· πόρτα
 πυξόμηλον: καρπός πυξαριού, θάμνου-δέ-
 τρου με κιτρινωπό ξύλο
 πύρα/πυρά, η: κάψα, ζέστη· φλόγα· ζε-
 στό έμπλαστρο
 πυρά, τα: φωτιάς
 πυργοπούα: πύργος της Βαβέλ
 πύργος: αγροτική έπαυλη· αρχοντικό· ψη-
 λό κτίριο· ψηλό και κυκλικό τμήμα τεί-
 χους, ακρόπολης
 πυρίτις: μπαρούτι
 πυριτοθήκη: πυριτιδαποθήκη
 πυροβολισμός: κανονιοβολισμός
 πυροβολιστής: πολυβολητής, κανονιοβο-
 λητής
 πυροβόλος κόνις: μπαρούτι
 πυρολάτρης βλ. πυρ(σ)ολάτρης
 πυρομηχάνημα: πυροβόλο
 πυροστία: πυροστία, τρίποδας
 πυρούμαι: φλογίζομαι
 πυρρός: κόκκινος, κοκκινόξανθος
 πυρ(σ)ολάτρης: λάτρης της φωτιάς, του
 πυρσού με την ιερή (άσβηστη) φλόγα,
 ζωροαστριστής
 πυρώδης: φλογερός· φλογισμένος
 πυρωμένος: φλογισμένος
 πυρώνομαι: φλογίζομαι
 πύρωσις: θερμότητα
 πύρων: πηγούνι
 πώποτε: ποτέ
 Ήρωικολόγος: γνώστης, ειδικός στα οπω-
 ρικά, φρούτα και λαχανικά
 Ήρωικόν, το: οπωροφόρο δέντρο, θά-
 μνος· φυτικός καρπός· φρούτο
 πωρόν: πρωί
 πως: ότι, πως· επειδή· όπως
 πως να: να· ότι
 πώς αν: όπως αν, σαν να

ραβασάκι: ερωτική επιστολή
 ραβάσι(ον): ερωτική επιστολή
 ραβδέα: χτύπημα με ρόπαλο
 ραβδί: ξύλο· ξυλοκόπημα
 ραβδόπουλον: ραβδάκι
 ράβδος: ποιμαντορική ράβδος
 Ραβένη: Ραβένα (Ιταλίαν)

ραγιάς: (μη μουσουλμάνος) υποτελής· (μη
 μουσουλμάνος) υπήκοος της οθωμανι-
 κής αυτοκρατορίας· υποκείμενος στον
 (οθωμανικό) κεφαλικό φόρο για μη μου-
 σουλμάνους
 Ήραγμένος: αραγμένος
 Ραδαμάνθης: (μυθικός δικαστής) Ραδά-
 μανθης
 ραδικόνερο: «ραδικοκαφές», αφέψημα α-
 πό ρίζες άγριου ραδικιού (πικραλίδας)
 Ήράζω βλ. Ήρασσω
 Ράη(ς): Ράι
 ραθυμός: χάνω τις αισθήσεις μου, λιποθυ-
 μώ· δυσανασχετώ
 ραθύμως: τεμπέλικα, ανέμελα
 Ραιδοστός: Ραιδεστός (Τεκίριοντάγ, Α. Θρά-
 κης)
 ραΐζης: πλοίαρχος· αρχηγός
 ραΐσεφέντη, ο: (ραΐσεφέντη) αρχηγός του
 (οθωμανικού) εμπορικού στόλου· εκτε-
 λεστικός γραμματέας του (οθωμανού)
 μεγάλου βεζίρη· είδος (οθωμανού) υ-
 πουργού προεδρίας
 ρακί(ον): ρακί, οιοπνευματώδες ποτό
 Ρακίνας: (ποιητής και εκκλησιαστικός
 ιστορικός) Ζαν Ρασίν
 ράκος, το: κουρέλι
 ρακώδης: κουρελιασμένος
 Ραμαζάν: ο (ιερός) ένατος μήνας του (σε-
 ληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογί-
 ου· περίοδος νηστείας του Ραμαζανιού
 ραμαθιά: αρμαθιά
 ρανίς: σταγόνα, ροή
 ραντιστήριο: αγιαστούρα
 ράξι: χορός
 Ραουζάις: κάτοικος της Ραγούζας (Ντου-
 μπρόβνικ, Δαλματίας)
 Ραούζι(ν): Ραγούζα (Ντουμπρόβνικ, Δαλ-
 ματίας)
 ράπισμα: χαστούκι
 ράπτω: μηχανορραφώ
 ρασένιο: εξονυχιστική εξέταση, επιθεώ-
 ρηση
 Ήράσσω/Ήράζω: αράζω
 ραστρίγας: ρώσος ιερωμένος που έχει πε-
 τάξει τα ράσα, αποσχηματισμένος,
 «αποκαλόγερος»
 ράχις,-η: βουνοπλαγιά· λοφοπλαγιά· λό-
 φος
 Ραχοβίτσα: (ίσως) Αραχοβίτσα
 Ραφανισώτης: που κατάγεται από τη Ρα-
 ψάνη (Τεμπών)
 Ήρδιανάζομαι: ετοιμάζομαι
 Ήρδιανάζω: ετοιμάζω· τακτοποιώ
 ρε: βασιλιάς (δυτικής/δυτικοκρατούμενης

χώρας)
 ρε δε Πολώνια: βασιλιάς της Πολωνίας
 ρεάλι: (χρυσό ή ασημένιο) δυτικοευρωπαϊκό (ισπανικό κτλ.) νόμισμα με διάφορες κατά εποχή και τόπο ισοδυναμίες

Ρεάλτον: Ριάλτο (Βενετίας)

Ρέβαλ: Τάλιν (Εσθονίας)

ρεβίδι(ον): χλωρό ρεβίθι

ρέγαινα (θηλ.): βασίλισσα (δυτικής/δυτικοκρατούμενης χώρας)

Ρεγεμόντε, το: Καλί(ν)γκραντ (Κένιγκσπεργκ, ρωσικής Βαλτικής)

ρεγέντε,-ιάντε(ς): αντιβασιλέας (δυτικής/δυτικοκρατούμενης χώρας)

ρεγμέντιον/ρεγ(κ)ιμέντο: (στρατιωτικό) τάγμα, σύνταγμα

ρεγκίνα (θηλ.): βασίλισσα (δυτικής/δυτικοκρατούμενης χώρας)

ρεζίνα: ρετσίνι

Ρεζιώτης: Ριζιώτης (από τη Ρίζα της Β. Ηπείρου)

ρεθείς: προαναφερόμενος

Ρέθιμνος, Ρέθυμνο, το: Ρέθυμνο

Ρείδερ, δε/ντε: φον Ράιντερ

ρείθρον: ρεύμα, υγρό

ρεϊσεφένδης,-έντη, ο: (ρεϊσεφέντη) αρχηγός του (οθωμανικού) εμπορικού στόλου· εκτελεστικός γραμματέας του (οθωμανού) μεγάλου βεζίρη· είδος (οθωμανού) υπουργού προεδρίας

ρεκουπεραρίζομαι: γίνομαι δεκτός· περισυλλέγομαι, βρίσκω καταφύγιο

ρεκουπεράρω: κάμνω δεκτό, παίρνω, γλιτώνω

ρεμέδα: θεραπεία, αντίμετρο

ρεμουριάζω: (Ξανα)κλείνω με τοίχο

ρεμούρο: αναταραχή, στάση, εξέγερση

ρεμπελία: εξέγερση, ανταρσία

ρεμπελιό(ς), η, ρεμπελιό(ν), το: εξέγερση, οχλοκρατικό ξεσκήμα· ανταρσία

Ρεμπιελεβέλ, ο: (Ρεμπιέλεβέλ) ο τρίτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

Ρεμπιουλαχίρ, ο: (Ρεμπιούλαχίρ) ο τέταρτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

Ρεμπιουλαχίρ, ο: (Ρεμπιούλαχίρ) ο τέταρτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

Ρεμπιουλαχίρ, ο: (Ρεμπιούλαχίρ) ο τέταρτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

Ρεμπιουλαχίρ, ο: (Ρεμπιούλαχίρ) ο τέταρτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

Ρεμπιουλαχίρ, ο: (Ρεμπιούλαχίρ) ο τέταρτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

Ρεμπιουλαχίρ, ο: (Ρεμπιούλαχίρ) ο τέταρτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

Ρεμπιουλαχίρ, ο: (Ρεμπιούλαχίρ) ο τέταρτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

Ρεμπιουλαχίρ, ο: (Ρεμπιούλαχίρ) ο τέταρτος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου

μενη (αριστοκρατική) δημοκρατία· η (αριστοκρατική) βενετική Δημοκρατία, το βενετικό κράτος

ρεριζωμένος: ριζωμένος

ρερουπωμένος: λερωμένος, ακάθαρτος

ρεσαλτάρω: κάμνω έφοδο, εφορμώ

ρεσουλουτσό, η: αποφασιστικότητα

ρεστάρω: μένω

ρέτενον: χαλινάρι

ρετεραρίζομαι/ρετιραρίζομαι: αποσύρομαι, απομονώνομαι

ρετιράρω: αποσύρομαι

ρετόρος: κυβερνήτης, διοικητής

ρετράτο: πορτρέτο, προσωπογραφία

ρεύμα: ροή νερού, ρέμα· ρυάκι· ποταμός

ρεύσει (απαρέμφ. αορ.): (να) ρεύσω (κτλ.)

ρευστός: παροδικός

ρεφόρμα: μεταρρύθμιση

ρέω: καταρρέω, διαλύομαι

ρήγαινα (θηλ.): βασίλισσα (δυτικής/δυτικοκρατούμενης χώρας)

ρήγας: βασιλιάς (δυτικής/δυτικοκρατούμενης χώρας)

ρηγάτικός: βασιλικός

ρηγάτο(ν): (δυτικό/δυτικοκρατούμενο) βασιλείο

ρηγίνα (θηλ.): βασίλισσα· σύζυγος βασιλιά (δυτικής/δυτικοκρατούμενης χώρας)

ρηγοπούλα: βασιλοπούλα (δυτικής/δυτικοκρατούμενης χώρας)

ρηγόπουλον: βασιλόπουλο (δυτικής/δυτικοκρατούμενης χώρας)

ρηθείς (επίθ. και ουσ.): (ο) προαναφερόμενος, (ο) παραπάνω

ρηθησόμενος: που θα ειπωθεί

ρήμα: λέξη, λόγος

ρήτορας: ομιλητής· ιεροκήρυκας

ρητορικός, ο: ρήτορας

ρητόρσις (θηλ.): ομιλήτρια· πολυλογού

ρήτωρ,-ορας: δικηγόρος, συνήγορος· ιεροκήρυκας

Ρηχίνα: «βασίλισσα», Ρεγγίνα/Ρεχίνα (ολλανδ. όν.)

ριαγιάς: (μη μουσουλμάνος) υποτελής· (μη μουσουλμάνος) υπήκοος της οθωμανικής αυτοκρατορίας· υποκείμενος στον (οθωμανικό) κεφαλικό φόρο για μη μουσουλμάνους

Ριακόν: (ίσως αντί: Ρηγιακόν) περιοχή του Ρήγιου (Ρέτζιο, Καλαβρίας)

ριάλι: (χρυσό ή ασημένιο) δυτικοευρωπαϊκό (ισπανικό κτλ.) νόμισμα με διάφορες κατά εποχή και τόπο ισοδυναμίες

ρίβα: ακτή

ριβάρω: φτάνω

ριγασμένος: που ριγά, τρέμει
 ῥίγκος: (ίσως) Ερίκος (Ενρίκ/Ανρί)
 ριγοροζιτά, η: αυστηρότητα, ένταση αυστηρών μέτρων
 ριγουάρδο: σεβασμός
 ρίζα: ρίζα· βάση, πρόποδες· (ηγεμονικός, βασιλικός) απόγονος
 ριζικόν, το: κίνδυνος, απειλή· μοίρα, πεπωμένο
 ριζιμός: ριζωμένος, φυσικός, στέρεος (όχι κομμένος, πεσμένος)
 ριζωμα: κάτω μέρος, πρόποδες
 Ριζώτης: Ριζώτης (από τη Ρίζα της Β. Ηπείρου)
 ρικουμάντιασμα: σύσταση, φιλοφρόνηση
 ρικτω βλ. ρίχνω
 ριμάδα: μακρύ αφηγηματικό (ή άλλο) ποίημα σε ζευγαρωτό (ιαμβικό) δεκαπεντασύλλαβο
 Ρίμνικ/Ριμνικόν: Ρίμνικου (Ρουμανίας)
 Ριμνικός: κόμης του Ρίμνικου
 ριμούριν: αναταραχή· στάση, εξέγερση
 ριμπαραίος: περιπλανώμενος κακοποιός· ρέμπελος, ανάρτης
 ριμπαρικόν, το: ασκέρι, μπουλούκι περιπλανώμενων κακοποιών· στρατεύμα ανταρτών, ρεμπετασκέρι
 ρινηλατώ: ιχνηλατώ με τη μύτη, ακολουθώ τα ίχνη μυρίζοντας
 ριπίδιον: φτερό, βεντάλια, ανεμιστήρας
 ρίπτω/ρίπτω/ρίχνω/ρίκτω (μτβ. και αμτβ.): ρίχνω· πυροβολώ· εκπυροχορωτώ· βγάζω, απεκδύομαι· μειώνω· ναυπηγώ· ρίχνω έξω, στη στεριά
 ρίπτω τουφέκια: πυροβολώ
 ρισολβέρω: αποφασίζω
 ριστέλλο: προεξοχή, προτείχισμα φρουρίου
 ριτζάλι: ανώτεροι (οθωμανοί) αξιωματούχοι, σημαντικά πρόσωπα
 ριτράρομαι: αποσύρομαι, αποτραβιούμαι
 ρίπτω, ρίχνω βλ. ρίπτω
 ρίψιμον: βολή
 ροαγιάλ (άκλ. επίθ.): βασιλικός
 ροβιάρης: δύστροπος, λοξός
 Ρογοί (πληθ.): μεσαιωνική πόλη της Ν. Ηπείρου, αργότερα «έδρα» επισκοπής που κάλυπτε και τμήμα της ανατολικής Στερεάς Ελλάδας
 Ροδάκινος περσικότατος: γνήσια περσική ροδακινιά, γνήσια περσικό ροδάκινο
 Ροδάφνιος: ροδοδάφνη
 ροδοανθώ: λουλουδιζώ
 ροδοκοκκινίζω: κοκκινίζω σαν τριαντάφυλλο

Ροδόνησος: νήσος Ρόδος
 ροζόλι: ροδόμελο, είδος σιροπιού ή λικέρ
 ρόκα: ραβδί για το γνέσιμο· σπιτικές δουλειές
 ροκά(ς): (έγγραφο) αναφορά
 Ρολίν: Ρολέν (Rollin)
 Ρομανσόβ: Ρομαντσόφ/Ραμαντσόφ
 Ρόμελι: Ρομιγι-σιρ-Σέν (Romilly-sur-Seine, Παρισίου)
 Ρομπινσόν: Ρόμπινσον Κρούσο(ς) (Robinson Crusoe)
 ρόντα: (στρατιωτική) έφοδος, περιπολία
 ροπή: ροή, ρεύση, ορμή, ριπή· στιγμή· ταραχή, σάλεμα· φυγή, υποχώρηση
 Ροσού, Ροσσού βλ. Ρο(υ)σ(σ)ού
 ροτοκάλαμος: κυλινδρικό καλάμι (;)
 ρούβλιον: ρωσικό (τσαρικό) χρυσό νόμισμα
 ρούγα: στενός δρόμος, σοκάκι· δρόμος ρουθούνη (επίρρ.): ζωντανή ψυχή, κανείς
 Ρουμ (εν. και πληθ.): Ρωμιός,-οί, μεσαιωνικός,-οί και νεότερος,-οι Έλληνας,-ες· ελληνορθόδοξος,-οι
 ρούμα: ρούμι
 Ρούμελη: ευρωπαϊκές περιοχές της οθωμανικής αυτοκρατορίας· η ηπειρωτική Ελλάδα στα βόρεια της Πελοποννήσου (Στερεά Ελλάδα και Ήπειρος)
 Ρούμελη αγιαλετί τιμάρ (σηπαχλαρί: στρατεύμα τιμαριούχων ιππέων (σηπαχίδων) των ευρωπαϊκών επαρχιών (της οθωμανικής αυτοκρατορίας)
 ρουμελιώτης/Ρουμελιώτης: κάτοικος της ηπειρωτικής Ελλάδας στα βόρεια της Πελοποννήσου (Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου)· Στερεοελλαδίτης
 ρουμπίν, το: ο πολύτιμος λίθος ρουμπίν, συνήθως σε βαθύ κόκκινο χρώμα
 ρούπι(ν): ρουπία, ασιατικό και οθωμανικό νόμισμα
 ρουπιές, ο: ρουπία, ασιατικό και (χρυσό) οθωμανικό νόμισμα («εικοσιπενταράκι»)
 Ρούρικος: (βάραγγος, ρώσος ηγεμόνας) Ρούρικ
 Ρούσ(ι)ω: κοκκινόμαλλα (ή: ρωσίδα)
 ρους: ροπή· μόδα
 Ρούσια/Ρουσία: Ρωσία· Ουκρανία
 ρούσικος: ρωσικός· ρώσος
 ρούσος/Ρούσος: Ρώσος,-οι· ρώσος ορθόδοξος· τσάρος της Ρωσίας· Ρωσία
 Ρο(υ)σ(σ)ού: Ρουσό (Rousseau)
 ρούτνικος: μεταλλωρύχος
 ρούχα (πληθ.): ρούχα· ιερατικά ενδύματα, άμφια· οικοσκευή, κινητά πράγματα
 Ρουχάς, η, το: Έδεσσα Β. Συρίας (αλ-Ρου-

χά,-έ)
 ρουχοπωλητής: υφασματέμπορος, πωλη-
 τής υφασμάτων και ρούχων
 ροφώ: ρουφώ
 ρύμ(ν)η: στενός δρόμος, σοκάκι· δρόμος
 ρύμα: γλιτώνω, ελευθερώνω
 ρύπος: ακαθαρσία, βρομιά· λέρωμα
 ρύσις: λύτρωση, γλιτωμός
 Ρώμα: Ρώμη (Ρόμα)
 ρωμαί(γ)ικο(ν), το: βυζαντινό κράτος· νε-
 οελληνικό κράτος
 Ρωμαίγισσα (θηλ.): Ελληνίδα
 Ρωμαίγοι (πληθ.): Έλληνες
 ρωμαίικα (επίρρ.): στην (καθομιλούμενη)
 νεοελληνική γλώσσα
 ρωμαίικα, τα: η (καθομιλούμενη) νεοελλη-
 νική γλώσσα
 ρωμαίικο(ν) βλ. ρωμαί(γ)ικο(ν)
 ρωμαίικος: ελληνορθόδοξος· νεοελληνικός
 ρωμαίικα, τα: (αμιγής) ελληνορθόδοξη πε-
 ριοχή
 ρωμαίικα (επίρρ.): στην (καθομιλούμενη)
 νεοελληνική γλώσσα
 ρωμαίικα, τα: η (καθομιλούμενη) νεοελλη-
 νική γλώσσα
 ρωμαίικη Εκκλησία: ρωμαιοκαθολική Εκ-
 κλησία
 ρωμάικος/ρωμαίικος: ελληνορθόδοξος· νεο-
 ελληνικός
 ρωμαίικός: βυζαντινός· ρωμαιοκαθολικός
 ρωμαϊόπουλον: νεαρός ελληνορθόδοξος,
 (Νεο)έλληνας
 ρωμαίος/Ρωμαίος: ρωμαίικός· (αρχαίος)
 Ρωμαίος· υπήκοος της Ανατολικής ρω-
 μαίικης αυτοκρατορίας (Βυζαντίου), Βυ-
 ζαντινός· ελληνορθόδοξος· ελληνορθό-
 δοξος Έλληνας· (Νεο)έλληνας
 Ρωμανία: Ανατολική ρωμαίικη αυτοκρατο-
 ρία (Βυζάντιο)· ελληνόγλωσσα/ελληνι-
 κά μέρη του Βυζαντίου
 ρωμάνος/Ρωμάνος: Ρωμαίος
 Ρωμανός ο Γέρον: (βυζαντινός αυτοκρά-
 τρας) Ρωμανός Α΄ Λεκαπηνός
 ρώμη: δύναμη
 Ρωξάνδρα: Ρωξάνη/Αλεξάνδρα, Λωξάντρα
 Ρωσία (πληθ.): (τα) ρωσικά κράτη, η ρω-
 σική (τσαρική) αυτοκρατορία
 ρωσιτί: σε ρωσική γλώσσα
 Ρωσών (γεν. πληθ. αρσ.): Ρώσων
 ρωτάγω: ρωτάω
 ρώτηση: αίτημα, παράκληση

 σ' (γεν. και αιτ. πρόσ. αντων.): σου, σε
 σ' (πρόθ.): σε
 σ' έναν καιρόν: ταυτόχρονα

'σα (γ' πληθ. πρτ. ή αορ.): ήσαν
 σα (σύνδ.): σαν· όταν· αν, αφού
 σαβάνα: τροπική έκταση με χαμηλή βλά-
 στηγη και διάσπαρτα δέντρα
 σαβανώνω: ντύνω με σάβανο, ετοιμάζω
 για ταφή
 Σαββάτο, το (ονομ. και αιτ.): Σάββατο
 Σαβίακον/Σάβικον: Βαμβακόφυτο (Σεο-
 ρών)
 Σαγάδαροι (πληθ.): (λογοπαικτ.) σα(ν) γάι-
 δαροι (ή: πλακατζήδες, χωρατατζήδες)
 σαγαμίτα: μπουμπότα, ζυμαρικό από κα-
 λαμποκάκευρο
 Σάγαρος/Σάγγαρης: (ποταμός) Σαγγάριος
 σαγίτα/σαίτα: βέλος· είδος τράτας, μι-
 κρού πλοίου
 σαγιτιά: βολή, ματιά
 σάζι(ον): ανατολίτικο έγχορδο μουσικό
 όργανο, είδος λαγούτου με μικρό ηχείο
 σάζουμαι: κανονίζω
 σάζω: διορθώνω, κανονίζω· καλύπτω
 Σαϊάδα: Σαγιάδα (όρμος στην Ήπειρο
 απέναντι από την Κέρκυρα)
 σαίτα βλ. σαγίτα
 σαίτευμένος: πληγωμένος από (ερωτικό)
 βέλος
 σαίτευτός: οπλισμένος με βέλη
 σαίτοθηκη: φαρέτρα
 σακελάριος: οικονομικός ελεγκτής, ανώ-
 τερος οικονομικός αξιωματούχος· αξι-
 ωματούχος χωρίς συγκεκριμένη αρμο-
 διότητα (βυζαντινό αυλικό αξίωμα)· δι-
 αχειριστικός επόπτης της περιουσίας
 επισκοπής, μητρόπολης κτλ., οικονομι-
 κός επόπτης μοναστηριών (υψηλό εκ-
 κλησιαστικό διοικητικό αξίωμα ή οφί-
 κιο)
 σάκος: αρχιερατικό άμφιο που φτάνει ως
 τα γόνατα και έχει κοντά και φαρδιά
 μανίκια
 σακούλιον: σακουλάκι, τσολιά· πουγκί,
 κομπόδεμα
 σαλαβατιζώ: προσεύχομαι (για μουσουλ-
 μάνο)
 Σαλαμβρία,-ιά: Πηνεϊός
 Σαλαμίν, η: Σαλαμίνα
 σαλέμ, σαλέμ: (σαουλάμ, σαουλάμ, ή:
 σαμσάμ, σαμσάμ· σιμσίμ, σιμσίμ: «σου-
 σάμ, άνοιξε!») αραβικές μαγικές λέξεις
 Σάλερνον: Σαλέρνο (Ιταλίας)
 σαλεύομαι: κινούμαι· κυμαίνομαι· διασα-
 λεύομαι, επηρεάζομαι
 σαλεύομαι από: ταράζομαι, (τα) χάνω
 σάλεισις,-η: κούνημα
 σαλεύω: κινούμαι

σαλιβάρι(ν): χαλινάρι, γκέμι
 Σαλιγκό: βρομιάρης, άτιμος· πόλη/τόπος της ατιμίας
 Σαλίμης: (σουλτάνος) Σελίμ Α΄
 σαλιμίτριο: νητρικό κάλιο
 Σαλονίκη: Θεσσαλονίκη
 Σάλονα, η: Σλάνο (Δαλματίας)
 Σάλονα, το, τα: Άμφισσα
 σαλονίτης/Σαλονίτης: που κατάγεται από την, κατοικεί στην, Άμφισσα
 σαλός: σαλεμένος, τρελός
 Σαμαρκάνδα, -άντα/Σαμαρχάν: Σαμαρκάνδη (Σαμαρκάντ, Ουζμπεκιστάν)
 σαματάς: θόρυβος, φασαρία
 Σαμίτης: Σαμιώτης
 Σάμος (γεν.): Σάμου
 σαμούρι: ικτίνος, ζιμπελίνα
 σαμουρόγωνα: γούνα από ζιμπελίνα
 σαμπελάνος: «θαλαμηπόλος», αρχηγός βασιλικής ή πριγκιπικής αυλής (αυλικό αξίωμα στην Πρωσία)
 σάμπως: όταν
 σαν/Σαν (επίθ.): άγιος, αϊ- (της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας)
 σαν (πρόθ. γαλλ.): χωρίς
 σαν (σύνδ. και επίρρ.): σαν· όπως· αν· όταν, αφού
 σαν εκείνος οπού: καθώς, διότι εκείνος
 σαν κομμάτι: κάπως
 σαν/Σαν Λορέντσος: Άγιος Λαυρέντιος (Λορένσο)· ομώνυμος ναός στο (ισπανικό) μοναστήρι του Εσκοριάλ
 σαν να : όταν, όταν θα
 σαν πως: όπως
 Σαν Τζουανής: Άγιος Ιωάννης του Μονόφρου, παρεκκλήσι στον ναό του μοναστηριού των αυγουστιν(ιαν)ών μοναχών στη Λευκωσία της φραγκοκρατίας
 Σαν Τομένικος: Άγιος Δομίνικος (Ντομένικους,-ο), μοναστήρι και ναός των δομινικανών μοναχών στη Λευκωσία της φραγκοκρατίας· (ρωμαιοκαθολικό) τάγμα των δομινικανών μοναχών
 σαν φασόν: ανεπίσημα, ιδιωτικά
 σάνδαλον: σανδάλι
 σανιδάκι: σανιδένιο πατάρι
 σανιδί(ν): ξύλινο χώρισμα, μεσότοιχος
 Σανιδόφορον, το (ή: Σανιδόφορος, ο): αγορά σανιδιών, σύνολο εργαστηρίων και μαγαζιών ξυλείας, σανιδιών (Σερρών)
 σανιτάς: υγειονόμος
 σα(ν)τα-/Σά(ν)τα (θηλ.): αγία (της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας)
 σαντάλιν: είδος πλοίου
 Σανταλός: (πρώτος δούκας της Ερζεγοβί-

νης) Στέφανος Βούκιτσις
 σαντζάκιμπεης: «σημαιοφόρος» («φλαμπουριάρης») μπέης, στρατιωτικός διοικητής (οθωμανικής) επαρχίας
 σαντράντζι: σκάκι
 Σάντσο(ι)ος: Σάντσο Πάντσο
 σαξονέζος/Σαξονέζος: Σάξονας, κάτοικος της γερμανικής Σαξονίας
 Σαξόνη: Σαξονία (Ζάξεν, Γερμανίας)
 σάπημα: σάπιο μέρος, σαπιωμένη πληγή· κοιλότητα· σαπίλα
 σαπιμένος: σαπιμένος· σάπιος
 Σαπιέντσοι (πληθ.): (νησί) Σαπιέντσα, στον κόλπο του Ναβαρίνου
 σαπόρος: (δυτικοευρωπαίος) στρατιώτης του μηχανικού· δασοφύλακας
 σαπούνη, η: σαπούνη
 σαπρός: σάπιος, απαίσιος
 σαράβαρον: είδος περσικού και μεσοποταμιακού ρούχου που καλύπτει το κάτω μέρος του σώματος, σαλβάρι, βράκα
 σαρά(γ)(ον): (οθωμανικό) σουλτανικό παλάτι· παλάτι· αρχοντικό, μέγαρο
 σάρακας: σαράκι
 σαρακηνός/Σαρακηνός: (μουσουλμάνος) Άραβας (κυρίως της Συρίας)· (μουσουλμάνος) Αιγύπτιος, μαμελούκος, Τούρκος· μουσουλμάνος
 σαρακηνός σίτος: αραβοσιτάλευρο, καλαμποκάλευρο
 σαρακοστή/Σαρακοστή: Μεγάλη (Τεσ)-σαρακοστή· (ελληνορθόδοξη) νηστεία της Μεγάλης Σαρακοστής
 σαρακοστινός: νησισίμος
 σαρανταλείτουργο(ν): χρήματα για την τέλεση σαράντα (πολλών) λειτουργιών, μνημοσύνων
 Σαράντης, άγιος: άγιοι Σαράντα (μάρτυρες)
 σαραντζίω: περνώ, συμπληρώνω τις σαράντα ημέρες της καραντίνας (σε λοιμοκαθαρτήριο)
 σαραντισμός: συμπλήρωση των σαράντα ημερών της καραντίνας (σε λοιμοκαθαρτήριο)
 σαρδανάπαλος: άτακτος, έκλυτος
 Σάρδεις (πληθ.): Σαρδηνοί
 Σαρδένια: Σαρδηνία
 Σαρδόνα: πόλη της Δαλματίας (Ζάρα/Ζαντάρ ;)
 σαριγκιουλής: (σαρίγκιουλής) σαρικοφόρος, που φοράει (μουσουλμανικό) σαρίκι, τουρμπάνι
 σαρκοφάγος, ο: φέρετρο
 σαρκώνομαι: ενσαρκώνομαι, γίνομαι άν-

θρωπος
σαρμάνιτσα/σαρμάν'τσα: κούνια
σασόρος: «κυνηγός», μέλος ειδικού (δυτικοευρωπαϊκού) στρατιωτικού σώματος
σατα-, Σάτα βλ. σα(ν)τα-
σάταλα, πάταλα: (ίσως από τις μικρασιατικές πόλεις Σάταλα και Πάταρα, με πιθανό υπαιν. στα χρησολογικά κείμενα του Μεθόδιου Πατάρων) ακατάληπτα λόγια, μπούρδες
σατάν (γεν.): (του) σατανά (με μίμηση γαλλ. κατάλ.)
σατανικός: άνομος· ανήθικος
Σατοβριάν: Σατομπριάν (Chateaubriand)
σατράπης: (αρχαίος πέρσης, οθωμανός, τουρκαλβανός κτλ.) ανώτερος στρατιωτικός και διοικητικός αξιωματούχος· διοικητής επαρχίας, τοπάρχης· ηγεμόνας· τοπικός απολυταρχικός διοικητής, τύραννος
Σάφα: (ίσως) ιρανική ονομασία των Σούσων (από σύγχυση με τον λόφο Αλ-Σάφα της Μέκας ή με τη συριακή Σαφίτα·)
σαφηνίζω: διευκρινίζω, εξηγώ
σαφής: ξεκάθαρος
σαχάνι: κεφαλόσκαλο, πλάτωμα σκάλας
σαχέι: (ινδιάνος) πρόκριτος, αρχιστράτηγος
σάχης: αυτοκράτορας (Ιράν, Ινδίας κ.ά.)
Σαψών: Σαμφών
σβαρναριά: απόρριμμα, σκουπίδι, απόβλητο (ή: ο μεθυσμένος που τα παίρνει όλα σβάρνα)
Σβεατοσλάβος: (ηγεμόνας του Κιέβου)
Σβιατοσλάβος (Σβιατοσλάβ)
Σβεκία: Σουηδία
σβέκος/Σβέκος: Σουηδός
σβέννυμα (αμτβ.): σβήνω
σβένω (μτβ.): σβήνω
σβέσει (γ' εν. υποτ. αορ.): σβήσει
Σβέτσια: Σουηδία
Σβέτσαγια μογίλα: Σουηδικός (ομαδικός) τάφος, Σουηδικό νεκροταφείο
σβέτσος/Σβέτσος: Σουηδός
Σβιτσαρία: Ελβετία
σε τρίχα: παρά τρίχα
σε τρόπον ποού: έτσι που σεαυτός: (ο) εαυτός σου
σεβάζομαι: συμφωνώ
σεβαίνω: μπαίνω, εισχωρώ
σεβαλιέρο, ο: ιππότης, ευγενής
σέβας: σεβασμός· ευλάβεια· σεβάσμμα φήμη
σεβάσθητε (β' πληθ. προστ. αορ.): σεβα-

στείτε
σέβασμα: λατρεία· ναός, τέμενος· θεός
σεβάσμιος: σοβαρός
Σεβαστίας: Σεμπασιάν
Σεβαστόπολις,-η: Σεβαστούπολη (Σεβαστοπόλ, Κριμαίας)
σέβομαι: σέβομαι· γίνομαι σεβαστός
σεβούμεσθεν (α' πληθ.): σεβόμαστε
σέβω (α' εν. υποτ. αορ.): μπω
σεδιάρω: πολιορκώ, αποκλείω, περιορίζω
σέδρης: σίτης θεολόγος
σεί (επιθ. και επίρρ.): εσωτερικός,-ής,-ό (κτλ.): μέσα
σειληνός: (μυθικός) συνοδός του Διόνυσου· ηλικιωμένος φαίνος, σάτυρος
σεϊμένης: «φροντιστής σκυλιών», μέλος (οθωμανικού) στρατιωτικού (γενιτσαρικού) σώματος
σείομαι: συγχλονίζομαι
σειρήν: σειρήνα/γοργόνα, μυθικό πλάσμα της θάλασσας· πλανερό θηλυκό
Σείχούν, ο: παραδείσιος ή λογοτεχνικός ποταμός (ίσως και αντί του: Σαχιούν — Σιγών, Σαόν— σταυροφορικού οχυρού στο «Βουνό των σύρων σιτών Ναζαρητών», Αλαουιτών, στα βόρεια της Λατάνιας, ή και αντί του: Σιχιαούν, της βιβλικής Σιών είτε της Κωνσταντινούπολης)
σείω: κουνώ
Σεχβάνα, η: Σηκουάνας (Σεν, Παρισιού)
σεκουεστράρω: θέτω σε απομόνωση, περιορισμό
σεκρέτα (επίρρ.): κρυφά, μυστικά
σεκρέτο(ν): μυστικό
Σελεπής: Τσελε(μ)πής
σελήνη: δορυφόρος (πλανήτη)
Σελίμ,-ης: (σουλτάνος) Σελίμ Α'· Σελίμ Β' Σέλιτσα/Σέλ'τσα: χωριό της Δ. Μακεδονίας (ίσως η Εράτυρα)
σελοχαλινωμένος: εφοδιασμένος με σέλα και χαλινάρια
Σέλ'τσα βλ. Σέλιτσα
σεμπάπι: αφορμή, αιτία· χάρη, χατίρι
Σεμπενίκος, ο: Σίμπενικ (Δαλματίας)
σέμπρε: πάντα, διαρκώς
σέμτι: περιοχή, πόλη, γειτονιά
Σεν-Κουλόν: Σεν-Κλού (προάστιο Παρισιού)
Σενάτο(ν): Σύγκλητος· Κοινοβούλιο, Γερουσία· (βενετική) Σύγκλητος
σενδουκάκιν: μικρό κιβώτιο, κασετίνα
σενδουκί/σεντούκιν: σεντούκι, κασέλα· φέρετρο
σενιάλο: σήμα

σεντίνα: αγωγός για εκροή ακαθαρσιών στο αμπάρι πλοίου· αμπάρι σεντούκιν βλ. σενδούκι
 σεντουκόπουλον: κασελάκι
 σεπετάκι: σεντουκάκι, μικρή κασέλα, κασετίνα
 σεπέτι: καλάθι· καλάθι με αντικείμενα, δώρα· κασέλα, σεντούκι· κασετίνα
 Σεπτέβριος: Σεπτέμβριος
 σεράγιον: (οθωμανικό) σουλτανικό παλάτι· παλάτι· αρχοντικό, μέγαρο
 σεράδος: κλεισμένος, κλειδωμένος
 σερασέρι (επίθ. και επίρρ.): (σε) μπροκάρο, μεταξωτό ύφασμα κεντητό ή υφασμένο με ανάγλυφα σχέδια
 σερασιέρης: αρχηγός του (οθωμανικού) στρατού, αρχιστράτηγος
 σεραφικός: αγγελικός
 σερβούτσι: λοφίο, διάδημα, στέμμα
 σεργούν: εκτόπιση, εξορία
 σεργούτσι(ον): λοφίο, διάδημα, στέμμα
 σερδάρης: στρατηγός· επικεφαλής στρατηγός, αρχηγός του (οθωμανικού) στρατιωτικού επιτελείου
 Σερεντίβη: Κεϊλάνη
 σεριάνι: περίπατος, βόλτα
 σεριανώ: πηγαινοέρχομαι
 σερμαγ', ο: σερμαγέ(ς), σερμαγιά, κεφάλαιο, απόθεμα
 σερνικός: αρσενικός
 σέρ(ν)ω: σέρνω· παρασέρνω· έχω στην ακολουθία μου, ορίζω
 σερπέτι(ν): γλυκό μη οινοπνευματώδες ποτό, αναψυκτικό
 σερπετός: ζωηρός· άμυαλος, κουτός
 σερραφή: ραφή, άνοιγμα
 σερωώτης/Σερριώτης: Σεριοάιος
 σερχάτι(ον): συνοριακή περιοχή, πόλη, θέση· σύνορο, όριο
 σερχατί (επίθ. ή επίρρ.): (ίσως) ανώτερου αξιωματούχου, για ανώτερο αξιωματούχο
 σέρω βλ. σέρ(ν)ω
 σεσωσμένος: σωσμένος
 Σέτε: Σετ (Ν. Γαλλίας)
 Σεττέβρης: Σεπτέμβριος
 Σεύκλον: σέσκουλο, παντζάρι
 Σεφέρι(ος): Σαφέρ, ο δεύτερος μήνας του (σεληνιακού) μουσουλμανικού ημερολογίου
 σεφέρι: εκστρατεία· πόλεμος· εκστρατευτικό σώμα
 σέχης: αρχηγός (μουσουλμανικού) θρησκευτικού ή μοναστικού τάγματος, «ηγούμενος», πνευματικός

Σήβα: Σαβά· Αιθιοπία
 σήκου (β' εν. προστ.): σήκω
 σηκώθει (απρμφτ. αορ.): (να) σηκωθώ (κτλ.)
 σήκωμα: κινήτο περιουσιακό στοιχείο
 σηκωμένος: απαλλαγμένος
 σηκώνομαι: ανατέλλω· εμφανίζομαι· εκδηλώνομαι, δημιουργούμαι· σηκώνομαι και πηγαίνω· ξεκινώ, φεύγω· σηκώνομαι και λέω· εξεγείρομαι, επαναστατώ
 σηκώνω: σηκώνω από το κρεβάτι, ξυπνώ· σηκώνω από το κρεβάτι, θεραπεύω· ξεσηκώνω· αφαιρώ, παίρνω από (κάποιον)· αίρω, καταργώ· βγάζω (κάποιον) από θέση, αξίωμα· στρατολογώ, συγκεντρώνω· αναλαμβάνω
 σηκώνω από την υπόληψη: κάμνω κάποιον να χάσει την καλή γνώμη που έχει (για κάποιον, κάτι)
 σηκώνω ντουφέκι: κηρύττω πόλεμο, επαναστατώ
 σηκώνω πόλεμον: κηρύττω πόλεμο
 σηκώσου (β' εν. προστ.): σήκω
 σημαδεύομαι: σημαίνομαι, προκαθορίζομαι
 σημαδεύω: σημειώνω
 σημαδί(ον): σημείο· οιωνός· ενέχυρο, εγγύηση
 σημαίνει η εκκλησία (απρόσ.): σημαίνει η καμπάνα της εκκλησίας
 σημαίν(ν)ω: χτυπώ, ηχώ (για καμπάνα, σήμαντρο, μουσικό όργανο κτλ.)
 σημαίνομενον, το: σημασία
 σημαίνω βλ. σημαίν(ν)ω
 σημαιοφόρος: (στρατιωτικός) σημαιοφόρος, ανθυπολοχαγός
 σημανίσκω: χτυπώ, ηχώ (για καμπάνα, σήμαντρο)
 σημαντικός: δηλωτικός, ενδεικτικός
 σημεία και τέρατα (πληθ.): πράγματα πάρα πολύ παράδοξα, τερατώδη, φοβερά
 σημείον: διακριτικό σημάδι· σημάδι, οιωνός· χειρονομία· έμβλημα· θαύμα· απόδειξη
 σημειούμαι, -ώνομαι: σημαδεύομαι· υποδεικνύομαι· σημειώνομαι, διεκρινίζομαι
 σημειωμένος: γραμμένος, χρονολογημένος
 σημειώνομαι βλ. σημειούμαι
 σημειώνω: σημειώνω· προσέχω
 σήμερα, -ον, η: η σημερινή μέρα· το σήμερα, το παρόν
 σηρικός: μεταξωτός
 σιάζομαι: κανονίζω, συμφωνώ (τιμή κτλ.)
 σιάζω: κανονίζω (τιμή)

σίαξε (γ' εν. αορ.): έσιαξε, διορθώθηκε,
 έπαψε να αλληθωρίζει
 Σιβίλια: Σεβίλη (Σεμπιλια, Ισπανίας)
 σιγγαίνομαι: σιχαίνομαι, αποστρέφομαι
 σιγγαμένος: σιχαμένος
 σιγγαντικός: που σιχαίνεται
 σιγγαντός: σιχαμένος
 σίδερα (πληθ.): δεσμά φυλακής
 Σίδερης: Ισίδωρος
 σιδερικά, τα: μεταλλικά αντικείμενα
 σιδερίτικος: σιδερένιος
 σιδεροδέσμιος: δεμένος με αλυσίδες
 Σιδερόκαστρον: Σιδηρόκαστρο (Σερρών)
 Σιδεροκαύσια (πληθ.): μεταλλεία των Μα-
 ντεμοχωριών Στρατωνίου (Χαλκιδικής)
 σιδεροκλειδωμένος: αμπαρωμένος με σί-
 δερα
 σιδεροπαράθυρον: σιδερένιο, καγκελό-
 φρακτο παράθυρο
 σιδερός: σιδερένιος
 σιδερωμένος: σιδερόφρακτος, αρματωμέ-
 νος
 Σίδη: εκκλησιαστική περιφέρεια (μητρό-
 πολι) Σίδης, παραθαλάσσιος κωμόπο-
 λης στη νότια Μ. Ασία (Εσχί Αντάλια)
 σίδηρα (πληθ.): δεσμά
 σιδηραί πόρται (πληθ.): οχυρωμένη στε-
 νωπός, διάβαση υγρού ρεύματος (πο-
 ταμού κτλ.)
 σιδηρένιος: σιδερένιος
 σιδηροδεσία: σιδερένιος σύνδεσμος
 σίδηρον: σιδερένια κόψη
 σίδηρος: σιδερένια, μεταλλικά όπλα
 σιδηρόσυρμα: μεταλλικό σύρμα· συρμά-
 τино δικτυωτό πλέγμα
 σιδηρούποκαμίσον: (πολεμικός) θώρακας
 σιδηροφορώ: οπλοφορώ
 σιδώνιος/Σιδώνιος: κάτοικος της Σιδώνας
 (Φοινίκης, Λιβάνου)
 σίζιλ(ον): σιγίλιο, πατριαρχικό έγγραφο
 σίζιν μπαντισάχ ντοστούμδιρ: ο δικός σας
 αυτοκράτορας (σουλτάνος) είναι φίλος
 Σικέλια: Σικελία (Σιτσιλία)
 σικελιώτης/Σικελιώτης: Σικελός
 σίκλα: δοχείο, μέτρο χωρητικότητας σι-
 τηρών· φόρος σε είδος (σιτηρά, ξηρά
 γεωργικά προϊόντα)
 Σίκσο: Σέκσαρντ (Ουγγαρίας)
 Σικωνία: Σικυών (Κορινθίας)
 σιλβάνος: (μυθική) θεότητα, πνεύμα των
 δασών, σάτυρος
 Σιλεζία: Σιλεσία (Ζιλέζιεν, Γερμανίας)
 σιλεσινός/Σιλεσινός: κάτοικος της Σιλεσίας
 σικιτάρης,-ιχτάρης: «σπαθάριος», αξιω-
 ματικός που κρατά και μεταφέρει το

σπαθί αξιωματούχου ή του σουλτάνου,
 γραμματέας του σουλτάνου· αξιωματι-
 κός του ιππικού· σωματοφύλακας γενι-
 τσάρου· σωματοφύλακας
 σιμά: κοντά, μαζί
 σιμά εις: σε· σε σύγκριση με· σε αντίθεση
 με· εκτός από
 σιμά οπού: εκεί κοντά όπου
 σιμά ωσάν: που να πλησιάζει, που να
 φτάνει
 Σιμινόλος: μέλος φυλής Ινδιάνων της ΒΔ.
 Φλόριντας
 σιμότερα (επίρρ.): κοντύτερα
 σιμοτινός: κοντινός, γειτονικός· διπλανός
 Σιμούν: Σίμων (Simon)
 Σιμπίν: Σιμπίου (Ρουμανίας)
 σίναι,-ες/Σίναι,-ες (πληθ.): Κινέζοι
 Σίναιον Όρος: Όρος Σινά· μοναστήρι της
 αγίας Αικατερίνης στο Σινά
 σιναΐτης: μοναχός του μοναστηριού (της
 αγίας Αικατερίνης) του Σινά· μοναχός
 της αδελφότητας του μοναστηριού του
 Σινά· που ανήκει στο κλίμα ή εκπροσω-
 πεί τα συμφέροντα του μοναστηριού
 του Σινά ή των μετοχιών του
 Σίναπος: σινάπι
 σίνες, Σίνες βλ. σίναι
 σινιόρ: κύριος· άρχοντας (ευγενής)
 σινιόρα (θηλ.): κυρία, αρχόντισσα· αφε-
 ντικίνα
 σινιόρε (κλητ. αρσ.): κύριε· άρχοντα
 Σινιορία: σύνολο των αρχόντων· αριστο-
 κρατία· (αριστοκρατική) βενετική κυ-
 βέρνηση· Βενετία, βενετικό κράτος
 σίνις, η: ολέθρια, μοιραία γυναίκα
 σιντζίλι: (μουσουλμανική) ιεροδικαστική α-
 πόφαση· έγγραφο ιεροδικαστικής από-
 φασης
 Σιντσίλλια: Σικελία (Σιτσιλία)
 Σιντχάμ: Σίντχαμ (Syndham)
 Σίξτος: Σέξτος Εμπειρικός
 σιορ: κύριος· άρχοντας
 Σιοτσάβα: Σουτσάβα (Μολδαβίας)
 σιορ: κύριος· άρχοντας
 Σιρακιώτης: που κατάγεται από το Σιρά-
 κο (Σεράκο/Συρράκον, Ιωαννίνων)
 Σιράτζ: Σιράζ (Ιράν)
 σιριανίζω (μτβ. και αμτβ.): βγάζω κά-
 ποιον σε σεριάνι, περίπατο, παρέλαση·
 περιφέρω· βγαίνω περίπατο, βόλτα
 σιρόκος: νοτιοανατολικός άνεμος· νοτιοα-
 νατολική κατεύθυνση
 σίσαρας: το πουλί σουσουράδα (σεισου-
 ρος, σεισοπυγίς κτλ.), όργανο ερωτικής
 μαγγανείας (;)· μεγάλο σκουλήκι, σκώ-

ρος (σήσαρας): πανωφόρι, χλαίνα (σι-
σύρα): φίδι, σαύρα (σηψ, σήπαρας):
Ύψισια, τα: «(του Αγίου Φραγκίσκου της)
Ασίζης», χωριό και μοναστήρι της Κε-
φαλλονιάς
Σιστόβιον: Σβίστοβ (Βουλγαρίας)
σισύρα: πανωφόρι, χλαίνα
σιτάρχης: προμηθευτής τροφίμων
σιτζιαδές: χαλί
σιτηρέσιον: μισθός
σιφέρι: εκστρατεία· εκστρατευτικό σώμα
σιφούνιο (πληθ.): ανεμοστρόβιλο
σιχάνου (β' εν. προστ.): δείχνει σιχασιά,
αποστροφή
σιχασία: σιχαμερή πράξη
σι(ι)ωπά (μτβ. και αμτβ.): αποσιωπά, κα-
ταπνίγω· σωπαίνω· σταματώ να αφη-
γούμαι· παύω, ησυχάζω
σιωπών: σιωπηλός
σκάδρα: οργανωμένη μισθοφορική ομά-
δα· στρατιωτικό τμήμα, διμοιρία
σκάζω: ψοφώ από κούραση
σκαίος: ολέθριος, καταστροφικός
σκάλα: ενδιάμεσος ναυτικός σταθμός,
αγκυροβόλιο· εμπορικό λιμάνι, αποβάθ-
ρα· παραλιακό επίνειο· αναβολέας,
σκάλα αλόγου
σκαλεύ(γ)ω: βγαίνω (από σπίτι), ξεμυτίζω
σκαλιδι(ον): σκαλοπάτι
σκαλιζώ: χαράζω
σκαλιστός: χαραγμένος, ανάγλυφος
Σκάλιτσα: μοναστήρι ανάμεσα στις Σέρ-
ρες και στο Σιδηρόκαστρο
σκαλοπάτημα: σκαλοπάτι· κερκίδα
σκαλούνιν: σκαλοπάτι
σκαλώνομαι: σκαρφαλώνω
σκαμνί(ον): κάθισμα· καρέκλα, θέση· θρό-
νος· έδρα βασιλείου, κράτους, πρωτεύ-
ουσα
Σκαναρέλιος: Σγκαναρέλ(ο), τύπος σκαν-
δαλιάρη υπηρέτη στην αναγεννησιακή
και κατοπινή ιταλική και γαλλική κω-
μωδία
σκανδαλιζόμεαι: ερεθίζομαι· μπαίνω σε
πειρασμό, ταράζομαι· ατακτώ
σκανδαλιζώ (μτβ. και αμτβ.): αναστατώ-
νω κάποιον· δημιουργώ σκάνδαλο, τα-
ραχή
σκάνδαλον: μεγάλη αναταραχή, αναστά-
τωση· διαμάχη, διένεξη, διαφορά· κάτι
το σκανδαλιστικό· πειρασμός
σκανδαλοποιός,-οιός: δημιουργός σκαν-
δάλου, αναταραχής, αταξίας
σκανδαλώδης: σκανδαλιστικός
σκανταλιάρης: ταραχοποιός

σκανταλιζ(ο)μαι: ερίζω, μαλώνω· μπαί-
νω σε πειρασμό
Σκαντελίω, η: Αλεξανδρέτα (Σκαντελίον,
Ισκεντερούν)
Σκαντερόνα: Αλεξανδρέτα (Ισκεντερούν)
Σκαντζοθεόδωρος: Κουτσοθεόδωρος
σκαπέτιν: σκαπάνη, τσάπα
σκάρα: σχάρα
σκαραβόνος: αρχιβούτας, αρχικλέφτης
σκαρλάτος: άλικος, ζωγρά κόκκινος
σκατέλιον: διάρροια, τσίρλα
σκατοψυχά(γ)ω: λέω για κάποιον «σκατά
στην ψυχή του!», καταριέμαι
σκατοψύχης: ξεψύχισμα, θάνατος από
ακατάσχετη γαστρορραγία, κακός θά-
νατος
σκάφη: μικρό ιστιοφόρο και κωπήλατο
πλοίο, ρυμουλκό
σκάφος: σώμα, κορμί
σκάψον (γ' πληθ. υποτ. αορ.): σκάψουν
σκέδιον: σχέδιο
σκεδόν: σχεδόν
σκεπάζω: καλύπτω· συγκαλύπτω· απο-
κρύπτω· δίνω στέγη (ή: σκεπάζω στο
κεφάλι, παρέχω σκεπάσματα)
σκέπασμα: κάλυμμα, καπέλο
σκεπασμένος: καλυμμένος, στεγασμένος·
προστατευμένος
σκεπαστή, η: στέγη, μέρος προφυλαγμέ-
νο από βροχή· σκέπη, προστασία
σκεπαστικός: καλυμμένος, μη απερίφρα-
στος· κρυφός
σκέπη: σκεπή· κάλυμμα κεφαλής, μαντί-
λα· στέγαση· προστασία
σκεπή: σκέπη, καταφύγιο
σκέπος, το: στέγη· κάλυμμα, σκέπασμα
σκεπτικά (επίρρ.): συλλογισμένα
σκεπτικότητα: σοφότητα· πάρα πολύς
σκεπτικιστής
σκέπω: καλύπτω, σκεπάζω· προστατεύω
σκευή (πληθ.): αγγεία και άλλα κινητά
σκευή· επίπλα· πράγματα, εφόδια
σκευή, η: επίπλωση· κατασκευή, τέχνα-
σμα
σκευοφύλακας: ιερωμένος (συνήθως πρε-
σβύτερος ή ιερομόναχος) επιφορτισμέ-
νος με την επιστάσια ναού (ή καθολι-
κού μοναστηριού) και με τη φροντίδα
των εκκλησιαστικών κινητών αντικειμέ-
νων (σκευών, αμφίων, βιβλίων, κειμη-
λίων κτλ.)
σκεφτικά (επίρρ.): μυαλωμένα
σκηνή/Σκηνή: (χορταρένια) καλύβα· τέ-
ντα· (εβραϊκή) Σκηνή του Μαρτυρίου
σκηνή του μετώπου: τέντα πολεμικού

στρατοπέδου
 σκήνωμα: σκηνή· κατάλυμα, κατοικία
 σκηνώνω: στήνω σκηνή· βάζω κάποιον να στρατοπεδεύσει
 σκιά: σκιά· σκιώδης επανάληψη εικόνας, ειδώλου, αντανάκλαση
 σκιαγραφία: συνοπτική περιγραφή
 σκιαγραφίζω: σκιαγραφώ, ζωγραφίζω
 σκιαζάρικος: που προκαλεί φόβο, φοβερός
 σκιάζο(υ)μαι: φοβούμαι
 σκιάξιμον: φόβος
 σκίασμα: φόβητρο, σκιάχτρο
 σκιασταραίος: φοβητσίραρης
 σκίμνος: σκίνος/σχίνος· θάμνος, δεντράκι
 Σκινάρι: ακρωτήριο Σκινάρι/Σχουνάρι (B. Ζακύνθου)
 Σκίρα/Σκίρατζ: Σιράζ (Ιράν)
 σκίρθώ: σπαρταρώ
 σκίρτημα: ζωηρή κίνηση· (ερωτικό) κίνηση, συγκίνηση
 σκιώδης: αμυδρός· ισκιωμένος, σκιερός
 σκλαβεύω: συλλαμβάνω, αιχμαλωτίζω
 σκλαβία: δουλεία, σκλαβιά· σύνολο αιχμαλώτων
 σκλαβίνα: μακρύς και βαρύς επενδύτης· βαριά κουβέρτα
 σκλάβος: δούλος· δουλοπάροικος, κολίγας
 Σκλαβονία: Σλοβενία
 Σκλαβονία: Δαλματία, δυτικές νοτιοσλαβικές περιοχές
 σκλαβούνος/Σκλαβούνος: Δαλματός· Νοτιοσλάβος· δαλματός, νοτιοσλάβος μισθοφόρος στην υπηρεσία της Βενετίας, «στρατιώτης»
 σκλαβώνομαι: γίνομαι, είμαι αιχμάλωτος· γίνομαι δούλος
 σκλαβώνω: υποδουλώνω· μετατρέπω ελεύθερο γεωργό σε δουλοπάροικο, δούλο
 σκληρός: σκληρός, ισχυρός
 σ'κλετίζομαι: θλιβόμαι, στενοχωριέμαι από ερωτικό καημό
 σκληροκάρδιος: σκληρόκαρδος, απάνθρωπος
 σκληρός: τραχύς· κατοτράχαλος, πετρώδης
 σκλιμά, η: αγώνισμα, παιχνίδι ξιφομαχίας
 σκλιτάδα και σκλιτάδα: «εγγράφως και εγγράφως», όπως αποδεικνύει σειρά εγγράφων, πάππου προς πάππου
 σκ'λόπων (γεν. πληθ.) βλ. σκόλοψ
 σκολάζω: σταματώ, παύω
 σκολαμάντι(ον): αφροδίσιο νόσημα
 σκολαρίκι: σκουλαρίκι
 σκολειό: σχολείο

σκολιάτικος: γιορτινός
 σκολόπενδρον: «σκολοπένδριον», φυτό με μακριά, λεία και λογχωτά φύλλα που φυτρώνει σε σκιερά και υγρά μέρη, συνήθως των τροπικών
 σκόλοψ,-οπας: παλούκι, ρόπαλο· αγκάθι, μόνιμο βότανο
 σκοντάβω,-άφτω: σκοντάφτω· πέφτω σε παράπτωμα, αμαρτία
 σκοντράδα: δρόμος· συνοικία, τόπος
 σκοντυλίζω: σκοντάφτω, παραπατώ
 σκοπάτε (β' πληθ. προστ.): βλέπετε, κοιτά(ξ)τε
 σκόπελον,-ος, το, η: σκόπελος, θαλασσινός βράχος
 σκοπεύω: ρίχνω το βλέμμα· παρατηρώ, κοιτάζω, βλέπω· εξετάζω
 σκοπός: στόχος· πρόθεση· απόφαση· συμβουλή, κατεύθυνση
 σκόπτω: φέρνω προσκόμματα, εμποδίζω
 σκοπώ: σκοπεύω· κοιτάζω, βλέπω· υπολογίζω· έχω έγνοια
 Σκορπίδιν: το ψάρι σκορπιός
 σκορπίζω (μτβ. και αμτβ.): ανατινάζω, διαλύω· σκορπίζομαι, διαλύομαι, αραιώνω
 σκορπίος: σκορπιός
 σκόρτσσα: σανίδα· φλούδα,-ες
 Σκορτσέσκουλα: φλούδακι, πετσάκι· βλ. και Λα Πάτε Σκορτσέσκουλα
 σκοτανός: σκοτεινός, δυσώϊωνος, κακός
 σκοτειδιάζει (απρόσ.): σκοτεινιάζει, βραδιάζει
 σκοτεινιάζω: σκεπάζω
 σκοτεινισμένος: ισκιωμένος, σκιασμένος, σκεπασμένος
 σκοτία: σκοτάδι
 σκοτιίζομαι: σκοτεινιάζω
 σκοτιζώ: θολώνω
 σκοτοδιιάζω: ζαλίζομαι
 σκοτώδης: σκοτεινός
 σκοτωθίν (απαρέμφ. αορ.): (να) σκοτωθώ (κτλ.)
 σκοτώνομαι: σκοτώνομαι· συμπλέκομαι σε μάχη με ανθρώπινες απώλειες
 σκοτώνοντα (μτχ.): σκοτώνοντας
 σκουάζι: σχεδόν
 σκουόδο: χρυσό (δυτικοευρωπαϊκό) νόμισμα με διάφορες κατά εποχή και τόπο αντιστοιχίες
 σκούζω: φωνάζω δυνατά· φωνάζω από πόνο
 σκουπιζώ: εξαλείφω εντελώς
 σκουρά: σκουριά
 σκουτάρι(ον): ασπίδα

σκουτέλιν: πιάτο
 σκουτί(ον): δερμάτινη χλαίνη· ρούχο από χοντρό μαλλί, τρίχα· ρούχο, πανί, ύφασμα
 σκύθης/Σκύθης: (αρχαίος) Σκύθης· Ρώσος· Τάταρος, Μογγόλος
 σκυθρωπός: θλιμμένος
 σκυθρωπότης: κατσούφιασμα, θλίψη
 σκυλεύω: ξεγυμνώνω (νεκρό πολεμιστή) από όπλα και ρούχα
 σκυλοβάλανος: «Κυνοβάλανος», σκυλοβελανίδι, σκυλομούρης πολεμιστής πάνω σε ιπτάμενο βελανίδι
 σκυλόγερος: παλιόγερος
 σκυλοπρόσωπος: ασχημομούρης
 σκύλος (επιθ. και ουσ.): σκύλος· άπιστος (υβρ. για αλλόθρησκο)
 σκυπτά (επίρρ.): σκυφτά, σκύβοντας
 σκύπτω,-ύφ(τ)ω: σκύβω· πετώ προς τα κάτω
 σκώμμα: αστεισμός, κοροϊδία
 σκώπτης: που περιπαίζει, κοροϊδεύει· σατιριστής
 σ'κώτι: σκώτι
 σλαβονική, η: παλιά σλαβική γλώσσα· σλαβική,-ές γλώσσα,-ες· ρουμανική γλώσσα σε σλαβ(ον)ικό αλφάβητο
 σλαβόνος/Σλαβόνος: (παλιός) Σλάβος· πρόγονος των κατοπιτών Ρώσων· Σλάβος
 Σλιπ, ντε: φον Σλιπ
 σμαραγδορουβινοκόλλητος: (συγ)κολλημένος (δεμένος) με σμαράγδια και ρουμπίνια, με διαμαντικά
 σμάραγδος: ο πολύτιμος λίθος σμαράγδι, συνήθως σε βαθύ πράσινο χρώμα
 σμίγο(υ)μαι: κάμνω παρέα, συναναστρέφομαι· ενώνομαι, συνασπίζομαι· συνενδρίσκομαι ερωτικά, συνουσιάζομαι με σμίγω (μτβ. και αμτβ.): προσθέτω· κάμνω παρέα, πηγαίνω μαζί (με κάποιον)· συναντιέμαι· ενώνομαι· συμπλέκομαι· συνενδρίσκομαι ερωτικά, συνουσιάζομαι με σμικραίνω βλ. σμικρύνω
 σμικρός: μικρός
 σμικρότης: μικρή, ταπεινή κατάσταση
 σμικρύνω,-αίνω (αμτβ.): μικραίνω, ελαττώνομαι
 Σμιλάκιος: αραποφάσουλο, φασόλι
 σμίξιμο(ν): μείγμα
 σμίξις,-η: ερωτική συνεύρεση, πράξη
 σμπαρκάρω: αποβιβάζομαι
 σμπάρκο: απόβαση
 σμύρνα,-ος,-ον: αρωματικό ρετσίνι
 σοβαρά (επίρρ.): με σοβαρό τόνο
 σοβαρόν, το: σοβαρότητα

σοβαρότης: σοβαρότητα· κατσούφιασμα
 Σοβαρόφ: (κόμης και πρίγκιπας) Αλεξάντρ Βασιλίεβιτς Σουβαρόφ
 Σοδομίτης: κάτοικος των Σοδόμων· έκφυλος, ακόλαστος· (ενεργητικός, συνήθως) ομοφυλόφιλος
 σοι (δοτ. προσ. αντων.): σε σένα· σου· σε σοκάκι: στενός δρόμος· δρόμος· διάδρομος
 σοκόρσο: ενίσχυση, βοήθεια
 σολατσάρω: περπατώ άσκοπα, πηγαινοέρχομαι
 σολδάτος/σολντάτος/σολτάδος/σορ(ν)τάδος/σουλτάδος: (μη ευγενής) στρατιώτης, στρατιωτικός· μισθοφόρος
 σολδία (πληθ.): (χρυσά) νομίσματα· χρήμα(τα)
 σολδι(ον): «σόλιδος», χρυσό μεσαιωνικό (και βυζαντινό) νόμισμα· υποδιαίρεση (το ένα εικοστό) του βενετικού χρυσού δουκάτου (λίρας)
 Σολινσέβ: Σολινζέμπ (Solinzeb)
 σολντάδος βλ. σολδάτος
 σολοικίζω: παραβαίνω γλωσσικούς (γραμματικούς, συντακτικούς) κανόνες
 σολοικότερος: πιο λανθασμένος σε σχέση με τους γλωσσικούς (γραμματικούς, συντακτικούς) κανόνες
 Σολομών (γεν.): Σολομώντα
 σολτάδος βλ. σολτάδος
 σόμα: θερμάστρα· δωμάτιο με θερμάστρα
 σοπρακόμιτος: καπετάνιος, διοικητής γαλέρας
 σοπραστάρω: επιστατώ
 σορ(ν)τάδος βλ. σολτάδος
 σος, ση, σον (αντων.): δικός,-ής,-ό σου (κτλ.)
 σοςπέτος: ύποπτος
 σotaνέλα: (εσωτερικό, συνήθως) γυναικείο ρούχο του κάτω μέρους του σώματος, μεσοφόρι, φούστα· (ρωμαιοκαθολικό) ιερατικό ένδυμα, είδος ράσου
 Σουβίτς: Σούβιτς
 σουγιούτι(ον): ιτιά
 σουγλιζώ: σουβλιζώ
 σούδιτος: υπήκοος
 Σουεδία: Σουηδία
 Σουεδός: Σουηδός
 Σουλαϊμάν(ης): (σολτάνος) Σουλεϊμάν Α΄ Μεγαλοπρεπής
 σουλτάδος βλ. σολδάτος
 σουληνάρι(ο)ν: σωλήνας, αγωγός· αγωγός νερού, βρύση
 σουλλορημένος: ξεμαλλιασμένος (ή κουρελιασμένος), ανάστατος

σουλτάν,-άνος: μουσουλμάνος ηγεμόνας, βασιλιάς· (οθωμανός) σουλτάνος, αυτοκράτορας
 σουλτάνα (θηλ.): σύζυγος σουλτάνου
 σουλτάνος βλ. σουλτάν
 σουλτανουμ (προσφ.): σουλτάνε μου, αφέντη μου
 σού(μ)πασης: οικονόμος, επιστάτης αγροκτήματος· (οθωμανός) αρχιχωροφύλακας, αρχηγός της αστυνομίας· (οθωμανός) στρατιωτικός διοικητής περιοχής, έπαρχος
 Σουμπέτσι: (βασιλιάς της Πολωνίας) Ιωάννης Γ' Σομπιέσκι
 Σουνγά: (δυναστεία) Σογκ
 Σούνδα: Σογδιανή
 σουνετίω: περιτέμνω, κάμνω τελετουργική περιτομή σε νεόφυτο ή προσήλυτο μουσουλμάνο
 Σουούι (πληθ.): Σουήβοι
 σούπασης βλ. σού(μ)πασης
 σουπέ, το: δείπνο σε προχωρημένη νυχτερινή ώρα
 σουπερπία: υπερηφάνεια, έπαρση
 σουπές (πληθ.): σουπιές
 σουπλικασιόν, η: αίτηση
 σουρ'πώνοντας βλ. σουρουπώνοντας
 Σουράτα,-η: Σουράτ (Ινδίας)
 Σούρβος: αγριομηλιά, αγριοκυδωνιά· άγριο μήλο, άγριο κυδώνι
 Σουρία: Συρία
 σουρουπώνοντας/σουρ'πώνοντας (μτχ.): με το σούρουπο, με το σκοτεινάσμα
 σουρώνω: στραγγίζω, στεγνώνω
 σουσουρίζω: θροίζω
 σούσουρο: φασαρία
 σουφριάζω: επιτραπέω, αφήνω
 σουφρώνω: ζαρώνω
 σοφάς: (χτιστός, συνήθως) καναπές, κάθισμα· εσωτερικός χώρος με υπερυψωμένο (χτιστό) τμήμα δαπέδου· προθάλαμος, χολ
 σοφατζίκι: χαμηλό (χτιστό, πέτρινο) κάθισμα
 σοφής: «σοφός, θεϊκός ερμηνευτής», ευλαβής, μυστικιστικά σοφός· (δυναστικός) τίτλος ιβανού μονάρχη, σάχη
 Σοφία: Σόφια (Βουλγαρίας)
 σοφίζομαι: εφευρίσκω· συλλαμβάνω (πονηρό) σχέδιο
 σοφίζω: μεταδίδω σοφία, βάζω κάτι σοφό στο μυαλό κάποιου
 σόφισμα: περίτεχνο ερώτημα, αίνιγμα
 σοφισμένος: σοφός, έξυπνος
 σοφιστική παραβολή: αλληγορία, αίνιγμα

σοφιστών (σοφών)
 σοφιστικός: σοφός, περίτεχνος
 σοφολογιότατος: πολύ μορφωμένος, σοφός
 σοφολογιότης μου, η: εγώ ο σοφολογιότατος, ο πολύ μορφωμένος
 σοχπέτι: συνομιλία
 σπάγα: σπαθί (ς)
 σπαής βλ. σπα(χ)ής
 σπαθάριος,-ης: «σπαθοφόρος», ανώτερος αξιωματούχος που κρατά και μεταφέρει το σπαθί και τη ράβδο του ηγεμόνα (αυλικό αξίωμα στις παραδουναβίες ηγεμονίες)
 σπαθάς: κατασκευαστής και πωλητής σπαθιών και μαχαριών
 σπαθέα: σπαθιά, χτύπημα με σπαθί
 σπάθη: σπαθί
 σπαθοράβδι: σπαθί και ραβδί (ρόπαλο)
 Σπαλάθου (γεν.): (του) Σπολέτου (Ιταλίας)
 Σπάλαθρον: Σπλιτ (Σπαλάτο, Δαλματίας)
 Σπανδάου: Σπαντάου (Γερμανίας)
 Σπάνια: Ισπανία
 σπάνιας/Σπάνιας: Ισπανός· βασιλιάς της Ισπανίας· Ισπανία
 σπανιόλικα (επίρρ.): σε ισπανική γλώσσα· σε σεφαρδίτικα ισπανικά
 σπανιόλος/Σπανιόλος: Ισπανός· βασιλιάς της Ισπανίας· Ισπανία
 σπανιότης: (το) σπάνιο πράγμα, σπάνιο εύρημα
 σπαραγγίσιος: (φτιαγμένος) από σπαράγγι
 σπαράττω,-άζω (μτβ. και αμτβ.): ξεσκίζω· σπαρταρώ
 σπαρμός: σπόρος· σπορά, σπαρμένο φυτό
 σπαρτά (πληθ.): δημοτριακά, σιτηρά
 Σπάρτα: Σπάρτη
 σπάσο: περίπατος, βόλτα
 Σπάστας: Σπάτας
 σπαστρικός: καθαρός
 σπα(χ)ής: ιππέας-τιμαριούχος του οθωμανικού στρατού· στρατιώτης του ιππικού
 σπαχογλάνης: ιππέας ειδικού οθωμανικού σώματος
 σπεδίρω: στέλνω
 σπείρομαι: διαδίδομαι
 σπείρω: καλλιεργώ
 σπέριμα: σπόρος, κουκί· απόγονος, παιδί
 σπερματικά μόρια (πληθ.): όρχις
 σπερματικός: γεννητικός
 σπέρνομαι: διαδίδομαι
 Σπέτσας: μπαχάρι, άρτυμα
 σπεύδω: ταχύνω, κάμνω κάτι γρηγορότερο

σπηλαία: σπηλιά
 σπήλιον: σπηλιά
 σπιθαμιαίος: υπερβολικά κοντός· νάνος
 σπιλάδα: θαλασσινός βράχος
 σπίρτο: οινόπνευμα, αλκοόλ· θάρρος
 σπιτάλιον: νοσοκομείο
 σπίτι(ον): σπίτι· σπιτικό, οικογένεια· (ευγενής) οίκος· εμπορικός οίκος
 σπίτι της αράδας: ταπεινό, παρακατιανό σπίτι, σπιτικό
 σπιτόπουλον: σπιτάκι
 σπλάγχχα (πληθ.): έλεος, συμπάθεια· αγάπη, καλά αισθήματα
 σπλάγχχα οικτιρμών: λύπηση, οίκτος
 σπλαγχνίζισαι (β' εν.): σπλαχνίζεσαι, λυπάσαι
 σπλάγχχος, το: λύπηση· ευσπλαγχνία· συμπάθεια, αγάπη
 σπόγγος: σφουγγάρι
 σπορά: σπέρμα· γένος, φυλή· απομεινάρι, υπόλοιπο
 σποράδην: σποραδικά, λίγο
 σπόρος: απόγονος
 σπούδα: βιασύνη
 σπουδάζουμαι: γίνομαι αντικείμενο μελέτης
 σπουδάζω (μτβ. και αμτβ.): μελετώ· σχεδιάζω· βιάζομαι, σπεύδω· δείχνω σπουδή· παίρνω γρήγορα μέτρα· προσπαθώ· φροντίζω
 σπουδαιολογία: συζήτηση σπουδαίων πραγμάτων
 σπουδαίος (επίθ. και ουσ.): σχολικά μορφωμένος, σπουδασμένος· σπουδαστής· λόγιος
 σπουδαιότατα (επίρρ.): με πάρα πολύ μεγάλη σπουδαιοφάνεια
 σπουδαίως: βιαστικά, γρήγορα
 σπουδαστήριον: σπουδή, μελέτη· γραφείο, βιβλιοθήκη
 σπουδή: μελέτη· μόρφωση· επιμέλεια· βιασύνη
 Σπρες, ο: (ποταμός) Σπρέ(ε) (Γερμανίας)
 σπρώξιμο: απώθηση, διώξιμο
 σφυρίδα: μεγάλο καλάθι, κοφίνι
 σσου (γεν. κτητ. αντων.): σου
 σσωχέρην: συμπλοκή σώμα με σώμα
 στα ζώντα μου: όσο ζώ, ζούσα
 στα πάντα: εντελώς
 σταβλάτορας: ιπποκόμος
 στάγκος: κασσίτερος, καλάι
 σταγόνη(ν): (μεταλλικό) κύπελλο, ποτήρι
 στάδιον, -ιος, το, ο: μέτρο μήκους (περ. 180-200 μ.)· χώρος αγώνων· αγώνας
 σταθερά (επίρρ.): αταλάντευτα

σταθερός: στέρεος
 σταθερώνομαι: εγκαθίσταμαι, αποκαθίσταμαι
 σταθερώνω: εγκαθιστώ, εγκαθιδρύω
 στάθη (γ' εν. αορ.): στάθηκε, έμεινε
 Στάθης, καπετάν: Στάθης Βλαστός· πλοίο του Στάθη Βλαστό
 σταθιρότης: σταθερότητα, αντίσταση
 στάθμη: βολίδι, άγκυρα (;)
 'σταιν (απαρέμφ.): (να) είναι
 Στάκος: οξύρρυγχος (στοκοφίσι) ή αστακός
 στάκτη: χόβολη
 σταλαγμός: στάλα, σταγόνα
 σταλαματιά: σταγόνα
 σταλάρω: στέκομαι· παραμένω, εγκαθίσταμαι σ' έναν τόπο
 σταλάττω: στάζω
 σταλία: αποθήκη
 σταματίζω: στέκομαι ακίνητος, ατενίζω με στυλωμένα μάτια
 σταματώ: παραμένω· μένω, συγκατοικώ
 σταματώ απάνω: σταματώ μπροστά, προτιμώ
 στάμενα (πληθ.): νομίσματα· χρήμα(τα)
 στάμνα: αμφορέας
 σταμνίον: σταμνί, κάδος
 στάμνος, η: στάμνα
 στάμπα: (έντυπη) χαλκογραφία
 σταμπιλίρω: καθορίζω, παίρνω οριστική απόφαση
 στανεό,-έως,-ίο,-ικός μου: παρά τη θέλησή μου (κτλ.)· με το ζόρι
 στάντες το: λόγω του, ένεκα του
 Σταρόφορον: αγορά δημητριακών, σιτηρών, σύνολο αποθηκών και μαγαζιών (Σερρών)
 στασιαστής: αντάρτης, επαναστάτης
 στάσιμος: σταθερός
 στάσις,-η: κατάσταση, σημείο· ανταρσία, επανάσταση
 στασιώδης: στασιαστικός· αντάρτικος, ατίθασος
 στασιώτης: ταρξίας
 σταυροειδώς: με το σημείο του σταυρού· κάμνοντας το σημείο του σταυρού
 σταυροθόλιον: μικρός θόλος σε σχήμα σταυρού
 σταυροπήγιον: μοναστήρι που υπάγεται απευθείας στο οικουμενικό πατριαρχείο
 Σταυρός: γιορτή της Υψώσεως του τιμίου Σταυρού (14 Σεπτεμβρίου)
 σταυρούδι(ον): σταυρουδάκι
 Σταυρωμένος: ναός στη βόρεια άκρη της πόλης της Ζακύνθου

σταυρώνω: διασταυρώνομαι με κάποιον, κόβω τον δρόμο κάποιου
 σταφίδες (πληθ.): αμπέλια (για σταφίδα)
 σταφυλαρμία (πληθ.): σταφύλια διατηρη-
 μένα μέσα σε μούστο μαζί με σινάπι
 Στάφυλος (γεν. θηλ.): κλήματος, σταφυ-
 λίου

Στάχος: το (αρωματικό) φυτό νάρδος
 στάχυας (αιτ. πληθ.): στάχια
 στέγη: στεγασμένη καλύβη
 στεγνόν, το: ξηρά, σεριά
 στεγνός: ξερός, ξεραμένος
 στεγασσία: στέγη
 στείρωσις: στειρότητα, ατεκνία
 στέκει εις το χέρι μου (απρόσ.): είναι στο
 χέρι μου, έχω τη δυνατότητα
 στέκει τρόπος (απρόσ.): υπάρχει, βρίσκε-
 ται τρόπος, είναι δυνατό
 στέκεται τρόπος (απρόσ.): είναι, γίνεται
 δυνατό
 στέκομαι βλ. στέκο(υ)μαι
 στέκομαι εις απορίαν: απορώ
 στέκομαι εις το μέτωπον: μπαίνω επικε-
 φαλής
 στέκομαι εις τον λόγο(ν) μου: τηρώ τον
 λόγο, την υπόσχεσή μου
 στέκομαι ήσυχα: μένω ήσυχος, βέβαιος
 στέκοντα(ς) (μτχ.): όντας
 στέκου (β' εν. προστ.): στέκε, στάσου
 στέκο(υ)μαι: στέκω,-ομαι· είμαι· βρίσκο-
 μαι, υπάρχω· (παρα)μένω· σταματώ·
 αντιστέκομαι, αντέχω σε μάχη· αντέχω
 στέκω (μτβ. και αιτβ.): περιστοιχίζω, πε-
 ριβάλλω· στέκω,-ομαι· είμαι· βρίσκομαι·
 μένω σταθερός, επιμένω· αντέχω· διαρκώ·
 ζω· κατοικώ· συνοψίζομαι
 στέκω (διά) να: είμαι έτοιμος να, πρόκει-
 ται να
 στέκω εις: ασχολούμαι με· εξαρτώμαι από
 στέκω εις το μέτωπον: μπαίνω επικεφα-
 λής
 στέκω εις τον λόγο μου: τηρώ τον λόγο,
 την υπόσχεσή μου
 στέκω με φόβον: ζω με φόβο Θεού, χρη-
 στά, έντιμα
 στέκω να βλ. στέκω (δια) να
 στέλχος: βλαστός· κλαδί· βαρύ κομμάτι
 ξύλου τοποθετημένο στο έδαφος, όπου
 δένονταν σκλάβοι και ζώα (των αποικι-
 κών) για να μη φύγουν
 στέλλω/στέλνω/στέρνω: στέλνω· στέλνω
 άνθρωπο/ανθρώπους· στέλνω απεσταλ-
 μένους· στέλνω μήνυμα, επιστολή· ξα-
 ποστέλλω
 στέλλω εμπροσθά: στέλνω από πριν

στελμένος: σταλμένος
 στενά, τα: δυσκολία,-ες, πίεση
 στενάζοντα (μτχ.): στενάζοντας, με στε-
 ναγμό,-ούς
 στενεμένος: αναγκασμένος
 στενεύω: πιέζω, υποχρεώνω· πολιορκώ
 στενά
 στενό, το: Ελλήσποντος, Δαρδανέλλια
 στενοκάντουνο: στενός γωνιακός δρόμος·
 σοκάκι
 στένομαι: στήνομαι· στέκομαι, ανορθώνο-
 μαι
 στενώ: στενός· πολύ φιλικός, υποστηρι-
 κτικός
 στενός τόπος: στενωπός, στενό πέρασμα
 στενότατον, το: (το) στενότερο τμήμα,
 σημείο
 στενότατος: αυστηρότατος
 στενοτάτως: στενότατα
 στενού πνεύματος: στενούμαλος
 στενοχωρημένα (επίρρ.): δύσκολα
 στενοχωρημένος: πεισιμένος, ζορισμένος·
 αναγκασμένος· δύσκολος
 στενοχωρία: στενοχώρια· έλλειψη, στενό-
 τητα χώρου· πίεση, ενόχληση· δυσκο-
 λία· αμηχανία· οικονομική σφίξη
 στενοχωρούμαι,-ιέμαι: πιέζομαι
 στενιάζω: υποφέρω
 στένω: στήνω
 στένωμα: πλάτος· (το) στενότερο σημείο·
 στενό· στενωπός, στενό πέρασμα
 στενωπόν,-ός, το, ο: στενό, σοκάκι, στε-
 νοσόκαχο
 στένωσις,-η: πίεση, στενοχώρια
 στέργομαι: στέργω, συγκατατίθεμαι, δέ-
 χομαι
 στέργω: συγκατατίθεμαι, δέχομαι· απο-
 δέχομαι· παραδέχομαι· συμφωνώ· επι-
 τρέπω, θέλω
 στερέα,-εά, η: ξηρά· ακτή· ηπειρωτική
 (μη νησιωτική) περιοχή
 στερέας (επίρρ.): από την ξηρά· διά ξη-
 ράς
 στερεμός: στέρηση, απουσία
 στερεός: σταθερός· τολμηρός, αυθάδης
 στερεύ(γ)ο(υ)μαι: στερούμαι
 στερέωμα: ουράνιο στερέωμα, θόλος
 στερεωμένος: σταθερός
 στερεών(ν)ομαι: στεριώνω
 στερεώνω: κάμνω (κάποιον, κάτι) σταθε-
 ρό· σταθεροποιώ· διαβεβαιώνω· ενι-
 σχύω· γαληνεύω· φτιάχνω
 στερίζομαι: στερούμαι
 στερκτός: αποδεκτός
 στέρνω βλ. στέλλω

στερρός: στέρεος, ανθεκτικός
 στερρότατος: σταθερότατος, ανθεκτικότατος
 στερρότης,-ητα: στερεότητα· σταθερότητα· πυθμένας
 στεφάνι: στέμμα, κορόνα
 στέφανος: στεφάνι, βραβείο· στέμμα
 Στέφανος: (βασιλιάς) Στέφανος Ντουσάν
 στεφάνωμα: (θρησκευτικός) γάμος, γαμήλια ιεροτελεστία
 στεφανώνω (μτβ. και αμτβ.): παντρεύω· παντρεύομαι
 στέφος, το: στέμμα
 στέφουμαι: στέφομαι βασιλιάς
 στηθόπλευρον, το: πλευρίτιδα, πνευμονία
 στήκομαι: στέκομαι
 στήλη: επιτύμβια στήλη
 στηλιτεύομαι: δέχομαι στηλίτευση, έλεγχο
 στηλίτευσις: καυτηριασμός
 στην αλήθειαν: στ' αλήθεια
 στην κακήν ώραν: να είσαι (είναι, κτλ.) καταραμένος
 στην πίστην μου: μά την πίστη μου
 στήνω: εγκαθιστώ· δημιουργώ· σταθεροποιώ· προτείνω, ορίζω
 στήνω το κακόν εις τας αρχάς: σταματώ το κακό στην αρχή του
 στηρίζω: προσαρμόζω, κρεμώ
 στήτε (β' πληθ. προστ. αορ.): σταθείτε
 'στία,-ιά: φωτιά· πυρκαγιά
 στίγμα: σημάδι (βασανιστηρίου, μαρτυρίου), πληγή
 στιγμένος: στιγματισμένος
 στιγμήν (επίρρ.): καθόλου, «σταλιά», «κουκούτσι»
 Στυλιάκ, ντε: (κόμης) ντε Στυλιάκ (Styllac)
 στυλβός: γυαλιστερός
 στίμα: εκτίμηση, υπόληψη
 στιρεμός: στέρηση
 στίφος, το: πλήθος, μπουλούκι
 στιχερόν, το: στιχηρό, τροπάριο πριν από το οποίο φάλλονται στίχοι από τους Ψαλμούς
 Στιχολογία: σύνολο τροπαρίων πριν από τα οποία φάλλονται στίχοι από τους Ψαλμούς
 στιχοποιός: στιχουργός, ποιητής
 στίχος: επιγραφή· χωρίο, εδάφιο
 στο ποδαρικό μου: στη θέση μου, αντί για μένα
 στο τίποτα: σε τίποτε, καθόλου
 στο φανερό: φανερά, δημόσια· εξωτερικά
 στοιβαγμένος: φορτωμένος
 στοιχειακόν γράμμα: στοιχείο, γράμμα του αλφαβήτου

στοιχειακός: ατομικός, μοριακός
 στοιχείον: γράμμα· ψηφίο (αριθμός)· στοιχείο της φύσης· στοιχείο
 στοιχίμα: συμφωνία, όρος
 στοιχίζω: μπαίνω στην ακολουθία, την υπηρεσία κάποιου
 στοκκάδα: μαχαίριά, χτύπημα με μικρό σπαθί
 στολισίδι(ον): στολιδάκι, μικροαντικείμενο
 στολισμένος: διευθετημένος· δημιουργημένος
 στολισμός: τάξη, κοσμιότητα· ντύσιμο, εμφάνιση· στολίδι· χάρισμα, αρετή
 στολίστρα, η: γυναίκα που στολίζει τη νύφη
 στόλνικος: «αρχισιτιστής», αξιωματούχος επιφορτισμένος με τη γενική φροντίδα των τροφίμων και εφοδίων της αυλής και του φαγητού του ηγεμόνα (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 στόμα: στόμιο
 στομώνω: σκληραίνω, χαλυβδώνω
 στον αέρα: άδικα, μάταια
 στον άνεμον: στα τσακίδια, στο διά(β)ολο
 στον ίδιον καιρό: ταυτόχρονα
 στον κόσμον: πουθενά, διόλου
 'στορίζω: αγιογραφώ· διακοσμώ, στολίζω
 'στορικόν, το: ιστορι(ογραφική) αφήγηση, σύγγραμμα· απομνημόνευμα
 'στορισμένος: εικονογραφημένος
 στουπίον: στουπί
 στουπώνω: στεγνώνω το μελάνι με στυπόχαρτο
 στουρονάρι: τσακμακόπετρα
 στοχάζομαι: βλέπω· διακρίνω, διαβλέπω· εκλαμβάνω· νομίζω, θεωρώ
 στοχάζομαι τον εαυτόν μου: κοιτάζομαι
 στόχασις,-η: σκέψη· γνώση, μυαλό· γνωστικός τρόπος, σοφία
 στοχαστικά (επίρρ.): ερευνητικά, με προσεχτικό βλέμμα
 στοχαστικός: προσεχτικός, επιφυλακτικός· μυαλωμένος
 στραβόλαμος: στραβολαΐμης
 στραβός: τυφλός
 στραγγίζω: πίνω ως το τέλος
 στραορδινάριος: έκτακτος
 Στραπόλδος: Στραπούλντο
 στράτα: πορεία, διαδρομή· δρόμος· ταξίδι· τρόπος, μέθοδος
 στραταρίζω: βαδίζω
 στρατεία: στρατιωτική αξία· στρατιωτική υπηρεσία· εκστρατεία· στράτευμα· στρατιά
 στράτευμα: στράτευμα

στρατεύομαι,-εύω: εκστρατεύω· πολεμώ
στρατήγημα: τέχνασμα
στρατηγηκός, ο: στρατιωτικός, στρατηγός
στρατήγησσα (θηλ.): γυναίκα (βυζαντινού) στρατηγού
στρατηγός της ημέρας: στρατηγός του έτους (εκείνου), καινούριος στρατηγός
στρατηγώ: είμαι αρχηγός του εκστρατευτικού σώματος, είμαι στρατηγός
στρατιώτης: στρατιώτης· στρατηλάτης
στρατιωτική, η: στρατιωτικό επάγγελμα
στρατιωτικόν, το: στρατός
στρατοκόπος: οδοιπόρος
στρατολογία: στρατολόγηση, επιλογή κληρωτών
στρατοπεδεύομαι: στρατοπεδεύω
στρατόπεδον: (πολεμικό) στρατόπεδο· εκστρατεία
στράτσια: περίπολος, φρουρά
στρεβλός: στραβός
στρέγω: αποδέχομαι· δέχομαι
στρελίτσος: μέλος επίλεκτης σωματοφυλακής του τσάρου
στρέμμαν: οπισθοχώρηση
στρεπτός: ευλύγιστος, ευμετάβολος
στρέφο(υ)μαι: επιστρέφω· στραβώνω· μεταλλάσσω, ωριμάζω
στρέφω (μτβ. και αμτβ.): γυρίζω, στρέφω· γυρίζω πίσω, επιστρέφω (κάτι), δίνω πίσω· διώχνω· αποστρέφω· μετατρέπω, μεταβάλλω· γυρίζω στον νομ μου, συλλογίζομαι· στρέφομαι· μετατρέπομαι· ξαναγυρίζω, ξαναεπιτίθεμαι· αφορώ, (περι)στρέφομαι· παίρνω ως αντάλλαγμα
στρέφω εις τα οπίσω: κάμνω πίσω, υποχωρώ
στρίγλη (θηλ.): στρίγκλα, πανάσχημη
στριμώνω: στριμώνω
στριφογύρισις,-η: στριφογύρισμα
στροτός: δακτύλιος, θηλιά από σκοινί που κρατά το κουπί στον σκαρμό· σκοινί, κάβος
Στροφάδια (πληθ.): (νησιά του Ιονίου)
Στροφάδες
στρωμή: στρώμα
στρώνομαι: κάθομαι στο έδαφος· ξαπλώνω στο στρώμα
στρώνω: σελώνω· στρώνω στο κνήγι, κνήγῳ· καταστρώνω, κατασκευάζω
στρωσίδι: κλινοσκεπάσμα
συγηρός: συγερός
συγνός: σκυθρωπός
συλιτής: ασκητής που ζει πάνω σε στύλο
στύλος: κολόνα· στήλη (γραφής)· πόδι·

βάση
στυλώνω: υποστυλώνω, κρατώ κάτι ορθωμένο βάζοντας υποστηρίγματα
στυπών: στυπί· εξωτερικές ίνες («χόρτο», «άχυρο») ινδοκάρυδου
Στυρία: Στάιερμαρκ (Αυστρίας)
συακίνθης: «υάκινθος», είδος ορυκτού· ημιπολύτιμος λίθος σε αποχρώσεις του γαλάζιου και του ιώδους
Συάκιος: «σύαξ», το ψάρι καλκάνι, σαλάχι, ρόμβος
συβάζομαι: συμβιβάζομαι, έρχομαι σε συμφωνία, συμφωνώ
συγγενατρία (θηλ.): συγγενής
συγγένεια,-ενεία: γένος, οικογένεια· συγγενείς, συγγενολί: συμπεθεριό, συγγενικός δεσμός
συγγένεια του αγίου βαπτίσματος: (αντικανονική) ιεροπραξία γάμου ανάμεσα σε ανάδοχο και βαφτιστικό,-ιά
συγγενεία βλ. συγγένεια
συγγενεύομαι: συγγενεύω, συμπεθεριάζω
συγγενούς (αιτ. πληθ. αρσ.): συγγενείς
συγγεύομαι: γευματίζω μαζί με κάποιον
σύγγνωθι (β' εν. προστ. αορ.): συγχώρεσε
σύγνωστός: συγχωρημένος
σύγγραμμα: συγγραφή, γράψιμο· γραπτό έργο, κείμενο
συγγράφα: καταγράφω
σύγγραφισ: συγγραφή
συγκάθεδρος: συμμετοχος, συμβοηθός στην εξουσία· συμβασίλευς· μέλος (της ίδιας) κυβέρνησης
συγκαθίζω: κάθομαι μαζί, κάμνω παρέα (με κάποιον)· παρακάθομαι, παρευρίσκομαι
σύγκαικρα (επίρρ.): εγκαίρως
συγκαταβαίνω: συγκατατίθεμαι, συναινώ
συγκατάβασις,-η: συναίνεση· κατέβασμα τιμής
συγκαταβατικότερα (επίρρ.): πιο καλοσυνάτα
συγκατανεύω (μτβ. και αμτβ.): μετριάζω μια απόφαση· συγχωρώ· συγκατατίθεμαι· παραδέχομαι
συγκατατάσσομαι: συναριθμούμαι, εντάσσομαι
συγκατεβαίνω: συναινώ, συγκατατίθεμαι
σύγκειμαι: αποτελούμαι, απαρτίζομαι
συγκείμενος: αποτελούμενος
συγκερνός: ανακατεύω, αναμειγνύω
συγκλαίω: συνοδεύω κάποιον στο κλάμα
συγκλείομαι: φράζω· φράζομαι
συγκληρονόμος: κληρονόμος μαζί με άλλον,-ους

συγκλητικός: ηγεμονοσύμβουλος· μέλος αριστοκρατικού σώματος (συγκλήτου, γερουσίας)· μέλος εθνοσυνέλευσης· άρχοντας· πρόκριτος
 σύγκλητος/Σύγκλητος, η, ο: ηγεμονοσυμβούλιος· Γερουσία· (βενετική) Σύγκλητος· μέλος ηγεμονοσυμβουλίου, συγκλητικός
 συγκλίνωμαι,-ίνω: συγκατατίθειμαι· υπακούω
 συγκοίμησις: συνεύρεση, συνουσία
 συγκοινωνώ (μτβ. και αμτβ.): μεταφέρω, μεταβιβάζω· επικοινωνώ
 συγκολλημένος: συναρμοσμένος
 συγκολλούμαι: προσκολλώμαι
 συγκρίνω: εκλέγω, προτιμώ
 σύγκρισις,-η: συγκριτικός υπολογισμός
 συγκροτώ: συνθέτω, απαρτίζω
 σύγνεφον: σύννεφο
 συγυρίζομαι: τακτοποιούμαι
 συγυρίζω: περιποιούμαι
 συγχαίρω(υ)μαι (μτβ. και αμτβ.): συγχαίρω, δίνω συγχαρητήρια (σε κάποιον, για κάτι)· χαίρομαι μαζί με κάποιον
 συγχαίρω: χαίρομαι μαζί με κάποιον
 συγχέω: συγχύζω
 συγχύζομαι: ταράζομαι, αναστατώνομαι· περισπώμαι
 συγχύζω: ταράζω· αναστατώνω· βασανίζω· μπερδεύω· κινητοποιώ
 συγχύσες (πληθ.): ταραχές
 σύγχυσις,-η: ταραχή· αναταραχή
 συγχωρεμένος,-ημένος: επιτρεπόμενος· επιτρεπτός
 συγχώρησις: παραχώρηση· συγνώμη
 συγχωρ(ν)ώ: επιτρέπω· συγχωρώ
 συγχωρούμαι (μτβ. και αμτβ.): συγχωρώ· συγχωρώ και παίρνω συγχώρηση
 συγχωρώ βλ. συγχωρ(ν)ώ
 σύζω: ζω μαζί με κάποιον ως σύζυγος
 Συκάμνος: μουριά, μούρο
 συκάς (γεν.): συκιά
 συκία: συκιά
 συκομορέα: «συχή η συκομορέα», μεγάλο αιθαλές δέντρο της Β. Αφρικής και της ΝΑ. Μεσογείου με φύλλα που μοιάζουν τα φύλλα της μουριάς και με καρπούς σαν τα σύκα
 συλλαβή: λέξη
 συλλαλώ: μιλώ μαζί με κάποιον
 συλλαμβάνω (μτβ. και αμτβ.): κρατώ· πιάνω· σχηματίζω· γονιμοποιούμαι, κυφορώ
 συλλαμβάνω αγάπην: αγαπάω
 συλλογή: συγκομιδή· σκέψη· μέριμνα, έ-

γνοια
 συλλογίζομαι: υπολογίζω· νομίζω
 συλλογίζοντας (μτχ.): συλλογίζομενος
 συλλογικά, τα: λογικά, νους
 συλλογισμός: σκέψη· συλλογή, έγνοια
 συλλογώμαι: συλλογίζομαι
 συμβαθεί (γ' εν. υποτ. αορ.): συμφωνήσει, συγκατανεύσει
 συμβαίνει (απρόσ.): συμβαίνει· προέρχεται
 συμβαίνοντας (μτχ.): αν, όταν (τυχόν) συμβεί
 σύμβαμα: συμβάν
 συμβάς (μτχ. αορ.): που συνέβη, έχει συμβεί
 σύμβασις: συμφωνία
 συμβεβηκό(ς), το: συμβάν· γεγονός· περιστατικό, περίπτωση· παρελθόν· σύμπτωση, τύχη
 συμβεβηκότα, τα (πληθ.): απομνημονεύματα
 συμβεβηκότα μου, τα (πληθ.): η ιστορία της ζωής μου
 συμβήναι (απαρέμφ. αορ.): (να) συμβεί, -ούν
 συμβία (θηλ.): γυναίκα σύζυγος
 συμβιβάζω: συντάσσω, συγκροτώ
 συμβιβασμοί (πληθ.): «συνομολογήσεις», συνθήκη ειρήνης
 σύμβιος/συμβίος: σύζυγος
 συμβοηθός: βοηθός, σύμμαχος
 συμβοηθούμαι: βοηθώ ο ένας τον άλλο· δέχομαι βοήθεια
 συμβοηθώ: βοηθώ
 συμβολάτορας βλ. συμβο(υ)λάτορας
 Σύμβολον της Πίστεως: χριστιανική δογματική ομολογία, το Πιστεύω («Πιστεύω εις ένα Θεόν...»)
 συμβο(υ)λάτορας: σύμβουλος
 συμβουλευμένος: μιλημένος, συνεννοημένος
 συμβουλευ(γ)ο(υ)μαι: συσκέπτομαι, συνεδριάζω· συνεννοούμαι· συζητώ· παίρνω (την) απόφαση από κοινού με άλλους· δέχομαι, ακολουθώ συμβουλή
 συμβουλευόμεαι με: κάμνω συμβούλιο με κάποιον,-ους
 συμβουλή: συμβούλιο, σύσκεψη· συλλογική απόφαση· παράδειγμα
 συμβουλήν ποιούμαι: συνεδριάζω, συζητώ
 συμβούλιον/Συμβούλιον: συνεδρίαση· ηγεμονοσυμβούλιο· (βενετικό) ανώτατο Συμβούλιο των Δέκα
 σύμβουλος: (ηγεμονο)σύμβουλος· μέλος του (βενετικού) ανώτατου Συμβουλίου των Δέκα

συμμαζώνομαι: συγκεντρώνομαι
 συμμαζώ(χ)νω: μαζεύω· περιμαζεύω· περιορίζω, περιστέλλω
 Συμμαχία του Ρήνου: συνασπισμός γερμανικών κρατών
 συμμειγνύω: ενώνω
 σύμμεικτος: ανακατωμένος, συνδυασμένος
 συμμετοχος: σύντροφος
 σύμμετρος: αρμονικός· κανονικός
 συμμολώνω: ησυχάζω κάποιον, βάζω κάποιον να σωπάσει, να ηρεμήσει
 συμπαθεία: έλξη· έλεος, λύπηση· συγνώμη· απαλλαγή· συλλογική εργασία
 συμπαθές, το: συγνώμη, συγχώρηση, παραχώρηση
 συμπαθής: σπλαχνικός
 συμπαθητικός: που συγκινείται από τα παθήματα άλλων, ευαίσθητος στα παθήματα άλλων· συναισθηματικός
 συμπάθιο(ν): έλεος, ελεημοσύνη, συμπόνια· συγνώμη· δικαιολογία
 συμπαθισμένος: συγχωρημένος
 συμπαθώ: συγχωρώ· δίνω χάρη· παραχωρώ
 συμπαθώς: σπλαχνικά
 συμπαίζω: παίζω μαζί με κάποιον
 συμπαράβάλλομαι: συναγωνίζομαι, βρίσκομαι σε άμιλλα με κάποιον
 συμπαράλαμβάνω: παίρνω μαζί μου
 συμπαραπορευόμενος: (συν)ταξιδιώτης, διαβάτης
 συμπαρίσταμαι: συμπαρευρίσκομαι
 συμπατήριος: συμπατριώτης
 συμπεθερά (θηλ.): συμπεθέρα, μητέρα ή συγγενής της νύφης
 συμπεθερία/συμπεθερίο: συνοικέσιο
 συμπεθερολόγι: συμπέθεροι, συγγενείς νεονύμφων
 συμπενθέριο βλ. συμπεθερία
 συμπεραίνω: συνειδητοποιώ, αντιλαμβάνομαι· βγάζω συμπέρασμα· καταλήγω· γράφω καταληκτικά
 συμπεριδιάβασις: περίπατος με συνοδεία, παρέα κάποιου
 συμπεριέροχομαι: περιηγούμαι μαζί με κάποιον
 συμπιάν(ν)ομαι: συγκεντρώνομαι
 συμπιάν(ν)ω: συγκεντρώνω
 συμπλέκω χορούς: στήνω χορό, χορεύω
 συμπληρούμαι: ολοκληρώνομαι
 συμπλησιάζω: συνορεύω
 συμπνίγομαι: αποπνίγομαι, αφανίζομαι
 συμπολίτισσα (θηλ.): συντοπίτισσα
 συμπόνεσις: ευσπλαχνία

συμποσούμαι: αριθμούμαι συνολικά· προέρχομαι
 συμπότης: συμποσιαστής, ομοτράπεζος
 σύμπερον, το: είσπραξη
 σύμπερον, το: κάτι το χρήσιμο
 σύμπερότερος: πιο σύμπεροντος
 σύμπερου (γεν.): σύμπεροντος
 σύμπερονώ: σύμφωνώ, ομοφωνώ
 σύμφυρω: συγγέω
 σύμφυτος: που έχει πυκνή βλάστηση
 σύμφωνα (επιρρ.): παράλληλα, συγχρονισμένα
 σύμφωνή: σύμφωνία
 σύμφωνηθήναι (απαρέμφ. αορ.): (να) συμφωνηθώ (κτλ.), που συμφωνήθηκα (κτλ.)
 σύμφωνία: αναλογία, ανταπόκριση· ομοιότητα, αντιστοιχία· μουσική συγχορδία, σύμφωνια
 σύμφωνομαι: σύμφωνώ
 σύμφωνώ (μτβ. και αμτβ.): παραχωρώ· ναυλώνω· κάμνω σύμφωνια με κάποιον· συγκατανεύω
 σύμφωνως: με σύμφωνία· ομόφωνα· μαζί
 σύμφυχος: αὐτανδρος
 συν τοις σωστοίς: με τα σωστά
 συναγάλλομαι: χαίρομαι μαζί με κάποιον
 συναγαπώμαι: αγαπώ και ανταγαπιέμαι
 συνάγομαι: συγκεντρώνομαι
 συνάγχη: συνάχι
 συναγωγή: εβραϊκός ναός· (εβραϊκός) θρησκευτικός οργανισμός, συνάθροιση πιστών
 συναγωγή(γ): εβραϊκός ναός· χριστιανική εκκλησία (ειρων.)
 συναδελφός: συνάδελφος, σύντροφος· μέλος της ίδιας εταιρείας
 συναδελφοσύνη: συντεχνία, εταιρεία
 συναζο(υ)μαι (μτβ. και αμτβ.): μαζεύω· μαζεύομαι, συγκεντρώνομαι· γίνομαι, κηρύττομαι
 συνάζονται (γ' πληθ.): μαζεύονται
 συνάζω: μαζεύω· συλλέγω, εισπράττω· μαζεύω στρατό· μαζεύω φόρο, -ους
 συναθροίζομαι εις εαυτόν: αυτοσυγκεντρώνομαι
 συναθροίζω: συγκεντρώνω· συγκαλώ
 συνάθροισμα: συνάθροιση· σύνολο
 συναθροισμός: συλλογή, μάξιμα
 συναίσθησις: αίσθηση, συναίσθημα· αντίληψη, συνεννόηση, τρόπος συνεννόησης
 συνακόλουθον, το: που επακολουθεί, -ούθησε
 συνακολουθώ: έπομαι, επακολουθώ (μαζί με)

συναλλαγή: ανταλλαγή
 συναλλάγματα (πληθ.): παζάρι, αγορά
 συναλλαγματικόν γράμμα: συναλλαγμα-
 τική, επιταγή
 συνάλληλος: ο ένας με τον άλλον
 συναλλήλως των: μεταξύ τους
 συναμα: μαζί
 συναναστροφή: κοινωνική συναναστρο-
 φή, παρέα
 συναξάριον: συλλογή αγιολογικής ύλης
 (βίων και θαυμάτων αγίων κτλ.)
 Συναξαριστής: λειτουργικό βιβλίο με επι-
 λογή συναξαρίων (αγιολογικής ύλης,
 βίων αγίων)
 σύναξις,-η: συγκέντρωση συμβούλιο μο-
 ναστική αδελφότητα
 συναπάντημα,-ησις: (τυχαία) συνάντηση·
 συγκέντρωση
 συναπαντιέμαι βλ. συναπαντώμαι
 συναπαντώ: συναντώ
 συναπαντώμαι,-ιέμαι: συναντιέμαι· συ-
 γκρούομαι
 συναποθαίνω: πεθαίνω, σβήνω μαζί με
 κάποιον, με τον θάνατο κάποιου
 συναποστάτης: που αποστατεί (προδίδει
 κτλ.) μαζί με άλλον,-ους, συνεργάτης
 σε αποστασία
 συναπτόμενος: σχετιζόμενος
 συνάπτω: συνδέω, ενώνω· προσθέτω· συ-
 νοψίζω, συγκεφαλαιώνω
 συναριθμούμαι: συμπεριλαμβάνομαι· εντάσ-
 σομαι, μπαίνω
 συναριθμώ: συμπεριλαμβάνω· εντάσσω
 συναρμογή: αρμός
 συναρμόζω: ταιριάζω, συναρμολογώ
 συναρμολογώ: συνταιριάζω, συνθέτω
 συνάρχων: συνάδελφος άρχοντας
 συναστρέφομαι: συναναστρέφομαι
 συνατοί τους (πληθ.): (αυτοί) οι ίδιοι
 συναυξάνομαι,-άνω: αυξάνομαι μαζί, συγ-
 χρώνως
 σύνδεσμος: δεσμός· δέσμη, δεσμίδα· σύ-
 μμνιοια
 σύνδικος,-ιχος: άρχοντας της τοπικής αυ-
 τοδιοίκησης (σε βενετοκρατούμενα
 μέρη)· μέλος δημοτικού ή κοινοτικού
 συμβουλίου· δικαστής
 σύνδουλος: συνάδελφος δούλος, δούλος
 στο ίδιο αφεντικό
 συνδρομή: συρροή· τρέξιμο σε βοήθεια·
 βοήθεια· εύνοια
 συνδρομιστής: βοηθός, συμπαραστάτης
 συνδροφεύω: συντροφεύω
 συνέβει (απαρέμφ. αορ.): (να) συμβεί
 συνέβει (γ' εν. υποτ. αορ.): συμβεί

συνέβουσιν (γ' πληθ. υποτ. αορ.): συμβούν
 συνέδριον: συνεδρίαση· συνέλευση· εκλε-
 κτορικό σώμα· δικαστήριο
 συνθέμην (ά' εν. αορ.): σύνθεσα, έγγραφα
 συνείδησις: συνειδητοποίηση· ήσυχη συ-
 νείδηση
 συνείδος, το: συνείδηση· (θρησκευτική) πε-
 ποίηση
 συνειδώς: που γνωρίζει επίσης
 συνεϊκάζω: συμπεραίνω· καταλαβαίνω
 συνείρω: συναρμολογώ, συνδέω
 συνείσφερον (γ' εν. αορ.): συνεισέφερε
 συνελάυνω: οδηγώ
 συνέλευσις,-η: συνύπαρξη· συνάθροιση·
 εκκλησίασμα· συνδρομή
 συνεπάγομαι: πηγαίνω μαζί, εκστρατεύω
 μαζί
 συνεπερασμένος: περασμένος
 συνέπεσε(ν) (απρόσ. αορ.): έγινε, συνέβη
 τυχαία· έτυχε
 συνεπίβουλος: που επιβουλεύεται (συνω-
 μοτεί) μαζί με άλλον,-ους, συνεργάτης
 σε συνωμοσία, προδοσία
 συνεπιφέρω: φέρνω μαζί μου επίσης
 συνεπόμενος: επακόλουθος
 συνέργεια/συνεργεία: ενέργεια· συνεργα-
 σία· συνδρομή, βοήθεια· συμμετοχή·
 συμμετοχή σε συνωμοσία, συνυπευθυ-
 νότητα
 σύνεργος: συμμετόχος, συμβοηθός στην
 εξουσία
 συνεργώ: συμβάλλω· υποβοηθώ· βοηθώ
 συνεργίζομαι (μτβ. και αμτβ.): διεκδικώ·
 συμφωνώ, ταιριάζω, μορφωνώ
 συνεργίζω: ερίζω, (ξε)συνερίζομαι· συνα-
 γωνίζομαι
 συνέρχομαι: συρρέω, μαζεύομαι
 συνέρχομαι εις τον εαυτόν μου: έρχομαι
 στα σύγκαλά μου
 σύνες (β' εν. προστ. αορ.): κατάλαβε
 σύνεσις: σοφία
 συνέστηκεν (γ' εν. αορ.): αποτελέστηκε,
 απαρτίστηκε· στηρίχτηκε
 συνευρίσκομαι: συναντιέμαι· σμίγω ερω-
 τικά, συνουσιάζομαι με
 συνεφέλκομαι: ελκύω μαζί
 συνέχεια: ακολουθία, αλυσιδωτή συνέ-
 χεια
 συνέχομαι: συγκρατούμαι· είμαι πιασμέ-
 νος, παράλυτος
 συνήθεια: συνήθεια· έθιμο· εθιμικό δίκαιο·
 τρόπος, μέθοδος· κάτι το συνηθισμένο,
 ενδημικό
 σύνηθες, το: συνήθεια
 συνηθίεμαι: είμαι σε χρήση· συνηθίζομαι

συνηθίζει να είναι (απρόσ.): συνήθως εί-
 ναι, υπάρχει
 συνηθίζουμαι: είμαι σε χρήση· συνηθίζο-
 μαι
 συνήθιν: έθιμο· εθιμικό δίκαιο, νόμος
 συνηθισμένον, το: συνήθεια
 συνηθισμένως: συνήθως
 συνηθώ: συνηθίζω
 συνηλικιώτης: συνομηλικός
 σύνθεμα: κείμενο, έργο
 συνθεμένος: απαρτισμένος
 σύνθεσις: σύνταξη· ετοιμασία
 συνθέτης,-ετής: στιχουργός, ποιητής
 σύνθετον, το: κράμα
 σύνθετος: συνθεμένος, αποτελούμενος
 συνθέτω: μορφοποιώ, πλάθω· οργανώνω,
 στήνω· φτιάχνω· απαρτίζω· γράφω, δη-
 μιουργώ
 συνθήκη: συμφωνία· συμβόλαιο· συνοικέ-
 σιο· συνθήκη ειρήνης
 σύνθημα: σύνθεμα· οδηγία
 συνθησώτης: μέλος, μαζί με άλλους, της
 ίδιας παρέας, συμμορίας
 συνθηρνώ: θρηνώ μαζί με άλλον,-ους
 σύνθηρον, το: σύνολο θρόνων-καθισμά-
 των μέσα στο ιερό βήμα ναού (για αρ-
 χιερείς ή άλλους ιερωμένους)
 συνηφέροντας (μτχ.): συνερχόμενος
 συνίβασις,-η: συμφωνία
 συνίβασμός: συμβιβασμός, συμφωνία
 συνίσταμαι από: συνίσταμαι σε
 συνίστοντο (γ' πληθ. πρτ.): αποτελούνταν
 συνιστώ: εγκαθιδρύω, θεσπίζω
 συνεφαλογάνθρωπος: «Νεφελοκένταυρος»,
 φτερωτός κένταυρος, συνδυασμός αν-
 θρώπινου ιππέα και φτερωτού αλόγου
 συνεφοκάστρον: τείχος από σύννεφα
 συνξενδύνομαι: ξεντύνομαι, βγάζω, αφαι-
 ρώ επίσης
 συνοδεία: ακολουθία, παρέα· συνοδοί,
 ακόλουθοι· συμμορία· εταιρεία, (μονα-
 στικό) τάγμα
 συνοδευόμενος: συνοδευόμενος
 συνοδικά, τα: «συνοδικά γράμματα» (έγ-
 γραφα), αποφάσεις εκκλησιαστικής συ-
 νόδου, της Σύνοδου του οικουμενικού
 πατριαρχείου
 σύνοδος: συγκέντρωση, συνεδρίαση, συ-
 νέλευση· σύνοδος κληρικών· εθνοσυνέ-
 λευση· ηγεμονοσυμβούλιο, συνεδρίαση
 ηγεμονοσυμβουλίου
 συνοικέσιον: συμφωνία για γάμο
 συνοικίζω/συνοικώ (αμτβ.): κατοικώ στο
 ίδιο σπίτι με κάποιον· κατοικώ στο ίδιο
 σπίτι με σύζυγο· συγκατοικώ, συζώ

συνομήλιξ: συνομηλικός,-η
 συνομιλία: συνομιλία· συνουσία
 συνομιλώ ερωτικά: συνουσιάζομαι
 συνορίζομαι: συνερίζομαι
 συνορίτης, ο: γειτονικός λαός
 σύνταγμα: σύγγραμμα, πραγματεία· συ-
 νασπισμός
 σύνταξις,-η: συνάθροιση, σύνολο· κατά-
 στρωση του λόγου, ύφος· συνταγματι-
 κός κανόνας
 συντάσσομαι: σμίγω, πηγαίνω μαζί με
 κάποιον
 συντάτω,-άσω: συντάσσω· συγκαταριθ-
 μώ
 σύνταχα (επίρρ.): τα ξημερώματα, με το
 ξημέρωμα
 συνθεθεμένος: συνθεμένος, συνταγμένος
 συντείνω: ενισχύω
 συντεκνος: κουμπάρος από βάφτιση παι-
 διού
 συντέλεια/συντελεία: τέλος, καταστροφή
 συντελεστικότητατος: που συντελεί σε μέγ-
 στο βαθμό
 συντεχνίτης: συναδέλφος, σύντροφος στην
 τέχνη, στο επάγγελμα
 σύντιχος: «σύνδικος», άρχοντας της τοπι-
 κής αυτοδιοίκησης (σε βενετοκρατού-
 μενα μέρη)· μέλος δημοτικού ή κοινοτι-
 κού συμβουλίου· δικαστής
 σύντομα (επίρρ.): με συντομία, κοντολο-
 γίς
 σύντομα να ειπώ: κοντολογίς, με λίγα λό-
 για
 σύντομος ιστορία: διήγημα
 συντόμως: με συντομία, κοντολογίς
 συντράπεζος: ομοτράπεζος, συμποσια-
 στής
 σύντρεξις,-η: συνδρομή, βοήθεια
 συντρέχω: συρρέω· τρέχω· προστρέχω,
 συναθροίζομαι· εφορμά· προσφέρω
 βοήθεια, βοηθώ· συμβάλλω
 συντριβή: συγκίνηση
 συντρίβομαι: τσακίζομαι, χτυπιέμαι· προ-
 σκρούω, ανακόπτομαι βίαια· μωλωπί-
 ζομαι
 συντρίβω: σπάζω, τσακίζω· παραβιάζω
 συντριμμός: φασαρία
 σύντρομος: κατατρομαγμένος
 συντροφεμένος: που έχει συντροφιά, πα-
 ρέα· έχοντας συντροφιά, παρέα
 συντροφεύομαι: συνοδεύομαι· πηγαίνω με
 συνοδεία
 συντροφείω: συνοδεύω
 συντροφία,-ιά: ομάδα· ομήγυρη· οργανω-
 μένη ομάδα· τάξη· ένοπλο σώμα, στρα-

τιωτική (μισθοφορική κτλ.) ομάδα, τμήμα· συμμορία· σπείρα· εταιρεία· εμπορική εταιρεία· συντάταιροι· συντεχνία· συναναστροφή· συντροφιά, παρέα· άνθρωποι του στενού κυκλού
 συντροφιάζω: κάμνω παρέα
 συντροφιασμένος: συνοδευόμενος· που έχει συντροφιά, παρέα· έχοντας συντροφιά, παρέα
 συντροφικώς: συνεταιρικά
 σύντροφος: μέλος της ίδιας παρέας, ομάδας, συμμορίας· συντάταιρος
 συντυχαίν(ν)ω: συνομιλώ, μιλώ
 συντυχία: συνομιλία
 συνώκισε (γ' εν. αορ.): συγκατοίκησε (ως σύζυγος)
 σύνωρα (επίρρ.): ταυτόχρονα
 Συρακούζα: Συρακούσα,-ες (Σικελίας)
 Συρε (β' εν. προστ.): πήγαινε, φύγε· έλα
 Συρία: Συρία· αραβικές χώρες της ΝΑ. Μεσογείου· (αραβική) Μέση Ανατολή· κράτος των Μαμελούκων (Συρία, Παλαιστίνη και Αίγυπτος)
 συριάνος: σύριος/άραβας νεστοριανός (μονοφυσίτης) ή «ακακβίτης» χριστιανός
 σύριγγη: αυλός
 συρίζω: σφυρίζω
 συριστικός: οξύς, σαν σφύριγμα
 συρματένιος: κεντημένος με μεταλλική κλωστή (ασημοκεντημένος, χρυσούφαντος, χρυσοκέντητος)
 συρμένος: παρασυρμένος
 σύρ(ν)ο(υ)μαι: ελκύομαι· αποσύρομαι, αποτραβιέμαι· προβάλλω προς τα έξω, ξεμυτιζώ
 σύρνο(υ)μαι οπίσω: αποτραβιέμαι, οπισθοχωρώ
 σύρ(ν)ω (μτβ. και αμτβ.): σέρνω· τραβώ, ελκύω· βγάζω· αναρτώ· παρασέρνω· ρίχνω, εξαπολύω· πηγαίνω, μεταφέρω (κάτι)· εγκαλώ· απορρίπτω· επισύρω· έπιομαι· πηγαίνω
 σύρ(ν)ω από: προέρχομαι, κατάγομαι από
 σύρ(ν)ω την στρατά: τραβώ τον δρόμο (μου κτλ.)
 σύρ(ν)ω το γένος: κατάγομαι
 σύρομαι βλ. σύρ(ν)ο(υ)μαι
 συρράπτομαι: στήνομαι
 συρράπτω: μηχανεύομαι, μηχανορραφώ, οργανώνω συνωμοσία
 σύρριζα (επίρρ.): ριζικά, τελείως
 συρροφώ: προσλαμβάνω, αφομοιώνω
 σύρτε (β' πληθ. προστ.): πηγαίνετε
 συρτοπάπουτσα (πληθ.): παπούτσια που σέρνονται, παπούτσια πατημένα στη

φτέρνα σαν παντόφλες
 σύρω βλ. σύρ(ν)ω
 Σύσκατη (θηλ.): που είναι μαζί με, γεμάτη σκατά
 συσκευάζομαι: κατασκευάζομαι, στήνομαι
 συσκιάζομαι: συσκοτίζομαι, καλύπτομαι
 σύσωμος: μαζί με το σώμα, ολόψυχος και ολόσωμος
 συσταίνομαι: συγκροτούμαι, ιδρύομαι· συνέρχομαι, παίρνω θάρρος
 συσταίνω: εγκαθιδρύω· συγκεντρώνω, ενδυναμώνω· στηρίζω· συνεφέρνω· παρυσιάζω με ευνοϊκή διάθεση· αναθέτω· βλ. και συστήνω
 σύστασις,-η: στήριξη· υπεράσπιση
 συστατικά, τα: συστατικές επιστολές
 συστατικόν γράμμα: συστατική επιστολή
 συστατικός: αποδεικτικός
 συστέλλομαι (μτβ. και αμτβ.): συστέλλω: τυλίγω σφιχτά· ζαρώνω· ντρέπομαι, διστάζω· φοβάμαι
 συστέλλω: μαζεύω, τραβώ από
 συστερεύομαι: στερεώνομαι μαζί, επίσης
 σύστημα: συγκρότημα· οργανισμός, ίδρυμα· ομάδα· θεσμός· τάξη κοινωνική, τάξη αξιωματούχων· σύστημα διακυβέρνησης· σύστημα συμμαχιών· φιλοσοφικό, κοσμοθεωρητικό σύστημα, θεωρία· εκπαιδευτήριο
 συστήνομαι: συγκροτούμαι· ιδρύομαι· γίνομαι
 συστήνω: συγκροτώ· απαρτίζω, αποτελώ· ιδρύω· εγκαθιδρύω, εγκαθιστώ· συνιστώ· διατηρώ, συντηρώ· στηρίζω, βοηθώ· δίνω συστάσεις, παρουσιάζω κάποιον ευνοϊκά για να βοηθηθεί· βλ. και συσταίνω
 συστολή: ντροπή
 σύστρατος: που είναι, πηγαίνει, μαζί με τον στρατό
 συσχεθείς (μτχ. αορ.): έχοντας πιαστεί
 συφορά: συμφορά
 συμφωνία: συμφωνία, συνθήκη
 συμφωνώ: συμφωνώ
 συχνά (επίρρ.): συχνά· διαρκώς· πολύ, για πολλήν ώρα
 συχνά συχνά: συχνά πυκνά, κάθε τόσο
 συχνάζω: κάμνω παρέα (με κάποιον)
 συχνάκισ: συχνά· πολύ
 συχνασμένος: συχνάζόμενος
 συχνό, το βλ. το συχνό
 συχνοβγάνω: βγάζω συχνά (νερό)
 συχνοκάμνω: επανέρχομαι κάθε τόσο
 συχνοπαύ(γ)ω: σταματώ σιγά σιγά
 συχνοτηρώ,-άζω: κοιτάζω πολλές φορές

συχνότητας: μεγάλος αριθμός
 συχνώς: συχνά
 συχυσμένοι: αναστατωμένοι
 σφάζομαι: αυτοκτονώ
 σφάζομαι την καρδιάν: πληγώνομαι κα-
 τάκαρδα
 σφάζω: πληγώνω, σκοτώνω με μαχαίρι ή
 οξύ όργανο, όπλο
 σφαίρα: κυκλικό σώμα· κύκλος, τροχός·
 θόλος· σφαιρικό ουράνιο σώμα· σφαίρα
 (βλήμα)· οβίδα
 σφακτά/σφαχτά (πληθ.): μικρά ζώα (αι-
 γοπρόβατα κτλ.) που διατρέφονται κυ-
 ρίως για το κρέας τους
 σφαλίξο(υ)μαι: κλείνομαι, κλειδώνομαι
 σφαλιζώ (μετβ. και αμτβ.): κλείνω (άνοιγ-
 μα)· κλειδώνω· σφραγιζώ· πολιορκώ·
 κλείνω, γίνομαι, μένω κλειστός
 σφαλισμα: αποκλεισμός
 σφαλισμένος: κλεισμένος σε απομόνωση
 σφαλιστός: κλεισμένος, κλειδωμένος· α-
 πομονωμένος· ασφαλισμένος
 σφάλλομαι: κάμνω λάθος, πέφτω έξω
 σφάλλω: αστοχώ, πέφτω έξω· αποτυγχά-
 νω· πέφτω σε αμάρτημα
 σφάλμα: πλάνη
 σφαλμένος: λανθασμένος, ψεύτικος
 σφαλώ: κλείνω
 σφαμένος: μαχαίρωμένος, σκοτωμένος
 σφαχτά βλ. σφαχτά
 σφένδαμος: «σφένδαμος η σακχαροφό-
 ρος», δέντρο της Β. Αμερικής από τον
 χυμό του οποίου αποστάζεται είδος ζά-
 χαρης για σιρόπι (maple syrup)
 σφενδόνιν: ελληψοειδής αφίδα, τόξο (οι-
 κοδομήματος)
 σ' φέρτον, το: είσπραξη, φόρος
 σφίγγομαι: πιέζομαι
 σφίγγω (μετβ. και αμτβ.): σφίγγω· κλείνω·
 πήζω
 σφικτός: στενός
 σφιξη: στενωχώρα· πίεση από περικύκλω-
 ση· αποκλεισμός
 σφουγγίζω: σφουγγίζω, στεγνώνω· τρίβω
 σφόδρα: πάρα πολύ
 σφοδρός: αυστηρός
 σφοδρώς: αυστηρά
 σφόνδυλος: λαίμος, τράχηλος
 σφορκιάζω: χρησιμοποιοί βία
 σφουγγάτον: ομελέτα
 σφριγών: σφριγηλός
 σχεδόν: σχεδόν· τόσο πολύ, σε ίδιο βαθμό
 σχήμα: εξωτερική εμφάνιση, μορφή, πα-
 ρουσιαστικό· πλαστή, απατηλή εξωτε-
 ρική εμφάνιση· προσποίηση· ύφος, έκ-

φραση· χειρονομία, κίνηση· ρούχο, τρό-
 πος ενδυμασίας· σχήμα, τρόπος λόγου
 σχήμα αγγελικών: μοναστικό σχήμα, ιδιό-
 τητα
 σχηματίζομαι: κάμνω, προσποιούμαι πως
 σχηματίζω (μετβ. και αμτβ.): πλάθω, μορ-
 φοποιώ· σχεδιάζω· μετατρέπω· κατα-
 σκευάζω, δημιουργώ, παράγω· αποτε-
 λώ· εκφράζω, εκφωνώ· προσποιούμαι·
 φτιάχνω πλαστή ιστορία
 σχηματίσις: πλάσιμο, διάπλαση
 σχηματισμός: διάπλαση· σύνθεση· βάδι-
 σμα, κίνηση· προσποίηση
 σχίζω: αιχμηρό κομμάτι σχισμένου ξύλου
 σχίζω: σχίζω, κόβω· διασχιζώ
 σχίζω εις λεπτά: κατακομματιάζω, λιανί-
 ζω
 σχίσμα: σκίσιμο· σχισμή, ρωγμή
 σχισματικός: αποσπασμένος από το (ορ-
 θό) δόγμα· ορθόδοξος (σχισματικός κα-
 τά τους ρωμαιοκαθολικούς)
 σχολαρχός: είμαι διευθυντής (ανώτερου)
 σχολείου· υπηρετώ ως σχολάρχης
 σχολαστικός (επιθ. και ουσ.): μορφωμέ-
 νος· σπουδαστής· (μαθητευόμενος) δά-
 σκαλος, ρήτορας κτλ· λόγιος
 Σχολείο: ηγεμονική Ακαδημία (Βλαχίας,
 Μολδαβίας)
 σχολείον των πολεμικών: στρατιωτική
 σχολή
 σωβράκι: ρούχο του κάτω μέρους του σώ-
 ματος, βράκα, σαλβάρι, παντελόνι· κά-
 τω εσώρουχο
 σώζεται ο καιρός (απρόσ.): εξαντλείται ο
 χρόνος, η ηθεία
 σώζομαι/σώνομαι: διατηρούμαι· εξακο-
 λουθώ να υπάρχω· βρισκομαι, απόκει-
 μαι· υπάρχω· εξαντλούμαι, τελειώνω
 σωζομένου του να: υπό τον όρο να, φτάνει
 να
 σώζου (β' εν. προστ.): ας/να είσαι γερός,
 γεια σου· χαιρέ· ζήτω
 σώζω: διατηρώ
 σώζω σκοπόν εις: έχω στόχο
 σωθήσεται (γ' εν. μέλλ.): θα σωθεί
 σωθώ, χαθώ: είτε για να σωθώ (θα σωθώ),
 είτε για να χαθώ (θα χαθώ)
 σώμα: κορμί· στρατιωτικό σώμα· αντίτυ-
 πο
 σωματικός: υλικός
 σωματικός: αυτοπροσώπως
 σωματών: ενσαρκώνω, υλοποιώ
 σώνει (απρόσ.): φτάνει, αρκεί
 σώνομαι βλ. σώζομαι
 σώνοντα (μετχ.): φτάνοντας

σώνω (μτβ. και αμτβ.): τελειώνω· φτάνω
 σώνω με: εξαντλώ, ξοδεύω
 σώως: ολόκληρος, πλήρης
 σωπώ βλ. σ(ι)ωπώ
 σωρείτης: (σύνθετος και) ψευδής συλλογι-
 σμός
 σωρευ(γ)ουμαι: συγκεντρώνομαι, μαζεύο-
 μαι
 σωρηδόν: πάρα πολύ(ς),-οί
 σωσμός: σωτηρία
 σωστικός: σωτήριος
 σωστός: ακέραιος· γεμάτος· ολόκληρος,
 ολοκληρωμένος· αληθινός, πραγματι-
 κός· ίδιος
 σωστός εις τα φρένα: που είναι καλά στο
 μυαλό, λογικός
 Σωτήρας: ναός του Σωτήρος Χριστού
 (Σερρών)
 σωτηρεύω: σώζω
 σωτηρία: σωτηρία· ασφάλεια
 σωτήριοι έτος: έτος από γεννήσεως Χρι-
 στού (Σωτήρος), έτος μ.Χ.
 σωτήριος τόπος: τόπος όπου σώζεται κα-
 νείς· τόπος όπου απόκειται, βρίσκεται
 κανείς
 σωτηριότης: σωτήρια επέμβαση, ενέργεια
 σωτηριώδης: σωτήριος· ευεργετικός, κα-
 λός
 Σωτήρος, του: την ημέρα (γιορτή) της
 Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (6 Αυ-
 γούστου)
 σωφρονέστατος: αγνότατος· σεξουαλικά
 πάρα πολύ συγκρατημένος (εγκρατής)
 φρονιμότετος
 σωφρονίζομαι: σκέφτομαι φρόνιμα· γίνο-
 μαι σοφότερος, βάζω μυαλό· παρα-
 δειγματίζομαι· γίνομαι εγκρατής
 σωφρονίζω: βάζω μυαλό σε κάποιον· συμ-
 μορφώνω· τιμωρώ για παραδειγματι-
 σμό
 σωφρονώ: είμαι στα καλά μου, έχω τα λο-
 γικά μου
 σωφροσύνη: αγνότητα· σεξουαλική εγκρά-
 τεια
 σόφρων: αγνός· συγκρατημένος, εγκρα-
 τής· λιτός· σεμνός
 σόχωρον: εσωτερικός χώρος σε περιτειχι-
 σμένη περιοχή

τ' (άρθρο): του

τ' (άρθρο ή πρόθ. ιταλ., γαλλ.): του, της
 (di, de, da)· βλ. και τε

τ' (ερωτ. αντων.): τί

τ' αποβραδής (επίρρ.): το προηγούμενο
 βράδυ

τα (πληθ. ουδ. άρθρου ή αντων.): τα·
 αυτά, τα· ως προς το, τα (κτλ.)· (κατά)
 το, στο, στα (για χρονολογία ή χρονικό
 προσδιορισμό)

τα άπερ: αυτά τα οποία

τα δέκα δώδεκα: είκοσι τοις εκατό

τα είτι: όλα όσα, καθετί (που)

τα θεία (επίρρ.): ως προς τα θεία· στη θε-
 ολογική (θρησκευτική) γραμματεία

τα ίσι(α) (επίρρ.): ίσια, κατευθείαν

τα ρ' χιλιά: τα εκατό χίλια, δηλ. δεκαπλά-
 σια

τα και τα: αυτό κι αυτό, όλα

τα τόσα (επίρρ.): τόσο πολύ

τα τώρα (επίρρ.): τώρα

τα υπέρ: όσα ξεπερνούν

ταβακίζομαι: παίρνω καπνό (φύλλα κα-
 πνού, ταμπάκο)

ταβακοθήκη: καπνοθήκη, ταμπακιέρα

ταβάκον,-ος, το, ο: καπνός (καπνίσματος)

ταβάνι: σοφίτα

ταβερνάρης: ταβερνιάρης

τάβλα: χοντρή σανίδα· τραπέζι

τάβλιнос: ξύλινος

ταβριζώ: τραβώ

Τάβρος: Ταμπρίζ (Ιράν)

ταγίζω: δωροδοκώ

ταγκαλάκι: αγροίκος, βλάκας

τάγμα: τάξη· κοινωνική τάξη· γένος

τάδε (πληθ. ουδ.): τα εξής

τάδε(ς), ο: ο τάδε· εκείνος· κάποιος

ταζέτικες (πληθ.): νεαρές, φρέσκιες κοπέ-
 λες

ταζίρι: ποινή επίπληξης· ποινή ελαφράς
 σωματικής τιμωρίας (ξυλοδαρμού κτλ.)

τάζω: υπόσχομαι

ταΐνι: διατροφή, έξοδα διατροφής· μισθο-
 δοσία, μισός

Ταϊμίνσκι: (ίσως, δυναστεία) Ταγκ

ταιριάζω: συνταιριάζω

ταις (δοτ. πληθ. θηλ. άρθρου): στις· τις·
 με τις· κατά τις (κτλ.)

ταΐσιάς: (μογγόλος) άρχοντας

τακιατζής: κατασκευαστής και πωλητής
 (λινών) σκούφων

τακίμι: σεντ τραπεζιού, πιατικά και μαχαι-
 ροπίρουνα

τακλίτι(ον): προσποίηση, μίμηση, πλαστή
 παρουσίαση

τακτικός: κανονικός· φρόνιμος

τακτοσύνη: τακτική, φρόνιμη ζωή· χρη-
 στότητα

τάλαινα (θηλ.):δυστυχισμένη

ταλαιπώρος: βασανισμένος, δυστυχισμέ-
 νος· καημένος

Ταλαμεδών: (παρεφθαρμ.) Παλαμήδης
 ταλανίζω: ελεεινολογώ
 τάλαντον: (αρχαία) μονάδα βάρους και νομισματική μονάδα με διάφορες κατά περίοδο και τόπο ισοδυναμίες· βάρος περ. 31 οκάδων (12.500 δράμια)· μεγάλη ποσότητα
 τάλαρο(ν)/τάλιρο: (κεντροευρωπαϊκό κ.ά.) ασημένιο νόμισμα με διάφορες κατά εποχή και τόπο ισοδυναμίες· νόμισμα ταλέρι-ιούρι: σανίδι, ξύλο όπου κόβεται ή σεβρίζεται κρέας, φαγητό· πιάτο
 Ταλιάνος: Ιταλός
 ταλιούρι βλ. ταλέρι
 τάλιο βλ. τάλαρο(ν)
 Ταλπαλαρία: «Πατούσα, Πάτος», συνοικία στο Ιάσι, ή: χρωματοπωλείο, μπιγατζήδικο
 ταμα-, τάμα (θηλ.): (μα)ντάμ,-α, ευγενής κυρία· νεαρή αρχόντισσα
 τάμαν, το: τάμα, υπόσχεση
 τάμε (σύνδ.): αλλά, λοιπόν
 ταμε- (θηλ.): (μα)ντάμ,-α, ευγενής κυρία· νεαρή αρχόντισσα
 ταμεών: εσωτερικό, ιδιαίτερο δωμάτιο, γραφείο· προσωπικό διαμέρισμα· κελί· θησαυροφυλάκιο· οικονομική υπηρεσία
 ταμου- (θηλ.): (μα)ντάμ,-α, ευγενής κυρία· νεαρή αρχόντισσα
 ταμούζο: στέγη, οροφή
 ταμπακέρα: καπνοθήκη
 ταμπάκης: βυρσοδέφης
 ταμπουρέλλιν: μικρό τύμπανο
 ταμπούρι: οχύρωμα· ανατολίτικο έγχορδο όργανο (ταμπουράς), είδος λαγούτου, μπουζουκιού
 ταμπούρολο: τύμπανο
 ταμπούτι: κοφίνι, φέρετρο (για νεκρό σώμα μουσουλμάνου)
 Τάναης: (ποταμός) Ντον (Ρωσίας)
 τανύζω: απλώνω
 τανύν (επίρρ.): τώρα
 τάξες (πληθ.): τρόποι, συνήθειες
 τάξη βλ. τάξις
 τάξη της υγείας: υγιεινή· υγειονομείο
 ταξιάρχης: αρχάγγελος
 ταξιαρχία: αγγελικό τάγμα
 ταξιδεύω: ταξιδεύω
 ταξίδευμα: ταξίδι
 ταξίδι(ον): ταξίδι· (στρατιωτική) εκστρατεία
 ταξιδιώτης: περιηγητής
 τάξιμον: υπόσχεση
 τάξις,-η: τάξη· κανονική κατάσταση, χρώμα κτλ.· κοινωνική τάξη· κατηγορία, ο-

μάδα· ιδιότητα· βαθμός· σειρά· θέση· αξίωμα· τακτικός τρόπος· καθιερωμένος, συνηθισμένος τρόπος· τρόπος ζωής· συνήθεια, έθιμο· δίκαιο, σωστό· νόμος· διάδημα, παράσημο· συμβουλή· τάξιμο, υπόσχεση· ιεροτελεστία, τυπικό· θρησκεία, δόγμα· (μοναχικό) τάγμα· παράταξη, κόμμα· στρατιωτική ή αστυνομική υπηρεσία
 ταπάκος: καπνός (καπνίσματος)· βυρσοδέφης
 ταπεινός: χαμηλός· χαμηλόφωνος· συντηρητικός· υποταγμένος
 ταπεινώνω: εξευτελίζω
 ταπεινώσις: ταπείνωμα, εξευτελισμός· ταλαιπωρία
 τάπισα/ταπίσα/ταπισά: κατόπιν, ύστερα
 ταραγμός: ταραχή
 ταράζω βλ. ταράττω
 Τάρανδο(ς), ο, Τάραντα, τα: Τάραντας (Τάραντο, Ιταλίας)
 τάραιξις: ταραχή, αναβρασμός
 ταράττω,-άσσω,-άζω (μτβ. και αμτβ.): κινώ, μετακινώ· συνταράζω· κουνιέμαι, σπαρταρώ
 ταράττομαι,-άζομαι: σπαράζω, σφαδιάζω· συνταράζομαι, συνεπαίρομαι· είμαι ταραγμένος
 ταραχή: φασαρία, θόρυβος· αταξία, ακαταστασία· εξέγερση, ανταρσία· πρόβλημα, προβληματική κατάσταση· κίνδυνος
 τάρξι: στάση, τρόπος, συμπεριφορά
 ταριχοπώλης: αλλαντοπώλης
 Ταρκιανός: Ταρκύνιος
 Τάρκος: «αφίνθιον το δρακόντιον», το (αρωματικό) φυτό αφινθιά, (σ)τραχός, (σ)τραχούρι (εστραγκόν)
 τάρμε, το: προθεσμία
 ταρτάνα: τράτα, ανεμότρατα
 Τα(ρ)ταρία: ασιατική Ταταρία, ανατολικά της Κασπίας· Ταταρία της Κριμαίας
 Ταρταρία, Μεγάλη βλ. Μεγάλη Ταρταρία
 Τα(ρ)τάροι (πληθ.): Τάταροι· μουσουλμάνοι Τάταροι
 τάρταρος: άδης· κόλαση
 Ταρτούφος: (κοινωνικά ή θρησκευτικά) υποκριτής
 τάσα: τάσι, μεταλλική κούπα
 τάσι: ημθόλιο
 τάσκα: σακίδιο
 τάσσιμο(ν): υπόσχεση· τάξιμο, τάμα
 τάσσομαι (μτβ. και αμτβ.): παρατάσσω· ορίζω· υπόσχομαι· τάζω· ορίζομαι
 τάσσω: υπόσχομαι· αφιερώνω
 τατά: νταντά, παραμάνα

Ταταράσι: «τα τατάρικα», «η ταταρική»,
 συνοικία στο Ιάσι
 Ταταρία βλ. Τα(ρ)ταρία
 Ταταρία, Μεγάλη βλ. Μεγάλη Ταταρία
 ταταρικός άραφ: μουσουλμάνος Τάταρος
 Τατάροι βλ.: Τα(ρ)τάροι
 ταταράχνης: χάν(ης), ηγεμόνας των Τα-
 τάρων· (ημιαυτόνομος) ηγεμόνας των
 Τατάρων της Κριμαίας
 τάττω εις τον πρώτον τόπον: βάζω (κάτι)
 σε πρώτη θέση, πρωτοκαθεδρία, προ-
 τάσσω
 Ταυρία,-ική: Κριμαία
 ταύτος,-η,-ο: αυτός, τούτος
 Ταφουρές: Ταφούρ
 ταφτάς: πυκνούφασμένο (συνήθως μετα-
 ξωτό) ύφασμα
 ταφτάς δε λα Γκάζε: «ταφτάς της Γά-
 ζας», λεπτό και αραχνούφαντο μετα-
 ξωτό, λινό ή μάλλινο ύφασμα, μουσελί-
 να, που αρχικά εισαγόταν από τη Γάζα
 της Παλαιστίνης
 τάχα/τάχατες (επίρρ.): γρήγορα· δήθεν·
 άραγε, μήπως· ίσως
 ταχινά (επίρρ.): γρήγορα
 ταχινή, η: πρωί, πρωινό
 ταχινός: γρήγορος, βιαστικός
 Ταχτάκαλα: (Ταχτάκαλέ) «Ξύλινος Πύρ-
 γος/Φρούριο», εμπορική περιοχή της
 «παλιάς» Κωνσταντινούπολης κοντά
 στο λιμάνι (πέραμα) της νότιας ακτής
 του Κεράτιου κόλπου
 ταχτικός (επίθ. και ουσ.): τακτοποιημέ-
 νος· στρατιώτης του τακτικού στρατού
 ταχύ, το: πρωί· πρωί της επόμενης μέρας
 ταχύδρομος/ταχυδρόμος: γρήγορος στο
 τρέξιμο· ταχυδρομικός (και επιβατικός)
 ταχύνω (μτβ. και αμτβ.): επισπεύδω· κά-
 μνω γρήγορα, πηγαίνω βιαστικά· βιά-
 ζομαι
 ταχυπορότερος: πιο γρήγορος, πιο γορ-
 γοτάξιδος
 ταχύρρους,-οος: γρήγορος
 ταχύτερον (επίρρ.): γρηγορότερα· γρήγο-
 ρα
 ταχυτέρου (επίρρ.): το πρωί, την επομένη
 το πρωί
 τε (πρόθ. και άρθρο γαλλ): του, της, των
 (de,des)
 τε (σύνδ.): και· λοιπόν
 τε δε: και
 τε και: και
 τεάφι βλ. τειάφι
 τεθαμμένος: θαμμένος
 τεθεμελιωμένος: θεμελιωμένος

θεραπευμένος: θεραπευμένος
 θετλιμμένος: θλιμμένος
 θεθνεώς: πεθαμένος
 τέθνηκεν (γ' εν. πρκ.): έχει πεθάνει, πέθανε
 θεθνηκώς,-υία (αρσ. και θηλ. μτχ.): πεθα-
 μένος,-η· πεθαίνοντας
 θεθροημένος: θορυβημένος, φοβισμένος
 τε(ι)άφι: τειάφι
 τείνω: στρέφω
 τείχη (πληθ.): τοίχοι
 τειχίο(ν): τείχος, φρούριο
 τειχόκαστρον/τειχοκάστρον: τείχος πό-
 λης, φρουρίου· έπαλξη
 τειχοποιός: κατασκευαστής τείχους, μη-
 χανικός
 Τείχος της Κιταΐας: Σινικό Τείχος
 τείχος, το: τοίχος, διαχωριστικό χάρισμα·
 τείχος
 τεκές: μοναστήρι μουσουλμάνων μονα-
 χών, δερβίσηδων
 τεκνίον: παιδάκι· παιδί
 τεκνογονώ: κάμνω παιδί,-ιά
 τελλάλης,-έλης: διαλλαχτής, δημόσιος κή-
 ρυκας
 τελειοποιούμαι: αποπερατώνομαι
 τέλειος: πλήρης, απόλυτος
 τελε(ι)ούμαι,-ώνομαι: τελειοποιούμαι· ολο-
 κληρώνομαι, πραγματοποιούμαι· πεθαί-
 νω
 τελειώ,-ώνω (μτβ. και αμτβ.): φέρω σε πέ-
 ρας, εκτελώ, επιτελώ, πραγματοποιούω·
 ολοκληρώνω· πραγματοποιούμαι, γίνο-
 μαι· καταλήγω· τελειώνω τον λόγο, σω-
 παίνω
 τελειωμαν: τέλος, εκπνοή
 τελειωμένος: τελειοποιημένος· πεθαμένος
 τελειώνομαι βλ. τελειούμαι
 τελειώνοντας την ομιλία (μτχ.): λέγοντας
 στο τέλος
 τελειώνω βλ. τελειώ
 τελειώνω να: έχω ως τελικό αποτέλεσμα
 τελειώνω τες ιδιές μου ημέρες: τελειώνω
 τη ζωή μου, ξεψυχώ, πεθαίνω
 τελειώνω το λαζαρέτο(ν): ολοκληρώνω τη
 λοιμοκάθαρση, την καραντίνα στο λοι-
 μοκαθαρήριο
 τελειώς: διόλου, καθόλου
 τελειώσις,-η: τελειωμα· θάνατος· μαρτυ-
 ρικός θάνατος
 τελειωτής: που ολοκληρώνει, πραγματο-
 ποιεί
 τελέλης βλ. τελλάλης
 τελεύομαι βλ. τελειούμαι
 τελεσιουργούμαι: τελεσφορώ· ολοκληρώ-
 νομαι, επιτελούμαι

τελεσφορία: επιτυχία
 τελεσφορώ: πετυχαίνω
 τελευταίον (επίρρ.): στο τέλος, τελικά
 τελευτή: τέλος· θάνατος
 τελευτώ (αμτβ.): πεθαίνω
 τελήτης: υπόχρεος σε φόρο υποτελείας, υποτελής
 τελιάλης: διαλαλητής, δημόσιος κήρυκας
 Τελίερ: (ιησουίτης) Λε Τελιέ (Michel Le Tellier)
 τέλος (επίρρ.): στο τέλος· τώρα· επιτέλους
 τέλος, το: φόρος· φόρος υποτελείας· σκοπός, στόχος· σκοπιμότητα· κατάληξη
 τέλος πάντων: τελικά
 τελώ: πληρώνω φόρο υποτελείας· διαπράττω· πραγματοποιώ
 τελώνιον: (αγαθοποιό ή κακοποιό) πνεύμα της μουσουλμανικής δοξασίας, δαιμόνιο, ξωτικό
 Τεμίρ Αξάκ: Ταμερλάνος (Τιμουρ-λέγκ) της Υπερωξιανής (Αξάκης)
 τέμνω: κόβω
 τέμνω εις μέρη: κομματιάζω
 τέμπλον, -ος, το: ναός· άγιο βήμα, ιερό· αλτάριο (ρωμαιοκαθολικού ναού)· τέμπλο, παραπέτασμα ιερού (ορθόδοξου ναού)
 τενέντες: υπαρχηγός, αναπληρωτής
 τέντα: σκηνή· σκηνή στρατοπέδου· κάλυμμα
 τεντωμένος: στρατοπεδευμένος
 τεντώνομαι: κορδώνομαι, περηφανεύομαι
 τεντώνω: στήνω τέντα, -ες, στρατοπεδεύω
 Τεπελενώτης: που κατάγεται από το Τεπελένι, -ε (Αλβανίας), Τεπελενής
 τεπελετιζώ: χτυπώ στο κεφάλι, σκοτώνω
 τέρας: θαύμα· τερατώδες επίτευγμα· άγριο θηρίο
 τεράστιον, το: εντελώς παράδοξο συμβάν· θαύμα· τέρας
 τεράστιος: θαυμαστός· εκπληκτικός, απίθανος, παράξενος
 τερατικός: θηριώδης, φοβερός
 τερατούργημα: θαυμαστό και απίθανο γεγονός· παράδοξο θαύμα· θαύμα
 τερατουργία: παράδοξο θαύμα
 τερατώδης: θαυμαστός, εκπληκτικός
 Τέρβα: Ταμπρίζ (Ιράν)
 τερβίση: δερβίσης, μουσουλμάνος μοναχός
 Τεργέστιον: Τεργέστη (Τριέστε, Ιταλίας)
 Τερέστ(ρο): γήινο, της γης (τερέστρε), βουνό της Εδέμ («Ιντίας»), το ψηλότερο βουνό του κόσμου
 τερλός: τρελός

τέρμινον: τέλος, κατάληξη
 τερπνότατος: ωραϊότατος, πάρα πολύ χαριτωμένος
 τερσανάς: ναυπηγείο· ναύσταθμος· (οθωμανικό) ναυαρχείο στην Προποντίδα (νότια του Άτμειντάν-Ιππόδρομου της «παλιάς» Κωνσταντινούπολης) και στη βόρεια ακτή του Κεράτιου κόλπου (Γαλατά, Πέραν) κοντά στο Μπαχτσέσεραίτες (αιτ. πληθ. θηλ. άρθρου και αντων.): τις/τες· αυτές
 τεσσαράκοντα: σαράντα
 τεσσαρασκαιδεκατής: δεκατετράχρονος
 τέσσαροι, -ους (ονομ. και αιτ. πληθ. αρσ.): τέσσερις
 τέσσαρτος: τέταρτος
 τέσσερες (πληθ.): τέσσερις
 τεστακαμένο: (στρατιωτικό) απόσπασμα
 τεταλαιπωρημένος: ταλαιπωρημένος, βασανισμένος
 τεταραγμένος: συγχυσιμένος, ταραγμένος· αβέβαιοις
 τεταρτημόριον: (το) ένα τέταρτο
 τέταρτον, το: (το) ένα τέταρτο
 τετελειωμένος: τέλειος, πλήρης
 τετεχνευμένος: μαγειρευμένος, στημένος
 τετιμημένος: ακριβός, πολύτιμος
 τέτοιος λογής: έτσι
 τετοξευμένος: χτυπημένος από βέλος
 τετορνεμένος: διακοσμημένος
 τετραγαμία: (αντικανονική) ιεροπραξία που αφορά πρόσωπο που κάμνει τέταρτο γάμο
 τετράγωνος: τετράγωνος
 Τετράδη: (ημέρα) Τετάρτη
 τετράδιον: τέυχος· κόλα· τυπογραφικό
 τετρακισίλιον (πληθ. αρσ.): τέσσερις χιλιάδες
 τετρακόσους (αιτ. πληθ. αρσ.): τετρακόσιους
 τετράκωχος: τετράγωνος, με τέσσερις γωνίες (για νόμισμα)
 τετράμορφον, το: σφραγίδα
 τετράπατος: τετραώροφος
 τετράρχης: ηγεμόνας τεσσάρων περιοχών, επαρχιών
 τετραχλησιμένος: (ξέ)γυμνωμένος
 τετρωμένος: πληγωμένος· ερωτοχτυπημένος
 τετυπωμένος: έντυπος
 τετυφλωμένος: προληπτικός, δεισιδαίμων
 τεφτερδαρεφένδης: (τεφτερδάρεφένδης) «αρχιλογιστής», αρχηγός των οικονομικών γραμματέων, (οθωμανός) υπουργός οικονομικών

τεφτέριν: σημειωματάριο, τετράδιο· βιβλίο
 τεχνάζομαι: μηχανεύομαι· μηχανορραφώ
 τεχνεμένος: εκπαιδευμένος· επιδέξιος
 τέχνημα: τέχνασμα, τέχνη
 τεχνεύο(υ)μαι: επινοώ· μηχανεύομαι, μη-
 χανορραφώ
 τέχνη: τεχνική επιδεξιότητα, εφευρετικό-
 τητα· τέχνασμα, επινόηση· (επιδέξια)
 μηχανή· προσποίηση· απάτη, πονηριά
 τεχνηέντως: τεχνικά· καλλιτεχνικά
 τεχνικά, τα: που αφορούν την εφαρμο-
 σμένη επιστήμη, την τεχνική· επιστη-
 μονικά θέματα, μαθήματα
 τεχνικός: μη φυσικός, κατασκευασμένος·
 τεχνουργημένος· ετοιασμένος με τέ-
 χνη, επιδέξια κατασκευασμένος, κατερ-
 γασμένος· επιδέξιος· περίτεχνος, εξεζη-
 τημένος
 τεχνίτων (γεν. πληθ.): τεχνιτών, βιοτε-
 χνών
 τεχνούργημα: καλλιτέχνημα
 τῆως: άλλη φορά, άλλοτε· τότε· τελικά
 τζα (επίρρ.): ἤδη, κιόλας
 Τζάκε,-ος: Ιάκωβος· (βασιλιάς Κύπρου) Ι-
 άκωβος Α' Λουζινιάν· (βασιλιάς Κύπρου)
 Ιάκωβος Β' Λουζινιάν
 τζαβαϊρικών: κόσμημα, διαμαντικό
 τζαμπαζλίκι: κόλπο του τσίρκου, μηχανή,
 απάτη
 Τζαν: Ιωάννης
 Τζανιπή: Τζανμπι,-έγ
 Τζάννες: Ιωάννης
 Τζαννότ: Ιωάννης, Γιαννάκης
 τζάνουμ (προσφ.): αγαπητέ μου φίλε,
 καλέ μου
 Τζαρτζούλιος: Τζαρτζούλης
 τζεβαερτζής βλ. τζεβα(χ)ερτζής
 τζεβαϊρικόν/τζεβαχερικόν: κόσμημα, δια-
 μαντικό
 τζεβαχερένιος: αδαμαντοκόλλητος, λιθο-
 κόλλητος
 τζεβαχερικόν βλ. τζεβαϊρικόν
 τζεβα(χ)ερτζής: κοσμηματοποιός, κοσμη-
 ματοπώλης, πωλητής πολύτιμων λίθων
 τζελ(ι)άτης: δῆμιος
 τζενεράλ (άκλ. επίθ.): γενικός
 τζενεράλε(ς),-ης: στρατηγός
 τζενεράλε(ς) πρώτος καπετάνιος: αρχι-
 ναύαρχος
 τζέπη: τσέπη
 τζεπκένιν: χοντρό πανωφόρι με σχιστά
 μανίγια
 τζεπανές: πυριτιδαποθήκη
 τζεπαρτζίλικι: (τζέπαρτζίλικι) χρηματι-
 κό δώρο για τρέχοντα έξοδα

τζερεμές: πρόστιμο
 τζ(ι)αμί: τζαμί, μουσουλμανικό τέμενος
 Τζίαν/Τζιάς: Ιωάννης
 Τζιβάνμπεης: «Νεαρός/Εφθβος» μπέης,
 (ηγεμόνας παραδουάβιων ηγεμονιών)
 Τζιβάν
 Τζιζίμιος: Γκεμ/Τζεμ, γιος του (σουλτάνου)
 Μεχμέτ Β'
 τζιντιλόμνοι (πληθ.): ευγενείς, αριστο-
 κράτες
 τζιντιλόμος: ευγενής, αριστοκράτης
 τζιπούν: εσωτερικός θώρακας, (μεταλλι-
 κό) γιλέκο· γιλέκο
 τζιτζινιά: κουτσουλιά
 Τζιτζιφορέβιθος: τζιτζικιά, τζιτζιφο
 τζιφάς: απότομη αντίδραση, τραχιά συ-
 μπεριφορά· ανταρσία
 τζοβαεριτζής: κοσμηματοποιός, κοσμη-
 ματοπώλης· πωλητής πολύτιμων λίθων
 Τζογάνος: (πασάς) Ζαγανός (Σαγάν)
 τζόγια: έπαθλο
 Τζουάν,-άννης,-άννες: Ιωάννης
 Τζουάνα: Ιωάννα
 τζουβαέρι: κόσμημα, διαμαντικό
 τζουριάζω: προσβάλλω
 τζούστα: έφιππο κονταροχτύπημα, παι-
 χνίδι-διαγωνισμός κονταροχτυπήματος
 τ(ζ)ουγιάννα: (παρεφθαρμ.) «τζουσιάννα»,
 περιοχή, έκταση (γήπεδο) για κονταρο-
 χτύπημα («τζούστα»), αγωνίσματα και
 στρατιωτικές παρατάξεις-παρελάσεις
 τη (αιτ. θηλ. άρθρου, ονομ. θηλ. αντων.):
 την· αυτή(ν)
 τη συνοδεία (επίρρ.): παρέα
 τη (δοτ. θηλ. άρθρου): στην· της· κατά
 την, με την (κτλ.)
 τη αληθια: στ' αλήθεια
 τη επαύριο: (κατά) την επομένη (μέρα)
 τήδε κάκεισε: εδώ κι εκεί
 τήκομαι: λιώνω, φθείρομαι· λιώνω (από
 αγωνία)
 τήκω: λιώνω, φθείρω
 την (αιτ. θηλ. άρθρου και αντων.): την· αυ-
 τήν· εσένα, σε, εσάς, σας (αντί αιτ. του
 β' πληθ. προσ. ευγενείας, από ιταλ. επί-
 δραση)
 την ακμήν οπού: μόλις
 την άλλη μερέα(ν): από την άλλη μεριά
 την άπασα ημέρα: από το πρωί ως το
 βράδυ, συνεχώς
 την αύριο ημέραν: (κατά) την επομένη
 (μέρα)
 την αυτήν: (κατά) την ίδια μέρα
 την ηλικιάν: κατά την ηλικία
 την μεθαύριο: (κατά) την επομένη (μέρα)

την μέσση: στο μέσον
 την σήμερα: (κατά) τη σημερινή μέρα, σήμερα
 την ώρα: τώρα
 τηνάλλως: άσκοπα, μάταια
 τηνε/τήνε (αιτ. θηλ. αντων.): την, αυτήν
 τηρώ,-ά(γ)ω,-άσσω,-άζω: κρατώ, φυλάω·
 ρίχνω ματιά, κοιτάζω· βλέπω, εξετάζω
 της: (γεν. θηλ. άρθρου και αντων.): της·
 αυτής· σου, εσένα, σε, εσάς, σας (αντί
 γεν. του β' πληθ. προσ. ευγενείας, από
 ιταλ. επίδραση)
 της ημέρας: ύστερα από το ξημέρωμα,
 από την ανατολή του ήλιου (από τις 6
 π.μ. κ.ε., για την παραδοσιακή μέτρη-
 ση της ώρας)
 της νύκτας/νυκτός: ύστερα από το βρά-
 διασμα, από τη δύση του ήλιου (από
 τις 6 μ.μ. κ.ε., για την παραδοσιακή μέ-
 τρηση της ώρας)
 της παλαιάς χειρός (επίθ.): αρχαϊκός
 (στην τέχνη)
 της τσάμπρας, ο: τσαμπεράνος, αρχιθα-
 λαμηπόλος (άνωτερο αυλικό αξίωμα
 στο κυπριακό φραγκικό βασίλειο)
 της υψηλής χειρός (επίθ.): κλασικός (στην
 τέχνη)
 της υψηλής χειρός, η: κλασική τέχνη
 της ώρας: αμέσως, στη στιγμή
 τι (ουδ. αόρ. αντων.): κάτι
 τί/τι (άκλ. ερωτ. αντων.): τί· πώς· γιατί
 τί/τι είναι η υπόθεση: πώς γίνεται και
 τί/τι και τί/τι: ακριβώς τί/τι
 τί/τι λογής έχει να: πώς, με ποιο τρόπο
 πρέπει να
 τί/τι προς σε: σε τί σε αφορά, τί σε νοιάζει
 εσένα
 'τι (σύνδ. ειδ., αιτιολ.): ό·τι· επειδή, διότι·
 όμως, πάντως
 Τία: (νησί) Ντία (Δία)
 τιάρα: μίτρα· ανατολίτικο κάλυμμα
 κεφαλιού
 τίβοτα(ς): τίποτε
 Τίγε: (στρατηγός) Τίγχε
 τίγρις: τίγρης
 τιλιάλης: διαλαλητής, δημόσιος κήρυκας
 τίλλω: μαδώνω
 τιμαλφέστατος: πολυτελέστερος, ακριβό-
 τερος
 τιμάρι, το: (οθωμανικό) τιμάριο, τιμαριω-
 τικό κτήμα, ισόβιο φέουδο
 τιμαρχανάν γκιράν τσικάν μπελισίς: τρε-
 λοκομείο (γυφτοτσάντιρο), τόπος όπου
 κανείς δεν ξέρει ποιος ενοχλητικός μπαί-
 νει και ποιος βγαίνει

τιμή: αντίτιμο, αξία· εκτίμηση· δικαίωμα·
 αξίωμα· τιμή· αίσθημα τιμής, φιλοτι-
 μία· απόδοση τιμής
 τίμημα: αντίτιμο
 τιμημένος: πολύτιμος· σύμφωνος με την
 τιμή, την υπόληψη· έντιμος
 τιμητικός: πολύτιμος
 τιμητός: πολύτιμος, αξιότιμος
 τιμικά (επίρρ.): τιμητικά
 Τίμιος Πρόδρομος: μοναστήρι Τιμίου Προ-
 δρόμου (Σερρών)
 τίμιος: πολύτιμος· έντιμος
 τιμιότερος: πολυτιμότερος
 Τιμισβάρη: Τέμεσβαρ (Τιμισάρα, Τραν-
 συλβανίας, Ρουμανίας)
 τιμώς: έντιμα
 τιμώ: εκτιμώ, υπολογίζω
 τιμωρία: τιμωρία, εκδίκηση· βασανιστή-
 ριο· βάσανο
 τιμωρώμαι: τιμωρούμαι
 τινά (αιτ. αόρ. αντων. ή άκλ.): κάποιον,
 -αν,-ο (κτλ.)· σε κάποιον,-αν,-ο (κτλ.)
 τινά τρόπον: τρόπον τινά, κατά κάποιον
 τρόπο
 τιναγμός: τίναγμα
 τινάζω: κουνώ
 τίνας (ερωτ. αντων.): ποιος
 τινάς (αόρ. αντων.): κάποιος· κανείς
 τινάς ένας: ο ένας
 τίνες... τίνες: κάποιες... κάποιες
 τίνος χάριν: γιατί
 τίντα: τί/τι
 τίποτα(ς),-ε(ς),-ις (άκλ. αόρ. αντων.): κά-
 ποιος,-α,-ο· κάτι· τίποτε
 τίποτα(ς),-ε(ς) (επίρρ.): κάπως, λίγο· κα-
 θόλου, τίποτε
 τίποτε σιμά: τίποτε παρόμοιο
 τίποτες, το: (η) περιουσία
 τίποτις βλ. τίποτα(ς)
 τικέσι: φαρέτρα, θήκη για τα βέλη
 Τίρονον: Βελίκο Τίρονοβο (Βουλγαρίας)
 τίρο: εκπυροσκόρτηση, πυροβολισμός
 τις (αιτ. πληθ. αρσ. άρθρου και αντων.):
 τους· αυτούς, τους
 τις (αιτ. πληθ. θηλ. άρθρου και αντων.):
 τις/τες· αυτές, τες, τους
 τις απερασμένες: χτες, προχτές, πριν λί-
 γες μέρες
 τις (αόρ. αντων.): κανείς
 τίς/τις (ερωτ. αντων.): ποιος
 τιστίρι(ν): άδεια, ελευθερία (ή: κρυφώνα,
 κρύπτη)
 τίτοιος: τέτοιος
 τιτούνη: καπνός (καπνίσματος)· ναργιλές
 τιτρόσχομαι: πληγώνομαι

το (ουδ. άρθρου και αντων.): το· αυτό, το
 το αναμεταξύ: στο μεταξύ
 το απαρχής: αρχικά, πριν
 το βαράω: παίρνω τα όπλα, εξεγείρομαι
 το γληγορότερον/γληγορότερο(ν) (επίρρ.):
 το γρηγορότερο
 το γύρο γύρο: ολόγυρα
 το γύρον: γύρω, ολόγυρα
 το δεύτερον: δεύτερη φορά, ξανά
 το δη λεγόμενον: όπως λέγεται
 το ένα μέρος: το ένα
 το εντεύθεν: από εδώ· από τότε
 το έχω: διάκειμαι, φέρομαι· θεωρώ
 το ίντα: τί/τι
 το καθόλου: εντελώς
 το καλεί η χρεία (απρόσ.): το φέρνει η
 ανάγκη
 το κατ' εμέ: (ως προς) εμένα, (ως προς)
 αυτό που αφορά εμένα
 το κατά...: η ιστορία/το διήγημα του/της/
 των...
 το κατόπιν: ύστερα
 το λοιπόν: λοιπόν· από εκεί και ύστερα
 το να: να
 το ογληγορότερον: το γρηγορότερο, πολύ
 γρήγορα· μάλλον
 το όμοιον, το ομοίως: (παρ)όμοια· εξίσου·
 επίσης
 το όνομά σου: μά το όνομά σου
 το οποιόν (επίρρ.): οπότε· δηλαδή
 το όσο(ν) (επίρρ.): όσο
 το ότι: ότι
 το ουδέν (επίρρ.): καθόλου· τίποτε, κάτι
 το μηδαμινό
 το πάλαι: παλιά, άλλοτε
 το παλαιόν: παλιά· στην αρχαιότητα
 το πάντων έσχατον: τελικά, πάνω απ' όλα
 το περισσότερον: (ακόμη) περισσότερο·
 επιπλέον· κατά το πλείστον· κυρίως,
 προπαντός
 το περισσότερον μέρος: οι περισσότεροι·
 κατά το πλείστον· κυρίως
 το πιστεύετε (β' πληθ. προσ.): να το πι-
 στεύετε, πιστέψτε το
 το πλέο μέρος: οι περισσότεροι· κατά το
 πλείστον· κυρίως
 το πλέον: κατά το πλείστον· κυρίως
 το πλ(ε)ύτερον: κατά το πλείστον· κυ-
 ρίως
 το πόσος: πόσος
 το πρόσωπον: κατά πρόσωπο, κατάμου-
 τρα
 το πρότερον: πρωτύτερα
 το πρώτο(ν): πρώτα· αρχικά· προηγουμέ-
 νως

το πρώτον οπού να είναι: το ταχύτερο δυ-
 νατό
 το πως: ότι, πως
 το ρίχνω: ρίχνω πυροβολισμό
 το στέργω μακούλι: αποδέχομαι κάτι ως
 σοφό
 το συχνό: συχνά
 το ταχύ: (κατά) το πρωί· την επομένη το
 πρωί
 το τελευταίον: τελικά
 το της παροιμίας: όπως λέει η παροιμία
 το τίς/τις: ποιος,-ά (κτλ.)
 το τί/τι: ποιo· τί/τι
 το τρίτον: (για) τρίτη φορά
 το ύστερο: στο τέλος, τελικά
 τό (ουδ. αναφ. αντων.): (αυτό) το οποίο·
 βλ. και ος
 τό (χρον. επίρρ.): μόλις, όταν
 τό να + υποστ.: μόλις, όταν + οριστ. ή
 υποστ.
 τῶδωσα (α' εν. αορ.): του έδωσα
 τριαύτης λογής: έτσι
 τοιγάρ: μήπως
 τοιγαρούν: λοιπόν
 'τομαίζω: ετοιμάζω
 τοίνυν: λοιπόν
 τοιούσδε: τέτοιος
 τοιούτης λογής: έτσι
 τοιούτος: τέτοιος· τόσο καλής ποιότητας·
 ο εξής
 τοιουτοτρόπως, τοιούτω τρόπω, τοιούτως:
 έτσι
 τοις (δοτ. πληθ. αρσ. και ουδ. άρθρου):
 στους, στα· με τους, με τα (κτλ.)
 τοις ιδίοις πάθεισι: με βάση τα δικά τους
 πάθη
 τοιχόν: τοίχος
 τοιχόπουλο(ν): τοιχάκι· μικρός πάσσαλος
 τοίχος: τοίχος· πάσσαλος
 τῶκαμα,-ε (α' και γ' εν. αορ.): του έκανα,-ε
 Τοκάτι(ον): Τοκάτ (Μ. Ασίας)
 τοκῆς (πληθ.): γονείς
 τῶκοψε παραλίκι: του κατέστρεψε τα σχέ-
 δια, τον ντροπίασε, τον ξεφτίλισε (ξε-
 φεύγοντας)
 τόλμη: αυθάδεια· τολμηρό αίτημα
 τολμηρία: τόλμη· θρασύτητα
 τολμηρός: αυθάδης
 τολμηρότερον (επίρρ.): με μεγαλύτερη
 τόλμη
 τολμηρότης: αυθάδεια
 τολμήσουσιν (γ' πληθ. μέλλ.): θα τολμή-
 σουν
 τολμητίας: παράτολμος
 Τολόζι(ν): Τουλούζ (Γαλλίας)

Τολόν: Τουλόν (Γαλλίας)
 τομάρι: δέρμα ζώου· δέρμα ανθρώπου
 τόμος: βιβλίο
 τόμου (σύνδ.): όταν, μόλις
 τόμου να: όταν, μόλις
 τον (αιτ. αρσ. και ουδ. άρθρου και αντων.):
 τον, το· αυτόν, τον, το· αυτού, του
 τον ανήφορον: ψηλά, προς τα πάνω
 τον έρχομαι: του έρχομαι, έρχομαι στο
 σπίτι κάποιου
 τον σηκώνομαι: του (προ)σηκώνομαι, ση-
 κώνομαι μπροστά σε κάποιον
 τόν (αιτ. αρσ. αναφ. αντων.): (αυτόν) τον
 οποίο· βλ. και ος
 τονε/τόνε (αιτ. αρσ. αντων.): τον, αυτόν
 τονίζω: δίνω τόνο, δύναμη· παίζω (μουσι-
 κό όργανο)
 τόνος: έντονη φωνή· ήχος· μελωδία
 τοξάρι(ον): δοξάρι, τόξο
 τοξεύομαι: χτυπιέμαι
 τοξεύω: ρίχνω βέλος· χτυπώ με βέλος
 τόπι: κανονία
 τοπιτιάζω: γίνομαι κάτοικος· γίνομαι ντό-
 πιος, μένω μόνιμα σ' έναν τόπο
 τοπικός (επίθ. και ουσ.): ντόπιος
 τόπος του Κρανίου: Γολγοθάς
 τόπος: τόπος· κάθισμα· θεωρείο· θέση,
 αξίωμα· ευκαιρία, πάτημα
 τοποτηρητής: επόπτης· διοικητής
 τοπχανά, ο, το: αποθήκη πυρομαχικών,
 πυριτιδαποθήκη
 τοπχαναεμίνης (τοπχαναεμίνης) αξιωμα-
 τούχος επιφορτισμένος με την επο-
 πτεία της κατασκευής πυριτίδας και
 πυροβόλων, επιστάτης του (οθωμανι-
 κού) κρατικού πυριτιδοποιείου, πυριτι-
 दाποθήκης
 Τορκουεμάδας: (ιεροεξεταστής) Τορκε-
 μάδα
 τορμώ: τολμώ
 τος (ονομ. αρσ. αντων.): αυτός
 τόσα βλ. τόσο
 τοςάκις: τόσες φορές
 Τοσκάνα: Τοσκάνη (Ιταλίας)
 Τοσκεσίτες (πληθ.): (αλβανοί) Τόσκηδες
 τόσο(ν),-α (επίρρ.): τόσο· πολύ
 τόσον απού: τόσο που, τόσο ώστε
 τόσον και: τόσο
 τόσον οπού: ενώ τόσο
 τόσον ότι: τόσο που, τόσο ώστε
 τόσον... ωσάν: τόσο... όσο
 τόσος/τοςός: τόσος· τόσο πολύς· τόσο με-
 γάλος· τόσο υψηλός (σε βαθμό)· αντί-
 στοιχος, ίδιος στην ποσότητα, τον αριθ-
 μό, ισόποσος, ισάριθμος

τόσος και τόσος: πάρα πολύς
 τοςός βλ. τόσος
 τοσούτον (επίρρ.): τόσο· τόσο πολύ
 τοσούτος: τόσο πολύς· τόσο μεγάλος
 Τόσχηδες (πληθ.): (αλβανοί) Τόσκηδες
 τότε και τότε: εκείνη τη στιγμή
 τότε πάλι(ν): (και) τότε
 τότες/τότεσον/τότις: τότε· εκείνη τη στιγι-
 μή, πρόσφατα
 του + απαρέμφ.: να, για να, ώστε να +
 υποτ.· ως προς το να + υποτ.· μη.
 του αυτού: του ίδιου μήνα
 του γύρου (σου): γύρω (σου)· ολόγυρα
 του κάκου: άδικα
 του (λ)λόγου μου: εγώ, εμένα (κτλ.)
 του λοιπού: στο εξής
 του να: να
 του παρόντος: του τρέχοντος έτους· αυ-
 τής, εκείνης της χρονιάς
 του χόνδρου: σε πάχος
 του Χριστού (επίρρ.): (τα) Χριστούγεννα·
 από τη γέννηση του Χριστού, μ.Χ.
 τούγι: ουρά, «ιππούριον», τούφα ουράς
 αλόγου προσαρμοσμένη σε κάλυμμα
 κεφαλής, κράνος ή σημαία σε ένδειξη
 (οθωμανικού) στρατιωτικού αξιώματος
 («άστρου») ή διάκρισης
 Τουλεριαί,-ες (πληθ.): Κεραμεικός (Tuile-
 ries, Παρισιού)
 τουλούμπα: χειροκίνητη αντλία νερού
 Τουφλίπασας: πασάς Τουφλί
 Τουμάς/Τουμάζο: Θωμάς
 τουμπρούκι: χοντρός κορμός ή ξύλινο δο-
 κάρι όπου κλείνονται τα πόδια, όργανο
 βασανισμού
 τούναντίον: αντίθετα
 Τουραχάνης: Τουραχάν
 τούρη, η: πύργος
 τούρκα (θηλ.): μουσουλμάνα
 τουρκεύω: εξισλαμίζω
 Τουρκία,-ιά: οθωμανική αυτοκρατορία· ο-
 θωμανοί Τούρκοι· μουσουλμανικές χώ-
 ρες
 τουρκίζω: εξισλαμίζω· εξισλαμίζομαι
 Τούρκικα, τα: μουσουλμανική συνοικία
 των Ιωαννίνων
 τούρκικην (ονομ. θηλ.): τουρκική· μου-
 σουλμανική
 τουρκικός: (οθωμανικός) τουρκικός· μου-
 σουλμανικός· αραβικός (στο αλφάβητο)
 τουρκικότερα (επίρρ.): πιο τουρκικά, σε
 αμιγέστερη (οθωμανική) τουρκική γλώσ-
 σα· σε (οθωμανική) τουρκική γλώσσα
 τούρκισσα/Τούρκισσα (θηλ.): (οθωμανή)
 Τουρκάλα· μουσουλμάνα

τουρκιστί: σε (οθωμανική) τουρκική γλώσσα
 Τουρκομάνος: τουρκομάνος (τουρανικής/ τουρκικής καταγωγής) Σαφάρ, αδελφός της Σπινάλμπας
 τουρκοπούλλος: «τουρκόσπορος», (απώτερης τουρκικής-μογγολικής καταγωγής) μισθοφόρος ιππέας με ελαφρό οπλισμό (στο κυπριακό φραγκικό βασίλειο)
 τουρκόπουλον: νεαρός (οθωμανός) Τούρκος· νεαρός μουσουλμάνος
 τούρκος/Τούρκος: σελτζούκος Τούρκος· οθωμανός Τούρκος· μουσουλμάνος· Τούρκοι· οθωμανική αυτοκρατορία· οθωμανός σουλτάνος
 Τουρκού,-ών (γεν. εν., πληθ.): οθωμανού, -ών Τούρκου,-ων
 τούρλα: τρούλος
 τουρμπές: θόλος, θολωτό κτίσμα
 τουρμπούνι: κιάλι, τηλεσκόπιο
 Τούρνα: το φάρι λούτσος
 Τουρούνια: Τορούν (Πολωνίας)
 τους/τουςε (αιτ. πληθ. αρσ. άρθρου και αντων., γεν. πληθ. κτητ. αντων.): τους· αυτούς, τους· αυτών, των
 τούς (αιτ. πληθ. αρσ. αναφ. αντων.)· (αυτούς) τους οποίους· βλ. και ος
 τουςσε βλ. τους
 Τουσκούν: (ίσως) Τουγκ/Τσουγκ-κουάν (Κίνας)
 τούτ' εκείνοι: οι μεν
 τουτέστι(ν): ήτοι, δηλαδή
 τούτο μεν... τούτο δε: από τη μια... από την άλλη, τότε... τότε
 τούτον (ουδ. αντων.): αυτό
 τούτον τον τρόπον: έτσι
 τουτονού βλ. τουτο(υ)νού
 τούτου ένεκα: γι' αυτό
 τουτο(υ)νού (γεν. αρσ. ή ουδ. αντων.): τούτου, τούτου εδῶ
 τουφέκι βλ. τουφέκι(ον)
 τουφεκίζω: ρίχνω τουφεκιά, πυροβολώ
 τουφέκι(ον): τουφεκιά
 τουφεκισμός: πυροβολισμός
 τουφεκοβολισμός: πυροβολισμός από τουφέκι, τουφεκιά
 τουφεκοβολώ: πυροβολώ με τουφέκι
 τούνομα: στο όνομα, με το όνομα
 τράβα, η: ξύλινο δοκάρι
 τραβάγω βλ. τραβώ
 τραβάκα: στέγη
 τραβάω βλ. τραβώ
 τραβιέμαι,-ώμαι: αποσύρομαι· απομακρύνομαι· υποχωρώ· πηγαινώ προς
 τραβιέμαι εις ένα μέρος: αποτραβιέμαι,

μένω στην άκρη
 τραβίζομαι: έλκομαι, σέρνομαι· ελκύομαι· ωθούμαι, παρακινούμαι· αποτραβιέμαι· βρίσκομαι
 τραβίζω (μτβ. και αμτβ.): τραβώ· ελκύνω· σύρω, οδηγώ· αποσπώ· υφίσταμαι, υποφέρω· κατευθύνωμαι
 τραβιύμαι βλ. τραβιέμαι
 τραβουδία: τραγουδῶ
 τραβώ,-ά(γυ) (μτβ. και αμτβ.): ρουφώ· απορροφώ· επιλέγω και δίνω· χαρίζω· ρίχνω, εξασπολύω· παθαίνω· υφίσταμαι
 τραβώ κόπον: καταβάλλω κόπο, μοχθῶ
 τραβώ ομπρός: περιμένω κι άλλο
 τραγέλαφος (επίθ.): τραγελαφικός, παράταιρος
 τραγέλαφος, ο: παράταιρη ένωση, κατασκευάσμα· τέρας· (αταίριαστη, αλλόκοτη) μεικτή γλώσσα
 τράγημα: επιδόρπιο
 τραγικός: τραγίσιος
 τραγώδι(ον): τραγουδί
 τραγωδία: τραγική ιστορία· τραγικό τέλος· τραγική παράσταση, πράξη
 τραγωδῶ: τραγουδῶ· προφέρω
 τραδιμένο: προδοσία
 τραδίρω: προδίδω
 τραίτορεύομαι: προδίδω· επιβουλεύομαι
 τρακτάτον: συνθήκη
 τρακτάτον της αγάπης: συνθήκη ειρήνης
 τραμουντάν: βόρειος άνεμος· βόρεια κατεύθυνση
 τρανεύω (αμτβ.): μεγαλώνω, ψηλώνω
 Τράνιον: Τράνι (Ιταλίας)
 τραντάφυλλον: τριαντάφυλλο
 τραντιτόρος: προδότης
 τρανύτερος: μεγαλύτερος σε μέγεθος· μεγαλύτερος στην ηλικία
 τρανώς: περίτρανα
 τράπεζα(ν): φαγητό
 Τραπεζόντα: Τραπεζούντα· αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
 Τραπεζόντας, ο: αυτοκράτορας της Τραπεζούντας· αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
 τράπεζος, η: τραπέζι, συμπόσιο, γεύμα
 τραπεζώνω: παραθέτω γεύμα
 τρασπόρτο: μεταγωγικό πλοίο
 τραχάινω (αμτβ.): σκληραίνω, μπαγιατεύω, χάνω την τρυφεράδα μου
 τραχέως: άξεστα
 τράχηλος: σβέρκος, λαιμός
 τρε μπιεν: πολύ καλά
 τρέμων: τρεμάμενος
 τρέξιμον: πορεία, πέρασμα

τρέπομαι: στρέφομαι· αλλάζω, μεταμορφώνομαι
 τρέπομαι εις το εναντίον: παίρνω αντίστροφη φορά, αντιστρέφομαι
 τρέπομαι εις ύπνον: το ρίχνω στον ύπνο
 Τρέστη: Δρέσδη (Ντρέσντεν, Γερμανίας)
 τρέχει (απρόσ.): συμβαίνει
 τρέχει από τον νουν (απρόσ.): περνά από το μυαλό
 τρέχοντα, τα (πληθ.): (τρέχοντα) συμβάντα, γεγονότα
 τρέχω (μτβ. και αμτβ.): κυνηγώ, καταδιώκω· διατρέχω· προστρέχω, εντάσσομαι
 τρέχω κατόπι (εις): κυνηγώ· ακολουθώ (εραστή)
 Τριβάλλιος: Τριβαλλός· Σλαβομακεδόνας
 τριβάρβαρος: πάρα πολύ βάρβαρος, σκληρός
 τριβ(γ)ω: τριβω· περνώ
 τριβοκούτσουλος: που τριβει το αιδίο
 τριβόλι/τριβολος, το, ο: αγριόχορτο, παράσιτο· αγκάθι
 τριβω βλ. τριβ(γ)ω
 τριβώνιον: τριμμένο, παλιό ή τραχύ πανωφόρι
 Τριγκεβάρ: Τραγκουεμπάρ (ΝΑ. Ινδίας)
 τριγυρίζω (μτβ. και αμτβ.): περικυκλώνω· περιβάλλω· αποτελώ την περίμετρο
 τριγυρικός,-ινός: γειτονικός, διπλάνος, κοντινός· τοποθετημένος από ολόγυρα
 τριγύρου: ολόγυρα· γύρω
 τριγύρωθεν: ολόγυρα
 τριδιπλος: τριπλός
 τριδουλος: εντελώς υποδουλωμένος
 Τριέστι: Τεργέστη (Τριέστε, Ιταλίας)
 τριήρης: (αρχαίο) πολεμικό (ιστιοφόρο και) κωπήλατο πλοίο
 τρικάρηνος: τρικέφαλος
 Τρικέος βλ. Τριχέος
 Τρίκη: Τρίκαλα (Θεσσαλίας)
 τρίκλινον, το: διαμέρισμα, κατοικία
 τρίκρουνος: που έχει τρεις κρουούς, βρούσες
 τριμπόνι: κοντόκαννο αμυντικό όπλο
 τρίμωξη: στρίμωγμα, πίεση
 τριοδακτύλως: με τα τρία δάχτυλα (σε ιερατική χειρονομία χριστιανικής ευλογίας)
 τριόδος: διασταύρωση τριών δρόμων
 τριπιθάμος: ύψους τριών πιθαμών, πάρα πολύ κοντός
 Τρίπολη βλ. Τρίπολις
 Τριπόλης (γεν.): Τρίπολης (Ταραμπούλους) Λιβάνου
 Τρίπολης, της: έπαληξη του κόμη της Τρί-

πολης (στα τείχη της Λευκωσίας)
 Τρίπολις,-ης: Τρίπολη Λιβύης· Τρίπολη (Ταραμπούλους) Λιβάνου
 τριπολιτισιώτης / Τριπολιτισιώτης: κάτοικος της Τρίπολης (Τριπολιτσάς/Τροπολιτσάς) της Πελοποννήσου
 τρις: τρεις φορές
 τρισάθλιος: πάρα πολύ ταλαίπωρος, δυστυχισμένος· φοβερά κακούργος, πολύ απαίσιος
 τρισαλί: τρισαλίμονο
 τρισκαιδέκατος: δέκατος τρίτος
 τρισκατάρατος: τρισκαταραμένος
 τρισμός: τριξίμο
 τρισολαμπής: τρίφωτος
 τρισόλβιος: τρισευτυχισμένος
 τριστρατο, το: διασταύρωση τριών δρόμων
 τριστρατος: χώρος διασταύρωσης τριών δρόμων
 τρισχίλια (πληθ. ουδ.): τρεις χιλιάδες
 τρίτον (επίρρ.): για τρίτη φορά
 τρίτον, το: το ένα τρίτο
 τρίτον τάγμα: τρίτη (κατώτερη) κοινωνική τάξη στη Γαλλία του «παλιού καθεστώτος», αστοί (μη ευγενείς λαϊκοί, κυρίως των πόλεων)
 τρίτος λογοθέτης: (μη υψηλόβαθμος) αξιωματούχος με διοικητικές αρμοδιότητες (αυλικό αξίωμα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες)
 τριτσάρω: διευθύνω, στρέφω
 τρίτων: (μυθική) θεότητα της θάλασσας, πλάσμα με σώμα που καταλήγει σε ουρά ψαριού ή αλόγου
 τριχάλα: τρίαίνα
 Τριχέος: τριχίος, μικρότερο είδος του ψαριού «τριχίς» (θρίσσα/φρίσσα)· σκουμπρί
 τριχίνος: κανάβινος, από καναβάτσο
 τρογυρίζω: τριγυρίζω
 τρογύρου: ολόγυρα· πλάι
 τρομά' (ά' εν. υποτ.): (να) τολμώ
 τρομακτικότητατος: μεγαλύτερος, εντονότερος
 τρώμαξον (β' εν. προστ. αορ.): τρώμαξε
 τρομασμένος: τρομαγμένος, τρομοκρατημένος· τρομαχτικός
 τρομάω βλ. τρομώ
 τρομερής: τρομερός
 τρομπετιστής: σαλπιγγητής
 τρομώ,-άω: τολμώ
 τρόπαιον: θρίαμβος· μνημείο θρίαμβου
 τροπαιούχος: θριαμβευτής, κατακτητής
 τροπαράκι(ον): μικρό τροπάριο, μικρός λειτουργικός (ορθόδοξος) ύμνος

τροπάρια (πληθ.): βιβλία λειτουργικών (ορθόδοξων) ύμνων
 τροπή: κατεύθυνση, κλίση· ντροπή
 τροπικός, ο: τροπικός κύκλος της Γης
 Τροπολιτσία: Τρίπολη (Πελοποννήσου)
 τροπολογία: μεταβολή
 τρόπος: τρόπος παραγματοποίησης
 τροπώνω: κατατροπώνω
 τρούλα: τρούλος
 τρουμπέτα, -έττι: σάλπιγγα
 τρούπα: τρύπα
 τρούπιος: τρυπημένος
 τροφάλιον: κεφάλι τυριού
 τροφίματα (πληθ.): τρόφιμα
 τρόφιμος: οικότροφος μαθητής
 τροχαλεότης: γρηγοράδα
 τροχίλιον: μακαράς, τροχός τροχαλίας
 τροχός: τροχίζω, ασκώ
 τρυγίζω: τρυγώ, κόβω
 Τρυγόνα: το ψάρι σελάχι
 τρυφερός: λεπτός· εύγευστος· απολαυστικός· νεαρός, αμάλαγος· μικρός, αδύναμος
 τρυφερότης: τρυφερότητα· αδυναμία
 τρυφή: υλική απόλαυση· ηδονή, απόλαυση· διασκέδαση
 τρυφηλός: ηδονικός
 τρυφώ: χαίρομαι ηδονικά· απολαμβάνω υλική πολυτέλεια
 τρώγομαι: μαλώνω άγρια
 τρώ(γ)ω: τρώω· Ξοδεύω το αντίτιμο
 τρώγω δαρμόν: τρώω ξύλο
 τρωθείς (μτχ.): πληγωμένος, ερωτοχτυπημένος
 τρωμένος: πληγωμένος, ερωτοχτυπημένος
 τ'ς (αιτ. πληθ. θηλ. άρθρου ή αντων.): τις· αυτές, τες/τις
 τσα(β)ούσης: ένοπλος θυροφύλακας, φρουρός· αγγελιοφόρος· αστυνομικός, χωροφύλακας· υπαστυνόμος, υπαξιωματικός· οικονομικός διαχειριστής
 τσαβούσ(μ)πασης(ς): αρχηγός της ένοπλης φρουράς του παλατιού, των αγγελιοφόρων του παλατιού
 τσά(γ)κρα: βαλλίστρα, είδος τόξου
 τσαδίρι: τέντα (στρατοπέδου)
 τσακίζομαι: κάμπτομαι· νικιέμαι· σπάζω, κομματιάζομαι· ναυαγώ
 τσακίζω βλ. τσακ(κ)ίζω
 τσάκισμα: κάμωμα· τσαλίμι, κολακεία
 τσακισμός: συντριβή, ήττα
 τσακ(κ)ίζω: συντριβώ, σπάζω· παραβιάζω, ανοίγω· αποκόπτω· παραβαίνω· ναυαγώ, συντριβώ
 τσα(μα)σιρί, το: εσώρουχο, βρακί

τσάμι(ον): έλατο· πεύκο
 τσαμπεράνος: «θαλαμάρχης», «αυλάρχης», είδος παρακοιμώμενου, πρωθυπουργού (αυλικό αξίωμα του κυπριακού φραγκικού βασιλείου ή άλλων δυτικών/δυτικοκρατούμενων χωρών)
 τσάμπρα: δωμάτιο· κρεβατοκάμαρα (συνήθως βασιλικά) ιδιαίτερα διαμερίσματα παλατιού
 τσα(ν)τίρι: τέντα, σκηνή
 τσαούσης βλ. τσα(β)ούσης
 τσαουσαρεμινή(ς): (τσαουσαρέμινη): επιβεωρητής των ένοπλων θηρωρών, φρουρών, αγγελιοφόρων του (οθωμανικού) σουλτανικού παλατιού ή άλλου αρχοντικού
 Τσαουσιμαναστήρι: (Τσαούσιμαναστήρι) μοναστήρι των Βλατάδων (Θεσσαλονίκης)
 Τσάππο(υς): Τσάπ(ε)
 τσάρα: ύπαιθρος, χωριά· χώρα, κράτος
 τσαράνος: χωρικός
 τσαρλατάνος: κομπογιαννίτης, απατεώνας
 τσάρος: αυτοκράτορας της (Μεγάλης) Μοσχοβίας, Ρωσίας
 τσαρσί βλ. τσ(ι)αρσί
 τσαρτσής: έμπορος της αγοράς
 τσασίτης: κατάσκοπος
 τσατίρι βλ. τσα(ν)τίρι
 τσεγκέλι: γάντζος
 τσεγκίστρια (θηλ.): χορεύτρια που χτυπά κλακέτες, μεταλλικό δίσκο ή τέφρι· νεαρή τραγουδίστρια δημόσιου χώρου
 τσεκίνι: χρυσό βενετικό νόμισμα (δουκάτο, λίρα), αντίστοιχο με περ. δυόμισι (ή και περισσότερα, ανάλογα με την εποχή) τουρκαϊκά γρόσια
 τσελε(μ)πή(ς): άρχοντας· άρχοντόπουλο· κύριος
 τσελεμπιλί: αρχοντιά
 τσελεπή(ς) βλ. τσελε(μ)πή(ς)
 τσελλάδα: (μεταλλική) περικεφαλαία
 τσεντίνα: αγνώστη για εκροή ακαθαρσιών στο αμπάρι πλοίου· αμπάρι
 τσερεμόνια, -μόνια/τσιριμόνια: ιεροτελεστία· τελετή· εθιμοτυπία· φιλοφρονητική υποδοχή· φιλοφρόνηση· (ψεύτικη) ευγένεια, φιλοφρόνηση, τσαλίμι
 Τσέρμιστη: Τσερμπστ (Γερμανίας)
 Τσερνίτσα: Κερνίτσα/Κερνίκη (Αιγίον)
 τσερτετατούδες (πληθ.): φρουροί, φύλακες
 τσέφλι(ον): τσόφλι
 τσεφτλίκι βλ. σουφλίκι
 τση (γεν. εν. θηλ. κτητ. αντ.): της

τσι (αιτ. πληθ. θηλ. άρθρου ή αντων.): τις·
 αυτές, τες
 τσ(ι)αρσί: (σκεπαστή) αγορά· δρόμος με
 εμπορικά, μαγαζιά· κεντρική αγορά
 Τσίβα: Εχίβη, Ετσιβ (Echive)
 τσιβέρα: ξύλινο φορείο
 τσιβιτάνος: πολιτικός διοικητής επαρχίας
 (αξίωμα στο κυπριακό φραγκικό βασί-
 λειο)
 τσιγγάνουλε (θηλ.): γύφτισσα, κατσιβέ-
 λα· κολίγισσα, παλιοχωριάτισσα (υβρ.)
 Τσιγόνιας: Τσιγ(κ)όνια
 τσικάλι: τσουκάλι, χύτρα, μαγειρικό σκεύ-
 ος
 τσίκνα: κάπνισμα, μυρωδιά
 τσικόρια: «ραδικοκαφές», αφέψημα από
 ρίζες άγριου ραδικιού (πικραλίδας)
 τσικούρι: τσεκούρι
 τσίλικος: νεόκοπος, γυαλιστερός
 τσιμάρω: κόβω το σχοινί (κάβω) कारαβιού
 τσιμισίρι(ν): λιβάδι· χορτοτάπητας, πε-
 λούζα
 τσιμπλίδα: σπίθα
 Τσιμπλόνας: Τσιμπλός
 τσιμπούκι(ον): προσφορά καπνού για κά-
 πνισμα (σε ναργιλέ), κέρασμα καπνού,
 ναργιλέ
 τσιμπουκσίμπασης: αξιωματούχος υπεύ-
 θυνος για τον καπνό και τη διασκέδαση
 του ηγεμόνα (αυλικό αξίωμα στις παρα-
 δουνάβιες ηγεμονίες)
 τσιμπώ: παίρνω (φαγητό)· τρώω (χτύπη-
 μα, αστείο κτλ.)
 Τσίτσι (πληθ.): Κίτσι
 τσίνορο: βλέφαρο
 τσιράκι: υπηρέτης
 τσιρακλί: υπηρέσια, εκδούλευση
 Τσιρίγο: Κύθηρα
 τσιριμόνια βλ. τσεριμόνια
 τσιριμονιόζος: (ψεύτικα) φιλοφρονητικός,
 προσποιητός· φλύαρος
 τσιρπί (επίρρ.): με το αλφάδι, σε ίσια
 γραμμή
 τσιταίνος: (μη ευγενής) κάτοικος πόλης,
 δημότης
 τσιτιάνι(ον): βαμβακερό (τσιτίνο) ρούχο·
 βράκα, σαλβάρι· εσώρουχο, βρακί
 τσιτσιλιάνος: σικελός
 τσιφλίκι/τσιφτιλίκι/τσεφτλίκι: (οθωμανικό)
 τιμάριο· αγρόκτημα· μεγάλο κτήμα ό-
 που εργάζονται κολίγοι
 τσογλάνι: νεαρός παθητικός ομοφυλόφι-
 λος, προστατευόμενος ισχυρού
 τσοκί, το: τυχαίραστος, αναρριχητικό
 τσόκος: κούτσουρο, ξύλο

τσουκαλάκι: μικρή χύτρα
 τσουκαλάς: αγγειοπλάστης
 τσουκάλι: χύτρα, κατσαρόλα, μαγειρικό
 σκεύος
 τσουκαλοπίνακα (πληθ.): μαγειρικά κτλ.
 πήλινο σκεύη, κουζίνα
 Ττελφίνος: δελφίνι
 τυγχάνω: τυχαίνει να είμαι
 τυλιγάδι(ο): ειλητάριο, τυλιγμένο χειρό-
 γραφο· ξύλινη έλικα, ανέμη· φτερό ανε-
 μόμυλου
 τύπος: αποτύωμα· προεικόνιση, προη-
 γούμενο παράδειγμα· πρότυπο, συντα-
 γή· σχήμα· εκτύπωση· τυπογραφικό πι-
 εστήριο, τυπογραφείο· τυπογραφία· τε-
 λετή, ιεροτελεστία
 τύπτω: χτυπώ
 τυπωθήσόμενος: που θα (εκ)τυπωθεί
 τυπωμένον, το: έντυπο
 τυπώνομαι: εντυπώνομαι· παρουσιάζομαι
 σε ανάγλυφο, άγαλμα κτλ· χαράζομαι,
 κόβομαι (για νόμισμα)
 τυπώνω: εντυπώνω, χαράζω· επιθέτω
 τύπωσις: εκτύπωση
 τυραγνία: τυραννία, τυραννικό καθεστώς
 τύραγνος: τύραννος, δυνάστης
 τυραννία: βασιανιστήριο
 τυραννίζω: βασιανίζω
 τυραννικών, το: τυραννική συμπεριφορά
 τυραννίς: τυραννική διοίκηση
 τυραννίσκος: μικρός τύραννος, βασιαν-
 στής· τιποτένιος τύραννος
 τύραννος: τύραννος· διάβολος
 τυρός: τυρί
 τύφλα: τρυπημένο νόμισμα με ευτελή
 αξία· μού(ν)τζα
 τυφλάγγρα: τυφλόηχο· τύφλα
 τυφλαίνομαι: τυφλώνομαι
 τύφος: υπερβολική περηφάνια, αυθάδεια
 τυφών: τροπική ανεμοθύελλα
 τυχαίνει (απρöss.): πρέπει, αρμύζει
 τυχαίνω: βρίσκομαι, συναντιέμαι κατά τύ-
 χη
 τύχη: τύχη· περιπέτεια
 τυχηρόν, το: τυχαίο συμβάν· (το) τυχερό,
 επιτυχία
 τυχόν (επίρρ.): ίσως· δήθεν· αν τυχόν
 τυχόν, το: συμβάν, γεγονός
 τυχών, ο: ο τυχαίος, ο καθένας, ο οποιοσ-
 δήποτε· (ο) μικρός
 τώνοντι: πράγματι, ακριβώς
 τώρα απάνω: τώρα λοιπόν
 τώρα μεν...τώρα δε: άλλοτε... άλλοτε,
 πότε...πότε
 τώρα ότι: τώρα μόλις

τώρα τώρα: αμέσως τώρα, σε λίγο
 τώρα... τώρα: από τη μια... από την
 άλλη, τότε... τότε
 τως (γεν. και αιτ. πληθ. αρσ. άρθρου ή
 αντων.): των, τους· αυτών, των, τους
 τω (δοτ. αρσ. ή ουδ. άρθρου): στον, στο·
 του· κατά τον, το· με τον, το (κτλ.)

υαλί(ον): γυαλί, κρύσταλλο, φακός
 ύβρες (πληθ.): βριασιές
 υβρίζομαι: προσβάλλομαι
 ύβρις: υπερβολική περηφάνια, έπαρση·
 αυθαιρεσία
 υβρισία: βριασιά
 υβριστικός: προσβλητικός
 ύβριτα: βριασιά
 υγιάειν, υγιαίνειτε (β' εν., β' πληθ. προστ.):
 έχει(τε) γεια· χαιρέ(τε)
 υγιαίνειν (απαρέμφ.): (να) υγιαίνω (κτλ.)
 υγιαίνω: θεραπεύω
 υγιάνω: θεραπεύομαι
 υγεία: υγεία· καλύτερευση της υγείας,
 θεραπεία
 υγιεινός: σώος, ασφαλής
 υγιέστατος: πάρα πολύ υγιεινός, καθαρός
 υγροήλεκτρος, η: «υγράμβραρις», (τροπικό
 ή υποτροπικό) δέντρο που εκκρίνει
 κόμμι (γόμα, δενδρόκολλα)
 υγρότης: υγρασία· νερό
 υδάτιος: υδάτινος
 υδροκένταυρος: ζέβρα
 υδρώπικας: υδρωπικία
 υικός: που αρμόζει σε, ανήκει σε, προε-
 ρχεται από, παιδί
 υλακή: γάβγισμα
 ύλη: υλικό,-ά, ουσία· δασωμένη περιοχή,
 δάσος· αντικείμενο· περιεχόμενο· υπό-
 θεση· στοιχείο,-α, απόδειξη
 υλικός: χωμάτινος, σωματικός· δασικός
 υμείς, υμών, υμίν, υμάς (πληθ. προσ.
 αντων.): εσείς (κτλ.)
 Υμέναιος: θεός του γάμου· γάμος
 υνίον: υνί, αιχμή αλετριού
 υπ'/υπό: κάτω· από· πάνω (αντί: επί)
 υπ' αυτόν, ο: υπήκοος
 υπ' οφθαλμών: μπροστά στα μάτια
 υπαγαίνω: πηγαίνω· φεύγω· προχωρώ,
 εξελίσσομαι· εφαρμόζομαι
 υπαγαίνω έξω: βγαίνω
 ύπαγε (β' εν. προστ.): πήγαινε
 υπαγορεύω: εκφωνώ
 υπάγω (μτβ. και αμτβ.): οδηγώ κάποιον·
 πηγαίνω· φεύγω· προχωρώ, εξελίσσο-
 μαι· εφαρμόζομαι· είμαι
 υπάγω + μτχ.: συνεχίζω να + υποτ.

υπάγω εις κόρακας: πηγαίνω στα τσακί-
 δια, στον διά(β)ολο
 υπάγω καλά: είμαι στα καλά μου
 ύπαιθρος: που ζει στο ύπαιθρο, όχι κάτω
 από στέγη
 υπανδρεία: γάμος
 υπανδρεμένος: παντρεμένος
 υπανδρεύω: παντρεύω
 ύπανδρος (θηλ.): παντρεμένη γυναίκα
 υπάντησις,-η: συνάντηση· προϋπάντηση
 υπαντώ: συναντώ· προϋπαντώ· πέφτω
 επάνω σε κάποιον
 υπαντώμουν (α' εν. πρτ.): συναντιόμουν
 υπάρχοντα, τα (πληθ.): περιουσία
 υπάρχω: υπάρχω· είμαι
 ύπατος: ανώτερος
 υπείρ άλα: πάνω στη θάλασσα
 υπεκρίνομουν (α' εν. πρτ.): υποκρινό-
 μουν
 υπενάντιος: αντίπαλος, εχθρός
 υπενεγκών (μτχ.): υποφέροντας
 υπέρ: πάνω· υπέρ, για· πέρα· περισσότε-
 ρο
 υπέρ το μέτρον: πάρα πολύ, υπερβολικά
 υπέρ φύσην: υπερβολικά, εξαιρετικά
 υπεραγγελικός: που ξεπερνά τους αγγέ-
 λους
 υπεραγία (θηλ.): που ξεπερνά τους αγί-
 ους· επίθ. της Παναγίας
 υπέραγνος: αγνότατος
 υπεράνω: πάνω
 υπεραυξάνω: μεγαλώνω
 υπερβαίνω: ξεπερνά ανηφορίζοντας· περ-
 νάω
 υπερβάλλον, το: υπερβολική ποσότητα
 υπερβαλλόντως: πάρα πολύ, υπερβολικά
 υπερβάλλω: υπερβολικός
 υπερβολή (επίρρ.): υπερβολικά
 υπερβολή του νοός: υπερβολική ευφυΐα,
 φρονιμάδα
 υπερδέξιος: πολύ κατάλληλος, στρατηγι-
 κός
 υπερδοξάζομαι: δοξάζομαι με το παρα-
 πάνω
 υπερέβει (γ' εν. υποτ. αορ., απαρέμφ.
 αορ.): ξεπεράσει· (να) υπερβώ (κτλ.)
 υπερεπαίνω: επαίνω με το παραπάνω
 υπερεσία: υπηρεσία
 υπερέχω: υπερτερών, ξεπερνάω
 υπερηφανεία: αυθάδεια
 υπερηφανεύομαι: αντιστέκομαι, πεισμα-
 τώνω
 υπερήφανος: ακατάδεχτος· αυθάδης
 υπερήφανος, ο: Εωσφόρος, σατανάς
 υπερθουαμάζω: καταπλήσσομαι, απορώ

πολύ
 υπερθαύμαστος: εξαιρετικά θαυμαστός, καταπληκτικός
 ύπερθεν: από πάνω
 υπεριχώ: καταφέρνω
 υπέρκαλα (επίρρ.): πάρα πολύ καλά, με το παραπάνω καλά
 υπέρλαμπρος: πολυτελέστατος
 υπέρμαχος: υπερασπιστής
 υπερχαλῶ: πολεμῶ για, υπερασπίζομαι μια υπόθεση
 υπερμεγέθης: πάρα πολύ μεγάλος, τεράστιος
 υπέρμετρα (επίρρ.): υπερβολικά
 υπέρογκος: εξαιρετικά μεγάλος· πολύ θαυμαστός· φοβερά υπερήφανος
 υπερόπτης, υπεροπτικός: περήφανος· αλαζονικός· περιφρονητικός
 υπεροχή: αέρας, αυτοπεποίθηση
 υπέρπλουτος: άμπλουτος
 υπέρπυρον, το: «σόλιδος», χρυσό βυζαντινό νόμισμα
 υπέρτατα (επίρρ.): με τον άνωτερο τρόπο, εξαιρετικά
 υπέρτατος: άνώτατος
 υπέρτερος: άνωτερος
 υπερτερώ: ξεπερνῶ
 υπέρτιμος: εξαιρετικά πολύτιμος· εξαιρετικά τιμημένος
 υπερυψώνω: μιλά με υπερεπαινετικά λόγια για κάποιον
 υπερφυής: υπερφυσικός
 υπερχαδέω: γεμίζω κάποιον με χάρια
 υπεστρωμένος: στρωμένος
 υπεσχέθην,-ητε (γ' εν., β' πληθ. αορ.): υποσχέθηκε,-εθήκατε
 υπηγαίνω: πηγαίνω
 υπηγαίνω τον γύρο: εκλέγομαι με τη σειρά
 υπήγε,-ον (γ' εν., ά' εν. αορ.): πήγε,-α
 υπήκοον, το: υπήκοοι
 υπήκοος: υπάκουος
 υπηρέσια: δουλειά· εξυπηρέτηση, προσφορά υπηρεσίας
 υπηρέτης (επίθ. και ουσ.): εντεταλμένος· λειτουργός· πρεσβευτής· υπουργός· (μέγας) βεζίρης
 υπηρέτης της αυθεντίας: βασιλικός (σουλτανικός) υπηρέτης· μισθοφόρος, φρουρός
 υπηρέτης της αυλής: βασιλικός υπηρέτης· μισθοφόρος, φρουρός
 υπηρέτισσα (θηλ.): που προσφέρει υπηρεσίες· υπηρέτρια, δουλεύτρια, σκλάβα
 υπηρετούμαι: εξυπηρετούμαι· μου σερβί-

ρεται,-ονται, παίρνω
 υπηρετώ (μτβ. και αμτβ.): προσφέρω· επέχω θέση, χρησιμεύω ως
 υπνηλός: υπναλός
 Υπνοβασιλεύς: «Ευδιάναξ», βασιλιάς της γαλήνης (της νύχτας, του ύπνου)
 υπνώνω: κοιμούμαι, παίρνω έναν ύπνο
 υπό βλ. υπ'
 υπό, το: το αντίθετο· το δυτικό (ημισφαίριο)
 υπό την σήμερον: σήμερα, τώρα
 υπό τον ήλιον: πάνω στη γη
 υποβλέπω: διαβλέπω
 υπόγειος: υπόγειος
 υπογελῶ: περιπαίζω
 υπογκουβερνός: υποεπίτροπος, υποκηδεμόνας
 υπογράφωμαι,-ω: υπογράφω· προσυπογράφω
 υπόδειγμα: παράδειγμα, παραδειγματική ιστορία
 υποδείχων: δείχνω, παρουσιάζω
 υποδένομαι (αμτβ.): φορώ υποδήματα
 υποδένω: δένω τα πόδια από κάτω, φορώ σε κάποιον υποδήματα, παπουτσώνω
 υποδεξιώς,-η: υποδοχή
 υποδέχομαι: γίνομαι δεκτός· γίνομαι δεκτός τιμητικά
 υποδηματάς: παπουτσής
 υπόθεσις,-η: ζήτημα, υπόθεση, θέμα· αντικείμενο, πράγμα· συμπεριφορά
 υποθετικός: ας υποθεθεί, ας πούμε
 υποθέτοντας (επίρρ.): στην περίπτωση (που)
 υποθηκοφύλαξ: τηρητής παρακαταθήκης, εγγύησης
 υποκάμισον: εσώρουχο
 υποκάμνω: ξεκάνω
 υποκαπετάνος: υπολοχαγός· υποδιοικητής
 υποκάτω: κάτω από· κάτω
 υποκάτω εις: κάτω από τη διοίκηση· υπό τις διαταγές· κάτω από την επίβλεψη, με δάσκαλο
 υποκάτωθεν: κάτω από
 υπόκαυστον, το: λουτρό (χαμάμ)· σκάφη πάνω σε φωτιά, σόμπα· σκάφη με ζεστό νερό
 υπόκειμαι: υπόκειμαι σε άνωτερον ιεραρχικά· είμαι, από ιεραρχική άποψη
 υποκείμενον, το: άτομο, πρόσωπο· προσωπικότητα· ζήτημα, θέμα, αντικείμενο
 υποκείμενος (επίθ. και ουσ.): υποταγμένος· υποτελής· υπόχρεος· αναγκασμένος· υπάκουος· υπήκοος

- υποκλινέστατος: πάρα πολύ ευλαβικός, ταπεινός
- υποκλίνω: υποκλίνομαι, υποτάσσομαι
- υπόκλισις: υποταγή, σεβασμός
- υποκρίνομαι: παίζω θέατρο, προσποιούμαι
- υποκρίνομαι την καλοσύνην: κάμνω τον καλό
- υπόκρισις,-η: προσποίηση, υποκριτική συμπεριφορά, θεατρinισμός· υποκρισία
- Υποκριτάν (γεν. αρσ. επιθ.): (του) υποκριτή (με μίμηση γάλλ. κατάλ.)
- υποκρύπτω: κρύβω
- υποκύπτω: δέχομαι
- υπολαμβάνομαι: θεωρούμαι
- υπολαμβάνω (μτβ. και αμτβ.): εκλαμβάνω, νομίζω, θεωρώ· υποπτεύομαι
- υπολέγω εμαυτώ: λέω μέσα μου
- υπολείπομαι: (απο)μένω
- υπόληψις,-η: γνώμη· αντίληψη· καλή γνώμη, ιδέα· καλό όνομα, φήμη, υπόληψη, εκτίμηση· φιλoτιμία, εγωισμός
- υπόμαυρος: όχι πολύ μαύρος· σκούρος, σκουρωπός
- υπομένω: κάμνω υπομονή
- υπόμνημα: σχόλιο· απομνημόνευμα, χρονικό
- υπομνηματικόν γράμμα: έγγραφο υπόμνημα, νότα
- υπόνομος: λαγούμι
- υπόπαχος: λεπτός
- υποπίπτω: περιπίπτω· πέφτω· υποκύπτω
- υποπίπτω εις: παθαίνω, υφίσταμαι
- υποπόδιον, το: που βρίσκεται κάτω από τα πόδια· πάτημα των ποδιών
- υποπτευθήκεται (β' πληθ. αορ.): φοβηθήκατε
- υποπτεύομαι: φοβάμαι· διστάζω
- υποπτεύομαι μετά: υποπτεύομαι
- υποπτεύοντας (μτχ.): υποπτεύόμενος
- υποπτεύω: υποπτεύομαι, μπαίνω σε υποψία· μαντεύω· φοβάμαι
- ύποπτος: κατάπληκτος
- υποστατικόν, το: αγρόκτημα· αγροτική (αρχοντική) έπαυλη με κτήμα
- υποστήνω: παρουσιάζω, φέρνω· αναφέρω
- υποστηριγμένος: στηριγμένος
- υποστηριζώ: στηρίζω, στηρίζω κάποιον στα πόδια του
- υποστρέφω: γυρίζω· επιστρέφω· αλλαξοπιστώ
- υποστροφή: υποτροπή
- υποσχέθητε (β' πληθ. αορ.): υποσχεθήκατε
- υποσχεμένος: τον οποίο έχει υποσχεθεί κάποιος, υπεσχημένος
- υποσχόμενος: υπεσχημένος, ομολογημένος
- υποταγή: εξουσία· κατοχή· υποταγή· υπακοή, πειθαρχία· μοναστική υποταγή· υπηρεσία· υπηρετικό προσωπικό, ακολουθία
- υποταγμένος: υποχρεωμένος
- υποταζόμεσθεν (β' πληθ.): υποτασσόμαστε
- υποτακτικός, ο: δόκιμος ή νεοχειροτονημένος μοναχός που ασκείται κάτω από την εποπτεία ενός πρεσβύτερου μοναχού (γέροντα)
- υποταγμένος: υποταγμένος· υποτελής
- υποτίθεμαι: προβάλλω το πρόσχημα, προσποιούμαι
- υποτίπως: εντυπωσιακή, επιβλητική περιγραφή
- υπουλότης: υποκρισία
- υπούργημα, υπουργία: υπηρεσία· βοήθεια· εκδούλευση, εξυπηρέτηση
- υπουργός: βοηθός
- υπουργώ: παρέχω υπηρεσία· παίζω τον ρόλο
- υποφέρ(ν)ω: υπομένω· αναλαμβάνω το βάρος· ανέχομαι· αντέχω, κάμνω υπομονή· ξεπερνάω
- υποφεύγω: αποφεύγω
- υπόφορος: (φόρου) υποτελής
- υποφτευτεί (γ' εν υποτ. αορ.): υποπτευθεί
- υποχείριος: υποτελής, σκλάβος· δουλοπάροικος, κολίγος
- υπόχρεα (θηλ.): υποχρεωμένη
- υπόχρεος: υποχρεωμένος
- υποχρεώνομαι: δεσμεύομαι
- υποχρεώνω: υποτάσσω· παρέχω κάτι, υποχρεώνοντας τον αποδέκτη· προσελκύω
- υποχρέωσις: δέσμευση, σκλάβωμα
- υποχρεω(σ)τικός: που υποχρεώνει, σκλαβώνει, φιλοφρονητικός, κολακευτικός
- υποψία: φόβος
- υπώρεια: πρόποδες· πλαγιά
- Υρκάνιος: Υρκανός
- ύστατος: τελευταίος
- ύστερα (επίρρ.): κατόπιν· τελικά· αποπάνω
- ύστερα αφού: αφότου
- ύστερα με: ύστερα από
- ύστερα οπού: από τότε που θα
- ύστερα τί: και λοιπόν (ερωτ.)
- υστερηθείς: στερημένος
- υστέρημα: στέρηση
- υστερημένος: στερημένος
- υστερ(ι)νός: τελευταίος
- ύστερο, το βλ. το ύστερο

ύστερον (επίρρ.): ύστερα, κατόπιν
 ύστερον αφόντις: από τότε που
 ύστερον εις πολύν καιρόν: ύστερα από
 πολύ καιρό

ύστερα: μεταγενέστερος, μελλοντικός·
 επόμενος· τελευταίος· ακραίος, χειρό-
 τερος

υστερότερον (επίρρ.): αργότερα
 υστέρου (επίρρ.): κατόπιν
 υστερούμαι (μτβ. και αμτβ.): στερούμαι,
 χάνω· χάνομαι· λείπω
 υστερώ: στερώ (κάποιον), του παίρνω
 (κάτι)· αφαιρώ

Ύσχα: «φώκαινα», είδος δελφινίου
 υφαιμένος: υφασμένος
 ύφεις: καταλάγιασμα

Υψηλή Πόρτα: Υψηλή Πύλη, (σουλτανική,
 αυλική) κυβέρνηση της οθωμανικής αυ-
 τοκρατορίας· οθωμανική διοίκηση· οθω-
 μανική αυτοκρατορία

υψηλός: ψηλός· ανώτερος· προερχόμενος
 από ανώτερον

υψηλός αυχήν: κόρδωμα, έπαρση
 υψηλότατος: πάρα πολύ ψηλός· πάρα πολ-
 λύ μεγάλος· εξυπνότατος, πάρα πολύ
 λεπταίσθητος (ίσως αντί του: υψιλότα-
 τος)

υψηλότερος: ανώτερος· πνευματικότερος
 υψηλότης μου, η: εγώ ο υψηλότατος, εγώ
 ο πρίγκιπας

υψηλοφροσύνη: μεγαλείο· φιλοδοξία· έ-
 παρση, εγωισμός

υψίκομος: έως επάνω χορταριασμένος
 ύψινος: γύψινος

υψοποιός: ανυψωτικός
 ύψος: ύψος· μήκος· κορύφωση

ύψος, το: ο υψηλότατος (πρίγκιπας, ηγε-
 μόνας, βασιλιάς)

ύψος μου, το: εγώ ο υψηλότατος, εγώ ο
 πρίγκιπας (ηγεμόνας, βασιλιάς)

υψούμαι: ανεβαίνω
 υψώνω: αναγορεύω

ύψωσις,-η: εξύψωση, δόξα· έπαρση

φαβορίτα (θηλ.): ευνοουμένη
 φαγί: φαΐ

φαγία (πληθ.): τρόφιμα
 Φαγκουνούτι: (ίσως) Φάνερ Χέε (Fahner

Höhe, «Ανεμοδαρμένα Ύψη», λόφοι ΒΔ.
 του Έρφουρτ, Γερμανίας)

φαγοποτίζω: ταΐζω και ποτίζω
 φαγοποτίν, φαγοπότος: φαγοπότι, συ-
 μπόσιο

φαγφουρένιος: πορσελάνινος
 φαγφουρί: πορσελάνη

φαγωμός: φαγητό, καρπός
 φαζάνος: φασιανός
 φαητό: φαγητό
 φαιδρός: εύθυμος, ευχάριστος
 φαίλονι: μακρύ ιερατικό άμφιο (μανδύας)
 χωρίς μανίαια

φαίνεται (απρόσ.): (μου) φαίνεται καλό,
 νομίζω, αποφασίζω· αποδεικνύεται·
 βγαίνει απόφαση, ετυμηγορία
 φαίνομαι βλ. φαίνου(υ)μαι
 φαίνομαι εις το μέσον: εμφανίζομαι, ανα-
 δεικνύομαι

φαινόμαστε (ά' εν. πληθ. πρτ.): φαινόμε-
 σταν

φαινόμενος: παρουσιαζόμενος
 φαινόμενος, ο: ο δήθεν

φαινόμεσθεν (ά' πληθ.): έχουμε γνώμη,
 μας φαίνεται

φαίνο(υ)μαι: εμφανίζομαι· αναδύομαι, πα-
 ρουσιάζομαι, φηγουράω· δείχνομαι· πα-
 ρευρίσκομαι· εκδηλώνομαι· εκλαμβάνο-
 μαι· αποδεικνύομαι

φακός: φακή, κόκκος φακής

φαλάγγι(ν): δοκάρι πάνω στο οποίο στη-
 ρίζεται ναυπηγούμενο πλοίο· διάστη-
 μα, μήκος ίσο με το μήκος (του) πλοίου

φάλαγξ: στρατιωτικό τμήμα, παράταξη
 φάλσια: απάτη

φάλτσος: απατεώνας
 φάμα: φήμη, διάδοση, εξάπλωση της φή-
 μης

φαιμέλια,-ελία,-ελιά: οικογένεια
 φαιμίλια,-ιλία,-ιλιά: οικογένεια

φαιμ'ιλία: οικογένεια
 φάμπρικα: εργοτάξιο, οικοδομή· οχυρω-
 ματικά έργα υπό κατασκευή· εργοστά-
 σιο

φαιμπρικάρω: κατασκευάζω
 φαν, το: φαγητό, τροφή

φανάρι(ον): λαμπάδα· λάμπα λαδιού, κα-
 ντήλα

φανερά (επίρρ.): φανερά· δημόσια εκτε-
 θεμένος,-η,-ο

φανερών (ουδ. και απρόσ.): (είναι) φανερό
 φανερός: δημόσιος

φανερωμένος, ο: που έχει αποκαλυφθεί,
 που έχει αποκαλύψει την ταυτότητα
 του

φανερώνομαι: εμφανίζομαι υπερφυσικά
 φανερώνω: αποκαλύπτω· δηλώνω· κηρύτ-
 τω

φανεστρα: παράθυρο, φινιστρίνι
 φάνην (απρόσ. αορ.): φάνηκε καλό

φανίζεται (απρόσ.): φαίνεται καλό
 φανίζομαι: εμφανίζομαι, φαίνομαι

φανός: εξωτερικό σημάδι διάθεσης· γνώμη· φανάρι
 φαντάζω: αναδεικνύομαι· φαίνομαι μεγαλοπρεπής, φανταχτερός· λάμπω
 φαντάσθητι (β' εν. προστ. αορ.): φαντάσου φαντασθή· όνειρο, οπτασία· ιδέα· φαντασίωση· παράξενη ή μεγάλη ιδέα· λανθασμένη ιδέα· φανταστική, ψεύτικη εικόνα, απάτη· φανταστικό, απατηλό αντικείμενο, εμφάνιση, θέαμα· αταίριαστη, δαμονική ιδέα· κακή διάθεση· παρὰξενιά, ιδιορρυθμία, ιδιοτροπία, καπρίτσιο· φαντασμένη εμφάνιση, συμπεριφορά· πολυτέλεια· μεγαλοπρέπεια φαντασιώδης: φανταστικός· φαντασμένος φάντασμα: υπερφυσικό τέχνασμα φανταστικότητα: γεμάτος από πάρα πολλές φαντασιώσεις, περίεργες ιδέες φανταστός: που ανήκει στη, σχετίζεται με τη, φαντασία· φανταστικός φάντης: πεζικάριος φάραγι: φαράγγι, χαράδρα φαραωνίτης: (μονοφυσίτης κόπτης της Αιγύπτου) γύφτος, τσιγγάνος φάρδα: «ποδιά», κάτω τμήμα πολεμικής στολής, πανοπλίας φαρμακερός: δηλητηριώδης· καταστροφικός φαρμακευμένος: δηλητηριασμένος φαρμακεύς: δηλητηριαστής, μάγος φαρμακεύω: δηλητηριάζω φαρμακισμένος: δηλητηριώδης· νοσηρός φαρμακώδης: γεμάτος φαρμάκι, χολή φαρφουρί: πορσελάνη Φατζέλ: Φατζελ-Ισφαχανί φάτην: φάτην ταγίστρα, παχνί· στάβλος φατρία: ομάδα μοϊδεατών· κόμμα· συμμορία· φατριασμός, κομματική πολιτική φαύλος: αχρείος, κακός φαυλότης: κακία, ελάττωμα φαύνος: (μυθική) θεότητα των δασών και της υπαίθρου, σάτυρος φε (επιφ.): μά την πίστη μου· α, αλίμονο φεβρές: ανάβρουσμα, αναπήδηση νερού, συντριβάνι Φεγγαρινός: «Μήνιος», που έχει το σχήμα (ή τα χαρακτηριστικά, το φως) της Σελήνης Φεγγαριώτης: «Σεληνίτης», κάτοικος της Σελήνης φέγγει (απρόσ.): ξημερώνει φέγγος: λάμψη· φεγγάρι φέδε, το: ένορκη υπόσχεση πίστης· πιστοποίηση, πιστοποιητικό Φεδερίγος: (βασιλιάς της Σικελίας) Φρι-

δερίκος (Φεντερίγκο) Β' φείδομαι: λυπάμαι, τσιγκουνεύομαι· συγκατατούμαι (για να μην πω)
 φε(ι)τιφάς: «νόμιμο ερώτημα», (μουσουλμανική) νομοκανονική γνώμη ή απόφαση φελούκα: μικρό, ελαφρό και γρήγορο σκάφος με πανί και κουπιά· βοηθητική λέμβος μεγαλύτερου ιστιοφόρου· πλήρωμα λέμβου 'φελώ: αξίζω, έχω δύναμη· είμαι, αποδεικνύομαι ικανός φέξη: φως· φωτίσιση, φωτισμός φεουδάρω: κατέχω βάσει του φεουδαρχικού δικαίου φεργάδα: φρεγάτα, μεγάλο πολεμικό πλοίο, ναυαρχίδα φέρε (δεικτ. επίρρ., μόριο): νά, ιδού λοιπόν φερετζές: (μουσουλμανικό) γυναικείο κάλυμμα κεφαλής· ιερατικό κάλυμμα, επενδύτης, ράσο φερθείς (μτχ.): που έχει προσκομιστεί φερμάνι: έγγραφο (σουλτανική) διαταγή, διάταγμα φερμένος: που έχει έρθει φέρ(ν)ομαι: (απο)κομιζόμαι· μεταφέρομαι· κινούμαι, ωθούμαι· παρακινούμαι· πηγαίνω, φτάνω· οδηγούμαι· έρχομαι· καταρακωλό· επιτίθεται· (συμπερι)φέρομαι φέρ(ν)ομαι με: φέρ(ν)ομαι σε φέρ(ν)ω: κουβαλώ, μεταφέρω· φέρνω· προσδίδω· έχω, τρέφω· προβάλλω, θέτω· κάμνω· λέω φέρ(ν)ω γύρω: τριγυρίζω· περιφέρομαι, κάνω περιοδεία φέρ(ν)ω εις την όρεξήν μου: φέρνω με τα νερά μου φέρ(ν)ω εις το μέσον: αναφέρω φέρ(ν)ω πρόσωπον: αντιπροσωπεύω φέρ(ν)ω το τραπέζι: στρώνω τραπέζι, φέρνω φαγητό φέρ(ν)ω τριγύρω: κάμνω κυκλικό αγωγό, κανάλι φέρομαι βλ. φέρ(ν)ομαι φέροντα (μτχ.): φέροντας φέρω βλ. φέρ(ν)ω φέστα: γιορτή φετίσιος: μαγικός, στοιχειωμένος φετιφάς βλ. φε(ι)τιφάς φευ: αλίμονο φεύγα (β' εν. προστ.): «άπαγε», κουνήσου από τη θέση σου φευγάκι: φευγό φεύγε (β' εν. προστ.): απομακρύνσου, φύγε

φευγόν: φυγή
 φεύγοντας (μτχ. και επίρρ.): με τη φυγή
 φεύγω (μτβ. και αμτβ.): απομακρύνω, με-
 ταικινώ· αποφεύγω· ξεφεύγω, διαφεύ-
 γω· γλιτώνω· φεύγω μακριά· δραπε-
 τεύω· το σκάνω, το έχω σκάσει (από)·
 φεύγω καταδιωγμένος· μεταναστεύω
 (από)· χάνομαι
 φεύγω από: αποφεύγω
 φεύγω μέσα τις ράχες: παίρνω τα βουνά,
 το σκάνω
 Φήβη: Θήβη
 φηγός: αγριοβαλανιδιά, ρουπακιά
 φήμη: επευφημία, ζητωκραυγή, απόδοση
 τιμής
 φημιζομαι: διαδίδομαι· διαφημιζομαι, δο-
 ξάζομαι
 φημιζω: επευφημώ, δοξάζω· επικροτώ· α-
 ναγορεύω
 φήνω: αφήνω
 φθαιξιμον: σφάλμα
 φθάνει (απρόσ.): αρχεί
 φθάνει ο νους (απρόσ.): κόφτει ο νους, εί-
 ναι έξυπνο το μυαλό
 φθάνει το πνεύμα (απρόσ.): μπορεί να
 συλλάβει ο νους
 φθάνω: προφταίνω
 φθαρθεί (γ' εν. υποτ. αορ.): φθαρεί
 φθαρόμεσθεν (α' πληθ.): φθειρόμαστε, λώ-
 νουμε
 φθειρομαι: καταστρέφομαι
 φθειρώ: διαφθειρώ (σεξουαλικά)· ξεπαρ-
 θενεύω· καταναλώνω· καταστρέφω·
 σκοτώνω
 φθερούγες (πληθ.): φτερά
 φθίνομαι: μαραίνομαι, σβήνω
 φθινόπωρον: εποχή συγκομιδής καρπών·
 αφθονία
 φθορά: ζημία· καταστροφή
 φθορεύς: καταστροφέας
 φθοροποιός: καταστροφικός, βλαβερός·
 καταστρεπτικός, ολέθριος
 φθυάριν: φτυάρι
 φιάγκο, το (ή: φιάγκος, ο): πλευρό· λαγό-
 να
 φιλαγαθία: αγάπη προς το καλό
 φίλινα: φίλη
 φιλάληθος: που αγαπά την αλήθεια
 φιλανθρωπότητος: γεμάτος από πολύ με-
 γάλη ανθρωπιά
 φιλαπόλυτος: απολυταρχικός, καταπιε-
 στής
 Φιλαργυριτάν (γεν. αρσ. επιθ.): (του) φι-
 λάργυρου (με μίμηση γαλλ. κατάλ.)
 φιλάρετος: που αγαπά την αρετή

φιλαρπαγία: αγάπη για την αρπαγή, τη
 λεηλασία
 φιλαρχος: που αγαπά να εξουσιάζει· που
 αγαπά τα αξιώματα
 φιλαυτάρκης: που αγαπά την αυτάρκεια
 φιλαυτία: εγωισμός
 φιλιδσένιος: φτιαγμένος από ελεφαντό-
 δοντο
 φιλεργός: εργατικός, φιλόπονος
 φιλεύομαι: μου προσφέρεται φαγητό, φι-
 λοξενία· κερνιέμαι· διασκεδάζω
 φιλευσεβής: που αγαπά την ευσέβεια· φι-
 λόθρησος
 φιλεύω: προσφέρω σε κάποιον φαγητό,
 φιλοξενία· κερνώ· φιλοξενώ
 φίλια: φίλια· φιλική συγκέντρωση· αγά-
 πη, έρωτας
 φιλιατρός: στόμο, σθηθίο (πηγαδιού)
 Φιλιππέ, η: Φιλιππούπολη (Πλόβντιβ,
 Βουλγαρίας)
 Φίλιππος: (βασιλιάς της Μακεδονίας) Φί-
 λιππος Ε'· (βασιλιάς της Ισπανίας) Φί-
 λιππος Β'
 φιλιώνομαι: γίνομαι φίλος κάποιου· συμ-
 φιλιώνομαι· συμμαχώ
 φιλ'νάδα: φιλενάδα
 φιλογένεια: φιλοπατρία, πατριωτισμός
 φιλογενής: που αγαπά το γένος, το έθνος,
 τους ομογενείς του· πατριώτης
 φιλοδίκαιον, το: αγάπη στη δικαιοσύνη
 φιλοδωρό: δίνω δώρο, -α, δίνω φιλοδώρη-
 μα
 φιλοζοφία: φιλοσοφία με γαλλική (διαφω-
 τιστική, επαναστατική) προέλευση· α-
 γάπη για το σκοτάδι, σκοταδισμός
 φιλόθεος: που αγαπά τον Θεό
 φιλοΐστωρ: που αγαπά την ιστορία
 φιλόκακος, φιλόκαλος: που αγαπά το κα-
 κό/καλό
 φιλοκλήσιος: που αγαπά την εκκλησία,
 φιλακόλουθος
 φιλοκυνηγάρης: που αγαπά το κυνήγι
 φιλολογία: γραμματεία· λογοτεχνία, ποι-
 ηση· γραμματειακή γνώση
 φιλομάθεια: αγάπη προς την παιδεία, τη
 μόρφωση
 φιλομαθής: φιλοπερίεργος
 φιλομάρτυς: που αγαπά τους μάρτυρες
 (της εκκλησίας)· που αγαπά, κυνηγά
 (κτλ.) λείψανα μαρτύρων
 φιλομετάβολος: που αγαπά την αλλαγή
 Φιλόμηλα: τρίγλια, μπαρμπούνη
 φιλομόναχος: που αγαπά τους μοναχούς
 (καλόγερους)
 φιλόμουσον, το: αγάπη στην παιδεία, τα

γράμματα και τις τέχνες
 φιλόμουσος: που αγαπά την παιδεία, τα
 γράμματα και τις τέχνες
 φιλονικώ: συναγωνίζομαι· ερίζω· αμφισβη-
 τώ
 φιλόπαις: που έχει αγάπη στα παιδιά (του)
 φιλοπάρθενος: που αγαπά την Παναγία
 φιλοπάτωρ: στοργικός πατέρας
 φιλοπροσωπία: ιδιοτέλεια, εγωισμός
 φιλοσοφίζω: μορφώνω φιλοσοφικά, κά-
 μνω κάποιον σοφό, φιλόσοφο
 φιλοσοφικά, τα: φιλοσοφία· ανώτερη παι-
 δεία
 φιλοσοφική πέτρα: λυδία λίθος, (μετασχη-
 ματιστική) πέτρα των αλχημιστών
 φιλοσοφικόν σχολείον: «σχολείο της φιλο-
 σοφίας, των φιλοσοφικών μαθημάτων»,
 ανώτερη σχολή
 φιλοσοφικός: φιλοσοφημένος· φωτισμένος,
 ελεύθερος· αλχημιστικός
 φιλόσοφος (επιθ. και ουσ.): φιλόσοφος·
 καθηγητής, δάσκαλος φιλοσοφίας· δά-
 σκαλος· διαφωτιστής στοχαστής, συγ-
 γραφέας, σοφός του Διαφωτισμού· αλ-
 χημιστής
 Φιλόσοφος: Αδαμάντιος Κοραής
 φιλοσωτηρία: αγάπη, προαίρεση για τη
 σωτηρία
 φιλοσώφρων: που αγαπά τη φρονιμάδα,
 σύνεση
 φιλοτέχνημα: κατασκευάσμα αγάπης·
 καλλιτέχνημα
 φιλοτιμία: διάθεση, τάση που υπαγορεύε-
 ται από φιλότιμο, ζήλο· εγωισμός
 φιλοτιμούμαι: κινούμαι από φιλότιμο, ζή-
 λο· έρχομαι στο φιλότιμο, σε άμιλλα·
 συναγωνίζομαι· φιλοδοξώ· έχω (τον) ε-
 γωισμό
 φιλοτιμώ: προσφέρω δώρα· χαρίζω· υπο-
 χρεώνω κάποιον
 φιλόφθονος: που αγαπά τον φθόνο, φθο-
 νερός
 φιλοφρονέστερος: πιο φιλοφρονητικός
 φιλοφρονούμαι: φέρομαι φιλοφρονητικά,
 τιμώ
 φιλοφρόνως: φιλικά και ευγενικά, φιλο-
 φρονητικά
 φιλοφροσύνη: φιλοφρονητική υποδοχή
 φιλόχριστος: που αγαπά τον Χριστό
 φιλόχρυσος: φιλάρχυρος
 φιλιτσένιος: φτιαγμένος από ελεφαντόδο-
 ντο
 φίλιτσι: ελεφαντόδοντο, ελεφαντοκόκαλο
 φίλτρον: αγάπη· αντικείμενο αγάπης
 φίλυρα: φλαμουριά

φιλώ: φιλώ· είμαι ερωτευμένος
 Φιλώνης: Φίλων
 φίμπια: πόρπη, αγκράφα
 φίνος: λεπτός· ωραίος
 φιο(υ)ρ, το: λουλούδι· απάνθισμα, ανθο-
 λογία
 Φιορδαλιζά: Φιορνταλιζό
 φιορεντίνος/Φιορεντίνος: Φλωρεντίνος
 Φιορέντσα: Φλωρεντία (Φιρέντσε, Ιτα-
 λίας)
 φιορίνι: χρυσό νόμισμα (της Φλωρεντίας
 και άλλων ευρωπαϊκών κρατών) με διά-
 φορες κατά εποχή και τόπο ισοδυνα-
 μίες
 φιοργάδα: φρεγάδα, τρικάρταρο πολεμικό
 ιστοφόρο, ναυαρχίδα
 Φίσιας: Φιντίας
 φιτίλι: νήμα έμποτισμένο με καυστική, εύ-
 φλεκτη ύλη
 φκιάνω βλ. φτιάνω
 φκιάνω σαν παπαδιά: κάμνω (κάποιον)
 μουσκεμα
 φκιασίδι: ψιμίθιο, μακιγιάζ
 φκιάσιμον: κατασκευή, τακτοποίηση
 φλαμπουρ(ι)άρης: «σημαιοφόρος», στρα-
 τωτικός διοικητής (οθωμανικής) επαρ-
 χίας
 φλάμπουρο(ν): πολεμικό λάβαρο, ση-
 μαία· λάβαρο (μουσουλμανικού) ιερού
 πολέμου
 Φλανδρία: Φλάνδρα, Κάτω Χώρες
 φλαρόπαπας: ρωμαιοκαθολικός ιερομό-
 ναχος
 φλέβα: πηγή· κοίτασμα λάβας, μετάλλου,
 πετρώματος
 Φλεβάριος: Φεβρουάριος
 φλεβοτομία: τομή, κόψιμο φλέβας (φλε-
 βών)· αφαίμαξη
 φλεβοτομούμαι: υποβάλλομαι σε αφαίμα-
 ξη
 Φλεουρί: (καρδινάλιος) ντε Φλερί (André-
 Hercule de Fleury)
 Φλευρί: (ιερέας και εκκλησιαστικός ιστο-
 ρικός) Φλερί (Claude Fleury)
 φλογερός: πυρωμένος
 Φλογερός: «Φλόγιος», φλόγινος
 φλογισμός: πυρπόληση
 φλογοειδής: που έχει μορφή φλόγας
 φλογοφόρος: που φέρνει φωτιά· που φλέ-
 γεται
 φλοκάλια (πληθ.): απορρίμματα, ακαθαρο-
 σίες
 φλόξ: φλόγα
 Φλοριανός: Φλοριάν (Florian)
 Φλοριδες (πληθ.): ΒΑ. ακτές του Κόλπου

του Μεξικού, που (παλιότερα) συμπεριλάμβαναν τη (σημερινή) Φλόριντα και τμήματα άλλων πολιτειών του Νότου των (σημερινών) Η.Π.Α.

φλουρί(ον)/φλωρί(ον): χρυσό νόμισμα

φλουαρία: ανοησία

φλωράκι: χρυσό νόμισμα (θωπευτ.)

φλωρένιος: χρυσός

φλωρί(ον) βλ. φλουρί(ον)

φλωρικά, τα (πληθ.): φλουριά, χρυσά (ή/και ασημένια) νομίσματα· κοσμήματα, στολίδια που συμπεριλαμβάνουν φλουριά (χρυσά ή/και ασημένια νομίσματα)

φοβερίζομαι: απειλούμαι

φοβερίζω: φοβερίζω (με κάτι), επισείω (κάτι σε κάποιον)

φοβερίζει (γ' εν. υποτ. αορ.): φοβερίζει

φοβερισμός: απειλή· εκφοβισμός

φοβεριστικός: επίφοβος

φοβερός (επίθ. και ουσ.): επίφοβος· επιβλητικός· θεόρατος, πολύ μεγάλος· φοβερός στην εμφάνιση άνθρωπος

φοβιζόμενος: φοβισμένος

φόβος: φόβητρο, σκιάχτρο

φοβούμεσθε (α' πληθ.): φοβόμαστε

φοβώντας,-ες (μτχ. και επίρ.): φοβούμενος,-οι, με φόβο

φόγο βίβο (επίρ.): με ζωηρά, έντονα πυρά Φοίβης: Φοίβις

φοίνικας: χουρμάς

Φοινικιά: Φοινική (παράλια Συρίας, Λιβάνου, Παλαιστίνης)

Φοίνικος: φοινικιά, χουρμάς

φόλα,-ιν, η, το: (ευρωπαϊκό ή οθωμανικό) νόμισμα (πολύ) μικρής αξίας, «δεκάρα», «πεντάρα»· το ένα τετρακοσιοστό ογδοηκοστό του (οθωμανικού) γροσιού

φονερός: σκοτωμένος, εκτέλεση

φονεύς: δήμιος

φονίσκος: δολοφόνος

Φονταραβία: Παμπλόνα, περιοχή της Παμπλόνας (Β. Ισπανίας)

φοράδι(ο)ν: φοράδα

φώρασις,-η: μάτι· ματιά, αντιμετώπιση

φόρεμα: ρούχο· εξάρτημα ενδυμασίας, (σωματικό) στολίδι

φορεσές (πληθ.): φορεσιές, ρούχα

φορεσιά: σύνολο (σετ) ενδυμασίας· ντύσιμο

φορετιέρ, ο: δασοφύλακας

φορεύς: κουβαλητής, βασιτάζος

φορημένος: φορεμένος

φορμαρίζομαι: οργανώνομαι

Φορμοζάνα: Φορμοζάντ (Formosante)

Φορντ: (ευνοούμενος του Μ. Πέτρου) Λέ-

φορντ

φόρο, το, φόρος, ο: αγορά· πλατεία, πλάτωμα· ανοιχτός δημόσιος χώρος

φορτίζομαι: φορτώνομαι

φορτικός: χυδαίος

φορτικός: χυδαία, βάνουσα

φορτιφάκρω: οχυρώνω

φορτούνα: τρικυμία

φόρτσια: δύναμη

φόρτωμα: φορτίο (ζώου)· φορτίο, εφόδια

φορτωμένος: γεμάτος

φορτώνω από: φορτώνω με

φορώ (μτβ. και αμτβ.): φορώ σε κάποιον· φορώ

φορώ καβάδι(ο)ν (μτβ. και αμτβ.): απονέμω σε κάποιον (οθωμανικό, συνήθως στρατιωτικό) αξίωμα, διάκριση, περιβάλλοντάς τον τιμητικά με πανωφόρι, γούνα· ανεβάλω σε (οθωμανικό) αξίωμα

φορώ σαμουρόγουναν: απονέμω σε κάποιον (οθωμανικό, συνήθως στρατιωτικό) αξίωμα, διάκριση, περιβάλλοντάς τον τιμητικά με γούνα από ζιμπελίνα

φοσάτον βλ. φο(υ)σάτο(ν)

φουβιάμαι: φοβιάμαι

φούλι: αραβικό γιασεμί, μπουγαρίνι

φουμίζω: κάμνω κάποιον βούκινο· καταγγέλλω, βρίζω

φούντα: φυτική δέσμη, θύσανος

φούντωμα: παραφυάδα, παρακλάδι

φουντωνόν, το: φύλλωμα

φουριέρης: που αναγγέλλει ή ετοιμάζει κάτι· υπαξιωματικός της επιμελητείας

φούρκα: κρεμάλα, θανατική καταδίκη

φουρκάλιν: σκούπα

φουρκίζομαι: κρεμιέμαι, αυτοκτονώ

φουρκίζω: κρεμώ, εκτελώ με κρεμάλα· εκτελώ

φουρκισμένος: κρεμασμένος

φουρναρείο: φούρνος, αρτοποιείο

Φούρστενβαλδ: Φίρστενβάλντε (Fürstenwalde, Γερμανίας)

φο(υ)σάτο(ν): στρατεύμα, στρατός

φουσάτο(ν) στερέας: στρατός ξηράς

φουσέκι(ον): φισέκι, φουσίγγιο

Φούσκαρης: Φόσκαρι

φούσκωμα: πρήξιμο· τρικυμία

φουσκωμένος: υπερβολικά υπερήφανος

φούστα: μικρό (πολεμικό ή πειρατικό) ιστιοφόρο και κωπήλατο πλοίο

φούτο: γαμώ (υβρ.)

φρα, ο: «αδελφός», ρωμαιοκαθολικός μοναχός

Φραγκέσκος: Φραγκίσκος (Φραντσέσκο)

Φραγκία,-ιά: ρωμαιοκαθολική Δύση· Δ.

Ευρώπη· δυτικοκρατούμενες ελληνικές περιοχές
 φράγκικα (επίρρ.): σε ιταλική γλώσσα
 φράγκικος: γαλλικός· δυτικοευρωπαϊκός· ρωμαιοκαθολικός
 φραγκιλία: απαλλαγή από (τελωνειακό) δασμό, εμπορικό προνόμιο
 Φραγκίσκος Β': (αυτοκράτορας Αυστροουγγαρίας) Φραγκίσκος Β'
 φραγκοπαπάς: ρωμαιοκαθολικός ιερωμένος
 φράγκος/φραγκός/Φράγκος: (Δυτικο)ευρωπαϊός· που έχει δυτικοευρωπαϊκή προέλευση· ρωμαιοκαθολικός
 φραγκός: φράχτης
 Φραβ: Ευφράτης (ποταμός της Μεσοποταμίας, του βιβλικού Παραδείσου)
 φράχτη, η: φράγμα· καλαμωτή, παγίδα φαιρών
 φραμένος: περιφραμένος, πλαισιωμένος
 Φρανκλίν: (Βενιαμίν) Φραγκλίνος (Φράνκλιν)
 Φρανκφούρτ, το: Φρανκφούρτη (Φράνκφουρτ/αν Μάιν, Γερμανίας)
 Φράντσα: Γαλλία
 φραντσέζικος: γαλλικός· ελευθέρως
 φραντσέζος/Φραντσέζος: γαλλικός· Γάλλος· βασιλιάς της Γαλλίας· Γαλλία
 Φραντσέσκος,-ίσκος: Φραγκίσκος (Φραντσέσκο, Φρανσουά)
 φράσες (πληθ.): φράσεις, λέξεις
 φράσις: λόγος, λόγια
 φράτωρ: «αδελφός», ρωμαιοκαθολικός μοναχός
 φράχτη, η: φράχτης
 φράχτης: φύλλωμα, κλαδιά
 φρε: «αδελφός», ρωμαιοκαθολικός μοναχός
 φρέαρ: πηγάδι
 φρεγάδα: φρεγάτα, μεγάλο πολεμικό πλοίο, ναυαρχίδα
 Φρεδερίκ Γκιλιόν: (πρίγκιπας της Πρωσίας) Φριδερίκος Γουλιέλμος (Φρίντριχ Βίλχελμ, Φρεντερίκ Γκιγιόμ)
 Φρεδερίκος: Φριδερίκος (Φρίντριχ, Φ(ρ)εντερίκο)
 φρένμος: φρόνμος, συνेतός
 φρενόληπτος: τρελός
 φριγάτα: φρεγάτα, μεγάλο πολεμικό πλοίο, ναυαρχίδα
 Φριδερίκος ο Μέγας: (βασιλιάς της Πρωσίας) Φριδερίκος (Φρίντριχ) Β'
 Φριδρίχχαμ: Φρεντερίκ(σ)χαμ/Φριντερίκ(σ)χαμ (ΝΑ. Φιλανδίας)
 φρικτός: φοβερός, τρομερός· επίφοβος·

περιβόητος
 φρικτότατος: πάρα πολύ φοβερός
 φρικώδης: γεμάτος φρίκη, τρόμο
 φρίττω,-ίσσω: ανατριχιάζω· τρομάζω· τρομάζω από την έκπληξη· παραξενεύομαι
 πολύ, εκπλήσσομαι
 φρόνεσις,-η/φρόνησις,-η: σύνεση, φρονιμάδα· φρονηματισμός
 φρόνεψις,-η: σύνεση
 φρόνημα: πεποίθηση, πίστη· δόγμα· θεωρία, ιδέα
 φρόνησις,-η βλ. φρόνεσις
 φρονιμάδα: σοβαρότητα
 φρόνιμος: συνेतός· συνेतός (ειρων.)· σοφός
 φρονιμάτος του κόσμου: (ο) πιο φρόνιμος, έξυπνος απ' όλους μέσα στον κόσμο
 φροντίζω: μεριμνώ, με νοιάζει· σκοτίζομαι
 φροντίς: μέριμνα
 Φροντιστήριο: ηγεμονική Ακαδημία (Βλαχίας, Μολδαβίας)
 φρονός: έχω την πεποίθηση, πιστεύω
 φρουρά πολιτών: (δημοκρατική) πολιτοφυλακή
 φρουραρχία: αξίωμα φρουράρχου
 φρούριον: φρούριο, κάστρο· (αρχοντική) αγροτική έπαυλη
 φρούτο: καρπός· γεννήματα, γεωργικά προϊόντα
 φρούγμα: δυνατό (ξε)φύσημα των ρουθονιών
 φρουάττω: (ξε)φυσώ δυνατά από τα ρουθούνια, χλιμιντρίζω και ορθώνομαι
 Φρυγία: Φρυγία (περιοχή της κεντροδυτικής Μ. Ασίας)
 Φρύγιος: λάχανο, κουνουπίδι
 φταιζίμω: σφάλμα, αμαρτία
 φταισίμο(ν): φταιζίμο
 φτάνω: φτάνω· κοντεύω· μπορώ· θέλω
 φτιάνομαι: διαρρυθμίζομαι· συμβιβάζομαι
 φτιάνω/φκιάνω: φτιάχνω· κατασκευάζω· χτίζω
 φτιάσις,-η: κατασκευή· επισκευή
 φτιασμένος: φτιαγμένος
 φυγαδεύω: τρέπω σε φυγή
 φυγάς: δραπέτης· πρόσφυγας, αυτοεξόριστος
 φύγομε (α' πληθ. υποτ. αορ.): ας αποφύγουμε
 φύκος, το: φύκι
 φυλάγομαι, φυλά(γ)ω βλ. φυλάττομαι, φυλάττω
 φυλακάτορας: (δεσμο)φύλακας
 φυλακή: φρούρηση· φυλακή· φρουρός,

σκοπός· φρουρά· βάρδια φρουρών, σκοπιά· κρύψιμο
 φυλακτικός· προφυλακτικός, προστατευτικός
 φυλακτικός της ψυχής· ψυχωφελής, χρηστός
 φυλάκτορας· φύλακας, μέλος φρουράς
 φυλάκωμα· φυλάκιση· φυλακή
 φυλακωμένος· φυλακισμένος
 φυλακώνομαι· περιορίζομαι, κλειδώνομαι· φυλακίζομαι
 φυλακώνω· φυλακίζω
 φυλαμένος· προστατευμένος
 φυλάξις,-η· φρουρήση· επιτήρηση· κράτηση· φρουρά, φρουρός· σκοπιά, βάρδια· περιπολία· προστασία· προφύλαξη, προσοχή· επιφύλαξη
 φυλάσσομαι, φυλάσσω βλ. φυλάττομαι, φυλάττω
 φυλάττομαι,-σσομαι,-άγομαι· προφυλάγομαι, προστατεύομαι· κρατιέμαι προστατευμένος για να δοθώ· προορίζομαι, ανήκω· προσέχω· ζητώ καταφύγιο, κρύβομαι· (δια)τηρούμαι· σώζομαι· παύω, αναλαμβάνω δυνάμεις
 φυλάττω,-άσσω,-ά(γ)ω· τηρώ, κρατώ· διατηρώ· συντηρώ· κρατώ κάτι καθαρό· διαφυλάγω, προστατεύω· ξενυχτώ (πεθαμένος)· φρουρώ· στρατοπεδεύω· παραφυλάγω, παραμονεύω, κρατώ σκοπιά, στίλιες· προσέχω, έχω τον νου μου
 φυλάττω καιρόν· παραμονεύω, περιμένω την ευκαιρία
 φυλάττω το κραβάτιον· μένω στο κρεβάτι
 φυλάττω τον οίκον· κάθομαι να φυλάω το σπίτι
 φυλάχτρα (θηλ.)· γυναίκα φύλακας
 φυλάω βλ. φυλάττω
 φυλή· εθνοτικοθηρησκευτική ομάδα
 φυλλάδα· φυλλάδιο· λίβελλος
 φυλλολογώ· φυλλομετρώ, ξεφυλλίζω
 φυλλοφόρος· που έχει φύλλα, φύλλωμα
 φυραίνομαι· ζυμώνομαι, φουσκώνω
 φουσαμέλαιον· πορδή και διάρροια, τσίφρα (ίσως λογοπαικτ. αντί· φύσα μ' έλαιον, σημαμέλαιον)
 φύσει (επίρρ.)· εκ φύσεως
 φουσέκιον· φισεκι, φυσίγγιο
 φυσικά (επίρρ.)· εκ φύσεως· φυσιολογικά, αβίαστα
 φυσικός· σωματικός· σαρκικός· εξωτερικός· φυσιολογικός· γνήσιος· αυθόρμητος· ρεαλιστικός
 φυσικός, ο· φυσιογνώστης, φυσιολόγος
 φυσικώς· σωματικά, σαρκικά

φύσις,-η· είδος ζωής· ον· ουσία· φυσικό, ιδιοσυγκρασία· γεννητικά όργανα, πέος, αιδοίο
 φυσώμαι· παρασύρομαι από άνεμο
 φύτευμα· φυτό
 φύω (μτβ. και αμτβ.)· παράγω· βλασταίνω
 φαριστία· ευχαριστία, ευγνωμοσύνη
 φηθώ (ά' εν. υποτ. αορ.)· ευχηθώ
 φωλέα,-εά· φωλιά
 φωλεύω· φωλιάζω
 φωνάζω βλ. φων(ι)άζω
 φωνή· ήχος, κρότος· φωνή· φώνημα, φθόγγος· γλώσσα
 φων(ι)άζω/φωνώ (μτβ. και αμτβ.)· φωνάζω· διαλαλώ (την τιμή)· μαλώνω
 φως· φως· όραση· κεριό, λάμπα λαδιού· φωτισμός, διαφώτιση
 φωστήρ (επίθ. και ουσ.)· άστρο, ουράνιο σώμα· σφός
 φωστήρ της ημέρας· ήλιος
 φώτα (πληθ.)· φώτιση, γνώση· Διαφωτισμός
 φωταγωγώ· φωτιζώ
 φωταυγής· φωτεινός, λαμπερός
 Φωτερός· «Πυρωνίδης», πυρωμένος, φλογισμένος
 φωτιά· φωτιά· φως· πυροβολισμός· ομοβροντία
 φωτιά μηχανική· πυροτέχνημα
 φωτιζώ· διερευνώ, αποσαφηνίζω
 φώτισμα· φώτιση
 φωτισμένος· μορφωμένος
 φωτισμός· φώτιση· διαφώτιση· Διαφωτισμός
 φωτοστόλιστος· φωτοστολισμένος
 φωτοχυσία· φωταγώγηση, φωταψία
 φωτόλλιον· φωτάκι (φωσάκι), φητίλι

Χάβα· Εύα (Ζωή)
 χαβούζι· δεξαμενή
 χαγάνος· «χαν», ασιάτης (συνήθως μογγόλος) ηγεμόνας, αρχηγός των Αβάρων
 Χάγκιλτσεβεργκ· Χάνγκελσμπεργκ (Γερμανίας)
 χαδεύω βλ. χα(ι)δεύω
 χάδιον βλ. χά(ι)δι(ον)
 χαζίρι (επίρρ. και επίθ.)· σε ετοιμότητα, έτοιμος,-οι
 χαζινάτσης· θησαυροφύλακας
 χάθη (γ' εν. αορ.)· χάθηκε, σκοτώθηκε
 χαϊδε(υ)μένος· κολακευτικός· ευνοημένος
 χα(ι)δεύω· χαϊδεύω, περιποιούμαι· κολακεύω
 χά(ι)δι(ον)· καλόπιασμα· νάζι
 χάιδωμα· χάδι

- χαϊμένος: χαμένος, (παρα)πλανημένος· ξεπνοϊσμένος, εξαντλημένος· λιπόθυμος, αναίσθητος
- χαϊμός: απώλεια· καταστροφή
- χαϊνής: αγάριστος· αντάρτης, προδότης
- χαϊράμενος: χαρούμενος· χαρμόσυνος, ευτυχής
- χαίρειν (απαρέμφ.): να χαίρομαι (κτλ.), να περνώ (κτλ.) καλά· γεια σου, σας· χαιρετε
- χαριετισμός της Θεοτόκου: λόγια του χαριετισμού του αρχάγγελου Γαβριήλ στην παρθένο Μαρία, αντίστοιχη προσευχή (της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας: «Ave Maria...»)
- χαριετώ: προσκυνώ, υποκλίνομαι
- χαϊριασμένος: δυσαρεστημένος, αγαναχτισμένος
- χαίροις (β' εν. ευκτ.): χαίρε
- χαίρομαι: βρίσκω χαρά
- χαϊρχάκης: ευμενής, καλοπροαίρετος, ευνοϊκός (προς)
- χάλασμα: διάλυση
- χάλασμός: ακύρωση, κατάργηση· απώλεια, καταστροφή· ήττα· αφανισμός, θάνατος· φασαρία
- χάλαστρια: χάλασμα, ρήγμα
- χάλατσης: που κατεργάζεται το βαμβάκι ή το μαλλί, παπλωματάς
- χάλατσκιν, το: εργαστήριο κατεργασίας βαμβακιού ή μαλλιού, παπλωματάδικο
- χάλάω βλ. χαλώ
- χαλβέτι: ιδιωτική συνάντηση, συνομλία
τετ α τετ
- χαλδαίικα (επίρρ.): σε «(νεο)χαλδαϊκή» (συριακή) γλώσσα
- χαλδαίος/Χαλδαίος: Ασσύριος, Βαβυλώνιος, κάτοικος της Μεσοποταμίας· Σύριος
- χαλεπός: βαρύς
- χαλεπότετος: βαρύτετος, πάρα πολύ βασιανιστικός
- χαλές: αποχωρητήριο· υπόνομος
- χαλιέμαι: καταστρέφομαι· εξοντώνομαι, σκοτώνομαι
- Χαλιμά: Σαχραζάντ (Σεεραζάντ)· «παραμύθια της Χαλιμάς», Αραβικών Μυθολογικών, Νέα Χαλιμά
- χαλινός: χαλινάρι
- χαλινά βλ. χαλινά(νω)
- χαλινώνομαι: συγκρατούμαι
- χαλινώ(νω) (μτβ. και αμτβ.): συγκρατώ· δαμάζω· δεσμεύω· συγκρατούμαι
- χαλκεύς: σιδεράς
- χαλκεύω: σφυρηλατώ
- χαλκογράφος: τυπογράφος
- χαλκός: χαλκός· μπρούτζος
- χαλκούς: χάλκινος
- χάλκωμα: μεταλλικό (χάλκινο, μπρούτζινο ή σιδερένιο) σκεύος, συνήθως μαγειρικό· σιδερικό
- χαλκωματένιος: χάλκινος, μπρούτζινος
- χαλκωματίτικος: χάλκινος, μπρούτζινος· μεταλλικός
- χαλώ,-άω,-νάω: διαλύω· καταστρέφω· αφανίζω, εξοντώνω, σκοτώνω· (δια)φθείρω· παραβαίνω
- χαμαί: κάτω, καταγάς
- χαμαικοιτία: ξάπλωμα, ύπνος καταγάς
- χαμαίλιον: χαιμάλι, φυλαχτό
- χαμάλικος: που ανήκει, ταυριάζει σε χαμάλη (βαστάζο, αχθοφόρο)
- χαμερπέστατος: πάρα πολύ τιποτένιος· χυδαιότετος, ταπεινότετος
- χαμεινία: ξάπλωμα, ύπνος καταγάς
- χαμοβροντά (απρόσ.): βροντά, μπουμπουνίζει κάτω, χαμηλά (ή: βροντά με χαμηλή ένταση)
- χαμοβροντώ: πέφτω κάτω με βροντή, θόρυβο· δημιουργώ βροντές χαμηλής έντασης
- χαμογέλασμα, χαμογέλι: χαμόγελο
- χαμόδενδρον: θάμνος
- χαμπέρι: μήνυμα, μαντάτο, νέο
- χαμπέσιος,-ης/Χαμπέσιος,-ης: αβησσυνός (μονοφυσίτης) χριστιανός· Αβησσυνός
- Χαμπεσία: Αβησσυνία, Αιθιοπία
- Χαμπούργ: Αμβούργο (Χάμπουργκ, Γερμανία)
- χαμπουργιάνος/Χαμπουργιάνος: κάτοικος του Αμβούργου
- χαμώγι: χαμόσπιτο· ισόγειο
- χάνδακας/χάντακας/Χάνδακας: μεγάλο χαντάκι, τάφος τείχους· χωριό κοντά στις εκβολές του Στρυμόνα
- χανδάκι(ον): αρθρευτικό κανάλι· τάφος· τάφος τείχους
- χανές: (οθωμανικός) τακτικός και έκτακτος φόρος
- χάνης,-ος: «χαν», μογγόλος ή τάταρος ηγεμόνας· (μουσουλμάνος) ηγεμόνας της Κριμαίας
- Χανία (πληθ.): Χανιά
- χάνομαι: αναστατώνομαι, ταραζομαι· σκοτώνομαι· πεθαίνω
- χάνος βλ. χάνης
- χάντακας, χαντάκι(ον) βλ. χάνδακας, χανδάκι(ον)
- χαντάκωμα: κατασκευή τάφρου
- χαντακών(νω): περιβάλλω με τάφρο

χαντζάρι(ον)/χατζιάρι(ν): μακρύ και πλατύ μαχαίρι με κυρτή ράχη
 χαν'τζής: πανδοχέας
 χάνω: χάνω· καταστρέφω· αφανίζω, σκοτώνω
 χάνω την όψη: γλωμιάζω
 χάος: χάσμα εδάφους· χαράδρα
 χαρά: εκδήλωση χαράς, πανηγύρι· πανηγυρισμός· γάμος· χάρη
 χάραγμα: χάραγμα, ξημέρωμα
 χαραγμός: τομή
 χαράκιν: βράχος
 χαρακτήρ: χαρακτηριστικό, -ά· όψη, παρυσιαστικό· ιδιότητα· αξίωμα, θέση· γράμμα· (μεταλλικό) τυπογραφικό στοιχείο
 χαρακτήρες των γραμμάτων (πληθ.): αλφάβητα
 χαρακωμα: χάραγμα, ξημέρωμα
 χαράμ, το: κλειστός, προστατευόμενος χώρος
 χάραμα: σημάδι, σήμα
 χαράμι: άνομο απόκτημα
 χαράτσα (πληθ. ουδ.): χαράτσια, κεφαλικούς φόρους
 χαρατσάρης: δικαιούχος, ή υπεύθυνος για την είσπραξη, του (οθωμανικού) κεφαλικού φόρου (των μη μουσουλμάνων υποτελών) ή κάθε λογής φόρου
 χαράτσι(ον): (οθωμανικός) κεφαλικός φόρος μη μουσουλμάνων υποτελών· δεκάτη και κάθε είδους (οθωμανικής) βαριάς φορολογίας
 χαρατσόπουλον: μικρό (ή: καινούριο) χαράτσι (ίσως ειρων.)
 χαρατσοχάρτι: απόδειξη είσπραξης κεφαλικού φόρου μη μουσουλμάνων υποτελών· ομολογία, γραμμάτιο
 χαρατσώνω: επιβάλλω κεφαλικό φόρο (σε μη μουσουλμάνους υποτελείς)· κάμνω (κάποιον) φόρου υποτελή
 χαρέμι: κλειστός, προστατευόμενος (οικογενειακός) χώρος· μουσουλμανικός γυναικώνας (σπιτιού, παλατιού)· γυναικόπαιδα μουσουλμανικής οικογένειας
 χάρη βλ. χάρις
 χάρην (ονομ.): αρετή
 χάρι λόγου: λόγου χάριν,-η
 χαρίες: χαριτωμένος· ευχάριστος
 χάριεν, το: κομψότητα, χάρη
 χαριεντισμός: κάτι το ευχάριστο, το χαριτωμένο· χάρη
 χαριέντως: χαριτωμένα, ευχάριστα
 χαριέστατα (επίρρ.): πάρα πολύ χαριτωμένα

χαριέστατος: τρισαριτωμένος· γοητευτικότατος· πανέμορφος
 χαριέστερος: πιο χαριτωμένος
 χαρίζομαι (μτβ. και αμτβ.): χαρίζω· κάμνω χάρη, ενεργώ για να κάνω το χατίρι κάποιου
 χαρίζω: δίνω
 χάριν (πρόθ.): για χάρη, χάρη σε· για λόγω
 χάρις,-η/Χάρις,η: ικανότητα· δύναμη, ισχύς· προνόμιο· αρετή· χαριτωμένα χαρακτηριστικά, ομορφιά· χάρη· χάρισμα, δώρο· ευγνωμοσύνη· χαρά· μία από τις μυθικές Χάριτες· θεία χάρη
 χάρισμα (ουσ. και επίρρ.): δώρο· δωρεάν, τζάμπα
 χάριτας έχω: ευγνωμονώ
 χαριτόβρυτος: από τον οποίο αναβλύζουν χάρες, αρετές, χαριτωμένα πράγματα· από τον οποίο αναβλύζει η θεία χάρη
 Χαριτώ (γεν.): (της) Χαριτώς (Carytē)
 χαριτωμένος: ενάρετος
 χαριτώνυμος: που έχει χαριτωμένο, έντιμο, ισχυρό όνομα, όνομα καταξιωμένο από τη θεία χάρη
 χαριτώνω: γεμίζω κάποιον χάρη, αρετή, δύναμη· καταξιώνω· απονέμω χάρη· προσφέρω
 χαρ'μάδα: χαραμάδα, σκάλισμα, άνοιγμα
 χαροκόπημα: χαρά, απόλαυση
 χαροποιάς (γεν. θηλ.): χαρμόσυνης
 χαροποιέστατος: εξαιρετικά χαρμόσυνος· τρισαριτωμένος· ευγενέστατος
 χαροποιός: χαρμόσυνος· ευχάριστος· ευχάριστος οπτικά
 χαροποιούμαι: χαιρόμαι
 χαροποιώ: κάμνω κάποιον να χαρεί
 χαροποιώς: χαρμόσινα, χαρούμενα
 χάρος/Χάρος: προσωποποίηση του θανάτου· θάνατος
 χαρούμενα (επίρρ.): εύθυμα, καλοδιάθετα
 χάρπα: ακόντιο, δόρο
 Χαρρή(ς),-ήν, ο: Ερίκος· (Βασιλιάς Κύπρου) Ερίκος Β' Λουζινιάν
 χάρτζιν: έξοδο
 χαρτί(ν): χαρτί· έγγραφο· επιστολή· γραπτό κείμενο, βιβλίο
 χαρτόσημον: (έντυπο) έμβλημα
 χαρτοφύλαξ: «γραμματέας», εκκλησιαστικό διοικητικό αξίωμα ή οφίκιο
 χασάς: κάλυμμα του αλόγου κάτω από τη σέλα
 χασάσης: κατώτερο όργανο της (οθωμανικής) εκτελεστικής εξουσίας, σωματο-

φύλακας, χωροφύλακας (ή: μεθύστακας, αλήτης)
 χασάσπασης: αρχηγός (οθωμανικής) σωματοφυλακής, φρουράς, χωροφυλακής
 χάσετε (β' πληθ. αορ.): χάσατε
 Χάσικιοι: «Χάσικι Χωριό», παραθαλάσσια περιοχή της Κωνσταντινούπολης στη βόρεια ακτή του Κεράτιου κόλπου (Πέραν)
 χάσμα: άνοιγμα· χαράδρα, βράθρο
 χασμωδία: αταξία
 χασνατάρπασης: αρχιθησαυροφύλακας, επικεφαλής βασιλικού (ή σουλτανικού) ταμείου
 Χατάι: Κίνα
 Χατζαπτουλμπακάγας: αγάς χατζη-Αμπντούλ Μπακλή(ς)
 χατζή-/χατζής: (τιμητικός) προσδιορισμός ονόματος ή επωνύμου ανθρώπου που έχει επισκεφθεί ως προσκυνητής τους αγίους τόπους (του ισλάμ ή του χριστιανισμού)· σεβάσιμος άνθρωπος
 Χατζηασάναγας: αγάς χατζη-Χασάν
 Χατζηαχμάτης: χατζη-Αχμέτ
 χατζής βλ. χατζη-
 χατζιάρι(ν) βλ. χατζιάρι(ον)
 χατζίνα (θηλ.): που έχει επισκεφθεί ως προσκυνητριά τους αγίους τόπους (του ισλάμ ή του χριστιανισμού)· σεβάσιμη γυναίκα
 χάτι βλ. χατ(ι)σερίφ(ι)
 χατίλι: οριζόντιο δοκάρι, ξυλοδεσιά τοίχου
 χατ(ι)σερίφ(ι): (χάτισερίφι) σουλτανική έγγραφη εντολή, απειθυνόμενη για εκτέλεση στον μεγάλο βεζίρη
 χάτμανος: «αταμάνος», βογιάρος του ηγεμονοσυμβουλίου της Μολδαβίας με στρατιωτικά, διοικητικά και δικαστικά καθήκοντα (αρχηγού του στρατού, γενικού διοικητή της πρωτεύουσας κ.ά.)
 χατσερίφ,-ι βλ. χατ(ι)σερίφ(ι)
 χανότηης: μαλακή διάθεση, τρυφερότητα
 χανού(ν)ομαι: χαλαρώνω, καταρρέω
 χανώνωσις: χαλάρωση, ελάφρωση
 χαχάμπασης: αρχιραβίνος· αρχιερέας (ειρων.)
 χεδιγές: δώρο, χάρισμα
 χείλα, τα (πληθ.): χείλη
 χειλάς: που έχει μέγала, πεταχτά χείλη
 χείμωνας/χειμώνας: χειμώνας· κακοκαιρία
 χειρίζω: αρχίζω
 χείριστος: χειρότερος
 χε(ι)ρόγραφον, το: χειρόγραφο, κώδικας· οικονομικό κατάστιχο· χρεωστική ομο-

λογία
 χειρόκτιον: γάντι
 χειροτονητής: που χειροτονεύει (ιερωμένο)
 χειροτονητικόν, το: αρχιερατική αμοιβή για χειροτονία κατώτερου κληρικού
 χειροτονός: αναγορεύω
 χέρα: χέρι
 χειρίζω: αρχίζω
 χέρι(ον): χέρι· χερούλι
 Χερμέ: Ερμής (ο Τρισμέγιστος)
 Χερμπέρτ: Χέρμπερτ
 χερόβολον: δεμάτι, θημωνιά
 χερόγραφον βλ. χε(ι)ρόγραφον
 Χεροκοιτία: Χοιροκοιτία (Κύπρου)
 χερό(κ)τια (πληθ.): γάντια
 χερόμυλος: χειρόμυλος
 Χερσόνησος: Θρακική χερσόνησος (χερσόνησος της Καλλίπολης)
 χερσώνομαι: απομένω χέρσος, ακαλλιέργητος
 χημική, η: χημεία· αλχημεία
 χημική επιστήμη απόκρυφος: αλχημεία
 χηνάρι(ο)ν: χήνα
 χηνάριος: που ανήκει σε, σχετίζεται με, χήνα,-ες
 χηρευάμενος: χήρος
 χηρεύων: κενός (για θέση, επισκοπή κτλ.)
 χηρούδα: νεαρή χήρα· χήρα
 χθεσινή, η: το χτες, το παρελθόν
 Χιδεκέλ: Τίγρης (ποταμός της Μεσοποταμίας, του βιβλικού Παραδείσου)
 χιλία (πληθ. ουδ.): χίλια
 χιλιάκις: χίλιες φορές
 Χιλαντάριον: μοναστήρι του Χιλανταρίου/Χελανδάριου (Αγίου Όρους)
 χιλίαρχος: διοικητής μεγάλης στρατιωτικής μονάδας, ανώτερος αξιωματικός
 χ(ι)λιμνι(ι)ρίζω: χλιμνιτρίζω
 χιλιμτριμός: χλιμνιτρισμός
 Χίντι, το: Αραβική χερσόνησος· Υεμένη
 Χιντιστάν, το: Υεμένη
 χιονάτος: που έχει παγωμένο νερό
 χιονοκρυστάλλιον: πάγος, κρυστάλλος χιονού
 χίος/Χίος: Χιώτης· ηγεμόνας της Χίου
 χίσιμ, το: μανία, οργή (σουλτανική) καταδικαστική απόφαση
 χλεμπονιάζω: κιτρινίζω, ωριμάζω
 χλευαστικός: σατιρικός
 χλεύη: χλευασμός, κοροϊδία
 χλιμνιτρίζω βλ. χ(ι)λιμνι(ι)ρίζω
 χλοηφόρος: χορταριασμένος
 Χλουμούτσι(ο)ν: (βουνό) Χελμός (Αρόα-νια, Χλεμούτσι/Χλομούτσι, Πελοποννήσου)

χοίρειος: γουρουνίσιος
 χοιρίδιν: γουρούνι
 χοιρόμερον: χοιρομέρι
 χόκιμ: δικαστική απόφαση, ποινή
 χολερικός: θυμωμένος
 χολή: πικρό υγρό, ακαθαρσία· πίκρα, μί-
 σος
 χολιασμένος: στενοχωρημένος· θυμωμέ-
 νος
 χολομάνηση: λύπη, θλίψη, στενοχώρια
 χολσταϊνικός, χολσταϊνικός: που προέρχε-
 ται από το, ανήκει στο, δουκάτο Χόλ-
 στάν (Γερμανία)
 χολσταϊνός/Χολσταϊνός: που προέρχεται
 από το, κατοικεί στο, δουκάτο Χόλ-
 στάν
 χολσταϊνικός βλ. χολσταϊνικός
 χονδρογούναρης: άξεστος βυρσοδέψης
 χονδροειδής: χοντροκομμένος
 χόνδρου (γεν. ουδ.): χόνδρους, πάχους
 χοντρά, τα (πληθ.): μεγάλα ζώα, βοοειδή
 χοντρικόν, το: χάντρα
 χόντρος, το: πάχος
 χοντρός: παχύς· μεγάλος στο βάρος, στο
 μέγεθος· άξεστος, χυδαίος· υψηλός χρη-
 ματικά· υψηλός
 χορδιτικός: εντερικός
 χορηγώ: προσφέρω, εφοδιάζω
 χόρνα: καμινάδα, τζάκι
 χορός: χορός· χορός ψαλτών· ιερό (ρω-
 μαιοκαθολικού) ναού
 χορταίνω: τρώω, κατατρώνω
 χορτίνα: κουρτίνα, παραπέτασμα· βέλο
 χόρτον: φυτό· χορτάρι, χλόη
 χοσμέτι: υπηρεσία
 χοτζέτιν: πιστοποιητικό (μουσουλμανικού)
 ιεροδικείου για την εκτέλεση ποινής
 χότζης: χότζας, μουσουλμάνος ιεροδιδά-
 σκαλος, θεολόγος
 Χοτίν: Χοτίν (Χότσιμ), πόλη στις όχθες
 του Δνειστερου (Ντιεστρ, Μολδαβίας,
 Ουκρανίας)
 χουάζω: φωνάζω, ουρλιάζω
 χουατό(ν): φωνή, ουρλιαχτό
 χουζούρι: ησυχία, άνεση, γαλήνη
 χουλιάρι(ν): κουτάλι
 Χουνγουού: (αυτοκράτορας) Χογκ-γιού/
 βού ή Τσου Γιουαν-τσάγκ· (δυναστεία)
 Μιγκ
 Χουσείνης/Χουσεϊνίν (ίσως με διπλογρ.
 της κατάλ.): Χουσεϊν (Χουσεϊν)
 χο(υ)χλάζω: κοχλάζω, βράζω
 χοφμαρεσάλος: (χόφμαρεσάλος) ανώτε-
 ρος (πρώσος κτλ.) αυλικός στρατιωτι-
 κός αξιωματούχος, αρχιστράτηγος

χοχλάζω βλ. χο(υ)χλάζω
 χόχλος (ή: χοχλός): «κοχλός», σαλιγκάρι
 χρεία: ανάγκη· καθημερινή ανάγκη· ανα-
 γκαίο αντικείμενο, υλικό· εξυπηρέτη-
 ση· εργασία
 χρεία κάμνει (απρόσ.): είναι ανάγκη
 χρειαζόμενος: χρειαζούμενος, αναγκαίος
 χρείας τυχούσης: επειδή έτυχε ανάγκη
 χρειασιδί: σκεύος (ίσως, ειδικότερα, γου-
 δί)
 χρειαστικός: χρειαζούμενος
 χρειώδης: χρειαζόμενος· απαραίτητος,
 αναγκαίος
 χρεμετίζω: χλιμιντριζώ
 χρεολόγημα: χρέος, υποχρέωση, καθήκον
 χρέος: υποχρέωση· υποχρεώσεις
 χρεώνω: κάμνω, παρουσιάζω κάποιον να
 χρωστά
 χρεώστης: υποχρεωμένος· πιστωτής
 χρεωστική ομολογία: έγγραφη υπόσχεση
 καταβολής χρέους, ομόλογο, γραμματίο
 χρεωστικός: όπως πρέπει, έπρεπε
 χρεωστούμαι: οφείλω να δώσω
 χρεωστούμενος: οφειλόμενος
 χρεωστώ: οφείλω· είμαι υποχρεωμένος
 χρήμα: πράγμα· ον
 χρηματιζώ: ζω, βρίσκομαι· είμαι, γίνομαι·
 διατελώ, λειτουργώ, χρησιμεύω, υπη-
 ρετώ ως
 χρησιμεύομαι: χρησιμοποιοώ· επωφελού-
 μαι από
 χρήσις,-η: χρησιμοποίηση· χρησιμότητα·
 ανάγκη· ξόδεμα
 χρησιμός: ιερός, αναντίρρητος λόγος
 χρηστοθήθεια: χρηστά ήθη, ηθική διαγω-
 γή· καλοί τρόποι
 χρηστός: ηθικός, καλός· νομιμόφρων
 χρηστότης: ηθικότητα, καλοσύνη
 χρίομαι: μυρώνομαι με το λάδι του ευχε-
 λαίου
 χριστεμπαίκτης: που εμπαιξεί τον Χριστό
 χριστιανική διδασκαλία: (ρωμαιοκαθολι-
 κό, συνήθως) δογματικό-κατηχητικό έ-
 ντυπο
 χριστιανικός: ορθός
 χριστιανικότητα: ευσεβέστατος
 χριστομίμητος: που μιμείται τον Χριστό
 Χριστού, του βλ. του Χριστού
 Χριστόφαλος: Χριστόφορος (Κριστόφολο)
 χρίω: αλείφω
 χρωμένος: χρεωμένος
 χρωίνομαι: χρεώνομαι
 χροιά: χρώμα· εικόνα
 χρονικός: ετήσιος· χρονογραφικός· ιστο-
 ριογραφικός

χρονολογία: χρονικός προσδιορισμός· χρο-
 ν(ι)ογραφία
 χρονολογικός: που ακολουθεί χρονολογι-
 κή τάξη· χρονογραφικός
 χρόνος: χρονικό διάστημα· ώρα· εποχή
 χρονού (γεν. εν.): έτους, ετών
 χρώνωνε (γεν. πληθ.): ετών
 χρουστώ: χρωστώ
 χρυσ' (εν. θηλ. επιθ.): χρυσή
 χρυσά, τα (πληθ.): χρυσά νομίσματα· χρή-
 μα(τα)
 χρυσαλλίς,-ίδα: κάμπια εντόμου· πετα-
 λούδα
 χρυσαυγής: φωτεινός, λαμπερός σαν χρυ-
 σάφι, αστραφτερός, ακτινοβόλος
 χρυσάφια, τα (πληθ.): χρυσαφικά
 χρυσίον, το: χρυσάφι· χρυσά νομίσματα·
 χρήμα(τα)· πλούτος
 χρυσοαλοιφή: χρυσό χρώμα, βαφή
 Χρύσοβα: χωριό Βουλγαρίας (ίσως αντί:
 Χρούσοβο/Κρούσοβο/Κρίτσοβα)
 χρυσόβουλον: αυτοκρατορικό, σουλτανι-
 κό κτλ. σφραγισμένο έγγραφο (διάταγ-
 μα, προνόμιο)
 χρυσοειδής: όμορφος σαν χρυσάφι
 Χρυσολάχανον: το φυτό «ατράφαξις/α-
 δράφαξις», άγριο σπανάκι, αρμυρήθρα
 χρυσομάργαρον: χρυσός και μαργαριτά-
 ρια
 χρυσόν, το: χρυσό νόμισμα
 χρυσοπετάλινος: φτιαγμένος ή σκεπα-
 σμένος από φύλλο (λεπτή πλάκα) ή φο-
 λίδες χρυσού
 χρυσόρρειθρος: που έχει ρεύμα, νερό από
 χρυσάφι
 χρυσός: χρυσαφένιος· ακριβός, πολύτι-
 μος· αγαπημένος· καλός, ωραίος (θω-
 πευτ. ή ειρων.)
 χρυσοσκουφάς: κατασκευαστής και πω-
 λητής χρυσοκέντητων σκουφών
 Χρυσούν Βιβλίον: Χρυσή Βίβλος (Λίμπρο
 ντ' Όρο, κατάλογος ευγενείας, ευγε-
 νών)
 χρυσούς: χρυσός
 χρυσοχαλίνος/χρυσοχαλίνωτος: που έχει,
 φορά χρυσά χαλινάρια, χρυσή εξάρτηση
 χρύσωμα: επιχρύσωση
 χρυσωμένος: επίχρυσος· χρυσοβαμμένος,
 χρυσοστολισμένος
 χτήνο, το: ζώο· σύνολο των χερσαίων ζώων
 χτιζώ: κατασκευάζω
 χτικιάζω: παθαίνω φυματίωση, ανίατη
 αρρώστια
 χτιστός: πετρόχτιστος, όχι ξύλινος
 χτυπά(ει) ντουφέκι (απρόσ.): αρχίζει πό-

λεμος
 χυδαίος: που ανήκει στην κατώτερη κοι-
 νωνική (και μορφωτική) τάξη· ταπει-
 νός· λαϊκός
 χυδαίος λαός: κατώτερη τάξη, μη ευγενείς
 χυδαίστι: σε δημόδη (καθολιμούμενη) νε-
 οελληνική γλώσσα
 χυλός: πηχτός χυμός
 χυμένος: χυτός, αγαλαματένιος
 χυμειτός: σμαλτωμένος· απαρτισμένος
 από μέταλλο και δεμένους (συγκολλη-
 μένους) πολύτιμους λίθους
 χυμός: (εσωτερική, ψυχική) διάθεση
 χύνομαι: ορμώ, ξεχύνομαι
 χύνω: χύνω, απορρίπτω φορτίο· διαχέω·
 χάνω· φέρνω
 χύνω το νερόν μου: κατοურώ
 χύσις,-η: χύσιμο, απόρριψη φορτίου για
 ελάφρωμα του πλοίου
 χωλός: κουτσός
 χωμένος: θαμμένος
 χώνευσις: χύσιμο (μετάλλου)
 χωνευτής: που λιώνει μέταλλο,-α και κα-
 τασκευάζει μεταλλοτεχνήματα
 χωνεύω: χύνω, λιώνω
 χωνίν: χουνί (χυτηρίου)
 χώνω: χώνω· παραχώνω, θάβω· κρύβω
 χώρα/χωρά/Χώρα: χώρος· κράτος, χώρα,
 τόπος· χωριό· κωμόπολη· πόλη· πόλη-
 κράτος· πρωτεύουσα εκκλησιαστικής
 επαρχίας, έδρα επισκοπής ή μητρόπο-
 λης· πρωτεύουσα νησιού (πόλη της Ζα-
 κύνθου, Ηράκλειο Κρήτης, κ.ά.)· πρω-
 τεύουσα ή κύρια πόλη κράτους ή επαρ-
 χίας (Αθήνα, Λευκωσία, κ.ά.)
 χώραγε (γ' εν. πρτ.): χωρούσε
 χωραΐτης: κάτοικος της Χώρας (κύριας
 πόλης, πρωτεύουσας)
 χωρατάδες (πληθ. αρσ.): χωρατά, αστεία
 χωρήσω,-σει (α' και γ' εν. υποτ. αορ.): χω-
 ρέσω,-ει
 χώραια/χωρία (επίρρ.): εκτός· πέρα· από-
 μερα, μακριά
 χώραια οπού: εκτός από το ότι
 χωρία βλ. χώρα
 χωριατής: χωρικός
 χωρίζομαι: χωρίζω· μένω μακριά
 χωρίζω (μτβ. και αμτβ.): χωρίζω, διαιρώ·
 σχίζω· κόβω, σπάζω· ξεκολλώ, απομα-
 κρύνω· διαχωρίζω, ξεμπλέκω· ξεχωρί-
 ζω· χωρίζω σύζυγο· κρύνω, διατητεύω·
 αποχωρίζομαι και φεύγω· απομακρύ-
 νομαι
 χωρίζω ανάμεσον: διαιρώ
 χωρίζω χώρα: διαμερίζω

χωρικός: χωριάτικος· άξεστος, χοντρός·
καθυστερημένος (πνευματικά)
χωρίο(ν),-ίον: αγρόκτημα· υποστατικό· α-
γροτική υποτελής έκταση, χωριό μαζί
με κτήματα ευγενούς· χωριό
χωρίς/χωρίς: δίχως· εκτός· πέρα από·
εκτός όταν, εκτός από την περίπτωση
που
χωρίς άλλον: αναμφίβολα, σίγουρα· πά-
ντως
χωρίς κόπον: εύκολα
χωρίς όψη(ν) (επίρρ. και επίθ.): με χλωμά-
δα, χλωμός,-οί (κτλ.)
χωρίς τίποτας εναντίον: αν δεν μεσολα-
βήσει τίποτε άλλο
χωρίσμα(ν): ξεχώρισμα· δωμάτιο
χωρισμός: (αντι)διαστολή, αντίθεση
χωριστά (επίρρ.): περισσότερο· σε σύ-
γκριση με
χωριστός: ιδιωτικός· μερικός, αναγνωρι-
σμένος από ένα τμήμα
χωρώ: προχωρώ· προσχωρώ
χωρώ ανάμεσα: μπαίνω, διεισδύω ανά-
μεσα, εμφίλοχωρώ
χώσεις: παράχωμα, θάψιμο· γαμήσι

φ...: φωλή
φάλλομαι: λειτουργούμαι
φάλλω: τραγουδώ· φάλλω· λειτουργώ
φαλμικόν, το: στίχος, εδάφιο του βιβλίου
των Ψαλμών της Παλαιάς Διαθήκης
φαλμός/Ψαλμός: φαλμός του βιβλίου των
Ψαλμών της Παλαιάς Διαθήκης
φαλτήρα, η: (βιβλικό) έγχορδο μουσικό
όργανο
Ψαλτήριον: αυτοτελές χειρόγραφο ή έντυ-
πο βιβλίο των Ψαλμών της Παλαιάς Δια-
θήκης· αναγνωστικό της (ελληνικής)
στοιχειώδους εκπαίδευσης κατά την
τουρκοκρατία/βενετοκρατία
φάριον: φάρι
φειρής: φειριασμένος, άπλυτος, ακάθαρ-
τος
φεκτός: ψεύτικος
φεματάρης: ψεύτης
φευδή (θηλ.): ψεύτρα
φευδοδεσπότης: σφετεριστής ηγεμόνας
(δεσπότης του Μιστρά, κ.ά.)
φευδολογώ: λέω ψέματα
φευδομαι: λέω ψέματα· βγαίνω ψεύτης
φευδόμενος: ψεύτικος, δήθεν
φευδοταλανισμός: ψεύτικος έλεγχος· ψεύ-
τικος φόγος, επίκριση
φευδώνυμος: που σφετερίζεται ξένο όνο-
μα, χαρακτηρισμό· ψεύτικος

φευματοσύνη: ψευτιά
φεύσθης/φεύστης: ψεύτης
φεύστικος: ψεύτικος
φευτομαργαριτάρι(ο)ν: ψεύτικο διαμαντι-
κό, κόσμημα
φηλαφίζω,-ώ: ψηλαφώ, αγγίζω· διερευνώ,
αναζητώ
ψηλός: υψηλόφρων
ψηλώνομαι: επαίρομαι, περηφανεύομαι·
μεγαλοπιάνομαι
ψήνω: σουβλίζω
Ψήσσιος: το ψάρι γλώσσα
ψηφί βλ. ψηφί(ον)
ψηφίζομαι: αποφασίζομαι· εκλέγομαι
ψηφίζω: διαλέγω, εκλέγω, αποφασίζω·
ονομάζω
ψηφί(ον): στοιχείο, γράμμα του αλφαβή-
του· ψηφιδωτό
ψήφος, η: απόφαση· ψηφιδωτό
ψηφώ: υπολογίζω, λογαριάζω
ψηφωτός: που έχει ψηφιδωτούς τοίχους
ψηθυρίζω: διαδίδω κρυφά επικρίσεις
ψηθύρισμα: θόρυβος, βοή
ψηθυρισμός: κρυφή επικριτική διάδοση
ψή: γαμήλια πομπή
ψιλάνω: εκλεπτύνομαι
ψιλή φωτιά (θηλ.): ελαφρά πυρά (πληθ.)
ψιός: μικρός, λίγος· παραμικρός· που τη-
ρεί μόνο το γράμμα, τυπικός· σκέτος·
απλός· ελαφρός· ελαφρά οπλισμένος
ψιτακός: παπαγάλος
ψοματεύ(γ)ω: λέω ψέματα
ψουμάτος: μισθωτός, κρατικός υπάλλη-
λος (στο κυπριακό φραγκικό βασίλειο)
ψοφισμένος: φόβιος
ψυσικόν, το: ψυχικό, χάρισμα, κληρονομία
ψυχαγωγία: διασκέδαση· θέαμα· ερμη-
νεία, σχόλια
ψυχή: ψυχή· ζωή· πλάσμα, είδος· άνθρω-
πος, άτομο· ψυχική δύναμη, θάρρος
ψυχή(ν) (ονομ.): ψυχή
ψυχικόν, το: ελεημοσύνη, χρηματική βοή-
θεια
ψυχομαχά: ψυχοραγώ, είμαι ετοιμοθά-
νατος
ψυχομέτρι (επίρρ. και επίθ.): πλήθος, πά-
ρα πολλοί,-ές,-ά
ψυχοπονούμαι: σπλαχνίζομαι
ψυχοφλέκτης: που καίει την ψυχή, τα σω-
θικά
ψυχωφελής: χρήσιμος για την ψυχή, διδα-
κτικός
ψωμοζητεία: ζητιανία
ψωμοζήτητης: ζητιάνος
ψωμοζητώ: ζητιανεύω

φωνίζω: αγοράζω

φώνιο: αγορασμένο εμπόρευμα

φωριασμένος: φωριάριχος

ω του θαύματος: τι θαύμα!

ω (δοτ. αρσ. ή ουδ. αναφ. αντων.): στο(ν)

οποίο: σ' αυτό(ν) το(ν) οποίο· βλ. και ος

ωδά: εδώ

ώδε: τώρα· εδώ

ώδε γενόμενος του λόγου: φτάνοντας εδώ
τη διήγησή μου (κτλ.)

ωδή: κελάηδημα· τραγούδι· ύμνος· θρη-
σκευτικός ύμνος· τροπάριο συνθεμένο
στο ίδιο μέλος με σειρά άλλων

ωδικότατος: μελωδικότατος

ωδίνη: πόνος της γέννας· νέα (δύσκολη,
οδυνηρή) εξέλιξη

ωθίζω: ωθώ, σπρώχνω

ωκεανός: ανοιχτή θάλασσα· ωκεανός

ωκοδομημένος: χτισμένος

ωκοδόμησε,-ηται (γ' εν. αορ., πρκ.): έχτι-
σε· έχει χτιστεί, χτίστηκε

ωκονόμησα,-εν (α' εν., γ' εν. αορ.): κανόνι-
σα,-ε, πήρα,-ε την πρόνοια· κατάφε-
ρα,-ε

ωμότατος: σκληρότατος

ωμόφορον: ωμοφόριο, πλατιά και επιμή-
κης ταινία (άμφιο) που φοριέται από
(ορθόδοξο) αρχιερέα κατά τη λειτουρ-
γία

ωμός: σκληρά

ων (μτχ.): όντας· επειδή είμαι, ήμουν
(κτλ.)· ενώ, παρόλο που είμαι, ήμουν
(κτλ.)

ών (γεν. πληθ. αρσ. ή ουδ. αναφ. αντων.):
των οποίων· αυτών, των οποίων· βλ. και
ος

ών υπάρχω: τα οποία έχω, κατέχω

ωό(ν): αυγό

ώρα: εποχή· ώρα

ώρα και στιγμή: κάθε στιγμή, συνεχώς

ώραν χρείαν: (σε) ώρα ανάγκης

ωρασιότατος εις το κορμί(ον): πολύ ευπα-
ρουσίαστος

ωραϊσμένος: καλλωπισμένος, στολισμένος
ώραν παρ' ώραν (επίρρ.): ώρα με την ώρα
ώρας, της βλ. της ώρας

Ωρολόγιον: οπτικός τηλεγράφος στον Φά-
ρο του (βυζαντινού) παλατιού της Κων-
σταντινούπολης

ως: ότι· όταν· επειδή, μια και· όπως· σαν·
πόσο

ως ακολουθεί: ως εξής, τα εξής

ως από: λόγω

ως διά: για

ως ειχός: όπως φαίνεται

ως είχε ποδών: έτσι (άσχημα) όπως ήταν
τα πόδια του

ως εκείνος οπού: επειδή εκείνος

ως καθώς: καθώς, όπως

ως μη/ουκ όφε(ι)λε(ν): όπως δεν έπρεπε·
που δεν έπρεπε, που να μη + ρ.

ως να: σαν να· για να

ως ομοίως: καθώς

ως όπερ: όπως ακριβώς

ως ότι: ότι· επειδή· σαν

ως ουκ όφελεν βλ. ως μη/ουκ όφε(ι)λε(ν)

ως προς: σαν για· για

ως τα πολλά: πολύ, κατά πολύ

ως τόσο: τόσο, σε τέτοιο σημείο· αλλά·
λοιπόν· βλ. και εις τόσο, ωστόσο

ώς/ως (πρόθ. και επίρρ.): έως, μέχρι· πόσο
ώς/ως άλλο όρδινε: μέχρι άλλης (νεοτέ-
ρας) διαταγής

ώς/ως και: ακόμη και

ώς/ως και όταν: ακόμη και όταν

ώς/ως το ύστερα: τελικά

ωσάν: σαν· καθώς· όταν· αφού, επειδή·
περίπου, πάνω κάτω

ωσάν εκείνος απού: επειδή εκείνος

ωσάν και: όταν

ωσάν οπού: καθώς, αφού, επειδή, μια και

ωσαύτως: επίσης· έτσι

ωσगीόν, ωσगीόν: όπως, καθώς, σαν

ωσει: σαν· περίπου

ωσπειτοπόλως: ως επί το πλείστον

ώσπερ: όπως

ώστε: ώστε· έτσι ώστε· με αποτέλεσμα·

επομένως, οπότε

ώστε απού: ώσπου, ως τη στιγμή που

ώστε να: ώσπου να

ώστε οπού: έτσι ώστε, έτσι που· οπότε

ώστε που: ώσπου

ώστι και: ωστόσο

ωστόσον: αλλά· πάντως· βλ. και εις τό-

σον, ως τόσο

ωσώσπου: ώσπου

ώτα (πληθ.): αυτιά

ωτίον: αυτί

ωφέλα (γ' εν. πρτ.): ωφέλουσε

ωφέλεια: όφελος· καλύτερευση· πλεονέ-
κτημα

ωφελούμαι: βρίσκω όφελος, βελτίωση· για-
τρεύομαι· παραδειγματίζομαι· επωφε-
λούμαι, βρίσκω την ευκαιρία

ωφελώ: είμαι, στέκομαι, φαίνομαι· χρήσι-
μος· έχω ισχύ, μπορώ να αντιμετωπί-

σω· αξίζω

ωχρών: κιτρινωμένος, κίτρινος

ωχρότης: χλωμάδα

alangium, angolán, angole βλ. αλάγκιον
 art(icle): άρθρο, λήμμα (λεξικού, εγκυκλο-
 παιδείας)
 bastimento a vapore: ατμόπλοιο
 bénédiction nuptiale: «γαμήλια ευλογία»,
 αμοιβή (ιερέα) για την τέλεση του (ρω-
 μαϊοκαθολικού) θρησκευτικού γάμου
 bénitiers (πληθ.): «αγιαστήρια», λεκάνες ή
 κόγγες (κοχύλια) με νερό, δίπλα στην
 είσοδο ή σε άλλα σημεία (ρωμαϊοκαθο-
 λικού) ναού, για αγιασμό των πιστών
 buona mano: «(καλό) χερικό», φιλοδώρη-
 μα, χαρτζιλίκι (συνήθως της πρωτοχρο-
 νιάς)
 Capo Verde: Πράσινο Ακρωτήριο (Σενε-
 γάλης)
 casolare: ερειπωμένο σπίτι, ρημάδι
 champagne: σαμπάνια
 chapitres (πληθ.): (εκκλησιαστικοί) κατάλογοι
 château: πύργος, αγροτική έπαυλη
 chiassetto: στενό, σοκάκι
 chimères βλ. des chimères
 Comment briser... d'aimer: Πώς να σπά-
 σεις μιαν αλυσίδα / που ο έρωτας βρή-
 κε ηδονή να φτιάξει; / Το κύμα υποκύ-
 πτει στο ρεύμα που το σέρνει / κι εγώ
 υπακούω στου έρωτα τη γλύκα
 corte marcial: στρατοδικείο
 de La Caille: (μαθηματικός) ντε λα Κάιγ
 (Nicolas-Louis de La Caille)
 décantr. monogyn.: δέκανδρον (δεκάν-
 δριον) μονογενές· βλ. αλάγκιον
 des chimères (γεν. πληθ.): των χμαιρών
 diable boiteux: κουτσός διάβολος
 donna: κυρία, αρχόντισσα
 endossé: οπισθογραφημένος, μεταβιβα-
 σμένος
 enviva: ζήτω
 expérimentale (θηλ.): πειραματική
 famille des myrtoïdes: οικογένεια των μυρ-
 τοειδών
 fétiche: φετίχ, αντικείμενο που θεωρείται
 πως έχει μαγική δύναμη· φυλαχτό
 girato: οπισθογραφημένος, μεταβιβασμέ-
 νος
 grado: σκαλοπάτι
 Herrn (πληθ.): κύριοι
 hors de ce fourré épais: έξω από αυτή την
 πυκνή λόχμη
 l'infini: το άπειρο
 laurier: δάφνη
 Le nouvelle di Francesco Soave: Οι νουβέλες
 [δηγήματα] του Φραντσέσκο Σοάβε
 (Φραγκίσκου Σοαβίου)
 Lettres d'un Cultivateur américain: Επιστο-

λές ενός αμερικανού καλλιεργητή
 lib(er): βιβλίο
 Luc(anus): Λουκανός (Marcus Annaeus Lu-
 canus)
 luganegher: «λουκανικάς», αλλαντοπώλης
 marchande de modes: γυναικεία έμπορος ει-
 δών μόδας (ρούχων κτλ.)
 me (αιτ. προσ. αντων., μεταγγραμμένη στο
 λατ. αλφ.): με, μου
 Μέτου, Μέτουwa: (βουνό) Μέρου· βλ. και
 Μηρός
 Metamor(phoseon): Των μεταμορφώσε-
 ων... (Οβίδιου)
 négativement (επίρρ.): αρνητικά
 Nouveau Dictionnaire d'histoire naturelle:
 Νέο λεξικό φυσικής ιστορίας
 nouvelle di Francesco Soave βλ. Le nouvelle di
 Francesco Soave
 o diable (κλητ., επιφ.): (ω) διά(β)ολε
 Ovidius: Οβίδιος (Publius Ovidio Naso)
 par bleu (επίρρ.): σίγουρα
 par Dieu, il n'est pas possible: μά το Θεό
 (στον Θεό σου, σίγουρα), δεν είναι δυ-
 νατό
 περ (αντί: per) Dio santo, per santo Cle-
 mento (αντί: Clemente): για τ' όνομα
 του αγίου Θεού, για τ' όνομα του αγίου
 Κλήμη
 pizzicagnolo: αλλαντοποιός, αλλαντοπώλης
 preliminar(i) (πληθ.): (τα) προκαταρκτικά
 punch: ποντς
 que diable (επιφ.): τί/ποιος διά(β)ολο(ς)·
 διάολε
 qui a poco poco spigare il volo forte: εδώ
 σιγά σιγά (λίγο λίγο) να εξηγήσεις το
 δυνατό πέταγμα
 saisis d'une terreur panique: συνεπαρμένοι
 από πανικό (φόβο)
 san-benito: «αϊ-Βενέδικτος», ρούχο εξιλα-
 σμού
 Sans-Souci: (το) Αμέριμνο (χωρίς φροντί-
 δα, έγνοια)
 scalino: σκαλοπάτι
 serf: δουλοπάροικος, κολίγος
 signor: κύριος, άρχοντας
 Silius: Σίλιος (Tiberius Catus Asconius Si-
 lius Italicus)
 tre: τρεις, τρία
 tristissima quaeque occultare: όλα τα θλιβε-
 ρότερα, -ότατα (να) τα κρύβουν
 vassal: (φεουδαρχικά) υποτελής, υπόχρεος

☐☐☐☐: (θεός) Βόλος,-ας (☐☐☐☐), Τρίχα,
 Μαλλί,-ιά)
 ☐☐☐☐☐: (θεός) Κουπάλο,-α

ο[α]β[α], ε[α] ο[α]ε: δασυκοί (θεοί), ή στοι-
χειά του δάσους

□□□□: (θεός) Πέρουν (□□□□)

□□□□ε: (θεός) Σβετοβίντ/Σβεταβίντ (□□-
□□ε, Φωτομάτης)

α[α](□□) α[α]□□□: σήμ(ερα) του βλάκα
□□: (θεός) Τσουρ (□□□)

α[α] α[α]: Γριά μάγισσα, Στριγκλα (Γιά-
γκαγια μπάμπα)

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΤΙΤΛΩΝ ΕΡΓΩΝ

- Αββάτιος, Ιερόθεος 378
Αγιορείτης βλ. Νικόδημος
Αθανάσιος Πάριος βλ. Πάριος
«Αθηναϊκό χρονικό του 1800» («Χρονικόν του Ανθίμου») 995
Αι χαριέστατοι και άξια γέλωτος απλό-
τητες του Μπερτολδίνου... 372
Αικατερίνα Β', ήτοι Ιστορία συνοπτική
του ρωσικού βασιλείου... 691
Αισώπου μύθοι 184· βλ. και Νούκιος
Αιτιολογία του παρόντος πολέμου μεταξύ
Ρωσίας και Τουρκίας... 692
Ακολουθία ετεροφθάλμου και αντιχρίστου
Χριστοδούλου του εξ Ακαρνανίας 843·
βλ. και Διονύσιος Πλαταμώνος
Αλεξανδρίδης, Δημήτριος 1021
Αλέξανδρος ο Μακεδών 86
Αληθής ιστορία 777
«Αλληλογραφία» 438, 638, 771, 1091,
1106· βλ. και Βηλαράς, Ιωαννίκιος, Κα-
λαράς, Κοραής, Νοταράς, Οικονόμου,
Πέτρου, Κυριάκης
Αμαρτωλών σωτηρία βλ. Βιβλίου ωραιό-
τατον, καλούμενον...
Ανέκδοτα περί των εν Λέσβω ιεραρχών
1153· βλ. και Αρχιεπίσκοπος *** εκ
Κωνσταντινουπόλεως
Άνθη ευλαβείας...: Εις την μετάστασιν
της παρθενομήτορος Μαρίας. Λόγος εκ-
φραστικός 474· βλ. και Πατούσας
Άνθος των χαρίτων 76
Άννα Βηλ, μυθιστορία αγγλική 1103· βλ.
και Οικονόμος
Αντώνιος, μοναχός (;) 243
«Ανώνυμος του 1789» 777· βλ. και Αληθής
ιστορία
Απανθίσματα έκ τινος βιβλίου ετερογλώσ-
σου... 921· βλ. και Δημητριάδης
Απάντησις ανώνυμου προς τους αυτού ά-
φρονας κατηγόρους... 848· βλ. και Πα-
μπλέκης
Από των θαυμάτων του αγίου Νικολάου
του θαυματουργού 262
Άποδημία 715· βλ. και Νούκιος
Απολογία. Μέρος πρώτον 659· βλ. και
Μοισιόδαξ
«Απομνημονεύματα» 297· βλ. και Αρσέ-
νιος
«Απομνημονεύματα» 1239· βλ. και Μα-
κρυγιάννης
Αποστασία Διονυσίου, του κοινώς λεγομέ-
νου Σκυλοσόφου, και έξωσις των χρι-
στιανών από το Κάστρον 479
Αραβικόν μυθολογικόν... 596
Αργενίς βλ. Η Αργενίς
Αρσένιος Ελασσόνος 297
Αρχαιολογία συνοπτική των Ελλήνων...
924· βλ. και Σακελλάριος
Αρχιεπίσκοπος *** εκ Κωνσταντινουπό-
λεως 1153
Αταλά, ή Οι έρωτες δύο αγριών εγχωρίων
της Βορείου Αμερικής... 1012· βλ. και
Σταμάτης
Αυγούστου Λαφοντένου, Κλεομένης... 1114·
βλ. και Ελαιών
Αύτη η ιστορία εγγραφή παρά τινος Πέρο-
σου, όνομα Μούσος, εις ωφέλειαν των
αναγιωσκόντων 108· βλ. και Σιντίπας
«Αυτοβιογραφία» 1226· βλ. και Μου-
τσά(ν)-Μαρτινέγκου
Βαρλαάμ και Ιωάσαφ 156
Βαρούχας, Αθανάσιος 464
Βασιλεία και αυτοκρατορία των Ρωσών...
298· βλ. και Αρσένιος
«Βασίλειος Διγενής Ακρίτης» 304· βλ. και
Βλαστός
Βενετσός, Νικηφόρος 316
Βεντότης, Γεώργιος 661, 823, 928
Βηλαράς, Ιωάννης 1075, 1091, 1147
Βιβλίον ιστορικόν, καλούμενον Ιουστίνος...
423· βλ. και Μάκολας
Βιβλίον ιστορικόν, περιέχον εν συνόψει δι-
αφόρους και εξόχους ιστορίας... 228·
βλ. και Ψευδοδωρόθεος
Βιβλίον καλούμενον Εκλόγιον... 336· βλ.
και Λάνδος
Βιβλίον καλούμενον Νέος Παράδεισος...
345· βλ. και Λάνδος
Βιβλίον ονομαζόμενον Θησαυρός... 193·
βλ. και Δαμασκηνός
Βιβλίον ονομαζόμενον Νέος Θησαυρός...
295
Βιβλίον ωραιότατον, καλούμενον Αμαρ-
τωλών σωτηρία... 331· βλ. και Λάνδος
Βίβλος καλούμενη Καλοκαιρινή... 337· βλ.

- και Λάνδος
Βίβλος χρονική, περιέχουσα την ιστορία
της Βυζαντιδός... 590· βλ. και Στάνος
Βυλάνδου, Αγάθων... 1069· βλ. και Κούμας
Βυλάνδου, Των Αβδηριτών η ιστορία 1217·
βλ. και Κούμας
Βίοι αγίων εκ της ελληνικής γλώττης, ήτοι
εκ των Συναξαρίων... 272· βλ. και Μαργουίνος
Βίος και κατορθώματα κόμητος Σοβαρόφ
Ριμνικού... 954· βλ. και Μαρμαροτού-
ρης
Βίος και ποιήματα του Αισώπου 138· βλ.
και Βίος του Αισώπου
Βίος και πολιτεία Ιωσήφ του παγκάλου...
269
Βίος και πολιτεία του οσίου και θεοφόρου
πατρός ημών Ιωάσαφ... 316· βλ. και
Βενετσάς, Βαρλαάμ και Ιωάσαφ
Βίος και πολιτεία του οσίου πατρός ημών
Ιωάσαφ... 160· βλ. και Βαρλαάμ και
Ιωάσαφ
Βίος και πολιτεία του οσίου πατρός ημών
Συμεών του Στυλίου 243· βλ. και Α-
τώνιος
Βίος Πέτρου του Μεγάλου αυτοκράτορος
Ρουσίας... 558· βλ. και Κατήφορος
Βίος του Αισώπου 126
«Βίος του Αισώπου» 154· βλ. και Βίος του
Αισώπου
(Βίος) του εν αγίοις πατρός ημών Ιωάν-
νου, αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, του
Ελεήμονος... 265
Βίος του φύσει ευφυστάτου Αισώπου του
Φρυγίου... 127, 145, 149· βλ. και Βίος
του Αισώπου
Βλαντής, Σπυρίδων 930
Βλαστός, Μελέτιος 303
Βοσκοπούλα των Άλπεων βλ. Η Βοσκο-
πούλα των Άλπεων
Βούλγαρης, Ευγένιος 632
«Βραχύ χρονικό για τα χρόνια 1571-
1573» 202
«Βραχύ χρονικό για τον Σελίμ Α΄ και τον
Σουλεϊμάν Β΄» («Συνεχιστής του Χρο-
νικού τού 1423») 175
Γαβριηλόπουλος, Νικόλαος 429
Γάλλοι εν τη Ισπανία... βλ. Οι Γάλλοι εν
τη Ισπανία...
Γενική Εφημερίς της Ελλάδος 1198
Γεωργιάδης Κούτσικος, Κωνσταντίνος 999
Γεωργίου, Μιχαήλ 1034
Γοβδελάς, Δημήτριος Παναγιώτου 1103
Γολδσμίθ, Ιστορία της Ελλάδος... 1021·
βλ. και Αλεξανδρίδης
«Γράμματα από το Άμστερνταμ» 638· βλ.
και Κοραΐς, Πέτρον
Γραμματοφόρος βλ. Ο Γραμματοφόρος
Γραφή... διά τα παιδιά οπού εδιέβησαν
να μάθου 84· βλ. και Ραφτόπουλος
«Γυναίκα της Ζάκυθος» βλ. «Η Γυναίκα
της Ζάκυθος»
Δακικαί Εφημερίδες... 561· βλ. και Δαπό-
ντες
Δαμασκηνός Στουδίτης 192, 217
Δαούτης, Ζήσης 1134
Δαπόντες, Κωνσταντίνος (Καισάριος) 561,
746
Δάρβαρης, Πέτρος Ν. 1137
Δήμαρος, Παΐσιος 880
Δημητριάδης, Στέφανος 920
«Δημοσιογραφικές ειδήσεις για το επανα-
στατημένο Μεσολόγγι, την πολιορκία
και την έξοδο» 1195· βλ. και Γενική Ε-
φημερίς της Ελλάδος, Ελληνικά Χρο-
νικά
«Δημώδεις παραδόσεις και ανέκδοτα» 212·
βλ. και «Ο όστος, η απιδέα και ο Χά-
ρος», «Το παιδί και η μητριά»
«Δημώδης “Χρονογράφος” της Μαρκιανής
Βιβλιοθήκης» 234
Διά τα σημεία και τέρατα οπού έγιναν εις
το νησί της Σαντορίνης 384
«Διαφωτιστικοί μύθοι, ιστορίες και σάτι-
ρες» 1149· βλ. και Αρχιεπίσκοπος ***
εκ Κωνσταντινουπόλεως, Μ. εκ Βου-
κουρεστίου, Ομογενής εκ Τεργέστης
Διδαχαί εις την αγίαν και Μεγάλην Τεσ-
σαρακοστήν... 650· βλ. και Μήλιας
Διδαχαί εις την αγίαν και Μεγάλην Τεσ-
σαρακοστήν... 476· βλ. και Μηνιάτης
Διηγήματα αληθινά 1163· βλ. και Ψαλί-
δας
Διηγήματα δύο προς τοις είκοσιν Ιωάννου
του Βοκακίου... 931· βλ. και Βλαντής
Διήγησις Αλεξάνδρου του Μακεδόνος...
91· βλ. και Αλέξανδρος ο Μακεδών
Διήγησις θαυμαστή του λεγομένου Σιντί-
πα του φιλοσόφου... 108, 122· βλ. και
Σιντίπας
Διήγησις και η γέννησις και η ζωή του
Αλεξάνδρου... 86· βλ. και Αλέξανδρος
ο Μακεδών
Διήγησις και οπτασία ωφέλιμος ορθοδό-
ξου τινός Δημητρίου... 256· βλ. και
Λαυρέντιος
Διήγησις χρονίας Κύπρου... 70· βλ. και
Μπουστρούς

- Διήγησις πάνυ ωφέλιμος περί του βίου και της πολιτείας του μακαρίου και δικαίου Φιλαρέτου του Ελεήμονος... 237
- Διήγησις πανωφέλιμος, οπού έδειξεν ο πανάγαθος Θεός διά ωφέλειαν των ανθρώπων και μάλιστα διά τας αμαρτίας των κατοικούντων εν τη νήσῳ Σαντορίνη 386
- Διήγησις περί της Αγίας Σοφίας 168
- Διήγησις περί της πανούκλας της Ζακύνθου στους 1728 513· βλ. και Πυρρής
- Διήγησις περί της ρεμπελιός εναντίον των εβραίων 483
- Διήγησις περί του Τωβίτ του δικαίου, θαυμαστή και ωφέλιμος 249
- Διήγησις περί του φιλοσόφου Περζουέ... 223· βλ. και Ζυγομαλάς, Στεφανίτης και Ιχνηλάτης
- Διήγησις της πανευτυχούς παρούσης καταστάσεως ταύτης της μεγαλοπόλεως... 950· βλ. και Βλαντής
- Διήγησις της πανούκλας των 1688 429· βλ. και Γαβρηλόπουλος
- Διήγησις του ρεμπελιού των ποπολάρων, ήγουν του λαού του νησιού της Ζακύνθου, οπού έγινεν εις τους 1628 360· βλ. και Σουμάκης
- Διήγησις των συμβάντων εν Μολδαβία κατά το 1716 έτος... 496· βλ. και Κυπαρισσάς
- Διήγησις... περί του μεγάλου σεισμού τού εν τη Κεφαλληνία νήσῳ γενομένου... 378· βλ. και Αββάτιος
- Διονύσιος Ιβηρίτης 402
- Διονύσιος ο ρήτωρ 252
- Διονύσιος Πλαταμώνος 843
- Δοκιμασμένη φιλία βλ. Η δοκιμασμένη φιλία
- Δομνίτσα της Βαβυλώνος βλ. Η δομνίτσα της Βαβυλώνος
- Δον Κισότης της Μαντίας... 522
- Δοσίθεος Ιεροσολύμων 459
- Δούκας, Μιχαήλ 661
- Εγκώμια της αιπαρθένου Μαρίας... («Κλίνη του Σολομώντος») 276· βλ. και Μορεζίνος
- Ειδησις των τάξεων των μουρατόρων... 570
- Εκλόγιον βλ. Βιβλίον καλούμενον...
- Ελαιών, Κυριακός Ιωάννου 1113
- Έλεγχος του ψευδοταλανισμού της Ελλάδος... 908· βλ. και Πάριος
- Ελληνικά Χρονικά 1195
- Εξήγησις εις την ωδήν της Θεοτόκου... 321· βλ. και Ροδιός
- Εξήγησις της γλυκειάς χώρας Κύπρου... 48· βλ. και Μαχαιράς
- «Επιστολή ναξιότη αιχμάλωτου» («Συμφοραί Ναξίου τινός...») 470
- Επιτομή της ιεροκοσμικής ιστορίας... 395· βλ. και Νεκτάριος
- Επιτομή της Ιστορίας Γεωργίου του Καστρωτού, του επονομασθέντος Σκεντέρμπεη, βασιλέως της Αλβανίας... 1065
- Επιτομή των Φιλιππικών του Πομπηίου Τρόγου... 1111· βλ. και Φιλιππίδης
- Έρευνα περί προόδου και πτώσεως των Ρωμαίων, συντεθείσα παρά του Μοντεσιού... 901· βλ. και Μανουήλ
- Έρωτος αποτελέσματα... 826· βλ. και Καρατζάς, Ι.
- Ευθύμιος, ιερομόναχος 449
- Εφημερίδες 708· βλ. και Κοδριακός
- Εφημερίδες 815· βλ. και Καρατζάς, Κ.
- Εφημερίς 811· βλ. και Μαρκίδης Πούλιου, Γ., Μαρκίδης Πούλιου, Π.
- «Ζακυνθινό βραχύ χρονικό για τα χρόνια 1513-1521» 83· βλ. και Ραφτόπουλος
- «Ζακυνθινό βραχύ χρονικό για το 1821» 1166
- «Ζακυνθινό βραχύ χρονικό για τον επτανησιακό σεισμό του 1767» 631
- Ζυγομαλάς, Θεοδόσιος 217, 223
- Ζωή του Αισώπου... βλ. Η ζωή του Αισώπου...
- Η Αργενίς, Ιωάννου Βαρκλαΐου 681
- Η Βοσκοπούλα των Αλπεων 1168
- «Η Γυναίκα της Ζάκυθος» 1211· βλ. και Σολωμός
- Η δοκιμασμένη φιλία 683
- Η δομνίτσα της Βαβυλώνος, παρά μονσιού Βολτέρ... 645
- Η ζωή του Αισώπου του μυθοποιού... 146· βλ. και Βίος του Αισώπου
- «Η ιστορία μου» 1226· βλ. και Μουτσά(ν)-Μαρινέγκου
- Η Καινή Διαθήκη του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού... 318· βλ. και Καλλιουπολίτης
- Η κομφή ιστορία «Το κατ' Ευμενειάν και Σαπφιάδην» 877· βλ. και Ρωσσέτης
- Η Πεντάτευχος 189
- Ήθη Ισραηλιτών... 1088· βλ. και Μεξίκου
- Ηθικά διηγήματα δύο... 1059· βλ. και Μπάλας
- Ηθικά διηγήματα του Φραγκίσκου Σοαβίτου... 1095· βλ. και Οικονόμος
- Ηθικά διηγήματα τρία... βλ. Ι. Ε. Βερναρδίνου Σεμπιέρου...

Ηθική ιστορία Βελισσαρίου... 664· βλ. και Βεντότης, Δούκας
 Ηθική περιήγησις Κύρου... 662· βλ. και Βεντότης, Δούκας
 Ηθικών απάνθισμα επ' αγαθῶ της Ελλάδος 1145· βλ. και Νικολόπουλος

Θεοδόσης, Κωνσταντῆς 187
 Θεοτόκης, Νικηφόρος 628
 Θησαυρός βλ. Βιβλίον ονομαζόμενον Θησαυρός...
 Θρήνος της Κωνσταντινουπόλεως 173
 Θρησκεία και ἔθη των εβραίων... 588· βλ. και Στάνος

«Ιατροσόφια, εξορκισμοί και (αντι)κατά-δεσμοί» 39· βλ. και Σταφιδάς

I. E. Βερναρδίνου Σεμπιέρου, Ηθικά διηγήματα τρία... 1180· βλ. και Πίγκολος

I. E. Βερναρδίνου Σεμπιέρου, Τα κατά Παύλον και Βιργίνιαν... 1175· βλ. και Πίγκολος

Ιουδαϊκά βλ. Ιστορία ιερά...

Ιουστίνος βλ. Βιβλίον ιστορικών...

Ισκεντέρης, Δ. Κ. 1121

Ιστορία Γαλαξιδίου... 446· βλ. και Ευθύμιος

Ιστορία διαφόρων δεσποτών και του δεσπότη Οωμά... 455

Ιστορία ερωτική, ἤτοι Ἐρωτας σφοδρός ενός νέου Κωνσταντινουπολίτου... 841· βλ. και Λαπάτης

Ἱστορία ιερά, ἤτοι Τὰ Ἰουδαϊκά, κατ' ἐπιτομὴν συγγραφέντα... 729· βλ. και Μαυροκορδάτος, Α.

Ιστορία Καρόλου του ΙΒ', βασιλέως της Σουεδίας... 1019· βλ. και Τσιγαράς

«Ιστορία μου» βλ. «Η ιστορία μου»

Ιστορία περί των εν Ιεροσολύμοις πατρι-αρχευσάντων... 460· βλ. και Δοσίθεος

Ιστορία περί των μυθολογούμενων θεῶν των αρχαίων Ελλήνων και άλλων εθνῶν... 593

Ιστορία Σουλίου και Πάργας... 1007· βλ. και Περραιβός

Ιστορία της Αμερικής... 823· βλ. και Βεντότης

Ιστορία της Βλαχίας πολιτική και γεωγραφική... 654· βλ. και Καντακουζηνός

Ιστορία της Ελλάδος βλ. Γολδσμύθ...

Ιστορία της κυβερνήσεως των Ενετών... 416

«Ιστορία της Ρωσίας» 402· βλ. και Διονύσιος Ιβηρίτης

Ιστορία του κόντε δε Κομένζ και της Αδε-

λαΐδας 1008

Ιστορία του Μουχτάρπασα με την Αικατερίναν (οπού την εχάιδευαν και την ἔλεγαν Νίτσαν) 1147· βλ. και Βηλαράς

Ιστορία του παρόντος πολέμου αναμεταξύ Ρωσίας και της οθωμανικής Πόρτας... 652· βλ. και Παπαδόπουλος

«Ιστορία του τούρκου στρατιώτη» 565· βλ. και Δαπόντες

Ιστορία των δύο ετών 1787, 1788... 706· βλ. και Λοβέρδος

Ιστορία των εξουσιασάντων σπαήδων εν τη Ηπειρώ, και από το παιδομάζωμα 1157· βλ. και Τουρτούρης

Ιστορία χρονολογική της νήσου Κύπρου... 696· βλ. και Κυπριανός

Ιστορία ψυχωφελής... περί Βαρλαάμ και Ιωάσαφ των μοναχῶν 157· βλ. και Βαρλαάμ και Ιωάσαφ

«Ιστορία» 252· βλ. και Διονύσιος ο ρήτωρ

Ιστορία παλαιαί και πάνυ ωφέλιμοι της περιφήμου πόλεως Αθήνης... 409· βλ. και Κονταρής

Ιστορία των ανθρωπίνων πράξεων... 1222· βλ. και Κούμας

Ιστορική μυσταγωγία... 573· βλ. και Στρατηγός

Ιωαννίκιος, μοναχός 438

Ιωάννου του Δαμασκηνού Ιστορία περί των δύο του Χριστού στρατιωτών, Βαρλαάμ τε και Ιωάσαφ... 499· βλ. και Βαρλαάμ και Ιωάσαφ, Κασμάτης

Καγκελλάριος, Αλέξανδρος 576

Και αύθις προς τους οικείους 1129· βλ. και Κοδριάς

Καινή Διαθήκη... βλ. Η Καινή Διαθήκη...

Καλαράς, Γεώργιος 1091

Καλλιουπολίτης, Μάξιμος 318

Καλλόανδρος πιστός βλ. Ο Καλλόανδρος πιστός

Καλοκαιρινή βλ. Βίβλος καλουμένη...

(Κανέλος, Στέφανος) βλ. Όνειρον

Καντακουζηνός, Μιχαήλ 653

Καντεμίρης βλ. Cantemir

Καρατζάς, Ιωάννης 825

Καρατζάς, Κωνσταντίνος 815

Καρτάνος, Ιωαννίκιος 177

Κασμάτης, Πέτρος 498

Κασκαμπάς, Ιωάννης 1019

Καστρίσιος, Μαλάκης Γιακουμή 481

«Κατ' Ευμενείαν και Σαπφιάδην» βλ. Η κομφή ιστορία

Κατά ψευδοφιλελλήνων βλ. Πήγας...

Κατάγραμμο της δυστυχισμένης φαμί-

λιας μας... 472· βλ. και Χαριτόπουλος
 Καταρτζής, Δημήτριος 678
 «Κατάσκοπος των του κόσμου πραγμά-
 των» βλ. Η κομψή ιστορία
 Κατήφορος, Αντώνιος 557
 «Κεφαλλονίτικο βραχύ χρονικό για τα
 χρόνια 1727-1731» 521
 Κήπος χαρίτων, ήτοι Ερμηνεία γλαφυρά
 εις τας θ' ωδάς της Στιχολογίας 992·
 βλ. και Νικόδημος
 Κιταΐα δουλεύουσα... 434· βλ. και Νοτα-
 ράς
 Κλειμένης βλ. Αυγούστου Λαφοντένου...
 «Κλίνη του Σολομώντος» 276· βλ. και Μο-
 ρεζίνος
 Κοδριάς, Παναγιώτης 708, 1129
 Κονταρής, Γεώργιος 409
 Κοραής, Αδαμάντιος 637, 771, 1041
 Κορνήλιος, Ιωάσαφ 693
 Κορωνιός, Αντώνιος 883
 Κούμας, Κωνσταντίνος Μ. 1069, 1217,
 1222
 Κουροπαλάτης, Χρυσοβέργης 1130
 Κούτσικος βλ. Γεωργιάδης
 «Κρητική διήγηση για το θανατικό του
 1592-1593» 236
 Κριτήριο ή διάλεξις (του) σοφού με τον
 κόσμον 446· βλ. και Cantemir
 Κριτικόν, Το βλ. Ο της απάτης απαλλα-
 γείς, Περί νεότητος
 Κυπρισσάς, Νικόλαος 496
 «Κυπριακό βραχύ χρονικό για τα χρόνια
 1425-1426» 46
 Κυπριανός, αρχιμανδρίτης 695
 Κυριάκης Συναΐτης, χατζη- 438
 Κωνσταντίνου, Γεώργιος 617

 Λάνδος, Αγάπιος 330
 Λαπάτης, Γεώργιος 840
 Λαυρέντιος, παπα- 256
 Λαύσος και Λυδία 1168
 Λεκατσάς, Γεώργιος 1032
 Λοβέρδος, Αγάπιος 705
 Λογιότατος βλ. Οικονόμου
 Λογιότατος ή Ο Κολοκυθούλης βλ. Ο λο-
 γιότατος ή Ο Κολοκυθούλης
 Λογιότατος ταξιδιώτης βλ. Ο λογιότατος
 ταξιδιώτης
 Λογοθέτης, Γρηγόριος 952
 Λόγοι εις την αγίαν και Μεγάλην Τεσσα-
 ρακοστήν... 628· βλ. και Θεοτόκης
 Λόγοι ηθικοί, πανηγυρικοί και επιτάφι-
 οι... 694· βλ. και Κορνήλιος
 Λόγοι ψυχωφελείς... 465· βλ. και Βαρού-
 χας

Λόγος του λεγομένου Συντίπα... βλ. Ο λό-
 γος του λεγομένου Συντίπα...
 Λουκιανού Σαμοσατέως, Αληθινή ιστορία
 1106· βλ. και Οικονόμου

 Μ. εκ Βουκουρεστίου 1150
 Μάκολας, Ιωάννης 423
 Μακρυγιάννης, στρατηγός 1239
 Μαλαξός, Μανουήλ 217
 Μανουήλ, Γεώργιος 901
 Μάξιμος Καλλιουπολίτης βλ. Καλλιουπο-
 λίτης
 Μαργούνιος, Μάξιμος 272
 Μαρκίδης Πούλιου, Γεώργιος 810
 Μαρκίδης Πούλιου, Πούλιος 810
 Μαρμαροτούρης, Ιωάννης 954
 Μαρτύριον του αγίου ιερομάρτυρος Βλα-
 σίου 245
 Μαρτύριον του αγίου μάρτυρος Νικηφό-
 ρου 250
 Μαρτύριον του αγίου... Μάμαντος... 328·
 βλ. και Ροδιός
 Μάτσης, Ιωάννης 420
 Μαυρικίου διακόνου, Συναξαριστής των
 δώδεκα μηνών... 986· βλ. και Νικόδη-
 μος
 Μαυροκορδάτος, Αλέξανδρος 728
 Μαυροκορδάτος, Νικόλαος 732
 Μαχαράς, Λεόντιος 47
 Μεγάλα συμβεβηκότα εκ μικρών αιτίων
 προξενηθέντα... 1135· βλ. και Δαούτης
 Μεξίκου, Ευάγγελος 1084
 «Μετάφραση των "Ιστοριών" του Ηροδό-
 του» («Ηροδότου αποσπάσματα») 1173·
 βλ. και Χριστόπουλος
 Μήλιας, Σπυρίδων 650
 Μηλοΐτης, Ιάκωβος 226
 Μηλιάτης, Ηλίας 476
 Μικρός Ερίκος... βλ. Ο μικρός Ερίκος...
 Μιχαήλ, Αναστάσιος 910
 Μοισιόδαξ, Ιώσηπος 659
 Μορεζίνος, Ιωάννης 275
 Μουτσά(ν)-Μαρτινέγκου, Ελισάβετ 1226
 Μπαίλας, Ιωάννης 1059
 Μπέλιος, Κωνσταντίνος Δημητρίου 820
 Μπερτολδίνος βλ. Αι χαριέστατοι και άξι-
 αι γέλωτος απλότητες του Μπερτολδί-
 νου
 Μπερτόλδος βλ. Πανοργία υψηλότατοι
 του Μπερτόλδου...
 Μπουστρούς, Τζώρτζης 69
 Μυθιστορία, Ο Ρασέλας, πρίγκιψ της Α-
 βησσυνίας... 1116· βλ. και Πετριδής
 Μυθολογικόν ηθικοπολιτικόν του Πιλπάι-
 δος... 668· βλ. και Βεντότης, Δούκας

Μυθολογικών Σιντίπα του φιλοσόφου 114, 117· βλ. και Σιντίπας
Μύθος του Florian 146· βλ. και Μ. εκ Βουκουρεστίου

Νέα Χαλιμά... 853

Νεκτάριος Ιεροσολύμων 394

Νέον Εκλόγιον... 982· βλ. και Νικόδημος
Νέον Μαρτυρολόγιον... 957· βλ. και Νικόδημος

Νέος Ανάχαρσις 928· βλ. και Βεντότης, Ρήγας

Νέος Θησαυρός βλ. Βιβλίον ονομαζόμενον...

Νέος Παράδεισος βλ. Βιβλίον καλούμενον...

Νικόδημος Αγιορείτης 956

Νικολόπουλος, Κωνσταντίνος 1144

Νοταράς, Χρύσανθος 433, 437

Νούκιος, Ανδρόνικος (Νίκανδρος) 185, 715

Νύκτα και ημέρα Ρωσίας... 910· βλ. και Μιχαήλ

Ξενάκιος, Θεοφάνης βλ. Βιβλίον ονομαζόμενον Νέος Θησαυρός...

Ο Γραμματοφόρος 412· βλ. και Σκούφος

Ο Καλλόανδρος πιστός 404

Ο λογιότατος ή Ο Κολοκυθούλης 1079· βλ. και Βηλαράς

Ο λογιότατος ταξιδιώτης 1080· βλ. και Βηλαράς

Ο λόγος του λεγομένου Σιντίπα του φιλοσόφου... 116· βλ. και Σιντίπας

Ο μικρός Ερίκος και ο φορέυς του 1204

«Ο όστος, η απιδέα και ο Χάρος» 213

Ο Οφθαρολόγος 45

Ο πατεράγιος και ο φιλάληθος 1075· βλ. και Βηλαράς

Ο πρώτος ναύτης, εις δύο ωδάς... 1137· βλ. και Δάρβαρης

Ο πρώτος ναύτης. Ποίημα εις δύο άσματα, Γεσνέρου... 894· βλ. και Κορωνιός

Ο Ύψωρολόγος 42

Ο της απάτης απαλλαγείς, ή Το Κριτικόν, Βαλτασάρ Γρατιανού 585· βλ. και Ράλλης

Οβιδίου, Μύθοι και αλληγορία... 566· βλ. και Δαπόντες

«Οδοιπορικόν» 226· βλ. και Μηλοΐτης

Οι Γάλλοι εν τη Ισπανία, ή Περιγραφή της υπερόπτου πλεονεξίας του Ναπολέονος... 1067

Οι έρωτες δύο αγριών εγχωρίων της Βορείου Αμερικής βλ. Αταλά...

Οι πατριάρχα Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, όσοι επατριάρχευσαν εις αυτήν απ' αρχής έως την σήμερον... 196

«Οικογενειακό χρονικό των Θεοδοσίδων» 188· βλ. και Θεοδόσης

«Οικονομικό υπόμνημα του 1796» 914

Οικονόμος ο εκ Καρββαίας, Κωνσταντίνος 1094

Οικονόμου Λογιότατος, Ιωάννης 1105

Ομογενής εκ Τερζέστης, «Επιστολή» 1150
Όνειρον 1035

Όραμα του Διονυσίου ιερομόναχου, εγκάτοικου εις ξωκλήσι Ζακύνθου 1211· βλ. και Σολωμός

Οφθαρολόγος βλ. Ο Οφθαρολόγος

Παίγνια της φαντασίας 482· βλ. και Καστρίσιος

Παλαιά ιστορία των Αιγυπτίων, Καρχηδονίων, Ασσυρίων, Βαβυλωνίων, Μήδων, Περσών, Μακεδόνων και Ελλήνων 577· βλ. και Καγκελλάριος

Παλαιά ιστορία Φιλίππου του Μακεδόνος και Αλεξάνδρου του Μεγάλου... 578· βλ. και Καγκελλάριος

Παλαιά τε και Νέα Διαθήκη, ήτοι το άνθος και αναγκαίον αυτής... 178· βλ. και Καρτάνος

Πάμπερης βλ. Προκοπίου

Παμπλέχης, Χριστόδουλος Ευσταθίου 847
Πανουργία υψηλόταται του Μπερτόλδου... 360

Παπαδόπουλος, Σπυρίδων 651

«Παραφράσεις βυζαντινών χρονογραφιών (Κωνσταντίνου Μανασσή, Θεοφάνη, κ.ά.)» 164

Παράφρασις του 10ου βιβλίου των Ιστοριών του Προκοπίου του Καισαρέως, ιλλουστρίου, επιγραφόμενον Ανένδοτα... 486· βλ. και Πορφυρόπουλος

Παρθένιος Πελοποννήσιος 623

Πάριος, Αθανάσιος 907

Πατεράγιος και ο φιλάληθος βλ. Ο πατεράγιος και ο φιλάληθος

Πατούσας, Γεώργιος 473

Πατριάρχα Κωνσταντινουπόλεως βλ. Οι πατριάρχα Κωνσταντινουπόλεως...

Πατριαρχική Κωνσταντινουπόλεως ιστορία 217· βλ. και Δαμασκηνός, Ζυγομαλάς, Μαλαξός

Πεντάτευχος βλ. Η Πεντάτευχος

Περδικάρης, Μιχαήλ 1259

Περί ηρώων, στρατηγών, φιλοσόφων, αγίων και άλλων ονομαστών ανθρώπων οπού εβγήκασιν από το νησίν της Κύ-

πρου 323· βλ. και Ροδινός
 Περί νεότητος, ή Περί της πρώτης ηλικίας του ανθρώπου 808
 Περί τας Σέρρας, τί εσυνέβηκαν εις τους ανθρώπους... 349· βλ. και Συναδινός
 Περί της απάτης του λαοπλάνου αντιχρίστου Μωάμεθ... 1207
 Περί της διδασκαλίας του Χριστού προς τους μαθητάδες, ωσάν αναστήθη, και περί το πώς τους εφάνη και το πώς τους επαράγγειλεν... 215· βλ. και Σανκταμαύρας
 Περί της οικοδομής της αγιοτάτης του Θεού μεγάλης εκκλησίας, της Αγίας Σοφίας 168· βλ. και Διήγησις περί της Αγίας Σοφίας
 Περί της πρώτης ηλικίας του ανθρώπου βλ. Περί νεότητος...
 Περί του βασιλείου της Κίνας, εν Ασία περιεχομένου 617· βλ. και Κωνσταντίνου
 Περί των διχονοιών των εν ταις εκκλησίαις της Πολωνίας... 633· βλ. και Βούλγαρης
 Περιγραφή σύντομος της ζωής και του θανάτου Λουδοβίκου ΙΔ', βασιλέως της Φράντσας και της Ναβάρρας 494
 Περιγραφή της αγίας και θαυματοργού εικόνας και των θαυμάτων της υπεραγίας Θεοτόκου Χρυσοβίτσης... 881· βλ. και Δήμαρος
 Περιγραφή της Φράντσας, την οποίαν έκαμεν ο Γερμισκιζ Τσελεμπίς Μεχμέτ εφέντης... 504· βλ. και Σωτήρης
 Περιήγησις του νέου Αναχάρσιδος εις την Ελλάδα... 924· βλ. και Σακελλάριος
 Περιήγησις του νέου Αναχάρσιδος εις την Ελλάδα... 1131· βλ. και Κουροπαλάτης
 Περραιβός, Χριστόφορος 1006
 Πετριδης, Πλάτων 1116
 Πέτρου, Σταμάτης 637
 Πίχκολος, Νικόλαος Σ. 1174
 Πολυείδης, Θεόκλητος 582
 Πορφυρόπουλος, Μάρκος 486
 Πούλιου βλ. Μαρκίδης Πούλιου, Γ.· Μαρκίδης Πούλιου, Π.
 Πράξεις και άποφθέγματα του Ναστρατιν χότζα 743
 «Προλογική επιστολή των “Διηγημάτων δύο προς τοις είκοσιν...”» 948· βλ. και Βλαντής
 Προκοπίου Πάμπερης, Δημήτριος 502
 Προσκυνητάριον της αγίας πόλεως Ιερουσαλήμ... 299
 Προσκυνητάριον του Μεγάλου Σπηλαίου... 623· βλ. και Παρθένιος

Προφητεία του μακαρίου ιερομονάχου Αγαθαγγέλου... 583· βλ. και Πολυείδης
 Πρώτος ναύτης... βλ. Ο πρώτος ναύτης...
 Πυρρής, Δημήτριος 513
 ΄Πωρικολόγος βλ. Ο ΄Πωρικολόγος
 Ράλλης, Ιωάννης 585
 Ρασέλας βλ. Μυθιστορία, Ο Ρασέλας...
 Ραφτόπουλος, Θεόδωρος 82
 Ρήγας Βελεστινλής 786, 928
 ΄Ρήγας ή Κατά ψευδοφιλελλήνων 1260· βλ. και Περιοκάρης
 Ροδινός, Νεόφυτος 320
 Ρωσσέτης, Κωνσταντίνος 876
 Σακελλάριος, Γεώργιος Κωνσταντίνου 923
 Σανκταμαύρας, Ιωάννης 215
 Σιναιτης βλ. Κυριάκης
 Σιντίπας 107
 Σκιαδάς, Αθανάσιος 570
 Σκούφος, Φραγκίσκος 411
 Σολωμός, Διονύσιος 1211
 Σουμάκης, Αντζολος 360
 Σπανός 40
 Σταμάτης, Κωνσταντίνος 1012
 Στάνος, Ιωάννης 588
 Σταφιδάς, Ιωάννης 39
 Στεφανίτης και Ιχνηλάτης 124, 498· βλ. και Ζυγομαλάς, Προκοπίου
 Στρατηγός, Αντώνιος 573
 Συλλογή ποιητικής μυθιστορίας... 1023· βλ. και Κασκαμπάς
 Συμβουλή στους νέους πώς να ωφελούνται και να μη βλάπτουνται απ' τα βιβλία τα φράγκικα και τα τούρκικα, και ποια να 'ναι η καθαυτό τους σπουδή 679· βλ. και Καταρτζής
 «Συμφοραί Ναξίου τινός...» 470
 Συναδινός, παπά- 349
 Σύνοψις διαφόρων ιστοριών... 746· βλ. και Δαπόντες
 Σύνοψις ιστορίας των οθωμανών βασιλέων... 172
 Σύντομος βιογραφία Αικατερίνης της Δευτέρας... 917
 Συντομοτάτη συλλογή διαφόρων ιστορικών και μυθολογικών αντικειμένων προς διατριβήν των νέων... 1034· βλ. και Γεωργίου
 Σφραντζής, Γεώργιος 63
 Σχολείον των ντελικάτων εραστών... 787· βλ. και Ρήγας
 Σωτήρης, τσελεμπίς (;) 504
 Τα εις τον Όμηρον προλεγόμενα... 1043·

βλ. και Κοραής
 Τα Ιουδαϊκά βλ. Ιστορία ιερά...
 Τα κατά Παύλον και Βιργινίαν... βλ. Ι. Ε.
 Βερναρδίνου Σεμπιέρου...
 Τα πάτρια της Αγίας Σοφίας της Κωνστα-
 ντίνου πόλεως, ο βίος και τα έξοδα αυ-
 τής 169· βλ. και Διήγησις περί της Α-
 γίας Σοφίας
 Τα περί τον Σαδίκην ή την Εμαρμένην
 1122· βλ. και Ισκεντέρης
 Τέχνη ρητορικής 414· βλ. και Σκούφος
 «Το κατ' Ευμενείαν και Σαπιριάδην» βλ. Η
 κομψή ιστορία...
 Το Κριτικόν βλ. Ο της απάτης απαλλα-
 γείς, Περί νεότητος
 «Το παιδί και η μητριά» 213
 Το παρόν βιβλίον υπάρχει Ιστορία, ήτοι
 διήγησις, περί της αρχής των Ρώσων...
 402· βλ. και Διονύσιος Ιβηρίτης
 «Το 'στορικό μου» 1235· βλ. και Μακρυ-
 γιάννης
 Του νέου Ρομπινσόν συμβάντα... 821· βλ.
 και Μπέλιος
 Τουρτούρης, Γεώργιος 1157
 Τραγωδία του σινιόρ αμπάτε Πέτρου Με-
 ταστασίου... 658
 Τσιγαράς, Κωνσταντίνος 1019
 Τύχαι Τηλεμάχου... 568· βλ. και Σκιαδάς
 Τύχαι Τηλεμάχου, υιού του Οδυσσέως...
 1004· βλ. και Γοβδελάς
 Των Αβδηριτών η ιστορία βλ. Βιλάνδου,
 Των Αβδηριτών η ιστορία
 Των Μεταμορφώσεων Π. Οβιδίου Νάζω-
 νος, βιβλία ΙΕ'... 941· βλ. και Βλαντής

Φιλιππίδης, Δανήλ 1111
 Φιλοθέου πάρεργα 733· βλ. και Μαυρο-
 κορδάτος, Ν.
 Φιο(υ)ρ δε βερτού, τουτέστιν Αθός της
 αρετής 81· βλ. και Άνθος των χαρίτων

Φλοριανού, Γαλάτεια... 883· βλ. και Κο-
 ρωνιός

«Χαλιμά» βλ. Αραβικόν μυθολογικόν
 Χαριτόπουλος, Δημήτριος 472
 Χαριτώ και Πολύδωρος... 999· βλ. και Γε-
 ωργιάδης
 χατζη-Κυριάκης βλ. Κυριάκης
 Χειλάς, μοναχός 59
 Χριστόπουλος, Αθανάσιος 1173
 «Χρονικό για τον ρωσοτουρκικό πόλεμο
 και την πρώτη γαλλοκρατία στα Επτά-
 νησα» 952· βλ. και Λογοθέτης
 «Χρονικό Λεκατσά» 1032· βλ. και Λεκα-
 τσάς
 «Χρονικό της πρώτης αγγλοκρατίας στα
 Επτάνησα» 1032· βλ. και Λεκατσάς
 «Χρονικό του Γεωργιά» 187· βλ. και Θε-
 οδόσης
 «Χρονικό [του μοναστηριού του αγίου Θε-
 οδώρου] Κυθήρων» 59· βλ. και Χειλάς
 Χρονικό βλ. «Αθηναϊκό χρονικό...», «Βραχύ
 χρονικό...», «Ζακυνθινό βραχύ χρονι-
 κό...», «Κεφαλλονίτικο βραχύ χρονι-
 κό...», «Κυπριακό βραχύ χρονικό...»,
 «Οικογενειακό χρονικό...»
 Χρονικόν... 64· βλ. και Σφραντζής
 «Χρονικόν Γαλαξιδίου» 450· βλ. και Ευθύ-
 μιος
 «Χρονικόν Μάτεση» 420· βλ. και Μάτεσης
 «Χρονικόν περί των τούρκων σουλτάνων»
 203
 «Χρονικόν των Κυθήρων» 952· βλ. και Λο-
 γοθέτης
 «Χρονικόν των Σερρών» 349· βλ. και Συ-
 ναδινός

Ψαλίδας, Αθανάσιος 1162
 Ψευδοδωρόθεος (Ιερόθεος;) Μονεμβασί-
 ας 227